

פרשת משפטים

(א) פתח ר' שמעון ואמר, (ב) ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם, תרגום, ואלין דיניא דתסדר קדמיהון. אלין אינון ב סדורין דגלגולא, דינין דנשמתין, דאתדנו כל חד וחד לקבל עונשיה.

חלופי גרסאות

מסרת הזהר

(א) (שמות כא).

א בדפווי כתבו אמרו המגיהים מתחלת הפרשה עד להתפאר בדף קיד. הוא מן הסבא ויגענו ומצאנו הנוסחא

מדויקת תליח; בד"ק מתחיל ואלה המשפטים וגו' פתח ר' אלעזר ואמר כי תקנה עבד עברי שש שנים יעבד וגו' בגין דכל בר ישראל דאית ביה רשימא קדישא אית ליה גיחא בשמטה דהא דיליה הוא ההוא שמטה לנייחא ביה ודא אקרי שבת הארץ ודאי חירו אית בה גיחא בה כמה דשבת הוא גיחא דכלא הינ שמטה גיחא דכלא גיחא הוא דרוחא וגופא ת"ח ה' גיחא הוא דעלאי ותתאי בגי"כ ה' עלאה ה' תתאה גיחא דעלאין גיחא דתתאין ה' עלאה שבע שנים שבע פעמים ה' תתאה שבע שנים בלחודייהו דא שמטה דא יובלא וכד מסתכלין מלי כלא חד בגי"כ ושבתה הארץ בההוא גיחא דארעא אצטריכו עבדין גיחא ובגי"כ ובשביעית יצא לחפשי חנם, חנם מהו חנם. ולא יתיב למאריה כלום אלא דא דזא הכא אוליפנא כתיב זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים חנם בלא ברכה ולא הוה עלנא במצרים עול דלעילא ת"ח עבדין פטורין מעול מלכותא דלעילא וע"ד פטורין מן המצות מאי עול מלכות שמים אלא כהאי תורא דיהבין עליה עול בקדמיתא בגין לאפקא מניה טב לעלמא. ואי לא קביל עליה ההוא עול לא קביל עליה האי עול בקדמיתא לא לקבלא עליה עול בקדמיתא ולבתר דיפלח ביה בכל מה דאצטריך ואי לא קביל עליה האי עול בקדמיתא לא יכיל למפלח הה"ד עבדו את ה' ביראה מהו ביראה כד"א ראשית חכמה ידאת ה' ודא מלכות שמים ובגי"כ עול מלכות שמים וע"ד האי בקדמיתא דכלא מאן אוכח תפלה בקדמיתא של יד בגין דבהאי עייל לשאר קדושה ואי האי לא אשתכח לגביה לא שריא ביה קדושה לעילא בגי"כ בזאת יבא אהרן אל הקדש וגו' כתיב והאי עול לא שריא במאן דאיהו כפית באוחרא וע"ד עבדים פטורים מעול מלכות שמים ואי מהאי עול פטורין מכל שאר פטורין דהא שאר לא שריא עליה דבי"ג עד דאשתכח גביה דהאי עול, ובגי"כ הוה אכלי ישראל במצרים חנם אוף הכא יצא לחפשי חנם דהא עבדא הוה וכל מה דעביד חנם הוא בלא עול מלכות שמים ואע"ג דחנם הוה עובדוי יצא לחפשי ויהא ליה גיחא ולבתר דאיהו בחירו ואשתכח ביה גיחא יהבין עליה עול מההוא אתר דאפיק ליה לחירו ואי בי"ג יסרב למיפק לחירו כד"א ואם אמר העבד אהבתי את אדוני וגו' הא ודאי פגים ליה להאי אתר דשביק עול מלכותא דלעילא ונטיל עול דמריה. וע"ד מה כתיב והגישו אדוניו אל האלקים והגישו אל הדלת וגו' והגישו אדוניו אל האלקים אל הדלת או אל המזוזה בגין דהאי אתר פתחא הוא דלעילא ומזוזה אלקים אקרי ולאן אתר יתקריב לגביה אל הדלת או אל המזוזה והוא פגיומו ישתאר בהדיה ביה בגופיה ההוא אקרי והא אתמר. וכיון דאיהו אכוון לאפגמא להאי אתר ההוא פגיומו ישתאר בהדיה ביה בגופיה ההוא דכתיב ורצע אדוניו את אזנו במרצע ועבדו לעולם תהוי עבדא תחות רגלוי דמריה עד שתא דיובלא. את אזנו אמאי הא אוקמוה. אבל שמיעה תלי בהאי אתר עשייה לעילא ובגי"ד ישראל כד קריכו לטורא דסיני והוה ברחימו דלביהו לאתקרבא לקביה אקדימו עשייה לשמיעה דהא שמיעה בקדמיתא ולבתר עשייה שמיעה בהאי שמטה תלי וע"ד הוא פגים להאי שמיעה יתפגים שמיעה דיליה וישתאר פגיומו ביה. ולא ישתאר הוא עבדא למריה עד דיתקרב לההוא אתר דפגים ויתפגים הוא קמיה וישתאר ביה ההוא פגיומו. ובגי"כ והגישו אדוניו אל האלקים סתם כמה דאוקימנא. ולי"ג עד אות י"ד. ב חודין דגלגלתא; סדורין ודינין.

הסולם

מאמר

סדרים של גלגול, כי משפטים פירושו דינים, דהיינו דינים של נשמות החוזרות ומתגלגלות לעוה"ז הנדונות כל אחת ואחת לפי עונשה.

(א) פתח ר' שמעון וכו': פתח ר"ש ואמר, ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם, התרגום, ואלין דיניא דתסדר קדמיהון. אלו הם

כי

(דפווי דף צ"ד ע"א)

(ב) כי תקנה עבד עברי שש שנים יעבד ובשביעית יצא לחפשי חנם. חברייה, עידן הכא, לגלאה כמה רזין טמירין ג דגלגולא. כי תקנה עבד עברי שש שנים יעבד. כד נשמתא אתחייבת בגלגולא, אם הוא מסטרא דההוא עבד מטטרו, דאיהו כליל שית סטרין, כתיב ביה שש שנים יעבד, גלגולין דילה לא מתחייבא אלא שית שנין, עד דאשלימת שש דרגין, מההוא אתר דאתנטילת.

(ג) אבל אם נשמתא היא מסטרא דשכינתא, דאיהי שביעית, ודאי מה כתיב, ובשביעית יצא לחפשי חנם, דצדיק, ודאי ד לית ביה מלאכה, כיון דלית ביה מלאכה, לית ביה שעבוד. ה ונשמתא דאיהי מתמן, אתמר בה ובשביעית יצא לחפשי חנם, לית בה שעבודא.

(ד) אדהכי, הא * סבא נחת לגביה, א"ל, אי הכי, רבי, מה תוספת לנשמתא דאיהי מנה, דאתמר בה, א לא תעשה כל מלאכה אתה ובנך ובתך ועבדך וגוי. (ה) א"ל, סבא סבא, ואת שאיל דא, דודאי האי על נשמתא דצדיק אתמר, דאע"ג דאתחייב לאחתא בגלגולא בכל אליו, אפילו בעבד ואמה, ובעירן דאינון אופנים, או בכל חיון, דמנהון נשמתין דבני נשא, כתיב בה לא תעשה כל מלאכה.

חלופי גרסאות

מסדת הזהר

(ב) (שמות כא) ח"ב קה : קטו. : ח"ג קה. ג) (שמות כ). ג דגלגלתא. ד דלית. ה ל"ג מן ונשמתא עד אדהכי.

כי תקנה עבד עברי

הסולם

מאמר

שהיא משם, נאמר בה ובשביעית יצא לחפשי חנם, אין בה שעבוד.

מאמר כי תקנה עבד עברי

(ד) אדהכי הא סבא וכו' : בתוך כך, הנה זקן ירד אליו, אמר לו, אם כן, דבי, מהו התוספת אל הנשמה שהיא ממנה, שנאמר בה, לא תעשה כל מלאכה אתה ובנך ובתך ועבדך ואמתך וגוי. פירוש, כי אתה ובנך ובתך, פירושו נשמה רוח נפש דאצילות, ועבדך ואמתך ובהמתך, פירושו נשמה רוח נפש דבריאה יצירה עשיה. הדי שאפילו בנשמה דבריאה, ששם מטטרו, נאמר בה לא תעשה כל מלאכה, ויש בה ג"כ תוספת הזה שאין בה שעבוד, כמו נשמה דאצילות.

(ה) א"ל סבא סבא וכו' : אמר לו ר"ש, סבא סבא ואתה שואל זה, כי ודאי על נשמה של צדיק נאמר, שהיא מאצילות, שאע"פ שנתחייב לרדת בגלגול בכל אלו, דהיינו אפילו בעבד ואמה, ובבהמות שהם אופנים, דהיינו בעולם עשיה, או בכל חיות שמהן הנשמות של בני אדם, כתוב בה לא תעשה כל מלאכה. כלומר שעצם הנשמה היא מאצילות, אלא שנתחייבה להתגלגל בעבד ואמה ובהמה, אז דינה שאין בה מלאכה ושעבוד. אבל אם עצם הנשמה

(ב) כי תקנה עבד עברי שש שנים וגוי : אמר להם ר"ש, חברים, כאן הזמן לגלות כמה סודות נסתרים של גלגול, כי תקנה עבד עברי שש שנים יעבד, היינו, כשהנשמה מתחייבת בגלגול, או מחמת עונות, או שלא השלימה בחייה התורה ומצות. מחייבים אותה לחזור לעולם הזה ולהתלבש בגוף, דהיינו לחזור ולהולד ולהשלים המוטל עליה בשבעים שנות חיים בעולם הזה. אם היא מצד המלאך מטטרו שבטעולם הבריאה, הכלול שש מדרגות חגית נה"י, כתוב בו שש שנים יעבד, אינה מתחייבת בגלגולים אלא עד שמשלמת לתקן שש מדרגות, חגית נה"י, מאותו המקום שנלקחה משם, דהיינו מטטרו.

(ג) אבל אם נשמתא וכו' : אבל אם הנשמה היא מצד השכינה, שהיא שביעית, דהיינו מלכות דאצילות, השביעית לחגית נה"י דאצילות, ודאי מה כתוב בה, ובשביעית יצא לחפשי חנם, כי צדיק שזכה לנשמה ממלכות דאצילות, אין בו מלאכה, שהוא בחינת שבת, שאין מלאכה, דהיינו בירורי מוחין, נוהג בו, וכיון שאין בו מלאכה אין בו שעבוד, והנשמה (דפו"י דף צ"ד ע"א *) דף צ"ד ע"ב)

והאי איהו, (ד) לא תעבד בו עבודת עבד, בצדיק דאיהו יום השבת, לא תעבד בו עבודת עבד, דאיהו יום דחול.

(ו) אבל סבא סבא, ו שבת דאיהי בת יחידה, ואיהי בת זוגיה דצדיק, דאיהו שבת. מאי אם אחרת יקח לו. א"ל הא ודאי הבדלה, חולו של שבת, ז דאית אחרא דלא אתקריאת חולו של שבת, אלא חולו של טמאה שפחה. א"ל, והא חולו של שבת מאי היא. א"ל, דא אמתא, דאיהי גופא דבת יחידה דעלה אתמר, אם אחרת יקח לו. (ז) תא [א] חזי, ח נשמתא אית דאתקריאת אמה, ואית ט נשמתא דאתקריאת שפחה, ונשמתא אית דאתקריאת ברתא דמלכא. כ הכא אית איש, דאתמר ביה (ה) ג יי איש מלחמה. ואית איש, דאתמר ביה (ו) והאיש גבריא.

(ח) ובגין דא, נשמתא דאיהי מחייבא בגלגול, אם היא ברתא דקב"ה, אי תימא ח דאזדבן בגופא, נ נוכראה, ס דתמן שלטנותא דיצר הרע דאיהו מסטרא ע דסמא"ל. ח"ו. פ דהא כתיב, (ז) אני יי הוא שמי וכבודי לאחר לא אתן דאיהו יצר הרע.

מסרת הזהר

(ד) (ויקרא כה.) (ה) (שמות טו) נח ז צד. (ז) (דניאל ט) ביב קז צ"ב. (ז) (ישעיה מב) יתרו אות תד צ"ו.

דרך אמת [א] ע"י בזהר חדש בתקונים דף לז ע"א.

חלופי גרסאות

ו לא גרסינן שבת; נשמתא. ז דאתאחדא. ח שכינתא. ט לא גרסינן נשמתא; שכינתא. י ושכינתא. כ הכי. ל והאיש גבריא ואת דאתמר ביה ה' איש מלחמה. מ דמזומן. נ חסידאה. ס דאיהו. ע דשמאלא. פ ל"ג דהא כתיב.

הסולם

כי תקנה עבד עברי

ויש נשמה שנקראת בת מלך, כי כל אחת נקראת על שם המקום שנמשכה משם, או שנתגלגלה שמה. וכאן יש איש, דהיינו ואיש אשר ימכור את בתו לאמה, שנאמר בו, ה' איש מלחמה, דהיינו ז"א דאצילות ויש איש, שנאמר בו, והאיש גבריא, שהוא בעולם הבריאה, והיינו שכתוב, וכי ימכור איש, שהוא הקב"ה, את בתו, היינו נשמה דאצילות הנקראת בת יחידה לאמה, שתתגלגל בעולם הבריאה, ששם בחינת גוף השכינה שנקרא אמה.

(ח) ובגין דא נשמתא וכי: ומשום זה, נשמה שנתחייבה בגלגול, אם היא בת הקב"ה, דהיינו שנמשכה ממלכות דאצילות, אל תאמר שנמכר בגוף נכרי של קליפה, ששם שליטת היצר הרע שהוא מצד סמאל, חס ושלוים לומר כן, כי כתוב, אני ה' הוא שמי וכבודי לאחר לא אתן, שהוא יצר הרע. כי אם הנשמה היא מאצילות אע"פ שנתגלגלה לעולם הבריאה אין בה מלאכה ואין בה שעבוד לקליפות כנ"ל. והוא

מאמר

הנשמה נמשכת מבי"ע אז יש בה מלאכה ושעבוד. וזה שכתוב לא תעבוד בו עבודת עבד, דהיינו בצדיק שהוא יום השבת לא תעבוד בו עבודת עבד, שהוא מסטרון, שהוא יום החול.

(ו) אבל סבא סבא וכי: אבל, זקן זקן, שבת, שהיא בת יחידה, דהיינו מלכות, והיא בת זוגו של הצדיק, שהוא ג"כ שבת, דהיינו כמו שביאר בכתוב, ובשביעית יצא לחפשי חנם. אי"כ מהו שכתוב בו, אם אחרת יקח לו. אמר לו זהו ודאי ההבדל, שהיא חולו של שבת, ועליו נאמר אם אחרת יקח לו. כי יש חול אחר שאינו נקרא חולו של שבת, אלא של טמאה שפחה. א"ל, וחולו של שבת מה הוא. אמר לו, זה הוא אמה שבבריאה, שהיא גוף של בת יחידה, שהבת יחידה, שהיא מלכות דאצילות, מתלבשת בה כמו נשמה בגוף. שעליה נאמר, אם אחרת יקח לו.

(ז) תא חזי נשמתא וכי: בוא וראה, יש נשמה שנקראת אמה, ויש נשמה שנקראת שפחה (דפ"י דף צ"ד ע"ב)

(ט) וההוא גופא, ז דשריא ברתא דמלכא, אי תימא ק דאזדבן ר בכתרין תתאין דמסאבו, חלילה וחס. עלה אתמר ח) והארץ לא תמכר לצמיתות כי לי הארץ. מאן גופא דברתא דמלכא. דא מטטרון. והאי גופא איהו ט אמה דשכינתא, אע"ג דאיהי נשמתא ת דאיהי ברתא דמלכא שבויה תמן, א בגלגולא ב אתיא ג מה כתיב בה (ט) וכי ימכור איש את בתו לאמה לא תצא כצאת העבדים.

(י) ועוד וכי ימכור איש, דא קודשא בריך הוא. את בתו: אלו ישראל, ד דאינון מסטרא דבת יחידה, ה אתקריאו בתו. ואי תימא ו דיפקון, כגוונא דאלין מסטרא דעבד, דאיהו מטטרון, ז דנפקו ח במנוסה ממצרים, לא תצא כצאת העבדים, הה"ד, ט כי לא בחפזון תצאו ובמנוסה לא תלכו.

(יא) תא חזי, ב"נ כד אתילידי, יהבין ליה ט נפשא מסטרא דבעירא, מסטרא דדכיו, מסטרא דאלין דאתקרון . אופני הקודש. כ זכה יתיר, יהבין ליה רוחא, מסטרא ז דחיות הקודש. זכה יתיר, יהבין ליה נשמתא, מסטרא דכרסייא. ותלת אלין, אינון אמה עבד ושפחה דברתא דמלכא.

(יב) זכה יתיר, יהבין ליה ט נפשא בארח אצילות, נ מסטרא דבת יחידה, ואתקריאת איהי בת מלך. זכה יתיר, יהבין ליה ט רוחא דאצילות. מסטרא דעמודא דאמצעיתא, ואקרי בן לקב"ה, הה"ד ט בנים אתם ליי אלהיכם. זכה יתיר, יהבין

חלופי גרסאות

מסרת הזהר

(ח) (ויקרא כה) תק"ח קיו ט"א שט"ו. ט) (שמות כא) ח"ב צה: צה: ח"ג רענ. ת"ז בהקדמה טו. בהשמטות קמו: י) (ישעיה גב) ח"ג קית. כ) (דברים יד) לך גג צ"ב. ח במנתה. ט רוחא. י אופנים. כ ל"ג מן זכה עד זכה. ז דחיוון דאינון חיות. ט נשמתא. נ מוסיף מסטרא דארח אצילות. ט אצילות ול"ג רוחא.

כי תקנה עבד עברי

הסולם

מאמר

ובמנוסה לא תלכו. כמו שהיה ביציאה מצד העבד מטטרון.

(יא) תא חזי ב"נ וכי: בוא וראה אדם כשנולד, נותנים לו נפש מצד הבהמה מצד הטהרה, מצד אלו שנקראו אופני הקודש. דהיינו מעולם העשיה. זכה יותר, נותנים לו רוח מצד חיות הקודש. דהיינו מעולם היצירה. זכה יותר נותנים לו נשמה מצד הכסא, דהיינו מעולם הבריאה. ושלשה אלו, הם אמה עבד ושפחה של הבת מלך. דהיינו נשמה רוח ונפש מהתפשטות המלכות בבי"ע. אמה, היא נשמה שבבריאה. עבד, הוא רוח שביצירה. שפחה, היא נפש שבעשיה.

(יב) זכה יתיר יהבין וכי: זכה יותר, נותנים לו נפש בדרך אצילות. מצד הבת יחידה שנקראת בת מלך, דהיינו המלכות דאצילות.

זכה

(ט) וההוא גופא דשריא וכי: וגוף ההוא, שבו שודה בת מלך, שנקרא אמה, אל תאמר שנמכר בכתרים התחתונים של הטומאה, חס וחלילה. עליה נאמר, והארץ לא תמכר לצמיתות כי לי הארץ. מי הוא גוף של בת מלך, זה הוא מטטרון, וגוף ההוא הוא אמה של השכינה, שהשכינה מתלבשת בו ואע"פ שהיא נשמה של בת מלך השבויה שם, היא באה שמה בגלגול. מה כתוב בה, וכי ימכור איש וגו'.

(י) ועוד, וכי ימכור איש: זה הקב"ה. את בתו, אלו ישראל, שהם מצד הבת יחידה, דהיינו ממה שנמשכו מן המלכות, נקראים בתו. ואם תאמר שיצאו לעתיד כמו אלו שיצאו ממצרים שהיו מצד העבד, שהוא מטטרון, שהם יצאו במנוסה ממצרים, על זה נאמר, לא תצא כצאת העבדים, ח"ש, כי לא בחפזון תצאו

לשמה, ויכוין ביה, ברעותא דאסתכלותא ביקרא דמריה, פ כמאן דלא ידע
 ז למסבר ק סברא, דהא ברעותא תליא מלה לשמה. ובעובדא דלתתא לשמה,
 אסתלק עובדא לעילא, ואתתקן כדקא יאות.

תקסג) כגוונא דא, בעובדא דגופא, אתתקן עובדא דנפשא, בההוא רעותא.
 דהא קודשא בריך הוא ר בעי לבא, ורעותא דבר נש. ואפילו הכי, אי לאו תמן
 רעותא ט דלכא דאיהו עקרא דכלא, על דא צלי דוד ואמר, ד ומעשה ידינו כוננה
 עלינו וגו'. דהא לית כל בר נש חכים, לשואה רעותא ולבא, לתקנא כלא ויעביד
 עובדא דמצוה. על דא צלי צלותא דא, ומעשה ידינו כוננה עלינו.

תקסד) מאי כוננה עלינו. כוננה, ואתקין תקונך לעילא כדקא יאות. עלינו,
 אף על גב דלית אנן ידעי לשואה רעותא, אלא עובדא בלחדוי. מעשה ידינו
 כוננהו. ה למאן. לההוא דרגא דאצטריך לאתתקנא. כוננהו, בחבורא חדא באבהו,
 למהוי מתתקנא בהון, בהאי עובדא, כדקא יאות. א

תקסה) ה לא תרצח. לא תנאף. לא ב תגנב. לא. פסקא טעמא ג בכל הני
 ד תלת. ואי לא דפסקא טעמא, לא הוי תקונא לעלמין, ויהא אסיר לן לקטלא נפשא
 בעלמא, אע"ג דיעבור על אורייתא. פ אבל במה דפסקא טעמא, אסיר, ושרי.

חלופי גרסאות

מסרת הזהר

פ מאן. צ למיסב. ק דסברא. ר לבא בעי. ש דכלא.
 ת ל"ג למאן: למען ההוא. א בדפו"י כתב עיין סוף
 הספר דף רע"ו מה שחסר כאן. ב מוסיף תגנוב לא
 תענה ברעך עד שקר. ג בהגי. ד מוסיף תלת כלא.

ז (תהלים צ') תולדות נח צ"א. ה (שמות כ') ח"ג יב.
 פד: ת"ז תכ"ו עב. תל"ז עח:

דרך אמת פ] ובוה שיש טעם פטיק ביניהם אסר והתיר.

לא תרצח לא תנאף וכר

הסולם

מאמר

תקסד) מאי כוננה עלינו וכו': שואל,
 מהו הפירוש של וכווננה עלינו. ומשיב, שפירושו
 כוננה, והתקן תקונך למעלה כראוי. עלינו,
 אף על פי שאין אנו יורעים לשים הרצון,
 אלא מעשה בלבר. מעשה ידינו כוננהו.
 שואל, למי. ומשיב, למדרגה ההוא שצריכים
 לתקנה. דהיינו המלכות, כוננהו. שיהיה בחבור
 אחר עם האבות, שהם חג"ת דו"א, שיהיה מתוקן
 בהם על ידי מעשה מצוה הזו כראוי.

שאינו מכוון בה הוא צריק, שעושה מצות רבונו,
 כי מצוות אין צריכות כונה. אבל אינו חשוב
 כמי שעושה רצונו לשמה, ומכוון בה ברצון של
 הסתכלות בכבוד רבונו, כמי שאינו יודע להבין
 הטעם, כי ברצון תלוי הרבר של לשמה.
 ובמעשה שלמטה שעושה לשמה מתעלה המעשה
 של מעלה, שהוא המלכות הנקרא מעשה,
 ומתתקן כראוי.

מאמר לא תרצח לא תנאף וכו'

תקסג) כגוונא דא בעובדא וכו': כעין
 זה במעשה של הגוף נתתקן ברצון הזה
 המעשה של הנפש. כי הקב"ה רוצה הלב והרצון
 של האדם. ועם זה, אם אין שם רצון הלב שהוא
 עיקר הכל, התפלל רוד על זה ואמר, ומעשה
 ידינו כוננה עלינו וגו'. כי אין כל אדם יודע
 לשים הרצון והלב לתקן הכל ולעשות מעשה
 המצוה, וע"כ התפלל תפלה זו, ומעשה ידינו
 כוננה עלינו.

תקסה) לא תרצח לא תנאף לא
 תגנוב: תחת לא. יש טעם הפוסק, בכל שלשה
 דברות אלו, דהיינו טפחה. ואם לא היה טעם
 הפוסק, לא היה תקון לעולם, והיה אסור לנו
 להרוג נפש בעולם אע"פ שיעבור על התורה,
 אבל במה שיש טעם הפוסק, יורה שאסר והתיר.
 לא

תקסו) לא תנאף. אי לאו דפסקא טעמא, אסיר אפילו לאולדא, או למחדי באתתיה חדוה דמצוה. ובמה דפסקא טעמא, אסיר ושרי. לא תגנב. אי לאו דפסקא טעמא, הוה אסיר אפילו למגנב דעתא דרביה באורייתא. או דעתא דחכם, לאסתכלא ביה. או דיינא דדאין דינא לפום טענה, דאצטריך ליה למגנב דעתא דרמאה, ולמגנב דעתא דתרווייהו, לאפקא דינא לנהורא. ובמה דפסקא טעמא, אסיר ושרי.

תקסז) ה) לא תענה ברעך עד שקר. הכא לא פסקא טעמא, בגין דאסיר הוא כלל כלל. ובכל מילי דאורייתא, קב"ה שוי רזין עלאין, ואוליף לבני נשא ארחא, לאתתקנא בה, ולמהך בה. כמה דאת אמר, ז) אני יי אלהיך מלמדך להועיל מדריךך בדרך תלך.

תקסח) אוף הכי, ה) לא תחמד, לא פסיק טעמא כלל. ואי תימא, אפילו חמודא דאורייתא אסיר, כיון דלא פסקא. ת"ח, בכלהו עבדת אורייתא כלל, ובהאי עבדת פרט. בית רעך שדהו ועבדו וגו', בכל מילי דעלמא. אבל אורייתא, איהי חמודת תדיר, שעשועים, גנזי דחיי, ארכא דיומין, בעלמא דין ובעלמא דאתי.

תקסט) הני עשר אמירן דאורייתא, אינון כללא דכל פקודי אורייתא, כללא דעילא ותתא, כללא דכל עשר אמירן דבראשית. אלין אתחקקו על לוחי אבנין, וכל גנזין זהו בהו, אתחזון לעיניהון דכלא, למנדע ולאסתכלא ברזא דתרייג פקודין דאורייתא דכלילן בהו, כלא אתחזי לעיינין, כלא איהו בסכלתנו, לאסתכלא בלבא דישראל כלהו, ה) וכלא הוה נהיר לעינייהו.

מסרת הזהר

ו) (שם) וישלח פ צ"ד שמות ו צ"ש. ז) (ישעיה מ"ח).
ח) (שמות כ') שמות ו צ"ת.

חלופי גרסאות

ה ומלה : ל"ג וכלא.

הסולם

מאמר

תקסח) אוף הכי לא תחמוד : אף לא תחמוד, אין טעם הפוסק, כלל. ואם תאמר, אפילו חמדת התורה אסור, כיון שאין טעם הפוסק, בוא וראה בכולם עשתה התורה כלל, ובוה עשתה פרט, שכתוב, בית רעך שדהו ועבדו וגו'. דהיינו בכל דברי העולם דוקא. אבל התורה היא חמודה תמיד, שעשועים איצרות חיים, אריכת ימים בעולם הזה ובעולם הבא.

תקסט) הני עשר אמירן וכר' : אלו עשרת הדברות של התורה, הם כלל של כל מצות התורה, כלל שלמעלה ומטה, כלל של עשרה מאמרות של בראשית. אלו נחקקו על לוחות אבנים, וכל האוצרות שהיו בהם, נראו לעיני הכל, לדעת ולהסתכל בסוד תרייג מצות התורה הכלולים בהם, הכל נראה לעינים, הכל הוא בתבונה, בהסתכלות הלב של כל ישראל, הכל היה מאיר לעיניהם.

תקסו) לא תנאף : אם לא היה טעם הפוסק, היה אסור אפילו להוליד או לשמוח באשתו שמחת מצוה. ובמה שהטעם פסק, יורה שאסר והתיר. לא תגנב, אם לא היה טעם הפוסק, היה אסור אפילו לגנוב דעתו של רבו בתורה או דעת חכם כדי להסתכל בו, או דין הדן דין לפי טענה שצריך לגנוב דעת הרמאי, ולגנוב דעת שני הבעל דינים כדי להוציא הדין לאור, ובמה שפסק הטעם, יורה שאסר והתיר.

תקסז) לא תענה ברעך עד שקר : כאן אין טעם הפוסק, משום שהוא אסור לגמרי. ובכל דברי התורה שם הקב"ה סודות עליונים, לימד לבני אדם הדרך להתקן בה, וללכת בה, כשא, אני ה' אלקיך מלמדך להועיל מדריךך בדרך תלך.

תקע) בההוא שעתא, כל רזין דאורייתא, וכל רזין עלאין ותתאין, לא אעדי מינייהו. בגין דהוּו * חמאן עינא בעינא, זיו יקרא דמריהון, מה דלא הוה כההוא יומא, מיומא דאתברי עלמא, דקב"ה אתגלי ביקריה על טורא דסיני.

תקעא) ואי תימא, הא תנינן דחמאת שפחה על הימ, מה דלא חמא יחזקאל נביאה, יכול כההוא יומא ו דקאימו ישראל על טורא דסיני. לאו הכי. בגין דההוא יומא דקיימו ישראל על טורא דסיני, אעבר זוהמא מנייהו, וכל גופין הוּו מצחצחון, כצחצחא דמלאכין עלאין, כד מתלבשן בלבושי מצחצחון, למעבד שליחותא דמריהון.

תקעב) ובההוא מלבושא מצחצחא, עאלין לאשא, ולא דחלין. כגוונא דההוא מלאכא דמנוח, כד אתחזי ליה, ועאל בשלהובא, וסליק לשמיא, דכתיב, (ט) ויעל מלאך יי בלהב המזבח. וכד אעבר מינייהו ההוא זוהמא, אשתארו ישראל גופין מצחצחין בלא טנופא כלל, ונשמתינ לגו כוהרא דרקיעא, לקבלא נהורא.

תקעג) הכי הוּו ישראל, דהוּו חמאן ומסתכלן גו יקרא דמריהון, מה דלא הוּו הכי על ימא, דלא אתעבר זוהמא מנייהו בההוא זמנא. והכא בסיני דפסקא זוהמא מגופא, אפילו עוברין דבמעיי אמן, הוּו חמאן ומסתכלן ביקרא דמריהון. וכלהו קבילו כל חד וחד, כדקא חזי ליה.

חלופי גרסאות

ו דקיימו.

מסרת הזהר

(ט) (שופטים י"ג).

הסולם

מאמר

לא תרצח לא תנאף וכר' (תקעב) ובההוא מלבושא מצחצחא וכר': ובלבוש ההוא המצחצח נכנסים לאש ואינם יראים, כעין מלאך ההוא של מנוח, כשנראה לו ונכנס בשלהבת ועלה השמים, שכתוב, ויעל מלאך ה', בלהב המזבח. וכשהוסר מהם זוהמא ההיא, נשארו ישראל גופים מצחצחים בלי טינוף כלל, והנשמה שבפנים הגוף היתה כוהר הרקיע לקבל אור.

תקעג) הכי הוּו ישראל וכר': כן הוּו ישראל, שהיו רואים ומסתכלים בכבוד אדונם, מה שלא היה כן על הימ, כי לא הוסר מהם הזוהמא בזמן ההוא. וכאן בסיני שפסקה הזוהמא מן הגוף, אפילו עוברים שבמעיי אמם היו רואים ומסתכלים בכבוד אדונם. וכולם, כל אחד ואחד קבל כראוי לו.

ההוא

תקע) בההוא שעתא וכר': בשעה ההיא, כל סודות התורה וכל סודות העליונים והתחתונים לא נחסר מהם. משום שהיו רואים עין בעין זיו יקר של אדונם, מה שלא היה כיום ההוא. מיום שנברא העולם, שהקב"ה נגלה בכבודו על הר סיני.

תקעא) ואי תימא הא וכר': ואם תאמר, הרי למדנו, ראתה שפחה על הימ מה שלא ראה יחזקאל הנביא. אחת יכול לומר, שהיה כיום ההוא שעמדו ישראל על הר סיני, אינו כן. משום שביום ההוא שעמדו ישראל על הר סיני, הוסר הזוהמא מהם, וכל הגופים היו מצחצחים כצחות מלאכים העליונים, כשמתלבשים בלבושי צחצחות לעשות שליחות אדונם.

541 (דס"י דף צ"ג ע"ב) דף צ"ד ע"א)

תקעד) וההוא יומא, הוה חדוה קמי קב"ה, יתיר מיומא דאתברי עלמא, בגין דיומא דאתברי עלמא, לא הוה בקיומא, עד דקבילו ישראל אורייתא. דכתיב: **אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמת.**

תקעה) כיון דקבילו ישראל אורייתא על טורא דסיני, כדין אתבסם עלמא, ואתקיימו שמיא וארעא, ואשתמודע קב"ה עילא ותתא, ואסתלק ביקריה על כלא. ועל ההוא יומא כתיב: **י' מלך גאות לבש לבש יי' עז התאזר. ואין עז, אלא תורה. שנאמר: יי' עז לעמו יתן יי' יברך את עמו בשלום.**

מסרת הזהר

(י' ירמיה ל"ג) ב"א קצג צ"ג. כ) (תהלים צ"ג). ל) (שם כ"ט) תולדות נד צ"א.

סאמר

הסולם

לא תרצח לא תנאף וכי'

תקעה) כיון דקבילו ישראל וכי': כיון שקבלו ישראל את התורה על הר סיני אז התבשם העולם ונתקיימו שמים וארץ. והקב"ה נודע למעלה ולמטה. ועלה בכבודו על כל. ועל יום ההוא כתוב, ה' מלך גאות לבש לבש ה' עז התאזר. ואין עז אלא תורה, שנאמר ה' עז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום.

תקעד) וההוא יומא הוה וכי': ויום ההוא היתה שמחה לפני הקב"ה, יותר מיום שנברא בו העולם, משום שיום שנברא העולם לא היה העולם בקיום עד שקבלו ישראל את התורה, שכתוב, אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמת.

(דפו"י דף צ"ד ע"א)

ליה נשמתא, מסטרא דאבא ואמא. הה"ד, ז) ויפח באפיו נשמת חיים. מאי חיים. אלא אינון י"ה, דעלייהו אתמר, ח) כל הנשמה תהלל יה, ואשתלים ע ביה ידו"ד. יג) זכה יתיר, יהבין ליה ידו"ד בשלימו דאתוון, יו"ד ה"א וא"ו ה"א, דאיהו אדם, בארע אצילות פ דעילא, ואתקרי בדיוקנא דמאריה. ועליה אתמר, ו) ורדו בדגת הים וגו'. והאי איהו שולטנותיה בכל רקיעין, ובכל אופנים ושרפים וחיוון, ובכל חיילין ותוקפין ז דלעילא ותתא. ובג"ד, כד ב"ג זכי בנפש מסטרא דבת יחידה, אתמר ביה, לא תצא כצאת העבדים.

יד) רבי חייא ורבי יוסי אערעו חד ליליא במגדל דצור. אתארחו תמן ותדו דא בדא. אמר רבי יוסי, כמה חדינא דחמינא אנפי שכינתא, דהשתא בכל ארחא דא, אצטערנא בחדא סבא, טייעא, דהוה שאיל לי * כל ארחא. טו) מאן הוא נחשא, דפרח באורא, ואזיל בפרודא, ובין כך ק ובין כך, אית נייחא לחד נמלה, דשכיב בין שנוי. שרי בחבורא וסיים בפרודא. ר ומאי ש איהו נשרא, דקא מקננא, באילן דלא הוה. בנוי ת דאתגזלו, ולאן מן בריין. דאתבריאן

חלופי גרסאות

מסרת הוהר

ע בהויה ולא גרסינן ביה. פ מוסיף חכמה דעילא. ז דעילא. ק לא גרסינן ובין כך. ר מאי. ש ל"ג איהו. ת דאתגורו.
חמ"ז פג. תק"ח קיו ט"א ש"מ.

ז) (בראשית ב) ב"א רז צ"א ז"ח יוד ט"ג ש"י יז ט"ג ש"כ"ג לא ט"ג ש"ז לד ט"ג ש"כ"א נט ט"ג ש"י"א. ח) (תהלים קג) ח"ב ק"ט. קעד. ו) (בראשית א) נח ז אות רנה ח"א רסג : רסד : רסו : בא נו אות קצח ח"ב קעד : ח"ג לג : קפט. קצב : ת"ז חכ"א ס.

הסבא

הסולם

סאמר

יד) ר"ח ור' יוסי וכו': רבי חייא ור"י נפגשו בלילה אחד במגדל של צור. התארחו שם. ושמחו זה בזה. א"ר יוסי, כמה אני שמח שראיתי פני השכינה, כי עתה בכל הדרך הזה, נצטערתי בזקן אחד סוחר, שהיה שואל אותי בכל הדרך.

טו) מאן הוא נחשא וכו': שהיה שואל אותי מי הוא נחש הפודח באויר והולך בפירוד, ובין כך ובין כך יש מנוחה לנפלת אחת השוכבת בין שניו. מתחיל בחבור, ומסיים בפירוד. ומי הוא, נשר המקנן באילן שלא היה. בנוי שנגזלו אינם מן הבדיות, כי נבראו במקום שלא נבראו. כשעולים יורדים, וכשירדים עולים. שנים שהם אחד אחד ואחד שהם שלשה. מהו עלמה יפה שאין לה עינים, והגוף נסתר ונגלה, היא יוצאת בבקר ימתכסית ביום. מתקשטת בקישוטין שלא היו.

זכה יותר, נותנים לו רוח דאצילות מצד עמוד האמצעי שהוא ד"א, ונקרא בן אל הקב"ה, ז"ש, בנים אתם לה' אלקיכם. זכה יותר נותנים לו נשמה מצד או"א, שהם ב"נה. ז"ש ויפח באפיו נשמת חיים. מהו חיים, אלא הם י"ה שהוא או"א, שעליהם נאמר, כל הנשמה תהלל יה, ונשלם בהם השם הויה. כי רוח ונפש דאצילות הם ר"ה ונשמה דאצילות הוא י"ה שביחד הם, הו"ה.

יג) זכה יתיר יהבין וכו': זכה יותר נותנים לו הו"ה במילוי האותיות, כזה, יו"ד הא ואו הא. שהוא סוד אדם, שבגמטריא מ"ה, בדרך אצילות של מעלה, דהיינו ד"א בשעה שמלביש או"א עלאין שה"ס חכמה, שהיא אותיות כ"ח מ"ה, ונקרא בצורת אדונו. ועליו נאמר ורדו בדגת הים וגו'. וזה הוא ששליטתו בכל הרקיעים ובכל האופנים והשרפים וחיות ובכל צבאות וכחות של מעלה ומטה. ומשום זה כשהאדם זכה בנפש מצד הבת יחידה. נאמר בו לא תצא כצאת העבדים.

« באתר דלא אתבריאוו. כד סלקין נחתין, כד נחתין סלקין. תרין דאינון חד, וחד

חלופי גרסאות

א ליג באתר דלא אתבריאוו.

הסבא

הסולם

סאמר

בינה מקנן שם מחמת שקיבלה הדינים של המלכות, אבל אילן הזה הוא כמו שלא היה. כי אח"כ לעת גדלות יורדים הדינים מבינה, ונגלה הדבר למפרע שלא היה שום דין בבינה.

והנה כשישראל בגלות, נגזלו הבנים, שהם זרין מן האם, שהיא בינה, כלומר שהסי"א יונקת מדינים שבוזין. אמנם הדינים ההם באים מן הבינה מעת שהיא בקטנות מחמת עלית המלכות אליה, וכיון שהדינים דבינה הם באילן דלא הוו, מכ"ש הדינים שבוזין המקובלים ממנה. שהם כלא היו. ואלו הדינים הנמשכים מן הבינה מכוונים ברא, או בריאה (כנ"ל בראשית א' דף י"ד ד"ה בהאי).

ח"ש, בנוי דאתגזלו, שהסי"א יונקת מן הדינים שבהם, שבכח זה גוזלים את השפע, בעת הגלות, ולאו מן בריין ואינם מן הבריות, כלומר, שאין בהם הדינים דבריאה, משום, דאתבריאוו באזור דלא אתבריאוו כי מה שנבראו בדינים דבינה, בסוד בראשית ברא, (כמ"ש שט) הוא במקום שלא נבראו, כלומר שהמקום עצמו שהיא בינה אינה בחינת בריאה, כי הדינים שבה הם באילן דלא הוו, מכ"ש זרין המקבלים ממנה, ונמצא כל אחיות הסי"א בזרין בזמן הגלות הוא שלא בצדק.

ונודע, כשקו אמצעי מכריע בין ימין ושמאל, מתקן את השמאל, שיאיר רק ממטה למעלה, והימין ממעלה למטה, (כנ"ל ב"א דף ט' ד"ה מחלוקת) ח"ש כד סלקין נחתין, שהארות הימין שמקודם לכן היו מאירים בעליה ממטה למעלה, שהיו בבחינת ריק, מאירים עתה בירידה ממעלה למטה, וכד נחתין סלקין, והארות השמאל שהיו מאירים מקודם לכן ממעלה למטה בירידה, מאירים עתה בדרך עליה ממטה למעלה, תרין דאינון חד, שעיין נעשו ב' הקוים ימין ושמאל לאחד, וחד דאינון תלתא, שקו האמצעי שהוא אחד, יורש כל ג' הקוין ונעשה שלשה, ומ"ש הסבא להלן (באות קט"ז) ודא הוא חד דאינון תרין, אמר זה בדרך אגב, כמו שאומר כאן (באות י"ז) השתא תרין אינון תלת ותלת אינון כחד, שהוא בדרך אגב.

והנה

פנימיות הדברים. המוחין דשמאל המתגלים ע"י יציאת י' מאויר בסוד נקודת השורק (כנ"ל בראשית א' דף ט"ו ד"ה ההוא ע"ש) מכוונים שפורחים באויר (ע"י בראשית א' דף מ"ה ד"ה כד) ואז המלכות בלי זווג עם ז"א, ואז יש יניקה לס"א, כל עוד היותם בלי ימין, והנחש יונק מהקדושה, ח"ש, נחשא דפרח באויר-א, וכשבא קו האמצעי וע"י המסך דנקודת החירק, ממעט את השמאל שלא יאיר ממעלה למטה אלא ממטה למעלה לבר, שעיין מחברו עם הימין, (כנ"ל בראשית א' דף ט' ד"ה מחלוקת) אז נפרד הנחש מן הקדושה, כי אין לו עוד מה לינק, ח"ש ואזיל בפרודא.

הדינים האלו דמסך דחירק, הדוחים את הנחש מלינק מקו שמאל, הם מדינים דצמצום ב', שבאו מכח עלית המסך לבינה, ונאחו הנחש בדינים אלו, והארס שבין שיני הנחש שבו ממת בני אדם הוא מדינים דצמצום א', שהם ממלכות לבר, והארס הזה מכוונה נמלה, ח"ש, ובין כך ובין כך, את ניחא לחד נמלה דשכיב בין שנוי, כי בעת שיש כח לנחש להתאחו בדינים דצמצום ב', העולים עד הבינה, הוא עוזב את הדינים דצמצום א' שאינם אלא במלכות, וע"כ יש מנוחה לאותה הנמלה ששוכבת בין שיניו, שהיא מדינים דצמצום א'.

וכשהמלכות היא בזווג עם ז"א ומאיר בה קו השמאל, אם הנחש מתקרב או לינק מהשמאל, תקף נפרד הזווג ואין לו מה לינק, ח"ש שרי בחבורא, שמתחיל לינק מחבור ז"א עם הנוקבא, וסיים בפרודא, שתיקף נפרד הזווג.

ונודע שהבינה הנקראת נשר, אין בה שום דין כלל, אלא שהוא רחמני על בניה, שהם זרין, ומקבלת אליה את הדינים של המלכות, שמתמעטת עי"ז לריק, כדי להשפיע מוחין לזרין, כי לעת גדלות חוזרים ויורדים הדינים מן הבינה למקומם למלכות והבינה חוזרת לג"ר ומשפעת מוחין לזרין, (כנ"ל בראשית א' ד"ה וכבר ע"ש).

ח"ס, נשרא דקא מקננא באילן דלא הוה, המוחין דריק מכוונים אילן, שהנשר שהוא

(דסרי דף צ"ה ע"א)

דאינון תלתא. מהו עולימתא שפירתא, ולית לה עיינין, וגופא טמירתא ואתגליא, איהי נפקת בצפרא, ואתכסיאת ביממא. אתקשטת בקשוטין דלא הוו. (טז) כל דא שאיל בארחא, ואצטערנא. והשתא אית לי נייחא. דאילו הוינא כחדא, אתעסקנא במלי דאורייתא, מה דהוינן במלין אחרנין דתהו. אמר רבי חייא, וההוא סבא טייעא, ידעת ביה כלום. אמר ליה, ידענא, דלית ממשו במלוי. דאילו הוה ידע, יפתח באורייתא, ולא הוה ארחא בריקניא. אמר רבי חייא, וההוא טייעא אית הכא, דהא לזמנין באינון ריקנין, ישכח גבר זגין דדהבא. אמר ר' ליה, הא הכא איהו, ואתקין חמריה במיכלא.

(יז) קרו ליה, ואתא לקמייהו. אמר לון, השתא תרין אינון תלת, ותלת אינון כחד. אמר רבי יוסי, לא אמינא לך, דכל מלוי ריקנין, ואינון בריקניא יתיב קמייהו. (יח) אמר לון רבנן, אנא טייעא אתעבידנא, ומיומין זעירין, דהא בקדמיתא לא הוינא טייעא, אבל ברא חד ג זעירא אית לי, ויהבית ליה בבי ספרא, ובעינא דישתדל באורייתא. וכד אנא אשכחנא חד מרבנן דאזיל בארחא, אנא טעין אבתריה, והאי יומא, חשיבנא דאשמע מלין ג חדתין באורייתא, ולא שמענא מדי. (יט) אמר ר' יוסי, בכל מלין דשמענא דקאמרת, לא תוהנא, אלא מחד. או

חלופי גרסאות

ב ל"ג ליה. ג ל"ג זעירא. ד ל"ג חדתיין.

הסבא

חייא. והסוחר ההוא יש כאן, כי לפעמים באלו הריקים, ימצא אדם זגים של זהב, כלומר ענבל של זהב. אמר לו הוא כאן, ומתקן את חמורו באכילה.

(יז) קרו ליה ואתא וכו': קראו אותו, ובא לפנייהם. אמר להם עתה, שנים הם שלשה, כי אחד שנתחבר עמהם נעשו שלשה. ושלשה הם כאחד. דהיינו שנתחברו יחד. אמר ר' יוסי לא אמרתי לך שכל דבריו ריקים והם לדיק. ישב לפנייהם.

(יח) אמר לון רבנן וכו': אמר להם, רבנן. אני, הנה נעשיתי סוחר, ומימים מועטים, כי בתחילה לא הייתי סוחר, אבל בן אחד קטן היה לי, ונתתי אותו בבית הספר, ורציתי שיעסוק בתורה, לכן נעשיתי סוחר, כדי שאוכל לטעודו. וכשאני מוצא אחד מן הרבנים ההולך בדרך אני מחמר אחריו. וביום הזה חשבתי שאשמע דברים חדשים בתורה, ולא שמעתי כלום.

(יט) אמר ר' יוסי וכו': אריי, בכל הדברים ששמעתי, שאמרת, לא נפלאתי אלא מאחד

הסולם

מאמר

והנה המלכות אחר שנתמעטה וירדה לבחינת מחזה ולמטה דז"א, אין לה עוד חכמה מעצמה. וז"ש עולימתא שפירתא ולית לה עיינין. כי החכמה נקראת עינים. והחכמה שיש לה היא מקבלת מז"א וגופא טמירתא ואתגליא, שפעם היא מכוסה מהארת חכמה, ופעם מגולה בה החכמה. ומפרש איהי נפקת בצפרא, שיוצאת להאיר בחכמה בזווג דקדרותא דצפרא, ואתכסיאת ביממא, ביום היא בשליטת ז"א, והחכמה מתכסה בה, כמו בז"א. אתקשטת בקשוטין דלא הוו, שהקישוטין נמשכים לה מדינים וקטנות דבינה, (כנ"ל בהקסה"ז דף כ' ד"ה חה אמרו) וכיון שהדינים דבינה הם באילן דלא הוו, כנ"ל, הרי גם הקישוטים ההם בבחינת דלא הוו.

(טז) כל דא שאיל וכו': כל זה שאל ברדך, ונצטערתי, ועתה יש לי נחת. ואלו היינו יחד היינו עוסקים בדברי תורה, מה שהייתי בדברים אחרים של תהו. אמר ר' חייא, וסוחר הזקן ההוא, כלום אתה יודע אותו. אמר לו יודע אני שאין תכן בדבריו, שאלו היה יודע היה פותח בתורה והדרך לא היה בריק. אמר ר' (דפריי דף צ"ה ע"א)

אנת בשטותא אמרת, או מלין ריקנין אינון. אמר ההוא סבא, ומאן איהי. אמר עולימתא שפירתא וכר.

(כ) פתח ההוא סבא ואמר, ^(ט) יי לִי לא אירא מה יעשה לִי אדם. יי לִי בעזרי וגר, טוב לחסות ביי וגר. כמה טבין ונעימין ויקירין ועלאין מלין דאורייתא, ואנא ה היכי אימא ו קמי ז רבנן, דלא שמענא מפומייהו עד השתא, אפילו מלה חדא. אבל אית ה לִי למימר, דהא לית כסופא כלל למימר מלי דאורייתא קמי כלא.

(כא) אתעטף ההוא סבא, פתח ואמר, ^(ט) ובת כהן כי תהיה לאיש זר היא בתרומת הקדשים לא תאכל. האי קרא ^ט אקרא אחרא סמך, ^(ט) ובת כהן כי תהיה אלמנה וגרושה זרע אין לה ושבה אל בית אביה כנעוריה מלחם אביה תאכל וכל זר לא יאכל בו. הני קראי כמשמען. אבל מלין דאורייתא מלין סתימין אינון.

(כב) וכמה אינון מלין דחכמתא דסתימין בכל מלה ומלה דאורייתא, ואשתמודען, אינון לגבי חכימין, דידיעין ארחין דאורייתא. דהא אורייתא לאו מלין דחלמא אינון, דקא אתמסרן למאן דפשר לון, ואתמשכן בתר פומא, ועכ"ד אצטריכו ^כ למפשר לון לפום ארחוי. ומה אי מלין דחלמא ^ל אצטריכו למפשר לון לפום ארחוי, מלין דאורייתא דאינון שעשועין דמלכא קדישא, על אחת כמה וכמה דאצטריכו למהך בארע קשוט בהו, ^ט דכתיב ^(ז) כי ישרים דרכי יי וגר.

מסרת הזהר

חלופי גרסאות

ה רבי ; הכי ו מקמי ז לִיג רבנן. ח לִיג לי. ט אחר קרא. י ארחין וליג מן אינון עד דהא. כ לִיג למפשר לון. ל כך וליג מן אצטריכו עד מלין. מ לִיג מן דכתיב עד השתא.

(ט) (תהלים קיח) ח"ג נז. קלט : ט) (ויקרא כב) ח"ג ז. (שם) ח"ב קא. ח"ג ז. עג : רמד : רמה. רטב : (הושע יד) וישלח אות סא צ"א ז"ח ד ס"ג ש"ג נט ס"א שליו עג ס"א שמי"ד תק"ח קו ס"ב שמי"ח קכ ס"ב שמי"ה ס"ג ש"יב.

סאמר

הסולם

הסבא

כנעוריה מלחם אביה תאכל וגר. מקראות אלה הם כפשוטם. אבל דברי תורה דברים סתומים המה, שיש סודות לכל דבר ודבר.

מאחד, או אתה בטכלות אמרת, או דברים ריקים הם. אמר זקן ההוא ומה הוא. אמר ר"י עלמה יפה ואין לה עינים וכר.

(כ) וכמה אלין מלין וכר : וכמה הם דברי החכמה הסתומים בכל מלה ומלה שבתורה והם נודעים לחכמים היודעים דרכי התורה. כי התורה אינם דברי חלומות, שנמסרו למי שפותר אותם, והולכים אחר הפה של הפותר אותם, ועם כל זה צריכים לפתור אותם לפי דרכיהם. ומה אם דברי חלומות צדיכים לפתור אותם לפי דרכיהם, דברי תורה, שהם שעשועים של המלך הקדוש, על אחת כמה וכמה שצריכים ללכת בהם בדרך אמת, שכתוב, כי ישרים דרכי ה' וגר.

(כ) פתח ההוא סבא וכר : פתח זקן ההוא ואמר, ה' לִי לא אירא מה יעשה לִי אדם. ה' לִי בעזרי וגר. טוב לחסות בה' וגר. כמה טובים ונעימים ויקרים ועליונים דברי תורה, ואני איך אומר לפני רבנן שלא שמעתי מפייהם עד עתה אפילו מלה אחת. אבל יש לי לומר, כי אין בושא כלל לומר דברי תורה לפני הכל.

(כא) אתעטף ההוא סבא וכר : נתעטף אותו הזקן, פתח ואמר, ובת כהן כי תהיה לאיש זר היא בתרומת הקדשים לא תאכל. מקרא זה נסמך על מקרא אחר, ובת כהן כי תהיה אלמנה וגרושה זרע אין לה ושבה אל בית אביה

כג) השתא אית למימר, ובת כהן, דא נשמתא עלאה, ברתיא דאברהם אבינו קדמאה לגיורין, ואיהו משיך ס לה להאי נשמתא מאתר עלאה. ע מה בין קרא דאמר ובת איש כהן, ובין קרא דאמר ובת כהן, ולא כתיב איש. אלא, אית כהן דאקרי איש כהן, ולא ב כהן ממש. ועל ארחא דא, הוה פ כהן, והוה סגן, והוה כה"ג, והוה כהן דלאו איהו גדול. כהן סתם, רב ועלאה יתיר מאיש כהן. וע"ד אית נשמתא, *) ואית רוחא, ואית נפש.

כד) ובת כהן כי תהיה לאיש זר, דא נשמתא קדישא, דאתמשכת מאתר עלאה, ועאלת לגו סתימו דאילנא דחיי. וכד רוחא דכהנא עלאה נשבא, ויהיב נשמתין באילנא דא, פרחין מתמן אינון נשמתין, ועאלין בא. צר חד.

כה) ווי לעלמא, דלא ידעין בני נשא לאסתמרא, דקא משכין משיכו בהדי יצר הרע, ק דאיהו איש זר, והאי בת כהן פרחת לתתא, ואשכחת בניינא ר בא ש זר. ובגין דאיהו רעותא ש דמרה, עאלת תמן ואתכפ את. ולא יכילת לשלטאה, ולא אשתלימת בהאי עלמא. כד נפקת מניה, היא בתרומת הקדשים לא תאכל, ת כשאר כל נשמתין, דאשתלימו בהאי עלמא.

כו) תו אית בהאי קרא, ובת כהן כי תהיה לאיש זר. א עלובתא איהי נשמתא

חלופי גרסאות

נ ל"ג השתא אית למימר. ס ל"ג לה; ל"ג להאי; לנשמתא. ע מוסיף השתא אית למימר מה. פ מוסיף איש כהן. צ ל"ג נשמתין. ק בהדי. ר דאיש. ש דמריה. ת בשאר. א ל"ג מן עלובתא עד דקא.

דרך אמת ב] פ"י כגון עבד כהן או יליד בית ולפי שאוכל בתרומה נקרא איש כהן ר"ל איש של כהן.

מאמר

כג) השתא אית למימר וכי: עתה יש לומר, ובת כהן, זו היא נשמה עליונה, בתו של אברהם אבינו, הראשון לגרים. שהוא חסד, והוא מושך לנשמה הזו ממקום עליון שהוא בינה. שואל, ומה בין המקרא שאמר ובת איש כהן, ובין המקרא שאמר ובת כהן, ולא כתוב איש. ומשיב, אלא יש כהן שנקרא איש כהן ולא כהן ממש. ועל דרך זה, יש כהן, ויש סגן, ויש כהן גדול, ויש כהן שאינו גדול. כהן סתם גדול ועליון יותר מאיש כהן. וע"כ יש מדרגות בנשמה, שיש נשמה ויש רוח ויש נפש. שמכהן גדול היא נשמה. ומכהן סתם הוא רוח. ומאיש כהן היא נפש.

כד) ובת כהן כי תהיה לאיש זר: זו היא נשמה הקדושה שנמשכה ממקום עליון, שהוא בינה, ונכנסת לתוך הסתום של עץ החיים, שהוא ד"א, וכשהרוח של כהן העליון, שהוא חסד ד"א, נושב ונותן נשמות, דהיינו שמלביש את הנשמות בחסד ונותן אותם כאילן הזה, שהוא (דפו"י דף צ"ה ע"א *) דף צ"ה ע"ב)

הסבא

ד"א פורחות משם הנשמות ונכנסות באוצר אחד, שהוא מלכות.

הסולם

כה) ווי לעלמא דלא וכי: אוי לעולם, שבני אדם אינם יודעים להשמר, שהם מושכים המשכת, הנשמה לתוך גוף בעת זיווגם, עם היצר הרע, שהוא איש זר, ובת כהן היא שהיא הנשמה פרוחת למטה ומוצאת בנין, דהיינו גוף, באיש זר. ומשום שזה רצון אדונה, נכנסת שמה ונכנעת, ואינה יכולה לשלוט, ואינה נשלטת בעולם הזה כשיוצאת ממנו, היא בתרומת הקדשים לא תאכל, כשאר כל הנשמות שנשלמו בעולם הזה.

כו) תו אית בהאי וכי: עוד יש במקרא הזה, ובת כהן כי תהיה לאיש זר. נכלמת היא הנשמה הקדושה, כי תהיה לאיש זר, דהיינו שנמשכת על גר שנתגיר, ופורחת עליו מג"ע בדרך סתום, על בנין, דהיינו גוף, שנכנה מערלה הטמאה, כי אבותיו לא נמולו. זה הוא לאיש זר.

ורא

קדישא, כי תהיה לאיש זר, דקא אתמשכת, על ג' גיורא דאתגייר, ופרחת עליה מג'ע בארז ב' סתים, על בניינא דאתבני מערלה מסאבא, דא הות לאיש ג' זר.
 (כז) ד' ודא הוא רזא עלאה יתירא מכלא. בעמודא דקיימא לטקלין, גו אורא דנשבת, אית ד' טיקלא חדא בהאי סטרא, ואית ה' טיקלא אחרא בהאי סטרא. בהאי סטרא מאזני צדק. ובהאי סטרא מאזני מרמה. והאי ו' טיקלא, לא שכך לעלמין, ונשמתין סלקין ה' ונחתין עאלין ותבין, ו' ואית נשמתין עשיקין, כד שלטא אדם באדם, ז' דכתיב ר' עת אשר שלט האדם באדם לרע לו, לרע לו ודאי.
 (כח) אבל האי נשמתא, דהות לסטרא אחרא, איש זר, ואתעשקת מניה, דא איהי לרע ה' לו. לו: ט' להווא איש זר, ואיהי בתרומת הקדשים לא תאכל, עד דעביד בה קב"ה מה דעביד, אתא קרא ואמר ובת כהן כי תהיה לאיש זר הכי הוא.

חלופי גרסאות

מסרת הזהר

ב ל"ג סתים. ג ל"ג זר. ד מוסיף תו ודא; חו ודאי.
 ה ל"ג ונחתין. ו אית. ז ל"ג מן דכתיב עד לרע לו ודאי. ח ל"ג לו. ט להאי.

(ר) (קהלת ח) ח"ג לו.

דרך אמת ג] שלח לך קסה ע"א והקדמה בראשית יג ע"א. ד] יש גלגל ורמז אל גלגול הנשמות כמבואר ונקרא טיקלא על שם גלגל היוצר שמתגלגל לפניו בעשייתו הקדירות וכיוצא בו. ה] פקודי רנב ע"א. ו] שם רסח ע"א.

הסבא

הסולם

מאמר

בסוד נקודת השורק. (כמ"ש באורך לעיל בראשית א' דף ס"ה ד"ה כד). וכשהעמוד האמצעי הזה מאיר במלכות, נעשה שמה ב' בחינות מאזנים, א' מאזני צדק, דהיינו כמשקל עמוד האמצעי, למשוך הארת הימין מלמעלה למטה, והארת השמאל רק ממטה למעלה. ב' מאזני מרמה, שהוא אחיזת ס"א, המושכים הארת השמאל ממעלה למטה. ומטעם ב' מאזנים האלו, נקראת המלכות עץ הדעת טוב ורע כמ"ש להלן. ואם הנשמה מקבלת ממאזני מרמה, אז נעשקת בידי הס"א, ונופלת לידיה. והן הנקראות, נשמות העשוקות. ואז נאמר עת אשר שלט אדם באדם לרע לו, דהיינו שאדם דס"א שולט באדם דקדושה. אבל הוא לרע לו. כמ"ש לפנינו.

(כו) ודא איהו רזא וכי: וזה הוא סוד עליון יותר מכל. בעיני העומד לשקול עליו, תוך האויר הנושב, יש מאזנים בצד זה בימין, ויש מאזנים אחרים בצד זה משמאל. בצד זה, בימין, מאזני צדק, ובצד זה משמאל, מאזני מרמה. ומאזנים אלו, אינם שקטים לעולם, והנשמות עולות ויורדות באות וחוזרות. דרך מאזנים האלו, ויש נשמות עשוקות, כששולט אדם דס"א באדם דקדושה, שכתוב, עת אשר שלט האדם באדם לרע לו. לרע לו ודאי.

ביאור הדברים. כבר ידעת אשר קו האמצעי המכריע ומקיים ב' הקוין ימין ושמאל, מבדיל ביניהם, אשר קו ימין מאיר ממעלה למטה, והקו שמאל יאיר ממטה למעלה, ולא ממעלה למטה. (כמ"ש לעיל בראשית א' דף ס' ד"ה מחלוקת ע"ש) ח"ס עמודא דקיימא לטקלין, שהוא עמוד האמצעי המקיים ב' האורות ימין ושמאל, ושוקל אותם כמו במאזנים שהארת קו הימין הוא מושך למטה לתחתונים, והארת קו השמאל מעלה למעלה, ועל ידי זה עומד לשון המאזנים באמצע, שאינו נוטה לא לימין ולא לשמאל, אלא לשניהם יחד, כל אחד לפי דרכו. ומ"ש גו אורא דנשבת, הוא כי הארת השמאל מתגלה על ידי יציאת ה' מאויר.

(כח) אבל האי נשמתא וכי: אבל נשמה זו שהיתה לסטרא אחרא הנקרא איש זר, ונעשקה על ידה, זה הוא לרע לו, לו, לאיש זר ההוא, והיא בתרומת הקדשים לא תאכל, כשאר הנשמות, עד שעושה בה הקב"ה מה שעושה, דהיינו עד שיתקן אותה. כמ"ש להלן. לזה בא הכתוב ואמר, ובת כהן כי תהיה לאיש זר, יהיה כך, שבתרומת הקדשים לא תאכל.

(כט) הכא אית רזא, היך מתעשקן נשמתין. אלא האי עלמא אתנהג כלא, באילנא דדעת טוב ורע. וכד אתנהגן בני עלמא בסטרא דטוב, טיקלא קיימא ואכרע לסטרא דטוב. וכד אתנהגן בסטרא דרע, אכרע לההוא סטרא. וכל נשמתין דהוּו בהיאי שעתא בטיקלא, הוה עשיק לון, ונטייל לון.

(ל) אבל לרע לו, דאינון נשמתין כ כפיין לכל מה דאשכחן, מסטרא בישא, ושיצאן מ ליה. וסימנא לדא, ארונא קדישא, דאתעשק גו פלשתים, ושליטו ביה, לרע לון. אוף הכי, הני נשמתין אתעשקין מסטרא אחרא לרע נ לון.

(לא) מה אתעבידו מאינון נשמתין. חמינן בספרי קדמאי, דמנייהו הוּו אינון חסידי אומות העולם. ואינון מ ממזרי תלמידי חכמים, ע דקדמן לכהנא רבא עמא דארעא, פ וחשוב בעלמא, אף על גב דעאל לפני ולפנים. בכה האי סבא רגעא חדא, תוהו וחרביא, ולא אמרו מדי.

(לב) פתח ההוא סבא ואמר, ה אם רעה בעיני אדניה אשר לא יעדה והפדה לעם נכרי וגו'. האי פרשתא על רזא דא אתמר, וכי ימכר איש את בתו לאמה לא תצא כצאת העבדים אם רעה וגו'. מאריה דעלמא מאן לא ידחל מינך, דאנת שליט על כל מלכין דעלמא, כדא ש, מי לא יראך מלך הגוים כי לך יאתה וגו'.

(לג) כמה אינון ק בני נשא בעלמא, דקא משתבשן בהאי קרא, וכלהו אמרי,

חלופי גרסאות

מסרת הזהר

(ד) (שמות כא) ח"ב צו : צו. ת"ז בהשמטות ז קמו : י ל"ג הוה. כ חפיין. ל דסטרא. מ כלא ; לו. נ לו. ט ל"ג ממזרי. ע מוסיף ממזרים דקדמן. פ וחשוב. ש (ירמיה י) שמות טז צ"א.

ק ל"ג בני נשא.

הסבא

הסולם

מאמר

הראשונים. שמהם היו אלו חסידי אומות העולם, ואלו ממזרים תלמידי חכמים. והם הממזרים תלמידי חכמים הקודמים לכהן גדול עם הארץ. והם חשובים יותר בעולם. אע"פ שהכה"ג נכנס לפני ולפנים בקודש הקדשים. בכה זקן ההוא רגע אחד. תמהו החברים, ולא אמרו כלום.

(לב) פתח ההוא סבא וכו' : פתח זקן ההוא ואמר. אם רעה בעיני אדניה אשר לא יעדה והפדה לעם נכרי וגו'. פרשה זו נאמרה על סוד זה, של נשמות העשוקות, וכי ימכור איש את בתו לאמה לא תצא כצאת העבדים אם רעה בעיני וגו'. רבינו של עולם, מי לא יירא ממך, שאתה מושל על כל מלכי העולם, כש"א, מי לא יראך מלך הגוים כי לך יאתה וגו'.

(לג) כמה אינון בני וכו' : כמה הם בני אדם בעולם שמשתבשים וטועים במקרא הזה. וכולם אומרים אותו אבל המקרא אינו מתישר בפיהם. וכי הקב"ה מלך הגוים נקרא. והלא מלך ישראל הוא. וכן הוא נקרא. שכתוב בהנחל

(כט) הכא אית רזא וכו' : כאן יש סוד איך מתעשקות הנשמות. כי עולם הזה מתנהג בו הכל על ידי עץ הדעת טוב ורע, שהוא המלכות. וכשבני העולם מתנהגים בצד הטוב בהכרעת קו האמצעי, כנ"ל, המאזנים עומדים ומכריעים לצד הטוב. וכשמתנהגים בצד הרע, דהיינו שנמשכי"ס הארת השמאל ממעלה למטה, מכריעים המאזנים לצד ההוא, לט"א. וכל הנשמות שהיו בשעה ההיא במאזנים עושק אותן ה"ס"א ולוקח אותן.

(ל) אבל לרע לו וכו' : אבל לרע לו, לט"א, כי אלו הנשמות מכניעים כל מה שמוצאות מצד הרע, ומכלות אותו. והסימן לזה, הוא ארון הקדוש שנעשק על ידי הפלשתים ושלטו בו, לרע להם. כי ננפו על ידו הס ואלהיהם. (שמואל א' ה') אף כאן אלו הנשמות שנעשקו ע"י ה"ס"א, הוא לרע להם.

(לא) מה אתעבידו מאינון וכו' : מה נעשה מאלו הנשמות העשוקות. ראינו בספרים (דפו"י דף צ"ה ע"ב) 553

אבל קרא דא לא אתיישר ר בפומייהו. וכי קודשא בריך הוא מלך הגוים איהו, והלא מלך ישראל ^ט איהו, והכי אקרי, דהא כתיב, ^ח בהנחל עליון גוים וגו'. וכתוב ^ז כי חלק יי עמו. ועי' אקרי מלך ישראל. ואי תימא דאיהו מלך הגוים אקרי, הא שבחא דלהון דקב"ה מלך עלייהו, ולא כמה דאמרינן ^ה דאתמטרינן לשמשין ולממנן דיליה.

^ד ותו סיפא דקרא, דכתיב ^ב כי בכל חכמי הגוים ובכל מלכותם מאין כמוך. כל האי, שבחא איהו לשאר עמין, ותוהא איהו, היך לא מסתלקי בהאי קרא לרום * ^א רקיעא. אלא, דקב"ה סמא עינייהו, ולא ידעי ביה כלל, דהא מה דאנן אמרי דכלהו אין, ואפס, ותהו. דכתיב ^א כל הגוים כאין נגדו מאפס ותהו נחשבו לו, הא עקרא עלאה רבא ויקרא שוי לון קרא דא.

^ה אמר ליה ר' חייא והא כתיב ^ד מלך אלהים על גוים וגו'. אמר ^ב ליה, אנא חמינא דבתר כתלייהו הוית, ונפקת בהאי קרא לסייעא לון, הוה לי לאתבא בקדמיתא, על מה דאמינא. אבל כיון דאשכחנא לך בארחא, אעבר לך מתמן, ומתמן איהך ^ג לאעברא כלא.

^ו ת"ח, כל שמהן, וכל כנויין דשמהן, דאית ליה לקב"ה, כלהו מתפשטן לארתייהו, וכלהו מתלבשין אלין באלין, ^ד וכלהו ^ה מתפלגין לארחין, ^ו ושבילין

חלופי גרסאות

ר על חילוי; על פומייהו. ש ל"ג איהו והכי. ת דאתמטרו. א ענגין. ב ל"ג ליה. ג מוסיף לאעברא לך. ד ל"ג וכלהו. ה ומתפלגן. ו ידיען ושבילין; ל"ג ידיען.

מסדת הזהר

ה (דברים לב) שמות כד צ"ע. א (שם) ב"א קצד צ"ד. ב (ירמיה י) לעיל לב צ"ש. ג (ישעיה מ) בא ל צ"ר. ד (תהלים מז) ח"ג רפג.

הסבא

^ה אמר ליה ר' חייא וכו': א"ל ר"ח, והרי כתוב, מלך אלקים על גוים וגו'. אמר לו, אני רואה שאחר הכותל שלהם היית, ויצאת במקרא הזה לעזור אותם. היה לי להשיב מתחילה על מה שאמרתי. אבל כיון שמצאתי אותך בדרך, אעביר אותך משם, ומשם אלך להעביר הכל.

הסולם

^ו ת"ח כל שמהן וכו': בוא וראה, כל השמות וכל כינוי של השמות שיש להקב"ה, כולם מתפשטים לדרכם, וכולם מתלבשים אלו באלו, וכולם מתחלקים לדרכים ושבילים ידועים חוץ מן שם אחד, הברור מכל שאר השמות, שהוריש לעם היחיד, הברור מכל שאר העמים, והוא יוד הא ואו הא. שכתוב, כי חלק ה' עמו. וכתוב ואתם הרבקים בהויה, שדבוקים בשם הזה ממש, יותר מבכל שאר השמות.

שמא

מאמר

בהנחל עליון גוים וגו'. וכתוב, כי חלק ה' עמו. ועי' נקרא מלך ישראל. ואם תאמר, שהוא מלך הגוים נקרא, הרי זה שבח להם שהקב"ה מולך עליהם, ולא כמו שאומרים, שנמסרו למשמשים ולממונים שלו.

^ד ותו סיפא דקרא וכו': ועוד, סוף המקרא, שכתוב, כי בכל חכמי הגוים ובכל מלכותם מאין כמוך. כל זה שבח הוא לשאר העמים, ופלא הוא, איך אינם מתעלים במקרא הזה לרום הרקיע, שהמקרא נותן לחכמיהם ומלכותם איזה יחס אל הקב"ה, שצריך משום זה לומר, שהקב"ה גדול מהם. אלא הקב"ה מעורר עיניהם, ואינם יודעים בו כלל, שזהו מה שאנו אומרים שכולם אין, ואפס, ותוהו, שכתוב, כל הגוים כאין נגדו מאפס ותוהו נחשבו לו. והרי עיקר עליון גדול ויקר משים אותם המקרא הזה, שאומר, שבכל חכמי הגוים ובכל מלכותם מאין כמוך.

מ נהר דנפיק מעדן, ואשתרשו ביה במימיו אינון תרי בדי ערבות, דאינון גדלין
 נ במימיו, הה"ד המקרה במים עליותיו. מאן עליותיו. אלין בדי ערבות.
 פו) ודא הוא ט דכתיב, ט ועל יובל ישלח שרשיו. ודא הוא רזא דכתיב
 י) נהר פלגיו ישמחו עיר אלהים. מאן פלגיו. אלין אינון ט שרשיו. והכי אקרוּן,
 פ עליותיו, שרשיו, פלגיו, כלהו אשתרשו באינון מיין דההוא נהר.
 פז) ט השם עבים רכובו. ז דא מיכאל וגבריאל, אלין ק הם עבים. המהלך
 על כנפי רוח, למיהב אסוותא לעלמא, ודא איהו רפאל. מכאן ולהלאה עושה
 מלאכיו ר רוחות וגו'. סבא סבא, אי כל הני ידעת, אימא ולא תדחל, אימא מילך
 וינהרון מלין דפומך. חדו חברייא, והוּו צייתין בחדוה למלוי קדישין. אמר אי
 סבא ט אי סבא, במה עיילת גרמך, עאלת בימא רבא, אית לך לשטטא ולנפקא
 מתמן.
 פח) ז) אם אחרת יקח לו, כמה גלגולין עתיקין הכא, דלא ה אתגלון עד
 האידנא, וכלהו קשוט כדקא יאות, דלית לאסטאה מארח קשוט, אפילו כמלא
 נימא. א בקדמיתא אית לאתערא, נשמתינ ב דגיוּרין כלהו, פרחן מגו גנתא דעדן
 בארח סתים, נ כד מסתלקן מהאי עלמא, נשמטהון דקא ד רווחא מגו גנתא דעדן,
 לאן אתר ה תייבין.
 פט) ו אלא תנינן, מאן דנטיל ואחיד בנכסי גיורין בקדמיתא, זכי בהו. ז אוף

חלופי גרסאות

מסרת הזהר

ט (ירמיה יז) יתרו אות שמא צ"א. י' (תהלים מו) במימיו דההוא נהר דנסיק מעדן ודא הוא המקרה.
 נ במיא ט ל"ג דכתיב. ע ל"ג שרשיו. פ מוסיף עליותיו כלומר. צ ל"ג דא. ק ל"ג הם. ר מוסיף רוחות דא
 ח יתגלון; אתגלו. א השתא ב ל"ג דגיוּרין. ג ל"ג אודיאל משרתיו אש לוחט דא נודיאל. ש ל"ג אי. ה אתגלו. א השתא ב ל"ג דגיוּרין. ג ל"ג כד. ד רווחו. ה תבין. ו ל"ג אלא ז ל"ג אוף הכי.

הסבא

הסולם

מאמר

מקשיבים בשמחה לרבריו הקדושים. אמר לעצמו הסבא, אי זקן אי זקן, במה הכנסת עצמך באת בים הגדול יש לך לשוט ולצאת משם.

שהם נצח והוד, שהם גדלים במימיו ז"ש, המקרה במים עליותיו. מי הוא עליותיו. אלו הם בדי ערבות. נו"ה.

פח) אם אחרת יקח לו! כמה גלגולים ישנים כאן שלא נגלו עד עתה, וכולם אמת כדאוי כי אין לנטות מדרך אמת אפילו כמלוא חוט השערה. בתחילה יש להעיר, נשמות הגרים כולם, פורחות מגן העדן בדרך סתום ומתלבשות בגדים. ושואל כשמסתלקים מעולם הזה, הנשמות שהרויחו הגדים מגן עדן לאיזה מקום הן חזרות. כלומר, מי מעלה אותן בחזרה למקום שיצאו משם, דהיינו לגן עדן.

פו) ודא הוא דכתיב וכו': ח"ש ועל יובל ישלח שרשיו. זהו סוד, שכתוב, נהר פלגיו ישמחו עיר האלקים. מי הם פלגיו, אלו הם שרשיו, דהיינו נצח והוד, וכך נקראים, עליותיו שרשיו פלגיו, כולם נשרשו במים האלו של ההוא נהר, שהוא ת"ת.

פט) אלא תנינן מאן וכו': אלא למדנו, מי שלוקח ואוחז מתחילה בנכסי הגר, שאין לו יורשים, זוכה בהם. אף כאן, כל אלו נשמות הקדושות

פז) השם עבים רכובו: זהו מיכאל וגבריאל, אלו הם עבים. המהלך על כנפי רוח, לתת רפואה לעולם. זהו רפאל. מכאן ולהלאה, עושה מלאכיו רוחות וגו'. זקן זקן, אם כל אלו ידעת, אמור ולא תפחד, אמור דבריד ויאירו דברי פיך. שמחו החברים, והיו

הכי כל אינון נשמתין ן קדישין עלאין, דקא זמין לון קב"ה ן לתתא כדקאמרן, כלהו נפקין לזמנין ידיען. בגין לאשתעשעא כ בג"ע, ופגען באינון נשמתין דגיורין, מאן דאחיד בהו מאלין ן נשמתין, אחיד בהו וזכי בהו, ומתלבשן בהו, וסלקין. וכלהו קיימי בהאי לבושא ונחתו גו גנתא בלבושא דא. בגין דבגנתא דעדן, לא קיימאן תמן, אלא בלבושא, כל אינון דקיימי תמן.

צ) אי תימא, דבגין האי לבושא, גרען אינון נשמתין מכל ענוגא דהוה לון בקדמיתא. ן הא כתיב, אם אחרת יקח לו שארה כסותה ועונתה לא יגרע. בגנתא קיימי בלבושי דא, דקדמן לאחדא בהו וזכי בהו, ן וכד סלקין לעילא, מתפשטן ן מניה, דהא תמן לא קיימן בלבושא.

צא) בכה ן ההוא סבא כמלקדמין, ואמר לנפשיה, סבא סבא, בודאי אית לך למבכי, בודאי אית לך לאושדא דמעין, על כל מלה ומלה, ן אבל גלי קמי קב"ה ושכינתיה קדישא, דאנא ברעו דלבא, ובפולחנא דלהון קאמינא, בגין דאינון בעליו דכל מלה, ן ומתעטרן בהו.

צב) ן כל אינון נשמתין קדישין, כד נחתי להאי עלמא, בגין למשרי ן כל חד על דוכתייהו, דאתחזון בהו, לבני נשא. כלהו נחתי ן מתלבשן באינון נשמתין

חלופי גרסאות

ח ל"ג קדישין. ן ל"ג לתתא; בג"ע דלתתא. י מוסיף וסלקין בגין. כ מוסיף בג"ע דלעילא. ל מוסיף נשמתין וסלקין. מ ל"ג הא. נ ל"ג וכד סלקין. ן ל"ג מניה. ע ל"ג ההוא סבא. פ דהא. צ ואתעטרן. ק דכל. ר ל"ג כל חד. ש ומתלבשן.

הסבא

הסולם

מאמר

יש לך לבכות בודאי יש לך לשפוך דמעות על כל מלה ומלה. אבל גלוי לפני הקב"ה ושכינתו הקדושה, שאני בחפץ לב ובעבודתם אני אומר, משום שהם בעליו של כל מלה, והם מתעטרים בהן.

צב) כל אינון נשמתין זכרי: כל אלו הנשמות הקדושות כשיורדות לעולם הזה, כדי שכל אחת תשרה על מקומה הראוי להם, בבני אדם. כולן יורדות מתלבשות באלו נשמות הגרים שאמרנו, וכך נכנסות בזרע הקדוש ובמלבוש הזה עומדות להשתעבר מהם בעולם הזה, במצוות ובמעשים טובים, וכשנשתאבו המלבושים מדברי עולם הזה, דהיינו המצוות, אלו נשמות הקדושות נזונות מן הדיח שמריחות מן לבושיהן האלו.

פירוש. שהמלבושים מנשמות הגרים נעשו אמצעים בין הנשמות ובין הגוף, והמצוות שאדם עושה מגיעים למלבושים, והנשמות מקבלים מזונות מדיח שמריחים מן המלבושים וז"ש ובמלבושא דא קיימי לאשתעבדא מנייהו. שהנשמות עצמן גבוהות ואינן משתעבדות

הקדושות העליונות, שהקב"ה הזמין אותם לבא למטה, כמו שאמרנו. כולן יוצאות בזמנים ידועים, דהיינו בשבת ויו"ט ור"ח, להשתעשע בגן עדן ופוגשות באלו נשמות הגרים, מי מאלו הנשמות שאיכות בהן, זוכית בהן, ומתלבשות בהן ועולות. וכולן עומדות בלבוש הזה, ויורדות לגן העדן בלבוש הזה, משום שבגן העדן אינם עומדים שם אלא בלבוש, כל אלו הנמצאים שם, ונמצא, שאותן הנשמות מעלים את נשמות הגרים בחזרה לגן העדן.

צ) אי תימא דבגין זכרי: אם תאמר, שבשביל לבוש ההוא, של נשמות הגרים, גודעים לנשמות האלו מכל הענג שהיה להם מתחילה, על זה כתוב, אם אחרת יקח לו שארה כסותה ועונתה לא יגרע. בגן העדן עומדות בלבוש הזה, שקדמו לאחוז בהם חכו בהם, דהיינו הלבוש מנשמות הגרים, וכשעולים למעלה, מתפשטות ממנו, כי שם למעלה, אין עומדים בלבוש.

צא) בכה ההוא סבא זכרי: בכה זקן ההוא כבתחילה, ואמר לעצמו זקן זקן, בודאי

דקא אמרן, ת והכי עאלין בזרעא קדישא. ובמלבושא דא, קיימי א לאשתעבדא
מנייהו בהאי עלמא. וכד אשתאבן אינון מלבושין ב ממלין דהאי עלמא, אינון
נשמתין קדישין, ג אתזנון מריחא דקא אריחא, מגו לבושיהון אלין.
(צג) קב"ה כל מלין סתימין דאיהו עביד, עאל לון באורייתא קדישא, וכלא
אשתכח ד באורייתא, וההיא מלה סתימא גלי לה אורייתא, ומיד אתלבשא בלבושא
אחרא, ואתטמר תמן, ולא ה אתגלי. וחכימין דאינון מליין עיינין, אע"ג דההיא
מלה אסתים י בלבושה, חמאן לה מגו לבושה, ובשעתא דאתגלי ההיא מלה עד
לא תיעול ז בלבושא, ח רמאן בה פקיהו דעינא, ט ואע"ג דמיד אסתים, לא אתאביד
. מעינייהו.
(צד) כ בכמה דוכתין אוהר קודשא בריך הוא על גיורא, י דזרעא קדישא,
יזדהרון ביה, ולבתר נפיק מלה סתימא מנרתקה. * וכיון דאתגלי אהדר לנרתקה
מיד, ואתלבש תמן.
(צה) כיון דאוהר על גיורא בכל אינון דוכתין, נפק ט מלה מנרתקה, ואתגלי,
ואמר ט ואתם ידעתם את נפש הגר. מיד עאלת לנרתקה, ואהדרת בלבושה
ואתטמרת, דכתיב כי גרים הייתם בארץ מצרים, דחשיב קרא, דבגין דאתלבש
מיד, ט לא ה הוה מאן דאשגח בה. בהאי נפש הגר, ידעת נשמתא קדישא במלין
דהאי עלמא, פ ואתהניאת מנייהו.

חלופי גרסאות

מסרת זוהר

ת והני א לאשתאבא. ב דלבושין. ג אתהנון; אתזנון.
ד תמן; מוסיף תמן באורייתא. ה גלי. ו מוסיף
בלבושה תמן. ז בלבושה; בלבושיה. ח חמאן. ט ל"ג ואע"ג. י מינייהו. כ ובכמה. ל מוסיף בגין דזרעא.
מ מוסיף מלה סתימא. נ ל"ג ואתגלי. ס דלא; ובגין דלא. ע הות. פ ואשתאבת.

(נ שמות כג).

הסבא

הסולם

מאמר

דהיינו ישראל, יהיו נזוהרים בו, ושלאחר זה
יצא דבר הסתום מנרתיקה. דהיינו מן הכיסוי
שלו, ולאחר שנגלה חזר מיד לנרתיקה ומתלבש
שם.

משתעבדות ממעשה הגוף, אלא המלבושים
שלהן משתעבדות במעשה המצות. וכד
אשתאבן אינון מלבושין וכי: מקבלות
הנשמות מריח המלבושים.

(צה) כיון דאוהר וכי: כיון שהזוהר על
הגר בכל אלו המקומות, יצא הדבר מנרתקה,
ונתגלה ואמר, כי אתם ידעתם את נפש הגר,
דהיינו מתוך שהנשמות מלובשות בו כנ"ל,
ומיד נכנסת לנרתקה וחזרת ללבושה ומסתתרת
שכתוב, כי גרים הייתם בארץ מצרים. שהוא
טעם צדדי, והכתוב חושב שמשום שנתלבש מיד
לא היה מי שישגיח בה. בנפש הגר הזו, יודעת
הנשמה בדברי עולם הזה, ונהנית מהם. להיותה
אמצעי בין הנשמה ובין הגוף כנ"ל. וע"כ אומר
ואתם ידעתם וגו'.

(צג) קב"ה, כל מלין סתימין וכי:
הקב"ה, כל דברים הסתומים שעושה, הכניסם
בתורה הקדושה, והכל נמצא בתורה. ודבר
סתום הוא מגלה אותו התורה, ומיד מתלבשת
בלבוש אחר ומסתתרת שם, ואינה מתגלית.
והחכמים שהם מלאים עינים, אע"פ שהדבר
הוא נסתתר בלבוש שלו, הם רואים אותו
מתוך הלבוש, ובשעה שנתגלה דבר ההוא,
מטרם שנכנס בחזרה ללבושו, מטילים בו
פקחת עינים, ואע"פ שנעלם מיד, אינו נאבד
עוד מעיניהם.

(צד) בכמה דוכתין אוהר וכי: בכמה
מקומות הזוהר הקב"ה על הגר, שזרע הקדוש,
(דפרי דף צ"ח ע"ב * דף צ"ט ע"א)

(צו) פתח ז ההוא סבא ואמר, ויבא משה בתוך הענן ויעל אל ההר וגו', ענן דא מאי ק היא. אלא ר דא הוא דכתיב, (ט) את קשתי נתתי בענן. תנינן, דההוא קשת ש אשלחת לבושוי, ויהיב לון למשה, ובההוא לבושא סליק ת משה לטורא ומניה חמא מה דחמא, ואתהני מכלא. עד א ההוא אתר, אתו אינון חברייא, ואשתטחו קמיה ב דההוא סבא, ובכו ואמרו, אלמלא לא אתינא לעלמא, אלא למשמע מלין אלין מפומך די לן.

(צו) אמר נ ההוא ד סבא, חברייא, לאו בגין דא בלחודוי שרינא מלה, דהא סבא כגיני, לאו במלה חדא עביד קיש קיש, ולא קרי, כמה בני עלמא בערובויא בסכלתנו דלהון, ולא חמאן בארח קשוט באורייתא, ואורייתא קרי ה בכל יומא ו ברחימו ד לגבייהו, ולא בעאן לאתבא רישא.

(צח) ואע"ג דאמינא, דהא אורייתא מלה נפקא מנרתקה, ואתחזיאת זעיר, ומיד אתטמרת. הכי הוא ודאי. ובזמנא דאתגליאת מגו נרתקה ואתטמרת מיד, לא עבדת דא, אלא לאינון דידיעין בה, ואשתמודעאן בה.

(צט) ח משל למה"ד, לרחימתא, דאיהי שפירתא בחיזו, ושפירתא בריוא, ואיהי טמירתא בטמירו גו ט היכלא דילה, ואית לה רחימא יחידאה, דלא ידעין ביה בני נשא, אלא איהו בטמירו. ההוא רחימא, מגו רחימא דרחים לה עבר

מסדת הזוהר

חלופי גרסאות

(ז) (שם כד) נח נג צ"א. (ט) (בראשית ט) ב"א עה צ"ד. ז ל"ג ההוא סבא. ק האי. ר ל"ג דא. ש אשתלחת. ז ל"ג משה לטורא. א הכא ול"ג ההוא אתר. ב ל"ג דההוא סבא. נ ל"ג ההוא סבא. ד מוסיף סבא אם אחרת יקח לו. ה ל"ג בכל יומא. ו בנהימו. ז מוסיף לגבייהו דבני נשא. ח ל"ג משל למה"ד. ט היכל ול"ג דיליה.

מאמר

הסולם

הסבא

בלגינא קיש קיש קריא. כמה הם בני העולם בבלבול הדעת, ואינם רואים בתורה בדרך אמת, והתורה קוראה אותם בכל יום באהבה אליהם, ואינם רוצים להחזיר ראשם להקשיב אליה.

(צח) ואע"ג דאמינא דהא וכו': ואע"פ שאמרת, כי בתורה יוצא דבר מנרתקה, ונראה מעט מעט, ומיד מסתתר. כך הוא ודאי, ובזמן שנתגלה מתוך הנרתק ומסתתר מיד, אין התורה עושה זה, אלא לאלו שיודעים בה ונודעים בה. (צט) משל למה"ד לרחימתא וכו': משל למה הדבר דומה, לאהובה, שהיא יפת מראה ויפת תואר, והיא מסתתרת בסתר בתוך ההיכל שלה. ויש לה אוהב אחד, שבני אדם אינם יודעים בו, אלא הוא מסתתר. אוהב ההוא מתוך האהבה שאוהב אותה, עובר תמיד בשער ביתה, נושא עיניו לכל צד. היא יודעת שאוהבה מסבב תמיד שער ביתה, מה עושה, היא פותחת פתח קטן בהיכל ההוא הנסתר, שהיא שם, ומגלה

(צו) פתח ההוא סבא וכו': פתח זקן ההוא ואמר, ויבא משה בתוך הענן ויעל אל ההר וגו', שואל, ענן זה מה הוא, ומשיב, אלא זה הוא שכתוב, את קשתי נתתי בענן, למרנו שקשת הזה, שהיט המלכות בעת שמקבלת ג' גוונים לבן אדום ירוק מג' קוין דז"א, פשטה את לבושיה, שהם ג' גוונים לבן אדום ירוק, ונתנה אותם למשה, ובלבוש ההוא עלה משה אל ההר, וממנו, ראה מה שראה, ונהנה מכל. כשהגיע הזמן עד מקום הזה, באו אליו החברים, דהיינו ר' חייא ור' יוסי, והשתטחו לפני אותו זקן, ובכו, ואמרו, אם לא באנו לעולם אלא לשמוע דברים אלו מפידך, די לנו.

(צו) אמר ההוא סבא וכו': אמר זקן ההוא, חברים, לא משום זה בלבד התחלתי לדבר, כי זקן כמותי לא בדבר אחד עושה רעש, ואינו קורא לפרסם את עצמו. דהיינו לא כטבע אדם ריק שאם יודע איזה דבר עושה רעש ומפרסם עצמו, כמ"ש (ב"מ פה:) אסתירא 572 (דפו"י דף צ"ט ע"א)

לתרע ביתה תדיר, זקיף עינוי לכל סטר. איהי, ידעת דהא רחמא אסחר תרע ביתה תדיר, מה עבדת, פתחת פתחא זעירא בהוא היכלא. טמירא, דאיהי תמן, וגליאת אנפהא לגבי רחמאה, ומיד אתהדרת ואתכסיאת. כל אינון דהוו לגבי רחמא, לא חמו ולא אסתכלו, בר רחמא בלחודוי, ומעוי ולביה ונפשיה אזלו אבתרה. וידע דמגו רחימו דרחימת ליה, אתגליאת לגביה רגעא כ חדא, לאתערא רחימו ליה. הכי הוא מלה דאורייתא, לא אתגליאת, אלא לגבי רחמאה. ידעת אורייתא, ם דההוא חכימא דלכא, אסחר לתרע ביתה כל יומא, מה עבדת, גליאת אנפהא ם לגביה, מגו היכלא, וארמיזות ליה ם רמיזא, ומיד אהדרת לאתרה ואתטמרת. כל אינון דתמן, לא ידעי, ולא מסתכלי, אלא איהו בלחודוי, ומעוי ולביה ונפשיה אזיל אבתרה. וע"ד, אורייתא אתגליאת ואתכסיאת, ף ואזלת ברחימו לגבי רחמאה, לאתערא בהדיה רחימו.

(ק) ז ת"ח, ף ארחא דאורייתא כך הוא, בקדמיתא כד שריא ך לאתגלאה לגבי בר נש, ם ארמיזות ליה ברמיזו, ן אי א ידע טב. ואי לא ידע, שדרת לגביה, וקראת ליה פתי. ב ואמרת אורייתא, לההוא דשדרת לגביה, אמרו לההוא פתי, דיקרב הכא, ואשתעי בהדיה. הה"ד, ן מי פתי יסור הנה חסר לב וגו'. ג קריב לגבה, שריאת למללא עמיה, מבתר פרוכתא ד דפרסא ן ליה, מלין לפום ארחוי, עד דיסתכל זעיר זעיר, ודא הוא דרשא.

(קא) לבתר, תשתעי בהדיה, מבתר שושיפא דקיק, מלין דחיזיה, ודא איהו הגדה. לבתר ן דאיהו רגיל לגבה, אתגליאת לגביה אנפין באנפין, ומלילת בהדיה

חלופי גרסאות

מסרת הוהר

י טמירתא. כ ל"ג חדא. ז ל"ג רחימו; לגביה רחימו
 ן (משלי ט) מקץ א צ"ד.
 ו ל"ג ליה. ן דהוא. ן סחרא. ט לגבי ההוא חכימא
 דליכא. ן ל"ג רמיזא. ף ל"ג ואזלת. צ ל"ג ת"ח. ף אורחהא. ר מוסיף לאתגלאה באתגלייא. ש מוסיף
 ברגעא ארמיזות. ח ל"ג אי. א ידעי טב לא ידעי. ב ל"ג מן ואמרת עד אמרו. ג קריאת לגביה. ד ופרסא. ה ל"ג
 ליה. ו דרגיל ול"ג דאיהו.

הסבא

הסולם

סאמר

(ק) ת"ח ארחא דאורייתא וכי: בוא וראה, דרך התורה כך היא. בתחילה, כשמתחילה להתגלות לאדם, רומזת אליו ברמז אם יודע, טוב, ואם אינו יודע, שולחת אצלו וקוראת לו פתי, והתורה אמרה לאותו ששלחה אליו, אמרו לפתי ההוא שיקרב כאן ואדבר עמו. ז"ש מי פתי יסור הנה וחסר לב וגו'. האדם קרב אצלה מתחילה לדבר עמו מאחרי הפרכת, שפורשת אליו דברים לפי דרכיו, עד שיסתכל מעט מעט. והו דרוש.

(קא) לבתר תשתעי בהדיה וכי: אחר כך היא מרברת עמו מאחורי סדין דק דברי חיזיה, והו הגדה. ואחר שנעשה רגיל אצלה, היא

ומגלה פניה אל אהובה, ומיד תוזרת ומתכסית. כל אלו שהיו עם האוהב, לא ראו ולא הסתכלו, רק האוהב לבדו, שמעיו ולבו ונפשו הולכים אחריה, ויודע שמשום האהבה שהיא אוהבת אותו, נתגלית אליו רגע אחד, לעורר האהבה אליו. כך הוא דבר תורה אינה מתגלית אלא לאוהבה יודעת התורה שחכם לב ההוא, מסבב שעד ביתה בכל יום, מה עשאה, גילתה פניה אליו מתוך ההיכל, ורמזה לו רמז, ומיד חזרה למקומה ונסתרה, כל אלו משם לא ידעו ולא הסתכלו אלא הוא בלבדו ומעיו ולבו ונפשו הולכים אחריה, ועל כן התורה מתגלה ומתכסה והולכת באהבה אל אוהבה, לעורר עמו האהבה.

כל רזין סתימין דילה, וכל ארחין סתימין, דהוו בלכאה טמירין, מיומין קדמאין. כדין * איהו : בר נש שלים, בעל תורה ודאי, מארי דביתא, דהא כל רזין דילה גליאת ליה, ^ח ולא רחיקת, ולא כסיאת מיניה כלום.

קב) אמרה ליה, חמית מלה דרמזא דקא רמיזנא לך בקדמיתא, כך וכך רזין הוו, כך וכך ^ט הוא. כדין חמי, דעל אינון מלין לאו לאוספא, ולא למגרע מנייהו. וכדין פשטיה דקרא, כמה דאיהו, דלאו לאוספא ולא למגרע אפילו את חד. וע"ד, בני נשא אצטריכו לאזדהרא, ולמרדף אבתרא דאורייתא, למהוי רחימין ^י דילה, כמה דאתמר.

קג) ת"ח ^ט אם אחרת יקח לו, גלגולין דמתגלגלן בהאי קרא, כמה רברבין ועלאין אינון, דהא כל נשמתין עאלין בגלגולא. ולא ידעין בני נשא ארחוי דקב"ה, והאיך קיימא טיקלא, והיך אתדנו בני נשא בכל יומא, ובכל עידן, ^י והיך נשמתין עאלין בדינא, עד לא ייתון להאי עלמא, ^י והיך עאלין בדינא, לבתר דנפקי מהאי עלמא.

קד) כמה גלגולין, וכמה עובדין סתימין, עביד קב"ה בהדי ^י כמה נשמתין [^י ערטילאין, וכמה רוחין ^י ערטילאין אזלין בההוא עלמא, דלא עאלין לפרגודא דמלכא. וכמה ^י עלמין אתהפך בהו ^י ועלמא דאתהפך בכמה פליאן סתימין. ובני

מסרת הזהר

(9) (שמות כא) לעיל אות פח צ"ל.

חלופי גרסאות

ז גבר. ח ליג ולא רחיקת. ט הוו. י מוסיף דעלאין דעל. כ לה. ל ונשמתין וליג והיך. מ ועאלין וליג והיך. נ ליג כמה; מוסיף נשמתין כמה. ס ליג ערטילאין; ערטיראין. ע ערטיראין נשמתין כמה. פ ליג ערטילאין; ערטיראין. ע ערטיראין. פ עלמא. צ עלמא.

דרך אמת י' ערוסות.

הסולם

משאמר

הסבא

גדולים ועליונים הם. שהדי כל הנשמות באים בגלגול, ובני אדם אינם יודעים דרכיו של הקב"ה, ואיך עומדים המאזנים, ואיך בני אדם נדונים בכל יום ובכל זמן, ואיך הנשמות באות בדין מטרים שבאים לעולם הזה, ואיך באות בדין לאחר שיוצאות מעולם הזה.

היא מתגלית אליו פנים בפנים, ומדברת עמו כל סודות הסתומים, וכל דרכים הסתומים, שהיו חבוים בלבה מימים ראשונים. אז הוא אדם מושל, בעל תורה, ודאי שהוא אדון הבית, שהרי גילתה לו כל הסודות שלה, ולא הרחיקה ולא כיסתה ממנו כלום.

קד) כמה גלגולין וכמה וכי: כמה גלגולים וכמה מעשים סתומים עושה הקב"ה עם כמה נשמות ערומות, שאין להם לבוש מתורה ומצוות, וכמה רוחות ערומים הולכים בעולם ההוא, שאינם נכנסים למחיצתו של המלך, וכמה עלמות מתהפך להם, דהיינו שמשתנות בשבילם סדרי המדרגות, הנקראות עולמות. ועולם המתהפך בכמה פליאות סתומות. (כמיש וירא דף ס"ג ד"ה פנימיות, ע"ש) ובני אדם אינם יודעים ואינם מסתכלים. ואיך מתגלגלים

קב) אמרה ליה חמית וכי: אמרה לו התורה, ראית דבר רמז שרמזתי לך בתחילה, כך וכך סודות היו בו, כך וכך הוא. אז רואה שעל אלו מלים שבתורה אין להוסיף ואין לגרוע מהם. ואז פשט המקרא הוא כמות שהוא, שלא להוסיף ולא לגרוע אפילו אות אחת. וע"כ בני אדם צריכים להזהר ולדרוף אחר התורה, להיות מן האוהבים שלה, כמו שלמדנו.

קג) ת"ח אם אחרת יקח לו: הגלגולים שמתגלגלים במקרא הזה, כמה (דפו"י דף צ"ט ע"א י' דף צ"ט ע"ב)

נשא לא ידעין, ולא משגיחין, והיך מתגלגלין ^ק נשמתין, כאבנא ^כ בקוספיתא. כד"א, ^צ ואת נפש אויביך יקלענה בתוך כף הקלע. ^{קה} השתא אית לגלאה, דהא כל נשמתין, מאילנא רברבא ^ש ותקיפא ^ת דהוא נהר דנפיק מעדן נפקי. וכל רוחין, מאילנא זעירא נפקין. נשמה מלעילא רוח ^א מלתתא, ומתחברן כחדא, ^ב כגוונא דדכר ונוקבא. וכד מתחברן כחדא, כדין נהרין נהירו עלאה. ^ג ובחבורא דתרוייהו אקרי נר. ^ד נר יי' ^ד נשמת אדם. מהו נ"ר. נשמה רוח. ^ה ועל חבורא דתרוייהו כחדא אקרי נר, ^ו דכתיב נר יי' נשמת אדם.

^{קו} נשמה ^ז ורוח: דכר ונוקבא לאנהרא כחדא, ודא בלא דא, לא נהרין, ולא אקרי נר, וכד מתחברן כחדא, אקרי כלא נר. וכדין אתעטף נשמה ברוח, לקיימא תמן לעילא, בהיכלא טמירא, דכתיב ^ח כי רוח מלפני יעטוף. יתעטף לא כתיב, אלא יעטוף. מ"ט. בגין דנשמות אני עשיתי, תמן ^ח לעילא בגנתא, ^ט בהיכלא טמירא, אתעטף ואתלבש נשמה ברוח, כמה דאתחזי. ^{קז} וכיון דבהווא היכלא, לא הוי, ולא אשתמש אלא ^כ ברוח ונשמה, ^ז נפש לא אתי ^ט לתמן, אלא מתלבש בהווא רוח ^נ תמן, וכד נחתא לגו ג"ע

חלופי גרסאות

מסדת הוהר

^ק ל"ג נשמתין. ^ר מוסיף והואיל ושרינן לגלאה השתא. ^ש ותקיף. ^ת ל"ג דהוא; מההוא. ^א מתתא. ^ב ל"ג מן כגוונא עד כדין. ^ג מוסיף ובחבורא חדא. ^ד ל"ג נשמת אדם. ^ה על. ^ו ל"ג דכתיב. ^ז רוח. ^ח מוסיף בגנתא דלעילא. ^ט ל"ג בהיכלא. ^י דכיון. ^כ רוח. ^ל ל"ג נפש. ^מ מתמן. ^נ ל"ג תמן.

^צ (שמאל א כה) וירא עא צי"א. תק"ח צח ט"ג של"ג. קיא ט"ב שלי"ח. ^ק (משלי כ) ח"ב קינ. ח"ג כח. קנו: ריח: דיט. רלא: דנו. ת"ז בהקדמה ה: יד: ת"ע קל: קלח: קמ: ^ר (ישעיה נו) ח"ג רנט: ז"ח נו ט"ד ש"ו.

דרך אמת ^כ בכף הקלע.

הסבא

הסולם

כשאר

התעטפה הנשמה ברוח, כדי לעמוד שם למעלה בגן עדן העליון בהיכל הנסתר, שכתוב, כי רוח מלפני יעטוף, יתעטף לא כתוב, אלא יעטוף, שפירושו שעוטף אחרים. מה הטעם, משום, שהנשמות אני עשיתי, ששם למעלה בגן עדן העליון, בהיכל נסתר, מתעטפת ומתלבשת הנשמה ברוח, כמו שראוי.

מתגלגלים נשמות כאבן בכף הקלע. כש"א, ואת נפש אויביך יקלענה בתוך כף הקלע.

^{קה} השתא אית לגלאה וכי: עתה יש לגלות. כי כל הנשמות יוצאות מעץ הגדול והחזק שהוא נהר היוצא מעדן, דהיינו ז"א. וכל הרוחות מעץ אחר קטן יוצאים, שהוא המלכות. נשמה יוצאת מלמעלה, ורוח מלמטה, ומתחברים יחד כעין דכר ונוקבא, וכשמתחברים יחד אז מאירים אור עליון. ובחבור שניהם נקרא נר. שהוא ר"ת נשמה רוח, שכתוב נר ה' נשמת אדם. מהו נ"ר. נשמה רוח. ועל חבור שניהם יחדיו נקרא נר, שכתוב עליהם, נר ה' נשמת אדם.

^{קז} וכיון דבהווא היכלא וכי: וכיון שבהיכל הזה, לא יש, ולא השתמש, אלא בנשמה ורוח, הנפש אינה באה שם, אלא הנשמה מתלבשת שם ברוח ההוא. וכשירדת לגן עדן התחתון היא מתלבשת ברוח אחר שאמרתי (לעיל אות פ"ט) ברוח ההוא היוצא משם, והיה משם, דהיינו נשמות הגרים, ובכולם הנשמה שורה בעולם הזה, ומתלבשת בהם. דהיינו הן ברוח שלה והן בנשמות הגרים.

^{קו} נשמה ורוח וכי: נשמה ורוח הם דכר ונוקבא להאיר יחדיו, זה בלא זה אינם מאירים, וכשמתחברים יחדיו נקרא הכל נר. ואז ^{דסו"י צ"ט ע"ב} 575

הוא

ס דלתתא, אתלבש בההוא רוחא אחרא דאמינא, ההוא דנפיק ע מתמן, והוה מתמן, ובכלהו שריא בהאי עלמא, ואתלבש פ בהו.

קח) ההוא רוח דנפיק מהאי עלמא, דלא צ אתרבי ולא אתפשט בהאי עלמא. אזלא בגלגולא, ולא אשכח ק נייחא, ר אתי בגלגולא בעלמא, כאבנא בקוספיתא, עד דישכח ש ההוא פרוקא דיפרוק ליה, ת ואייתי ליה בההוא מאנא ממש, א דהוה איהו אשתמש ביה, ודביק ביה תדיר רוחיה ונפשיה, והות בת זוגיה, רוחא ברוחא, וההוא פרוקא בני ליה כמלקדמין.

קט) וההוא רוחא דשבק ב ואתדבק ג בההוא מאנא, לא אתאביד. דהא לית מלה אפילו זעירא בעלמא, דלא הוי ליה אתר ד ודוכתא לאתטמרא ולאתכנשא ה תמן, ולא אתאביד לעלמין. ובג"כ, ההוא ו רוחא דשבק בההוא מאנא, תמן הוא, ז ודאי רדיף בתר ח עקרא ויסודא ט דיליה, דקא נפיק מיניה, ואייתי ליה, ובני ליה בדוכתיה, באתר י דההוא רוח בת זוגיה, דנפקת בהדיה, ואתבני תמן כמלקדמין. ודא איהו בריה חדתא השתא בעלמא, רוחא חדתא וגופא חדתא.

קי) ואי תימא, רוח דא הוא מה דהוה. הכי הוא אבל לא אתבני, אלא בגין כ ההוא רוחא אחרא דקא שבק בההוא מאנא, * הכא ל אית רזא ט דרוין. בספרא דחנוך, בניינא דא דאתבני, לא אתבני, אלא נ בההוא רוחא ט אחרא דשביק תמן,

חלופי גרסאות

ס מוסיף דלתתא בהאי עלמא. ע ל"ג מן מתמן עד מהאי עלמא. פ ל"ג בהו. צ אתדכי. ק נייח. ר אפילו. ש ל"ג ההוא. ת ל"ג ואייתי ליה. א דאיהו ול"ג דהוה. ב וארכין. ג באשתו. ד דוכתא. ה ל"ג תמן. ו מאנא רוח דשבק בההוא תמן ול"ג הוא. ז ודא. ח מוסיף עקרא דיליה. ט ל"ג דיליה. י דהוה. כ דההוא. ל ל"ג אית. מ מוסיף דרוין בההוא מאנא. נ ההוא. ס ל"ג אחרא.

הסבא

שאינ לו מקום ומעמד להסתתר ולבא שמה, ואינו נאבד לעולם. ומשום זה, רוח ההוא שעזב בכלי ההוא, הוא שם, והוא ודאי דודף אחר השורש ויסוד שלו, שמשם יצא, דהיינו אחר הבעל המת בלי בניס, והוא מביא אותו ובונה אותו במקומו, דהיינו במקום רוח ההוא שהוא בת זוגו, שיצאה עמו, דהיינו באשתו, ובבנה שם ככתחילה. וזה הוא עתה בריה חדשה בעולם, רוח חדש וגוף חדש.

קי) ואי תימא רוח וכי: ואם תאמר, רוח הזה שהוא בבן הנולד, הוא מה שהיה, דהיינו האיש עצמו, ולא הרוח שעזב אצלה בביאה הראשונה, שהוא רק חלק ממנו, ומשיב, כך הוא, אבל לא נבנה בבן הנולד, אלא ככח רוח ההוא האחר שעזב בכלי ההוא, באשתו, כאן יש סוד הסודות, בספרו של חנוך. בנין זה שנבנה, בבן הנולד מן היבוס, לא נבנה אלא בכח רוח האחר שעזב שם בכלי ההוא, דהיינו באשתו

תאמר

הסולם

קח) ההוא רוח דנפיק וכי: רוח ההוא היוצא מעולם הזה, שלא נתגדל ולא התפשט בעולם הזה, דהיינו שאין לו בניס, הולך בגלגול ואינו מוצא מנוחה, וכא בגלגול בעולם כאבן בכף הקלע, עד שימצא גואל ההוא שיגאל אותו, דהיינו יבס שמיבס את אשתו, ומביא אותו באותו הכלי ממש, שהוא היה משתמש בו יהיה דבוק בו תמיד, רוחו ונפשו, והיתה בת זוגו רוח ברות, דהיינו באשתו, וגואל ההוא בונה אותו ככתחילה, דהיינו שמביאו בבן שנולד מן היבמה, שהיא אשתו, וזהו לחיי עולם הוה ככתחילה.

קט) וההוא רוחא דשבק וכי: רוח ההוא שעזב אצלה בביאה הראשונה, כמיש להלן, שהבעל משאיר באשתו את רוחו בביאה הראשונה, ומתדבק בכלי ההוא, דהיינו באשתו, שאינו נעדר ממנה לעולם אפילו לאחר מיתתו, אינו נאבד, כי אין לך דבר בעולם אפילו קטן, 576 (דפוסי דף צ"ט ע"ב *) דף ק' ע"א

בהוא מאנא. וכד שארי לאתבנאה, דא משיך אכתריה דההוא רוח דאזיל
ע רטילאה, ומשיך ליה לגביה, ותמן תרי רוחות דאינון חד. לכתר, פ דא צ איהו
רוח, ודא איהו נשמה, ותרואיהו חד.

קיא) אי ק זכה לאתדכאה כדקא יאות, תרואיהו אינון חד, לאתלבשא בהו
נשמתא אחרא עלאה. כמה דאית לשאר בני עלמא, רוח, דזכאין בהו נשמתין,
אינון דקדמן ואחידן בהו, ורוחא אחרא מלעילא. ונשמתא קדישא אתלבשא בהו.
אוף הכי ט נמי, מדיליה ממש אית תרין רוחין, בגין לאתלבשא בהו נשמה עלאה.
קיב) יהא לדין גופא אחרא, דקא אתבני השתא חדתא, ת ההוא גופא קדמאה
דשבק, מה אתעביד מניה. או האי בריקנייא, א או האי בריקנייא. לפום סכלתנו
דכינ אשתמע, דהאי קדמאה דלא אשתלים בקדמיתא, אתאביד, הואיל ולא זכה.
אי הכי, למגנא אשתדל בפקודי אורייתא, או אפילו בחד מגייהו. והא אנן ידעינן,
דאפילו ריקנין שבישראל, כלהו מליין מצות ב כרמון. וגופא דא, אעיג דלא
אשתלים, ג לאתרבאה, ולמזכי ד ולמסגי בעלמא, פקודין אחרנין דאורייתא נטר,
דלא אתאבידו מניה, וכי למגנא ה הו.

קיג) ו חברייתא חברייתא, פקוחו עיניכו, דהא אנא ידענא, דהכי אתון ז סברין
וידעין, דכל אינון גופין, ציונין אינון בריקנייא, דלא אית לון קיומא לעלמין. לאו
הכי, וחס לן לאסתכלא באלין מלין.

חלופי גרסאות

ע ערטיראה. פ חד. צ דאיהו וליג דא. ק ייתי; זכני. ר ורוזא. ש ליג נמי. ת ליג ההוא. א ליג או האי בריקנייא.
ב מוסיף כרמון דא. ג לאתדכאה. ד ליג ולמסגי. ה הוי. ו ליג חברייתא. ז סלקן אדעתין.

מאמר

הסולם

הסכא

היבוס, גוף ההוא הראשון שעזב, מה נעשה
ממנו. או זה לריק או זה לריק. לפי שכלו של
האדם, משמע, שגוף הראשון הזה שלא נשלם
תחילה, נאבד, משום שלא זכה. אם כן, בחנם
עסק במצות התורה, ואפילו אם עסק רק באחת
מהן, והרי אנו יודעים, שאפילו הריקים
שבישראל מלאים כולם מצות כרמון, וגוף הזה,
אע"פ שלא נשלם להתרבות ולזכות ולגדול
בעולם. הרי מצות אחרות שבתורה שמר, ולא
נאבדו ממנו, וכי לחנם היה.

קיג) חברייתא חברייתא פקוחו וכי:
חברים חברים, פקחו עיניכם, שהרי יודע אני
שאתם סבורים ויודעים שכל אלו הגופים
מצוינים הם בציונים בחנם, שאין להם קיום
לעולם. אינו כן. וחלילה לנו להסתכל בדברים
כאלו.

פתח

באשתו בביאה הראשונה. וכשהתחיל להבנות,
רוח זה, מושך אחריו את רוח ההוא שהלך ערום,
בלי בנים, ומושך אותו אצלו. ונעשה שם ב'
רוחות שהם אחד. לאח"כ נעשה זה רוח זה
נשמה, ושניהם אחד.

קיא) אי זכה לאתדכאה וכי: אם זכה
להטהר כראוי, נעשו שניהם אחד, שיתלבש
בהם נשמה אחרת עליונה. כמו שיש לשאר
בני העולם, רוח, שהנשמות זוכות בו אלו
שמקדימות ואוחזות בו, דהיינו נשמות הגרים,
ועוד רוח אחד מלמעלה והנשמה הקדושה
מתלבשת בהם בשניהם (כנ"ל אות ק"ז) אף כן,
גם משלו ממש יש שני רוחות, דהיינו רוח עצמו
ורוח שעזב באשתו בביאה ראשונה, כדי
שיתלבש בהם הנשמה העליונה.

קיב) יהא לדין גופא וכי: שואל הרי
יש לזה גוף אחר שנבנה עתה מחדש, על ידי
(דפו"י דף ק' ע"א) 577

קיד) פתח **סבא** ואמר, **ו** מי ימלל גבורות יי' ישמיע כל תהלתו. מאן הוא בעלמא, דיכיל למללא גבורן, דעביד קב"ה בעלמא תדיר. ההוא גופא קדמא דשבק, לא אתאביד, וקיומא להוי ליה לזמנא דאתי. דהא עונשיה סבל בכמה זינין, וקב"ה לא מקפח אגרא **ו** דשום בריין דברא, בר אינון דנפקו מגו מהימנותא דיליה, ולא הוה בהו טב לעלמין. ובר מאינון דלא כרעו במודים, **ז** דהני קב"ה עביד מנייהו בריין אחרנין, בגין דלא **ז** יתבני ההוא גופא דיוקנא דבר נש, ולא יקום לעלמין. אבל הני לאו הכי.

קטו) מה עבד קב"ה. אי ההוא רוח, זכי לאתתקנא בהאי עלמא, בההוא גופא אחרא, **ח** מה עביד **ח** קב"ה. ההוא **ט** פרוקא דקא פריק **ע** ליה, ההוא רוח דיליה דקא אעיל תמן, ושתף וערב בההוא רוח דהוה בההוא מאנא, **פ** ודאי לא אתאביד, ומה אתעביד, דהא תלת רוחין **צ** תמן, חד, דהוה בההוא מאנא, ואשתאר תמן. וחד, ההוא דאתמשך תמן דהוה **ק** ערטילאה. וחד, ההוא דאעיל תמן ההוא פרוקא, ואתערב בהו. למהוי בתלת רוחין. אי אפשר. **ר** ומה אתעביד.

קטז) אלא, כך אינון גבורן עלאין, דעביד קב"ה. ההוא רוחא דאעיל תמן ההוא פרוקא, ביה **ט** אתלבש **ת** ההיא נשמתא, באתר דלבושא דגיוורי, **א** וההוא

חלופי גרסאות

מסרת הוהר

ו (תהלים קו) ב"ב מ צ"א תולדות א צ"ב. **ח** ל"ג סבא. **ט** דברייך ול"ג דשום. **י** ולא ול"ג ובר מאינון. **כ** הני. **ל** אתבני. **ט** ביה יקים ומה עביד קב"ה ת"ח ההוא פרוקא דקא פריק ליה רוח דיליה הא אעיל תמן ושביק ושתף וערב בההוא מאנא וההוא רוחא קדמא דהוה בההוא מאנא ואתדבק ביה ודאי אשתאר תמן ולא אתאביד ובג"כ ההוא רוחא דשבק בההוא מאנא ואתדבק תמן הוא דריף בטר עקרא דיליה ויסודא דיליה דקא נפיק מניה ואייתי ליה ובני ליה בדוכתיה באתר דהות בת זוגיה הא תלת רוחין תמן. **נ** ליה; **ז** ל"ג קב"ה. **ט** גופא. **ע** לההוא ול"ג ליה. **פ** ל"ג ודאי. **צ** ל"ג תמן. **ק** עדטיראה **ר** ל"ג ומה אתעביד. **ט** אתלבשת. **ת** ל"ג ההיא. **א** מוסיף והוא וההוא.

הסכא

הסולם

שאמר

שהכניס שם, ושיתף וערב באותו רוח שהיה בכלי ההוא, שעזב בה אחיו בביאה הראשונה, ודאי אינו נאבד, ומה נעשה, שהדי ג' רוחות שם א' רוח שהיה בכלי ההוא ונשאר שם: דהיינו שעזב בה אחיו המת, בביאה ראשונה. וא' רוח של אחיו המת עצמו שנמשך שמה, שהיה ערום בלי בניס. וא' רוח ההוא שהכניס שם אותו הגואל, דהיינו היבם, ונתערב בהם. להיות בג' רוחות אי אפשר, ומה נעשה.

קיד) פתח **סבא** ואמר וכר: פתח הוקן מי ימלל גבורות ה' ישמיע כל תהלתו. מי הוא בעולם שיוכל לדבר, הגבורות שעושה הקב"ה תמיד בעולם. גוף ההוא הראשון שעזב, אינו נאבד, וקיום יהיה לו לעתיד לבא. כי כבר קבל עונשו בכמה אפנים, והקב"ה אינו מקפח שכר כל בריה שבדא, חוץ מאלו שיצאו מאמונה שלו, ולא היה בהם טוב מעולם. וחוץ מאלו שלא כרעו במודים, בתפילת שמונה עשרה, שאלו עושה הקב"ה מהם בריות אחרות, משום שלא יבנה גוף ההוא בצורת בן אדם, ולא יקום לעולם. אבל אלו, שמתו בלי בניס, אינו כן.

קטז) אלא כך אינון וכר: אלא כך הם גבורות עליונות שעושה הקב"ה. רוח ההוא שהכניס שמה אותו הגואל, בו מתלבשת הנשמה, במקום הלבוש מנשמות הגרים, ורוח ההוא של המת, הערום בלי בניס, שחזר שמה להבנות מחדש, יהיה לבוש לנשמה העליונה. ורוח ההוא שהיה מתחילה שנשאר בכלי ההוא, דהיינו הרוח שעזב

קטו) מה עבד קב"ה וכר: מה עושה הקב"ה. אם רוח ההוא זכה להתקן בעולם הזה בגוף ההוא האחר, מה עושה הקב"ה, גואל ההוא שנאל אותו, דהיינו היבם, רוח ההוא שלו

רוחא ב ערטילאה, דתב תמן לאתבנאה, להוי לבושא לנשמתא עלאה. וההוא רוח דהוה בקדמיתא, דאשתאר בההוא מנא, פרח מתמן. וקביה אזמין ג ליה אתר, בגו ד רזין ג] כוין דטנרא, דבתר כתפוי דג"ע, ואתטמר תמן. ה ואסתלק לההוא גופא קדמאה, דהוה בקדמיתא. ובההוא רוח יקום ז: ההוא גופא, ודא איהו חד דאינון תרין, דקא ז אמינא.

קיו) ה אבל ההוא גופא, עד דלא יקום, עונשיה סגיא דהא בגין דלא זכה ה לאתרבאה, נחתי ליה לגו אדמה, דסמיך לארקא. ואתדן תמן. ולבתר סלקין ליה להאי תבל. השתא נחית, והשתא סליק, הא סליק, והא נחית, לית ליה ט] שכיכו בר בשבתי, וביומין טבין וברישי ירחי.

קיח) ואלין דמיכין באדמת עפר, * אדמת, מאדמה. עפר מתבל. ועל אלין כתיב, ט] ורבים מישיני אדמת עפר יקיצו אלה לחיי עולם ואלה לחרפות ולדראון כ עולם. אי זכה ההוא רוחא ז ערטילאה, דתב כמלקדמין, לאתתקנא. זכאה איהו, דהא ההוא רוחא ט דאתמר ביה, דאתטמר בטנרא, יתתקן בההוא גופא ז קדמאה. ועל אלין כתיב אלה לחיי עולם ואלה לחרפות וגו'. כל אינון דלא ט זכו לאתתקנא. קיט) ואלין אינון גבורן עלאין, דמלכא ט עלאה קדישא, ולא אתאביד כלום.

חלופי גרסאות

ב ערטיראה. ג לה. ד ל"ג רזין. ה ואסתכל. ו ל"ג ההוא גופא. ז מוסיף אמינא לעילא. ח ל"ג אבל. ט לאתדכאה. י ואל. כ ה"ג בד"א; מוסיף עולם כל אלין דלא זכו לאתתקנא אבל. ז ערטיראה. מ ל"ג דאתמר ביה. נ ל"ג קדמאה. ט זכין; זכי (ד"א). ע ל"ג עלאה.

מסרת הוהר

ת) (דניאל יב) נח עד צ"א.

דרך אמת ג] חלון הסלע שאזוזרי הנ"ע. מ] השקט

הסבא

קיח) ואלין דמיכין באדמת וכו': ואלו הם הישנים באדמת עפר, אדמת נקרא על שם שהוא מאדמה. עפר נקרא על שם שהוא מתבל, ועל אלו כתוב, ורבים מישיני אדמת עפר יקיצו אלה לחיי עולם ואלה לחרפות ולדראון עולם, אם רוח ההוא הערום זכה, דהיינו הרוח של המת בלי בנים, כי חזר לעולם הזה ככתחילה, דהיינו בבן הנולד מן היבום. להתתקן הוא זכאי. כי רוח ההוא, שעזב בביאה הראשונה באשתו, שאמרנו בו, שנסתתר בסלע (לעיל אות קט"ז) יתתקן בגוף ההוא הראשון, שהניח המת בלי בנים. (כנ"ל אות קט"ז) ועל אלו כתוב, אלה לחיי עולם ואלה לחרפות וגו' דהיינו כל אלו שלא זכו להתתקן.

קיט) ואלין אינון גבורן וכו': ואלו הם גבורות עליונות של מלך העליון הקדוש, שלא נאבד כלום, אפילו הבל פה יש לו מקום ומעמד

הסולם

מאמר

שעזב בה בעלה המת, בביאה הראשונה, פרח משם, והקביה מזמין מקום בתוך סוד החלון שבסלע שלאחר כתפיו של הגן עדן ונסתד שמה, והוא עולה לגוף ההוא הראשון של המת בלי בנים שהיה לו מתחילה. וברוח ההוא יקום גוף ההוא לתחיית המתים. והו אחד שהם שנים, שאמרתי (לעיל אות ט"ו).

קיו) אבל ההוא גופא וכו': אבל גוף ההוא, עד שלא יקום לתחיה, עונשו גדול, כי משום שלא זכה להתגדל בבנים, מוידדים אותו לתוך אדמה הסמוך לארקא, שדי ארצות יש, ארץ אדמה גיא נשיה ציה ארקא תבל (בראשית ב' אות ל"ו), ונדון שם, ואח"כ מעלים אותו לתבל הזה, שאנו נמצאים בו. עתה יורד בחזרה לאדמה, ועתה עולה, הנה עולה והנה יורד, אין לו מנוחה חוץ בשבתות ובימים טובים ובראשי חודשים.

אפילו הבל דפומא אתר ודוכתא אית ליה, וקביה עביד פ מינה מה דעביד. ואפילו מלה דבר נש, ואפילו קלא, לא הוי בריקנייא, ואתר ודוכתא אית ז להו לכלא. (קכ) האי דאתבני השתא, ונפק לעלמא בריה חזתא, לית ליה בת זוג. ועיד לא מכריזי, דהא בת זוגיה אתאבידת מניה, בת זוגיה דהות ק ליה, אתעבידת אמיה, ואחווה אבוה.

קכא) סבא סבא, מה עבדת, ר טב הוה לך שתיקא, סבא סבא, ט הא אמינא דעאלת בימא רבא, בלא חבלין, ובלא דגלא, מה תעביד. אי תימא ה דתסלק לעילא, לא תיכול. אי תימא דתיחות לתתא, הא עמקא דתהומא רבא, מה תעביד. אי סבא א אי סבא, לא אית לך לאהדרא לאחורא. בעדנין אלין, לא הוית, ולא אתרגילת, לאתחלשא בתוקפך, ב דהא ידעת, דבר נש אחרא בכל דרא דא, לא עאל ג בארבא בעמיקא דא דאנת תמן.

קכב) בריה ד דיוחאי ידע לאסתמרא ארחוי, ואי עאל בימא עמיקא, אשגח בקדמיתא, היך ה יעבר בזמנא חדא, ו וישוטט בימא, עד לא ייעול ואנת סבא, לא אשגחת בקדמיתא. השתא סבא, הואיל ואנת תמן, ז לא תחלש בתוקפך, לא תשכוק כל ארחך, למשטטא לימינא ולשמאלא, לארכא ולפותיאי, לעמקא ולרומא, לא תדחל. ח סבא סבא, ט אתתקף בתקפך, כמה גברין תקיפין תברת בתקפיהון, וכמה קרבין נצחת.

חלוסי גרסאות

פ מניה. צ ליה. ק ליג ליה. ר ליג טב הוה לך שתיקא. ש הוא. ת דתסתלק. א ליג אי. ב הא. ג באורא. ד דיוחאי. ה יעביד. ו וישוטט; וישוטט סב. ז ליג לא תחלש בתוקפך. ח ליג סבא; ליג סבא סבא. ט אתקף.

הסבא

הסולם

שאמר

העומק של תהום הגדול. מה תעשה. אי סבא, אי סבא, לא יש לך לחזור לאחור. בזמנים כאלה לא היית ולא התרגלת להתחלש בתוקפך, כי ידעת שכל אדם אחר, בכל דור הזה, לא נכנס באניה בעמקות הזה שאתה שמה.

ומעמד, והקביה עושה ממנו מה שעושה. ואפילו מלה של אדם, ואפילו קול, אינם לדיק, ומקום ומעמד יש לכל.

קכב) בריה דיוחאי ידע וכו': בנו של יוחאי, דהיינו ריש, יודע לשמור דרכיו, ואם נכנס בים עמוק, משגיח מתחילה מטרם שנכנס, איך יעבור בפעם אחת, וישוטט בים. ואתה זקן לא הסתכלת בתחילה. עתה זקן, כיון שאתה שם, לא תחלש בתוקפך, לא תעזוב בכל דרכך לשוטט לימין ולשמאל, לאורך ולרוחב, לעומק ולרום, אל תירא, זקן זקן, התחזק בגבורתך, כמה גבורים חזקים שברת בגבורתם, וכמה מלחמות נצחת.

קכ) האי דאתבני השתא וכו': זה שנבנה עתה, דהיינו המת בלי בניס שנתגלגל בבן הנולד מן היבוס, ויצא לעולם בריה חדשה, אין לו בת זוג, ועל זה אינם מכריזים על בת זוגו קודם שנולד, כי בת זוגו נאבד ממנו, הבת זוג שהיתה לו נעשית אמה, ואחיו נעשה אביו.

קכא) סבא סבא מה וכו': אמר לעצמו, זקן זקן, מה עשית, שתיקה היתה טובה לך, זקן זקן, הרי אמרתי שנכנסת בים הגדול בלי חבלים ובלי דגל. מה תעשה. אם תאמר שתעלה למעלה, לא תוכל. אם תאמר שתרד למטה, הרי (דסרי דף קי ע"ב) 580

קכג) . בכה, כ פתח ואמר, (א) צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתנתו וביום שמחת לבו. האי קרא אוקמוה, והכי הוא. אבל צאינה וראינה, וכי מאן יכיל למחמי במלך שלמה, דהוא מלכא דשלמא דיליה, והא סתים ל הוא, מכל חילי מרומין (ב) דלעילא, בההוא אתר, (ג) דעין לא ראתה אלהים זולתך. ואת אמרת צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה. ותו, דהא כבוד דיליה, כלהו, (ד) מלאכי עלאי שאלי ואמרי, איה מקום כבודו.

קכד) אלא, מה דאמר צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה, בעטרה כתיב, ולא כתיב ובעטרה (ה) דכל מאן דחמי ההוא עטרה, חמי נעם מלכא דשלמא דיליה. שעטרה לו אמו, הא תנינו, קרי לה בת, וקרי לה אחות, קרי לה אם, וכלא איהו, וכלא הוי, מאן דיסתכל וינדע בהאי, ינדע חכמתא יקרא.

קכה) השתא מה אעביד, אי (ו) אימא, רזא סתימא דא, לא אצטריך לגלאה. אי לא אימא, ישתארוזן זכאין אלין, יתמין מהאי רזא, נפל (ז) ההוא סבא על אנפוי, ואמר, (ח) בידך אפקיד רוחי פדית אותי יי אל אמת. מאנא דהות לתתא, היך יתעביד לעילא, (ט) בעלה דהוה לעילא, היך יתהפך והוה לתתא. בת זוגיה אתעבידת אמיה. תוהא על תוהא. אחוה אבוה. אי אבוה דקדמיתא, יפרוק ליה, יאות, אבל אחוה דליהוי אבוה, וכי לא תוהא (י) איהו דא. עלמא בהפוכא איהו. ודאי עלאין לתתא, ותתאין לעילא.

חלופי גרסאות

י ל"ג בכה. כ ל"ג פתח. ל ל"ג הוא. מ לעילא. נ ל"ג מלאכי עלאי. ס ל"ג דכל. ע תימא. פ ל"ג ההוא סבא. צ בעלמא. ק ל"ג איהו.

מסדת הוהר

(א) (שיר ג) יתרו אות שנו צ"ק. (ב) (ישעיה סד) הקסה"ז ס צ"א. (ג) (תהלים לא) ח"ב קיט : ח"ג לב. פה. קיט. רכב.

הסבא

והכל הוא בה. מי שיסתכל וידע בזו, במלכות, ידע חכמה יקרה.

קכה) השתא מה אעביד וכי : אמר הזקן לעצמו, ועתה מה אעשה, אם אומר, סוד סתום זה אין צריך לגלותו. אם לא אומר ישארו צדיקים אלו יתומים מסוד הזה. נפל זקן ההוא על פניו, ואמר, בידך אפקיד רוחי פדית אותי ה' אל אמת. הכלי שהיה למטה דהיינו היבמה שהיתה מקודס אשתו של המת בלי בניס, והיתה למטה סמנו, איך יעשה למעלה, שיהיה אמו. בעלה, דהיינו המת בלי בניס, שהיה למעלה ממנה, איך יתהפך והיה למטה, שנעשה בנה. בת זוגו נעשה לאמו. פליאה על פליאה, אחיו הוא אביו. אם אביו של הראשונה, דהיינו אשתו, היה גואל אותו, שהיה מיבס את אשתו, היה יפה, אבל אחיו שיהיה אביו, וכי אין זה פליאה, ודאי עולם הפוך הוא. עליונים למטה ותחתונים למעלה.

אלא

הסולם

סאמר

קכג) בכה פתח ואמר וכי : בכה פתח ואמר, צאנה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה וגו'. מקרא זה העמידוהו, וכך הוא, אבל צאנה וראינה, וכי מי יכול לראות במלך שלמה, שהוא המלך שהשלוש שלו, דהיינו ז"א, והרי הוא סתום מכל צבאות מרומים שלמעלה במקום ההוא, דעין לא ראתה אלקים זולתך, שהוא בינה, ואתה אמרת צאנה וראינה בנות ציון במלך שלמה, ועוד, הרי כבוד שלו, כל מלאכים העליונים שואלים ואומרים, איה מקום כבודו, דהיינו ההסתר, ומהו השבח של צאנה וראינה.

קכד) אלא מה דאמר וכי : ומשיב, אלא מה שאמר, צאנה וראינה בנות ציון במלך שלמה כתוב בעטרה, ולא כתוב ובעטרה, שכל מי שרואה עטרה היא שהיא המלכות, רואה הנעם של המלך שהשלוש שלו. שעטרה לו אמו. היינו המלכות המקפת את ז"א, שלמדנו, קורא לה בת וקורא לה אחות וקורא לה אם. והיא הכל,

(דסויי דף קי ע"ב)

קכו) אלא, ד) להוא שמייה די אלהא מברך מן עלמא ועד עלמא די חכמתא וגבורתא דיליה היא. והוא מהשנא עדניא זמניא וגוי ידע מה בחשוכא ונהורא עמיה שרא. תא חזי, מאן דשרי בנהורא, לא יכיל לאסתכלא ולמחמי בחשוכא. אבל קביה לאו הכי, * ידע מה בחשוכא, אע"ג דנהורא עמיה שרא. מגו נהורא, אסתכל בחשוכא, וידע כל מה דתמן.

קכז) ה הכא, אית לאקדמא בקדמיתא, מלה חדא, דאמרו קדמאי, באינון חזוי ליליא. ו דתנן, מאן דאתי על אמיה בחלמא, ת יצפה לבינה. דכתיב, ה) כי אם לבינה תקרא, הכא אית לאסתכלא, אי בגין דאיהי אם יאות, והוה ליה למכתב הלי, דמאן דחמא אמיה בחלמא, יזכי לבינה. אבל מאן דאתי על אמיה אמאי. קכח) אלא רזא עלאה א איהו, בגין ב דאתהפך וסליק מתתא לעילא. ברא הוה בקדמיתא, כיון דסליק לעילא, אתהפך אילנא, ג ואתעביד איהו מעלמא עלאה, ד ושליט עלה, וזכי לבינה.

קכט) בקדמיתא כד סליק אינש לייג ה שנין, מה כתיב, ה) יי אמר אלי בני אתה אני היום ילדתיך, כדין איהו לתתא מינה. כיון דסליק עלה, האי איהו מעלמא עלאה. דהא אסתלק בדרגא דיוסף, ודא ו ודאי זכי לבינה. קל) אוף הכי האי מאנא, בקדמיתא איהו הוה בדרגא דיוסף, ז בעל אילנא תתאה, קיימא ברעותיה, ושליט עליה, דהא כל נוקבא, בדיוקנא דנוקבא אילנא

חלופי גרסאות

ר לייג הכא. ש דאמרי. ת יזכי. א לייג איהו. ב דאתהפך לעילא וסליק גתתא לעילא; דאתהפך מתתא לעילא וסליק [גיא לסליק]. ג ואתעבר. ד ושליט. ה מוסיף שנין ולעילא. ו לייג ודאי. ז בעי לקיימא אילנא תתאה ברעותיה.

מסרת הזהר

ד) (דגיאל ב) וישלח סו צ"ב. ה) (משלי ב) ח"ב קעז: ח"ג רצ. רצא. ת"ז בהקדמה ב. יב. תכ"א נו. סה צו. סט קו: ו) (תהלים ב) לעיל אות עז צ"ד.

הסבא

אלא סוד עליון הוא, שהוא משום שהתהפך ועלה ממטה למעלה, בן היה תחילה, דהיינו למטה ממנה, כיון שעלה למעלה, שבא עליה, נתהפך האילן, והוא נעשה מעולם העליון ושולט עליה, וזוכה לבינה.

קכט) בקדמיתא כד סליק וכי: ומפרש דבריו, כתחילה, כשעלה אדם לייג שנים, מה כתוב, ה' אמר אלי בני אתה אני היום ילדתיך. שנעשה בן אל המלכות, והמלכות היא אמו. ואז הוא למטה ממנה, כיון שעלה עליה, שנעשה בעלה, זה הוא מעולם העליון, ד"א, כי עלה למדרגת יוסף, שהוא יסוד דו"א, וזה ודאי זכה לבינה. כמו ד"א שיש לו מחוין דבינה.

קל) אוף הכי האי וכי: אף כן כלי הזה, שהוא אשת המת, בתחילה היה הוא, בעלה המת, במדרגת

מאמר

קכו) אלא להוא שמייה וכי: אלא להוא שמייה די אלהא מברך מן עלמא ועד עלמא די חכמתא וגוי ידע מה בחשוכא ונהורא עמיה שרא. בוא וראה, מי שהוא במקום האור, אינו יכול להסתכל ולראות בחושך. אכל הקביה אינו כן, יודע מה בחשך אע"פ שהאור שורה עמו. מתוך האור מסתכל בחשך, ויודע כל מה שיש שם.

קכז) הכא אית לאקדמא וכי: כאן יש להקדים בתחילה דבר אחד שאמרו הראשונים באלו מדאות הלילה, שלמדנו מי שכא על אמו בחלום יצפה לבינה, שכתוב, כי אם לכינה תקרא. כאן יש להסתכל, אם משום שהוא אם, ע"כ יצפה לבינה, יפה הוא, אלא שהיה לו לכתוב כך, שמי שראה את אמו בחלום יזכה לבינה, אכל מי שבא על אמו, למה זה.

קכח) אלא רזא עלאה וכי: ומשיב, 582 (דפרי דף ק' ע"ב *) דף ק"א ע"א

תתאה קיימא. כיון דאיהו לא בעא לקיימא בההוא דרגא דיוסף, ולא אתקיים לשמשא ביה, ולאפשא בעלמא, ולמעבד תולדין, כדין נחית לתתא, ואתעבידת איהי אמיה. וההוא פרוקא, ירית ירותא דיוסף, דהוה הוא בקדמיתא ואיהו נחית לתתא.

קלא) כיון דנחית לתתא, כדין אתקיים ביה, יי אמר אלי בני אתה אני היום ילדתיך. אתהפך אילנא, מה דהוה תחותיה ואיהו שליט עליה, אתהדר ושליט ה ההוא אילנא עליה, ואיהו נחית לתתא. כיון דאיהו נחית לתתא, ההוא דירית ירותא אתר דיוסף, אבוי אקרי, ואבוי הוי ודאי, כלא איהו על תקוניה * ודאי כדקא יאות.

קלב) בקדמיתא הוה מעלמא דדכורא, והא אתעקר מתמן, והשתא איהו מעלמא דנוקבא. ומה דהוה איהו שליט עליה, שלטא איהי עליה, ואתהדר למהוי בעלמא דנוקבא. ועל דא לית ליה בת זוג כלל. ולא מכריזי עליה, על נוקבא. דהא מעלמא דנוקבא אתהדר איהו.

קלג) וההוא גופא קדמא דשבק, אלמלא ינדעון ויסתכלון בני עלמא, צערא דאית ליה, כד יתעקר מעלמא דדכורא, ואתהדר לעלמא דנוקבא. ינדעון, דהא לית צערא בעלמא, כההוא צערא. בת זוג לית ליה, דהא לא קיימא באתר דדכורא.

חלופי גרסאות

ח איהו. ט ל"ג ודאי.

הסבא

קלב) בקדמיתא הוה מעלמא וכר' : בתחילה היה מעולם הזכר, בבחינת יוסף, והוא נעקד משם, ועתה הוא מעולם הנקבה, שהוא המלכות. ומה שהיה הוא שולט עליה, שולטת עתה היא עליו, והוחזר להיות בעולם הנקבה. וע"כ אין לו בת זוג כלל, ואין מכריזים עליו על נקבה, כמו שמכריזים על כל אדם בטרם שנולד, בת פלוני לפלוני. כי הוחזר לעולם הנקבה.

קלג) וההוא גופא קדמא וכר' : וגוף ההוא הראשון שעוב, המת בלי בניס, אם היו יודעים ומסתכלים בני העולם, הצער שיש לו בעת שנעקר מעולם הזכר ומוחזר לעולם הנקבה היו יודעים שאין צער בעולם כצער ההוא. בת זוגו אין לו, משום שאינו עומד במקום הזכר. אין מכריזים עליו על נקבה, משום שהוא מעולם הנקבה. ואם יש לו בת זוג, הוא ברחמים על ידי תפלה, הוא נפגש עם נקבה, שעד עתה, לא היה לה בן זוג. ועל זה למדנו, אולי יקדמנו

אחר

הסולם

מאמר

במדרגת יוסף, שהוא יסוד דדיא, דהיינו הבעל של אילן התחתון, שהוא מלכות, שנשמעת לדצונו ושולט עליה, כי כל נקבה עומדת בצורת הנוקבא, שהיא אילן התחתון, שהיא מלכות. כיון שהוא לא רצה להתקיים במדרגת יוסף, ולא נתקיים לשמש בו, ולהרבות בעולם ולעשות תולדות, ומת בלי בניס, או ירד למטה, שמתגלגל בבן הנולד מן היבוס, והיא, אשתו, נעשית אמו. וגואל ההוא, דהיינו היבס, ירש ירושת יוסף שהיה הוא, אחיו, בתחילה, והוא ירד למטה, שנתגלגל בבן הנולד.

קלא) כיון דנחית וכר' : כיון שירד למטה או נתקיים בו, ה' אמר אלי בני אתה אני היום ילדתיך. שנעשה בן אליה, נתהפך האילן, מה שהיה למטה והוא היה שולט עליה, כבעל על אשתו, כיון שהוא ירד למטה, שנתגלגל בבן הנולד מן היבוס, ההוא, שירש ירושת מקום יוסף, דהיינו אחיו היבס, נקרא אביו, ואביו הוא ודאי, הכל הוא ודאי על תקונו כראוי.

לא מכרזי . עליה, על נוקבא, דהא מעלמא דנוקבא איהו. ואי אית ליה בת זוג, כ הוי ברחמי, אערעת , בהדי נוקבא, דעד כען לא אית לה . בר זוג. ועל דא תנינן, דילמא יקדמנו אחר ברחמים. אחר תנן. וכלא איהו על תקוניה.

קלד) ועל דא כתיב (ז) ובת כהן כי תהיה אלמנה וגרושה זורע אין לה ושבח אל בית אביה כנעוריה. ובת כהן, הא אוקימנא מלה , דא. אלמנה, מההוא גופא קדמאה. וגרושה, דלא עאלת לפרגודא דמלכא, דכל אינון דלא קיימי בעלמא דדבורא, לא אית (ח) להו ביה חולקא. הוא אשתמיט ואעקר גרמיה מעלמא דדכורא, לא אית ליה חולקא ביה, ועל דא איהי גרושה. זורע אין לה, (ט) דאי הוה לה זרע, לא אתעקר מניה, ולא הוה נחית לעלמא דנוקבא.

קלה) ושבח אל בית אביה, מאן בית אביה. דא עלמא דנוקבא, דההוא עלמא בית אביה אקרי, וההוא מאנא דהוה אתתקן לאשתמשא ביה, אתהפך ואיהו נחית לתתא, וההוא מאנא סליק לעילא. כנעוריה, כההוא זמנא דכתיב, אני היום ילדתיך, (י) ילדתיך ודאי, ישוב לימי עלומיו, כמה דהוה (יא) מתליסר שנין ולעילא.

קלו) אי זכאת (יב) לאתתקנא, הואיל ושבח אל בית אביה, מלחם אביה תאכל, (יג) תתענג מההוא ענוגא. דעלמא דנוקבא, דאכלי מנהמא דאבירי, דנחית מלעילא. אבל לאסתכלא ולאיתהני במה דאתהנון שאר צדיקיא, לא יכלא בגין דהוה זר לתמן. ועל דא לא אכיל קדש (יד) אבל אכיל תרומה, דאיהו (טו) יתיב (טז) בעלמא דנוקבא.

מסרת הזהר

חלופי גרסאות

ז) (ויקרא כב) לעיל אות כא צ"מ. י על נוקבא דיליה. כ ל"ג הוי. ל בחה. ט בת. נ ל"ג דא. ט ליה. ע אי הות ; מוסיף דהא איהו לא זרע דאי. פ ל"ג ילדתיך. צ מוסיף בקדמת מתליסר. ק לאתקנא. ר ל"ג אבל. ש יהיב ; יתבי. ת לעלמא.

מאמר

הסולם

הסבא

ההוא נקרא בית אביה. וכלי ההוא, דהיינו אשתו שהיה מתוקן להשתמש בו, נהפך. והוא ירד למטה וכלי ההוא עלה למעלה. כנ"ל. כנעוריה כזמן ההוא שכתוב אני היום ילדתיך, שנעשה בו אל הנקבה שהיא המלכות, ילדתיך ודאי, ישוב לימי עלומיו, כמו שהיה מייג שנים ומעלה.

אחר ברחמים (מועד קטן יח:) אחר למדנו כי המת בלי בנים נקרא אחר (כמיש להלן אות קס"ב) והכל הוא על תקונו.

קלד) ועל דא כתיב וכו' ; ועל זה כתוב, ובת כהן כי תהיה אלמנה וגרושה זורע אין לה ושבח אל בית אביה כנעוריה. ובת כהן כבר העמדנו מלה זו, שהיא הנשמה, אלמנה, מגוף ההוא הראשון, של המת בלי בנים, וגרושה, שאינה נכנסת לפרגוד המלך, כי כל אלו שאינם עומדים בעולם הזכר, אין להם חלק בו, הוא הסתלק ועקר את עצמו מעולם הזכר אין לו חלק במלך, שהוא ז"א. ועל כן היא גרושה. זורע אין לה, כי אם היה לה זרע לא היתה נעקרת ממנו, מעולם הזכר, ולא היתה יורדת לעולם הנקבה.

קלו) אי זכאת לאתתקנא וכו' : אם זכתה להתקן, כיון ששבח אל בית אביה, מלחם אביה תאכל, תתענג מעונג ההוא של עולם הנקבה, שאוכלים מלחם אבירים היורד מלמעלה, מו"א. אבל להסתכל ולהנות במה שנהנים שאר הצדיקים אינה יכולה, משום שהיא זר שמה. שכתוב עליה כל זר לא יאכל קדש. מפני שקדש הוא בעולם הזכר. אבל אוכלת תרומה, מפני שהיא יושבת בעולם הנקבה.

קלה) ושבח אל בית אביה ; מי הוא בית אביה. ומשיב, זהו עולם הנקבה, כי עולם (דפו"י דף ק"א ע"א) דף ק"א ע"ב) 584

קלז) ומגו דאיהו א מעלמא דנוקבא, לא ב אכיל ליה אלא בלילה, דכתיב, (ח) ובא השמש וטהר ואחר יאכל מן הקדשים כי לחמו הוא. דהא קדש ג דאיהו מעלמא דדכורא, לא אתאכיל אלא ביום. בגיני כך ט קדש ישראל ליי ראשית תבואתה, שירותא עלאה דכל עלמא דדכורא, קדש איהו, ד ומה דסליק ביה, בקדש ה ישראל הוה, ובגיני כך קדש ישראל ליי ראשית תבואתה.

קלח) כד רוחין פקידאן, באינון זמנין ו דפקדין לבי קברי, אינון לא פקדין, דהא לא זכאן לעלמא דקדש, דכתיב י וכל זר לא יאכל קדש. ואי לא זכה ההוא רוחא לאתתקנא כדקא יאות, כיון דאהדר ז בגלגולא, אפילו ה בההוא ט אתר, בתרומה לא אכיל, וזר אקרי, אפילו לעלמא תתאה ולא אכיל בה. עד י הכא ברזא דא.

קלט) סבא סבא, כ כיון דשריאת לשטטא בימא ל רבא, זיל ברעותך, לכל סטרין דימא. השתא אית לגלאה, ט דהא אמינא, דהאי פרוקא כד אתי, נ עאל גבי ההוא מאנא, דקא אמינא, אעיל תמן, ט ודביק תמן רוחא ו דיליה בההוא מאנא ולא אתאביד כלום, אפילו הבל דפומא, יאות הוא וכך הוא. סבא סבא, אי תימא ותגלי, אימא בלא דחילו.

חלופי גרסאות

א עלמא. ב אכלי ול"ג ליה. ג דאיהי עלמא. ד ומדסליק. ה ישראל עלה במחשבה; הוה ישראל. ו יפקדון. ז ל"ג בגלגולא. ח בהאי. ט תרומה ול"ג אתר. י השתא. כ כד שארת; כיון דשרית. ל ל"ג רבא. מ הא. נ ואעיל בההוא; על ההוא; עליה. ס דביק. ע מוסיף דעלמא דיליה.

מסרת הוהר

(ח (ויקרא כב) ח"ג גג. קפט. ט) (ירמיה ב) ויחי ג צ"א ז"ח לו ט"ב שליח ט"ג ש"י תק"ח קיא ט"א שיה קכ ט"א שכית. י) (ויקרא כב) ח"ב קכא: קכב. ח"ג ז. רצו.

הסבא

דקדש, שכתוב, וכל זר לא יאכל קדש. ואין לרוחות שלהם שפע להשפיע לגוף בבית הקברות. ואם לא זכה רוח ההוא להתתקן כראוי, כיון שחזר בגלגול, אפילו במקום ההוא, של עולם הנקבה, אינו אוכל בתרומה, ונקרא זר אפילו לעולם התחתון, שהוא עולם הנקבה, ואינו אוכל בה. עד כאן בסוד הזה של יבוס.

קלט) סבא סבא, כיון וכי: אמר לעצמו זקן זקן, כיון שהתחלת לשוט בים הגדול לך בדצונך לכל הצדדים של הים. עתה יש לגלות, כי אמרתי שגואל הזה, דהיינו היבס, כשבא ונכנס אל כלי ההוא שאמרתי, דהיינו היבס, הביא שמה והדביק שם הרוח שלו בכלי ההוא. ואין נאכר כלום אפילו הבל פה, (כנ"ל אות קי"ט) יפה הוא וכך הוא. זקן זקן, אם תאמר ותגלה אמור בלי פחד.

שאד

הסולם

קלז) ומגו דאיהו מעלמא וכי: ומשום שהיא מעולם הנקבה, אינה אוכלת אותו אלא בלילה, שאז שליטת הנוקבא שהיא המלכות, שכתוב, ובא השמש וטהר ואחר יאכל מן הקדשים כי לחמו הוא. כי קדש שהוא מעולם הזכר, אינו נאכל אלא ביום. שאז שליטת הזכר שהוא ז"א. משום זה כתוב, קדש ישראל להי ראשית תבואתה. ונקרא ראשית, כי התחלה עליונה של כל עולם הזכר הוא קדש, דהיינו או"א עלאין שהם המוחין דז"א, ומה שעלה מן הקדש הוא ישראל, דהיינו ז"א, ומשום זה קדש ישראל להי ראשית תבואתה.

קלח) כד רוחין פקידאן וכי: כשהרוחות פוקדים, באלו הזמנים שפוקדים, בבית הקברות, דהיינו משהחשיך עד חצות לילה (כמ"ש שלח קט"ו): להם, המתים בלא בנין, אינם פוקדים, כי אינם זוכים לעולם (דפו"י דף ק"א ע"ב)

קמ) שאר בני נשא פ דעלמא, דקא מסתלקי מניה, והא ידענא, דרוח דיליה שביק בההיא צ אתתא דהות ליה, ורוחא אעיל תמן, מה אתעביד מההוא רוח. ואי נסבא ק האי אתתא, אוף הכי, מה אתעביד ר מההוא רוח דשבק בה בעלה קדמאה, דהא גבר אחרא אתי עלה.

קמא) לאתקיימא רוח ברוח לא אפשר, דהא האי ט דאתי עלה השתא, רוח ת אעיל בה. א וכן ההוא קדמאה דאסתליק, רוח אעיל בה. ההוא קדמאה ב דאסתלק בנין הו ליה, ג ודא דהשתא לאו פרוקא איהו, רוח דשבק ההוא קדמאה בההוא מאנא, ואתא האי ד אחרא ואעיל בה רוח, ודאי לא יכלי ה תרוייהו לאתקיימא ו בההוא גופא דאתתא כחדא, אי נימא דאתאביד, אי אפשר, מה אתעביד מניה.

קמב) אוף ז הכי אי איהי לא ח אתנסיבת, ההוא רוחא דשבק בה בעלה, מאי אתעביד מניה. אי נימא דאתאביד לאו הכי. כל דא צריך ט לגלאה השתא. סבא סבא, ח חמי מה עבדת, ובמה אעילת גרמך. קום סבא, ארים דגלך. קום סבא, כ ואשפיל גרמך קמי מארך.

קמג) פתח ג ההוא סבא ואמר, ט יי לא גבה לבי ולא רמו עיני וגר. דוד מלכא אמר דא, בגין דהוה מלכא עלאה, ושליטא על כל מלכין ט עלאין, ושליטין דאית ממורח נ ועד מערב, ולא סליק ט על לביה לאסטאה מארחא, ותדיר שפיל לביה קמי מאריה, וכד הוה לעי באורייתא, הוה מתגבר כאריא, ועינוי ט תדיר

מסרת הזהר

חלופי גרסאות

ט (תהלים קלא) ח"ג רכג רלב :

פ בעלמא ; בעלמא דין. צ בהאי אתתא דשבק. ק ל"ג האי אתתא ; אוף הכי האי אתתא. ר ל"ג מן מההוא עד דהא. ש אתי. ת אתי ואעיל. א וההוא ול"ג וכן. ב ל"ג דאסתלק. ג והאי. ד ל"ג אחרא. ה מוסיף תרווייהו רוחייה. ו ל"ג בההוא גופא דאתתא. ז הכא ; ל"ג הכי. ח אנוסיבת. ט לאתגלאה. י נחמי. כ ושפיל. ל ל"ג ההוא סבא. מ דמורח ול"ג עלאין ושליטין דאית ממורח. נ ומערב ול"ג ועד. ס ל"ג על. ע ל"ג תדיר.

סגור

הסולם

הסבא

ואם נאמר שנאבד. זה לא אפשר. כי שום דבר אינו נאבד, כנ"ל. וא"כ מה נעשה ממנו. קמב) אוף הכי אי וכר : אף כן, אם היא לא נשאת, רוח ההוא שעזב בה בעלה מה נעשה ממנו. אם נאמר שנאבד, אינו כן. כל זה צריך לגלות עתה. אמר לעצמו, זקן זקן, ראה מה עשית, ובמה הכנסת את עצמך. קום זקן, הרם את דגלך. קום זקן, והשפל את עצמך לפני אדונך.

קמ) שאר בני נשא וכר : שאר אנשים שבעולם, הנפטרים ממנו, הרי יודעים אנו, שדרוח שלו עזב באשה ההיא שהיתה לו, ורוח הביא שם בביאה הראשונה. מה נעשה מרוח ההוא. ואם נשאת אשה ההיא, אף כן, מה נעשה מרוח ההוא שעזב בה בעלה הראשון, שהרי איש אחר בא עליה.

קמג) פתח הוה סבא וכר : פתח זקן ההוא ואמר, ה' לא גבה לבי ולא רמו עיני וגר. דוד המלך אמר זה, משום שהיה מלך עליון, ושליט על כל מלכים עליונים, והשליטים שיש ממורח עד מערב, דהיינו שהיו מפחדים מגבורתו, ולא עלה על לבו לסור מן הדרך, ותמיד

קמא) לאתקיימא רוח ברוח וכר : להתקיים רוח עם רוח לא אפשר, שהרי זה שבא עליה עתה, הכניס בה רוח, וכן הראשון שנסתלק הכניס בה רוח. הראשון ההוא שנסתלק היה לו בנים, וזה של עתה אינו גואל, וע"כ, רוח שעזב בה הראשון בכלי ההוא, ובא אחר הוה והביא בה רוח גם הוא, ודאי שאינם יכולים שניהם להתקיים יחד בגוף ההוא של האשה. (דפו"י דף ק"א ע"ב)

מאיכין בארעא, מדחילו דמאריה. וכד הוה אזיל בין עמא, לא הוה פ ביה גסות רוחא כלל.

קמד) ועל דא כתיב, יי לא גבה לבי וגו', ז לא גבה לבי, אעיג דאנא ק מלכא שליטא על ר כל שאר מלכין ט דעלמא. ולא רמו עיני, בזמנא דאנא קיימא קמד, לעי באורייתא. ולא הלכתי בגדולות ובנפלאות ממני, בשעתא דאנא אזיל בין עמא. ה ואי דוד מלכא א אמר ב הכי, שאר בני עלמא על אחת כמה וכמה. ואנא כמה אנא שפיל לבא, ומאיך ג עינא קמי מלכא קדישא. וחס לי, דבמלין קדישין דאורייתא, ירום לבאי. בכה ודמעוי נפלין על דיקניה.

קמה) אמר, סבא לאי בחילא, כמה שפיראן דמעין על ד דיקנך, כמה דהוה שפיר משחא טבא, כד הוה נחית על דיקנא ה דסבא טבא דאהרן. אימא מילך סבא * דהא מלכא קדישא הכא. שאר בני נשא דעלמא, דקא אסתלקו מניה, ושבקו רוחא בהווא מאנא, דהו משתמשי ביה, ו ואתנסיבת, ואתא אחרא ואעיל בהווא מאנא רוחא אחרא, מה אתעביד מהווא קדמאה, כמה דאתמר.

קמו) תא חזי, כמה עלאין גבוראן דמלכא קדישא, דקא עביד, ומאן יכיל למללא לון. כד האי בעלה תניינא, אתי ואעיל רוחא בהווא מאנא, רוחא קדמאה, מקטרגא בהאי רוח דעאל, ולא אתיישבן כחדא.

קמז) ובגיני כך, אתתא לא אתיישבת כדקא יאות, בהדי בעלה תניינא, בגין דרוחא קדמאה מכשכשא בה, וכדין איהי דכירת ליה תדיר, ובכאת עליה, או

חלופי גרסאות

פ גס רוחא וליג ביה גסות. צ ליג לא גבה לבי. ק ליג מלכא. ר ליג כל. ט בעלמא. ת אי. א ליג אמר. ב האי. ג בעיני מלכא וליג עינא קמי. ד לכך. ה טבא סבא; דסבא דאהרן וליג טבא. ו ואנסיבת.

מאמר

ותמיד השפיל לבו לפני אדונו. וכשהיה עוסק בתורה היה מתגבר כאדי, ועיניו תמיד היו מושפלות לארץ מפחד אדונו. וכשהיה הולך בין העם לא היה בו גסות הרוח כלל.

קמד) ועל דא כתיב וכו': ועל זה כתוב, ה' לא גבה לבי וגו'. לא גבה לבי, אעיג דאנא ק מלך ושלום על כל שאר מלכי העולם. ולא רמו עיני, בזמן שאני עומד לפניך עוסק בתורה. ולא הלכתי בגדולות ובנפלאות ממני. בשעה שאני הולך בין העם. ואם דוד המלך אמר כן, שאר בני העולם על אחת כמה וכמה. ואני כמה אני שפיל לב, ומשפיל עיני לפני מלך הקדוש. וחלילה לי שבדברים הקדושים של התורה ירום לבי.

קמה) אמר, סבא לאי וכו': אמר לעצמו זקן עיף בלי כח. כמה יפות הן הדמעות שעל זקנך כמו שהיה יפה, השמן הטוב כשהיה יורד על

הסבא

זקנו של אהרן. הזקן הטוב. אמר דברך זקן. כי המלך הקדוש כאן. שאר אנשים שבעולם. שנפטרו ממנו. ועזבו רוח בכלי ההוא שהיו משתמשים בו. דהיינו בנשיהם, ונשאת ובא אחר והכניס בכלי ההוא רוח אחר מה נעשה מרוח הראשון. כמו שאמרתי.

קמו) תא חזי כמה וכו': בוא וראה, כמה גבוהות הגבורות שעושה המלך הקדוש. ומי יכול לספר אותם. כשבעל השני הזה בא ומכניס רוח בכלי ההוא. באשה, רוח הראשון. של בעל הראשון. מקטרג ברוח הזה שנכנס. ואינם מתישבים יחד.

קמז) ובגיני כך אתתא וכו': ומשום כך, אשה אינה מתישבת כראוי עם בעל שני. משום שרוחו של הראשון דופק בה. ואז היא זוכרת אותו תמיד. ובוכה עליו או נאנחת עליו. כי הרוח שלו דופק במעיה כנחש. ומקטרג על רוח

אתאנחת עליה, דהא רוחא דיליה, מכשכשא במעהא כחויא, ומקטרגא בהדי רוח
 אחרא, דעאל ז בה מבעלה תנינא. עד זמן סגי מקטרגין דא בדא.
 קמח) וואי אעבר דא דעאל, ם לההוא דהוה קדמאה, ך דא קדמאה נפיק ואזיל
 ליה. ולזמנין, דדחי דא קדמאה לההוא תניינא, ואתעביד ליה מקטרגא, עד דאפיק
 ליה מעלמא. ועל דא תנינן, דמתרין ולהלאה, לא יסב בר נש להאי אתתא, דהא
 מלאך המות כ אתתקף בה, ובני עלמא לא ידעין, דהא ז רוחא כיון ם דאתתקף
 וקא נצח לההוא ז רוחא אחרא תניינא, מכאן ולהלאה לא יתערב בר נש אחרא
 ם בהדה.

קמט) חברייא, הא ידענא דבאתר דא אית לכו למקשי, ם ולימא אי הכי לא
 מית בדינא האי תניינא, ולא דיינין ם ליה מלעילא. תא חזי, כלא איהו בדינא,
 דינצח פלוני לפלוני ז או דלא יקטרג ם עליה פלוני לפלוני. ומאן דנסיב ארמלתא,
 כמאן דעאל בימא, ך ברוחין תקיפין, בלא חבלין, ולא ידע אי יעבר בשלם, אי
 יטבע גו תהומי.

קנ) וואי דא דעאל ם ההוא רוחא תניינא, ך אתתקיף ונצח לההוא קדמאה,
 ההוא קדמאה נפק מתמן ואזיל ליה. לאן א אתר אזיל ז ליה, ומה ז אתעביד. סבא
 סבא מה עבדת. חשבת דתמלל זעיר, ונפקת להאי, הא עאלת באתר דלא עאל
 בר נש אחרא, מן יומא דדואג ואחיתופל עבדו בעיין אלין, באינון ארבע מאה

חלופי גרסאות

ז ל"ג בה מבעלה תנינא ז ואתער; ואתער. ם מוסיף לההוא אתערן. י וההוא; מוסיף לבתר דא. כ אתקף.
 ז ל"ג רוחא. ם דאתקף. נ ל"ג רוחא. ם בהדיה. ע ל"ג ולימא. ם מוסיף ליה עליה. צ ל"ג או. ם ל"ג עליה.
 ך מוסיף ברוחין ועלעולין. ש ל"ג ההוא. ת אתקף. א ל"ג אתר. ב ל"ג ליה. ג יתעביד; תעביד.

מאמר

הסולם

הסבב:

רוח האחר שנכנס בה מבעל השני. עד זמן רב
 מקטרגים זה בזה.
 ולומר, אם כן לא מת בדין בעל השני הזה, ולא
 דנו אותו מלמעלה, אלא הרוח של בעל הראשון
 דחה אותו. בוא וראה, הכל הוא בדין, כי דנים
 למעלה, שינצח פלוני לפלוני, או שלא יקטרג
 פלוני על פלוני. ומי שלוקח אלמנה דומה כמי
 שנכנס לים, כשנושבים רוחות חזקות, בלי חבלים
 ואינו יודע אם יעבור בשלום או שיטבע תוך
 התהומות.

קמח) וואי אעבר דא וכי: ואם העביר,
 זה שנכנס מבעל השני, לאותו הרוח שהיה
 ראשון, מבעל הראשון, זה הראשון יוצא והולך
 לו. ולפעמים שהראשון דוחה את השני ההוא,
 ונעשה לו מקטרג, עד שמוציאו מן העולם. ועל
 זה למדנו, שמשנים והלאה, דהיינו אחר שמתו
 שני בעליה, לא יקח אדם את האשה ההיא.
 כי מלאך המות התחזק בה. ובני העולם אינם
 יודעים, כי הרוח הזה, של בעל הראשון, כיון
 שנתחזק ונצח לרוח ההוא האחר השני, ודחה
 אותו מן העולם, מכאן ולהלאה, לא יתערב איש
 אחר עמה.

קנ) וואי דא דעאל וכי: ואם זה שנכנס
 עתה דהיינו רוח ההוא השני נתחזק ונצח את
 רוח הראשון, ראשון ההוא יוצא משם והולך
 לו. ושואל לאיזה מקום הלך לו, ומה נעשה
 ממנו. אמר לעצמו, זקן זקן, מה עשית, חשבת
 שתדבר מעט ותצא מזה, הרי נכנסת במקום
 שלא נכנס אדם אחר, מיום שדואג ואחיתופל
 עשו שאלות אלו, באלו ד' מאות שאלות שהיו
 שואלים על מגדל הפורח באויר. ולא השיב
 עליהם אדם עד שבא שלמה המלך, ובירר כל
 אחת

קמט) חבריא הא ידענא וכי: חברים,
 הרי אני יודע, שבמקום זה יש לכם להקשות
 (דפווי דף ק"ב ע"א)

בעיי, דהוו בעאן על מגדלא דפרח באוירא, ולא אתיב עלייהו בר נש, עד דאתא שלמה מלכה, ובירר לון כל חד וחד על תקוניה. ד סבא סבא, רזא עלאה דהוו טמירא, אתית לגלאה, מה עבדית.

קנא) סבא סבא, בקדמיתא הוו לך לנטרא ארחך, ותסתכל ברישך. אבל השתא, לאו שעתא לאתטמרא. ה סבא, אהדר בתקפך. ההוא רוח דנפק, לאן אזל. בכה ואמר, חבריא, כל הני ו בכיין דקא בכינא. לאו בגיניכו הוא. אלא דחילנא למארי עלמא, דגלינא ארחין סתימין, ז בלא רשו. אבל גלי ה קמי קביה. דלא ס ליקרא דיכי עבידנא, ולא ליקרא דאבא, אבל רעותי לפולחנא דיליה. ואנא חמינא, יקרא דחד מנייכו, בההוא עלמא. ואחרא ידענא דהכי הוא. אבל לא גלי קמאי, והשתא חמינא.

קנב) תנינן, דחיין גברא מקמי גברא, בכמה ארחין. סתימין אתדחיין. ההוא רוחא כ קדמאה, דאתדחי מקמי ההוא תנינא, לאן אזיל. ההוא רוחא, ג נפיק ואזיל, ומשטטא בעלמא, ולא ידיע, ואזיל לגו קברא ה דההוא בר נש, ומתמן משטטא בעלמא, ואתחזי בחלמא לבני נשא, וחמאן בחלמא דיוקנא דההוא בר נש, ואודע, נ לון מלין לפום ארחיה ה דההוא רוח ה קדמאה, פ דקא אתמשך מניה, כמה דאיהו בההוא עלמא, הכי משטטא האי, ז ואודע בהאי ק עלמא. קנג) ד והכי אזיל ומשטטא בעלמא, ופקדת תדיר לההוא קברא, עד זמנא דרוחות פקדן ה לגבי קברייהו דגופין. כדין, האי רוחא, אתחבר בההוא רוח דיליה,

חלופי גרסאות

ד ל"ג מן סבא סבא עד סבא סבא. ה ל"ג סבא. ו בעיין דקא בעינא. ז ולית; בלי. ח קמיה ול"ג קביה. ט ליקרי ול"ג דילי. י ל"ג סתימין. כ קמא; קדמאי. ל דנפיק. מ ל"ג מן דההוא עד דההוא. נ ליה. ס ל"ג דההוא. ע ל"ג קדמאה. פ דהא. צ והכי אודע. ק ל"ג עלמא. ר ואזיל ול"ג והכי. ש לבי.

הסכא

הסולם

מאמר

נדחים. רוח ההוא הראשון שנדחה מפני שני ההוא, איפה הלך. ומשיב, רוח ההוא יוצא והולך ומשוטט בעולם, ולא ידוע והולך אל הקבר של אדם ההוא, ומשם משוטט בעולם, ונדאה בחלום לבני אדם, ודואים בחלום הצורה של אדם ההוא, ומודיע להם דברים לפי דרכו של רוח ההוא הראשון שנמשך ממנו, כמו שהוא בעולם ההוא, כן משוטט זה ומודיע בעולם הזה.

קנג) והכי אזיל ומשטטא וכו': וכך הולך ומשוטט בעולם, ופוקד תמיד לקבר ההוא, עד שהרוחות פוקדים בקברים של הגופים, שאז בא גס הרוח עצמו של בעל הראשון אל הקבר לפקוד את גופו, ואז רוח הזה, שהוא רק חלק מן הרוח ההוא העקרי, מתחבר ברוח שלו העקרי, והוא מתלבש בו והולך לו. וכשהרוח נכנס

אחת ואחת על תקוניה. זקן זקן, סוד עליון שהיה סתום באת לגלות, מה עשית.

קנא) סבא סבא בקדמיתא וכו': זקן זקן, בתחילה היה לך לשמוד דרכך, ולהסתכל בתחילתך, אבל עתה אין השעה להסתדר, זקן, השב בגבורתך. רוח ההוא שיצא איפה הלך. בכה ואמר, חברים, כל אלו בכיות שבכיתי לא בשבילכם היה, אלא ידאתי מפני רבון העולם, שגלית דרכים סתומים בלא רשות. אבל גלוי לפני הקביה, שלא לכבודי עשיתי ולא לכבוד אבי, אבל רצוני לעבודתו. ואני דאיתי יקד של אחד מכם בעולם ההוא, והאחר, אני יודע שגם הוא כך, אבל לא היה גלוי לפני. ועתה אני רואה.

קנב) תנינן דחיין גברא וכו': למדנו, דוחים אדם מפני אדם, בכמה דרכים סתומים

ואתלבש ביה, ואזיל ליה. כד עאל לדוכתיה, אתפשט מניה. ת דוכתא א אית ב ליה (* באינון היכלין ג דגן עדן, או לבר, לפום ארחוי דכל חד וחד, ד ותמן אתטמר. קנד) וכד רוחין פקדן להאי עלמא, דמתין נזקקין לגבי חיין, לא נזקקין אלא בהווא משיכו דרוחא, וביה אתלבש רוחא אחרא. ואי תימא, אי הכי, תועלתא איהו לרוחא, והאי אתתא תועלתא עבדת לכלא. לאו הכי, דאלמלא לא ה אתנסיבת ו לגבי אחרא, והאי רוחא ; קדמאה לא ה מתדחייא מקמי האי ה גברא אחרא, תועלתא אחרא הוה ליה, בגוונא אחרא, ולא יהא לאי בעלמא, כמה דהוי, ולא יזדקק לגבי חיין דהאי עלמא, כמה דהוי משטטא הכא והכא.

קנה) אי הכי זווגא תניינא דהאי אתתא, לא הוי מלעילא. ואת אמרת דאתדחייא גבר מקמי גבר, וואמינא דהאי בעלה תניינא, דנסיב לאתתא דא, כ איהו בת זוגיה ממש. וההוא קדמאה לאו בר זוגיה ; ממש הוה. והאי תניינא דיליה הוה, וכד מטא זמניה, אתדחייא דא מקמיה. ודאי הכי הוא, דהא לא אתדחייא ההוא רוח קדמאה, דהוה בהאי אתתא. אלא בגין ה דהאי תניינא, נ דאיהו בר זוגה. קנו) ה וכל אינון תניינין, דאתדחייין ו מקמי קדמאין. קדמאין הוו בני זוגיהו, ולא הני. ובגין כך, לא אית לון קיומא בהדיהו, ואתדחייא רוח תניינא מקמי רוחא קדמאה. ו בגין כך, מאן דנסיב ארמלתא, קרינן עליה, ז ולא ידע כי בנפשו הוא. מ כי חנם מזורה הרשת וגוי ולא ידע אי היא בת זוגיה ממש אי לאו.

מסדת הוהר

(2) (משלי ז) ת"ז תייג כט : ט) (שם א).

חלופי גרסאות

ת מוסיף ודוכתא אחרא. א איהו דיליה. ב מוסיף ליה באינון ריחי בגן עדן ; באינון היכלין דגן עדן גברא אחרא. ואימא ; ואמרנא. כ איהי. ל ל"ג ממש. מ ל"ג דהאי תניינא ; דאיהו בר זוגה האי תניינא. נ איהו בת זוגא. ט מוסיף האי תניינא וכל. ע לקדמאין ול"ג מקמי ; ל"ג מקמי קדמאין. פ ומגו.

הסולם

מאמר

הסבא

כנס למקומו. הוא מתפשט ממנו. ומקום יש לו באלו היכלות שבגן עדן. או לחוץ. לפי דרכי של כל אחר ואחד, ושם מסתדר.

קנה) אי הכי זווגא וכו' : שואל, אם כן, זוג השני של אשה היא לא היתה מלמעלה כי אתה אמרת, שנדחה איש מפני איש, ומשיב, ואני אומר, שבעל הזה השני שלקח אשה זו, זו היא בת זוגו ממש, והראשון ההוא אינו בן זוגה ממש, וע"כ שני הזה שלו היא, וכשמגיע זמנו ולקוח אותה, נדחה הראשון מפניו. ודאי כן הוא, כי לא נדחה רוח ההוא הראשון שהיה באשה היא, אלא משום השני שהוא בן זוגה. הרי שזוג השני הוא מלמעלה. קנו) וכל אינון תניינין וכו' : וכל אלו בעלים השניים הנדחים מפני בעלים הראשונים, הראשונים היו בני זוגם ולא אלו, ומשום זה אין להם קיום עמה, ונדחה רוח השני מפני רוח הראשון. ומשום זה מי שלקח אלמנה קודמים עליו, ולא ידע כי בנפשו הוא, כי חנם מזורה הרשת וגוי. שלא ידוע אם היא בת זוגיה ממש או לא.

קנד) וכד רוחין פקדן וכו' : וכשהרוחות פוקדים את עולם הזה, הנה המתים שמומצאים אצל החיים, אינם מומצאים אלא בהמשכת הרוח ההוא דהיינו הרוח שהבעל עזב באשתו בביאה הראשונה, ובו מתלבש רוח האחר העקרי. ואם נאמר, א"כ תועלת הוא לרוח ואשה זו עושה תועלת לכל. כי ע"י הרוח שעזב בה בעלה מזדקק הרוח אל החיים, אינו כן. כי אם לא היתה נשאת לאחד, ורוח הראשון לא היה נדחה מפני איש האחר, דהיינו בעל השני, תועלת אחר היה לו באפן אחר, ולא היה מתיגע בעולם כמו שהוא מתיגע, ולא היה מזדקק אל החיים שבעולם הזה, כמו שהוא משוטט כאן וכאן.

קנז) ארמלתא דלא נסיבת, אע"ג דאתי בר זוגה, ואיהי לא בעאת לאתנסבא, קודשא בריך הוא לא כייף לה מן דינא, וקודשא בריך הוא אומין לההוא בר נש אתתא אחרא, ק ולא עאלת בדינא כהאי ר בההוא עלמא, ואף על גב דלית לה בר, דהא אתתא לא אתפקדת אפריה ורביה, ט כמה דאוקמוה.

קנח) אתתא דא דלא ת אתנסיבת זמנא תניינא, ההוא רוח דשבק בה בעלה מה אתעביד מניה. יתיב תמן תריסר ירחי, ובכל ליליא א ולייליא, נפיק ופקדא לנפשא, ב ואתהדר לאתריה. לבתר תריסר ירחי, ג דקא אסתלק דינא דההוא גברא, דהא כל אינון תריסר ירחי, ד הא רוחא אתכפייא בעציבו כל יומא. לבתר תריסר ירחי, נפיק מתמן, ואזיל וקיימא לתרע גן עדן, ופקדא ה להאי עלמא, לגבי ההוא מאנא, דנפיק ו מניה. וכד האי אתתא אסתלקת מעלמא, ההוא רוח ז נפיק ו ואתלבש בההוא רוח דילה, וזכאת ביה לגבי בעלה, ט ונהרין תרווייהו, כדקא יאות, בחבורא חדא.

קנט) כיון דאתינא להאי אתר, השתא אית . לגלאה כ ארחין סתימין, דמארי עלמא, לא ידעין , בהו בני נשא. וכלהו אזלין בארח קשוט, מ כד"א ו כי ישרים דרכי יי וצדיקים ילכו במ ופושעים יכשלו במ. ובני נשא לא ידעין, ולא משגיחין, כמה אינון עלאין, עובדין דקודשא בריך הוא, וכמה משניין אינון, ובני עלמא לא ידעין, וכלהו בארח קשוט, דלא סטאן לימינא ולשמאלא.

חלופי גרסאות

מסרת הזהר

צ בד"מ ובד"ז כתוב הגהה וסימניך על סוס לא נרכב בני אלמנה ובדפויי כתבו נשמטה פה ההגהה

(1) (הושע יד) לעיל אות כב צ"צ.

שבדפויי כי כתב הרב ז"ל שהוא שבוש ולכן לא שמונה. ק ולית עלה בי דינא [בדינא] כהאי. ר לההוא (ד"א). ש ל"ג כמה דאוקמוה. ת אנסיבת. א ל"ג ולייליא. ב ואהדר. ג דהא. ד האי רוח. ה לההוא. ו ל"ג מניה. ז דנפיק. ח אתלבש. ט ונדדן. י לאתגלאה. כ וארחין. ל ל"ג בהו. מ הה"ד.

הסכא

הסולם

מאמר

חדשים יוצא משם. מן האשה, והולך ועומד בשער גן העדן, ופוקד בעולם הזה את הכלי ההוא דהיינו האשה, שיצא ממנו. וכשהאשה מסתלקת מן העולם, יוצא רוח ההוא ומתלבש ברוח שלה, של האשה, וזוכה בו אצל בעלה, ומאירים שניהם כראוי, בחבור אחד.

קנז) ארמלתא דלא נסיבת וכ"ו: אלמנה שלא נשאת, אע"פ שבא בת זוגה והיא אינה רוצה להנשא, הקב"ה אינו מכריח אותה מן הדין, והקב"ה מזמין לאיש ההוא אשה אחרת, והאלמנה אינה נכנסת לדין בזה. בעולם ההוא, ואע"פ שאין לה בן, כי אשה אינה מצווה על פריה ורביה, כמו שהעמדנו.

קנח) אתתא דא דלא וכ"ו: אשה זו שלא נשאת פעם שנית, רוח ההוא שעזב בה בעלה בביאה הראשונה, מה נעשה ממנו, ומשיב. הוא יושב שם, באשה, י"ב חדשים, ובכל לילה וליילה יוצא ופוקד את הנפש וחוזר למקומו. לאחר י"ב חדשים, שנסתלק הדין של האיש ההוא, דהיינו בעלה, כי כל אלו י"ב חדשים הרוח מושפל בעצבות כל היום, לאחר י"ב

קנט) כיון דאתינא להאי וכ"ו: כיון שבאתי למקום הזה, יש לגלות עתה דרכים הסתומים של רבון העולם, שבני אדם אינם יודעים בהם. וכולם הולכים בדרך אמת, כש"א, כי ישרים דרכי ה' וצדיקים ילכו במ ופושעים יכשלו במ. ובני אדם אינם יודעים ואינם משגיחים, כמה הם עליונים מעשי הקב"ה וכמה משונים הם, ובני עולם אינם יודעים, וכולם בדרך אמת שאינם סרים לימין ולשמאל. הנ"י

קס) הני נ דמתגלגלין, דקא אתתרכו בתרוכין ס מההוא עלמא, ם ולית לון בת זוג. פ בת זוג דקא מזדווגן בהאי עלמא, מאן אינון, ז אינון נשין, דקא מזדווגן בהדייהו בהאי עלמא. ק דהא ר לכלהו ם בני נשא, אית ת לון בת זוג, בר א מהאי. קסא) חמו ב השתא, כמה אינון רברבין ועלאין גבורן דיליה. תנינן, מאן דמתרך אתתיה קדמאה, מדבחא אחית עלוי דמעין. ג מדבחא אמאי. אלא, הא אמינא, דכל נשין ז דעלמא בדיוקנא דהאי מזבח קיימי, ועל דא ירתאן אינון שבע ברכאן, דכלהו מכנסת ישראל אינון. ואי איהו * מתרך לה, אהדר אבנא ם דמדבחא עלאה לגרעונא. מ״ט. בגין דמתחברן תרוכין בהדי הדדי.

קסב) ורזא דא דכתיב, ם וכתב לה ספר כריתות ונתן בידה וגר, ויצאה מביתו והלכה והיתה לאיש אחר. ממשמע דאמר, והלכה והיתה ו לאיש, לא ידענא ז דליתיה ההוא דתריך לה, מאי ם אחר. אלא כמה דאתמר, אחר תנן, ואחר כתיב, ואחר קרינן ליה, דכתיב ם ומעפר אחר יצמחו. ותרוכין מתחברן כחדא, תרוכין דההוא עלמא, ותרוכין דהאי עלמא. ומה דהות האי אתתא, בדיוקנא עלאה, ם הא אשתעבדא לדיוקנא תתאה, קרינא ליה אחר.

מסרת הזהר

ט (דברים כד.) ט (איוב ח.)

חלופי גרסאות

נ מתגלגלין; דקא מתגלגלין. ס מהאי. ע ל״ג מן ולית עד מאן. פ ל״ג בת זוג. צ ל״ג אינון. ק מוסיף דהא תריך לה ולית ליה בת זוג כאינון גברין ולא תריכו וקא מזדווגן מחדו גשיהו. ר כל. ש ל״ג בני נשא ח ל״ג לון. א האי. ב ל״ג השתא. ג ל״ג מדבחא. ד דהאי עלמא. ה ל״ג דמדבחא; ל״ג דמדבחא עלאה. ו ל״ג לאיש; מוסיף לאיש אחר. דאיהו אולא אחר. ז מוסיף לאיש אחר. ט קא. י אשתעבדת.

מאמר

הסולם

הסבא

שכמו שנגרשה מבעלה. כן נגרשה משורשה שבמלכות.

קסב) ורזא דא דכתיב וכו': וזה סוד שכתוב, וכתב לה ספר כריתות ונתן בידה וגר ויצאה והלכה והיתה לאיש אחר. שואל, כיון שאמר והלכה והיתה לאיש, איני יודע, שאינו אותו שגרש אותה, ולמה כתוב, אחר, ומשיב, אלא כמו שלמדנו, אחר למדנו, ואחר כתוב, ואחר קוראים אותו. שכתוב ומעפר אחר יצמחו הרי שהמגולגל נקרא אחר, והגרשות מתחברות יחד, גרוש שבעולם ההוא, דהיינו האישי המגולגל, שאין לו בת זוג, הנגרש מעולם ההוא לעולם הזה, שלקח הגרושה, ואשה הגרושה שבעולם הזה, מבעלה, ומה שאשה הזו היתה בצורה עליונה, במלכות, נשתעבדה עתה לצורה תחתונה, דהיינו להמגולגל, שאין לו בת זוג, שלקחה אותה לאשה, וקוראים אותו אחר. כמ״ש להלן, משום שנתדבק באל אחר, שעל כן חזר ונתגלגל לעולם הזה.

קס) הני דמתגלגלין דקא וכו': אלו המגילגלים שנגרשו בגרושין מעולם ההוא, ואין להם בת זוג, שואל, הבת זוג שמזדווגים עמהם בעולם הזה, מי הן אותן הנשים שמזדווגים עמהם בעולם הזה, שהרי לכל אדם יש בת זוג חוץ מזה המגולגל.

קסא) חמו השתא כמה וכו': ראו עתה כמה הן גדולות וחשובות הגבורות שלו. למדנו, מי שמגרש אשתו הראשונה, המזבח מוריר עליו דמעות. שואל, המזבח למה, ומשיב, אלא אני אומר, שכל הנשים שבעולם עומרות בצורה של מזבח הזה, שהוא המלכות, שכל אשה יש לה שורש במלכות. ועל כן הן יורשות שבע ברכות, שכולן מכנסת ישראל הן, שהיא המלכות. ואם הוא מגרש אותה, את אשתו הראשונה, חוזרת האבן של מזבח העליון דהיינו השורש של האשה הזו שהוא במלכות למיעוט וגרעון מהו הטעם. הוא משום שמתחברות הגרושות יחד. 592 (דפויי דף ק״ב ע״ב *) דף ק״ג ע״א)

קסג) וקריןן ליה אחרון, אחרון מנלן. כ דכתיב, ו) ואחרון על עפר יקום. והכא כתיב ושנאה האיש האחרון. או כי ימות האיש האחרון. אחרון, שני מבעי ליה. ואי תימא, דלא תזדווג אפילו לעשרה, דא בתר דא. לאו הכי. וכי לבעלה דא תזדווג, ולא לאחרא, מאי אחרון.

קסד) אלא דא איהו האי אחר דקאמרן, ואיהו אחר, ו) ואיהו אחרון. השתא אבנא מתגלגלא בקוספתא. אחר אמאי אקרי הכי דהא כל בניינא נפל, ואתהדר לעפרא, איהו הוה מה דהוה, ולא אחרא. אמאי קריןן ליה אחר. אוף הכי, אמאי אקרי אחרון, וכי אחרון איהו, והא אי יתישר יאות, ואי לא, יהדר ויתגלגל ויתנטע כמלקדמין, אמאי אקרי אחרון.

קסה) אבל תא חזי, כתיב ז) וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאד, ו) מאי טוב. תנינן, דא מלאך דטוב. מאד, דא מלאך המות. ולכלא קביה אזמין תקוניו.

קסו) ת"ח, ע) כתיב ק) ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן, נהר דא, לא שכיך לעלמין, מלאפשא ולמסגי ולמעבד פירין. ואל אחר אסתרס, ולית ליה ו) תיאובתא לעלמין, ולא אפיש, ולא עביד פירין, דאלמלי עביד פירין, יטשטש לכל ע"מא.

חלופי גרסאות

כ ל"ג דכתיב. ל והכי; והא. מ ל"ג ואיהו אחרון.
נ ל"ג אמאי. ו ל"ג מאי. ע ל"ג כתיב. פ דוכתא.

מסרת הוזהר

פ) (שם יט.) ז) (בראשית א) הקסה"ז קפט צ"ב ב"א
נ צ"א. ק) (שם ב) ב"א ריא צ"א.

הסבא

מה שהיה גוף הראשון, ולא אחר. ולמה קוראים אותו אחר. וכן למה נקרא אחרון, וכי אחרון הוא. כי אם מישר דרכיו ומתתקן, יפה שהוא אחרון ואינו מתגלגל עוד, אבל אם לא, הרי הוא חוזר ומתגלגל ויהיה נטוע כבתחילה. למה נקרא אחרון.

קסה) אבל תא חזי וכי: אבל בוא וראה, כתוב, וירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד. מהו טוב. למדנו, שזהו מלאך הטוב. מאד, זהו מלאך המות. ולכל הקביה מזמין את תקוניו, עד שאפילו מלאך המות חוזר להיות טוב מאד.

קסו) ת"ח כתיב ונהר וכי: בוא וראה, כתוב, ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן, שהוא ז"א המשקה את המלכות שנקראת גן. נהר זה אינו שוקט לעולם מלהפרות ולהרבות ולעשות פירות, ואל אחר נסתרס ואין לו תאוה לעולם, ואינו מפרה ואינו עושה פירות, כי אם היה עושה פירות, היה מעכר את כל העולם.
ובגי"כ

הסולם

מאמר

קסג) וקריןן ליה אחרון וכי: וקוראים אותו אחרון. מאין לנו שקוראים אותו אחרון, שכתוב ואחרון על עפר יקום. הרי שהמגולגל נקרא אחרון, וכאן כתוב, ושנאה האיש האחרון, או כי ימות האיש האחרון. שואל, אומר אחרון, שני היה צריך לומר. ואם תאמר, שהכתוב בא לאסור שלא תזדווג לעשרה בזה אחר זה. אינו כן, וכי לבעל הזה תזדווג ולא לאחר ולמה תהיה אסורה לאחר. וא"כ למה נקרא אחרון.

קסד) אלא דא הוא וכי: ומשיב, אלא זה הוא אחר הזה שאמדנו, והוא אחר והוא אחרון. כי עתה האבן מתגלגלת בכף הקלע. כלומר, שביחס גוף הראשון שמת, נקרא המגולגל בכף הקלע, שחזר שנית לעולם, בשם, אחר ואחרון. ומשום שאין לו בת זוג לקח הגרושה, וע"כ מכנהו הכתוב, אחר, ואחרון. אחר אמאי אקרי וכי: שואל, למה נקרא אחר ביחס הגוף הראשון שמת הרי כל הבנין נפל, דהיינו הגוף הראשון, חוזר לעפר, והוא כמו שלא היה, והמגולגל הוא היה
(דסריי דף ק"ג ע"א) 593

קסז) ובג"כ, בר נש דגרים לההוא סטר ז דיפוש בעלמא, אקרי רע, ולא חמי אפי שכינתא לעלמין, דכתיב ה) לא יגורך רע. האי בר נש, דמתגלגלא p בגלגולא, ר אי איהו עבר ואתדבק בההוא אל אחר, דלא עביד פירין, ולא אפיש בעלמא, בגין כך אקרי אחר, ושמא גרים ליה, איהו s הוא, ואחר אקרי, אחר ודאי.

קסח) אחרון: מקדמאה ואילך, אחרון קרינן ליה, ואחרון אקרי. ת תניינא איהו, ומיד אקרי אחרון, והכי קרי ליה א קביה אחרון, בגין ב דיתתקן למהוי אחרון, ולא יתוב כמלקדמין. תליתאה אוף הכי. וכן בכל זמנין, מקדמאה ואילך. הכי אקרי אחרון, והכי אצטריך למקרי אחרון, דאלמלא אתקרי מיד תניינא, הא פתיחו דפומא לאהדרא כמלקדמין, וההוא בניינא אסתתר.

קסט) מנלן. מבית שני, ג דאקרי אחרון, דכתיב s גדול יהיה כבוד הבית הזה האחרון מן הראשון. דהא מקדמאה ואילך, אחרון אקרי, דהא לא יהא פתיחו דפומא, דההוא ד בניינא ינפול, ויתהדר כמלקדמין.

קע) אוף הכי דא, אחרון קרינן ליה. ובגין כך כתיב, לא יוכל בעלה הראשון אשר שלחה לשוב לקחתה. לא יוכל, לא יקחנה מבעי ליה, מאי לא יוכל. אלא כיון דהאי אתתא אתדבקת באחר, ה ונחתת לאשתעבדא בדרגא תתאה, לא בעי קודשא בריך הוא, דאיהו יתוב מדרגא דיליה, למיהב איבא, ולא תדבקא בההוא דרגא דלאו דיליה.

חלופי גרסאות

מסרת הוהר

ז דיפיש. ק מוסיף בגלגולא דא. ר ל"ג אי. s אחר; מוסיף הוא ואחר אחר אקרי. ת תנינא מיד. ול"ג איהו. א ל"ג קביה. ב דאתתקן; דלתתקן וליהוי. ג ל"ג דאקרי אחרון. ד ל"ג בניינא. ה ונחת.

ר) (תהלים ה) ב"א ריח צ"ב. s) (חגי ב) ב"א רלד צ"ב ח"ג רכא. ת"ז תייב כו.

הסבא

הסולם

מאמר

אם היה נקרא מיד, שני, ניתן פתחון פה, שיחזור עוד ויתגלגל כבתחילה, ובנין ההוא של עתה יסתר. קסט) מנלן. מבית שני וכי: מאין לנו זה, מבית שני, שנקרא אחרון, שכתוב, גדול יהיה כבוד הבית הזה האחרון מן הראשון. כי מן הראשון והלאה נקרא אחרון, כדי שלא יהיה פתחון פה, שבנין ההוא יפול, ויחזור לבנותו כבתחילה.

קע) אוף הכי דא וכי: אף כן זה, המתגלגל, קוראים אותו אחרון. כמו לבית שני. ומשום זה כתוב, לא יוכל בעלה הראשון אשר שלחה לשוב לקחתה. שואל, מה לא יוכל, לא יקחנה היה צריך לומר. ומשיב, כיון שאשה הזו נתדבקה באחר, וירדה להשתעבד במדרגה תחתונה, של הסי"א, אין הקביה רוצה, שהוא הראשון, ירד ממדרגתו לתת פירות ולהתדבק במדרגה ההיא שאינה שלו.

קסז) ובג"כ בר נש וכי: ומשום זה, האדם שגרם לצד ההוא שיתרבה בעולם, נקרא רע. ואינו רואה פני השכינה לעולם, שכתוב, לא יגורך רע. אדם ההוא המתגלגל בגלגול, אם הוא עבר ונתדבק באל אחר ההוא, שאינו עושה פירות ואינו מרבה בעולם, משום זה נקרא אחר. והשם של הסי"א, גרם לו, שאע"פ שהוא המת הוא המתגלגל נקרא אחר, כמו הסי"א. אחר ודאי.

קסח) אחרון. מקדמאה ואילך וכי: אחרון נקרא, כי מראשון והלאה אחרון קוראים אותו, ונקרא בתורה, אחרון, שני הוא, ומיד נקרא אחרון, וכך קורא אותו הקביה אחרון, כדי שיתתקן בגלגול זה להיות אחרון, ולא ישוב להתגלגל יותר. השלישי גם כן נקרא אחרון, וכן בכל פעם שמתגלגל מן הראשון והלאה נקרא כן אחרון. וכך צריכים לקראו אחרון, כי

(דסריי דף ק"ג ע"א)

קעא) ות"ח, אי האי אתתא לא, אתנסיבת, אפילו תזנה בכל גוברין דעלמא, אי בעי בעלה יתוב לגבה, אבל אי, אתדבקא בנשואין, לאחר, דא לא יוכל לשוב לדרגא קדמאה, דהוה בקדמיתא לגבה. לא יוכל ודאי לאתבא להווא דרגא לעלמין.

קעב) אחרי אשר הטמאה. תנינן, דהטמאה בלביה. אי הכי, אפילו אי תתרחק ותזנה בלא נשואין. אלא, כיון דאתדבקת לאחר, הא קבילת עלה חולקא דהווא סטרא, ובעלה * קדמאה דאיהו, מסטרא אחרא טבא דטוב, לא יהא נ ליה בה חולקא לעלמין, ולא יפיש כלל להווא אתר. הא אם שלחה האישה האחרון, או כי ימות האישה האחרון, לקדמאה אסורא, אבל לשאר בני נשא, תשתרי. דילמא תשכח אתרא כמלקדמין, ואחרון יקום דיזדווג בהדה.

קעג) מאן דאית ליה בנין מאתתיה קדמיתא, ואעיל האי לגו ביתיה, ההוא יומא אתדבק בחרבא קשיא דמתהפכא, בגין תרין סטריין. חד, דהא תרין דחת לון לבר, והשתא איהו תליתאה. ותו, מאנא, דאשתתף ביה אחר, היך ייתי איהו למיהב ביה רוחא דיליה, וישתתף בהדה, ויתדבק בה. לאו דאיהי אסורא, אבל ודאי שתופא בישא איהו, לגרמיה.

קעד) רבי לויטס איש כפר אונן, הוה חייך, ומתלוצץ על אתתא דא, כד חמי מאן דאזדוג בהדה, והוה אמר, ותשחק ליום אחרון כתיב, מאן דאתדבקת ביה באיש אחרון, חיוכא איהי לבתר.

חלוסי גרסאות

מסרת הוזהר

ו אנסיבת. ז אתדבק. ח ואחר. ט מוסיף דא האי. י ל"ג אי. כ ל"ג אי. ל בסטרא אחרא טב דתו. מ לית ליה למיהב. נ ביה ול"ג ליה בה. ס דאשתעבד. ע בה. פ ל"ג ודאי. צ מוסיף לגרמיה כדאמרן; לביתיה ואסתכן לגרמיה כדאמרן. ק ואתלוצץ.

(משלי לא).

הסבא

הסולם

מאמר

האחרון, היא אסורה לראשון. אבל לשאר בני אדם מותרת, אולי תשכח מקום כבתחילה, ואחרון יקום שיזדווג עמה. קעג) מאן דאית ליה וכו': מי שיש לו בנין מאשה הראשונה, ומכניס אשה הזו לתוך ביתו, ביום ההוא, הוא מתדבק בחרב הקשה המתהפכת, משום ב' טעמים, א', כי כבר דחתה ב' אנשים לחוץ, ועתה הוא השלישי. ועוד, הכלי שנשתתף בה אחר, איך יבא הוא לתת בו הרוח שלו, וישתתף עמה ויתדבק בה. לא משום שהיא אסורה, אבל ודאי שותפות דעה הוא לעצמו. קעד) רבי לויטס וכו': ד' לויטס איש כפר אונן, היה צוחק ומתלוצץ על אשה זו, כשראה מי שהיה מזדווג עמה. והיה אומר, ותשחק ליום אחרון, כתוב, מי שמתדבק באיש אחרון, הוא צחוק לאחר כך.

השתא

קעא) ות"ח אי האי וכו': ובוא וראה, אם אשה ההיא לא נשאת, אפילו אם היא תזנה בכל האנשים שבעולם, אם בעלה רוצה יוכל לשוב אליה. אבל אם נתדבקה בנשואין לאחר, זו לא תוכל לשוב למדרגה הקודמת שהיתה לה מתחילה. וע"כ כתוב לא יוכל, לא יוכל ודאי לשוב למדרגה ההיא לעולם.

קעב) אחרי אשר הטמאה: למדנו, שהטמאה בלבו, שואל, אם כן אפילו אם תתרחק ותזנה בלא נשואין תהיה אסורה. ומשיב, כיון שנתדבקה באחר, הרי קבלה עליה החלק של צד ההוא הרע. ובעלה הראשון שהוא מצד האחר הטוב, הרי הטוב לא יהיה לו בה חלק לעולם, ולא ירבה כלל למקום ההוא. וע"כ, אם שלחה איש האחרון או כי ימות האי

קעה) השתא, אית ב להדרא ולעינא, על ט אתר חד רב ועלאה, דהוה בעלמא, וגזעא ושרשא דקשוט, ואיהו עובד אבי ישי אבי דוד. דהא ט אתמר דאחרון * הוה, היך נפק שרשא דקשוט, מגו אתר דא.

קעו) אלא, עובד אתתקן בתקונא עלאה, ואהדר שרשא דאילנא דקא אתהפק, על תקוניה, ואסתליק ביה, ואתתקן כדקא יאות, ועיד אקרי עובד. מה דלא זכו הכי, שאר בני עלמא.

קעז) אתא איהו, פלח ב ואעדד עקרא ושרשא דאילנא, ונפק ג מאנפין מרירן, ז ואהדר ואתקן בנופא דאילנא אחרא עלאה, אתא ה ישי בריה, ואחסין ליה, ותקין ליה, ואתאחד בענפוי דאילנא אחרא עלאה, וחבר אילנא באילנא, ואסתבכו דא בדא. כיון דאתא דוד, אשכח אילנין מסתבכין ומתאחדן דא בדא, כדין ירית שלטנו בארעא, ועובד גרים דא.

קעח) בכה ו ההוא סבא ואמר, אי סבא סבא, ולא אמינא לך, דעלת בימא רבא, השתא את ז הוא גו תהומי רברבין, ח אתתקן לסלקא. סבא ט סבא, את גרמת דא, דאלמלא הוית שתיק בקדמיתא, י הוה יאות כ לך, אבל השתא לא יכילת ולית מאן דאחיד בידך, אלא את בלחודך. קום סבא ואסתלק בסליקו. קעט) עובד דא, ל אתתקן ונפק מגו חקל בישא, נ דגובין בישין. אתא מ ישי

חלופי גרסאות

ר לאהדרא. ש אילנא. ת אי חימא דאחר איהו. א הוא. ב ואהדר; ל"ג מן ואעדד עד ואהדר. ג מענפין. ד ואעדד. ה ל"ג ישי. ו ל"ג ההוא סבא. ז ל"ג הוא. ח אתקן. ט ל"ג סבא. י ל"ג הוה. כ ל"ג לך. ל אתקן. מ ל"ג ישי.

דרך אמת נ] חפירות ובורות רעים.

הסולם

מאמר

הסבא

ונאחזים זה בזה, אז ירש ממשלה בארץ. ועובד גרם את זה.

קעח) בכה ההוא סבא וכו': בכה זקן ההוא, ואמר לעצמו, אי זקן זקן, ולא אמרתי לך שנכנסת בים הגדול. עתה, אתה הוא בתוך תהומות הגדולים. התתקן לעלות. זקן זקן, אתה גרמת את זה, כי אם היית שותק בתחילה, היה יפה לך, אבל עתה אינך יכול, ואין מי שיאחז בידך אלא עתה לבדך. קום זקן, ועלה במעלה.

קעט) עובד דא אתתקן וכו': עובד זה נתתקן ויצא מתוך השדה הרע של בורות רעים. בא ישי בנו והתקין ועדר האילן, ועם כל זה זה סוד הסודות, ואיני יודע אם אומר או לא אומר. אמור דבריך זקן, ודאי אומר, בזה ניכרים כל שאר בני הגלגול. עובד עכ"ז התקין האילן, כשבא דוד המלך, נשאר באילן התחתון של הנקבה, שהיא המלכות, והיה צריך לקבל חיים מאחר, כי מעצמו לא היה לו חיים. (כנ"ל וישלח את

קעה) השתא אית להדרא וכו': עתה יש לחזור ולעיין על מקום אחד גדול ועליון שהיה בעולם, וגזע ושורש אמת, והוא, עובד אבי ישי אבי דוד. כי למדנו, שהמגולגל הוא אחרון, ועובד היה גלגול של מחלון, המח בלי בניס, ואיך יצא שורש אמת ממקום הזה. קעו) אלא עובד אתתקן וכו': ומשיב, אלא, עובד נתתקן בתקון העליון, והשורש של האילן שנתהפק, שאשתו נעשית אמו וכו' (כנ"ל אות ק"ל). החזיר על תקונו, ונתעלה בו ונתתקן כראוי, וע"כ נקרא עובד, שהוא לשון עבדות, מה שלא זכו כן שאר בני העולם.

קעז) אתא איהו פלח וכו': בא הוא, עובד, עבד ועדר את עיקר ושורש האילן, ויצא מפנים המרים, וחזר ותקן בנוף האילן, שהוא המלכות. בא ישי בנו, וחזק אותו ותקן אותו, ונאחז בענפיו של אילן אחר עליון, שהוא ז"א, וחיבר אילן באילן, ונסתבכו זה בזה. כיון שבא דוד, מצא האילנות, שהם ז"א ומלכות, מסתבכים

(דפריי דף ק"ג ע"ב)

בריה, ואתקין ואעדר אילנא, נ ועכ"ד, דא רזא דרזין, ולא ידענא אי אימא, אי לא אימא. אימא מילך סבא, ודאי אימא, בדא ידיעאן כל שאר בני גלגולא. ם עובד ן עכ"ד אילנא ף אתקין. כד אתא דוד מלכא, באילנא תתאה דנוקבא אשתאר, ואצטריך לקבלא חיינ מאחרא, ומה אי האי ץ דאתתקן, ואתקין כלא, הכי. שאר בני ן עלמא דאתיין בגלגולא, דלא יכלין לאתתקנא הכי, עאכ"ו.

קפ) בכל סטרין אתהפך בגלגולא. ך פרץ הכי הוה. ם בעז הכי הוה. עובד הכי ת הוה. ובכלא נפיק אילנא מסטרא דרע, ואתדבק לבתר בסטרא דטוב. בקדמיתא, ם ויהי ער בכור יהודה רע. ן מחלון אוף הכי, ולא כ"כ. אבל ן בהני אתעכל רע, ונפיק טוב ן לבתר, ההוא דכתיב ביה, ן וטוב ראי. ן ויי עמו. הכא קיימא אילנא תתאה על תקוניה, ומלך אלהים על גוים.

קפא) בשירותא דכלא, מעקרא ויסודא ד עלאה, אשתרשו דרגין, ראובן שמעון לוי יהודה, מה כתיב ביה, ן הפעם אודה את יי, ן וכתיב ותעמוד מלדת. ן היינו ן רני עקרה לא ילדה. בגין דכד אתיליד יהודה, נפקת נוקבא מתדבקא בדכורא, ולא הות על תקוניה אנפין באנפין, ולא ן אתכשרת לאולדא. כיון דנסר לה קודשא בריך הוא ואתקין ן לה כדין ן אתכשרת לאתעברא ולאולדא. קפב) ובספרא דחנוך, ותעמוד מלדת, לאו על לאה אתמר, אלא על רחל

חלופי גרסאות

מסרת הוזהר

נ ועובד. ן ל"ג עובד. ן ל"ג עכ"ד. ן אתתקין ; מוסיף אתקין ועכ"ד דאילנא אתקין. ץ דאתקין. ן גלגולא דלא יסליק הכי עאכ"כ. ך ל"ג פרץ הכי הוה. ם ל"ג בעז הכי הוה. ת מוסיף הוה ועכ"ד אילנא אתתקן. א מוסיף אוני אוף הכי מחלון ; ל"ג מחלון אוף ח"ב. ב בהכי. ג מוסיף לבתר נפק. ד מוסיף אחרא עלאה. ה ל"ג וכתיב. ו מוסיף ובספרא דחנוך ותעמוד מלדת היינו. ז כשרת. ח מוסיף לה אנפין באנפין. ט אכשרה לאולדא ול"ג לאתעברא (ד"א).

הסבא

הסולם

מאמר

המדדגות, ראובן שמעון לוי יהודה, שהם חסד גבורה ת"ת ומלכות. מה כתוב בו, הפעם אודה את ה'. וכתוב ותעמוד מלדת. והיינו, רני עקרה לא ילדה. משום כי כשנולד יהודה, יצאה הנוקבא, שהיא המלכות. דבוקה בדכד, שהוא ז"א, ולא היו על תקונם פנים בפנים, ולא היתה המלכות מוכשרת להוליד. כיון שנסר אותה הקב"ה, דהיינו שהפרידה מאחורי הדכר, והתקין אותה, או נעשתה מוכשרת להתעבר ולהוליד. כמו שמפרש לפנינו.

קפב) ובספרא דחנוך זכו : ובספרו של חנוך, כתוב, ותעמוד מלדת, אינו נאמר על לאה שהיא נוקבא דז"א שלמעלה מחוזה, אלא על רחל נאמר שהיא שמבכה על בניה, והיא שנשתרשה ביהודה, שהיא הנוקבא שלמעלה מחוזה שהוא אותיות

אות נ"ג) ומה אם זה שנתתקן והתקין הכל, היה כך, שאר בני העולם הבאים בגלגול, שאינם יכולים להתתקן כך, על אחת כמה וכמה. קפ) בכל סטרין אתהפך וכו' : בכל הצדדים הוא פונה לגלגול. פרץ היה כן, שהיה גלגול ער, בעז היה כן, שהיה גלגול יהודה, עובד היה כן, שהיה גלגול מחלון. ובכולם יצא האילן מצד הרע ונתדבק אח"כ בצד הטוב. בתחילה, ויהי ער בכור יהודה רע. מחלון גם כן היה רע, ולא כל כך. אבל באלו נתבער הרע, ויצא הטוב לאחר כך, דהיינו ההוא שכתוב בו, וטוב ראי. וה' עמו. כאן עמד אילן התחתון, שהוא המלכות, על תקונו. ומלך אלקים על גוים.

קפא) בשירותא דכלא מעקרא וכו' : בתחילת הכל, מעיקר ויסוד העליון, נשרשו (דסריי דף ק"ג ע"ב)

אתמר, • ההיא דמבכה * על בניה, כ ההיא דאשתרשת ביהודה : ל יהיו דיה. ותעמוד מלדת, דהא לא ם אתתקנא.

קפג) בקדמיתא, דיוקנא דלעילא הוה נ כלא ראובן : אריר בין. ה ויאמר אלהים יהי אור, ם ימינא פ אור. שמעון שמאלא ז אור בהווא ק סיגא דדהבא בהדיה שם עון. לוי : ר חבורא דכלא, לאתחברא מתרין סטרין. יהודה : נוקבא בהדי דכורא ם מתדבקת, יהיו, דא דכורא. דיה, דא נוקבא דהות בהדיה.

קפד) דיה, ת אמאי דיה. אלא ד, ה באתדבקתא ב דרע בהדה, איהי דלית, מסכנא ג איהי, ואצטריך לאתבא בגלגולא, לאתעכלא הווא רע, ולמתבלי בעפרא. ולבתר ז לצמחא בסטרא ה דטוב, ולנפקא ממסכנו לעתירו, וכדין ה. ועל דא, יהיו דיה.

קפה) פוק סבא, ו מגו תהומי, לא תדחל, כמה ארבין זמינין לך, בשעתא דתשוטט ימא, בגין לנייחא בהו. בכה כמלקדמין ואמר, מארי דעלמא, דילמא יימרון משריין עלאין, דאנא סבא, ובכי כינוקא. גלי קמך, דעל יקרך אנא עביד, ולא עבידנא על יקרא דילי, דהא בקדמיתא הוה לי לאסתמרא, דלא איעול בימא רבא, ז והשתא כיון דאנא ביה, אית לי לשטטא בכל סטרין, ולנפקא מניה.

חלופי גרסאות

מסרת הזהר

י האי ; מוסיף על ההיא. כ האי. ל ל"ג יהיו דיה ; יהודה. ם אתתקנת. נ ל"ג כלא. ס מוסיף דכתיב ויאמר. ע ל"ג ימינא אור. פ מוסיף אור בן. צ ל"ג אור. ק גיסא. ר בחבורא. ש מתדבקת. ת אמאי דא בהדי דא. א באתדבקו. ב מוסיף דרע עדואונן מחלון וכליון. ג ל"ג איהי ; אייתי. ד דצמחא. ה מוסיף דטוב סרץ וורת. ו מוסיף פוק מגו. ז ל"ג והשתא.

הסבא

הסולם

סאמר

הרע עמה, דהיינו בעת שהיא בבחינת שמאל בלבד, והיא דבוקה באחורי הדכר. היא דלית שפירושו שהיא עניה, וצריכה לשוב בגלגול, דהיינו הגלגולים מן יהודה עד דוד המלך לבער רע ההיא, ולבלות בעפר ולצמוח אח"כ בצד הטוב, דהיינו ע"י בנין אריא מחדש, בסויה ויבן ה' אלקים את הצלע וגו', ולצאת מעניות לעשירות ואז נקראת ה' ועל כן יהודה, הוא אותיות יהיו דיה, שיהיו חגית דדכר, ד' ה' הם הנוקבא בבי מצביס שלה הנ"ל, המתחברת עם הדכר.

קפה) פוק סבא מגו וכר : אמר לעצמו, צא זקן מתוך התהומות, לא תפחד. כמה אניות מזומנות לך, בשעה שתשוט בים, כדי לנחז בדם. בכה כבתחילה, ואמר, רבון העולם, פן יאמרו מחנות העליונים שאני זקן ובוכה כילד. גלוי לפניך, שעל כבודך אני עושה, ואיני עושה על כבודי, כי בתחילה היה לי להשמר מלכנוכ בים הגדול, ועתה כיון שאני בו, יש לי לשוט בכל הצדדים ולצאת ממנו.

אותיות יהיו דיה. ותעמוד מלדת, כי עוד לא נתתקנה.

קפג) בקדמיתא דיוקנא דלעילא : בתחילה הצורה שלמעלה היתה הכל, שאפילו רחל, עלתה והיתה למעלה מחזה. ראובן. הוא אותיות אור בן, שה"ס ויאמר אלקים יהי אור, שהוא ימין, דהיינו חסד, של ז"א. שמעון, הוא שמאל, והוא אור, עם ההיא פסולת של זהב, כי שמעון הוא אותיות שם עון. שהוא שמאל, גבורה דז"א. לוי, הוא חיבור הכל, להתחבר בי הצדדים, כי הוא קו האמצעי המחבר ימין עם השמאל, והוא תפארת דז"א, ואחר שיצאו חגית דז"א שלמעלה מחזה, יצאה הנוקבא הנקי רחל, והיינו יהודה, שהיא הנוקבא, והנוקבא מתדבקת בדכר, שהוא חגית דז"א, יהיו זה דכר, דהיינו חגית דיה זו היא הנוקבא, רחל, שהיתה עמו, עם הדכר.

קפד) דיה אמאי דיה וכר : שואל, הנוקבא מרומזת באותיות דיה, למה דיה, ומשיב, אלא ד' נקראת הנוקבא, בעת שדבקות

קפו) ז יהודה אתה ח יודוך אחיך, ט היינו דאנן אמרין ברוך אתה. איהו ברוך. ואיהי אתה, לכלהו כ בנוי לא אמר יעקב אתה, אלא לאתר דאצטריך. דא איהו אתה.

קפו) שמא דא, י יודוך אחיך, כלהו אודן לך על שמא דא, ודאי אתה יודוך אחיך, על שמא דא, אסתלק ואתכפיא סטר אחרא, בגין דכד ט אתקרי ואדכר, הא נפקת סטרא אחרא בהדה. כיון דאמרי אתה, שלטנו ורברבנו אית לה, וסטרא אחרא אתכפייא, ולא אתחזיאת תמן. ודאי בשמא דא אתרשים ואתבריר מסטרא אחרא. ודא, אסתלקו ושלטנו ט דיליה, ותבירו וביש לסטרא אחרא. כיון דיודוך אחיך ט על שמא דא, אתה, כדין ידך בערף אויביך, מיד אתכפיין לגבך, ושמא דא גרים.

קפח) ידענא חברייא ידענא, דהא אתה שמא דא, אתון אמרין לאתר אחרא עלאה, דכתיב ח אתה כהן לעולם, בימינא עלאה. שפיר איהו, דהא כיון ט דרבי שמעון אודן ליה עלאין ותתאין, וזכה לכלא, כל מה דאיהו אמר, הכי איהו ושפיר. קפט) אבל כד תהוון מטאן לגביה, אמרו ליה, ואדכרו ליה, יומא דתלגא, כד זרענא פולין, ז לחמשין ותרין גוונין. דהא ט אתה כהן, הכא אתקשר כוס

חלופי גרסאות

מסרת הוהר

ז) (שם מט) ויחי קסו צ"א. ח) (תהלים קי) ח"א רננ. ח"ג נג: קצג: רעא. ז"ח נב ט"א שט"ו.
ט אתברי וליג ואדכר. נ אסתלקותא; אסתלקי. ט דילה. ע ועל. פ דאמר רבי. צ לכל איגון. ק ל"ג אתה כהן; מוסיף כהן לעולם.

הסבא

הסולם

מאמר

החסדים מימין, או יש לה ממשלה וגדולה, והס"א נכנעת, ואינה נראית שם. ודאי בשם הזה נרשמת ונבררת מן הס"א, כי כשמחלבת בחסדים, נרחקת הס"א ממנה, וזהו ההתעלות והממשלה שלה, של המלכות, ושבידה ודע לצד האחר. כיון דיודוך אחיך על שם הוה, אתה, או ידך בערף אויביך, מיד הס"א נכנע לך, ושם הזה גרם.

קפח) ידענא חבריא ידענא וכי: אני ידע, חברים, אני ידע שהשם הזה אתה, אתם אומרים למקום אחר עליון, שכתוב, אתה כהן לעולם, שהוא בימין העליון, דהיינו בחכמה. יפה הוא, כיון שר' שמעון, עליונים ותחתונים מודים לו, וזכה לכל, כל מה שאמר, כן הוא, ויפה.

קפט) אבל כד תהוון וכי: אבל כשתהיו מגיעים אליו, אמרו לו והזכירו לו, יום השלג, כשודענו פולין לחמשים ושנים גוונים. כי אתה כהן, פירושו, כאן נקשר כוס של ברכה, שהיא המלכות הנקראת אתה, בימין, שהוא-החסד שנקרא

קפו) יהודה אתה יודוך אחיך: היינו שאנו אומרים, ברוך אתה, הוא ברוך, כשהיטוד דז"א משפיע חסדים למלכות, נקרא הוא ברוך, היא אתה, והמלכות נקראת אתה. כי השם אתה רומז על חסדים, בסו"ה אתה כהן, כמ"ש לפנינו. לכל הבנים לא אמר יעקב אתה, אלא למקום שצריך, כי המלכות נמשכת מצד שמאל, ששם מאירה החכמה בלי חסדים, והיא צריכה להשם אתה, שהוא חסדים להלביש בו החכמה. כי בלי חסדים אין החכמה מאירה, והיא בסוד חושך. זהו שאמר לו ליהודה אתה.

קפו) שמא דא יודוך וכי: יודוך אחיך, כולם יודו לך על שם הוה, ודאי, אתה יודוך אחיך, על שם הזה נסתלק ונכנע צד האחר. משום, כי כשנקרא ונזכר השם יהודה, הרי יוצאת הס"א עמה, דהיינו בד' של יהודה, הרומזת על מצב הא' שלה שנמשכת משמאל לבד, ששם יונקת הס"א, מחמת חסרון החסדים שבמינו, כיון שאומרים אתה, שהוא המשכת

ו דברכה בימינא, בלא פרודא כלל. ובגין כך, אתה כהן לעולם, הכא אתקשר כוס בימינא, כדקא יאות.

קצ) ועל דא ם אמר קרא, יהודה אתה, להאי אתה יודוך אחיך, ן ולא כתיב יהודה יודוך אחיך, ולא יתיר, אלא ן על שמא דאתיה. אתה, אתר דא, אצטריך לשמא דא, ולא אחרא.

קצא) יהודה, אבא קדמאה, ואבא תניינא, ולא הוה ביה תלופא לעלמין. ובג"כ פרץ אתתקף ב ביה בתוקפוי, מה דלא הוה הכי לכל בני עלמא. וע"ד בניינא דדוד, שארי ג חשבנא מפרץ, ולא מבעז, דהוה ביה שנויא. חברייא, אי תשגחון, לאו מלין בסתימו קא אמינא, ואע"ג דסתימין ד אינון.

קצב) וע"ד, ן יהודה רווח שמא דא, דאקרי אתה. קם על בוריה זמנא קדמאה, וזמנא תניינא, ולא אשתני לעלם. ובנוי דיהודה וזרעא דיליה, אודן ואמרין כי אתה אבינו. מה דלית הכי לשאר בני גלגולא לעלמין. שאר בני גלגולא, תרין

חלופי גרסאות

ר של ברכה ם ליג אמר קרא. ת ליג מן ולא עד ולא א ליג על. ב ליג ביה ; הוה. ג חשבונא ; חשבונה. ד מוסיף אינון מלין. ה ליג יהודה.

הסבא

הסמוך. ולא אחר, שמדרגה אחרת אינה צריכה לג, שרק המלכות נמשכת משמאל ונבנית כולה ממנו, ולא אחרת.

הסולם

מאמר

שנקרא כהן, בלא פרוד כלל. ומשום זה אתה כהן לעולם, כי כאן נקשר הכוס, שהוא המלכות, כראוי. וע"כ קייט, לעולם.

קצא) יהודה אבא קדמאה וכי ; יהודה הוא אב הראשון, של ער ואונן, ואב השני של פרץ ורח, שהם גלגולי ער ואונן, ולא היה בו חלוף לעולם. שלא נתחלף המדרגה שהאח נעשה לאב. שהמת בלי בניס מתגלגל בבן הנולד מן אחיו היבם, ואחיו נעשה אביו שזה ירידת המדרגה ופגם. אבל יהודה לא היה בו חלוף וירידת מדרגה, כי הוא היה גם אב הראשון, של ער ואונן המגולגלים בפרץ ורח. ומשום כך פרץ התגבר בגבורתו, שכתוב בו, מה פרצת עליך פרץ. משום שלא היה בו ירידת מדרגה, מה שלא היה כן לכל בני העולם הבאים בגלגול שיש להם ירידה, שהאח נעשה אביו. וע"כ בנינו של דוד מתחיל החשבון מפרץ ולא מבעז, שהיה בו שינוי, כי לא היה האב הראשון של המגולגל, שהוא מחלון. חברים, אם תסתכלו בדברי, אינם דברים הנאמרים בסתום, בלא אפשרות להבינם, אע"פ שהם סתומים.

קצב) וע"ד יהודה רווח וכי ; ועל זה, הרויח יהודה שם הזה שנקרא אתה. קם על בירורו בפעם הראשונה, בער ואונן, ובפעם השניה

ענין יום השלג חריעת הפולין לבין גווגין, כבר נתבאר לעיל (אות ע"ד) שיום השלג, הוא בעת שהמלכות נאחזת בקו שמאל לבר, שאז היא מלאה דינים המכונים קרח ושלג, וזה נמשך עד שבא קו האמצעי, שהוא ז"א, ומעלה המסך דמלכות אל הבינה, וכי שה"ס זריעת הפולין, ואז מתגלים החסדים, והארת החכמה שבשמאל שבבנין המלכות, מתלבשת בחסדים האלו, שה"ס אלה, ואז מסתלקים הדינים דשלג והחכמה מאירה בכל השלמות. וזה שרמו הסבא שעל ענין זה טובב הכתוב, אתה כהן לעולם. כי אחר שאלתה שהוא המלכות נקשרת בחסדים שה"ס כהן ע"י זריעת הפולין של קו האמצעי אז הוא מתקיים לעולם.

קצ) ועל דא אמר וכי ; ועל זה אומר הכתוב, יהודה אתה, לאתה הוה יודוך אחיך, שלא כתוב, יהודה יודוך אחיך, ולא יותר, אלא על השם אתה יודו אחיו. אלה, מקום זה, שהוא המלכות, צריך לשם הזה, להיותה בלעדו, כדינים בשלג וקרח מצד השמאל, כנ"ל בדבור (דסרי דף ק"ד ע"א)

אבהן, תרין אמהן, אית לון , גוון לבניינא. רוזין אלין, בעמקי ימא, ז בלבא דתהומי אינון, מאן יכיל לאפקא לון. קום סבא, אתגבר ך ואתקף בתוקפך, אפיק מרגלן מגו תהומי.

קצג) בעז, אתחזי דהוה ביה שנויא, כד אוליד לעובד, דהא ם עובד בשנויא . הוא. לאו הכי. אבצן הוא בעז, הוא אבא קדמאה, דלא עבד שנויא. ואי תימא, איהו ם הוה, ודאי כד אתער לעובדא דא, ביה הוה, מאן ם דהוא תקיף כאריא וכליתא ביה הוה. בגין דלא *) להוי שנויא ביה בדוד, ואתהדר מלה לעקרא קדמאה, בגין דיהא כלא מאבא חדא, ושלשלא חדא. וכלא חד, ולא הוה שנויא בגלגולא דזרעא דדוד. ועל דא, אתה מרישא ועד סופא, בלא שנויאי כלל.

קצד) השתא, נפקת סבא, מעמקי לבא דימא. יהודה אתה, ודאי מרישא ועד סופא ולא אתחזי לכל שאר בנין, ם לאתקרי אתה, אלא ליה בלחודוי. זכאה חולקיה דדוד, דהכי אתבריר, ואסתלק משאר ם עקרא ם דבני נשא ם בארעא.

קצה) יודוך אחיך, יודוך כל בני עלמא מבעי ליה, מיט אחיך. אלא ארח כל בני עלמא, לא מתיבמין לגלגולא, אלא מסטרא ם דאחיך, ם ואחא אודמן ם ליבומא, ם ואתה בגרמך, אודמנת ליבומא. והכא כלהו אחיך יודוך, דלא ם ישתלשל מנייהו,

חלופי גרסאות

ו ל"ג גוון. ז ברזא ובלבא. ח אתקף. ט עובדא. י הוה. כ הוא. ל ההוא. מ אלא ליה בלחודוי לאתקרי אתה. נ ל"ג עקרא. ס בני. ע ל"ג בארעא. פ ל"ג דאחיך. צ ל"ג ואחא אודמן ליבומא. ק ליבמא. (ד"א). ר ל"ג מן ואתה עד והכא. ש ישתלש.

הסכא

נקרא בעז, מלשון בו עז, שהוא יהודה. והיה זה, כדי שלא יהיה שינוי בדוד. ומשום שנתגלגל בו יהודה חזר הדבר לשורש הראשון, כדי שיהיו כולם מאב אחד, ושלשלת אחת. והכל אחד, ולא היה שינוי בגלגול הזרע של דוד. ועל כן, אתה, מראש ועד סוף, בלא שינוי כלל.

קצד) השתא נפקת סבא וכו': עתה יצאת, זקן, מעומק לב הים, יהודה אתה, ודאי מראש ועד סוף, ואינו ראוי לכל שאר הבנים שיקראו אתה, חוץ לו לבדו. אשרי חלקו של דוד, שנברר כן, ועלה משאר שורשי בני אדם בארץ.

קצה) יודוך אחיך: שואל, יודוך כל בני העולם היה צריך לומר, מה הטעם, שאומר, אחיך, ומשיב, אלא דרך כל בני העולם, אינם מיבמים לגלגול המת בלי בנים, אלא מצד האחים, והאח מזדמן ליבום, ואתה, בעצמך הזדמנת ליבום. וכאן כל אחיך יודוך, שלא נשתלשלה מהם, ולא מאחד מהם, שלשלת המלוכה, אלא אתה בלבדך. אתה, מראש ועד סוף

הסולם

מאמר

השניה, בפרץ זרח, ולא נשתנה לעולם. ובניו של יהודה זרעו, מודים ואומרים כי אתה אבינו שלא נעשה להם ירידה שהאח יעשה לאב. מה שאין כן לשאר בני הגלגול לעולם. שאר בני הגלגול, שני אבות ושני אמהות יש להם אפן לבנין שלו. כי נוסף לאביו הראשון נעשה גם אחיו לאביו, ויש לו ב' אבות, וכן ב' אמהות, שנוסף לאמו הראשונה נעשה גם אשתו לאמו. וסודות אלו הם בעומק הים בלב התהומות, מי יכול להוציאם משם. קום זקן, התגבר והתחזק בתוקפך, והוצא מרגליות מן התהומות.

קצג) בעז אתחזי דהוה וכו': בעז, נראה שהיה בו שינוי כשהוליד לעובד, כי עובד הוא בשינוי, שהוא אביו השני. ואומר, אינו כן, אבצן הוא בעז, ולמה נקרא בעז, מפני שהוא אב הראשון שלא עשה שינוי, דהיינו שיהודה, שהוא אב הראשון, נתגלגל בו. ואם תאמר, שהוא היה, ואינו גלגול יהודה, אבל ודאי בעת שנתעורר למעשה הזו של יבום, היה בו מי שהוא עז כאריה וכלביא דהיינו יהודה, היה בו, וע"כ 601 (דסריי דף ק"ד ע"א) דף ק"ד ע"ב)

ה ולא מחד מנייהו, שלשולא דמלכו, אלא אתה בלחודך. אתה, מרישא ועד סופא אתה עבדת, ומינך נפק, כל א שלשולא וגזעא דאריה.

קצו) בניך, בני אריה, דלא אתעברו לשנויא ב דאחיך, לא אתחלפו לטלה, ולא לשור, ולא לגדי, ולא לשום דיוקנא אחרא, אלא אריה שארי למבני, ואריה סיים בניינא. כל שלשולך, בני אריה נינהו. דאלמלא אתא גלגולא מסטרא ג דאחוך, יתחלפון כל דיוקנין, ויתערבון אלין באלין. ועל דא יודוך אחיך, דלא הוה חד מנהון, בגלגולא דשלשלאה דבנך. ידך זקיף, דלא הוה בך ערבוביא אחרא מנייהו. קצז) והיינו מטרף בני עלית, דלא הוה טרפא לאחרא על פתורך. כרע, במיתת ער. רבץ, במיתת אונן. לבתר אתגבר כארי, לאקמא לפרץ. וכלביא, לאקמא ד לזרת. מי יקימנו, דכתיב, ו) ולא יסף עוד לדעתה. ותרגום ולא פסק. מי יקימנו, מאן הוא דיימא, אסורה אתתא דא. מאן הוא דיימא, הואיל ואשלימת ארחה, לא אצטריכא לך יתיר, יבמה דא, כיון דאשלימת ארחה, ה לא אצטריכת לך יתיר, ו) ואתחזיאת לאתפרשא מינה, אבל מי יקימנו, ודאי מתמן ולהלאה איהי דיליה. ז דהא ה אפיק מאן דמכשכש במעהא.

קצח) רזא סתימא ה הכא, אחוה דבר נש אמאי. תו יהודה דהוה אבוי אמאי. אלא, ההוא דמכשכשא במעהא, חמי דמאן דהוה נטיר ליה, מקטרג ליה קטרוגין,

חלופי גרסאות

מסרת הזהר

ת ל"ג ולא מחד מנייהו. א דיוקנא וגופא. ב דאחוך. ג דאחיך. ד זרת. ה ל"ג לא אצטריכת לך יתיר. ו אתחזי. ז דא (ד"א). ח נפיק. ט סבא. י הכי. יא או.

ס) (בראשית לח) ה"ג עב.

הסבא

הסולם

מאמר

עוד לדעתה, ותרגום, לא פסק. חוהו מי יקימנו, מי הוא שאמר שאשה זו אסורה, מי הוא שיאמר כיון שהשלימה דרכיה, אינה נצרכת לך יותר, שיבמה זו, כיון שהשלימה דרכיה אינה נצרכת לך יותר, וראוי לפרוש ממנה, אבל מי יקימנו, ודאי משם ולהלאה היא שלו. כי הוציאה מי שמכשכש במעיה. דהיינו הרוח של בעלה הראשון שעזב בה בביאה הראשונה, והוא מכשכש במעיה. ועתה הוציאתו.

סוף אתה עשית, וממך יצא כל השלשלת והגזע של אריה.

קצו) בניך בני אריה וכו': בניך בני אריה, שלא נעברו לשינוי של אחיך, ולא נחלפו לא לטלה ולא לשור ולא לגדי, כי י"ב צורות הן ב"ב מזלות, שהם כנגד י"ב שבטים. ובני יהודה כולם היו בצורת אריה, ולא בצורות שאר השבטים. אלא אריה התחיל לבנות ואריה השלים הבנין. כל שלשלת שלך בני אריה הם, שאם היה בא גלגול מצד אחיך בבניך, היו מתחלפות כל הצורות והיו מתערבות אלו באלו. ועל זה יודוך אחיך, שלא היה אחד מהם בגלגול בתוך השלשלת של בניך. ידך הרם, שלא היה בך ערבוב אחד מהם.

קצח) רזא סתימא הכא וכו': סוד שתום כאן. אחיו של האדם למה מיבס את אשתו. ועוד יהודה שהוא אביו למה יבס את אשתו. ולמה לא אדם זר שאינו קרוב. ומשיב, אלא ההוא שמכשכש במעיה של היבמה, דהיינו הרוח שעזב בה בעלה המת, רואה שמי שהוא שומר אותו, דהיינו הקרוב שלו. מקטרג עליו קטרוגים בכל הצדדים. ואם היה אדם זר היה דחה אותו. (כנ"ל אות קמ"ח) אבל לקרובו אינו רוצה דחוחו, לכן רוצה לצאת מעם. כיון שיוצא מזמין

קצו) והיינו מטרף וגר: והיינו מטרף בני עלית. שלא היה טרף ומזון לאחר על שלחנך. כרע במיתת ער. רבץ, במיתת אונן. ואחיך התגבר כארי להקים את פרץ. וכלביא, להקים את זרת. מי יקימנו, שכתוב, ולא יסף (דפריי דף ק"ד ע"ב) 602

בכל סטריין. בעי לאפקא. כיון דנפיק, זמין לאחרא ההוא רוח אחרא, ואתיין לאעלא כמלקדמין, עד דאתבני כמלקדמין, בחילא דקטרוגא תקיף דקא מקטרג באחווה. מתמן ולהלאה שריאת אתתא דא ליה.

קצט) זכאה חולקא דיהודה, בקדמיתא הוה גור. לכתר כ אריה, ד דקא אתגבר ואתפשט בחיליה מ אריה. וסיים בלביא. כל נ שאר בני עלמא לאו הכי, ועל דא יהודה כדקאמרן.

ר) ראובן שמעון לוי, הא תלתא, כדקאמרן. יהודה אתחבר בהדייהו, וכלא כדקא יאות. יששכר זבולון, תרין ירכין. ס אתר ע דינקי נביאי קשוט. פ יששכר ירכא ימינא, כתיב י ומבני יששכר יודעי בינה לעתים ז וכתיב, ח שמח זבולון בצאתך, ובשעורא רברבא, כתיב, ט זבולון לחוף ימים ישכן והוא לחוף אניות. מט. בגין דוירכתו על צידון. שיעורא ק דירך דידיה עד צידון.

רא) בנימן, אשתאר לעילא בין ירכין, דהא יוסף הוה ר דיוקניה בארעא, ולאשתמשא בעלמא דא, ועמיה אשתמש משה, ט דכתיב ט ויקח משה את עצמות יוסף עמו. בנימין אסתלק לעילא, בנימין צדיקו דעלמא.

חלופי גרסאות

מסרת הזהר

כ ל"ג אריה. ל דהא. ט מוסיף ולכתר אריה. נ מוסיף שאר אינון. ס מוסיף יששכר אתר. ע דקני. פ ל"ג יששכר. צ מוסיף זבולון ירכא שמאלא וכתיב. ק ידה ול"ג דירך דידיה; דילך דידיה; דירך דיהא; דידיה; ר דיוקנא. ש ל"ג דכתיב.

י (דה"א יב) ויחיריט צ"ב. ז"ח פט ש"מ. כ (דברים לג) ויחירי צ"ב. ז (בראשית מט) ויחירי רג צ"ג בשלח כח צ"ב. ט (שמות יג) ב"א קלו צ"ג.

הסכא

הסולם

מאמר

יודעי בינה לעתים, שפירושו שהנצח ממשיך אור הבינה אל המלכות הנקראת עתים. וכתוב, שמח זבולון בצאתך, שפירושו שההוד הוא סיוס ה' הספירות חג'ת נ"ה, שהוא שיעור התפשטות אור הבינה, שממנו ולמטה נבחן ליציאה מן המדרגות. ובשיעור גדול, יש ז' ספירות חג'ת נה"מ, ואז כתוב, זבולון לחוף ימים ישכן, והוא לחוף אניות, דהיינו עד המלכות הנקראת יס ונקראת אניה. מה הטעם ששוכן עד המלכות, הוא משום וירכתו על צדון, ששיעור הירך שלו שהוא הוד, מתפשט עד המלכות שנקראת צדון. רא) בנימין אשתאר לעילא וכר: בנימין נשאר למעלה בין הירכים, שהוא יסוד, ואע"פ שיוסף הוא יסוד, יוסף היה צורתו בארץ, שהוא המלכות, ולהשתמש בעולם הזה, שהוא המלכות, ועמו השתמש משה, שכתוב, ויקח משה את עצמות יוסף עמו. בנימין, נתעלה למעלה ביסוד דז"א, ובנימין צדיק העולם, שהוא יסוד. וכבר נתבאר היטב (לעיל) ויצא ע"ב ד"ה פירוש) ההפרש שבין יוסף לבנימין עש"ה.

מזמין את האחר, דהיינו רוח ההוא האחר העיקרי של המת, ובאים שניהם להכנס במעי האשה כבתחילה, עד שהוא נבנה כבתחילה, דהיינו שנתגלגל בטפה הזרעית של היבס. שזה היה בכח הקטרוג חזק שקטרג על אחיו. שעל כן החליט לצאת ממנה כנ"ל. ומשם ולהלאה מותרת לו אשה הזו. כי כבר יצא רוח המקטרג ממנה. וע"כ צריך הקרוב ליבס אותה, כי אדם זר שאינו קרוב, היה הרח דוחה אותו.

קצט) זכאה חולקיה דיהודה וכר: אשרי חלקו של יהודה בתחלה היה גור, ואחר כך אריה, שנתגבר ונתפשט בכחו כאריה. וסיים בלביא. כל שאר בני העולם אינו כן. ועל כן יהודה אתה, כמו שאמרנו.

ר) ראובן שמעון וכר: ראובן שמעון לוי, הרי שלשה, כמו שאמרנו, שהם חג'ת. יהודה נתחבר עמהם, שהוא מלכות, והכל כראוי. יששכר זבולון שתי ירכים, שהם נצח והוד, המקום שיונקים ממנו נביאי אמת. יששכר הוא ירך ימין, שהוא נצח. כתוב, ומבני יששכר

רב) מברכין ה לתתא, דן ונפתלי גד ואשר. בירכא שמאלא, דן עד א פרקא דרגלא. פרקא דרגלא נפתלי. ובג"כ, נפתלי אילה שלוחה, קל ברגלוי. בירכא ימינא. גד, והוא יגוד עקב, עד פרקא דעקב. אשר פרקא דעקב ימינא. וטובל בשמן רגלו. וכתוב ברזל ונחשת מנעליך. כל אלין, אינון ב דיוקנין ג עלאין, דיוקנא דלעילא. ובגין דהוו בריין ממש בהאי עלמא, אתקנת בהו שכינתא, * באלין תריסר פרקין, תריסר ט מתיחין, ד דאתמתחו מישראל ממש. דכתיב ט כל אלה שבטי ישראל שנים עשר. מתיחין דישראל, אלה אקרון. ה לאתמתחא

מסרת הזהר

חלופי גרסאות

ט (דברים לג) ויחי רמב צ"א. ט (בראשית מט) ויחי ג עלאה. ו אתמתחו; אתמחו. ה לאתמתחא; לאתמאה. ת ולתתא. א ל"ג פרקא דרגלא. ב דיוקנא; דקני. ז עלאה. ו אתמתחו; אתמחו. ה לאתמתחא; לאתמאה.

דרך אמת ט תחומים.

מאמר

הסולם

הסבא

שמתחתיה. ואלו ה' ספירות כח"ב תר"מ. ה"ט ה' אותיות של השם אלקים, ונבחן שבי אותיות מ"י דאלקים, שהם כר"ח, נשאר במדרגה, וג' אותיות אלה, שהם בינה ות"ת ומלכות נפלו מכל מדרגה למדרגה שמתחתיה. באפן, שבי אותיות מ"י נשאר בבינה, וג' אותיות אלה נפלו למדרגה שמתחתיה, שהיא זרין. וכן בזוין נשאר ב' אותיות מ"י של מדרגתם, וג' אותיות אלה נפלו למדרגה שמתחתיהם, שהם נשמות הצדיקים.

ולעת גדלות, חזרת המלכות ויורדת ממקום בינה למקומה עצמה, ונתבטל מסך המלכות שבקע כל מדרגה, ואז עולות בחזרה, כל חצאי מדרגות התחתונות שנפלו ממדרגתם, ומתחברות עם העליונות, דהיינו שחזרות למדרגתם, ואותיות אלה דבינה שנפלו לזרין, חזרות ועולות לבינה, ומתחברות לאחת עם ב' אותיות מ"י שנשארו בה. ונשלם השם אלקים. דהיינו ה' כלים כח"ב תר"מ, עם ה' אורות נרנח"י. ואז כיון שאותיות אלה דבינה היו בזרין, הגה כשעולות לוקחות עמהן גם זרין שהיו מלובשות שם. חזרין מקבלים שם מחין דבינה, ועדיו כשעולות אליה דזרין, שהיו נפולות בנשמות הצדיקים, ומתחברות בב' אותיות מ"י דזרין, ונשלם בהם השם אלקים, לוקחות עמהם גם נשמות הצדיקים שהיו לבושות בהן, והנשמות מקבלות שם המוחין דזרין. (כמ"ש כל זה באורך, לעיל בהקדמת ספר הזהר, באות י"ג ואות י"ד ובאות י"ז בהסולם, עש"ה).

ויש בזה ב' בנינים, בנין א', הוא חזרת אתון אלה לאותיות מ"י שנשלם בזה השם אלקים, כג"ל. וה"ט נקודת השורק. בנין ב', קלית

רב) מברכין ולתתא וכר: מן הברכים ולמטה, שיש עוד ב' פרקים, הם דן ונפתלי גד ואשר. בירך השמאלית, דן עד הפרק של הרגל, דהיינו בפרק האמצעי, נפתלי, הוא בפרק הרגל, דהיינו פרק התחתון. ומשום זה, נפתלי אילה שלוחה, שהוא קל ברגליו. בירך הימין, גד, והוא יגוד עקב, היינו עד הפרק של העקב, שהוא פרק האמצעי, אשר, בפרק העקב הימין, דהיינו פרק התחתון, וז"ש טובל בשמן רגלו. וכתוב, ברזל ונחשת מנעליך. באופן שבג' פרקים של ירך הימין, נמצא יששכר בפרק העליון, וגד באמצעי, ואשר בתחתון. ובג' פרקים של ירך השמאל, נמצא זבולון בפרק העליון, ודן באמצעי, ונפתלי בתחתון.

כל אלין וכר: כל אלו, י"ב השבטים, הם צורות עליונות בצורה שלמעלה, ומשום שהיו בריות ממש בעולם הזה, נתחקן בהם השכינה, באלו י"ב פרקים, שהם י"ב המשכות שנמשכו מישראל ממש, שהוא ז"א, שכתוב, כל אלה שבטי ישראל שנים עשר. ההמשכות של ישראל נקראים אלה להתפשט בהם השם מ"י, שיהיה הבנין כראוי, שיהיה ישראל בכלל השם אלקים, אלה הוא ישראל בכלל, מ"י מחבר עמו אלה, ויהיה הבנין שלם על תקונו, שם אחד ממש.

ביאור הדברים. כי נודע שבעת השפעת הקטנות, עולה המלכות למקום בינה שבכל מדרגה, שאז נבקעת כל מדרגה לשתים, כי המלכות שעלתה למקום בינה, סיימה שם המדרגה מתחת לחכמה, ולא נשאר בכל מדרגה אלא ב' ספירות כתר וחכמה, וג' ספירות, בינה ות"ת ומלכות שבכל מדרגה נפלו למדרגה

שמא דמ"י, למהוי בניינא כדקא יאות, למהוי ישראל בכללא ו דשמא דאלהים. אליה איהו ישראל בכלל. מ"י ז חבר אלה בהדיה, והוה בניינא ח שלים על תקוניה, שמא חדא ממש.

(רג) ה הדא הוא דאמר ליה ליעקב, ההוא ממנא דעשו, דכתיב (ו) כי שרית עם אלהים, לעילא, בתקונא קדמאה, בבניינא קדמאה. כ כל אלה, ודאי בניינא קדמאה איהו.

(רד) ועל דא, לית שציאו לישראל, לעלם ולעלמי עלמין. וחס ושלום אלמלא ישתציאו, שמא דא לא הוי, ז הה"ד (ט) והכריתו את שמנו מן הארץ ומה תעשה לשמך הגדול. שמא גדול, דא, בניינא קדמאה, שמא קדמאה אלהים. והשתא דישראל ח אינון בגלותא, כביכול כל בניינא נפל. לזמנא דאתי, כד יפרוק קב"ה לבנוי נ מגלותא, ס מ"י ואל"ה דהוה ט בפרודא בגלותא, פ יתחברון כחדא, ושמא ז דאלהים יהא שלים על תקוניה, ועלמא יתבסם. הה"ד, (ז) מי אלה כעב תעופינה וכיונים אל ארובותיהם.

חלופי גרסאות

מסרת הזהר

(ט) (שם לב) תולדות עג צ"ה. (פ) (יהושע ז) ח"ב
 שלים. ט ההוא ולי"ג הדא הוא; דא הוא ההוא דכתיב.
 י מוסיף אלקים ועם אנשים וחוכל. כ ל"ג מן כל עד
 איהו. ל דכתיב. מ ל"ג אינון; אנו. נ ל"ג מגלותא. ס מוסיף יתחבר מ"י. ע בהו פרודא. פ ויתחברון.
 ז ל"ג דאלקים.

הסבא

הסולם

סאמר

והוה בניינא שלים על תקוניה. שבי חצאי המדרגות מ"י אל"ה, מתחברות ונבנות יחד לבנין אחד שלם, שמא חדא ממש. דהיינו לשם אלקים.

עלית קו אמצעי למין בסוד המסך שבו. הממעט הג"ר דג"ר ומלביש החכמה בחסדים, שזה נקודת החירק. (כמ"ש לעיל בראשית א' דף ט"ו ד"ה ההוא. ע"ש).

(רג) הדא הוא דאמר וכר: זה הוא שאמר ליעקב, ממונה ההוא של עשו, שכתוב, כי שרית עם אלקים, היינו למעלה, שעלה עם אותיות אל"ה דזרין ונכלל בשם אלקים, אשר נתחבר ונשלם שם, בתקון הא' בבנין הא', היינו בבנין של סוד נקודת השורק, כמבואר בדבור הסמוך. כל אלה שבטי ישראל, ודאי בנין ראשון הוא, כי התחברות מ"י באל"ה נעשה בבנין א' כנ"ל.

זה אמרו, מתיחין דישראל אל"ה אקרוין. היינו חצי מדרגה התחתונה בינה ות"ת ומלכות דזרין, הנק' ג' אותיות אל"ה, שנפלו לנשמות הצדיקים, וע"כ אמר מקודם לכן, מתיחין דאתמתחו מישראל ממש, דהיינו מישראל העליון שהוא ז"א. זהו בעת קטנות, ולעת גדלות, לאתמתחא שמא דמ"י למהוי בניינא כדקא יאות, שלעת גדלות חזרות אותיות מ"י ומתחברות עם אותיות אל"ה והבנין של השם אלקים נשלם בזרין, ואז עולות עם האותיות אל"ה, גם נשמות הצדיקים שהן היו לבושות שמה, כנ"ל. ח"ש, למהוי ישראל בכללא דשמא דאלקים, היינו ישראל שלמטה שהם השבטים שעולות עם האותיות אל"ה הנשלמות במ"י, ונכללות גם הן בשם אלקים הנשלם. כנ"ל. ח"ש אל"ה איהו ישראל בכלל, דהיינו השבטים, מ"י חבר אל"ה בהדיה, היינו אחר שיורדת המלכות למקומה, חזרות מ"י ומתחברות באל"ה כנ"ל.

(רד) ועל דא לית וכר: ועל כן אין כליה לישראל לעולם ולעולמי עולמים. וחס ושלום, אם היו כלים, שם הזה אלקים, לא היה, כי ג' אותיות אל"ה מאלקים מלובשות בנשמות ישראל כנ"ל בדבור הסמוך, ז"ש והכריתו את שמנו מן הארץ ומה תעשה לשמך הגדול. היינו שם גדול הוה, בנין הראשון, שם הראשון, אלקים. שהיה נחסר מאותיות אל"ה המלובשות בנשמות ישראל, ועתה שישראל הם בגלות, כביכול, כל הבנין נפל, שחסרים אותיות אל"ה מן

רה) ובגין דאיהו שמא חדא, לא כתיב מי ואלה, אלא מי אלה, שמא חדא, בלא פרודא, ק והוא אלהים. ר דהשתא בגלותא, אסתלק מי לעילא, כביכול אימא מעל בנין. ובנין נפלו. ושמא דהוה שלימ, ט דהוא שמא עלאה ת רברבא קדמאה, כ נפיל.

רו) ועל דא, אנן מצלן, ומקדשן בבתי כנסיות, על שמא דא, דיתבני כמה דהוה. ב ואמרי יתגדל ויתקדש שמיה רבא. ג אמן יהא שמיה רבא מברך. מאן ד שמיה רבא. ה ההוא קדמאה דכלא, בגין דלית ליה בנינא אלא ו בהדן. מ"י לא יתבני לעולם, אלא באלה. ועל דא, בהווא זמנא, מי אלה כעב תעופינה. ויחמון כל עלמא, דהא שמא עלאה אתתקן על תקוניה.

רז) ואי שמיה רבא דא אתקן, ואתבני ז על תקוניה, הא ישראל שליטין על כלא, וכל שאר שמהן ח יתהדרון על תקונייהו, ט וישראל שליטין על כלא, דהא כלהו תליין בשמיה רבא, קדמאה לכל בניינין.

רח) רזא דא, כד ברא כ קב"ה עלמין. ל קדמאה לכל בניינין, שמא דא אתבני. דכתיב (ר) שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה, ברא שמיה על תקוניה, וכד ברא

חלופי גרסאות

מסרת הוהר

ק (ישעיה מ) הקסה"ז ז צ"ח. ק ל"ג והוא אלקים. ר דהא. ט ההוא. ת ל"ג רברבא. א נפל. ב ל"ג ואמרי. ג ל"ג אמן; ל"ג מן אמן עד מאן. ד מוסיף שמיה ההוא. ה ל"ג ההוא. ו בהדה. ז ל"ג על תקוניה. ח הדרון; י הדרון. ט ל"ג וישראל שליטין על כלא. י רזא; ל"ג מן רזא עד שמא. כ ל"ג קב"ה. ל קדמאין.

הסבא

הסולם

מאמר

יהיה נבנה מעולם אלא באותיות אל"ה, שהן מלובשות בנשמות ישראל כנ"ל. ועל כן בזמן ההוא, מי אלה כעב תעופינה. וידאו כל העולם שהשם העליון נתתקן על תקונו.

מן בנין השם. לעתיד לבא, כשיגאל הקב"ה את בניו מן הגלות, מ"י ואל"ה שהיו בפרוד בגלות, יתחברו יחד, והשם אלקים יהיה שלם על תקונו. והעולם יתבשם. ז"ש מי אלה כעב תעופינה וכיונים אל ארובותיהם.

רו) ואי שמיה רבא וכר: ואם שמו הגדול אלקים הוה נתתקן ונבנה על תקונו, הרי ישראל מושלים על הכל, וכל שאר השמות חוזרים ובאים על תקונם. וישראל שולטים על הכל כי כולם תלויים בשמו הגדול הראשון לכל בנינים, שהוא השם אלקים, כי על ידו מתגלה הארת החכמה, ואור החכמה מכניע כל הקליפות, וע"כ שולטים ישראל על כל. וכן כל השמות מקבלים ממנו חכמה, ונשלמים על ידו. והיינו אחר בנין הב', כי בהיותו בבנין הא' הוא חסר חסדים ואינו יכול להאיר, ובבנין הב' הוא משיג חסדים כנ"ל.

רה) ובגין דאיהו שמא וכר: ומשום שהוא שם אחד, לא כתוב מי ואלה כעב תעופינה, אלא מי אלה, דהיינו שם אחד בלא פרוד, והוא השם אלקים. שעתה בגלות נסתלק מ"י למעלה כביכול, במלכות, ונסתלקה האם, דהיינו מלכות, מן הבנים, מישראל. והבנים נפלו, והשם אלקים שהיה שלם, שהוא שם גדול הראשון, נפל. כי נחסרו ממנו אותיות אל"ה המלובשות בישראל.

רי) ועל דא וכר: ועל זה אנו מתפללים ומקדשים בבתי כנסיות על שם זה, אלקים, שיהיה נבנה כמו שהיה, ואומרים יתגדל ויתקדדי שמיה רבא. אמן יהא שמיה רבא מברך מי הוא שמו הגדול, ההוא הראשון מכל, דהיינו השם אלקים שנשלם בבנין הראשון כנ"ל. משום שאין לו בנין אלא עמנו, כי מ"י לא

כשברא הקב"ה שהוא בינה, את העולמות, זרין, הראשון לכל הבנינים נבנה שם הזה. שהוא הראשון לכל בחינות ג"ר. להיותו ג"ר דרוח. שכתוב, שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה ברא

ט אלה, ברא, ליה בכל ט חילין ע דיתחזון ליה, למהוי שמייה על תקוניה כדקא יאות, דכתיב (ד) המוציא במספר צבאם.
 (רט) מאי במספר. אלא ברא חד דנהיר מסייפי עלמא עד סייפי עלמא, אית ליה לקביה, והוא אילנא רבא ותקיף. רישיה מטי לצית שמיא, וסופיה מתחן שרשוי, ואשתרשן בעפר קדישא, ומספר שמייה. ותליא בשמים עלאין, וחמש רקיעין תליין מניה, עד האי מספר, וכלהו נטלין שמא דא בגיניה דכתיב (ו) השמים מספרים, בגין האי פ מספר, צ כלהו שמים, רווחין שמא דא בגיניה, ועל דא המוציא במספר צבאם, דאלמלא מספר דא, לא ישתכחון חילין ותולדין לעלמין.
 (רי) ועל דא כתיב, (ח) מי מנה עפר יעקב ומספר את רבע ישראל, תרין אינון, דמנו עאנא, ועאלו בחושבנא על ידיהו, בגין דלא שלטא בהו עינא בישא. ק מי מנה עפר יעקב, הא חד, דעביד חושבנא. ומספר את רבע ישראל, הא מונה אחרא. (ריא) ועל תרין אלין לא שלטא בהו עינא בישא, דהא מי מנה ר לעפר ט יעקב, אלין אינון ת אבנין קדישין, אבנין [ב] מפורמין, דמנהון נפקי מיין א לעלמא. ועל דא כתיב (א) והיה זרעך כעפר הארץ. מה ההוא עפר, עלמא מתברך בגיניה.

חלופי גרסאות

ח ליה. נ שמייה ט מלין ; אלין. ע דאתחזון. פ מוסיף שמא ; שמו מספר. צ ל"ג כלהו. ק ל"ג מן מי עד דהא מי. ר עפר. ט ל"ג יעקב. ת דרגין ; מוסיף אבנין דרגין (ד"א). א לעלמין.

מסרת הזהר

(ד) שם הקסה"ז כ"ג צ"א. ט (תהלים יט) הקסה"ז קיא (במדבר כג) ח"ב קה : ח"ג קצד : רד. רי : (בראשית כח) ח"ג צב. קח : רטו : ז"ח לא ט"ד שלו.

דרך אמת ט] בריאיים וחזקים.

הסבא

הזה, כל השמים, שהם ה' רקיעים, מדויחים שם הזה בשבילו. וע"ז, המוציא במספר צבאם. שאם לא מספר הזה, לא היה נמצאים צבאות ותולדות לעולם. כי היסוד מוליד תולדות.

(רי) ועל דא כתיב וכו' : ועל זה כתוב, מי מנה עפר יעקב ומספר את רובע ישראל. שנים הם, שמנו הצאן, ובאו בחשבון על ידיהם, משום שלא שלט בהם עין הרע. מי מנה עפר יעקב, הרי אחד שעושה חשבון. ומספר את רובע ישראל, זהו מונה האחר.

(ריא) ועל תרין אלין וכו' : ועל שנים אלו אינו שולט בהם עין הרע, כי מי מנה עפר יעקב אלו הן אבנים הקדושות, אבנים חזקים, שמהם יוצא מים לעולם. ועל זה כתוב, והיה זרעך כעפר הארץ, מה עפר ההוא העולם מתברך בשבילו אף כן, והתברכו בזרעך כל גויי הארץ. כעפר הארץ ממש.

פירוש

הסילם

מאמר

ברא שמו אלקים על תקונו, וכשברא אלה, ברא אותו בכל הכחות הראויים לו, להיות שמו על תקונו כראוי. דהיינו שהלבישו בחסדים. שכתוב המוציא במספר צבאם.

(רט) מאי במספר וכו' : שואל, מהו במספר, שאומר המוציא במספר. ומשיב, אלא בן אחד המאיר מסוף העולם עד סוף העולם, יש לו להקביה, והוא אילן גדול וחזק, שהוא יסוד דז"א, ראשו מגיע לגובה השמים, שהוא ז"א הנקרא שמים, וסופו מתפשטים שרשיו ומשתרשים בעפר הקדוש, שהוא המלכות. בס"ה כי כל בשמים וארץ. ושמו מספר. ותלוי בשמים העליונים, שהוא ז"א, וחמשה רקיעים תלויים בשמים, שהם חג"ת נ"ה, עד מספר הזה, שהוא רקיע הששי, דהיינו יסוד. וכולם, וכל הרקיעים, מקבלים שם הזה, מספר, בשביל היסוד, שכתוב, השמים מספרים, משום מספר (דפו"י דף ק"ה ע"א) 607

אוף הכי א והתברכו בזרעך כל גויי הארץ. כעפר הארץ ממש. ומספר דאיהו מונה תניינא, מנה לרבע כל אינון נוקבין, מרגלן ב עלאין, דמטה דשכיב עליה ישראל.

ריב) ומתמן * ולהלאה, איהו מונה לכלא, בגין דאיהו טוב עין. הדא הוא דכתיב, מונה מספר לככבים. ג מאן הוא מונה לככבים. מספר. מונה מספר לככבים, על ידי עברין כלהו בחשבנא, ולזמנא דאתי, א עוד תעבורנה הצאן על ידי מונה, ולא ידעינן מאן הוא. אלא בגין דבההוא זמנא, יהא כלא ביחודא בלא פרודא, כלא ליהוי ז מונה חד.

ריג) קום סבא, ה אתער ואתגבר בחילך, ושוט ימא. פתח ואמר, ד מי מנה עפר יעקב ומספר את רבע ישראל. בשעתא דיתער קביה לאחיא מתיא, הני דאתהדרו בגלגולא, תרין גופין ברוחא חדא, תרין אבהן, תרין אמהן, כמה גלגולין

חלופי גרסאות

מסרת הזהר

ב ליגעלאין. ג ליג מן מאן עד על. ד מוסיף וכלא ליהוי מונה. ה אתגבר וליג אתער; אתער וליג ואתגבר. ו דאהדרו; אהדרו.

ב) (שם כב, ג) (ירמיה ג) ח"א רסב. ד) (במדבר כג) לעיל אות רי צ"ת.

הסכא

הסולם

מאמר

מונה בכח המסך דצמצוס ב', הוא מונה לכל, כי מונה האי נגנו, מפני שהוא היסוד, טוב עין. ז"ש, מונה מספר לככבים. מי הוא מונה לככבים מספר. מונה מספר לככבים, היינו שעל ידו עוברים כולם בחשבון. ולעתיד לבא, כתוב, עוד תעבורנה הצאן על ידי מונה. ואין אנו יודעים מי הוא, אם הוא מונה האי או הב' אלא משום שבזמן ההוא יהיה הכל ביחוד בלא פרוד, הכל יהיה על ידי מונה אחד. דהיינו המונה האי, כי אז יתוקן המסך דצמצוס א', והמסך דצמצוס ב' יתבטל, כי לא יהיה עוד שום דין במלכות שתהיה צריכה להתמתק בבניה. וע"כ לא נשאר כי אם המונה האי, כמיש לפנינו, שעליו נאמר, מי מנה עפר יעקב.

פירוש. אבנים, הן מדרגות המלכות שנקראת אבן, וכשהמלכות היא בשליטת השמאל בלא ימין, האבנים מתקשים מאד, ואז הן מפולמות. והן מונחות על התהום, דהיינו שמחמת דיגין דשמאל הן סותמים מוצא המים, שהם חסדים. וכדי שהעולם יוכל להתקיים הן מתנקבים ע"י המסך דצמצוס א'. ויוצאים המים דרך הנקבים, ועי"ז מתקיים העולם. (ומי' בראשית א' דף ל"ד ד"ה ועל דא) ובמצב הזה של שליטת המסך דצמצוס א', נקראת המלכות עפר, וז"ש, ועל זה כתוב, והיה זרעך כעפר הארץ. וע"כ היא מונה הראשון, שעליה כתוב מי מנה עפר יעקב. ומספר דאיהו מונה וכי: ומספר, שהוא מונה השני, מנה להרביץ כל אלו הנוקבין, מרגליות עליונות, שהן מדרגות הבינה, של המטה ששכב עליה יעקב, שהיא המלכות. פירוש ומספר, הוא יסוד, שהוא הנושא של המסך דצמצוס ב', המעלה את המלכות לבינה, שמשום העלאה זו נקראת הבינה בשם מרגלא עלאה, (כנ"ל פרשת יתרו אות תקל"ד ד"ה האי) וז"ש מנה לרבע כל אינון נוקבין מרגלאן עלאין שמעלה המלכות לבינה, ומשום זה נעשה הבינה בסוד האם רובצת על הכנים, ונקראת מרגלא עלאה. שעי"ז נמתקת המלכות, שהיא המטה דשכיב עליה ישראל.

ריג) קום סבא אתער וכי: אמר לעצמו קום זקן התעורר והתגבר בכחך ושוט בים. פתח ואמר, מי מנה עפר יעקב ומספר את רובע ישראל. בשעה שיתעורר הקביה להחיות המתים אותם שבאו בגלגול, שהם ב' גופים ברוח אחד, דהיינו גוף המת וגוף המתגלגל, שלשניהם רק רוח אחד. ב' אבות. אב של המת, ואב של גוף המתגלגל. וכן ב' אמהות. כמה גלגולים מתגלגלים על זה, עד שיתוקן, אעי"פ שלמדנו זה, וכך הוא, אבל, מי מנה עפר יעקב, שהוא המונה הראשון, הוא יתקן הכל, כל הגופים המגולגלים, ולא יהיה נאבד כלום, והכל יקום לתחיה.

ריב) ומתמן ולהלאה איהו וכי: משם ולהלאה, דהיינו אחר שנתקן היסוד, להיות 608 (דפריי דף ק"ה ע"א *) דף ק"ה ע"ב)

מתגלגלן על ז דא, אע"ג דאתמר, והכי הוא, אבל מי מנה עפר יעקב, ואיהו יתקין כלא, ולא יתאביד כלום, וכלא יקום.
 (יד) והא אתמר, (ה) ורבים מישני אדמת עפר יקיצו. אדמת עפר הני, כמה דאתמר בספרא דחנוך, כד חברייא אסתכלו באינון אתוון ט דטסין באוירא ביה, ואינון אע"ד פמת"ר, כ היינו, אדמית עפ"ר.
 (טו) היינו (ו) ושבח אני את המתים שכבר מתו, אדמת עפר אינון אתוון וקלא אתער ואודע והכי אמר ז בבניינא ט תניינא. נ עפר, עפר קדמאה. אדמת תניינא, ס דאתתקן עקר קדמאה פסולת לגביה.
 (טז) אדמת עפר כלהו, יקיצו. אלה דאתקנו, לחיי עולם. ט מאן עולם. דא עולם דלתתא פ דהא לא זכו למהוי בעולם דלעילא. ואלה דלא זכו, לחרפות ולדראון עולם. מאי לחרפות, אלא בגין דסטרא אחרא יתעבר מעלמא, וקב"ה אלין דהוו ז מנביעו דההוא סטרא, ישאר לון, לתוהא בהון כל בני עלמא.
 (יז) כל דא מאן גרים, ההוא דלא בעי לאפשא בעלמא, ולא בעי לקיימא

חלופי גרסאות

מסרת הוהר

(ח) (דניאל יב) נח עד צי"ג (ו) (קהלת ד) ושכב נד צ"ג. ז מוסיף ידא דא. ח הכי מני (ד"א). ט ל"ג דטסין ; מוסיף דטסין דתליין. י ל"ג ביה. כ ל"ג מן היינו עד היינו. ל בניינא. מ תניינא. נ ל"ג עפר. ס דאתקן. ע יקיצו כמה דאתמר בספרא דחנוך חברייא אסתכלו באינון אתוון אדמית עפ"ר (ואינון אע"ד פמת"ר) אינון אתוון ססאן באוירא וקלא אתער ואודע (ואכריז) הקיצו ורננו שוכני עפר ודא איהו בניינא דאתתקן והכי אמר בספרא דחנוך בניינא תניינא עפר דאתתקן קדמאה אדמת וההוא קדמאה פסולת לגבי תניינא דאתתקן והני ישני אדמת עפר כלהו יקיצו אלה דאתתקנו לחיי עולם. פ דלא וליג דהא ז מצביעו.

הסכא

הסולם

מאמר

אדמת, היינו השני שנתקן, שהוא גוף המגולגל. אשר עקר הראשון הוא פסולת אצלו. כי גוף המת בלי בניס, שהוא עקר, הוא אצל גוף שנתגלגל, בבחינת פסולת, שהוא המתקן אותו. וע"כ אומר ושבח אני את המתים, דהיינו שמתקן אותם.
 (טז) אדמת עפר כלהו וכר : ישני אדמת עפר כולם יקיצו. אלו שנתקנו, יהיו לחיי עולם. מי הוא עולם. זה הוא עולם התחתון, דהיינו המלכות. כי לא זכו להיות בעולם העליון, אלא שירדו לעלמא דנוקבא (כנ"ל אות קל"ב) ואלה שלא זכו להתקן, יהיו לחרפות ולדראון עולם. שואל, מהו לחרפות. ואומר, אלא משום שהצד האחר יהיה נעבר מן העולם, והקב"ה אלו שהיו מנביעה של צד ההוא, ישאיר אותם, להתמיה בהם כל בני עולם. ח"ש לחרפות ולדראון עולם.
 (יז) כל דא מאן וכר : כל זה מי גרם. אדס ההוא, שלא רצה להפרות ולהרבות בעולם ולא רצה לקיים ברית הקדוש. על כן גרם כל מה שגרם

(יד) והא אתמר ורבים וכר : הרי למדנו. ורבים מישני אדמת עפר יקיצו. אדמת עפר אלו, הוא כמו שלמדנו בספרו של חנוך, כשהחברים הסתכלו באלו האותיות השטים באויר, והם אע"ד פמת"ר. שפירושו אדמת עפר.
 פירוש. השטים באויר, היינו שיש להם קומת רוח. והוא או מכה המסך דצמצום א', או נקראות עפר. ואם ע"י המסך דצמצום ב', או נקראות אדמת. כי הבינה נקראת אדום, והמלכות הממותקת בה, נקראת אדמת.
 (טו) היינו ושבח אני וכר : היינו, ושבח אני את המתים שכבר מתו, שהן האותיות אדמת עפר, כלומר הן המתים מבחינת עפר והן המתים מבחינת אדמת. וקול נתעורר ומודיע והוא המתקן הן גוף המת, שהוא גוף המגולגל, ואומר כן, בבנין השני, שהוא גוף המת, שהוא גוף המתקן הן גוף עמו שהוא בחי' אדמת. והוא שאומר, ושבח אני את המתים, דהיינו שמתקן אותם. עפר, היינו עפר הראשון, שהוא גוף המת. (דפריי דף ק"ה ע"ב)

ק ברית קדישא, על דא גרים כל מה דגרים, וכל הני גלגולין דקא אמינא עלה עד ר הכא. עד כאן סבא. שתיק רגעא חדא, וחברייא הוו תוהיין, ולא הוו ידעין, אי הוה יממא, אי הוה ליליא, אי קיימי תמן, אי לא קיימי.

ריח) פתח ההוא סבא ואמר, ז) כי תקנה עבד עברי שש שנים יעבד ובשביעית וגו'. קרא דא אוכת, על כל מה דאתמר. ט) ת"ח, כל דכורא, קאים בדיוקנא, בעלמא דדכורא. וכל נוקבא קאים בדיוקנא, בעלמא דנוקבא. בעוד דאיהו עבדא דקב"ה אתדבק ביה, באינון שש שנים קדמוניות, ת) ואי אעקר גרמיה מפולחניה, א) יעקר ליה קב"ה מאינון שש שנים, דעלמא דדכורא, ואתמסר לב"נ, דאיהו משית סטריין, יפלח ליה שית שניין, ויתעקר משית שניין ב) דלעילא.

ריט) לבתר נחית מתמן, ואתמסר בעלמא דנוקבא. ג) הוא לא בעא לקיימא ד) בדכורא, נחית וקיימא בנוקבא. אתאת נוקבא, דאיהי שביעית, ונטלא ליה, הא מכאן ולהלאה, מעלמא דנוקבא איהו.

רכ) לא בעא לקיימא בה, ובפירוקא ה) דילה, נחית לתתא, ואתדבק לתתא, ואתאחיד בסטרא אחרא. מכאן ולהלאה, אתעקר מעלמא דדכורא, ומעלמא דנוקבא. הא אתאחד, באינון עבדים דאינון מסטרא אחרא.

רכא) השתא כיון דהכי הוא, איצטריך פגם, ולמעבד ביה רשימו דפגם, דהא

מסרת הזהר

ז) (שמות כא) לעיל אות ב צ"ב.

ק) בברית; מוסיף בדרגא דההוא קדמא אדמת. והוא נהר דאיהו ברית. ר) מוסיף הכא הכי הוא; הדא הוא. ט) ל"ג ת"ח. ת) ל"ג ואי. א) אעקר. ב) מוסיף קדמוניות דלעילא; ל"ג דלעילא. ג) הא. ד) בעלמא דדכורא. ה) דילה.

חלופי גרסאות

הסבא

המלכות. באה הנוקבא, שהיא ספירה השביעית ולוקחת אותה, שעליה נאמר ובשביעית יצא לחפשי חנם. הנה מכאן ולהלאה הוא מעולם הנוקבא.

רכ) לא בעא לקיימא וכי: לא רצה לעמוד בה ובגאולה שלה, שאמר אהבתי וגו' לא אצא חפשי, יורד למטה, ומתדבק למטה, ונאחז בצד האחר. מכאן ולהלאה הוא נעקר מעולם הזכר ומעולם הנקבה, כי נתאחד באלו העבדים שהם מצד האחר.

רכא) השתא כיון דהכי הוא וכי: עתה, כיון שכך הוא, שנאחז בס"א, הוא צריך פגם, ולעשות בו רשימו של פגם, דהיינו ורצע אדוניו את אזנו במרצע, כי כל פגם הוא מצד האחר. ואז ועבדו לעולם. דהיינו עד היובל שנקרא עולם. ומיובל ולהלאה, חוור להתגלגל וחוור לעולם בכתחילה, ומתדבק בעולם הנקבה ולא יותר. זכה, עושה תולדות בעולם הנקבה, שהיא המלכות, וכולם הם סוד, שכתוב, בתולדות אחריה רעותיה מובאות לך. והוא זכאי כשהוא נתקן חכה לך.

הסולם

מאמר

שגדם, וכל אלו הגלגולים שאמרתי עליהם עד כאן. אמר לעצמו, עד כאן זקן. שתק רגע אחד, והחברים היו תמהים ולא היו יודעים אם הוא יום אם הוא לילה, אם עומדים שם או לא עומדים שם.

ריח) פתח ההוא סבא וכי: פתח זקן ההוא ואמר, כי תקנה עבד עברי שש שנים יעבד ובשביעית וגו'. מקרא זה מוכיח על כל מה שאמרנו. ברא ודאה, כל זכר עומד בצורת עולם הזכר, שהוא ז"א. וכל נקבה עומרת בצורת עולם הנקבה שהיא המלכות. בעוד שהוא עבד של הקב"ה, הוא מתדבק באלו שש שנים הקדמוניות, דהיינו חגית נה"י דז"א. ואם עוקר את עצמו מעבודתו, עוקר אותו הקב"ה מאלו שש שנים של עולם הזכר, דהיינו חגית נה"י דז"א, ונמסר לאדם שהוא משש קצוות, חגית נה"י, ועובד אותו שש שנים, ונעקר משש שנים שלמעלה. דז"א.

ריט) לבתר נחית מתמן וכי: אחר כך יורד משם ונמסר בעולם הנקבה, הוא לא רצה לעמוד בזכר, יורד ועומד בנוקבא, שהיא

כל פגם דסטרא אחרא איהו. ומיובל ולהלאה, אתהדר לגלגולא, ותב לעלמא כמלקדמין. ואתדבק בההוא עלמא דנוקבא, ולא יתיר. זכה עביד תולדין בעלמא דנוקבא, וכלהו רזא דכתיב (ח) בתולות אחריה רעותיה מובאות לך. וזכאה (י) איהו כד אתתקן וזכי לכך.

רכב) ואי לא זכה אפילו בגלגולא דיובלא, הא איהו (ט) כלא הוה. אתהדר, ולא אשלימו יומי, לאתנסבא בעלמא, (ז) ולמעבד תולדין. מה כתיב, אם בגפו יבא בגפו יצא. אי יחידאי יעול בההוא עלמא בלא (ז) תולדין, ולא בעא לאשתדלא בהאי, (ז) ונפק מהאי עלמא יחידאי, בלא זרעא, אזיל כאבנא בקוספיתא, עד ההוא אתר דטנרא תקיפא, ועאל תמן ומיד נשב רוחא דההוא יחידאי, דקא אשתביק מנוקביה, ואזיל יחידאי, כחויא דלא אתחבר באחרא (ט) באורחא, ונשיב ביה.

רכג) ומיד נפק מגו ההוא אתר דטנרא (ז) תקיפא, הוא בלחודוי, ואזיל ומשטטא בעלמא, עד דקא אשכח פרוקא לאתבא. והיינו אם בגפו יבא בגפו יצא, האי דלא בעא לאתנסבא, למהוי ליה תולדין.

רכד) אבל אם בעל אשה הוא, דקא אתנסיב, ואשתדל באתתיה, ולא יכיל, ההוא לא אתתרך כההוא אחרא, לא ייעול יחידאי, ולא נפיק יחידאי, אלא אם בעל אשה הוא, קודשא בריך הוא לא מקפח אגר (ט) כל בריין, אע"ג דלא זכו בבני, מה כתיב ויצאה אשתו עמו. ותרווייהו אתיין בגלגולא, וזכיין לאתחברא

חלופי גרסאות

ז אי זכי ואתתקן גרמיה ז ל"ג דנוקבא. ח ל"ג איהו. ט כלאו. י אהדר. כ ל"ג מן ולמעבד עד בלא. ל ונסקת. ט ל"ג באורחא. נ ל"ג תקיפא. ט ל"ג כל; ל"ג כל בריין. ע ל"ג בבני.

מסרת הוהר

(ח) (תהלים מה) ח"ב קיב : קצו : רלה. רלה. רלה. ח"ג טו : רטו. תק"ח צט ט"ד שכי"א.

הסכא

רכג) ומיד נפק מגו זכו: ומיד יוצא ממקום ההוא. של סלע החזק. הוא לבדו. בלי נקבה. והולך ומשוטט בעולם עד שמוצא גואל להשיבו לעולם הזה להתתקן. והיינו אם בגפו יבא בגפו יצא, בלי נוקבא, זה שלא רצה לישא אשה שיהיה לו תולדות. וכיון שאין לו בת זוג, הוא מוכרח לישא אשה גרושה (כנ"ל אות קס"ב)

רכד) אבל אם בעל אשה הוא: שנשא אשה והשתדל בה, ולא יכול להוליד בנים, ההוא אינו נגרש, כמו האחר, אינו בא יחידאי ואינו יוצא יחידאי, אלא אם בעל אשה הוא. הקבי"ה אינו מקפח שכר כל בריה. ואע"פ שלא זכה בבנים, מה כתוב, ויצאה אשתו עמו. ושניהם באים בגלגול, וזוכים להתחבר יחד כבתחילה. והוא אינו לוקח אשה גרושה, כמו האחר שאין לו בת זוג, אלא לוקח אותה האשה שהשתדל

מאמר

רכב) ואי לא זכה וכו': ואם לא זכה אפילו בגלגול היובל, הרי הוא כמו שלא היה. שחזר בגלגול ולא השלים ימיו להנשא בעולם. ולעשות תולדות. מה כתוב. אם בגפו יבא בגפו יצא. אם יחידאי נכנס בעולם ההוא, בלי תולדות, ולא רצה להשתדל בזה, ויצא מעולם הזה יחידאי בלא זרע, הולך כאבן בכף הקלע עד מקום ההוא של הסלע החזק שהוא אחר כתפיו של גן העדן (כנ"ל אות קט"ז) ונכנס שמה ומיד נושב רוח ההוא היחידאי, שעזב את הנוקבא, ובא שמה, שהוא הרוח הנשאר בהנוקבא מבעלה הראשון (כנ"ל באות קט"ז) והולך יחידאי כנחש שאינו מתחבר באחר בדרך, כי הוא נפרד מב' רוחין שבתאשה והלך יחידאי (כנ"ל באות הנזכר.) והוא נושב בו, ברוח הזה של המת בלי בנים שבא עתה שמה. דהיינו שדוחה אותו משם, כדי שיבא להתגלגל ויתתקן.

כחדא כמלקדמין. והאי לא נסיב אתתא דתרוכין, אלא פ ההיא דאשתדל בה בקדמיתא, ולא זכו, השתא יזכו כחדא, אי יתקנון עובדין, ועיד ויצאה אשתו עמו. רכה) ט) אם אדוניו יתן לו אשה וגו'. ז אהדר קרא פ למלין אחרנין, לההוא דנפיק יחידאי בלא נוקבא כלל, ויפרוק ליה ההוא דוכתא דאקרי שביעית. וההוא שביעית אקרי אדוניו, אדון כל הארץ איהו. אם דא אדוניו חס עליה, ואתיב ליה להאי עלמא יחידאי כמה דהוה, ויהיב ליה אתתא ההיא דמזבח אחיתת עלוי דמעין, ואתחברא כחדא. וילדה לו בנים או בנות האשה וילדיה תהיה לאדניה כמה דאתמר.

רכו) ז) דהא אי תב, ואתקין ההוא אתר ט) דפגים בחייו, אתקבל קמי מלכא קדישא, נטיל ליה, ואתקין ליה על תקונוי לבתר. ודא אקרי בעל תשובה, דהא ירית מותביה, דההוא אתר, ת) דההוא נהר דנגיד ונפיק, ואתקין גרמיה ממה דהוה בקדמיתא. כיון כ) דאתתקן ותב בתיובתא, הא סליק על תקוניה. דלית מלה בעלמא, ולית מפתחא בעלמא, דלא תבר ההוא דתב בתיובתא.

רכז) מאי יצא בגפו. הא אתמר, אבל תו ב) רזא אית ביה, יצא בגפו, כמה דאת אמר, י) על גפי מרומי קרת, מה להתם עלוייא וסליקו, אוף הכא עלוייא וסליקו, אתר דמריהון דתיובתא סלקין, אפילו צדיקים גמורים לא יכלין למיקם תמן. ובג"כ כיון דתב בתיובתא, קודשא בריך הוא מקבל ליה ג) ודאי מיד.

מסרת הזהר

חלופי גרסאות

ט) (שמות כא) ח"ב קט. ת"ג רעו. י) (משלי ט) פ הא י צ מוסיף השתא אהור. ק למלה קדמאה. ר דהא אתני, ש דפגים ואתקין ליה על תקונוי בחייו אתקבל קמי מלכא קדישא ונטיל ליה לבתר ודא אקרי בעל תשובה דהא אתקין גרמיה. ת ההוא דנגיד ; דההוא נגיד וליג נהר ; דההוא נהיר דנגיד. א דאתקן. ב ליג רוא. ג ליג ודאי.

מאמר

הסתלם

הסבא

שהשתדל בה בתחילה ולא זכו לבנים, עתה יזכו יחד, אם הם מתקנים מעשיהם, ועל זה כתוב, ויצאה אשתו עמו. רכה) אם אדוניו יתן לו אשה : הכתוב חזר לדברים אחרים, לאותו שיצא יחידי בלי נוקבא כלל. ויגאל אותו מקום ההוא שנקרא שביעית, דהיינו המלכות, ושביעית ההוא נקראת אדוניו, אדון כל הארץ היא, אם אדוניו זה מרחם עליו, ומחזירו לעולם הזה כמו שהיה, ונותן לו אשה היא, אשר המזבח מוריד עליו דמעות, דהיינו אשה גרושה (כנ"ל אות קט"א) ומתחברים יחד, וילדה לו בנים או בנות, האשה וילדיה תהיה לאדונה. למלכות הקדושה. כמו שלמדנו.

רכו) מאי יצא בגפו וכי : שואל, מהו יצא בגפו. ומשיב, כבר למדנו, אבל עוד יש סוד בו, יצא בגפו, הוא כמשיא, על גפי מרומי קרת, מה שם, גפי, פירושו, שבח התעלות, אף גפי שבכאן, פירושו שבח התעלות, המקום שבעלי תשובה עולים, שאפילו צדיקים גמורים אינם יכולים לעמוד שם. ומשום זה, כיון ששב בתשובה הקב"ה מקבלו מיד.

רכז) דהא אי תב וכי : כי אם חזר בתשובה, ותקן אותו המקום שפגם בחייו, הוא מתקבל לפני המלך הקדוש, הוא לוקחו ומתקן (דפרי דף ק"ו ע"א) 612

רכח) תנינן, לית מלה בעלמא דקיימא קמי תשובה, ולכלא קודשא בריך הוא מקבל ד ודאי. 9 ואי תב בתיובתא הא אודמן לקבליה ארח ה חיים, ואף ע"ג דפגים ו מה דפגים, כלא ו אתתקן, וכלא אתהדר על תקוניה, 11 דהא אפילו במה דאית 12 ביה . אומאה, קביה מקבל, דכתיב 13 חי אני נאם יי כי אם יהיה כניהו וגו' וכתיב 14 כתבו את האיש הזה ערירי וגו'. ובתר דתב בתיובתא 15 כ כתיב, 16 ובני יכניה אסיר בנו וגו', 17 מכאן דתשובה מתבר כמה 18 גזרין 19 ודינין, וכמה שלשלאין דפרזלא, ולית 20 מאן דקיימא 21 קמי דתיובתא.

רכט) ועל דא כתיב, 22 ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים בי. אשר פשעו בי, לא כתיב, אלא הפושעים בי, דלא בעאן לאתבא, ולא תנחמא על מה דעבדו. אבל כיון דאתנחמו, הא מקבל לון 23 קביה.

רל) בגין כך, בר נש דא, אף על גב דפשע 24 ביה, ופגים באתרא דלא אצטריך, ותב לקמיה, מקבל ליה, וחס עליה, דהא קודשא בריך הוא * 25 מלא רחמין איהו, ואתמלי רחמים על כל עובדוי, כד"א 26 ורחמיו על כל מעשיו. אפילו על בעירי ו ועופוי מאטון רחמיו. אי עלייהו מאטון רחמיו, כל שכן על בני נשא, דידיעין

חלופי גרסאות

מסרת הזהר

כ (ידימיה כב. ל) (שם) ח"ב רסב. ט) (ריה א ג). ו) 27
 28 ל"ג ביה. י מוסיף אומאה קמי קביה [ניא דאל
 צבאות קרי ביה יעץ; מקבל ליה דכתיב ה' יעץ] קרי
 ביה (ישעיה י"ד) כי ה' צבאות יעץ ומי יסר וא איהו
 רזא סתימא ותו [תו] כד קביה אומי אומאה לא אומי
 קמי תיובתא ועל כלא מכפר קביה כד עבדין תיובתא שלימתא. 29 ל"ג כתיב. 7 דהא תשובה. 8 גזרין. 9 ל"ג
 ודינין. 10 מה. 11 קמה ול"ג קמי דתיובתא. 12 ל"ג קביה. 13 מלא עליה רחמין; מוסיף מלא רחמים
 הוא מליא ר ועופי.

דרך אמת 9] ניא שי"ן פה ואס אסור יאמר כו' דף קח ב עד ומתנקט וכן אית אתרא לבעלי תיובתא בדף ק"ג ב.

הסכא

הסולם

מאמר

פשעו בי, אינו כתוב, אלא הפושעים בי. דהיינו
 אותם שלא רצו לשוב בתשובה ולהתנחם על
 מה שעשו. אבל אם התנחמו ועשו תשובה,
 מקבל אותם הקביה.
 רל) בגין כך בר נש וכו': משום זה
 אדם זה, אע"פ שפשע בו, ופגם במקום שלא
 צריך, ושב לפניו, הוא מקבלו ומרחם עליו. כי
 הקביה הוא מלא רחמים, ומתמלא רחמים על
 כל מעשיו, כשיא ורחמיו על כל מעשיו. אפילו
 על בהמות ועופות מגיעים רחמיו. אם עליהם
 מגיעים רחמיו, כל שכן על בני אדם היודעים
 ונודעים לשבח לאדונם, שמגיעים עליהם
 רחמיו, ושורים עליהם. ועל זה אמר דוד,
 רחמך רבים ה' כמשפטך חייני.

רכח) תנינן לית מלה וכו': למדנו אין
 דבר בעולם העומד לפני תשובה, ולכלום הקביה
 ודאי מקבל. ואם שב בתשובה, הדי מזומן לו
 דרך החיים. ואע"פ שפגם מה שפגם, הכל
 מתתקן, והכל חוזר על תקונו. כי אפילו במה
 שיש בו שבועה הקביה מקבלו, שכתוב, חי אני
 נאם ה' כי אם יהיה כניהו וגו'. וכתוב, כתבו
 את האיש ערירי וגו', ואחר ששב בתשובה,
 כתוב, ובני יכניה אסיר בנו וגו'. מכאן,
 שהתשובה משכרת כמה גזרות ודינים וכמה
 שרשרות של ברזל, ואין מי שעומד לפני
 תשובה.

רכט) ועל דא כתיב וכו': ועל זה כתוב,
 ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים בי. אשר

ואשתמודעאן ^ט לשבחה למאריהון, דרחמי מאטון עלייהו, ושראן עלייהו. וע"ד
אמר דוד, ^ו רחמיך רבים יי כמשפטיך חייני.

רלא) אי על חייבין מאטון ^ח רחמי, כ"ש על זכאין. אלא מאן ^א בעי אסוותא,
אינון מארי כאבין, ומאן אינון ^ב מארי כאבין. אלין אינון חייבין, אינון בעאן
אסוותא ורחמי, דקב"ה ^ג רחמי עלייהו, דלא יהון שביקין מניה, ואיהי דלא אסתלק
מנייהו, ויתובון לקבליה. כד מקרב קב"ה, ^ד בימינא מקרב. וכד דחי, בשמאלא
^ה דחי. ובשעתא דדחי, ימינא מקרב. מסטרא דא דחי, ומסטרא דא מקרב, וקב"ה
לא שביק רחמי מנייהו.

רלב) ת"ח, מה כתיב ^ו וילך שובב בדרך לבו. וכתיב ^ז בתריה, דרכיו ראיתי
וארפאהו ואנחהו ואשלם נחומים לו ולאבליו. וילך שובב, אע"ג דחייבין עבדין,
^ח כל מה דעבדין בודון דאזלין ^ט בארחה דלבייהו, ואחרנין עבדין בהו התראה,
ולא בעאן ^י לצייתא לון. בשעתא דתבין ^{יא} בתיובתא, ונטלין ארחה ^{יב} טבא דתיובתא,
הא אסוותא זמינא ^{יג} לקבליהו.

רלג) השתא אית לאסתכלא, אי על חייא אמר קרא, או על מתייא אמר קרא.
דהא רישא דקרא, לאו איהו סיפא. וסיפא, לאו איהו רישא. רישא דקרא, אחזי על
חייא. וסופיה אחזי על מתייא. אלא, ^ט קרא אמר, בעוד דבר נש ^ע איהו בחייו, והכי
הוא, וילך שובב בדרך לבו, בגין דיצר הרע דביה, תקיף ^פ ואתתקיף ביה, וע"ד
אזל שובב, ולא בעי לאתבא ^צ בתיובתא.

חלופי גרסאות

מסרת הזוהר

ט (שם קיט), פ (ישעיה נז).
ו ל"ג לשבחה. ח ל"ג רחמי. א דבעי. ב ל"ג מן
מארי עד חייבין. ג ל"ג רחמי; ל"ג רחמי עלייהו.
ד ימיניה. ה ל"ג דחי. ו ומשעתא. ז ל"ג בתריה. ח עובדון ול"ג מן כל עד בארחה. ט באחרא. י ל"ג
ואחרנין; ואחרין. כ ל"ג לצייתא לון; ל"ג לצייתא לון בשעתא. ל ל"ג בתיובתא. מ ל"ג טבא. נ לקבליה
לקבליהון. ס רישא דקרא. ע חי ול"ג איהו בחייו. פ ואתקף. צ ל"ג בתיובתא.

הסכא

הסולם

מאמר

והולכים בדרך לבם, ואחרים עושים בהם
התראה, ואינם רוצים להקשיב להם. עס כל זה,
בשעה שחוזרים בתשובה, ולוקחים דרך הטוב
של תשובה, הדי רפואה מוכנת לפניהם.

רלג) השתא אית לאסתכלא וכו':
עתה יש להסתכל. אם על חיים מדבר הכתוב,
או על מתים מדבר הכתוב, כי תחילת הכתוב
אינו סופו, וסופו אינו כתחילתו. בתחלת
הכתוב, מראה על חיים, שאומר וילך שובב וגו'.
וסופו מראה על מתים, שאומר ואשלם נחומים
לו ולאבליו. ומשיב, אלא הכתוב מדבר, בעוד
שאדם הוא בחיים, וכך הוא, וילך שובב בדרך
לבו, משום שיצר הרע שבו חזק ומתגבר בו,
וע"כ הולך שובב, ואינו רוצה לשוב בתשובה.
קב"ה

רלא) אי על חייבין וכו': אם על רשעים
מגיעים רחמי כל שכן על צדיקים. אלא מי
נריך רפואה, אלו שהם בעלי כאבים. ומי הם
בעלי כאבים, אלו הם הרשעים, והם הצריכים
רפואה ורחמים, שהקב"ה מרחם עליהם שלא
היו נעזבים ממנו, והוא אינו מסתלק מהם,
ישובו לפניו בתשובה. כשהקב"ה מקרב, מקרב
ימין וכשהוא דוחה דוחה בשמאל. ובשעה
שדוחה, הימין מקרב, מצד זה דוחה, ומצד זה
זקרב, והקב"ה אינו עוזב רחמי מהם.

רלב) ת"ח וילך שובב וכו': בוא וראה,
ילך שובב בדרך לבו, וכתוב אחריו, דרכיו
איתי וארפאהו ואנחהו ואשלם נחומים לו
לאבליו, ומפרש. וילך שובב, היינו, אע"פ
זהרשעים עושים כל מה שעושים, בודון.
(דפו"י דף ק"ו ע"ב)

רלד) קב"ה חמי ארחוי, דקא אזלין בביש, בלא תועלתא, אמר p קב"ה, אנא
 אצטריכנא לאתקפא בידיה, הה"ד דרכיו r ראיתי, דקא אזלין בחשוכא, אנא בעי
 למיהב ליה אסוותא s הה"ד וארפאהו, t קב"ה איהו עאיל בלביה k ארחיה דתיובתא
 b ואסוותא לנשמתיה. ואנחהו, מאי ואנחהו. כד"א z) לך נחה את העם. אנהיג ליה
 n קב"ה בארח מישר, כמאן דאתקיף בידא דאחרא, d ואפקיה מגו חשוכא.
 רלה) ואשלם נחומים לו ולאבליו, הא אתחזי h דמיתא איהו, i אין ודאי מיתא
 איהו, וקיימא בחיין דהואיל ואיהו רשע, מיתא אקרי. מהו ואשלם נחומים לו
 ולאבליו. אלא קב"ה עביד טיבו עם בני נשא, j דכיון דעאל מ"ג שנין ולהלאה,
 פקיד עמיה תרין מלאכין נטורין דנטרי ליה, חד מימיניה, וחד משמאליה.
 רלו) כד אזיל בר נש בארח מישר, אינון חדאן ביה, ואתקיפו עמיה בחדוה,
 מכרון קמיה ואמריין, הבו יקר לדיוקנא דמלכא. וכד אזיל בארח עקימו, אינון
 מתאבלן עליה, ומתעברן מניה. כיון דאתקיף ביה קב"ה, ואנהיג ליה בארח מישר,
 כדין כתיב, ואשלם נחומים לו ולאבליו. ואשלם נחומים לו בקדמיתא, דאיהו
 אתנחם על מה n דעבד בקדמיתא, s ועל מה דעבד השתא, ותב בתיובתא. ובתר
 כן ולאבליו, אינון . מלאכין דהוו מתאבלן עליה כד אתעברו מניה, והשתא
 דאתהדרו k בהדיה, l הא ודאי נחומים לכל סטריין.

חלוסי גרסאות

מסרת הוהר

ק ל"ג קב"ה. r מוסיף ראיתי וארפאהו. s ל"ג
 הה"ד. t ל"ג קב"ה. a ארחוי. b ארחא דאסוותא.
 g ל"ג קב"ה. d ל"ג ואפקיה מגו חשוכא. h כמיתא. i ל"ג אין; אלא ול"ג אין; אלא ודאי חי איהו וקיימא
 בחיין והואיל. z וכיון. ח דהוה. s ואיהו השתא וכן ול"ג מן ועל עד ולאבליו. i ל"ג מלאכין. k ל"ג בהדיה.
 l יהא.

הסכא

הסולם

שאמר

ולהלאה, נותן עמו שני מלאכים שומרים
 ששומרים אותו, אחד מימינו ואחד משמאלו.

רלו) כד אזיל בר נש וכי: כשהאדם
 הולך בדרך הישר, הם שמחים בו, ומחזקים
 אותו בשמחה, מכריזים לפניו ואומרים, תנו
 כבוד לצורתו של המלך, וכשהולך בדרך עקום,
 הם מתאבלים עליו ונעעברים ממנו. כיון שהחזיק
 בו הקב"ה, והנהיג אותו בדרך הישר, אז כתוב,
 ואשלם נחומים לו ולאבליו. ואשלם נחומים
 לו, בתחילה, שהוא מתנחם על מה שעשה
 בתחילה, ועל מה שעשה עתה, וחוזר בתשובה.
 ואח"כ, ולאבליו, שהם המלאכים שהיו
 מתאבלים עליו כשעברו ממנו, ועתה שחזרו
 אליו, הרי נחומים לכל הצדדים, הן שמתנחם
 על מעשיו והן שמתנחם על צרותיו ואבלו.
 והשתא

רלד) קב"ה חמי אורחוי וכי: הקב"ה
 רואה דרכיו, שהולך ברע בלא תועלת, אומר
 הקב"ה, אני צריך לאחוז אותו בידו, ז"ש,
 דרכיו ראיתי, שהולך בחשך, אני רוצה
 לתת לו רפואה, ז"ש, וארפאהו, הקב"ה מביא
 בלבו דרך התשובה והרפואה לנשמתו. ואנחהו.
 מהו ואנחהו. הוא כמש"א, לך נחה את העם,
 הקב"ה מנהיג אותו בדרך הישר, כמי שאוחז
 בידו של אחר ומוציאו מתוך החושך.

רלה) ואשלם נחומים לו ולאבליו:
 שואל, הרי נראה שמת הוא, ואינו כתחילת
 הכתוב, ומשיב, כן ודאי שהוא מת, והוא עומד
 בחיים, שכיון שהוא רשע נקרא מת, מהו ואשלם
 נחומים לו ולאבליו. ואומר, אלא הקב"ה עושה
 חסד עם בני אדם, שכיון שנכנס לשנת י"ג
 (דפ"י דף ק"ו ע"ב) 615

רלז) והשתא איהו חי ודאי. חי בכל סטרין, אחיד באילנא דחיי, וכיון דאחיד באילנא דחיי, כדין אקרי בעל תשובה, דהא כנסת ישראל, תשובה אוף הכי אקרי. ואיהו בעל תשובה אקרי. וקדמאי אמרו, בעל תשובה ממש. ועד, אפילו צדיקים גמורים אינם יכולים לעמוד, ם במקום ן שבעלי תשובה ם עומדים.

רלח) דוד מלכא אמר, ן לך לבדך חטאתי והרע בעיניך עשיתי וגר, לך לבדך, מאי ן לך לבדך. אלא, בגין דאית חובין, דחטי בינן לקביה ולבני נשא. ואית חובין דחטא לבני נשא, ולא לקודשא בריך הוא. ואית חובין דחטי לקביה בלחודוי ולא ן לבני נשא. ן דוד מלכא, חב לקביה בלחודוי, ולא לבני נשא.

רלט) ואי תימא הא * חב ההוא חובה דבת שבע, ותנינן, מאן דאתי על ן ערוה אסרה על בעלה, וחב לחבריה, וחב לקביה. ן לאו הכי הוא ן דההוא ן דאת אמר. ן בהיתרא הוה, ודוד דיליה נקט, וגט הוה לה מבעלה, עד לא יהך לקרבא, דהכי ן הוה מנהגא דכל ישראל, דיהבין גט זמן לאתתיה, כל דנפיק חילא. וכן עבד אוריה לבת שבע. ולכתר דעבר זמן ן והות פטורא לכלא, נטל לה דוד. ובהיתרא עבד כל מה דעבד.

רמ) דאלמלא לאו הכי, ן ובאסורא הוה, לא שבקה קביה לגביה. והיינו

חלופי גרסאות

מסרת הוהר

ן בו וליג מן במקום עד דוד. ן של בעלי. ן לייג עומדים. ן לייג לך. ן לבר נש ; מוסיף לבני נשא אחרא. ן לייג מן דוד עד ואי. ן אתתא ברעותא. ן לייג לאו הכי הוא. ן בההוא חובה ; ההוא. ן לייג דאת אמר ; דאתמר. א בתרא (ד"א). ן הוה עבדין כל נפקי חילא ובתר דעבר זמנא דהות פטורה וליג מן הוה עד פטורה. ן ופטורה וליג והות. ד אי באסורא ; או אי באסורא.

(ן תהלים גא) ח"ב קו.

הסבא

הסולם

מאמר

לבני אדם. דוד המלך חטא להקביה בלבדו ולא לבני אדם. וע"כ אמר לך לבדך חטאתי. רלט) ואי תימא הא וכו' : שואל, ואם תאמר, הרי חטא, חטא ההוא של בת שבע. ולמדנו, מי שבא על ערוה, אסרה על בעלה, ונמצא חוטא לחבירו וחוטא להקביה. ומשיב, אינו כן, חטא ההוא שאתה אומר, היה בהתר, ודוד לקח את שלו כי גט היה לה מבעלה עד שלא הלך למלחמה, כי כן היה המנהג של כל ישראל שנתנו גט על זמן לנשיהם, כל היוצא לצבא. וכן עשה אוריה לבת שבע. ולאחד שעבר הזמן והיתה מותרת לכל, לקחה דוד. ובהתר עשה כל מה שעשה.

רמ) דאלמלא לאו הכי וכו' : כי אם לא היה כן, ובאיסור היה, לא היה הקביה עזב אותה אצלו. והיינו שכתוב לעדות, וינחם דוד את בת שבע אשתו. שזה עדות שהיא אשתו, ודאי אשתו ובת זוגו היתה, שהיא מוכנת לו מיתם

רלז) והשתא איהו חי וכו' : ועתה הוא חי ודאי. חי בכל הצדדים, אוהו בעץ החיים, וכיון שאוהו בעץ החיים או נקרא בעל תשובה, כי כנסת ישראל, שהיא המלכות, נקראת ג"כ תשובה. כי תשובה הוא אותיות תשוב ו' לגבי ה', שה' הוא עץ החיים, שהוא ד"א. וה' היא המלכות וע"כ נקראת המלכות תשובה. והוא נקרא בעל תשובה. והראשונים אמרו בעל תשובה ממש. דהיינו בעלה של המלכות הנקראת תשובה. כלומר שהוא משפיע לה. ועל כן, אפילו צדיקים גמורים אינם יכולים לעמוד במקום שבעלי תשובה עומדים.

רלח) דוד מלכא אמר וכו' : דוד המלך אמר, לך לבדך חטאתי והרע בעיניך עשיתי וגר. לך לבדך מהו לך לבדך. ומשיב, אלא משום שיש חטאים שהאדם חוטא להקביה ולבני אדם. ויש חטאים שהאדם חוטא לבני אדם ולא להקביה. ויש חטאים שחוטא להקביה לבדו ולא

616 (דפרי דף ק"ו ע"ב) דף ק"ו ע"א

דכתיב לסהדותא, (ה) וינחם דוד את בת שבע אשתו. סהדותא דאשתו היא, ה ודאי אשתו, ובת זוגו הות, דאזדמנת לגביה, מיומא דאתברי, ו עלמא. ז הא סהדותא דלא חב דוד ה חובה דבת שבע כדקאמרן.

רמא) ומה היא חובה דחב, ל קביה בלחודוי, ולא לאחרא. כ דקטל לאוריה בחרב בני עמון, ולא קטליה איהו, בשעתא דאמר ליה ואדני יואב, דהא דוד הוה רבון, ג עליה, וקרא אוכת, דכתיב (ט) ואלה שמות הגבורים אשר לדוד, ולא אשר ליואב, ולא קטליה ט ההיא שעתא, וקטליה בחרב בני עמון.

רמב) וקרא אמר, ולא נמצא אתו דבר, (ח) רק בדבר אוריה החתי. רק למעוטי נ קא אתי, בדבר אוריה, ולא באוריה. וקביה אמר, ואותו הרגת בחרב בני עמון, ט וכל חרב בני עמון, ט הוה חקיק ביה חויא עקים, דיוקנא דדרקון, ואיהו ע"ז דלהון. פ אמר קודשא בריך הוא, יהבת חילא לההוא. צ שקוץ. ק בגין דבשעתא דקטלו בני עמון לאוריה, וסגיאין מבני ישראל עמיה, ואתגבר בהיא שעתא חרב בני עמון, כמה תקפא אתתקף ההיא ע"ז שקוץ.

רמג) ואי תימא, אוריה ה לא הוה זכאי, כיון דכתיב עליה אוריה החתי. לאו הכי, זכאה הוה, אלא דשמא דאתריה הוה חתי. כד"א, (ר) ויפתח הגלעדי, על שום אתריה אתקרי הכי.

חלופי גרסאות

מסרת הזוהר

(ה) (ש"ב יב) ויצא נב צ"א ח"ג קו. (ט) (שם ב כג).
 (ח) (מ"א טו). (א) (שופטים יא).
 ה ל"ג ודאי; ואשתו הות ואשתו דאזדמנת וליג מן ודאי עד דאזדמנת. ו מוסיף עלמא ורוא דמלתא מלכותא דלעילא דאיהו אתעביד רגלא רביעאה למרכבתא עלאה ואתקרי בת שבע על אבן אחת שבעה עינים. ז ל"ג מן הא עד ומה; והא דוד לא חב וליג מן הא עד חובה. ח אלא וליג מן חובה עד לקביה. ט מהו; אלא וליג ומה היא חובה דחב. י מוסיף אלא לקביה. כ מוסיף ההוא דקטל. ל מוסיף עליה ועל יואב. מ ל"ג ההיא שעתא. נ ל"גקא אתי. ס כל חרב בני עמין. ע דיוקנא דדרקון ע"ז הוה חקיק ביה חויא עקים ואיהו ע"ז דלהון; דיוקנא הוה חקיק עליה דיוקנא דדרקון חויא עקים ע"ז דלהון. פ ל"ג אמר. צ מוסיף שקוץ וכיון דחרב בני עמון אתגבר ההיא (בההוא) שעתא על אוריה כמה תוקפא תקיף (אתקף) [ההוא] חויא עקימא. ק ל"ג מן בגין עד ואי תימא. ר לאו זכאה איהו לאו הכי אלא אע"ג דכתיב עליה אוריה החתי דדיריה הוה בההוא אתר.

הסבא

הסולם

מאמר

חטא באוריה עצמו. והקביה אמר ואותו הרגת בחרב בני עמון, וכל חרב מבני עמון היה חקוק בו נחש עקום, צורה של דרקון שהוא עבודה זרה שלהם אמר הקביה נתת כח לשקוץ ההוא. משום שבשעה שהרגו בני עמון את אוריה, ורבים מבני ישראל עמו, נתגבר בשעה ההוא חרב בני עמון, וכמה תוקף נתחזק עבודה זרה ההיא, שקוץ.

מיום שנברא העולם. הרי עדות, שלא חטא דוד החטא של בת שבע, כמו שאמרנו.

רמא) ומה היא חובה וכי: ומה הוא החטא שחטא להקביה לבדו ולא לאחר. הוא, שהרג את אוריה בחרב בני עמון, והוא לא הרגו בשעה שאמר לו, ואדוני יואב, שהרי הוא היה אדוני, והמקרא מוכיח, שכתוב, ואלה שמות הגבורים אשר לדוד, ולא אשר ליואב, ונמצא שהוא מורד במלכות, והמורד במלכות חייב מיתה. ולא הרגו בשעה ההיא, אלא הרגו בחרב בני עמון.

רמג) ואי תימא אוריה וכי: ואם תאמר, שאוריה לא היה צדיק, כיון שכתוב עליו אוריה החתי. אינו כן, היה צדיק, אלא שם מקומו היה חתי. כש"א, ויפתח הגלעדי, שעל שם מקומו נקרא כך, וכן אוריה החתי.

רמב) וקרא אמר ולא וכי: והכתוב, אומר, ולא נמצא אתו דבר רק בדבר אוריה החתי, רק, בא למעט, בדבר אוריה חטא, ולא

רמד) ועל דא בדבר אוריה החתי, דשקוף בני עמון ו אתגבר על מחנה אלהים, ת דמשריתא דדוד, דיוקנא ממש דלעילא הוו. ובההוא שעתא א דפגים דוד משריתא דא, פגים לעילא משריתא אחרא. ועל דא אמר דוד, א לך לבדך חטאתי. לבדך, ולא לאחרא. דא הוה ההוא חובה דחב לגביה. ודא הוא בדבר אוריה, ודא הוא בחרב בני עמון.

רמה) כתיב, א כי יי עיניו משוטטות בכל הארץ, אלין ב נוקבין. וכתיב ד) עיני יי המה משוטטים, אלין דכורין, והא ידיען אינון. דוד אמר ה) והרע בעיניך עשיתי. בעיניך, לפני עיניך מבעי ליה. אלא מאי בעיניך, אמר דוד, בההוא אתר דחבנא, בעיניך הוה. דהוינא ידע, דהא עיניך הוו זמינין, וקיימין קמאי, ולא חשבנא לון, הרי חובא דחבנא, ועבדנא, באן אתר הוה, בעיניך.

רמו) למען תצדק בדברך תזכה בשפטך, ולא יהא ג לי פתחון פה למימר קמך. ת"ח, כל ד אומנא, כד מליל, באומנתיה ה מליל. דוד בדיחא דמלכא הוה, ואע"ג דהוה בצערא, כיון דהוה קמי מלכא, תב לבדיחותיה, ו כמה דהוה, בגין לבדחא ז למלכא.

רמז) אמר, מארי דעלמא, אנא אמינא, ה בחנני יי ונסני, ואת אמרת דלא איכול לקיימא בנסיונך. הא חבנא, למען תצדק בדברך, ויהא מילך קשוט, דאלמלא

מסרת הזתר

חלופי גרסאות

ש אעבר. ת דהוו משריתא. א דהוה פגם במשריתא דא הוה פגימו במשריתא אחרא. ב דכורין ואלין נוקבין ולי"ג מן נוקבין עד והא. ג לי"ג לי. ד אומנותא. ה קא ממלל. ו לי"ג כמה דהוה. ז מלכא.

ב) (תהלים גא) לעיל אות רלח צ"ק. ג) (ד"ה ב טז) ב"ב סו צ"א. ד) (זכריה ד) ב"ב סו צ"א. ה) (תהלים גא) לעיל אות רלח צ"ק. ו) (שם כו) ח"ג רצב.

סאמר

הסולם

הסבא

שואל אומר, בעיניך, לפני עיניך, היה צריך לומר. ומשיב, אלא מה שאומר בעיניך. הוא כי אמר דוד במקום ההוא שחטאתי, בעיניך היה, כי הייתי יודע, שענייך מוכנים ועומדים לפני, ולא החשבתי אותם, הרי החטא שחטאתי ועשיתי, היה בעיניך.

רמו) למען תצדק בדברך תזכה בשפטך! ולא יהיה לו פתחון פה לומר לפניך, בחנני ה' ונסני. בוא וראה כל אומן כשמדבר, הוא מדבר באומנותו. דוד היה הבדחן של המלך ואע"פ שהיה בצער, כיון שהיה לפני המלך חזר לבדחנות שלו כמו שהיה, כדי לשמח את המלך.

רמז) אמר מארי דעלמא וכי: אמר, דבון העולם, אני אמרתי בחנני ה' ונסני, ואתה אמרת שלא אוכל לעמוד בנסיונך. הרי חטאתי למען תצדק בדברך, ויהיה דברך אמת, כי אם לא חטאתי, היה הדבר שלי אמת ודברך בריק. עתה שחטאתי, הוא, כדי שדברך יהיה אמת, נתתי

רמד) ועל דא בדבר וכי: ועל כן כתוב, בדבר אוריה החתי, ולא באוריה עצמו, כי כבר היה חייב מיתה מטעם מורד במלכות כנ"ל. והיינו, כי גרם, ששקוף בני עמון נתגבר על מחנה אלקים של מחנה דוד, שהיה ממש הצורה של מעלה. של צבאות המלכות העליונה. ובשעה שפגם דוד מחנה הוה שלו, פגם למעלה מחנה אחר. ועל כן אמר דוד, לך לבדך חטאתי, לבדך, ולא לאחר היה חטא ההוא שחטא לו. זהו הוא שהכתוב אומר, בדבר אוריה, וזהו שהכתוב אומר, בחרב בני עמון. דהיינו שהחטא לא היה באוריה עצמו אלא בדבר אוריה, והיינו מה שנתן כח לחרב בני עמון.

רמה) כתיב, כי ה' וגו': כתוב, כי ה' עיניו משוטטות בכל הארץ, אלו הן נקבות, כי אומר בלשון נקבה, וכתוב, עיני ה' המה משוטטים, אלו הם זכרים, שאומר בלשון זכר והרי הם ידועים, כי יש בהם בחינת זכר ובחינת נקבה. דוד אמר, הרע בעיניך עשיתי.

(דפריי דף ק"ו צ"א)

לא חבנא, יהא מלה דילי קשוט, ויהא מילך בריקניא, השתא דחבנא, בגין דלהוי מילך קשוט, יהיבנא אתר לצדקא מילך, בגין כך עבידנא, למען תצדק בדברך תזכה בשפטך. אהדר דוד לאומנותיה, ואמר גו צעריה מלין דבדיחותא למלכא. רמח) תנינן, לאו דוד אתחזי להווא עובדא, דהא איהו אמר, ^א ולבי חלל ^ב בקרבי * הכי הוא. אבל אמר דוד, בלבא אית תרין היכלין, בחד דמא, ובחד רוחא, ההוא חד דמלייא דמא, ביה דיורא ליצר הרע. ולבי לאו הכי, דהא ריקן איהו, ולא יהבית דיורא לדמא בישא, לשכנא ביה יצר הרע, ולבי ודאי חלל איהו, בלא ^ב דיורא בישא וכיון דהכי הוא, לא ^ג אתחזי דוד להווא חובה דחב. אלא, בגין למיהב פתיחו דפומא לחייביא, דימרון, דוד מלכא חב ותב בתיובתא, ומחל ליה קב"ה, כ"ש שאר בני נשא. וע"ד ^ה אמר ^ו אלמדה פושעים דרכיך וחטאים אליך ישובו.

רמט) ^ז וכתוב, ^ח ודוד עלה במעלה הזיתים עולה ובוכה וראש לו חפוי והוא הולך יחף. ראש ^ט לו חפוי, ויחף אמאי. אלא, נזוף הוה, עבד גרמיה נזוף, לקבלא ענשא. ועמא הוו רחיקין מניה ד' אמות. זכאה עבדא דהכי פלח למאריה, ואשתמודע בחוביה, לאתבא מניה בתיובתא ^י שלימתא. רנ) ת"ח, יתיר הוה, מה דעבד ליה שמעי בן גרא, מכל עקתין דעברו עליה עד ההוא יומא, ולא אתיב ^פ דוד לקבליה מלה ^צ דהכי ^ק הוה יאות ליה, ובדא אתכפרו חובוי.

חלופי גרסאות

מסרת הזהר

(ז) (שם קט) ח"ג רכו: תק"ח קו ט"ד שי"ב. ^ח (תהלים גא.) ט (שי"ב טו) ז"ח כג ט"ג שי"ז.
^ט ל"ג אמר. ^ז כתיב. ^ח ל"ג לו. ^ט ל"ג שלימתא. ^פ ל"ג דוד. ^צ והכי. ^ק ל"ג הוה.

הסבא

הסולם

מאמר

דוד, אלמדה פושעים דרכיך וחטאים אליך ישובו.

נתתי מקום להצדיק דברך, משום זה עשיתי, למען תצדק בדברך תזכה בשפטך. כי חזר דוד לאומנותו, ואמר בתוך צערו, דברי בדחנות אל המלך.

רמט) וכתוב ודוד עלה וכו': וכתוב, דוד עלה במעלה הזיתים עולה ובוכה, וראש לו חפוי והוא הולך יחף. שואל, ראש לו חפוי ויחף, למה זה. ומשיב, אלא נזוף היה, עשה עצמו נזוף, כדי לקבל עונש, והעם היו רחוקים ממנו ד' אמות. אשרי העבד שכך עובד לאדונו, ונדע בחטאו, כדי לשוב ממנו בתשובה שלמה. רנ) ת"ח יתיר הוה וכו': בוא וראה, יותר היה מה שעשה לו שמעי בן גרא, מכל הצרות שעברו עליו עד היום ההוא, ודוד לא השיב כנגדו דבר. כי כן היה יפה לו, ובוה נתכפרו עונותיו.

רמח) תנינן לאו דוד וכו': למדנו, לא היה דוד ראוי לאותו מעשה, כי הוא אמר, ולבי חלל בקרבי. כך הוא, אבל אמר דוד, בלב יש ב' היכלות באחד דם ובאחד רוח. אחד ההוא המלא דם הוא משכן ליצר הרע, ולבי אינו כן כי ריקן הוא, ולא נתתי משכן לדם הרע להשכין בו היצר הרע. ולבי ודאי חלל הוא בלא שכן רע. וכיון שכן הוא לא היה דוד ראוי לחטא ההוא שחטא. אלא כדי לתת פתחון פה לרשעים, שיאמרו דוד המלך חטא וחזר בתשובה, ומחל לו הקב"ה, כל שכן שאר בני אדם. ועל זה אמר (דפו"י דף ק"ז ע"א *) דף ק"ז ע"ב) 619

רנא) השתא אית לאסתכלא, שמעי ת"ח הוה, וחכמתא סגיאה הות ביה, אמאי נפיק לגבי דוד, ועבד ליה כל מה דעבד. אלא מאתר אחרא הוה מלה, ואעיל ליה בלביה מלה דא. וכל דא לתועלתא דדוד. דהא ההוא דעבד ליה שמעי, גרמא ליה ^א למיתב בתיובתא שלימתא, ותבר לביה בתבירו סגי, ואושיד דמעין ^ה סגיאין, מגו לביה ^א קדם קודשא בריך הוא, ועל דא ^ב אמר, ^י כי יי אמר לו ^ג קלל. ידע, דהא מאתר ^ד עלאה אחרא נחת מלה.

רנב) תריין פקודין, פקיד דוד לשלמה בריה, חד דיואב, וחד דשמעי, עם שאר פקודין דפקיד ליה. דיואב: דכתיב, ^ו וגם אתה ידעת את אשר עשה לי יואב בן צרויה. מלה סתימא הוה, דאפילו שלמה לא הוה ליה למנדע, ^ה אלא בגין ^ו דידעו אחרנין, אתגלי לשלמה. ועל דא ^ז אמר, וגם אתה ידעת וגו'. מה דלא אתחזי לך למנדע.

רנג) ^ח דשמעי: ^ט כתיב, והנה עמך שמעי בן גרא. מאי והנה עמך, זמין הוא עמך תדיר, רבו הוה. ובגין כך לא אמר על יואב והנה עמך יואב. אבל ^י שמעי דא, דאשתכח עמיה תדיר, אמר והנה עמך.

רנד) וישלח המלך ויקרא לשמעי ויאמר בנה לך בית בירושלים. אן הוא חכמתא דשלמה מלכא בהאי. אלא כלא בחכמתא עבד, ולכל סטרין אשגח, ^כ דהא חכים הוה ^ל שמעי, ואמר שלמה, בעינא דיסגי אורייתא בארעא על ידי ^מ דשמעי, ולא יפוק לבר.

מסרת הוהר

חלופי גרסאות

ר והא: דא גרמא ליה תיובתא עלה דתבר וליג ^י (שם טו) שמות צד צ"ק. כ) (מ"א ב).
 סגיאין, א ליג קדם קביה. ב ליג אמר. ג ליג קלל. ד ליג עלאה. ה מוסיף ולא ידע אלא: ליג אלא (ד"א).
 ו מוסיף דידעו ליה. ז ליג אמר. ח מוסיף וגם אתה ידעת דשמעי. ט בן גרא דכתיב. י ליג שמעי. כ איהו.
 ל ידע מאן שמעי. מ ליג דשמעי.

מאמר

הסולם

הסבא

רנא) השתא אית לאסתכלא וכר: עתה יש להסתכל, שמעי תלמיד חכם היה, וחכמה רבה היתה בו, למה יצא אל דוד ועשה לו מה שעשה, ומשיב, אלא ממקום אחר היה הדבר, והכניס לו דבר זה בלבו, וכל זה עשה לתועלת לדוד. כי ההוא שעשה לו שמעי, גרם לו לחזור בתשובה שלמה, ושיבד לכו בשבירה רבה, ושפך דמעות רבות מתוך לבו לפני הקב"ה ועל כן אמר, כי ה' אמר לו קלל. ידע שממקום אחר עליו, ירד הדבר.

רנב) תריין פקודין פקיד וכר: שני ציוויים צוה דוד לשלמה בנו, אחד של יואב, ואחד של שמעי, עם שאר הציוויים שצוה אותן של יואב, שכתוב, וגם אתה ידעת את אשר עשה לי יואב בן צרויה. דבר סתום היה, שאפילו שלמה לא היה לו לדעת, אלא משום (דסו"י דף ק"ו ע"ב) 620

רנה) תו נ מלה אחרא אשגח ס שלמה בחכמתא, דכתיב, (ז) יצא יצא ויקלל. מאי יצא יצא תרי זמני, ויצא ויקלל ע סגי. אלא, חד יציאה, דנפק מבי מדרשא פ לגבי דוד. וחד יציאה, צ דנפק מירושלם, לגבי עבדוי דמית עלוי. יציאה חדא לגבי מלכא, ויציאה תניינא לגבי עבדין. וכל דא חמא שלמה, ואשגח ברוח קודשא, ההוא יציאה תניינא. ועל דא אמר, והיה ביום צאתך, ידע דביציאה ימות. רנו) וועפר בעפר מהו. אמר שלמה לגבי אבא בעפר הוה. לגבי שמעי במיא, דכתיב והיה ביום צאתך ועברת את נחל קדרון. עפר התם, והכא מיא. תרווייהו דן שלמה, למהוי עפר ומיא כסוטה, למאן דאסטין ארחא לגבי אבוי. רנז) ק כתיב ו והוא קללני קללה נמרצת. וכתיב ואשבע לו ביי לאמר אם אמיתך בחרב. ר מאי בחרב. וכי שמעי טפשא הוה, דאילו הכי אומי ט ליה, דלא יימא בחרב לא. אבל בחנית או בגירא אין.

רנח) אלא תרין מלין הכא. חד אמר ינוקא, בריה דנונא רבא ההוא (* דקשקשוי סלקין לרום עננין. אומאה דדוד מלכא, כד הוה בעי לאומאה, אפיק חרבא דיליה, דתמן הוה חקיק שמא ת גליפן, ותמן אומי. וכך א עביד לשמעיי, דכתיב ואשבע לו ביי לאמר אם אמיתך ב בחרב. במאי הוה אומאה דא. בחרב. ב בחרב אומי. ומלה אחרא, דן שלמה, ד אמר, ה בקללה אתא לגבי אבא, במלין, הא מלין לגביה, ו ובשם המפורש קטליה, ולא בחרב. ובגין דא עבד שלמה הכי.

חלופי גרסאות

מסדת הוהר

נ ומלה וליג תו. ט ליג שלמה. ע מוסיף סגי ליה ; מבעי ליה. פ ליג לגבי דוד. צ ליג דנפק מירושלם. ק ליג כתיב. ר ליג מאי בחרב. ש ליג ליה. ת גליסא. א עבד. ב ליג בחרב. ג ההוא בחרב ; בהאי חרב דשמא קדישא חקיק ביה אומי. ד ליג אמר. ה ליג בקללה אתא. ו בשם.

הסבא

הסולם

טאמר

רנז) כתיב והוא קללני וגר : כתוב, והוא קללני קללה נמרצת. וכתוב, ואשבע לו בה' לאמר אם אמיתך בחרב. שואל מהו בחרב. וכי שוטה היה שמעי, שלא הביין, שאלו נשבע לו כך, שלא יאמר אחיכ, בחרב לא. אבל בחנית או בחץ כן. רנח) אלא תרין מלין וכר : ומשיב, אלא ב' דברים כאן, א', שאמר הילד, בנו של דג הגדול ההוא שקשקשיו עולים עד דום עננים, השבועה של דוד המלך, כשהיה רוצה להשבוע, הוציא החרב שלו, ששם היה חרות שם הנחקק ושם נשבע. וכך עשה לשמעיי, שכתוב, ואשבע לו בה' לאמר אם אמיתך בחרב. במה היתה שבועה זו, בחרב. ודבר האחר הוא, כי דן שלמה, אמר, בקללה בא אל אבא, שהוא דברים, הרי גם אני בדברים אליו, ובשם המפורש הרגו, ולא בחרב. ומשום זה עשה שלמה כך.

רנה) תו מלה אחרא וכר : עוד. דבר אחר הסתכל שלמה בחכמה, שכתוב, יצא יצא ויקלל. מהו יצא יצא ב' פעמים, יצא ויקלל היה די. ומשיב, אלא יציאה אחת שיצא מבית המדרש לקלל את דוד. ויציאה אחת שיצא מירושלים אל עבדיו שמת עליה. יציאה אחת אל המלך, ויציאה אחת אל עבדיו. וכל זה דאה שלמה והסתכל ברוח הקדש ביציאה ההוא השניה. ועיכ אמר, והיה ביום צאתך, ידע שביציאה ימות.

רנו) ועפר בעפר מהו וכר : שואל, מהו ועפר בעפר. ומשיב, אמר שלמה אצל אבי היה בעפר, אצל שמעי יהיה במים. שכתוב, והיה ביום צאתך ועברת את נחל קדרון. שם היה עפר וכאן מים. שניהם דן שלמה, שיהיה נידון בעפר ומים כסוטה, למי שהשטין הדרך אצל אביו.

השתא

רנט) השתא אית ז לאסתכלא, דכיון דאומי ליה דוד, אמאי קטליה, ן דאתחזי דהא אומאה דא בעלילה הוה, דהא לבא ופומא לא הוו כחדא. אלא ודאי דוד לא קטליה, והא ידיעא, כל שייפין דגופא מקבלין כלא, ולבא לא מקבלא אפילו כחוטא דנימא דשערא. דוד מלכא לבא הוה, וקביל מה ם דלא אתחזי ליה לקבלא, ובגין כך, ם וידעת את אשר תעשה . לו כתיב. ותו, דהא אילנא גרים למהוי נטיר ונוקם כחויא.

רט) כתיב ם כי לא תחפוץ זבח ואתנה עולה לא תרצה. זבחי אלהים רוח נשברה לב נשבר ונדכה אלהים לא תבזה. כי לא תחפוץ זבח, וכי לא בעי קביה דיקרבון קמיה קרבנא, והא איהו אתקין לגבי חייביא קרבנא, דיקרבון ויתכפר להו חובייהו. אלא דוד לקמי ז שמא דאלהים אמר, וקרבנא לא קרבין לשמא דאלהים, אלא לשמא דיו"ד ה"א וא"ו ה"א. דהא לגבי דינא קשיא מדת הדין, לא מקרבין קרבנא. דכתיב ם אדם כי יקריב מכם קרבן ליי. ליי, ולא לשמא דאלהים. וכי תקריב קרבן מנחה ליי. זבח תודה ליי. זבח שלמים ליי.

רסא) ובגין כך, כיון דדוד מלכא, ן לגבי אלהים אמר. אצטריך למכתב, כי לא תחפוץ זבח ואתנה עולה לא תרצה. דהא לשמא דא לא מקרבין, ז אלא רוח נשברה. דכתיב זבחי אלהים רוח נשברה. ם קרבנא דאלהים, עציבו, ותבירו דלבא. ובגין כך, מאן דחלם חלמא בישא, עציבו אצטריך לאחזאה, ם דהא במדת אלהים

מסרת הזהר

חלופי גרסאות

ז לומר. ן אתחזי. ם דאתחזי וליג דלא. י ליג לו.
 כ דכתיב. ז ליג שמא. ן ליג לגבי. נ אבל זבחי
 וליג מן אלא עד זבחי. ם ליג קרבנא דאלקים.
 ע ליג דהא.

ט (מ"א ב). ם (תהלים נא). ם (ויקרא א) לך קא
 צ"ב ז"ח ג ט"ד ש"כב.

מאמר

הסולם

הסבא

להם עונותיהם. ומשיב. אלא דוד, לפני שם אלקים אמר זה, שהוא מדת הדין, וקרבן אינם מקריבים לשם אלקים אלא לשם יוד הא ואו הא. כי אל דין קשה שהוא מדת הדין אינם מקריבים קרבן. שכתוב, אדם כי יקריב מכם קרבן להוי"ה, להוי"ה ולא לשם אלקים, וכן כתוב, וכי תקריב קרבן מנחה להוי"ה, זבח תודה להוי"ה, זבח שלמים להוי"ה. ולא כתוב השם אלקים.

רנט) השתא אית לאסתכלא וכי :
 עתה יש להסתכל, כיון שנשבע לו דוד, למה הרגו, שנראה, אשר שבועה הזו היתה בעלילה, כי הלב יהפה לא היו שוים. ומשיב, אלא ודאי דוד לא הרגו, והרי ידוע, שכל איברי הגוף מקבלים הכל, והלב אינו מקבל אפילו כחוט השערה. דוד המלך היה הלב של ישראל, וקבל מה שלא היה ראוי לו שיקבל, דהיינו מה ששמעי סיקל באבנים ועפר, בעפר, ומשום זה, וידעת את אשר תעשה לו כתוב, ועוד, כי האילן, דהיינו מה שהיה בבחינת מלכות שהוא אילן זעירא, גרם לו להיות נוקם ונוטר כנחש.

רסא) ובגין כך כיון וכי : ומשום זה, כיון שדוד המלך אמר אל השם אלקים, צריך לכתוב, כי לא תחפוץ זבח ואתנה עולה לא תרצה. כי לשם זה אינם מקריבים אלא רוח נשברה, שכתוב, זבחי אלקים רוח נשברה. קרבן של אלקים הוא עצבות ושבירת הלב, ומשום זה, מי שחלם חלום רע, הוא צריך להראות עצבות, כי הוא עומד במדת אלקים, זבח של מדת הדין צריך להיות עצבות ורוח נשברה

רט) כתיב, כי לא וגר' : כתוב, כי לא תחפוץ זבח ואתנה עולה לא תרצה זבחי אלקים רוח נשברה וגר'. שואל, כי לא תחפוץ זבח, וכי אינו רוצה הקב"ה שיקריבו לפניו קרבן, והרי הוא תקן לרשעים שיקריבו קרבן, ויתכפר (דפו"י דף ק"ח ע"א)

קיימא, זבח דמדת דינא, עציבו אצטריך ורוח נשברה, והוא עציבו 9 מסתייה לחלמא 10 בישא, ולא שלטא דינא עלוי. דהא זבח דאתחזי למדת דינא, אקריב קמיה. רסב) לב נשבר ונדכה אלהים לא תבוה, מאי לא תבוה, מכלל דאיכא לב דאיהו בוזה. אין. היינו לב דאיהו גאה, לב בגסות רוחא, היינו לב דאיהו בוזה, אבל לב נשבר ונדכה אלהים לא תבוה.

רסג) הטיבה ברצונך את ציון תבנה חומות ירושלים. 11 מאי הטיבה, אתחזי דהא טיבו אית בה, והשתא 12 הטיבה על ההוא טיבו. ודאי הכי הוא, דהא מן יומא דקביה אשתדל בבנין בי מקדשא לעילא, עד כען, ההוא הטבה דרצון, לא שרייא על ההוא בנין, ועל דא לא אשתכלל. דהא בשעתא דרצון דלעילא יתער, ייטיב וידליק נהורין דההוא בנין, וההוא עבידתא, דאפילו מלאכין דלעילא, לא ייכלון 13 לאסתכלא 14 בההוא בי מקדשא, ולא בההוא בנין. וכדין 15 בי מקדשא, 16 וכל עובדא אשתכלל.

רסד) תבנה חומות ירושלים, וכי מן יומא דאשתדל בבנין בי מקדשא עד כען, לא בנה לון. 17 אי חומות ירושלם עד כען לא בנה, בי מקדשא על אחת כמה וכמה. אלא קודשא בריך הוא, כל עובדוי, לאו כעובדי דבי. בני נשא כד בנו בי מקדשא 18 לתתא, בקדמיתא עבדו שורי קרתא, ולבסוף עבדו בי מקדשא. שורי קרתא בקדמיתא, בגין לאגנא עלייהו, ולבתר בניינא דביתא. קביה לאו הכי, אלא בני בי מקדשא בקדמיתא, ולבסוף, כד יחית ליה 19 משמיא, ויותיב ליה על אתריה,

חלופי גרסאות

9 מסתייע. 10 בישא. 11 מוסיף הטיבה ברצונך קמ"ל מאי. 12 ר טיבו. 13 מוסיף לא לאסתכלא. 14 ת כבי וליג. ההוא; כבי ההוא (ד"א). 15 א ליג בי מקדשא. 16 ב ועובדא וליג וכל; כל. 17 ג מוסיף או אי. 18 ד ליג לתתא. 19 ה ליג משמיא.

מאמר

הסולם

הסבא

נשברה, ועצבות ההיא מועיל לחלום הרע, ואין הדין שולט עליו. כי זבח הראוי למדת הדין הקריב לפניו. רסב) לב נשבר ונדכה אלקים לא תבוה? שואל, מהו לא תבוה, משמע שיש לב, שהוא בוזה, ומשיב, כן, והיינו הלב שהוא גאה, הלב שהוא בגסות הרוח, היינו הלב שהוא בוזה. אבל לב נשבר ונדכה אלקים לא תבוה. רסג) הטיבה ברצונך את ציון וגו': שואל מהו הטיבה, הלא נראה שיש בה טוב, ועתה למה צריך להתפלל, הטיבה על ההוא טוב, ומשיב, ודאי כן הוא, שצריך להתפלל הטיבה, כי מיום שהקביה השתדל בבנין בית המקדש למעלה עד עתה, הטבה של הרצון לא שרתה על בנין ההוא, ועל כן לא השתכלל. כי בשעה שהרצון של מעלה יתעורר, ייטיב וידליק האורות של בנין ההוא ומעשה ההוא, עד

שאפילו המלאכים של מעלה לא יוכלו להסתכל בבית המקדש ההוא, ולא בבנין ההוא. ואז ישתכלל בית המקדש וכל מלאכתו. ועל זה התפלל, הטיבה ברצונך את ציון וגו'. רסד) תבנה חומות ירושלים? שואל, וכי מן היום שהשתדל בבנין בית המקדש עד עתה עוד לא בנה אותם, ואם חומות ירושלים לא בנה עד עתה, הבית המקדש, על אחת כמה וכמה שלא בנה. ואין אמר הטיבה ברצונך את ציון, שהוא בהמ"ק, כי מתחילה בונים החומות, ואח"כ בית המקדש, ומשיב, אלא הקביה, כל מעשיו אינם כמעשה בני אדם. בני אדם, כשבונים בית המקדש למטה, מתחילה עושים חומות העיר, ולבסוף בית המקדש. חומות העיר מתחילה כדי להגן עליהם, ואח"כ בנין הבית. הקביה אינו כן, אלא בונה בית המקדש בתחילה, ולבסוף, כאשר הורידו מן השמים ומושיבו

כדין יבנה חומות ירושלם, דאנון שורין דקרתא. וע"ד ז אמר דוד ע"ה, (ז) הטיבה ברצונך את ציון בקדמיתא, ולבתר תבנה * (חומות ירושלם.

רסה) הכא אית רזא, כל עובדין דעביד קב"ה, בקדמיתא אקדים ההוא דלבר, ולבתר מוחא דלגו, והכא לאו הכי. ת"ח, כל אינון עובדין דעביד קב"ה, ואקדים ההוא דלבר, מוחא אקדים במחשבה, ובעובדא ההוא דלבר, דהא כל קליפה מסטרא אחרא הוי, ומוחא מן מוחא, ותדיר סטרא אחרא אקדים ורבי ואגדיל ונטיר איבא. כיון דאתרבי, זרקין ליה לבר, (ט) ויכין רשע וצדיק ילבש, וזרקין לההיא קליפה, ומברכין לצדיקא דעלמא.

רסו) אבל הכא, בבניינא דבי מקדשא, דסטרא בישא יתעבר מעלמא, לא אצטריך, דהא מוחא וקליפה דיליה הוי. אקדים מוחא, דכתיב הטיבה ברצונך את ציון בקדמיתא, ולבתר תבנה חומות ירושלם. ההיא חומה דלבר, דאיהי קליפה, דיליה היא ממש. דכתיב, (ו) ואני אהיה לה נאם יי חומת אש סביב. אני ולא סטרא בישא.

רסז) ישראל, אינון מוחא, ח עלאה דעלמא. ישראל סליקו במחשבה בקדמיתא, עמין עעכר"ם, דאינון קליפה, אקדימו. דכתיב (ז) ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום לפני מלך מלך לבני ישראל. וזמין קב"ה, לאקדמא מוחא, בלא קליפה. דכתיב (ח) קדש ישראל ליי ראשית תבואתה, מוחא קדים לקליפה. ואע"ג

מסדת הוהר

חלופי גרסאות

(ז) (תהלים נא). (ק) (איוב כז) ח"ג קא. קנו. (ו) ו ל"ג דאינון. ז ל"ג אמר דוד ע"ה. ח ל"ג עלאה. (זכריה ב) ב"א רלג צ"ח. (ט) (בראשית לו) וישלח ע (יב"ב. (ת) (ירמיה ב) לעיל אות קלו צ"ט.

מאמר

הסולם

הסבא

רסו) אבל הכא בבניינא וכו': אבל כאן בבנין בית המקדש, לעתיד לבא, שהצד האחד נעבר מן העולם, אינו צריך להקדים את ההוא שמבחוץ, כי המוח והקליפה שניהם הם שלו, וע"כ מקדים המוח, שכתוב, הטיבה ברצונך את ציון מתחילה, ואח"כ תבנה חומות ירושלים. כי חומה היא שמבחוץ, שהיא הקליפה, היא שלו ממש, שכתוב, ואני אהיה לה נאם ה' חומת אש סביב. אני ולא צד הרע.

רסז) ישראל אינון מוחא וכו': ישראל הם מוח העליון של העולם, ישראל עלה במחשבה תחילה, כי במחשבה קדמה הפנימיות אל הקליפה כנ"ל. העמים עכר"ם שהם הקליפה של ישראל, הקדימו במעשה, כי במעשה הקליפה קדמה לפרי, כנ"ל, שכתוב, ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום לפני מלך מלך לבני ישראל. ועתיד הקב"ה להקדים המוח בלא קליפה, שכתוב, קדש ישראל לה' ראשית תבואתה

ומושיבו על מקומו, או יבנה חומות ירושלים, שהם חומות העיר. וע"כ אמר דוד עליו השלום, הטיבה ברצונך את ציון מתחילה, ואח"כ תבנה חומות ירושלים.

רסה) הכא אית רזא וכו': כאן יש סוד, כל המעשים שעושה הקב"ה, מתחילה מקדים זה שמבחוץ, ואח"כ עושה המוח שמבפנים. וכאן אינו כן כי הקדים בנין ביהמ"ק, לבנין החומות, שהם מבחוץ, ומשיב, בוא וראה, כל אלו המעשים שעושה הקב"ה ומקדים ההוא שמבחוץ, הנה במחשבה, מקדים את המוח, דהיינו ההוא שבפנים, ובמעשה, מקדים ההוא שמבחוץ, כי כל קליפה, דהיינו מה שמבחוץ, הוא מצד האחד, והמוח נמשך מן המוח, דהיינו צד הקדושה, ותמיד מקדים הצד האחד, ומתרבה וגדל ושומר הפדי, כיון שנתבשל הפרי זודקים הקליפה לחוץ, ויכין רשע וצדיק ילבש, וזודקים קליפה היא ומברכים לצדיקו של עולם.

דמוחא יקום בלא קליפה, מאן הוא דיושיט ידא למיכל מניה, כ בגין, א דכל אוכליו
יאשמו רעה תבא אליהם נאם יי.

רסח) בההוא זמנא, ב) אז תחפוץ זבחי צדק. בגין, דהא כדין, יתחבר כלא
בחבורא חדא, ויהא שמא שלים בכל תקוניה. וכדין קרבנא להוי שלים, ליי אלהים.
דהשתא אלהים לא אתחבר לקורבנא, דאלמלא אתחבר ביה, כמה אלהים יסלקון
אודנין לאתחברא תמן. אבל בההוא זמנא, ג) כי גדול אתה ועושה נפלאות אתה
אלהים לבדך. ואין אלהים אחרא.

רסט) ובההוא זמנא כתיב, ד) ראו עתה כי אני אני הוא ואין אלהים עמדי
ז) ראו כי אני אני הוא סגי, מאי עתה. אלא ח) דלא הוה קדם לכן, וההוא זמנא
י) ליהוי. אמר קב"ה, ט) עתה ראו, מה דלא תיכלון למיחמי מקדמת דנא.
רע) כי אני אני, תרי זמני אמאי. אלא לדייקא, ט) דהא לית תמן אלהים, אלא
הוא. דהא כמה זמנין, דאתמר אני זמנא חדא, פ) ולא יתיר, והוה תמן סטרא אחרא.
אבל השתא אני אני הוא ואין אלהים עמדי, דהא ז) כל סטרא אחרא אתעבר, ודייקא
אני אני.

רעא) אני אמית ואחיה, עד השתא מותא הות מסטרא אחרא, מכאן ולהלאה,
אני אמית ואחיה, מכאן, דבההוא זמנא, כל אינון דלא טעמי טעמא דמותא. מניה
תהא לון מותא, ויקים לון ק) מיד. אמאי. בגין דלא ר) ישתאר מההוא וזהמא בעלמא
כלל, ויהא עלמא חדתא, בעובדי ידוי ט) דקב"ה.

חלופי גרסאות

מסדת הזהר

א) (שם) לעיל אות ת. ב) (תהלים נא.) ג) (שם טו) כ) ל"ג בגין. ל) מוסיף ראו עתה ראו. ח) דהוה וליג
דלא. נ) דלהוי; מוסיף לא ליהוי. ט) ל"ג עתה ראו.
ז) דלית וליג דהא. פ) ל"ג ולא יתיר. צ) כלא וליג
סטרא אחרא. ק) ל"ג מיד. ר) אשתאר. ש) ל"ג דקב"ה; מוסיף תנינן י) דברים כו' קי"ג ב'.

הסבא

הסולם

מאמר

מקודם לכן ובזמן ההוא יהיה. אמר הקב"ה.
עתה ראו מה שלא יכלתם לראות מקודם לכן.
רע) כי אני אני וכר: שואל, כי אני
אני, ב' פעמים למה. ומשיב, אלא לדייק, שאין
שם אלקים אלא הוא. כי כמה פעמים שנאמר
אני פעם אחת ולא יותר, והיה שם צד האחר.
אבל עתה אני אני הוא ואין אלהים עמדי, כי
כל צד האחר נעבר. ובדיוק הוא אני אני.

רעא) אני אמית ואחיה וכר: עד עתה
היה המות על ידי צד האחד, מכאן ולהלאה.
אני אמית ואחיה. מכאן שבזמן ההוא דהיינו
לתחיית המתים, כל אלו שלא טעמו טעם המות,
ממנו, מן הקב"ה, יהיה להם המות ויקים אותם
מיד לתחייה. למה נעשה המות ע"י הקב"ה. כדי
שלא ישאר מן זוהמה ההיא כלום בעולם, ויהיה
עולם חדש במעשה ידיו של הקב"ה.

ואם

תבואתה דהיינו שהמוח קודם לקליפה. ואע"פ
שהמוח יקום בלא קליפה, מי הוא שיושיט ידו
לאכול ממנו, משום. שכל אוכליו יאשמו רעה
תבא אליהם נאם ה'.

רסח) בההוא זמנא וכר: בזמן ההוא
כתוב, אז תחפוץ זבחי צדק, משום, כי אז,
יתחבר הכל בחבור אחד ויהיה השם שלם בכל
תקונו, ואז הקרבן יהיה שלם להויה אלקים. כי
עתה אלקים אינו מתחבר אל הקדבן, כי אם
היה מתחבר בו, כמה אלהים אחרים יעלו אזנים
להתחבר שם, וינקו מן הקדושה ח"ו. אבל בזמן
ההוא, כתוב, כי גדול אתה ועושה נפלאות אתה
אלקים לבדך. ואין אלהים אחר.

רסט) ובההוא זמנא כתיב, וכר: ובזמן
ההוא כתוב, ראו עתה כי אני אני הוא ואין
אלקים עמדי. ושואל, ראו כי אני אני הוא, היה
די למה נאמר עתה. ומשיב, אלא, שזה לא היה

רעב) ת ה) ואם אמר יאמר וגר לא אצא חפשי. כמה דאתמר * כדין פגים ליה פגמו. אם בגפו יבא, מהו בגפו. תנינן, כתרגומו, בלחודוי. יאות הוא. אבל הא תנינן, כל עלמא, לא קאים, אלא על גפא חדא, דלוייתן.

רעג) ורזא דא, בשעתא דקיימא דכר ונוקבא, ב דדכר ונוקבא ברא לון קביה, ובכל מה דאזלין, עלמא ג מזדעזע, ואלמלא דסרס קביה דכורא, וצנן ית ונוקבא, הוּו [ז] מטשטשין עלמא. וע"ד לא עבדין תולדין, ד אם בגפו יבא, תחות ההוא גפא, דלא עביד תולדין עאל. והואיל וכן, בגפו יצא, לתמן. אתדחא, ולא עאל לפרגודא כלל, ואתדחא ואטרדי מההוא עלמא. בגפו יצא, ה בגפו יצא ודאי.

רעד) ת"ת, מה כתיב, ה) ערירים ימותו, ו ערירים כלל דכר ונוקבא. ברזא דדכורא עאל, וברזא דנוקבא יפוק. עאל בהאי, ויפוק, בהאי. והאי איהו אתר, דקא אתדבק ביה בההוא עלמא, דהא קביה לא בעי דיעול קמיה, מאן דמסרס גרמיה בהאי עלמא.

רעה) תא חזי, מן קרבנא. דלא * הוּו מקרבין קמיה סרוסא, ואפיקו ליה, דלא יתקרב לקמיה, ופקיד ואמר, ה) ובארצכם לא תעשו. וכן לדרי דרין אסיר לסרוסי ברין, דברא קביה בעלמא. דהא כל סרוסא, דסטרא אחרא איהו.

רעו) ה ואי איהו אשתדל, ונסיב איתתא, ולא עביד תולדין, ולא בעא, ואעיג.

מסרת הוהר

חלופי גרסאות

ה) (שמות כא) כ"ב קמט צ"ב. ו) (ויקרא כ) ויחי קא צ"ד ז"ח נט ט"ב שמ"ב. ז) (ויקרא כב) ח"ג סג
 ת בדפו"י כתב שייך לעיל ק"ו א'; ל"ג ואם אמר יאמר וגר. א ל"ג כדן. ב ודכר. ג מזדעזעאן. ד ל"ג אס; מוסיף ומאן דלא עביד תולדין בגפו אם. ה בגופו. ו מוסיף ערירים כתיב. ז בהאויפוק בהא. ח ל"ג ואי; אי הוא.

דרך אמת [צ] מהרסין ומחריבין.

מאמר

הסולם

הסכא

רעד) ת"ח מה כתיב וכר: בוא וראה, מה כתוב, ערירים ימותו. ערירים כולל דכר ונוקבא. בסוד הדכר בא, ובסוד הנוקבא יצא. (כנ"ל אות ר"ט) בא בזה ויצא בזה. וזה הוא המקום שנתדבק בו בעולם ההוא. דהיינו במלכות. כי הקביה אינו רוצה שיבא לפניו מי שסירס עצמו בעולם הזה.

רעה) תא חזי מן וכר: בוא וראה מן הקרבן, שלא היו מקריבים לפניו מסורס, והוציאו אותו שלא יתקרב לפניו, וצוה ואמר, ובארצכם לא תעשו. וכן לדורי דורות אסור לסרס בריות שבדא הקביה בעולם. כי כל סירוס הוא מצד האחר.

רעו) ואי איהו אשתדל וכר: ואם הוא השתדל ונשא אשה, ולא עשה תולדות, ולא רצה, ואע"פ שיש לו אשה, או היא אינה רוצה, ובא לעולם ההוא בלא בנים, מה כתוב, אם בעל אשה הוא, ולא השגיחו לפועל ידיו של הקביה

רעב) ואם אמר יאמר וגר: לא אצא חפשי. כמו שבארנו (לעיל אות ר"כ) או פוגם אותו בפגם, דהיינו ורצע אדוניו את אונן במרצע. אם בגפו יבא, מהו בגפו. למדנו, כתרגומו, בלחודוי. יפה הוא. אבל הרי למדנו, כל העולם אינו עומד אלא על סנפיר אחד של לוייתן.

רעג) ורזא דא בשעתא וכר: וסוד זה הוא, שבשעה שנמצא הלוייתן דכר ונוקבא, כי דכר ונוקבא ברא אותם הקביה, בכל מקום שהלכו היה העולם מזדעזע, ואם לא סרס הקביה את הזכר וצינן את הנקבה, היו מעכירים את העולם. ועל כן אינו עושה תולדות. וזהו, אם בגפו יבא, אט בא תחת גף ההוא של לוייתן, שאינו עושה תולדות, וכיון שכן, בגפו יצא, הוא נדחה שמה, ואינו נכנס למחיצתו של המלך כלל, ונדחה ונטרד מעולם ההוא. בגפו יצא, בגפו יצא ודאי.

דאית ליה איתתא, או ם אי היא לא בעאת, ועאל לההוא עלמא, בלא תולדין, מה כתיב. אם בעל אשה הוא, ולא אשגחו לפעל ידוי דמאריהון, ויצאה אשתו עמו, איהו יעול בגפו דדכורא, ואיהי בנוקבא. בגפו יבא בגפו יצא כמה דאתמר, כלא על תקוניה.

רעז) אם אדניו יתן לו אשה, כמה דאתמר, אם אדניו, דא איהו אדון כל הארץ. יתן לו אשה, מהכא, דלאו ברשותא דבר נש. קיימא למיסב אתתא. ם אלא כלא במאזנים לעלות. יתן לו אשה, דהא לאו ברשותיה איהו. ומאן איהי. ך ההיא דלאו דיליה, ולא אודמנת לגביה, ומאן איהי. ההיא דהות זמינא לאחרא, ואקדים האי ברחמי, ונטיל לה, דא אתייהבת ליה, דלא אתחזיאת ליה.

רעח) וקביה חמי מרחיק, וחמי לההיא אתתא, דזמינת לאפקא ם תולדין בעלמא. אקדים האי ברחמי, ואתייהבת ליה, ועביד איבין, וזרע זרעא, ן באתתא דלאו דיליה, בגיכ, האשה וילדיה תהיה לאדניה, והוא יצא בגפו. אי ענייא מסכנא, כמה אשתדל בריקניא, לאה ם ואשתדל למעבד פירין, בגנתא דלאו ן איהי דיליה, ונפק בריקניא.

רעט) סבא סבא, ן בעדנין אלין, לא הוית ברגליך דחי לתרעא, כמאן דשכיב בארעא בלא תוקפא, ץ דהא אתחלש ן ומחלשא סגי, דלא יכיל, דחי ברגליו. ך אתתקף סבא, ולא תדחף. הא ענייא מסכנא, דאשתדל בריקניא, אימא אמאי. אי בגין דזרע בגנתא אחרא דלאו דיליה, יאות. ם אבל הכא קביה יהיב ליה ההוא גנתא למזרע ן בה, דהא איהו לא נטיל ן לה.

חלופי גרסאות

ם ל"ג אי. י ל"ג קיימא. כ מוסית. אלא כלא (משלי ט"ז) סלט ומאזני משפט לה. ל האי. ן זרעא. ן בגנתא ן ואשתל. ן ל"ג איהי. ן בענינין. ץ אריה; ל"ג דהא אתחלש. ן ומחולשא. ך אתקף. ם אי הכי. ן ביה. א ל"ג לה.

הסבא

תולדות בעולם, ואחר שהקדים זה ברחמים, ניתנה לו, ועשה פירות, תרע זרע, באשה שאינו שלו. משום זה האשה וילדיה תהיה לאדניה והוא יצא בגפו. אי עני מסכן, כמה השתדל לריק, עמל והשתדל לעשות פירות בגן שאינו שלו, ויצא ריקם.

רעט) סבא סבא בעדנין וכי: אמר לעצמו, זקן זקן, בזמנים כאלו, לא היית דוחה את השער ברגליך, כמי ששוכב על הארץ בלא כת, כי נחלש, ומרוב חולשתו, שאינו יכול לפתוח את השער, דוחה אותו ברגליו. התחזק זקן ואל תפחד. זה העני המסכן שהשתדל לריק, למה. אם בשביל שזרע בגן אחר שאינו שלו, יפה, אבל כאן, הקביה נתן לו את גן ההוא לזרע בו, שהרי הוא לא לקחה מעצמו.

אלא

הסולם

מאמר

הקביה, להוליד בנים, ויצאה אשתו עמו. הוא בא בגף של הזכר, והיא בגף של הנקבה, שהיא המלכות, וכל אחד, בגפו יבא בגפו יצא. כמו שבארנו, והכל על תקונו.

רעז) אם אדניו יתן לו אשה: כמו שלמדנו, אם אדניו, זה הוא אדון כל הארץ, שהוא מלכות, יתן לו אשה, מכאן שאין ברשותו של אדם לישא אשה, אלא הכל במאזנים לעלות. דהיינו, לפי משקל הזכיות כך הוא עולה. ועיכ, יתן לו אשה, כי הוא אינו ברשותו. ומי היא, היא היא שאינו שלו, שאינה בח זוגו, ואינה מוכנת לו, ומי היא, היא אשה היא שהיתה מוכנת לאחר, והקדים הוא ברחמים, ונשא אותה. זו ניתנה לו, שלא היתה ראויה לו.

רעח) וקביה חמי מרחיק וכי: והקביה רואה מרחוק, ורואה שאשה היא מוכנת להוציא

רפ) אלא ת"ח, כל מלין דקב"ה עביד, כלהו בדינא אינון, ולא נ הוה מלה בריקניא. האי דקב"ה יהב ליה אתתא, ועביד בה פירין ואיבין, לאו נ האי כשאר בני גלגולא, ד ולא דמי מאן דאשתדל בהאי עלמא לאסגאה אילנא, ה ולא יכיל למאן דלא ו בעא לאסגאה ו לאשתדלא, ואעקר ואפיל טרפין דאילנא, ואזער איבא דיליה.

רפא) האי דאדניו יהיב ליה אתתא, בגין למעבד איבין, הא אשתדל בקדמיתא בגין לאסגאה אילנא, ולא יכיל. ה זכין כל כך לית ליה, דאי הוה זכאה כדקא יאות, לא הוה תב ו בגלגולא, דהא כתיב, ה ונתתי לכם בביתי ובחומותי יד ושם טוב מבנים ומבנות. והשתא דלא זכה, קב"ה חמי, ו דהא אשתדל ולא יכיל, האי, אדוניו יתן לו אשה, כמה דאתמר. וכיון דחס עליה קב"ה, ו ויהב ליה ברחמי, ו קב"ה גבי מדידה בקדמיתא, ונטיל מה דגרע ההוא מבוועא, ובג"כ. האשה וילדיה תהיה לאדניה, ולבתר ייתוב, וישתדל על גרמיה, לאשלומי גרעוניה. עד הכא רזא דקרא. רפב) סבא ו סבא, את אמרת ע"ד, דבריקניא אשתדל, ולא אשגחת עלך, דבריקניא את אזיל נ במה דאמרת, דהא קרא ו רדיף אבתרך, דסתיר כל בנינא דבנית עד השתא, ואת חשיב ו דאנת משטטא ימא לרעותך. ומאי איהו. דכתיב, ואם אמר יאמר העבד אהבתי את אדוני את אשתי וגו'. רפג) אי סבא ו סבא, לאי חילא, מה תעביד, חשבת דלא ליהוי מאן דרדיף

מסרת הוהר

חלופי גרסאות

ב הוי. ג הכי. ד לא. ה ליג ולא יכיל. ו ליג בעא לאסגאה. ז ולאשתדלא; אשתדל ועקר. ח בנין ביכ. ט מוסיף בגלגולא כאבנא בקוספיתא. י דהאי. כ ויהבה. ל וקב"ה. מ ליג סבא. נ כמה. ס ליג רדיף; אבתריה דא סתיר וליג רדיף. ע דאת. פ ליג סבא לאי חילא.

מאמר

הסולם

הסבא

ולוקח מה שהוא גרע את המבוע ההוא מקודם לכן, ומשום זה, האשה וילדיה תהיה לאדניה. ואח"כ, יחזור וישתדל על עצמו להשלים את חסרונו. עד כאן סוד הכתוב.

רפב) סבא סבא את וכי: אמר לעצמו, זקן זקן, אתה אמרת על זה, שהשתדל לריק להוליד בניס, ולא השגחת עליך, שאתה הולך ריקם, במה שאמרת, שהרי מקרא רודף אחריך, הסותר את כל הבנין שבנית עד עתה, ואתה חושב שאתה משוטט בים לרצונך. ומה הוא המקרא, שכתוב, ואם אמר יאמר העבד אהבתי את אדוני את אשתי ואת בני וגו'. הרי שחזר וזוכה אותם, ולא השתדל לריק.

רפג) אי סבא סבא וכי: אי זקן זקן עייף בלא כח, מה תעשה, חשבת שלא יהיה מי שירדוף אחריך, הרי מקרא זה רודף אחריך, ויצא מאחרי הכותל כאילה בשדה, כלומר, שלא זכרו מקודם ונזכר בו פתאום, וכמו מדלג דלוגים

רפ) אלא ת"ח וכי: אלא בוא וראה, כל דברי הקב"ה, עושה כולם בדין, ולא יש דבר ריק. זה שהקב"ה נותן לו אשה, ועושה בה פירות ואבים, אין זה כשאר בני הגלגול, ואינו דומה מי שמשתדל בעולם הזה להרבות האילן, ואינו יכול, למי שלא רצה להשתדל להרבות, ועקר הפיל עלים מן האילן והמעיס פירות שלו.

רפא) האי דאדניו יהיב וכי: זה שאדוניו יתן לו אשה כדי לעשות פירות, הוא השתדל מתחילה להרבות האילן, ולא יכול, זכיות כל כך אין לו, שאם היה זכאי כראוי, לא היה חוזר בגלגול, כי כתוב, ונתתי לכם בביתי ובחומותי יד ושם טוב מבנים ובנות. ועתה שלא זכה, הקב"ה רואה שהשתדל להוליד בגים ולא יכול, זה, אדוניו יתן לו אשה, כמו שלמדנו, וכיון שרחם עליו הקב"ה ונתן לו אשה ברחמים, הקב"ה לוקח את שלו מתחילה,

אבתרך, ז הא האי קרא p רדיף אבתרך, ונפיק מבתר כתלא, כאילה בחקלא, מדלג דלוגין אבתרך, q תליסר דילוגין דליג אבתרך ואדביק לך, מה תעביד סבא. השתא אית r לך לאתגברא בחילך, דהא גיבר תקיף הוית עד יומא. סבא סבא, הוי דכיר יומא דתלגא, כד זרענא פולין, והווי כמה גוברין בני * חילא, s לקבלך, ת ואנת בלחודך, נצחת תליסר גברין תקיפין, בני חילא, דכל חד מנייהו a קטיל b אריא, עד לא ייכול.

רפד) אי לאינון תליסר גוברין נצחת, הני תליסר דלית בהו t חילא, אלא מלין, עאכיו. אמר ה יאמר כתיב. אלא קביה ארחה למעבד דינא לכלא. כד מטא זמנא דהאי v אתתא z לאשכחא בר h זוגיה מה עביד קטיל לדין, ונטיל לה ההוא בר s זוגא, ואיהו נפיק מהאי עלמא בלחודוי יחידאה.

רפה) . ואם אמר יאמר, הא אוקמוה חברייא כפשטיה דקרא. ואם אמר, בשירותא דשית שנין, יאמר, בסופא דשית שנין, עד לא יעול שביעאה, דהא אי אמר, כד איהו אפילו ביומא c חד משביעאה, מלוי בטלין. מ"ט. העבד כתיב, בעוד

חלופי גרסאות

z והא q נפיק וליג רדיף אבתרך. r ל"ג לך. s לגבך. t ל"ג מן ואנת עד דכל. a מוסיף הוה קטיל. b לאריא. ג ל"ג גוברין. d ל"ג חילא. h מוסיף יאמר העבד. ו ל"ג אתתא. z למשכא. ח זוגא. s זוגה. י מוסיף ואם אמר יאמר העבד ואם. c שביעאה וליג חד.

דרך אמת q י"ג תיבין שבפ' ואם אמר יאמר עד חפשי.

מאמר

הסולם

הסבא

עד לא ייכול. שמחמת הדינים דיום השלג. בטלו החסדים המכונים אריה. הנבחן להריגה. כדי שיכלו לקבל אור החכמה מקו השמאל. והמשכת האורות, מכונה אכילה. ואנת בלחודך נצחת תליסר גברין תקיפין. כי העלה מין לעלית המלכות למקום בינה. ואז נתמעטו הי"ג גבורים מקו שמאל. ונתחברו עם החסדים שבקו ימין. המכונים אריה. ולא הרגו אותו יותר.

רפד) אי לאינון תליסר וכי: אם לאלו י"ג גבורים נצחת. אלו י"ג מלות שבכתוב אם אמר יאמר, שאין בהם כח אלא רק מלות על אחת כמה וכמה. אמר יאמר כתוב. כי הקביה דרכו לעשות דין ומשפט לכל. כשהגיע הזמן של אשה היא שלקחה העבד. למצוא בן זוגה. מה עושה הקביה. הורג את עבד הזה שלקחה ואינה בת זוגו, ולוקח אותה בן זוגה. והעבד יוצא מעולם הזה בגפו יחידי.

רפה) ואם אמר יאמר: הרי העמידוהו החברים כפשוטו של המקרא. ואם אמר בתחילת שש שנים. יאמר, בסופם של שש שנים מטרם שנכנס שנה השביעית. כי אם אמר, כשהוא

דלוגים אחריך. י"ג דלוגים דלג אחריך, שהם י"ג מלות שבכתוב. ואם אמר יאמר עד המלה חפשי, ולא עד בכלל, והשיג אותך. מה תעשה זקן. עתה יש לך להתגבר בכחך כי גבור חזק היית עד היום. זקן זקן. הוי זוכר יום השלג כשזרענו פולין, והיו כמה גבורים אנשי חיל כנגדך. ואתה לבדך נצחת י"ג גבורים אנשי חיל. שכל אחד מהם הרג אריה מטרם שיאכל. פירוש. זריעת פולין ביום השלג כבר ביארנו לעיל (באות נ"ב). שהיא עלית המלכות למקום בינה. שמחמת זה נפלו בינה ותרי"מ מכל המדרגות. החל מבינה שיצאה מראש ד"א עד סוף המדרגות. ביום השלג. היינו במחין דשמאל. הבאים עם נקודת השורק. ע"ש. ונדוע שע"י עלית המלכות לבינה. בסוד נקודת החולם נחלקו הע"ס ל"ג ספירות, כי נעשו ב' פעמים חגית (כמ"ש לעיל בהקט"ז דף י"ג ד"ה והנה, עש"ה) ח"ש. יומא דתלגא כד זרענא פולין, דהיינו שהעלה מין לעלית המלכות בבינה. כדי לבטל הדינים דשלג והווי כמה גוברין בני חילא לקבלך דהיינו התחלקות הספירות ל"ג. דכל חד מנייהו קטיל אריה

דאיהו עבד, בשתא שתיתאה. אמר בשירותא דשית ג שנין, ולא אמר בסופא דשית
 ה שנין, לאו כלום הוא, ובגין כך, תרי זמני אמר יאמר.

רפו) והכא, בעוד דאיהו בהאי אתתא, אסגי צלותין ובעותין בכל יומא, לגבי
 מלכא קדישא, כמה דהוה שירותא ברחמי, הכי ג הוא סופא ברחמי, ודא הוא אמר
 יאמר. אמור בקדמיתא, כד אקדים ברחמי. יאמר בסופא ויתקבל ברחמי. ומה
 יאמר. אהבתי את אדוני, דבגיד, ובסגיא ו דצלותין, רחים פ ליה לקביה. אתקין
 עובדוי, ז ואמר אהבתי את אדוני את אשתי ואת בני לא אצא חפשי. וקביה ק קביל
 ליה, בההוא תיובתא, ובאינון סגיא דצלותין.

רפו) מה עביד ר קביה, מה דהוה ו זמין לאהדרא ה ליה בגלגולא, א ולמסבל
 עונשין בהאי עלמא, על מה דעבד, לא אהדר ב ליה להאי עלמא. ג ומה עביד,
 קריב ליה לבי דינא דמתיבתא דרקיעא, ודיינין ליה, ומסרין ליה לבי מלקיותא,
 וארשים ליה קביה, היך אתמסר לבי עונשא, ד ופגים ליה, למהוי תחות ה שלטניה
 ו דערלה, עד זמן ידיעא, ובתר פריק ליה.

רפח) אי בההוא זמנא דקא עבדין ליה פגימו, אי מטא יובלא, אפילו יומא
 חד ליובלא, ז אתחשב כמה ה דאשכח זמנא עד יובלא, הכי אתענש ולא יתיר. אתא
 יובלא, ואפרוק, ועאלין ליה גו פרגודא. עד הכא. אסתים עינוי ההוא סבא, רגעא
 חדא.

חלופי גרסאות

ל ליג שנין. ט ליג שנין. נ הוה. ס ליג ומה יאמר. ע צלותי. פ ליגליה. צ מוסף ואתקין ואמר. ק לא קביל.
 ר ליג קביה. ש ליג זמין. ת ליג ליה. א ומסבל. ב ליג ליה; ליג ליה להאי עלמא. ג מה. ד וסקיד.
 ה שלטנא (ד"א). ו ריובלא. ז מוסף אתחשב ליה. ח ואשגת.

הסבא

רפו) מה עביד קביה וכו': מה עושה
 הקביה, מה שהיה מוכן להחזירו בגלגול לסבול
 עונשים בעולם הזה על מה שעשה, אינו מחזירו
 לעולם הזה, ומה עושה, מקרב אותו לבית דין
 של המתיבתא דרקיע, ודינים אותו, ומוסרים
 אותו לבית ההכאות, ורושם אותו הקביה,
 במרצע, איך נמסד לבית העונשין, ופוגם אותו,
 להיות תחת ממשלת העדלה עד זמן ידוע.
 ואח"כ גואל אותו.

רפח) אי בההוא זמנא וכו': אם בזמן
 ההוא, שעושים לו פגם, במרצע, הגיע היובל,
 ואפילו יום אחד ליובל, נחשב כמו שהיה נמצא
 כל הזמן עד יובל. כך נענש ולא יותר. בא
 היובל, ונגאל, ומכניסים אותו במחיצתו של
 הקביה. עד כאן. סגר זקן ההוא את עינוי, רגע
 אחד.

הסולם

כשהוא אפילו יום אחד בשנה השביעית, דבריו
 בטלים. מהו הטעם העבד כתוב, כשיאמר בעוד
 שהוא עבד, בשנה הששית. אמר בתחילת שש
 שנים ולא אמר בסוף שש שנים, לא כלום הוא.
 ומשום זה כתוב ב' פעמים, אם אמר יאמר.

רפו) והכא בעוד דאיהו וכו': וכאן,
 בענייננו בעוד שהעבד הוא עם אשה הוה. הוא
 מרבה תפלות ובקשות בכל יום למלך הקדוש,
 כמו שהיה תחלת לקיחתה ע"י רחמים, (כנ"ל
 באות רע"ז) כך הוא הסוף ברחמים. וזה הוא
 אמר יאמר, אמר, בתחילת, כשהקדים
 ברחמים. יאמר, בסוף, שיבקש שלא יהיה נדחה
 מפני בן זוגה, ויתקבל תפלתו ברחמים. ומה
 יאמר, אהבתי את אדוני, שמשום זה, מחמת רוב
 התפלות, אוהב את הקביה. מתקן את מעשיו,
 ואמר, אהבתי את אדוני את אשתי ואת בני לא
 אצא חפשי. והקביה מקבלו בתשובה ההיא,
 וברוב התפלות האלו.

רפט) פתח ואמר, ^ט שמעו הרים את ריב יי והאיתנים מוסדי ארץ כי ריב ליי עם עמו וגו'. אי סבא, עד השתא הוית בעמקי ימא, והשתא דלגת ^ז בטורין תקיפין, למעבד עמהון קרבא. אלא ^ז ודאי עד כען, בימא תקיפא אנת, אבל עד דאזלת בעמקי ימא, פגעת באינון טורין תקיפין, די בגו ימא, ואערעת בהו. השתא אית לך לאגחא קרבא בעמקי ימא, ובהנהו טורין.

רצ) ^ז סבא לאי חילא, מאן יהבך בדא, הוית בשלם, ובעית לכל האי, אנת עבדת, אנת ^ז סביל. השתא לית לך, ^ז אלא לאגחא קרבא, ולנצחא כלא, ולא ^ז למהדר לאחורא. אתקף ^ז בחילך, חגור ^ז חרצך, ולא תדחל, ^ז לתברא הני טורין, דלא יתקפון לגבך. ^ז אימא לון, ^ז טורין רמאין, טורין תקיפין, היך אתון מתתקפין. רצא) תרי קראי כתיבי, חד כתיבי, ^ז קום ריב את ההרים ותשמענה הגבעות קולך. וחד כתיבי, שמעו הרים את ריב יי. אלא אית טורין, ואית טורין. אית ^ז טורין, דאינון טורין רמאין לעילא לעילא, לאלין כתיבי, שמעו הרים את ריב יי. ואית הרים, דאינון טורין תתאין לתתא מנייהו, לאלין כתיבי, קום ריב את ההרים. דהא רדיף מצותין, אית לגבייהו. ועל דא אית טורין ואית טורין.

רצב) ואי תימא, סבא, הא כתיב ותשמענה הגבעות, אלין גבעות כל אינון דלתתא, והשתא אנת עביד לון הרים. אלא הכי הוא, לגבי אינון טורין רמאין, ^ז אקרונ גבעות. כד אינון בלחודייהו אינון הרים אקרונ.

חלופי גרסאות

^ט מוסיף והא בטורין. ^ז ל"ג ודאי. ^ז ל"ג סבא. ^ז סבול. ^ז ל"ג מן אלא עד למהדר. ^ז לאתבא. ^ז בחילא; מוסיף בחילך סבא. ^ז חרצך. ^ז תבר. ^ז אמר. ^ז מוסיף הרים טורין. ^ז אינון.

מסרת הזוהר

^ט (מיכה ו) ח"ב קי: ח"ג רמג. ^ז (שם) ח"ב קיב.

דרך אמת ^ז הרים נבוהים וחזקים.

הסבא

רצא) תרי קראי כתיבי וכי: ^ז ב' מקראות כתובים, אחד כתוב, קום ריב את ההרים ותשמענה הגבעות קולך. ואחד כתוב, שמעו הרים את ריב ה'. אלא יש הרים ויש הרים, יש הרים, שהם הרים רמים למעלה למעלה, שהם חגית, לאלו כתוב, שמעו הרים את ריב ה'. ויש הרים שהם הרים תחתונים למטה מהם, שהם נהי, לאלו כתוב, קום ריב את ההרים. כי רודף מריבות יש אליהם. דהיינו שיש בהם דינים. וע"כ יש הרים ויש הרים.

רצב) ואי תימא סבא וכי: ואם תאמר, זקן הרי כתוב, ותשמענה הגבעות קולך. אלו הגבעות הם כל שלמטה, ואתה עושה אותם הרים. ומשיב, אלא כך הוא כלפי אלו ההרים הרמים נקראים אלו גבעות, וכשהם בפני עצמם נקראים הרים.

הסולם

טאמר

רפט) פתח ואמר שמעו וגו': פתח ואמר, שמעו הרים את ריב ה' והאיתנים מוסדי ארץ, וגו'. אמר לעצמו, אי זקן, עד עתה היית במעמקי הים ועתה דלגת בהרים חזקים לעשות עמהם מלחמה. אלא ודאי עד עתה, אתה היית בים החזק, אבל מטרם שהלכת במעמקי הים, פגשת באלו הרים החזקים שבתוך הים, ונפגשת עמהם. עתה יש לך לעשות מלחמה במעמקי הים ובהרים האלו.

רצ) סבא לאי חילא וכי: זקן עיף בלא כח, מי נתן אותך בזה, היית בשלום, ורצית בכל זה, אתה עשית זה, אתה תסבול. עתה אין לך אלא לעשות מלחמה, ולנצח הכל, ולא לחזור לאחור. התחזק בכחך אזור מתניך, ולא תפחד לשבר אלו ההרים, שלא יתקפו אותך. אמור להם, הרים הרמים, הרים החזקים, איך אתם מתחזקים.

רצג) תא חזי, כתיב והאיתנים מוסדי ארץ, כיון דכתיב שמעו הרים, מאן אינון הרים, ומאן אינון איתנים. אלא, הרים ואיתנים כלהו חד. אבל אינון תלת עלאין לעילא על רישיהו. ואינון תלת לתתא מנייהו. וכלהו חד. הרים לעילא, ועלייהו אמר דוד אשא עיני אל ההרים. ואלין אינון תלת קדמאי. והאיתנים מוסדי ארץ, אלין אינון תלת בתראי, לתתא מנייהו, תרי סמכי ביתא, וחד חדוה דביתא, ואלין אקרון מוסדי ארץ. איתנים אינון, ואיתנים אקרון.

רצד) סבא ב סבא, הא ידעת, מאן דאגח קרבא, אי לא ידע לאסתמרא, לא ינצח קרבין, אצטריך נ למחאה בידיה, ולאסתמרא ברעיוניה, מה דיהא חשיב אחרא, דיהא חשיב ד איהו, ויד ה ימינא זמינא תדיר, למחאה. ומחשבוי וידא שמאלית, זמינא תדיר לקבלא ולאסתמרא, וימינא כלא.

רצה) השתא אמרת והאיתנים, איתנים אינון לתתא, והרים לעילא. אסתמר סבא, דהא רעיונא אחרא לקבלך, דכתיב ממשכיל לאיתן האזרחי. ודא איהו אברהם סבא, ואקרי איתן, ואי אברהם איהו איתן, יצחק ויעקב איתנים אקרון. קום סבא, דהא ידעת רעיונא. דא הוי מחי לרעיונך.

רצו) וישא משלו ויאמר איתן מושבך ושים בסלע קנך. איתן: דא בקר דאברהם. והיינו, הבקר אור. דא עמודא, דכל עלמא קיימא עליה, ונהירו דיליה

חלופי גרסאות

ש ל"ג כיון. ת ל"ג מוסדי ארץ. א אינון. ב ל"ג סבא. ג למהוי בידא. ד הוא. ה כהה. ו לההוא רעיונא וימינא לכלא ימינא לרעיונא ולמחאה, ולא גרסינן מן למחאה עד השתא. ז אינון איתנים. ח ל"ג דהא א אינון. י מוסיף על דא.

מסדת הזוהר

כ (תהלים ככא) לך מן צ"ב. ל (שם פט) וחי קלד צ"ג ט (במדבר כד) נח ע צ"ב. ו (בראשית מד) מקץ סא צ"ד.

הסכא

נועדת תמיד להכות, ומחשבותיו ויד השמאלית, נועדות לקבל ולהשמר, המחשבות להשמר, ויד שמאלית מקבלת ההכאות מן האזור. והימין הוא לכל דבר.

רצה) השתא אמרת והאיתנים וגו': עתה אמרת, והאיתנים וגו'. איתנים הם למטה, נה"י. והדים למעלה, חג"ת. השמר זקן, כי מחשבה אחרת כנגדך, שכתוב, משכיל לאיתן האזרחי. וזה הוא אברהם סבא, שנקרא איתן, ואם אברהם הוא איתן, יצחק ויעקב גם כן איתנים נקראים, והאבות הם חג"ת, הרי שחג"ת נקראים איתנים. קום זקן, כי ידעת שרעיון זה מכה לרעיונך.

רצו) וישא משלו ויאמר איתן וגו': איתן, זה בקר של אברהם, והיינו הבקר אור, שזוהו העמוד, דהיינו יסוד, שכל העולם, שהוא מלכות, עומד עליו. והאור שלו יורש מאברהם, שהוא חסד. נהר היוצא מעדן נקרא, שהוא יסוד. הרי

מאמר

רצג) תא חזי כתיב וכי: בוא וראה, כתוב, והאיתנים מוסדי ארץ. שואל, כיון שכתוב שמעו הרים, ומי הם אלו איתנים. ומשיב, אלא הרים ואיתנים כולם אחד. אבל הרים הם שלשה עליונים למעלה על ראשם של האיתנים, שהם חג"ת. ואיתנים הם שלשה למטה מהם, שהם נה"י. וכולם אחד. הדים למעלה, ועליהם אמר דוד אשא עיני אל ההרים, ואלו הם שלשה ראשונים, חג"ת, והאיתנים מוסדי ארץ, אלו הם שלשה אחרונים שלמטה מהם, שהם, שני סומכים של הבית, דהיינו נצח והוד, ואחד חדות הבית, שהוא יסוד, ואלו נקראים מוסדי ארץ, איתנים הם, דהיינו חזקים, ואיתנים נקראים. רצד) סבא סבא הא וכי: אמר לעצמו, זקן זקן, הרי ידעת, מי שעושה מלחמה אם אינו יודע להשמר, לא ינצח מלחמות, צריך להכות בידו, ולהשמד במחשבתו, אשר מה שיחשוב תאמר, יחשוב הוא, וישמור עצמו, ויד ימין 632 (דפרי דף קט צ"ב י) דף ק"י ע"א)

מאברהם ירית. נהר היוצא מעדן אקרי. אי סבא סבא, הא רעיונא אחרא לקבלך, ולא ידעת לאסתמרא, כ היכי מגיחין קרבא. סבא, אן הוא תוקפא דילך, ודאי (ט) לא לגבורים המלחמה.

רצז) כתיב משכיל לאיתן האזרחי, וכתוב משכיל לדוד, דא נהר היוצא מעדן, דאיהו תורגמן לדוד, לאודעא ליה, מאינון מלין סתימין עלאין. אי משכיל איהו נהר דנפיק מעדן. איתן האזרחי אברהם, איהו לעילא ודאי, הא ידענא. ואע"ג דאנא סבא, על רעיונא דא מחינא. איתן האזרחי, תרין דרגין אינון. כד"א, בקר אור, אור, הוא אברהם. בקר הוא נהר. אוף הכי, איתן האזרחי, אורת, הוא אברהם. איתן, כמה דאתמר, דא ההוא נהר ו דנגיד ו נפיק מעדן.

רצח) השתא סבא, קום קאים על רתיכך, דהשתא תנפול ולא תיכול למיקם. הא שלמה מלכא, אתי בחילוי ורתיכוי וגבורי ופרשוי, ואתי לקבלך, ו קום פוק מן חקלא, דלא ישכח לך תמן. כתיב (ט) ויקהלו אל המלך שלמה כל איש ישראל בירח האיתנים בחג וגו'. ירח דאתילידו ביה האיתנים, ומאן ו אינון. אבהן, ואינון איתני עולם. וירח דא, איהו תשרי. דאלפא ביתא ו אהדר למפרע מתתא לעילא. רצט) ותו ממילך, יאות דתפוק מן חקלא, ולא תשתכח תמן. אילו כתיב משכיל

מסרת הזהר

(ט) (קהלת ט) ח"ג קפא : ע) (מלכים א ח).

חלופי גרסאות

כ הכי. ל משכיל לאיתן האזרחי כתיב. מ משכיל דא וליג וכתיב משכיל לדוד. נ משכיל. ט ל"ג כד"א. ע ל"ג דנגיד. פ דנפיק. צ ל"ג קום. ק איהו. ר ואהדר.

מאמר

הרי שיסוד נקרא איתן. אמר לעצמו. אי זקן זקן. הרי רעיון אחד כנגדך, ואינך יודע להשמר. איך עושים מלחמה. זקן, איפה הוא גבורתך. ודאי לא לגבורים המלחמה.

רצז) כתיב משכיל לאיתן האזרחי וכתוב, משכיל לדוד. זהו נהר היוצא מעדן, שהוא יסוד, שהוא המבאר אל דוד, שהוא מלכות, להודיעו מאלו דברים הסתומים העליונים. וע"כ נקרא היסוד משכיל. ואם משכיל, הוא נהר היוצא מעדן, דהיינו יסוד שהוא למטה, בנה"י, איתן האזרחי, יהיה אברהם, שאני יודע שהוא ודאי למעלה, בחג"ת, ואע"פ שאני זקן על רעיון הזה אני מכה. אלא איתן האזרחי שתי מדרגות הן, כמש"א בקר אור, אור, הוא אברהם שהוא חסד, בקר, הוא נהר, שהוא יסוד. אף כאן איתן האזרחי, אזרח הוא אברהם, איתן הוא כמו שאמרנו, שזה נהר ההוא הנמשך ויוצא מעדן, שהוא יסוד.

633 (דפו"י דף ק"י ע"א)

הסולם

הסבא

רצח) השתא סבא קום וכי: עתה זקן קום עמוד על מרכבתך. כי עתה תפול ולא תוכל לקום. הרי שלמה המלך בא בצבאותיו, ומרכבותיו וגבוריו ופרשיו, ובאים לקראתך. קום צא מן השדה, שלא ימצאו אותך שם. כתוב, ויקהלו אל המלך שלמה כל איש ישראל בירח האיתנים בחג וגו'. היינו, ירח שנולדו בו האיתנים ומי הם. הם האבות שהם איתני עולם. וירח זה הוא תשרי, שהאלף בית חזר בו למפרע ממטה למעלה, דהיינו בסדר תשרי צפוני וכי. כי סדר אותיות תשרי הן למפרע, הרי שהאיתנים הם האבות, שהם חג"ת.

רצט) ותו ממילך יאות וכי: ועוד, מדברין עצמן, שאמר, איתן האזרחי הם ב' מדרגות, יפה לך שתצא מן השדה ולא תמצא שם. כי אלו היה כתוב, משכיל איתן האזרחי, היה טוב כמו שאמרת, שהן ב' מדרגות, עתה שכתוב משכיל לאיתן האזרחי, אין מלחמתך שה

איתן האזרחי כדקאמרת. השתא דכתיב משכיל לאיתן האזרחי, לית קרבך כלום, ותפוק מן חקלא, בעל כרחך ולא תתחזי תמן.

ש) אי סבא עניא מסכנא, ה היכי תפוק. אי הכי, ינצחון לך ה ותערוק מן חקלא, כל בני עלמא ירדפון אבתרך, ולית לך אנפין לאתחזאה קמי בר נש א לעלמין. הכא אומינא, דלא אפוק מן חקלא, והכא אתחזי אנפין באנפין בשלמה מלכא, וכל איש ישראל, ב וגוברין ופרשין ורתיכין דיליה. קודשא בריך הוא יסייע לך סבא, דהא לאי ג חילא אנת. קום סבא ד אתגבר בחילך ואתתקף, ה דעד יומא ו דא הוית גיבר ז תקיף בגוברין.

שא) פתח ואמר, משכיל לאיתן האזרחי. אלו כתיב משכיל לדוד, כדקאמרת, אבל משכיל לאיתן, אית משכיל ואית משכיל. אית משכיל לעילא, ואית משכיל לתתא. משכיל לאיתן בזמנא דההוא ה נהר, קם ב בתאובתא כל שייפן חדאן ומתחברן לגביה, ו ואי הוא * סליק, כ עד דמוחא עלאה אתפייס לגביה, וחדי לקבליה. וכדין משכיל לאיתן ג האזרחי, משכיל ליה, ואודע ליה על ה ידא דאברהם רחימו, כל מה דאצטרך, וההוא מוחא עלאה משכיל לאיתן. וכד דוד מלכא, אתתקן ג בתיאובתא לגביה, איהו משכיל לדוד. כמה דהוה מוחא עלאה, משכיל ליה. ועל דא, אית משכיל, ואית משכיל.

שב) בירח האיתנים, דאתילידו ב בהא ירח איתנים, פ בנינא לתתא איהו

חלופי גרסאות

ש הכי. ת ותפוק. א ל"ג לעלמין. ב וגוברין. ג ל"ג חילא. ד ואתקן ול"ג אתגבר בחילך ואתתקף. ה עד. ו ל"ג דא. ז ל"ג תקיף. ח גבר. ט בתיובתא. י ואיהו ול"ג ואי הוא. כ מוסיף עד דסליק עד מוחא; וסליק עד מוחא. ל ל"ג האזרחי. מ ידוי לאברהם. נ בתיובתא; בתאואת. ס מוסיף אית משכיל בירח. ע בהאי. פ בעינא.

הסבא

הסולם

מאמר

בהשתוקקות, כל האברים שמחים ומתחברים עמו. ואם הוא עולה עד שמוח העליון, שהוא חסד שנעשה לחכמה, מתרצה לו ושמה לקראתו, או משכיל לאיתן האזרחי, שמשכיל את היסוד ומודיע לו, על ידי אברהם אוהבו שהוא חסד שעלה ונעשה חכמה, כל מה שצריך, ומוח העליון ההוא, שהוא חכמה, הוא משכיל לאיתן, שהוא יסוד. וכאשר דוד המלך, שהוא מלכות, מתתקן בהשתוקקות אל היסוד, היסוד משכיל לדוד, כמו מוח העליון משכיל ליסוד. ועל כן, יש משכיל ויש משכיל.

שב) בירח האיתנים: שנולדו בידח הזה, איתנים, כי הבנין שלמטה, נה"י, הוא כעין שלמעלה, חג"ת, וע"כ נולדו בו הרים ואיתנים, ההרים, שהם חג"ת, סתומים, שהחכמה נסתמה בהם ואינה מאירה. איתנים, הם ירכין, נר"ה, חזקים כנחושת, ואיתן ההוא ביניהם, שהוא יסוד, המשפיע הארת החכמה. קום

שזה כלום, כי משמע שהן מדרגה אחת, ולא שתיים. ותצא מן השדה בהכרח, ולא תתראה שם. ש) אי סבא עניא וכר: אי זקן עני ומסכן, איך תצא מן השדה, אם כן, שינצחו אותך ותברח מן השדה, כל בני העולם ירדפו אחריך, ולא יהיה לך פנים להראות לאדם לעולם. כאן נשבע אני שלא אצא מן השדה, וכאן אראה פנים בפנים עם שלמה המלך וכל איש ישראל, והגבורים והפרשים והמדרכות שלו. הקביה יעזור לך זקן, כי עיף בלא כח אתה. קום זקן התגבר בכחך והתחזק, כי עד יום הזה, היית גבור אמיץ בגבורים.

שא) פתח ואמר משכיל וכר: פתח ואמר, משכיל לאיתן האזרחי, אלו כתוב, משכיל לדוד, היה הפירוש כמו שאמרת, שהוא יסוד המשפיע למלכות הנקרא דוד, אבל כתוב, משכיל לאיתן. ומשיב, יש משכיל ויש משכיל, יש משכיל למעלה ויש משכיל למטה. משכיל לאיתן, כי בזמן שגוהר ההוא, שהוא יסוד, קם 634 (דס"י דף ק"י ע"א * דף ק"י ע"ב)

כגונא דלעילא, ואתילידו ביה הרים ואיתנים. הרים סתימין. איתנים: ירכין תקיפין כנחשא, והוא איתן בינייהו.
 (שג) קום סבא, הוי מחי לכל סטרין, בשעתא דסליק משה לקבלא אורייתא, מסר ליה קב"ה שבעין מפתחן דאורייתא. כד מטא צ לתשעה וחמשין, הוה חד מפתחא גניזו וסתים, דלא הוה מסר ליה, אתחנן לקמיה. אמר ליה, משה, כל מפתחן עלאין ותתאין בהאי מפתחא תליין. אמר לקמיה, מאריה דעלמא, מה שמיה. אמר ליה איתן. וכל אינון איתנים ביה תליין, וביה [ש] קיימן ק לבר מגופא דתורה שבכתב איהו. ר אודע ליה, ומשכיל ליה, איהו [ש] עקרא ומפתחא ה דתורה שבכתב. (שד) וכד א אתתקנת תורה שבעל פה ב לגביה, ג הוא מפתחא ד דילה, ודאי כדין משכיל לדוד. ומגו דירתא תורה שבעל פה, ה אתוון למפרע. ו על דא אקרי תשרי תשרי איהו, אבל בגין דאיהו רזא דשמא קדישא חתים ביה קודשא בריך הוא, את דשמיה י. במזבח, חתים ביה ה' הרשת עד חצי המזבח. אתת ז דבורה, וחתים ביה ו, והיינו דכתיב [ט] ותשר דבורה. ובאתר דא, חתימו דשמא קדישא, דאחתים ביה.

חלופי גרסאות

מסרת הזהר

(9) (שופטים ה).
 צ לתשעין; תשעה; לתשעה ושתיין. ק מוסיף לבד מתורה; מתורה ול"ג לבר; מתורה שבכתב איהו; ולבר מן גוסא דתורה שבכתב ול"ג איהו. ר מוסיף ואיהו עקרא [דמפתחא] דתורה שבכתב אודע. ש ל"ג מן עקרא עד ודאי. ת ל"ג מן דתורה עד דילה. א אתתקנן. ב לגבייהו. ג עקרא דהיכלא ומפתחא דילה לגבי ודאי; ואיהו מפתח דכלא (דכלהו) ומפתחא דילה (דילה) ודאי; עקרא ומפתחא. ד דילה; מוסיף דילה לגבי. ה מוסיף לגבי אתוון. ו ועל. ז דכדא.

דרך אמת [ט] ס"א קיימין תורה שבכתב איהו ואיהו אודע ליה ומשכיל ליה איהו עקרא ומפתחא דתורה שבכתב וכד אתתקנת תורה שבעל פה לגביה איהו מפתחא דכלא ומפתחא דילה ודאי כדין משכיל לדוד ומגו דירתא תורה שבעל פה לגבי אתוון וכי'.

הסבא

הסולם

מאמר

ו"ק של הגוף. וחגית שמחזה ולמעלה הם ג"ר של הגוף. וע"כ שולט בהם המפתחא. שהוא עטרת יסוד, (כמי"ש שם בהקס"ז דף מ"ד ד"ה וטעם ע"ש) ובו מתקיימים, נה"י, שהם מחוץ לגוף של תורה שבכתב. שהוא ז"א, כי מחזה ולמטה נבחן, שהוא מחוץ לגוף שהוא חגית. הוא ז"א, מודיע אותו, היינו השפעת הדעת, ומשכיל אותו. והוא, עטרת יסוד, הוא העיקר, והמפתח של תורה שבכתב. שהוא ז"א, כי לולא המסך הזה דעטרת יסוד, שהי"ס צמצום ב', לא היה ז"א ראוי לקבל הג"ר. (כמי"ש בבראשית א דף ד' ד"ה וכבר, ע"ש).

(שד) וכד אתתקנת תורה וכו'; וכשמתקנת אליו תורה שבעל פה, שהיא המלכות, הוא עטרת יסוד, נעשה למפתח שלה, דהיינו ליסוד המלכות. ודאי או נקרא היסוד משה"ל

(שג) קום סבא הוי וכי: קום זקן, הכה לכל הצדדים. בשעה שעלה משה לקבל התורה, מסר לו הקב"ה ע' מפתחות התורה, שהן ז"ס חגית נהי"מ, שבכל אחת עשר ספירות, והן ע"י כשהגיע לחמשים ותשעה, שהוא יסוד שבע"ס דיסוד, היה מפתח אחד גנוח וסתום, שהוא מלכות דע"ס שביסוד, שנקרא עטרת יסוד, שלא היה מסר לו, התחנן לפניו, אמר לו, משה, כל מפתחות עליונים ותחתונים תלוים במפתח הזה, כי העטרה הי"ס המסך דצמצום ב', שבו נתקנו כל פרצופי ו"ק שבהי פרצופין דאצילות, והוא המפתח של כל המחין, (כמי"ש בהקדמת ס' הזהר, ד' מ"ה, ד"ה הוא גליפי, ע"ש כל ההמשך) אמר לפניו רבן העולם, מה שמו, אמר לו איתן, וכל האיתנים תלוים בו, כי נה"י שמחזה ולמטה הנקראים איתנים, הם פרצוף (ופריי דף ק"י ע"ב) 635

שה) וההוא מפתחא, כד ה פתחא בתורה שבעל פה, בעינן לאשתמודעא ליה, ודא איהו תניא, איתן ה מושבך, ברייתא לבר מגופא. איתנים: אינון תנאים. עמודים סמכין, לבר מגופא. השתא אית לאודעא מלה, בזמנא דאלין לגבי תורה שבכתב, אקרון איתנים. לגבי תורה שבעל פה, אקרון תנאים. איתן, לגבי תורה שבכתב. תניא, לגבי תורה שבעל פה. וכלא כדקא יאות.

שו) חברייא, הא אנא בחקלא. שלמה מלכא, וגוברין תקיפין. דיליה. ייתי וישכח חד סבא, לאי בחילא, תקיף גיבר, נצח קרבין. הא ידענא דאתא, וקיימא לבתר טינרא דחקלא, והוא אשגח בי, והיך גבורתי קיימא בחקלא, בלחודוי אשגח, דאיהו איש שלום, מאריה דשלמא, ואזל ליה. השתא סבא, גבורתך עלך, ואנת בלחודך בחקלא, טוב לאתרך. ושארי זינך, מעלך.

שז) שמעו הרים את ריב יי והאיתנים מוסדי ארץ. שמעו הרים, כדקאמרן. והאיתנים מוסדי ארץ, מוסדי ארץ ודאי, דהא מנייהו אתון, ומנייהו קביל כל יומא, ואינון מוסדי ארץ.

מסרת הוהר

חלופי גרסאות

ז) (מיכה ו) לעיל אות רפט צ"ט.

ח פתח. ט מושבו. י ליג דיליה. כ ושדי. ל מוסיף מעלך כמאן (כמה) דנפיק מן חקלא. ט מוסיף והאיתנים כמה דנפיק מן חקלא.

מאמר

הסולם

הסבא

משכיל לדוד. שהיא המלכות. ומשום שירוש אותו תורה שבעל פה, שהיא המלכות ונעשה ליסוד שלה הנקרא רשית (כנ"ל ב"ב דף קס"ב ד"ה אינון) המאירה ממטה למעלה, וע"כ, בה, האותיות למפרע. וע"כ נקרא אז היסוד שלה, בשם תשרי, שהאותיות הן למפרע, בדרך תשרי. תשרי הוא אבל משום שהוא סוד השם הקדוש, דהיינו מלכות, חתם בו הקב"ה אות משמו, שהוא יי. ונקראת משום זה תשרי. במזבח, שהוא ג"כ שם המלכות, חתם בו ביסוד שלה, ה' דהויה דהיינו ה' של הרשת עד חצי המזבח. באה דבורה, שהיא ג"כ שם המלכות, חתם בה וי, והיינו שכתוב, ותשר דבורה. ובמקום הזה, שהוא יסוד המלכות, החותם של השם הקדוש שחתם בו.

המלכות נקראת מושב, וכשמקבלת מעטרת יסוד נאמר בה. איתן מושבך. ונקראת ברייתא, שפירושו לחוץ מן הגוף, שהוא ז"א. כי ברייתא הוא מלשון לבר, שהוא חיצוניות. איתנים שבתורה שבכתב שהוא ז"א, הם תנאים בתורה שבעל פה, שהוא המלכות. שהם עמודים סומכים לחוץ מן הגוף, דהיינו נה"י, כנ"ל. עתה יש להודיע הדברים, בזמן שאלו נה"י נקראים אצל תורה שבכתב, שהוא ז"א, איתנים, אצל תורה שבעל פה, נקראים תנאים. כי איתן הוא אצל תורה שבכתב. תניא אצל תורה שבעל פה. והכל כראוי.

שו) חברייא הא אנא וכר: חברים, הרי אני בשדה, שלמה המלך והגבורים האמיצים שלו, יבא וימצא זקן אחד עיף בלא כח, שהוא חזק, גבור, מנצח מלחמות, אני יודע שיבא, ועומד אחורי הסלע שבשדה, והוא מסתכל בי, איך גבורתי נמצאת בשדה, בלבדו מסתכל בי, הוא איש השלום בעל השלום, והולך לו עתה זקן, גבורתך עליך, ואתה בלבדך בשדה, חזור למקומך, והתר כלי זין שלך מעליך.

שז) שמעו הרים את ריב ה' ואיתנים וגר: שמעו הרים, פירושו כמו שאמרנו. והאיתנים מוסדי ארץ, מוסדי ארץ ודאי. שהיא המלכות

פירוש. כי האותיות רשית הם שם יסוד המלכות, וז"א חתם שמו שהוא יהו באותיות רשית אלו, בגי' מקומות, כאן בתשרי יי, וברשית המזבח וי, ובתשר דבורה וי.

שה) וההוא מפתחא כד וכר: ומסתח ההוא, שהוא עטרת יסוד, כשפותח בתורה שבעל פה, דהיינו שנתקן ליסוד שלה כנ"ל, צריכים לדעת אותו, חזו שאנו אומרים תניא, שהוא אותיות איתן, ואז נאמר איתן מושבך, כי (דפרי דף ק"י ע"ב)

(שח) **ק** כי ריב לה' עם עמו, מאן הוא דיכיל למיקם , בריב דקודשא בריך הוא **ס** בישראל. ועל דא אמר לאלין, שמעו הרים **ע** את ריב ה', דא איהו מצותא חדא. קום ריב את ההרים, מצותא תניינא. דנצח בהו קודשא בריך הוא, כל אלין ריבות לישראל, וכל אינון תוכחות, כלהו כאבא **פ** דאוכח לבריה, והא אוקמוה. **שט** ביעקב כתיב, בשעתא דבעא לנצחא בהדיה, מה כתיב, **ו** וריב ליי עם יהודה ולפקוד על יעקב. מה ריב איהו, כמה דכתיב, **ז** בבטן עקב את אחיו. על האי מלה אתא תוכחה, וכל אינון ריבות. וכי לאו מלה רברבא איהו, בבטן עקב את אחיו וגר. האי לאו מלה זעירא איהו, **ז** מאי דעביד בבטן. וכי עוקבא עביד בבטן **ק** אין ודאי.

(שי) **ר** והא אתמר **ס** בכלא, דחה יעקב לעשו אחוי, בגין דלא יהא ליה חולקא כלל. עשו לא התרעם **י** אלא מחד דאינון תרין, דכתיב **ח** ויעקבני זה פעמים. פעמים מבעי ליה, מאי זה. אלא, חד דאקיש לתרין. חד דנפק לתרין. ומאי ניהו. בכרתי אתהפכו אתון, **ה** והוה ברכתי. זה פעמים : חד, דאתקש לתרין. (שיא) ולא ידע עשו מה דעבד ליה בבטן, אבל רב ממנא דיליה ידע הוה, וקביא ארגיש **א** שמיא וחייליהו לקלא דא, דהא ברכה ובכורה לא תבע ממנא דיליה, ולא אמר. דהא ברכה הוה ליה למתבע, ולא תבע. אחוה הא תבע ודאי,

חלופי גרסאות

מסרת הוהר

(ק) (שם) לעיל אות שז צ"צ. (ר) (הושע יב) צ"ג
 רצט. (ט) (שם) תולדות יד אות כו. (ת) (בראשית
 כז) תולדות טו צ"ב.
 נ ברית. ס מוסיף כל שכן בישראל ; כ"ש ישראל.
 ע ל"ג את ריב ה'. פ ל"ג דאוכח. צ מה. ק ל"ג אין ;
 ל"ג אין ודאי. ר ל"ג והא אתמר ; מוסיף אתמר
 אבל. ש ל"ג מן בכלא עד אות שינו ; ובדפוס
 כתבו כאן חסר ; זה המאמר לא נמצא בספרי זהר הגדולים רק בקטנים ; ס"א ת והוא. א שמיא.

הסבא

הסולם

מאמר

בבטן. שואל, וכי רמאות עשה בבטן. ומשיב.
 כן ודאי.

המלכות הנקראת ארץ. כי מהם, מן האיתנים
 שהם נה"י, נוונת המלכות. ומהם מקבלת שפעה
 כל יום, וע"כ הם מוסדי ארץ.

(שי) **והא אתמר, בכלא דחה וכו' ;**
 וכן למדנו, בכל, דחה יעקב את עשו, כדי שלא
 יהיה לו שום חלק בקדושה. עשו לא התרעם
 אלא מאחד שהם שנים, שכתוב, ויעקבני זה
 פעמים, ויעקבני פעמים היה צריך לומר, מהו,
 זה. ומשיב אלא הוא רומז, על אחד השהו לשנים
 אחד שיצא לשנים. ומה הוא, הוא בכרתי
 שנתהפכו האותיות והיה ברכתי. זה פעמים,
 פירושו, אחד שנשתוה לשנים.

(שח) **כי ריב לה' עם עמו : מי הוא**
 שיכול לעמוד בריב של הקבי"ה בישראל. ועל
 זה אמר לאלוה, שמעו הרים את ריב ה'. זה הוא
 ריב אחד. קום ריב את ההרים, הוא ריב השני.
 שנצח בהם הקבי"ה כל אלו ריבות עם ישראל
 וכל אלו תוכחות, כולם הם, כאב המוכיח את
 בנו. וכבר העמדנהו.

(שיא) **ולא ידע עשו וכו' ;** ולא ידע עשו
 מה שעשה לו בבטן, אבל השר הממונה שלו
 היה יודע. והקבי"ה הרעים את השמים וצבאם
 לקול הזה, של קטרונגו של שרו של עשו. כי
 ברכה ובכורה לא נשה הממונה שלו, ולא אמר.
 כי

(שט) **ביעקב כתיב בשעתא** וכו' ;
 ביעקב כתוב, בשעה שבא לנצח אותו. מה
 כתוב, וריב לה' עם יהודה ולפקוד על יעקב.
 מה הוא הריב. הוא כמו שכתוב, בבטן
 עקב את אחיו וגר. על דבר זה באה התוכחה
 וכל אלו המריבות. וכי אין זה דבר גדול, בבטן
 עקב את אחיו וגר. זה אינו דבר קטן מה שעשה
 637 (דפוס דף ק"י ע"ב *) דף ק"יא ע"א

דכתיב א) ומבשרך לא תתעלם ולא בעא יעקב למיהב ליה למיכל, עד דנטל מניה בכורתא דיליה.

שיב) מאי בכורה נטל מניה, הבכורה דלעילא ותתא. בכרה חסר ו'. כדין עקב את אחיו, ודאי דעבד ליה עוקבא, וארמי ליה לאחורא. מאי אחורא. אקדים ליה, דיפוק בקדמיתא להאי עלמא. אמר יעקב לעשו, טול אתה האי עלמא בקדמיתא, ואנא לבתר.

שיג) ת"ח, מה כתיב, ב) ואחרי כן יצא אחיו וידו אחזת בעקב עשו. מאי בעקב עשו. וכי ס"ד דהוה אחיד ידיה ברגליה, לאו הכי. אלא, ידו אחזת במאן דההוא דהוה עקב, ומנו עשו. דהא עשו עקב אקרי, משעתא דעקב ב ליה לאחיו, ומיומא דאתברי עלמא עקב קרי ליה קודשא ב"ה, דכתיב ג) הוא ישופך ראש ואתה תשופנו עקב. אנת דאקרי עקב, תשופנו בקדמיתא. ולבסוף הוא דימחי רישך מעלך. ומנו. סמא"ל. דאיהו רישא דחויא, דמחי בהאי עלמא.

שיד) ועל דא בבטן עקב את אחיו, שוי עליה למהוי עקב, ונטל עשו האי עלמא בקדמיתא, ודא רזא דכתיב, ד) ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום לפני מלך מלך לבני ישראל. ודא איהו רזא דאמר שלמה מלכא, ה) נחלה מבוהלת בראשונה ואחריתה לא תבורך, בסוף עלמא.

מסרת הוזהר

חלופי גרסאות

א) (ישעיה נח) ח"ב קצח. ב) (בראשית כה) נח ו צ"ה מקץ לו צ"א. ג) (שם ג) ב"א קפא צ"ג ז"ח יט ט"ב ש"ט עח ט"א שכ"א תק"ח קכ ט"ב שיד. ד) (שם לו) וישלח ע צ"ב. ה) (משלי כ).

ב ליג ליה.

ה (משלי כ).

מאמר

הטולם

הסבא

אחזת ברגלו. אינו כן. אלא ידו אחזת בהוא. מי שהוא עקב. ומי הוא. הוא עשו. כי עשו נקרא עקב, משעה שעקב אותו אחיו. ומיום שנברא העולם קרא אותו הקב"ה עקב. כי עשו הוא בחינת נחש שכתוב בו, הוא ישופך ראש ואתה תשופנו עקב. שפירושו, אתה שנקראת עקב. תשופנו תחילה ולבסוף הוא ישוף ראשך מעליך. ומי הוא ראשו, הוא סמאל. שהוא ראש הנחש. שמכה בעולם הזה.

כי ברכה היה לו לנשות ולא נשה. אחוה הוא נשה ודאי, שכתוב ומבשרך לא תתעלם, ולא רצה יעקב לתת לו לאכול עד שלקח ממנו הבכרה שלו.

שיב) מאי בכורה נטל וכר: מהו הבכורה שלקח. לקח ממנו הבכורה שלמעלה ושלמטה דהיינו קדושת הבכרה שלמעלה, להקריב קרבנות וכר. ובכרה של מטה לקבל פי שנים וכדומה. בכרה כתוב חסר ו'. אז עקב את אחיו ודאי, שעשה אותו עקב, והשליכו לאחור, מהו אחור, שהקדים אותו, שיצא תחילה לעולם הזה, אמר יעקב לעשו, קבל אתה עולם הזה תחילה, ואני אחר כך.

שיד) ועל דא בבטן וכר: וע"כ בבטן עקב את אחיו, ששם עליו להיות עקב, ולקח עשו את עולם הזה תחילה. ח"ס שכתוב, ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום לפני מלך מלך לבני ישראל, וזה סוד שאמר שלמה המלך, נחלה מבוהלת בראשונה ואחריתה לא תבורך. דהיינו באחרית העולם.

שיג) ת"ח מה כתיב וכר: בוא וראה, מה כתוב, ואחרי כן יצא אחיו וידו אחזת בעקב עשו. מהו בעקב עשו, וכי יעלה על דעתך, שידו עשו. (דפרי דף קי"א ע"א) 638

שטו) ועל דא ז) בבטן עקב את אחיו ובאנו שרה את אלהים. מאי ג ואנו. הכי אמרו בחילא ז ותוקפא דיליה יאות, אבל לאו הכי. ברירו דמלה, יעקב דיוקנא עלאה הוה, וגופא קדישא. דלית גופא מיומא דהוה אדם הראשון, כגופא דיעקב, ושופריה דאדם הראשון, ההוא שופריה ממש הוה ליה ליעקב. ודיוקניה * דיעקב, דיוקנא דאדם הראשון ממש.

שטז) אדם הראשון, בשעתא דאתא חויא ואתפתה על ידוי, יכיל חויא ליה. מ"ט. בגין דלא הוה תוקפא לאדם הראשון, ועד כען לא אתייליד מאן דהוה תוקפא דיליה. ומנו תוקפא דאדם הראשון. דא שת, דהוה בדיוקנא דאדם הראשון ממש, דכתיב ז) ויולד בדמותו כצלמו ויקרא את שמו שת. מאי בדמותו כצלמו. דהוה מהול. ה) וכד אתא ממנא דעשו לגבי דיעקב, כבר אתייליד תוקפא דיעקב, דאיהו יוסף. ו) וזהו ובאנו שרה את אלהים. ז)

שיז) * האי קלא דאתתא, ח דיכלא קלא דחויא לאחדא בה, ככלבא בכלבתא. מאן איהו. * אלא תא חזי, ט דלית בכל קלין דנשין דעלמא, דיכלא קלא דחויא לאתדבקא בה, ולאשתתפא בה, אלא תרין נשין אינון דיכלא קלא דחויא כ לאתאחדא בהון, חדא. האי דלא נטירת סואבות נדותה, וימי לבונה. כדקא יאות, או דאקדימת יומא חדא לטבול. וחדא, האי אתתא דמאחרת, לבעלה ט עונה דילה, נ למעבד צערא לבעלה, ט בר אי איהו לא חייש, ולא אשגח לדא.

חלופי גרסאות

מסרת הוהר

ג באונו. ד בתוקפא. ה ל"ג מן וכד עד סוף האות. ז דא הוא. ז בדפויי עכ"מ בס"א. ח ל"ג מן דיכלא עד דיכלא. ט דלאו. י יכלא. כ לאחדא; לאתאחדא (ד"א). ל מוסיף לבעלה לדעת. מ ל"ג עונה דילה. נ מוסיף למעבד ליה. ס ל"ג מן בר עד הכי אקדים.

הסבא

הסולם

מאמר

בצלמו ויקרא את שמו שת, מהו בדמותו בצלמו. היינו שנולד מהול. וכשבא הממונה של עשו אל יעקב, כבר נולד כח ועצמה של יעקב, שהוא יוסף, זהו ובאנו שרה את אלקים. שהוא יוסף שהיה אונן.

שיז) האי קלא דאתתא וכי: קול הזה של אשה, שקול הנחש יכול להתאחו בה, ככלב בכלבה, מי הוא. ומשיב, אלא בוא וראה, שאין בכל הקולות של הנשים שבעולם, שקול הנחש יכול להתדבק בה, ולהתאחו בה, ולהשתתף בה, אלא ב' נשים הן, שקול הנחש יכול להתאחו בהן. אחת, מי שאינה שומרת טומאת נדתה וימי ליבונה כראוי, או שמקדמת יום אחד לטבול. ואחת, אשה הוה המאחרת העונה שלה, כדי לעשות צער לבעלה. חוץ אם הבעל אינו מקפיד ואינו משגיח על זה.

אלין

שטו) ועל דא בבטן עקב וכי: וע"כ בבטן עקב את אחיו ובאנו שרה את אלקים. שואל מהו ואנו. ומשיב, כך בארו, בכחו וגבורתו כראוי. אבל אינו כן. בירורו של הדבר הוא, יעקב היה צורה עליונה, וגוף הקדוש, שלא היה גוף מיום שהיה אדם הראשון כמו גוף של יעקב ויופי שלו. ויפיו של אדם הראשון, ההוא יופי ממש היה לו ליעקב, וצורתו של יעקב היתה צורתו של אדם הראשון ממש.

שטז) אדם הראשון בשעתא וכי: אדם הראשון בשעה שבא הנחש ונתפתה על ידו, הנחש היה יכול לו. מהו הטעם, הוא משום שלא היה כח ועצמה לאדם הראשון, שעד עתה עוד לא נולד מי שהוא כח ועצמה שלו, ומי הוא כח ועצמה של אדם הראשון, הוא שת, שהיה בצורת אדם הראשון ממש, שכתוב, ויולד בדמותו (דפויי דף ק"א ע"א) דף ק"א ע"ב) דף ק"י

שיח) אלֵיִן אינון תרין נשין, דהא כמה דאקדימו, הכי אינון מתאחרן, לגבי קלא דנחש, עד דאדביק קלא בקלא, וכמה דמתאחרן למעבד צערא לבעלה ם בעכובא דמצוה, הכי ם אקדים קלא דנחש, לאתדבקא ץ בהיא קלא דאתתא. ואלֵיִן אינון תרין נשין, דקלא דנחש אחיד בקלא דלהון, ככלבא בכלבתא, ם סאובתא בתר סאובתא, זינא בתר זיניה.

שיט) וא"ת, מה איכפת לן, אי אחיד קלא בקלא, אי לא אחיד. ווי דהכי מתאבדן בני עלמא בלא דעתא. האי קלא דאתתא, כד אתערב ואשתתף ך בהדי קלא דנחש, בשעתא דחייבת ומרשעת נפקת מגו ם איפה ומשטטא בעלמא, ן אי ערעת בהני תרין קלין, קלא דנחש, וקלא דאתתא, ואתתא אתחממת בהו, ואינון בה, וכיון ם דאתחממת, ב מתעבדין רווחא, ג ואזלין בהדה, עד דמשטטא, ועאל במעאה דהאי אתתא.

שכ) והאי ד ינוקא דילידת, ה כד אתתא ו ההיא חייבתא, פקידת ליה לההוא רווחא, דאיהו חבורא בישא, קלא דנחש, דמכשכשא בה, ז ואיהו מחייכא בינוקא.

חלופי גרסאות

ע בעבודה. ם קלא דנחש אקדים. ץ בהאי. ם ל"ג סאובתא; ל"ג מן סאובתא עד סוף האות ר בהאי. ם ת) איבה. ת אעראת ול"ג אי. א דמתחממן. ב מתעכרין. ג ואגלים. ד אתתא. ה בר. ו האי. ז ואיהי.

דרך אמת ת) חדר אחד יש בחיצונים ששמו איבה וסמם היא יוצאת לעולם פקודי רסו ע"א בראשית ג.

הסבא

הסולם

מאמר

לילית, היא פוקדת את הרוח, שבא מחבור הרע של קול הנחש, הדופק בה, והוא, הרוח, מצחק עם הילד עד שבאה המרשעת ההיא לילית, כאשה הפוקדת בן של אשה אחרת, ומפספסת עמו ומצחקת עמו עד שבאה אמו. כך עושה רוח הזה. ופעמים הרבה, שהוא הרוח, הוא שליח של מרשעת ההיא, לילית, והורג אותו. ז"ש ומיד עושקיהם כח. ולא כמו שאתם מבארים הכתוב, אלא פירושנו, כח ההוא של רוח ההוא עונשק אותו. וע"כ שתי פעמים כתוב במקרא הזה, ואין להם מנחם, אחד מלילית המרשעת, ואחד מרוח ההוא.

ביאור המאמר. כי יש קול ודבור. ביחד, וה"ס ג"ד. ויש קול בחוסר דבור, והוא ו"ק בלי ראש. והדינים הגורמים לו להיות ו"ק, הם או ממסך דצמצום ב', או ממסך דצמצום א'. וזה הפרש מקול האשה לקול הנחש, כי קול האשה הוא דוגמת הקול של מלכות שלמעלה, שהיא מקבלת מז"א בעלה, והוא מצמצום ב'. וקול הנחש, הוא מצמצום א'.

וה"ש (באות ש"יז) דלית בכל קלין דנשין דעלמא דיכלא קלא דחויא לאתדבקא

שיח) אלֵיִן אינון תרין וכי: אלו הן שתי נשים. כי כמו שמקדימות לטבול לפני הזמן, כן הן מתאחדות אצל הקול של הנחש עד שמתדבק קול בקול. וכמו שמאחדות עונתה לעשות צער לבעלה בעכוב של מצוה, כך מקדים הקול של הנחש, להתדבק בקול ההיא של האשה. ואלו הן שתי נשים שהקול של הנחש נאחז בקולן ככלב בכלבה. טומאה הולכת אחר טומאה, מין אחד מינו.

שיט) וא"ת מה איכפת וכי: ואם תאמר, מה נוגע לנו, אם נאחז קול בקול או לא. וחשיב, אוי שכך נאבדים בני העולם בלא דעת. קול הזה של האשה, כשמתערב ומשתתף עם הקול של הנחש, בשעה שלילית החייבת והמרשעת יוצאת מתוך האיפה שלה, ומשוטטת בעולם, אם פוגשת באלו שני קולות, קול של הנחש וקול של האשה, והאשה לילית מתחממת בהם, והם בה, וכיון שמתחממת, נעשה רוח והולכות עמה עד שהרוח משוטט ונכנס במעיה של אשה ההיא.

שכ) והאי ינוקא דילידת וכי: וילד הזה שהיא מולידה, כשבאה המרשעת ההיא, (דפו"י דף ק"א ע"א)

עד דאתת ההיא חייבתא, כאתתא דפקידת ברא לאתתא אחרא, ומפטטת ליה
 ן וחייכת ליה, בפטפוטא עד דתיתי אמיה. כך עבדא האי רוחא. וזמנין סגיאין,
 דאיהו שליחא ם דההיא חייבתא, וקטלא ליה, הדא הוא דכתיב ן ומיד עושקיהם
 כח. ולא ם) כמה דאתון אמרין. אלא ההוא כח דההוא רוחא, ועל דא, תרין זמנין
 כתיב בהאי קרא, ואין להם מנחם. חד מלילית חייבתא, וחד מההוא רוחא.
 (שכא) אי סבא, השתא אית לך רחימין, ואת משתעי, כמאן דלא חמית. אינון
 מגיחי קרבא, הא כלהו בשלמא עמך. השתא מכאן ולהלאה, לא אעדי מאני מאני
 קרבא בדיל ם לאדכרא שמי.

שכב) ההוא חטאת רובץ, קאים על פתחא ככלבא. בזמנא דקלא בתרייתא,
 דיהיבת אתתא, נפיק, איהו דליג מעל פתחא ואתעבר מתמן, ואזיל אבתרה. מ״ט.
 בגין דקב״ה שדר חד מפתחא ם דיליה, וקלא פרחא, ומפתחא אתיא, וחויא אזל
 בתר קלא ם דהוא נפיק לעלמא, ועד טורא דבטנא אזיל, ומכשכשא, עד עידן

מסרת הזהר

(ח) (קהלת ד) לעיל אות מד צ״ל.

חלוסי גרסאות

ח וחייך. ם דאיהי. ם ההוא. כ דא דכירנא. ל ליג דיליה.
 ן הוא.

מאמר

לאתדבקא בה. כי קול האשה משומרת על
 ידי ז״א, והוא מצמצום ב׳, וקול הנחש הוא
 מצמצום א׳, ואין לו שליטה עליה. חוץ מב׳
 נשים המרחקות בעליהן או על ידי הקדם
 טבילה לפני הזמן, שמביאה טומאה על בעלה.
 או שמאחרת עונתה ומצערת לבעלה. ומתוך
 שנעשה פירוד בין אשה לבעלה, מפסידים
 השמירה של ז״א מלמעלה, וקול הנחש יכול
 להתדבק בהן. ח״ש (באות ש״ח) אלין אינון
 תרין נשין וכי.

הסולם

הסבא

(שכא) אי סבא השתא וכי: אמר
 לעצמו, אי זקן, עתה יש לך אוהבים, ואתה
 מדבר כמי שלא ראה אלו עורכי מלחמה.
 הרי כולם בשלום עמך. עתה מכאן ולהלאה.
 לא אסיר ממני כלי מלחמה, כדי להזכיר את
 שמי.

שכב) ההוא חטאת רובץ וכי: חטאת
 רובץ ההוא, שהוא הנחש שעליו נאמר, לפתח
 חטאת רובץ, שהוא הפתח של המלכות עומד
 על הפתח ככלב. בזמן שקול האחרון יוצא,
 שאשה הכורעת ללדת נותנת, דהיינו לפני
 הלידה, הוא מדלג מן הפתח ונעבר משם והולך
 אחר האשה. מהו הטעם. משום שהקב״ה שולח
 מפתח אחד לפתוח את רחמה, הקול פורח.
 המפתח בא, והנחש הולך אחר הקול היוצא
 לעולם ועד הדר שבבטן הולך, שהוא היסוד, כי
 נה״י נקראים הרים תחתונים, ונושך שם, ופותח
 את רחמה. (כנ״ל בשלח אות קפ״ג) ודופק שם,
 עד הזמן שהיא תגקה מזהמא ההיא של נשיכות
 הנחש הרע. והקב״ה מסבב סבות ועושה מעשים
 כראוי.

פנימיות

ועכ״ו אין קול הנחש יכול להתחבר עם
 קול האשה אלא באמצעות הקליפה לילית שהיא
 נקבה ממין הסי׳א הנחש. ח״ש, אי ערעת
 בהני תרין קלין וכי וכיון דאתחממת
 מתעבדין רוחא שרוח הזה הוא זוהמת הנחש,
 וכיון שנולד יוצא מב׳ הקולות של האשה ושל
 הנחש, יש בו תערובות מב׳ הדינים, מצמצום
 א׳ וצמצום ב׳, וע״כ יש לו השתוות עם בן
 האשה מצד שהוא מצמצום ב׳ כמוהו, וע״כ
 איהו מחייכא בינוקא. ויש לו כח להרג אותו
 עם כח הדין דצמצום א׳. ח״ש, ומיד
 עושקיהם כח, ולא כמה דאתון אמרין.
 אלא ההוא כח דההוא רוחא. דהיינו כח
 הצמצום א׳ שבו.

ג דאתנקיאת, מההוא זוהמא, דנשיכין דחויא ב בישא. וקודשא ביה, מסבב סבובין, ועביד עובדין כדקא יאות.

שכג) וכל דא, בגין דההוא בטן ב אתדחיא. הא ודאי, אתדחיא מההוא בטן, ולית ליה חולקא, ואתדחי מבטן דלתתא, דשאר נשין דעלמא, דאעיג ג דעביד צער, לא אתיהיב ליה רשו ז לשלטאה ביה. ומאן בטן אתיהיב ליה, ואיהו שליט

חלופי גרסאות

ג דאתנקיאת. ט ל"ג בישא. ט דאתדחיא. ט דאתעביד. ז לשלטיה.

מאמר

הסולם

הסבא

זה אמרו כאן. ההוא חטאת רובין, שהוא הנחש, קאים על פתחא ככלבא, שעומד מחוץ לאצילות, ככלב העומד מחוץ לבית. ואין לו כח לינק משהו מן הנוקבא שבאצילות. בזמנא דקלא בתרייתא דיהיבת אתתא נפיק, דהיינו הקול האחרון מן ע' קולות של הכורעת לילד, שהוא רגע לפני הלידה. איהו דליג מעל פתחא ואתעבר מתמן ואזיל אבתרה, שדולג מעל הפתח, והולך אחר הנוקבא עצמה להתדבק בה. מ"ט, בגין דקביה שדר חד מפתחא דיליה, שהי"ס מסך דחירק, שעליו יוצא קומת החסדים הפותח את רחמה, המעלה את מלכות דנוקבא לבינה דנוקבא, שהוא ת"ת, ותנהי שמחזה ולמטה שלה נופלים לבריאה כנ"ל, וקלא פרחא ומפתחא אתיא והקול האחרון פורח והמפתח הנ"ל בא, שהתנהי שלה נופלים לעולם הבריאה כנ"ל או וחויא אזל בתר קלא דהוא נפיק לעלמא, הנחש הולך אחר הקול ומתדבק בו, ועד טורא דבטנא אזיל, שהוא היסוד, ויונק שם, שזה מכונה בדברי ר"ש הנ"ל, ונושך בערייתא, כי כשתנהי דנוקבא הם בבריאה, יכול לינק מהם. ומכשכשא עד עידן דאתנקיאת מההוא זוהמא דנשיכין דחויא, דהיינו עד שמחורת התנהי שלה - מבריאה לאצילות שחודרת וממשכת ג"ד, שאז נטהרת מנשיכת הנחש, דהיינו מיניקתו, כי אין לו כח לינק מאצילות, כלום.

פנימיות הדברים. ענין זה הוא מאמר ר' שמעון לעיל פרשת בשלח אות קפ"ב וקפ"ג. שאומר, חד איילתא אית בארעא וכו' דהיינו הנוקבא דז"א, וכד בעיא לאולדא היא סתימא מכל סטרין וכו' ופירוש הדברים הוא, כי הנשמות נולדות מן הנוקבא דז"א, ומטרם שנולדות ויוצאות בעולם הבריאה, הן צריכות לעיבור בנוקבא בתנהי שלה, מחזה שלה ולמטה המכונים בטן, ומקבלות שמה הארת החכמה על ידי הנוקבא שמקבלת חכמה משליטת קו השמאל. ומשפעת לנשמות. ונדוע שבעת שהנוקבא באה תחת שליטת קו השמאל היא נקפאת ונסתמים כל פתחיה ושעריה, (כנ"ל בראשית א' אות שס"ז בסולס) ח"ש, וכד בעיא לאולדא היא סתימא מכל סטרין להיותה קפואה מחמת שליטת השמאל. ומסיים שם, וקביה חייס עלה וזמין לקבלה חד נחש ונשך בערייתא דילה וכו' ואולידת מיד. פירוש, כי אז הקביה, שהוא קו אמצעי, מעלה בחזרה את המלכות למקום בינה, וממעט קומת קו השמאל, ומיחדו עם הימין, ומשפיע לה חסדים, ואז היא נפתחת ומולידה. ובין שהמלכות עולה למקום בינה, הנוקבא חוזרת לויק, ונופלים בינה ותרי"מ של הנוקבא לעולם הבריאה, והנחש קונה כח לינק מנהי דנוקבא, כי בעת שיש לה ג"ר נמצאים תנהי שלה באצילות, ואין הקליפות יכולים לינק מהנוקבא, כי באצילות כתוב, לא יגורך רע. אבל כשנפלו לבריאה, כבר יכולים לינק ממנה. ונבחן שמה שהעלה הקביה את המלכות לבינה כרי ליחד הקוים זה בזה, ולפתוח את רחמה, היא הזמנת הנחש לנשך בנהי שלה. כלומר לינק מהם. באופן, שפתיחת הרחם וייניקת הנחש באים כאחד. ח"ש וזמין לקבלה חד נחש ונשך בערייתא. אמנם הקביה עשה כך מתוך הכרח כדי שהנוקבא תוכל ללדת.

שכג) וכל דא בגין וכו' : וכל זה היניקה של הנחש באה, משום שבטן ההיא, דהיינו תנהי דנוקבא, נדחתה, שנפלו לעולם הבריאה, כנ"ל. זה ודאי, שהנחש נדחה מבטן ההיא ואין לו חלק בה, כי אח"כ חוזרת וממשכת ג"ר ואותם תנהי שנפלו לבריאה חוזרים לאצילות. וכן הוא נדחה מבטן שלמטה של שאר נשים שבעולם

עליה. ההוא בטן דסוטה, דכתיב ^ט וצבתה בטנה, בגין דהאי בטן, ^ק עביד ר ביה נוקמין לרעותיה, והאי בטן דיליה איהו, ^ה וקביה ^ה יהיב ליה בגין דלא אתדחי מכלא. השתא רחמין דילי, אציתו. לא חמינא לכו, ומלילנא לכו. ^י כל הדברים יגעם, לא יכיל איניש למללא, אפילו מלין דאורייתא יגעים אינון.

שכד) ^א כתיב, ^ב ויותר יעקב לבדו ויאבק איש עמו, וכתיב וירא כי לא יכול לו ויגע בכף ירכו. וההוא ירך ^ב דרווח מיעקב. וההוא ^ג ירך ^ד בחלישו דיליה עד דאתא שמואל. מאי ^ה בחלישו דלא משיך נבואה. כד אתא שמואל, נטל ההוא ירך, וסלקיה מההוא אתר, וחטף ליה מניה, ומההוא זמנא אתעדי מניה, ולא הוה ליה חולקא בקדושה כלל.

שכה) קביה לא ^ו קפת, ולא דחי ליה מכלא, בגין דנטל שמואל ירך דיליה, ^ז אלא יהיב ליה חולקא חדא. מאי איהי. ^ח יהיב ליה ההוא ^ט ירך ^י ובטן דסוטה, חלף ההוא ירך ^כ ובטן, דאעדי מניה. ועל דא תרווייהו יהיב ליה קביה, למהוי אתרא דקדשא ^ל פנוי מכל סאבותא.

שכו) ולנפיל ירך. ^מ מהו ולנפיל, ונפלה ירכה. ^נ ולצבות, וצבתה ^ס מבעי ליה. אלא, כמאן דאשדי גרמא לכלבא, ואמר ^ע ליה, טול האי לחולקך. ומכלא לא

חלופי גרסאות

מסרת הזוהר

ט) (במדבר ה) ח"ג יב: י) (קהלת א) מקץ יד צ"ג. ק מוסיף דאיהו עביד. ר ל"ג ביה. ש ל"ג וקביה. ת יהבי. א דכתיב. ב רווח. ג ל"ג ירך. ד מוסיף הוא בחלישו; בחלישו. ה כלחישו. ו סקת. ז לא. ח מוסיף איהי יהיב. ט מוסיף ירך דסוטה. י ל"ג ובטן. כ ל"ג ובטן; ההוא ירך דסוטה חלף ההוא ירך דאעדי מניה ההוא בטן דסוטה חלף ההוא בטן דאעדי מניה. ל ל"ג פנוי מכל סאבותא. מ ל"ג סחו ולנפיל; ונפלה ירכה מהו. נ ולשבור ונשברה ירכה מבעי. ס מוסיף ירכה מבעי. ע ל"ג ליה.

הסכא

הסולם

פאמר

אותה ממנו. (כמ"ש לעיל בראשית א' דף קל"ג אות קמ"ה בהסולם ע"ש) ומזמן ההוא הוסר ממנו. ואין לו חלק בקדושה כלל.

שכה) קביה לא קפת וכר: הקביה אינו מקפחו ואינו דוחה אותו מכל. משום שלקח שמואל הירך שלו. אלא נותן לו חלק אחד. ומה הוא. נותן לו ירך ובטן של הסוטה. תמורת ירך ובטן שהסיר ממנו. וע"כ שתיהן נתן לו הקביה. לסיא. שיהיה מקום הקדושה פנוי מכל סומאה.

שכו) ולנפיל ירך: שואל ונפלה ירכה היה צריך לומר. ולצבות בטן. וצבתה בטנה היה צריך לומר. ומשיב. אלא כמי שזורק עצם לכלב. ואמר לו קבל את זה לחלקך. וע"כ אוה"כ ולנפיל. ולצבות. והכל לא הרע לו אלא מה שגזלו ממנו הירך. שהוא יגע ועמל עליה. דהיינו ויאבק איש עמו וגו'. תרויח אותה. והוציא:

שבעולם. כי הנשים למטה הם ענפי הנוקבא העליונה. שאע"פ שעושה להם צער, לא ניתנה לו רשות לשלוט עליהם. ואינו בטן ניתנה לו שהוא שולט עליה. הוא בטן ההיא של סוטה. שכתוב וצבתה בטנה. משום שבטן הזו. עושה בה נקמות כרצונו. ובטן ההיא שלו היא. שהקביה נתן לו. כדי שלא יהיה נדחה לגמרי. עתה אוהבי האזינו לא ראיתי אותכם ודברתי לכם. כל הדברים יגעים לא יוכל איש לדבר. אפילו דברי תורה יגעים הם.

שכד) כתיב ויותר יעקב וגו': כתוב. ויותר יעקב לבדו ויאבק איש עמו. וכתוב. וירא כי לא יכול לו ויגע בכף ירכו. וירך ההיא הרויח הסיא מיעקב. וירך ההוא היתח בחולשתה עד שבא שמואל. מהו חולשתה. היינו שלא המשיך אור הנבואה. כשבא שמואל לקח ירך ההיא. והעבירו ממקום ההוא של הסיא. חטף (דטריי דף קי"א ע"ב)

אבאיש קמיה, אלא פ דגולו מניה ירך, בגין דאיהו יגע ולאיי עליה, ורווח ליה ואפיקו ליה מניה. ועל דא, קביה אפיל ליה, גרמא דא דסוטה, ז ואפיק ליה כדקאמרן, ובדא איהו רוי וחדיי.

שכז) כל אינון רתיכין וסייעתא דיליה, בעאן תדיר ירך, ואולי בכסופא אבתריה. ובגיד, הני ברכי דרבנן דשלהי, מן דא איהו. דכל כסופא דלהון, בתר ירך איהו, וכל שכן ירך דרבנן, וכל מלה אהדר לאתריה, וקודשא בריך הוא לא גרע כלום, מכל מה דאצטריך, ולא בעא דיקרב לקדושה, בר עמיה ועדביה חולקיה ואחסנתיה. כמה דעביד קודשא בריך הוא לעילא, הכי עבדי ישראל לתתא, ו והכי אצטריך למעבד, והכי תנינן, אסיר ליה לישראל, למילף אורייתא לעכרי, דכתיב, (ז) מגיד דבריו ליעקב וגו', לא עשה כן לכל גוי וגו'.

שכח) ועל דא דחי ליה יעקב, ודחי ליה שמואל, דלא יהא ליה חולקא (י) בקדושא. ובגיד, כל נטירו דבבו לישראל, על דא איהו. לכלבא דחטיף עופא דכיא מן שוקא, ואייתי ליה, ט ועד לא אתבר, אתא חד בר נש וחטפא מניה, לבתר יהיב ליה חד גרמא גרירא בלא תועלתא.

שכט) כך לשרו של עשו, אפיקו ליה מההוא בטן, חטיפו מניה ההוא ירך. לבתר יהבו ליה גרמא חד, ההוא בטן וההוא ירך דסוטה, ולא אחרא. הא גרמא, דקא יהבו ליה לחולקיה ועדביה, וערב ליה. ובגיד, כל דינין דקביה דינין דקשוט אינון, ובני גשא לא ידעין, ולא משגיחין לקביה. וכלהו בארח קשוט. היא אסטיאת

מסרת הוהר

(ז) (תהלים קמו) שמות קד צ"ר.

חלופי גרסאות

פ דגול; דאסיקו. ז דאסיק; ל"ג ואסיק ליה; ל"ג ואסיק ליה כדקאמרן. ט האי. ר ל"ג והכי אצטריך למעבד. ט עד דיתבר; עד ולא יתבר

שאמר

הסולם

הסבא

שכח) ועל דא דחי ליה וכי; ועייכ דחה אותו יעקב ודחה אותו שמואל. שלא יהיה לו חלק בקדושה. ומשום זה כל נטירת שגאה לישראל הוא על זה. בדומה לכלב שחטף עוף טהור מן השוק והביא אותו. ומטרם שהספיק לשברו, בא אדם אחד וחטפו ממנו. אחיכ נתן לו עצם אחד נגרר בלא תועלת.

שכט) כך לשרו של עשו וכי; כך לשרו של עשו. הוציאו אותו מבטן ההוא. חטפו ממנו ירך ההוא, ואחיכ נתנו לו עצם אחד, דהיינו בטן ההוא וירך ההוא של הסוטה, ולא אחר, וזה העצם שנתנו לו לחלקו ולגורלו וערב לו. ומשום זה כל הדינים של הקביה, הם דינים של אמת, ובני אדם אינם יודעים ואינם משגיחים אל הקביה. הכל הוא בדרך אמת. היא, הסיא, השטתה את עצמה מבעלה. כשיא, העזבת.

והוציאו אותה מידו. ועייכ השליך אליו הקביה עצם הוה של הסוטה. והוציאו אליו, כמו שאמרנו ובוה שבע ושמה.

שכז) כל אינון רתיכין וכי; כל אלו המרכבות והחברה שלו, רוצים תמיד ירך והולכים בהשתוקקות אחריה. ומשום זה אלו ברכי רבנן העיפים מן זה הוא, מן הסיא, שכל השתוקקותם הוא לירך, ומכל שכן ירך דרבנן. וכל דבר החוזר למקומו, והקביה אין גורע כלום מכל מה שצריך. ואינו רוצה שיקרב לקדושה חוץ מעמו וגורלו חלקו ונחלתו. כמו שעושה הקביה למעלה, כך עושים ישראל למטה, וכך צריך לעשות, וכך למדנו. אסור לו לישראל ללמוד תורה לעכרי, שכתוב, מגיד דבריו ליעקב וגו'. לא עשה כן לכל גוי וגו'. כי צריכין להרחיק אותם מקדושה.

גרמה מבעלה, כד"א ט) העוזבת אלוף נעוריה וגר, אוף הכי אתתא. כגוונא דילה בארעא.

של) ת"ח מאן דאשכח חברא כוותיה, דעביד כעובדוי בעלמא, רחים ליה, ואתדבק בהדיה, ועביד עמיה טיבו. אבל סטרא אחרא לאו הכי, כיון דאשכח מאן דשבק סטרא דקדושה דקב"ה, עביד כעובדוי, ואתדבק ת בה, כדין בעיא לשיצאה ולאפקא ליה מעלמא. האי אתתא, עבדת כעובדהא, ואתדבקת א בה, חזי מה דעבדת בה, וצבתה בטנה ונפלה ירכה. קב"ה לאו הכי, מאן דשבק לסטרא אחרא, ואתדבק ביה בקב"ה, כדין רחים ליה, ועביד ליה כל טיבו דעלמא. השתא סבא אתקין גרמיך, דהא חויה אוזיל ב ליה, ובעא לאתגרא ג בהדך, ולא יכיל.

שלא) פתח ואמר ט) מה יתרון לאדם בכל עמלו שיעמול תחת השמש, וכי ד לא אתא שלמה אלא לאולפא מלה דא. אלו אמר בעמלו שיעמול יאות, דהא אשתאר עמל, דאית ביה יתרון. אלא כיון דכתיב בכל עמלו, הא כללא דכלא, דלא אשתאר כלום דאית ביה יתרון.

שלב) אלא, לאו לכל אדם אמר שלמה מלה דא, אלא אדם אית בעלמא, דאיהו משתדל תדיר בביש ולאבאשא, ולא אשתדל בטב אפילו רגעא חדא. וע"ד כתיב עמלו, ה ולא כתיב יגיעו. עמלו! כד"א, ט) ישוב עמלו בראשו. ט) ולא ראה עמל בישראל. יגיעו! כד"א ט) יגיע כפיך כי תאכל וגר. וכתוב י) ואת יגיע כפי

חלופי גרסאות

ת ביה. א ביה. ב לגביה. ג ביה ירך. ד מה אתא שלמה מלכא לאלפא במלה דא ותו אלו אמר. ה וכלא ו ל"ג ולא ראה עמל בישראל.

מסרת הזהר

ט) (משלי ב) ח"ג קכה : ג) (קהלת א) ויחי מה צ"א. ט) (תהלים ז) ח"ג קעב : רפא : ט) (במדבר כג) ויחי ה צ"א. ט) (תהלים קכח. ז) (בראשית לא) ח"ג יב : יח. כא. נה. ט. תקי"ח קו ט"ד שכי"א.

הסבא

לאדם בכל עמלו שיעמול תחת השמש. שואל, וכי לא בא שלמה אלא ללמד דבר זה. אלו אמר בעמלו שיעמול, היה יפה, כי היה נשאר עמל שיש בו יתרון, אבל כיון שכתוב, בכל עמלו, הרי זה כלל הכל, שלא נשאר כלום שיש בו יתרון.

הסולם

שלב) אלא לאו לכל וכר : ומשיב. אלא לא לכל אדם אמר שלמה דבר זה. אלא יש אדם בעולם שהוא עוסק תמיד בדע ולהרע, ואינו עוסק בטוב אפילו רגע אחד. וע"כ כתוב, עמלו, ולא כתוב יגיעו, כי עמלו פירושו במעשים רעים, כמשי"א ישוב עמלו בראשו. ולא ראה עמל בישראל. אבל יגיעו, יורה על מעשים טובים, כמשי"א. יגיע כפיך כי תאכל וגר. וכתוב, ואת יגיע כפי ראה אלקים. אבל עמלו, כתוב, עמל וכעס, כי השתדלותו תוא תמיד

טאמר

העוזבת אלוף נעוריה. אף כן האשה שהיא כמותה בארץ, דהיינו הסוטה, נמסרת לה.

של) ת"ח מאן דאשכח וכר : בוא וראה מי שמוצא את חברו כמוהו, שעושה כמעשיו בעולם, אוהב. אותו ומתדבק בו ועושה עמו חסד. אבל הסטרא אחרא אינו כן, כיון שמוצא מי שעוזב את צד הקדושה של הקב"ה, ועושה כמעשיו ומתדבק בו, אז הוא רוצה לכלותו ולהוציאו מן העולם. אשה זו עשתה כמעשיו והתדבקה בו, ראה מה שעשה בה, וצבתה בטנה ונפלה ירכה. הקב"ה אינו כן, מי שעוזב את הסי"א ומתדבק בהקב"ה, אז אוהב אותו, ועושה לו כל החסד שבעולם. אמר לעצמו, עתה זקן התקן את עצמך, כי הנחש הולך לו ורוצה להתגרות בך ואינו יכול.

645 (שלא) פתח ואמר וכר : פרי"א מה יתרון (דפרי" דף קי"ב ע"א)

ראה אלהים. אבל עמלו, כתיב, (ט) עמל וכעס. אשתדלותיה ז הוא תדיר לביש, וע"ד איהו תחת השמש.

שלג) בשעתא ה דהאי אדם אשתדל בביש, (ט) על האי . כתיב, (ז) לא נין לו ולא נכד בעמו וגו', דהא קב"ה בעי, דלא יעביד תולדין, דאלמלא יעביד תולדין, הוה מטשטשא עלמא. וע"ד כתיב, מה יתרון לאדם בכל עמלו. כ ומאן דלא ישתדל למעבד תולדין, אתדבק בהאי סטרא דאדם בישא ועאל תחות גדפוי.

שלד) רות אמרה, (ט) ופרשת כנפיך על אמתך, בגין לאזדווגא בהדיה ז דצדיק, למעבד תולדין, וקב"ה פריש גדפוי על בר נש, בגין לאפשא בעלמא. ה למאן דלא בעי למעבד תולדין, בגפו יבא, בגפא דההוא ביש, דאיהו אזיל ערירי, כחויא דא, דאזיל יחידאי. בגפו נ יצא, (ט) איהו דלא אשתדל למעבד תולדין, הא אתמר כל מה דאצטריך.

שלה) (ט) ריב דעבד קב"ה, הא אתמר, ריב: דכתיב, (ח) קום ריב את ההרים. מאי איהו. אלא, אינון טורין דלתתא. אמאי ריב דא. בגין (ט) דבהו תליא, כל חובא דעבדין ישראל, לגבי אבוהון דבשמיא. מאי טעמא. בגין דישראל הוו ידעין שמושא דכל מלאכין עלאין ז דבשמיא, ולא (ק) אניס להו, (ז) אפילו שמא דחד מנייהו, וכל שמושא (ט) דלהון.

חלופי גרסאות

מסרת הוהר

(א) (תהלים יוד). (ז) (איוב יח) חיי שרה טו צ"ג. ז ל"ג הוא תדיר; ל"ג תדיר. ח דאיהו. ט מוסיף כד"א על. י ל"ג כתיב. כ האי מאן. ל ל"ג דצדיק. ט מאן; ומאן. נ מוסיף יצא כמה דאתמר. ט מוסיף השתא איהו. ע מוסיף ת"ח דאית לאהודא סבא במלין קדמאין ריב. פ דאיהו בהו. צ דשמיא. ק אנס. ר כל שמא דכל חד וחד. ט דהוה משמש.

הסבא

הטולם

שאמר

רוצה לעשות תולדות, בגפו יבוא, בגף של אדם הרע ההולך עירידי כנחש הזה ההולך יחידי. בגפו יצא, הוא שלא השתדל לעשות תולדות, וכבר למדנו בזה כל מה שצריך. (לעיל אות רכ"א)

שלה) ריב דעבד קב"ה וכו': ריב שנעשה הקב"ה הרי למדנו שהריב הוא, שכתוב, קום ריב את ההרים. מה הם. אלא הם ההרים שלמטה, שהם נה"י. למה ריב הזה. הוא משום שבהם תלוי כל העון שעושים ישדאל לאביהם שבשמים. מהו הטעם. משום שישראל היו יודעים השמוש, דהיינו ההשבעות, של כל המלאכים שבשמים. ולא היה חסר להם אפילו שם אחד מהם, וכל השמוש שלהם. ובתרין

תמיד לרע. וע"כ, אמר, מה יתרון וגו' תחת השמש. שהוא תחת השמש. שיורה על הסי'א הנמצא תחת השמש.

שלג) בשעתא דהאי אדם וכו': בשעה שאדם הזה עוסק בדע. על זה כתוב, לא נין לו ולא נכד בעמו, כי הקב"ה רוצה שלא יעשה תולדות, שאם היה עושה תולדות היה מעכיר את העולם. וע"כ כתוב, מה יתרון לאדם בכל עמלו. ומי שאינו עוסק לעשות תולדות נתדבק בצד הזה של אדם הרע ונכנס תחת כנפיו.

שלד) רות אמרה וכו': רות אמרה, ופרשת כנפיך על אמתך, כדי להזדווג עם הצדיק לעשות תולדות. והקב"ה פורש כנפיו על אדם כדי שיפירה וירבה בעולם. אבל למי שאינו (דפו"י דף קי"ב ע"א) 646

שלו) ובתרין סטרין הוי טעאן אבתרייהו. חד, דהו ידעין לאמשכא חילא דלהון, דככביא ומזלי בארעא. וחד, דהו ידעי לאומאה לון, בכל מה דאצטריכו. ועל דא בעא קביה למעבד בהו ריב ודינא. וכיון דבהון להוי ריב ודינא, כל שלשולא נפל ה דהא לא יהוי ביה תועלתא. ובגין כך, קום ריב וגוי. ותשמענה הגבעות קולך. * מאן גבעות. אלין אינון אמהות, דרגין דאקרון א בתולות אחריה וגוי, ובגין כך ותשמענה הגבעות קולך. א דהכי הו עבדי ישראל, עד דאשתתפו בדרגין תתאין.

שלו) ת"ח, דאית לאהדרא סבא, במלין קדמאין, ירך דקא ב אמרן, סגי אתקיפו לון ישראל, בההוא ירך. מרדכי הוה אחמי לההוא רשע דהמן ההוא ירך דיליה, ועל דא הוה רגיו, מלה דאתחזי ליה, ואיהו ארגיו ליה בהדיה. חמו חברייא, מה כתיב, א ותקח רבקה את בגדי עשו בנה הגדול החמודות וגוי. באלין לבושין דיליה, גזל ג דיליה, ואפיק ליה ד מכל ברכאן דיליה, ומבכרותא. שלח) ובגין כך, עילה דקא אשכחו רתיכין דיליה, לרבנן, איהו דחופיא דלהון למאני דרבנן תדיר. לירכין דלהון. ולמאנין דלהון. ואלין תרין מלין דסטר אחרא הו, וכל דא בגין דגולו לון מניה. לית ה להו עילה אלא לרבנן. ובגין כך, הני מאני דרבנן דקא בלו, מחופיא דלהון ו איהו, והני ברכי דשלהי, מגייהו הוא ודאי.

מסרת הוהר

חלופי גרסאות

ח דלא וליג דהא. א היג בהסולם ובדפווי כתב כאן ת"ח דאית לאהורא סבא במלין קדמאין דהכי. ב אעדן. ג ליג דיליה. ד מכלא ברכתא. ה ליג להו. ו ליג איהו.

א (תהלים מה) לעיל אות רכא צ"ח. ב (בראשית כו) תולדות נו צ"ג ח"ב קפח :

מאמר

הסולם

הסבא

שלו) ובתרין סטרין הוי זכר : ובשני צדדים היו זונים אחריהם. א' שהיו יודעים להמשיך הכחות של הככבים והמזלות בארץ. ואחד, שהיו יודעים להשביע אותם בכל מה שצריכים. ועל זה רצה הקביה לעשות בהם, בהרים, ריב ודין, כי כל המלאכים והשרים העליונים מקבלים כחס מנהיג אלן הנקראים הרים, וכיון שבהם יהיו ריב ודין, ויחלשו אורותיהם, כל השלשלת, דהיינו המלאכים והשרים שבבי"ע, נופלת כי לא יהיה בהם תועלת. מחמת שפסק כחם. ומשום זה כתוב, קום ריב וגוי. ותשמענה הגבעות קולך : שואל, מי הם גבעות. ומשיב, אלו הן אמהות, דהיינו ד' היכלות שבבריאה, שהן מדרגות הנקראות בתולות אחריה וגוי דהיינו שבע הנערות המשמשות להמלכות. שכך היו עושים ישראל עד שהשתתפו במדרגות התחתונות. אמר לעצמו, בוא וראה זקן, שצריכים לחזור לדברים הקודמים (כצ"ג)

שלח) ובגין כך עילה זכר : ומשום זה תואנה מצאו המרכבות שלו. של הס"א, לרבנן, והוא החיכוך שלהם שמחככים בבגדי רבנן תמיד. והיינו לירכים ולבגדיהם. כי אלו ב' דברים היו של הס"א. וכל כעסם הוא מפני שגזלו אותם ממנו. ע"כ, אין להם תואנה אלא לרבנן

ומזלהון הוּו, ומנהון נטלי עילה, וממה דהוּו מנייהו. בעאן לרבנן, דאינון כללא דההוא יושב אהלים, ועל דא לית עילה בלא עילה, ועל דא לית מלה, בלא דינא, וכל מלה תב לאתריה.

שלט) שלמה אמר, ג) ושבתי אני ואראה את כל העשוקים אשר נעשו תחת השמש והנה דמעת העשוקים ואין להם מנחם ומיד עושקיהם כח ואין להם מנחם. האי קרא ארמיזנא ביה, ואתמר. אבל שבתי ז) אני, וכי מאן אתר תב שלמה. אי נימא, לבתר דאמר מלה דא, תב כמלקדמין, ואמר מלה אחרא, יאות אבל שבתי ואראה.

שמ) תמן תנינן, בכל יומא הוה אקדים שלמה בצפרא, והוי ח) שוי אנפוי לסטר מזרת, וחמי מה דחמי, ולבתר ט) תב לסטר דרום. וחמי מה דחמי. והדר תב לסטר צפון, וקאים תמן. מאיך עינוי וזקיף רישיה.

שמא) בהאי שעתא, הא עמודא דאשא ועמודא דענא, הוּו אתיין, ועל ההוא עמודא דענא, הוה אתי נשרא חדא. וההוא נשרא הוה רברבא ותקיף, וכן הוה אתי, גדפא ימינא, על גבי עמודא דאשא, וגופא וגדפא שמאלא, על גבי עמודא דענא. כ) וההוא נשרא הוה מייתי תרין טרפין ל בפומהא, אתא עמודא ט) דענא, ועמודא דאשא, וההוא נשרא עלייהו, וסגדין לקמיה דשלמה מלכא.

שמב) אתא נשרא, ומאיך לקמיה, ויהיב ליה אינון טרפין, נטיל לון שלמה מלכא, והוה מריח בהו, והוה ידע בהון סימן, ואמר דא איהו דנופל, ודא איהו

מסדת הזהר

חלופי גרסאות

ג) (קהלת ד) לעיל אות מד צ"ל. ז) ל"ג אני. ח) שפי. ט) ל"ג מן תב עד תב. י) ואהדר תב לצפון ול"ג מן ולבתר עד וקאים. כ) ל"ג מן וההוא עד ההוא; ל"ג מן וההוא עד ועמודא. ל) בפומיה. ט) מוסיף דענא בתרי טרפין בפומהא.

מאמר

הסולם

הסבא

לרבנן. ומשום זה אלו הבגדים של רבנן, שבלו, הוא מחיכוך שלהם, ואלו הברכים שעיסו מהם הוא ודאי. ומשלהם היו וע"כ לוקחים תואנה מהם, מרבנן, וממה שהוא מהם. ומבקשים מרבנן משום שהם הכלל של יושב אהלים ההוא, יעקב. וע"כ אין עלילה בלי סבה, וע"כ אין דבר בלא דין ומשפט, וכל דבר חוזר למקומו.

שלט) שלמה אמר ושבתי וגו': שלמה אמר, ושבתי אני ואראה את כל העשוקים וגו'. מקרא זה רמזנו בו, וכבר למדנו. (לעיל אות ש"כ). אבל הכתוב אומר, ושבתי אני, וכי מאיזה מקום חזר שלמה, ואם תאמר, שהפירוש הוא, אחר שאמר דבר זה חזר כמקודם ואמר דבר אחר, וע"כ נאמר ושבתי, יפה הוא. אבל היה לו לומר שבתי ואראה, למה אומר ושבתי אני.

שמ) תמן תנינן בכל וכי: שם למדנו, בכל יום היה שלמה משכים בבקר, והיה שם (דפריי דף קי"ב ע"ב)

פניו לצד מזרח, שהוה ת"ת וקו אמצעי, וראה מה שראה, ואח"כ חזר לצד דרום, שהוה חסד וקו ימין, וראה מה שראה, ואח"כ חזר לצד צפון, שהוה גבורה, וקו שמאל, ועמד שם. השפיל עינוי וזקיף את ראשו.

דגלוי עינים. בשעתא דתרין נ טרפין הוה, הוה ידע, דתרווייהו, נופל וגלוי עינים בעאן לאודעא ליה מלין.

שמג) מה עביד, חתים כרסייה בגושפנאק, דהוה חקיק ביה שמא קדישא. ואיהו נטיל עזקא דחקיק עליה שמא קדישא, וסליק לאגרא, ורכיב על ההוא נשרא, ואזיל ליה. וההוא נשרא, הוה מסתלק, לרום עננין, ובכל אתר דאיהו עבר, הוה אתחשך נהורא. חכימי דהוה בההוא אתר דאתחשך נהורא, הוה ידעי, והוה אמרי, שלמה מלכא פ הא אזיל, ואעבר הכא, ולא ידעי לאן אתר הוה אזיל. טפשיין דהוה תמן, הוה אמרי עננין הוה אינון, דקא אזלי וחשיך עלמא.

שמד) גבה נשרא בהדיה, ופרח ארבע מאה פרסין, עד דמטא לטורי חשוך. ותמן איהו תרמוד במדבר בהרים, ואיהו צ נחית תמן. זקיף רישיה, וחמי טורא חשוך, והוה ידע תמן כל מה דאצטריך. והוה ידע דתמן יעול. הוה רכיב על נשרא במלקדמין, וטאס ועאל לגו טורין, עד ההוא אתר דזיתא תמן, קרא בחילא ואמר, רמה ירך בל יחזיון וגר.

שמה) עאל תמן, עד דקריב לההוא אתר, שוי עזקא ק קמייהו, וקריב, ותמן

חלופי גרסאות

מסרת הזהר

נ ל"ג טרפין. ט ל"ג נופל וגלוי עינים. ע ל"ג עינים
פ הוה. צ זקיף. ק קמיה.

ד (ישעיה כו).

הסבא

הסולם

מאמר

שמה) עאל תמן עד וכר: נכנס שם עד שקרב לאותו מקום של הזית שם לפנייהם את הטבעת, וקרב, ושם היה יודע כל מה שרצה מאלו החכמות הזרות שרצה לדעת. כיון שאמרו לו כל מה שרצה, אז היה רוכב על אותו הנשר ושב למקומו. כיון שישב על כסאו, נתישב בדעתו, והיה מדבר בדעתו דברי חכמה היקרה. בשעה ההיא אמר, ושבתי אני ואראה. שבתי ודאי מאותו הדרך, שבתי מאותה החכמה, ונתישבה בלבי ובדעתי. ואז ואראה את כל העשוקים.

סימן, ואמר זה הוא של נופל, זה הוא של גלוי עינים. בשעה שהיו שני עלים, היה יודע, ששניהם, נופל וגלוי עינים, רוצים להודיע לו דברים.

שמג) מה עביד חתם וכר: מה עשה, חתם את הכסא שלו בחתום שהיה חקוק בו השם הקדוש. והוא לקח טבעת שהיה חקוק עליה השם הקדוש ועלה לעליה, ורכב על אותו הנשר והלך לו. ונשר ההוא היה מתעלה לרום עננים, ובכל מקום שעבד היה נחשך האור. החכמים שהיו באותו מקום שנחשך האור, היו יודעים, והיו אומרים, שלמה המלך הולך ועובר כאן. ולא יודעים לאיזה מקום הולך, הכסילים שהיו שם היו אומרים עננים הם שהולכים ומחשיכים העולם.

שמד) גבה נשרא בהדיה וכר: הנשר הגביה עוף עמו, ופרח ד' מאות פרסאות, עד שהגיע להרי חושך. ושם הוא תרמוד במדבר בהרים. והוא ירד שם. נשא את ראשו, וראה הרי החשך, והיה יודע שם כל מה שצריך. והיה יודע ששם צריך להכנס. היה רוכב על הנשר כמקודם, ופרח ונכנס לתוך ההרים עד אותו מקום ששם הזית. קרא בכח ואמר, ה' רמה ירך בל יחזיון.

פנימיות המאמר. הסבא מבאר כאן סדר קבלת המוחין דחכמה, ששלמה המלך, שנאמר עליו ויחכם מכל האדם, המשיכם בכל יום ויום. ומתוך שגילוי החכמה הוא רק במלכות שנקראת חכמה תתאה, וזמן שליטתה הוא בלילה, ע"כ אומר, אקדים שלמה בצפרא, דהיינו בעוד שהיה חושך. ויחד תחילה הג' קוין, המכונים דרום צפון מזרח, זה בזה, ותחילה יחד את ג' הקוין שבקו האמצעי, ח"ש והוי שוי אנפוי לסטר מזרח, שהוא קו האמצעי, וחמי מה דחמי, דהיינו שהמשיך שם החכמה המכונה ראה. ולבתר תב לסטר דרום, שהוא קו ימין וחמי

הוה ידע כל מה דבעי מאינון חכמתן נוכראין, דבעי למנדע. כיון דהוּ אמרין ליה כל מה דבעי, כדין הוה רכיב על ההוא * נשרא, ותב לאתריה. כיון דהוה יתיב על כורסייה, אתיישב בדעתיה והוה ממלל בדעתיה מלין דחכמתא - יקרא.

חלופי גרסאות

ר ל"ג יקרא.

מאמר

הסולם

הסבא

הדינים דנוקבא המכונים אש הנמשכים ממסך דחידק של קו האמצעי, שדינים אלו גרמו לכניעת קו שמאל ויחודו עם הימין, ונמצא שהימין דבינה קבל כח שליטתו ע"י עמוד האש הזה, וע"כ אומר הסבא שהימין נסמך על עמוד האש. וגופא וגדפא שמאלא על גבי עמודא דעונא וכנף השמאלי שהוא קו שמאל דבינה, ששם מקום יציאת החכמה, נסמך על עמוד הענן שהוא קו ימין דמלכות, שהוא חסדים כי חכמה אינה יכולה להאיר בלי חסדים.

וצריך שתדע, שקו השמאל, שמשם יוצא החכמה, נחלק על ב' בחינות, הנקראות נופל וגלוי עינים. כי ידעת שמכח המסך דחידק שעל ידו מיחד קו האמצעי ב' הקוין ימין ושמאל זה בזה, נעלמים הג"ר דחכמה ונשארו רק הו"ק דחכמה (כמ"ש לך י"ג ד"ה ונתבאר ע"ש"ה) ומתוך שנסתלקו הג"ר דחכמה מקו השמאל, נופלים ממנו ג' הכלים התחתונים נה"י, ונשארו הכלים דחב"ד חג"ת בקו שמאל חסדים נה"י. ומה שאודות עליונים גורמים לנפילת כלים התחתונים, הוא מטעם ערך ההפכי שיש בין כלים לאודות, שבאורות, התחתונים נכנסים תחילה, ובכלים, העליונים מתגדלים תחילה. (כמ"ש בפתיחה לחכמת הקבלה אות כ"ד) ואם לא נפלו נה"י דכלים ע"י קו האמצעי לא היתה יכולה החכמה להאיר. מטעם חסרון חסדים. וע"כ חלק נה"י שנפלו מקו שמאל מכונה נופל, וחב"ד חג"ת שנשארו בקו שמאל עם האורות דו"ק דחכמה המתוקנים בחסדים ע"י היחוד עם הימין, נקראים גלוי עינים. כי בהם נגלתה החכמה הנקראת עינים.

זה אמרו. וההוא נשרא הוי מייתי תרין טרפין בפומהא. שהם ב' הבחינות שבקו השמאל דבינה, שהם נופל וגלוי עינים. אתא עמודא וכו', וסגדין לקמיה דשלמה. כי הרכנת הראש מכונה השתחואה, וכיון שנשארו ב' עלים נופל וגלוי עינים. כבר חסרו מג"ר דחכמה שנקרא ראש, ונבחו זה, שהשפילו את ראשם והשתחוו כדי לתקן החכמה לפני שלמה.

וכן

וחמי מה דחמי, דהיינו שהמשיך שם החכמה המכונה ראייה. והדר תב לסטר צפון, שהוא קו השמאל, ששם מקור יציאת החכמה, וקאים תמן, לקבל חכמה, ונודע שמסכת הכדעת קו האמצעי, את ב' הקוין ימין ושמאל, נעלמו הג"ר דחכמה, ונשארו דק הו"ק דחכמה. ח"ש מאיך עינוי, שהשפיל העינים, שה"ס חכמה, דהיינו שלא לקבל מג"ר דחכמה, וזקיף רישיה, והמשיך בחינת ראש, דהיינו דק ראש מו"ק דחכמה, וע"כ ביאר הסבא בדרך כלל, ועתה מבאר הפרטים הנוהגים בקבלת החכמה מצד השמאל.

ונודע שמקום יציאת אור החכמה הוא בבינה, דהיינו אחר שחזרה להיות חכמה בסוד נקודת השורק, שהוא קו שמאל שלה. (ועי' בראשית א' דף ט"ו ד"ה ההוא, סוד ג' הנקודות) אבל מקום הגילוי של החכמה אינו אלא בהמלכות, שע"כ נקראת חכמה תתאה. (כנ"ל בראשית א' דף קע"ג, ד"ה ועוד כמה). וגילוי הזה הוא בב' קוין ימין ושמאל שבמלכות, הנקראים עמוד הענן ועמוד האש (כנ"ל בשלח אות קנ"ח) והבינה נקראת נשר גדול וחזק. כי נשר סתם הוא ז"א.

זה אמרו, בהאי שעתא, שמשך הו"ק דחכמה, היה הסדר כך, הא עמודא דאשא ועמודא דעונא הוּו אתיין, שהם ב' קוין ימין ושמאל שבמלכות, שבהם הוא מקום גילוי של החכמה. ועל ההוא עמודא דעונא הוה אתי נשרא חזא, דהיינו בינה ח"ש וההוא נשרא הוה רברבא ותקיף. כי כן נקראת הבינה נשר גדול וחזק, כנ"ל. כי מבינה ממשיכים החכמה אל המלכות, שבבינה הוא מקום היציאה, ובמלכות הוא מקום הגילוי, וע"כ צריכים לשתיהן, שצריכים לנשר, שהיא בינה, וצריכים לעמוד ענן ועמוד האש שבמלכות, ששם מקום הגילוי. ח"ש וכן היה אתי, גדפא ימינא, שהוא קו ימין של הבינה, על גבי עמודא דאשא היתה נסמכת על עמוד האש, שהוא קו שמאל של הנוקבא, ששם גם בחינת

בהיא שעתא ^ט הוה אמר, ושכתי אני ואראה, ^ת שכתי ודאי מההוא ארתא, שכתי

חלופי גרסאות

^ט ל"ג הוה. ^ת ל"ג שכתי.

הסבא

הסולם

מאמר

ו"ש. ובכל אתר דאיהו עבר הוה אתחשך נהורא. מחמת הארת השמאל. חכימי דהוו וכו' היו מכירים שהחושך בא מכח הארת השמאל. טפשינ דהוו תמן וכו'. היו חושבים שהוא מקרה, ועננים גרמו זה.

וזה אמרו. גבה נשרא בהדיה ופרח ת' פרסין. דהיינו שיחד את חו"ג תו"מ שלו. שהם ג' קוין והמלכות המקבלת, ומשום שהם מבינה שספירותיה בסוד מאות. הם ד' מאות. ומשום שהמקור שלהם הוא הפרסא. שהוא מסך רצמצום ב', ע"כ נקראים ת' פרסאות. ויש לדעת שיחוד ג' הקוין הם בב' אפנים, תחילה מיחד קו האמצעי את ב' הקוין ימין ושמאל זה בזה תחת שליטת קו ימין. שאז מושפע דק חסדים לבד אלא שהם בהתכללות החכמה. ואחר כך מיחד ב' הקוין זה בזה תחת שליטת השמאל, שאז מושפע אור החכמה. ו"ש עד דמטא לטורי חשוך. דהיינו אפן הא' שיהי הקוין תחת שליטת קו ימין, וזה נבחן שהגיע להרי חושך מחמת התכללות החכמה בחסדים, אבל עוד לא בא להרי חושך ממש, ששם שליטת השמאל. ותמן איהו. תרמוד במדבר, בהרים. שזסו"ה. וילך שלמה וגו' ויבן את תדמוד במדבר. שה"ס יחוד הזה של ב' קוין זב"ז תחת שליטת הימין, וע"כ יכול שלמה לבנותה אע"פ שהיתה במדבר. בארץ לא זרועה. שמשום התכללות השמאל היתה שם מדבר, ומשום שעקרו הוא חסדים היה יכול לעשותה מקום ישוב. ואיהו נחית תמן, שידר מן הבינה לארץ, שפירושו שהמשיך אור הזה מלמעלה למטה. והוא מטעם שהוא אור חסדים. ו"ש זקיף רישיה. היינו שהמשיך ג"ד הנקראות ראש, וחמי טורא חשוך, שראה אותם מרחוק, כי מחמת התכללות החכמה בחסדים ראה אותם, אבל לא נכנס בהם, מחמת שהיה תחת שליטת הימין, שהוא חסדים. והוה ידע תמן כל מה דאצטריך, שהיה לו הספקה שלמה מאוד החסדים הוה להשלמת הג"ד. והוה ידע דתמן יעול, שהיה משיג שהוא ראוי כבר להכנס להרי חושך עצמם, תחת שליטת השמאל.

ו"ש

זכן בשעת הנתינה, אומר, ומאיך לקמיה ויהיב ליה. מטעם האמור. ו"ש נטיל להון שלמה מלכא והוה מריח בהו. שהמשיך חכמה, כי המשכת החכמה מכונה ריח. והוה ידע בהון סימן שהיה יודע בהם סימן כמה מותר להמשיך החכמה, וכמה אסור, ואמר דא איהו דנופל, השיך לג"ד דחכמה, ואסור להמשיך, ודא איהו דגלוי עינים, שהוא ו"ק דחכמה ומותר להמשיך. והנה מתחילה לא היה מתוקן הנופל כלל, אלא היה בנפילה ופגם. ואח"כ נתקן גם הנופל, כי הנפילה שבו הוכרה לתקון, שלולא הנופל שגרים קו האמצעי, לא היתה החכמה שבו"ק יכולה להאיר, מפאת חוסר חסדים, כנודע. וע"כ שרה התקון גם על נופל. ו"ש, בשעתא דתרין טרפין הוו, דהיינו שגם הנופל היה מתוקן, הוה ידע, דתרווייהו, נופל וגלוי עינים, בעאן לאודעא ליה מלין, דהיינו, שגם נופל היה מודיע לו דברי חכמה, כמו גלוי עינים, כי האירו זה בזה.

ענה מבאר הסבא איך עלה שלמה ונתלבש בעצם. קו השמאל דבינה, במקום החושך, שפירושו הארת חכמה בלא חסדים שהוא חושך ולא אור, אבל שם הוא יציאת החכמה, שאח"כ שבא לקו האמצעי מלביש אותה החכמה בחסדים, ואז חזרה החכמה להיות אור, כנודע. ומטעם שהלך שלמה למקום החשך שבקו שמאל, היה מתירא שלא יכשל שם בהמשכת חכמה ממעלה למטה, שהיא בחינת החטא דעץ הרעת, ע"כ מה עביד, חתים כרסיא בגושפנקא דהוה חקיק ביה שמא קדישא. שהשם הקדוש היה שומר הכסא, שה"ס המלכות, שלא תקבל החכמה בבחינת מלמעלה למטה. ואיהו נטיל עזקא דחקיק עליה שמא קדישא, המוחין מכינים עזקא, בעת שהשם הקדוש שורה עליהם, ושומרים, שלא ימשיכו חכמה ממעלה למטה. וסליק לאגרא, דהיינו לבינה, כי המלכות נקראת בית, והבינה נקראת עליה, ורכיב על ההוא נשרא ואזיל ליה. היינו שהתלבש בבינה הנקראת נשר. וההוא נשרא הוה מסתלק לרום עננין, דהיינו שהמשיך חכמה בקו השמאל שהמשכה זו גודמת חושך,

מההיא חכמתא, ואתיישבת בלבאי ובדעתאי. וכדין ואראה את כל העשוקים. (שמו) א סלקא דעתך ב דכל עשיקין דהוו בעלמא, הוה חמי שלמה מלכא. אלא, מאי עשוקים אלין דהוא אמר. אינון ינוקין דמתין בתוקפא דאמהון, דקא עשוקים מכמה סטרין, עשוקים באתר עלאה דלעילא, ועשוקים לתתא. והא חברייא אתערון, והכי הוא, אבל סגיאין אינון. קום סבא, אתער בחילך. סבא אימא מילך, דונאי בלא דחילו תימא.

(שמו) לית עשוק כאינון עשוקים, דהוה איהו עשיק בקדמיתא, ג או מתלתא לאחרא, כמה דכתיב, ה פוקד עון אבות על בנים ועל בני בנים על שלשים ועל רבעים.

חלופי גרסאות

מסרת הזהר

א מוסיף וכי ס"ד: וכי זעירין אינון בעלמא דאיהו אמר את כל העשוקים. ול"ג מן ס"ד עד אלא. ב ל"ג מן דכל עד אלא. ג ל"ג או.

ה (שמות כ) יתרו קיא צ"מ.

הסבא

הסולם

סאמר

שמאל, שבתי מההוא חכמתא, שחזר מאותו החכמה שקבל שם ובא לתוך האדת הדעת. ואתיישבת בלבאי ובדעתאי, שהחכמה שקבל שם, נכללה בו, ונתישבה בלבו ודעתו. וכדין, ואדאה את כל העשוקים, כי כל העשוקים המה מחמת התדבקותם בקו שמאל, ואינם רוצים ללכת בדרך קו האמצעי.

ח"ש, הוה רכיב על נשרא כמלקדמין שחזר ועלה לבינה, ועשה שם היחוד, של אפן הב' הנ"ל, דהיינו שיחד ב' הקוין ימין ושמאל תחת שליטת השמאל, וטאס ועאל לגו טורין, שנכנס אל הרי חושך עצמם, שהם בקו שמאל. עד ההוא אתר דזיתא תמן, הוא כח מסך דצמצום א', המכונה זית, שהוא גנוח שם בהרי חושך. קרא בחילא ואמר, ה' רמה ידך בל יחזיון וגו'. שהתפלל, שכח דין הזה יהיה מכוסה וגנוח שם בל יחזיון. (ועי' ויצא י"ג ד"ה סתרא) עאל תמן עד דקריב לההוא אתר, שנכנס בהרי חושך עד מקום ההוא של הזית, שוי עזקא קמייהו, דהיינו הטבעת שחקוק עליה שם הקדוש, שהוא לשמידה שלא יכשל להמשיך החכמה ממעלה למטה כנ"ל. ותמן הוה ידע כל מה דבעי מאינון חכמתן נוכראין דבעי למנדע החכמה הנמשכת באיסוד ממעלה למטה, נקדאת חכמה זרה, ומהרי חושך קבל גם חכמה זו, אע"פ שלא המשיכה בעצמו. כיון דהוון אמרין וכי' ותב לאתריה, דהיינו שיצא מבחינת קו שמאל ושב למקומו לקו האמצעי. כיון דהוה יתיב על כורסיה אתיישב בדעתיה, שהמשיך אוד הדעת מקו האמצעי. והוה ממלל בדעתיה מלין דחכמתא יקירא שהחכמה שקבל מקודם כשהיה בקו שמאל, היתה מאידה עתה בדעת שלו. בההוא שעתא הוה אמר ושבתי וכי' שבתי ודאי מההוא אורחא, היינו הדרך שעשה בקו (דסוי' דף קי"ג ע"א)

(שמו) ס"ד דכל עשיקין וכי': היעלה על דעתך, שכל העשוקים שהיה בעולם דאה שלמה המלך, שהכתוב אומר, ואראה את כל העשוקים, ומשיב. אלא מה הם אלו עשוקים שאומר, הם הילדים שמתים על ברכי אמותם, שהם עשוקים מכמה צדדים, עשוקים במקום עליון של מעלה, מצד הרוח שלהם, ועשוקים מלמטה מצד הגוף, והרי העידו זה החברים, וכך הוא, אבל הרבה הם אלו העשוקים, מלבד זה. אמר לעצמו, קום זקן, התעורר בכוחך, זקן אמור דבריך, כי ודאי בלא פחד תאמר.

(שמו) לית עשוק כאינון וכי': אין עשוק כאלו העשוקים שהיה הוא עושק בתחילה, דהיינו שחטא, או שמחמת עונו נענש מדור שלישי לאחר, לרביעי, שהוא נעשק קשה להיות מחמת עונו. כי הילדים הנ"ל מתים בלי חטא, וע"כ אינם נעשקים קשה, מה שאינו כן אלו שחטאו, או אביהם זקנם חטאו. כמ"ש פוקד עון אבות על בנים על שלשים ועל רבעים.

שמח) היך הוה עשיק. שלמה מלכא צוח ואמר ה) אדם עשוק בדם נפש עד בור ינוס אל יתמכו בו. כיון דהוא עשוק, בדם ז נפש, הוא, או בנו, או בן בנו, יהון עשוקין בטיקלא, דכתיב עד בור ינוס אל יתמכו בו. עד ההוא בור רק ינוס מאתר קדישא, ואל יתמכו בו בהאי עלמא. כיון דאיהו עשוק בדם נפש, איהו, או ה זרעיה, להו ו עשוקים מההוא סטרא ז אחרא.

שמט) אית עשוק, משאר עשוקים, כד"א ז) לא תעשוק את רעך. איהו עבר ועשק, איהו עשוק בבנוי, מההוא סני"א אחרא. ובג"כ אמר, את כל העשקים. אמר שלמה, קאימנא ח בכל אינון עשוקים, בכל סטרין ט דעשק.

שנ) ואמאי אינון עשוקים. אשר נעשו תחת השמש. אשר נעשו, אשר גרו מבעי ליה, מאי אשר נעשו. אי עשייה איהי לשבחא, לאו עשייה דלהון אלא לעילא מן שמשא.

שנא) אבל ודאי נעשו. היך נעשו. אלא כיון דעשוקים מרוחיהון תמן, אמאי אתיין להאי עלמא. אלא רוחין ודאי נעשו, אתעבידו כ ברוחין ז ובגופא בהאי עלמא, כיון דאשתכלל גופא דלהון, ואתעביד ההוא רוחא בגופא זך ונקי בלא כלוכא דחובין, ט בהאי עלמא, כדין אתעשק גופא, כמה דאתעשק רוחא. והאי

חלופי גרסאות

מסרת הוהר

ד נפשו. ה מוסיף זרעיה העשוקים. ו ל"ג עשוקים
 ז ל"ג אחרא. ח ל"ג בכל אינון עשוקים. ט דאקרן
 עשוקים. י גרעו. כ ל"ג ברוחין ובגופא. מ ל"ג ובגופא. נ בההוא.

הסבא

הסולם

מאמר

שנ) ואמאי אינון עשוקים וכי: שואל, ולמה הם עשוקים אשר נעשו תחת השמש. אשר נעשו, אשר גרו היה צריך לומר, מהו אשר נעשו. ואם עשייה הוא לשבח, הרי אין עשייה שלהם אלא למעלה מן השמש, ששט מקום השבח והתקונים, ולמה אוה"כ, תחת השמש.

שמח) היך הוה עשיק וכי: שואל, איך היה עושק, דהיינו מה היה עונו. ומשיב. שלמה המלך צעק ואמר, אדם עשוק בדם נפש, עד בור ינוס אל יתמכו בו. כיון שהוא עשוק מחמת עון דם נפש ששפך, הוא או בנו או בן בנו יהיו נעשקים במאזנים (כנ"ל אות כ"ז) על ידי הס"א, שכתוב, עד בור ינוס אל יתמכו בו. עד ההוא בור של הס"א, רק ינוס ממקום הקדושה, ואל יתמכו בו בעולם הזה. כיון שהוא עשוק בעון דם נפש, הוא או זרעו יהיו עשוקים מההוא סטרא אחרא.

שנא) אבל ודאי נעשו וכי: ומשיב. אבל ודאי שנעשו, ואיך נעשו. אלא כיון שעשוקים שם מרוחיהם, למה באים לעולם הזה, בגלגול. כי עשייה, נופל על הגוף, שהוא בעולם עשייה. אלא הרוחות ודאי נעשו, שנעשו ברוח וגוף בעולם הזה. וכיון שנשתכלל הגוף שלהם, ורוח ההוא נעשה ונתלבש בגוף זך ונקי בלא לכלוך של עונות, בעולם הזה, אז נעשק הגוף כמו שנעשק הרוח. וזה הוא הגוף שהס"א נהנית בו יותר מכל. ויש שם רוחות עשוקים אחרים בכמה מינים שלא נעשו בגופים, שלא נתגלגלו לעולם

שמט) אית עשוק משאר וכי: יש עשוק משאר עשוקים, שהוא עשוק מחמת עון של לא תעשוק, שעבר אביו או זקנו. כמש"א לא תעשוק את רעך. והוא עבר ועשק, משלמים לו מדה כנגד מדה, שהוא עשוק בבניו, על ידי הסטרא אחרא ההוא. ומשום זה אמר, את כל העשוקים. אמר שלמה, אני עומד ויודע בכל אלו עשוקים, בכל צד שעשק, ולא שראה כל העשוקים שבעולם.

איהו גופא, דאתהני ביה יתיר מכלא. ועשוין אחרנין אית, בכמה זינין מרוחין תמן, ולא נעשו נ בגופין. אבל אלין, אינון עשוקים אשר נעשו. (שנב) אית אחרנין, אשר נעשו, ואטרחו בני נשא למאריהון. ומאן איהו. מאן דעשיק אתתא דחבריה בטמירו, או באתגלייא. וההוא ולדא דאתיליד מנייהו, עשוק איהו, בלא רעותא דמאריהון, ולא ידע בעלה דאתתא, אינון עובדין עשוין ס אינון, ואטרחו לקב"ה למעבד לון גופא, ולציירא לון צורה, אלין עשוקים אשר נעשו. אשר נעשו ודאי גופין דלהון, על כרחא. בג"כ, שלמה מלכא אמר. (ח) ואראה את כל העשוקים, בכל זיני עשוקים קאימנא, אינון אשר נעשו ואתעבידו בעשייה. (שנג) כמה ע דהני אינון פ עשוין, דכבר נעשו בערלה רבי ונטיל וגדיל גופא, ועביד ליה, ולבתר עשקין צ לון מניה, ונטלין ק לון, הרי עשוקים אשר נעשו, ועל כלא קאים שלמה מלכא ואמר, קאימנא על כל העשוקים אשר נעשו. (שנד) והנה דמעת העשקים, כלא אושדין דמעין, ד עם טענה קמי קב"ה. הני אושדין דמעין, ט דהא ערלה רבי לון, וגדיל לון, עד י"ג שנין, ולבתר עשקין לון מערלה, ונטיל לון קב"ה, הא לך עשוין אשר נעשו כבר. (שנה) עבר עבירה קטלין ליה. לון אית טענה, וזמינין לומר, מארי דעלמא, תינוק בר יומיה דחב, דיינין ליה דינא. אנא בר יומיה הוינא, דהא מההוא יומא קרי ליה קב"ה בן, דכתיב (ט) יי אמר אלי בני אתה אני * היום ילדתיך, מאריה

חלופי גרסאות

נ מגופין. ס ל"ג אינון. ע מוסף דהני הכי ; [הכי] איהו בערלה איהו רבי ועביד ולבתר עשקין ליה מניה הכי. פ ל"ג עשוין. צ ליה. ק ליה. ד ל"ג מן עם עד דהא. ש הא.

מסרת הזהר

(ח) (קהלת ד) לעיל אות מד צ"ל.
(ט) (תהלים ב) לעיל אות עו צ"ד.

הסבא

י"ג שנה. עשוקים אותו ממנו ולוקחים אותו. הרי עשוקים אשר נעשו. ועל הכל עמד שלמה המלך, ואמר אני עומד, ויודע, על כל העשוקים אשר נעשו.

(שנד) והנה דמעת העשוקים: הכל שופכים דמעות עם טענה לפני הקב"ה, אלו שופכים דמעות, כי הערלה, שהיא הס"א, הרבה וגידל אותם עד י"ג שנים ואח"כ עשוקים אותם מן הערלה, והקב"ה לוקח אותם. הרי לך עשוקים אשר נעשו כבר.

(שנה) עבר עבירה קטלין וכו': בן י"ג שנה ויום א' שעבר עבירה שעונשה מיתה, הורגים אותו. להם יש טענה, ועתידין לומר, רבון העולם, תינוק בן יומו שחטא הכי דנים אותו בדין. אני בן יומו הייתי, כי מיום ההוא אחר י"ג שנים קורא אותי הקב"ה בן, שכתוב ה'

מאמר

לעולם הזה, אבל אלו הם העשוקים שנעשו בגופים וע"כ אוה"כ אשר נעשו.

(שנב) אית אחרנין אשר וכו': יש אחרים אשר נעשו שבני אדם הטריחו את רבונם. ומי הם. הוא, מי שעשק אשת חברו בסתר או בגלוי, ואותו הילד שנולד מהם, עשוק הוא, בלא רצון אדונם, ובלא ידיעת בעל האשה. אלו המעשים הם עשוקים, והטריחו את הקב"ה לעשות להם גוף, ולצייר להם צורה. אלו הם עשוקים אשר נעשו, אשר ודאי נעשו הגופים שלהם באונס. משום זה אמר שלמה המלך, ואראה את כל העשוקים, בכל מיני עשוקים אני עומד ויודע, אלו אשר נעשו בעשייה.

(שנג) כמה דהני אינון וכו': כמו אלו, הם העשוקים שכבר נעשו בערלה, שלקח והרבה והגדיל הגוף, ועשה אותו ואח"כ, כשנעשה בן 654 (דפריי דף קי"ג ע"א) דף קי"ג ע"ב

דעלמא, יליד בר יומא, דינא עבדין ליה, הרי דמעט אינון העשוקים ואין להם מנחם.

שנו) ואית עשוק אחר, ההוא עשוק דאקרי ממזר, כד נפק מעלמא, מיד מפרישין ליה מקהלתא דעמא קדישא. ההוא ^ה ממזר, עניא מסכנא, אושיד דמעין קמי קב"ה, ואטעין קמיה, מאריה דעלמא, אי אבהתי חאבו, אנא מה חובא עבידנא, הא עובדאי, מתתקנו לקמך הו, והנה דמעט העשוקים ואין להם מנחם. וכן לכל אינון עשוקים, אית לון טענה קמי קב"ה, * ומההיא טענה לית לון מנחם, ולית דיתיב מלה על לבהון.

שנו) ומה דאמר ^ב והנה דמעט העשוקים, אלין אינון דמתין בתוקפא דאמהון, אלין עבדין לאושדא דמעין, לכל בני עלמא, בגין דלית דמעין דנפקי מלבא, כהני דמעין, דכל בני עלמא תוהין ואמריין, דינין דקב"ה קשוט אינון, ועל ארח קשוט אזלי. הני מסכני ינוקי דלא חאבו, אמאי מיתו. אן דינא ^ג דקשוט, דעביד מארי עלמא. אי בחובי אבהתהון אסתלקי מעלמא, אמאי. ודאי אין להם מנחם.

שנח) תו, והנה דמעט העשוקים, ההוא דמעט דלהון בההוא עלמא, דקא מגינין על חייא. דתנון אחר אית ^ז מתתקנא לון ^ה בההוא עלמא, דאפילו צדיקים גמורים לא יכלין ^ו לקיימא תמן, וקב"ה רחים לון, ואתדבק בהו, ואתקין בהו, מתיבתא עלאה ^ז דיליה. ועלייהו כתיב, ^ח מפי עוללים ויונקים יסדת עז. ומאי

חלופי גרסאות

מסדת הוהר

ת ל"ג ממזר. א ולית ול"ג ומההיא טענה. ב את כל.
ג עביד ול"ג דקשוט. ד מתקנא ; מתתקנו. ה בהאי
ו לאתקיימא. ז ל"ג דיליה.

הסבא

הסולם

מאמר

בחיק אמם. אלו עושים לשפוך דמעות לכל בני העולם. משום שאין דמעות יוצאות מן הלב כאלו דמעות, כי כל בני העולם תמהים ואומרים הרי דינים של הקב"ה אמת הם, ועל דרך אמת הולכים, אלו ילדים המסכנים שלא חטאו למה מתו. איפה רין אמת שעושה רבון העולם. ואם בעונות אבותם נסתלקו מן העולם, למה. ודאי אין להם מנחם.

שנח) תו, והנה דמעט העשוקים: דמעט ההיא שלהם, בעולם ההוא, הם מגינים על החיים. שלמדנו, מקום יש המתקן להם בעולם ההוא, שאפילו צדיקים גמורים אינם יכולים לעמוד שם, והקב"ה אוהב אותם ומתדבק בהם, ומתקן בהם ישיבה העליונה שלו. ועליהם כתוב, מפי עוללים ויונקים יסדת עז. ומהו התועלת שעושים שם ולמה עולים שם. כמו

ה' אמר אלי בני אתה אני היום ילדתיך. רבון העולם, ילד בן יום, עושים לו דין. הרי דמעט אלו העשוקים ואין להם מנחם.

שנו) ואית עשוק אחר וכו': ויש עשוק אחר, עשוק ההוא שנקרא ממזר. כשנפטר מעולם מברילים אותו מיד מקהלת העם הקדוש. ממזר ההוא העני והמסכן, שופך דמעות לפני הקב"ה וטוען לפניו, רבון העולם, אם אבותי חטאו, אני איזה חוב עשיתי, הדי מעשי היו כשרים לפניך. והנה דמעט העשוקים ואין להם מנחם. וכן לכל אלו עשוקים יש להם טענה לפני הקב"ה, ומטענה ההיא אין להם מנחם, ואין מי שישוב מלה על לבם.

שנו) ומה דאמר, והנה וכו': ומה שאמר, והנה דמעט העשוקים, הם, אלו שמתו (דפו"י דף ק"ג ע"ב)

תועלתא עבדין תמן, ואמאי סלקין תמן. דכתיב ׀ למען צורריך להשבית אויב ומתנגם. ׀ וכן אית אתר אחרא לבעלי תיובתא.

שנט) תנינן, עשרה דברים ׀ אתבריאן בע"ש כו'. הכתב והמכתב . והלוחות. דכתיב והלחת מעשה אלהים המה והמכתב מכתב אלהים הוא. מאי איריא ׀ מדהכי דע"ש הוה, ודילמא אלף שנין לבתר, או בשעתא דקיימו ישראל על טורא דסיני. אלא, ודאי הכי הוא ׀ דבע"ש הוה. ת"ח, בכל עובדא דבראשית, לא אתמר שם מלא, אלא אלהים אלהים, בכל מה דאתברי. ׀ וכלהו שם אלהים, עד ׀ דכל עובדא אשתכלל בע"ש. מדאשתכללו כל עובדא, אקרי יי אלהים, שם ׀ מלא. ש) ואע"ג דבשם אלהים ׀ אתברי כלא, לא אשתכלל בעשיה, כל מה דאתברי, עד ע"ש. בההיא שעתא אשתכלל כלא בעשיה, דכתיב ׀ מלאכתו אשר עשה. מכל מלאכתו אשר עשה. וקיימא במעשה. וע"ד כתיב, והלחת מעשה אלהים, ׀ כד אשתכלל עלמא, ׀ בשם אלהים במעשה, ולא לבתר, דכתיב יי אלהים ׀ ובדא אשתכלל עלמא, וקיימא על קיומיה.

שסא) ת"ח, בההיא שעתא ׀ דתבר משה הלוחות, דכתיב ׀ וישבר אותם תחת ההר. צף אוקיינוס מאתריה, וסליק לשטפא עלמא. חמא משה דאוקיינוס סליק לגבייהו, והוה בעי לשטפא עלמא, מיד ויקח את העגל אשר עשו וישרוף אותו באש וגר, ויזר על פני המים. קם משה על מי אוקיינוס ואמר, מיא מיא מה

מסדת הזהר

חלופי גרסאות

כ) (שם) לעיל צ"י. ל) (בראשית ב) ב"ב קטו צ"ב
 ט) (שמות לב) ח"ב קיד. קצג. ח"ג רעט. ת"ז תל"א
 עה : בהשטות ת"ו קמו.
 ׀ ובכלהו. ׀ וכלהו. ׀ שלים. ע אברי. פ ל"ג כד אשתכלל עלמא. צ ל"ג מן בשם עד ׀ ובדא ׀ כד :
 ובדא אשתכלל עלמא ומוסיף כד אשתכלל עלמא. ׀ ל"ג דתבר משה הלוחות.

מאמר

הסולם

הסבא

כחו שכתוב, למען צורריך להשבית אויב ומתנגם. וכן יש מקום אחד לבעלי תשובה. שנט) תנינן עשרה דברים וכו' : למדנו עשרה דברים נבראו בערב שבת וכו'. הכתב והמכתב והלוחות. שכתוב והלוחות מעשה אלקים המה. והמכתב מכתב אלקים הוא. שואל, מהו הראיה מכאן שהיה בערב שבת, ואולי אלף שנה אחר כך. או בשעה שעמדו ישראל על הר סיני. ומשיב, אלא ודאי כן הוא, שבערב שבת היה. בוא וראה, בכל מעשה בראשית לא נאמר שם מלא, אלא אלקים אלקים נאמר בכל מה שנברא. וכולם הם שם אלקים עד שכל המלאכה נשתכללה בערב שבת. משנשתכללו כל המעשים נקרא הוי"ה אלקים שם מלא.

שס) ואע"ג דבשם אלקים וכו' : ואע"פ שבשם אלקים נברא הכל, לא נשתכלל בעשיה (דפו"י דף קי"ג ע"ב) 656

כל מה שנברא עד ערב שבת. בשעה ההיא נשתכלל הכל בעשיה, שכתוב מלאכתו אשר עשה. מכל מלאכתו אשר עשה. היינו שעמדה במעשה. וע"כ כתוב, והלחת מעשה אלקים. דהיינו כאשר נשתכלל העולם בשם אלקים במעשה. שהוא בערב שבת, ולא לאחר כך שכתוב, הוי"ה אלקים. ובוה נשתכלל העולם ועמד על קיומו.

שסא) ת"ח בההיא שעתא וכו' : בוא וראה, בשעה ההיא ששבר משה את הלוחות, שכתוב וישבר אותם תחת ההר, צף היס אוקיינוס ממקומו, ועלה להטביע העולם. מיד, ויקח את העגל אשר עשו וישרוף אותו באש וגר, ויזר על פני המים. קם משה על מי אוקיינוס, ואמר, מים מים מה אתם רוצים. אמרו, הרי

אתון בעאן. אמרו וכי אתקיים עלמא אלא באורייתא דלוחות, ועל אורייתא דשקרו
 בה ישראל ^ט ועבדו עגלא דדהבא, אנן בעאן לשטפא עלמא.
 (שסב) מיד אמר לון, הא כל מה דעבדו ^ה בחובא דעגלא, הא מסיר לכון,
 « ולא די כל אינון אלפין דנפלו מנייהו, מיד ויזר על פני המים. לא הוּוּ משתככי
 מיא, עד דנטיל ^ב מיא מנייהו ואשקי לון, מיד אשתקע אוקיינוס באתריה.
 (שסג) דהא בההוא מדבר ^ג לא הוּוּ מיא, ^ד דכתיב ^ט לא מקום זרע וגו'. ומים
 אין לשתות. ואי תימא, ^ה לבירא דמרים ^ו ארמי ליה. ח"ו, ^ז דתמן שדי משה דכרנא
 בישא דא למשתי לבתר. ותו, דעד כאן לא הוּוּ להו ^ח בירא, עד דאתו למדבר
 מתנה, דכתיב ^ט באר חפרוה שרים וגו'. וממדבר מתנה. מתמן ירתו בירא. כתיב
 הכא על פני המים, וכתיב התם ^ט על פני תהום.
 (שסד) ^ט חרות על הלחת, מאי חרות על הלחת. הכי אוקמוה, חירות ממלאך
 המות, חירות משעבוד מלכיות, ^י חירות מכלא, הכי הוא. ומאי חרות. גושפנקה
 דעלמא דאתי, ^כ דביה הוּוּ חירות, בכל מיני חירות. ואלמלא לא אתברו, כל מה
 דאתא לעלמא לבתר, לא אתא, והוּוּ ישראל דיוקנא דמלאכין עלאין דלעילא. ועל
 דא אכריו קרא ^ל ואמר, והלוחות ^מ מעשה אלהים וגו', לא תימא דלבתר דעלמא
 אשתכלל, ואדכר שם מלא הוּוּ, אלא בשעתא דאשתכלל בשם אלהים, עד לא
 ייעול ^נ שבת.

חלופי גרסאות

מסרת הזהר

(ג) (במדבר כ.) (ט) (שם כא) ויצא ב צ"ב. ^ט ל"ג מן ועבדו עד סוף האות. ת בחוכיה; ל"ב
 בחובא דעגלא. א וכל ול"ג ולא די. ב ל"ג מיא. ג ל"ב
 לא הוּוּ מיא. ד כתיב. ה באר. ו ל"ג ארמי ליה. ז ל"ג
 דתמן. ח ל"ג בירא. ט ל"ג על הלחת. י מוסיף דעלמא דין וגושפנקה דעלמא. כ ביה. ל ל"ג ואמר. מ ל"ב
 מעשה אלקים וגו'. נ ל"ג שבת.

הסבא

הסולם

מאמר

מתנה. שכתוב, באר חפרוה שרים וגו' וממדבר
 מתנה. משם ירשו הבאר. כתוב כאן, על פני
 המים, וכתוב שם על פני תהום. מה שם
 אוקיינוס אף כאן אוקיינוס.
 (שסד) חרות על הלחת: מהו חרות על
 הלחת. ומשיב כך העמדנו, חירות ממלאך המות,
 חירות משעבוד מלכיות, חירות מכל. וכך הוא.
 ומהו חירות. הוא, החותם של עולם הבא. שבו
 הוא חירות בכל מיני חירות. ואם לא נשברו
 הלוחות, כל מה שבא אח"כ לעולם לא היה בא,
 והיו ישראל בצורת מלאכים עליונים שלמעלה.
 ועל זה הכריו הכתוב, ואמר, והלחת מעשה
 אלקים וגו', שאל תאמר, שלאחר שנשתכלל
 העולם ונזכר שם מלא הוּוּ אלקים, היו הלוחות,
 אלא משעה שנשתכלל העולם בשם אלקים,
 מטרם שבא השבת. כנ"ל.

הרי לא נתקיים העולם אלא על התורה דלוחות,
 ועל התורה ששקרו בה ישראל ועשו עגל הזהב,
 אנו רוצים לשטוף את העולם.
 (שסב) מיד אמר לון וכי: מיד אמר
 להם, הנה כל מה שעשו בעון העגל מסור לכם,
 ולא די כל אלו האלפים שנפלו מהם, מיד ויזר
 על פני המים. ועוד לא היו משתככים המים,
 עד שלקח מים מהם, ממימי אוקיינוס, והשקה
 אותם. מיד נשקע האוקיינוס במקומו.
 (שסג) דהא בההוא מדבר וכי: כי
 במדבר ההוא לא היה מים, שכתוב, לא מקום
 זרע וגו' ומים אין לשתות ובהכרח שלקח ממימי
 אוקיינוס. ואם תאמר, שלבארה של מרים
 השליך האפר. חס ושלום שישלך שם משה זכרון
 הרע הזה, ולשתות אחר כך. ועוד, דעד עתה
 עוד לא היתה להם באר, עד שבאו למדבר

המה

שסה) המה, מאי המה. הפוך ס מה"ה הוו. מתרין סטרין הוו. חדא בעובדא, וחדא דחירות לעילא, רשים לעילא לנטרא לכלא. ועל דא המ"ה. והמכתב מכתב אלהים הוא, אשא אוכמא על גבי אשא חוורא. מכתב אלהים הוא, היינו דכתיב, ועבד הלוי הוא. חרות כמה דאתמר, דהא יובל קרי חרות, ועביד חירות לכל ע"למין.

שסו) ע"כ חברי"א. מכאן והלאה תנדעון, דהא סטרא בישא, לא שלטא עלייכו ואנא ייבא סבא, קאימנא קמייכו, לאתערא מלין אלין, קמו אינון, כמאן דאתער משינתיה, ואשתטחו קמיה, ולא הוו יכלין לממלא. לבתר שעתא בכו.

שסז) פתח רבי חייא ואמר, ז שימני כחותם על לבך כחותם על זרועך וגו', שימני כחותם, בשעתא דאתדבקא כנסת ישראל בבעלה, איהי אמרת שימני כחותם, ארחא דחותם, כיון דאתדבק בההוא אתר דאתדבק שביק ביה כל דיוקניה, אף על גב דההוא חותם אזיל הכא והכא, ולא קיימא תמן, והא אתעבר מניה, כל דיוקניה שביק תמן, ותמן קיימא. אוף הכי פ אמרת כ"י, כיון דאתדבקא בך, כל דיוקני ליהוי חקיק בך, דאף על גב דאיזיל הכא או הכא, תשכח דיוקני חקיק בך, ותדכר לי.

שסח) וכחותם על זרועך, ז כמה דכתיב ק) שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני, אוף הכי, תהא דיוקני חקיק תמן. ובכך אהא בך מתדבקא לעלמין, ולא

מסרת הזהר

9) (במדבר יח) ויצא סו צ"ד. ז) (שיר ח) ויחי רלב צ"א. ק) (שם ב) ב"א רלה צ"א.

חלופי גרסאות

ס המה הוו וליג הפוך. ע עלמא. פ קאמרת וליג כ"י. ז כיון.

מאמר

הסולם

הסבא

משנתו והשתטחו לפניו, ולא יכלו לדבר, לאחר כך, בכו.

שסז) פתח ר' חייא וכו': פתח ר"ח ואמר, שימני כחותם על לבך כחותם על זרועך וגו'. שימני כחותם בשעה שנתדבקה כנסת ישראל שהיא המלכות, בבעלה, ז"א. היא אמרה, שימני כחותם, הדרך של החותם הוא, כיון שנתדבק במקום ההוא שנתדבק, עזב בו כל צורתו, אע"פ שחותם ההוא הולך כאן וכאן, ואינו עומד שם, וכבר עבר ממנו. כל צורתו עזב שם, ושם עומדת צורתו. אף כנסת ישראל אמרה כן, כיון שנתדבקתי בך, כל צורתי תהיה חקוקה בך, ואע"פ שאלך כאן או כאן תמצא צורתי חקוקה בך, ותזכור אותי.

שסח) וכחותם על זרועך: היינו כמו שכתוב, שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני. אף כן, תהיה צורתי חקוקה שם, ובכך אהיה מתדבקת בך לעולם ולא אשכח ממך. כי עזה כמות

שסה) המה, מאי המה וכו': שואל, כתוב מעשה אלקים המה, מהו המה. שהוא מיותר. ומשיב, הפוך המ"ה ותמצא מה"ה, שפירושו מבי צדדים, דהיינו מבי ההין של שם הוי"ה. בינה ומלכות. אחד, במעשה, שהוא הי אחרונה, מלכות. ואחד מחירות של מעלה, שהוא הי ראשונה, בינה רשום למעלה, בבינה, לשמור הכל. ועל זה כתוב, המה, והמכתב מכתב אלקים הוא, היינו אש שחורה על אש לבנה, מכתב אלקים הוא היינו שכתוב, ועבד הלוי הוא, שהוא בינה הנקראת, הוא. שהוא חירות, כמו שאמרנו, כי יובל, דהיינו בינה, הנקראת חירות, ועושה חירות לכל העולם.

שסו) ע"כ חברי"א, מכאן וכו': עד כאן דברי, מכאן והלאה תדעו, שצד הרע לא ישלוט עליכם. ואני ייבא סבא עומד לפניכם להעיר דברים אלו. קמו אלו, ר"ח ור"י, כמי שהעיר

(דפוי" דף קי"ד ע"א)

אתנשי מינך. כי עזה כמות אהבה, תקיפא * כמות אהבה, בתוקפא תקיף, כההוא אתר דשריא ביה מותא. אהבה, ההוא אתר דאקרי אהבת עולם. (שסט) קשה כשאול קנאה, אוף הכי, דהא אלין שמהן, מההוא סטרא אינון. רשפיה רשפי אש, מאן אינון רשפי אלין. אינון אבנין ומרגלן טבאן, דאתילידו מההוא אש. שלהבת יה. מההוא שלהובא, דנפקא מעלמא עלאה, ואתאחדא בכנסת ישראל, למהוי כלא חד יחודא, * ואנו, הא אהבה ורשפין דשלהובא דלכא אבתרך, יהא רעוא, דדיוקנא דילן, תהא חקוקה בלבך, כמה דדיוקנא דילך חקוק בלבן. נשק לון, ובריק לון ואזלו.

(שע) כד מטו לגבי דרבי שמעון, וסחו ליה כל מה דאירע לון, חדי ותווה, אמר, זכאין אתון דזכיתון לכל האי, ומה הויתון בהדי אריא עלאה, גיבר תקיף, דלא הו כמה גיברין לגביה כלום, ולא ידעתון לאשתמודעא ליה מיד. תוהנא, איך אשתזבתון מעונשא דליה, אלא קביה בעא לשזבא לכון, קרא עליהו, * וארז צדיקים כאור נגה הולך ואור עד נכון היום. * בלכתך לא יצר צעדך ואם תרוץ לא תכשל. * ועמך כלם צדיקים לעולם ירשו ארץ נצר מטעי מעשה ידי להתפאר. * ע"כ מן רב ייבא סבא.

רעיא מהימנא

(שעא) * (מ) כי ינצו אנשים. אליו, מיכאל וס"מ. ונגפו אשה הרה, דא כ"י.

חלופי גרסאות

מסרת הזהר

* ל"ג כמות אהבה. ר דאנו. * ל"ג ע"כ מן רב ייבא סבא. * ל"ג כל אות זה.

(ד) (משלי ד) ב"א רנב צ"א. * (שם) וישלח מן צ"ב ד"ח כ ט"ג ש"ב. * (ת) (ישעיה ס) ב"א שא צ"א תקיח צד ט"א שמ"א.

הסולם

סאמר

כי ינצו אנשים ואמר, אשריכם שזכיתם לכל זה. ומה, שהייתם עם אריה העליון, גבור אמיץ, שכמה גבורים הם אצלו כלום, ולא ידעתם להכיר אותו מיד. שמח ותמה אני, איך ניצלתם מעונשו, אלא הקב"ה רצה להצילכם. קרא עליהם, וארז צדיקים כאור נגה הולך ואור עד נכון היום. בלכתך לא יצר צעדך וגו'. ועמך כלם צדיקים וגו'. עד כאן מן רב ייבא סבא.

כמות אהבה, חזק כמות האהבה, בגבורה חזקה כאותו מקום ששורה בו המות. אהבה, הוא אותו מקום שנקרא אהבת עולם.

(שסט) קשה כשאול קנאה וכי : אף זה כן. כנ"ל אצל האהבה, כי אלו השמות, אהבה קנאה, באים מצד ההוא, דהיינו מצד השמאל, רשפיה רשפי אש, שואל, מי הם רשפים אלו, ואומר, אלו הם אבנים ומרגליות טובות שנולדו מאש הזה, שהן מדרגות עליונות, דהיינו משלהבת ההוא היוצאת מעולם העליון, מקו שמאל דבינה, ונאחזת בכנסת ישראל, שתהיה הכל יחוד אחד. ואמר אל הסבא, ואנו, הרי אהבה ורשפי שלהבת הלב אחריך, יהי רצון שהצורה שלנו תהיה חקוקה בלבך, כמו שצורתך חקוקה בלבנו. נשק להם הסבא, וברך אותם והלכו.

רעיא מהימנא

מאמר כי ינצו אנשים

(שעא) כי ינצו אנשים וכי : אלו מיכאל וסמאל. מיכאל מצד הקדושה וסמאל מצד הסומאה. ונגפו אשה הרה, זו כנסת ישראל, דהיינו המלכות, ויצאו ילדיה, לגלות. ענוש יענוש, זה סמאל. כאשר ישית עליו בעל האשה, זה הקב"ה.

(שע) כד מטו לגבי וכי : כשהגיעו אל רבי שמעון וספרו לו כל מה שקרה אותם. תמה (דפו"י דף ק"ד ע"א) 659

יֵצְאוּ יְלֵדֶיהָ, בַּגְּלוּתָא. עָנוּשׁ יַעֲנֹשׁ, דָּא אַ סִּמָּה, כְּאֲשֶׁר יֵשִׁית עֲלָיו בַּעַל הָאִשָּׁה, דָּא קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא.

שעב) פקודא (מא) בתר דא, להשיב אבדה. ואבתריה להשיב הגזל. אמר בוצינא קדישא, קביה עתיד לאהדרא לך, אבדה דאבדת בגין ערב רב, ודא כלה דילך, דבזמנא דעבדו ערב רב ית עגלא, נפקת כלה דילך, ההייד א וישלך מידו את הלחת.

שעג) ואתמר כך לך רד, התם קא רמיז נחיתו דילך, בגלותא רביעאה, לך: (א) כגון ב) לך לך מארצך וגו'. הכא ג ש, א) הן כל אלה יפעל אל פעמים שלש עם גבר. הכא קא רמיז לך, לך ג' זמנין ד בגלותא. רביעאה ה רד, בגין בת יחידה, כלה דילך, ו דנפלה. ההייד, ד) נפלה לא תוסיף קום. ומיד דאנת נחית בגיניה, תקום עלך ו והאי איהו השבת אבדה דילך.

שעד) דלאו למגנא אתגליא ה לך אורייתא, יתיר מכל ישראל, ואסתלקת לגבך, כמיא דבאר דאסתלקו לגבך, ולא לאבהן, ולא לבר נש, דהא באר מכרת אדוניה. ואורייתא דא, אתמר עלה, ה) ומשם בארה היא הבאר וגו'. הבאר היא מליא, ולא נפקין מימיו לבר. ואיהו באר ט מיא דאורייתא, דאפיק כל כ מיין, ו וכל מיין דעלמא עאלין ביה, ולא נפקין מימיו לבר.

מסרת הוהר

חלופי גרסאות

א תתאה (ד"א). ב בגין; בגלותא כד"א. ג תא שמע וליג ש'. ד מוסיף בגולולא; גלולא בגלותא. ה ליג רד. ו דנפלת (ד"א). ז מוסיף והאי איהו השבת אבדה והאי אורייתא דאתגליא על ידך האי. ח אורייתא על ידך וליג לך. ט דימא; דמיא י ליג דאפיק כל מיין. כ מוסיף מיין דעלמא (ד"א), ל דכל.

א) (שמות לב) לעיל אות שסא צ"מ. ב) (בראשית יב) לך ט צ"ב. ג) (איוב לג) ח"ג קלב. קעח: רסו. רפ: ת"ז ת"ו כב: תכ"א נו. תכ"ו עב. תכ"ח עב: תליב עו: ת"ג פו. תס"ט קיד: ת"ע קכד: ז"ח לג ס"ד שס"ו נט ס"א שכ"ב תק"ח צג ס"ג ש"ד צח ס"א שכ"ח קיד ס"ב ש"ט ס"ג ש"ו. ד) (עמוס ה) ויחי קסד צ"ה. ה) (במדבר כא) ח"ג קפג:

נאמר

הסולם

להשיב אבדה

שלך, דהיינו המלכות, שהיא כלה שלך, שנפלה. וז"ש בגלות רביעית, נפלה לא תוסיף קום. ומיד שאתה תרד בשבילה, תקום עמך. כי לא תוסיף קום, מעצמה, אלא על ידי בעלה, שהוא משה. וזה הוא השבת אבדה שלך.

שעד) דלאו למגנא אתגליא וכו': שלא לחנם נגלה לך התורה יותר מכל ישראל, ועלתה אליך כהמים של הבאר שעלו אליך ולא אל האבות, ולא לשום אדם, כי הבאר, שהיא המלכות, מכרת אדוניה. ותורה זו, נאמר עליה, ומשם בארה היא הבאר וגו'. הבאר היא מלאה, ומימיה אינם יוצאים לחוץ. והיא באר מים של התורה, שהתורה נקראת מים, שהוציאה כל המים, דהיינו כל התורה, וכל המים שבעולם נכנסים בה ומימיה אינם יוצאים לחוץ, אלא הם מכונסים בתוכה.

ואיהו

שעב) פקודא בתר דא וכו': המצוה שלאחר זה, הוא להשיב אבדה. ואחריו, להשיב הגזל. אמר המאור הקדוש, היינו ר"ש למשה רבנו, הקביה עתיד להחזיר לך אבדה שאבדת מחמת הערב רב, וזו היא הכלה שלך, שהיא המלכות. כי משה הוא בעלה דמטרוניתא. כי בזמן שהערב רב עשו את העגל, נפלה הכלה שלך ח"ש, וישלך מידו את הלחת. הרומזים על המלכות.

שעג) ואתמר כך לך וכו': ונאמר כך, לך רד. שם רומז ירידה שלך בגלות הרביעית, לך פירושו, כמו לך לך מארצך, דהיינו לגלות. כאן בשם משה, יש ש' שבה ג' קוין, בסוד, הן כל אלה יפעל אל פעמים שלש עם גבר. כאן בג' קוין של הש' נרמז לך, לך ג' פעמים בגלות. ובגלות הרביעית, רד, בשביל בת יחידה (דפו"י דף קי"ד צ"א) דף קי"ד ע"ב)

שעה) ואיהו ב באר דאפילו כל בני עלמא שאבין נ מניה מיא, ואפילו כל ענני עלמא, לא חסרין ב מניה, אפילו כחוט השערה. בגין דבאר דא, לית ליה סוף, יתיר עמוק הוא מדאורייתא, דאתמר בה ה ורחבה מני ים. ו ובכד דיליה, ו מאן דשאבי מניה ז מיא, איהו בלע ק כל חכמתין דעלמא, כל שכן באר עצמו. שעו) וכן ו עתיד קביה לאהדרא לך גזל דילך, דאיהו מטה, דאתמר ביה ז ויגזול את החנית מיד המצרי, ב דעלך אתמר איש מצרי. ובגלותא דילך ובגלגולא דילך, יפריש לך ערי מקלט, לשזבא, מכמה ה דרדפין אבתרך, דלית להון סוף.

שעז) והאי איהו פקודא, א (מב) להפריש ערי מקלט, למאן דקטל, בגין ההוא מצרי דקטלת במצרים, דתמן הוה נחש הקדמוני וכל משרייתיה, דהו סחרין ליה, וקטלת ליה ב בלא זמניה, ולא נ דחלת מרודפין דיליה, דבכמה ז אתרין רדפו אבתרך, ה כמה נשין ו בנערותך, דאינון נעמיה אגריית ליליית אוכמא. וקביה יהיב לך ערי מקלט, לאשתזבא מנהון, ואינון שערי תשובה.

שעה) בגין ז דאת בן יה, ברא דאבא ודאמא. בתר דהדרת ה בהיא בתיובתא, אסתלקת בבינה, יהי, אילנא דחיי, ובגינה את זכי לאת ה, בגין דאעילת גרמך אבתרהא, בתיובתא לאהדרא לה למרך, ולסלקא לה מגלותא, ולא לקבלא את אגרא.

חלוסי גרסאות

מסרת הזהר

ו) (איוב יא) ח'ג רמב ז"ח פ ט"ד שליב תק"ח קיא ט"א שמי"ז) (ש"ב כג) הקסה"ז פו צ"א צ"ו. א חדא וליג מב. ב קודם. ג תודחל. ד רדפין. ה בכמה. ו ל"ג בנערותך דאינון. ז דאנת. ח ל"ג בהיא. ט דאי אפילו וליג באר. נ ביה. ס מוסיף מניה מיא. ע ובירא. פ ל"ג מאן. צ ל"ג מיא. ק מוסיף כל מימין [מיין] וכל. ר כך עתיד הקביה. ש ועלך. ת רדפין. י חדא וליג מב. ב קודם. ג תודחל. ד רדפין. ה בכמה. ו ל"ג בנערותך דאינון. ז דאנת. ח ל"ג בהיא.

להפריש ערי מקלט

הסולם

נאמר

שאותו המצרי שהרגת במצרים, שבו היה נחש הקדמוני, וכל המחנות שלו, שהיו סוכבים אותו, והרגת אותו לפני זמנו, ולא יראת מרדשים שלו, שבכמה מקומות רדפו אחריו כמה נשיב בנעוריו, שהן הקליפות, נעמה אגרת ליליה אוכמא. והקביה נתן לך ערי מקלט להנצל מהן, והם שערי תשובה.

שעה) ואיהו באר דאפילו וכי: והיא באר, שאפילו כל בני העולם ישאבו ממנה מים, ואפילו כל ענני העולם, לא יחסרו ממנה אפילו כחוט השערה. משום שבאר הו אין לה סוף, והיא יותר עמוקה מן התורה, שכתוב בה, ורחבה מני ים. ומי ששואב מים בכד שלה, של הבאר, דהיינו כ"ד ספרי הקדש, הוא בולע כל החכמות שבעולם, כל שכן הבאר עצמו.

שעה) בגין דאת בן י"ה וכי: משום שאתה בן י"ה, שמשך היה במדרגת ר' שהוא ז"א, שהוא בן של אבא ואמא, שהם חו"ב, י"ה, ואחר שחזרת בתשובה בה' אחרונה של שם הוי"ה, עלית לבינה, וזכית שם להשם יד"ו שהוא עץ החיים, כי הבינה נקראת אלקיס חיים, ח"א העולה לבינה נקרא עץ החיים, ובשבילה אתה זוכה לאות ה' אחרונה, שהיא המלכות, משום שהכנסת עצמך אחריה בתשובה, להחזיר אותה לארונך, ולהעלותה מן הגלות, ולא לקבל על זה שכר.

שעו) וכן עתיד קביה וכי: וכן עתיד הקביה להשיב לך הגזילה שלך, שהוא המטה, שנאמר בו, ויגזול את החנית מיד המצרי, שעליך נאמר איש מצרי. (כמיש לעיל בהקסה"ז אות ק"א וק"ב בהסולם ע"ש) ובגלות שלך ובגלגול שלך, שיש בכל דור התפשטות של מטה, יפריש לך ערי מקלט להצילך מכמה שרודפים אחריו שאין להם סוף.

נאמר להפריש ערי מקלט

שעז) והאי איהו פקודא וכי: זהו המצוה להפריש ערי מקלט למי שהרג משום (דפרי דף קי"ד ע"ב) 661

שעט) וקודשא ביה, שוי שמיה בך, ובגין דמחשבה דילך הות לעלת העלות, שוי בך מחשבתיה, דאיהי ירד היא ואיז היא. ועלת העלות, איהו מיחד אלין אתוון בך, לאשתמודעא ליה באלין אתוון.

שפ) ובגין ׀ דאת הוית גומל חסד עם שכינתא, דכל פקודין דילך לקיימא, איזהו חסיד המתחסד עם קונו. יהב לך מדת חסד. ובגין דנטרת פקודין דלא תעשה, והוה לך לאתגברא על יצרך, למקשר ליה תחות ירך, ולא אשתדלת בהאי פקודא, אלא לקשרא סמאל תחות ידא דקביה. ובת זוגיה דאיהי שפחתא בישא, תחות יד גבירתא. לון ולכל ממנן ולכל משריין דלהון. קביה יהב לך, מדת גבורה דיליה, למהוי בסיעתך דיתחלחלון וידחלון מינך, סמאל ובת זוגיה, וכל ממנן ומשריין דלהון, ויהון קשורים ׀ בשלשלאי תחות ירך.

שפא) ובגין דהדרת בתיובתא, באות ברית, נחית בינה יהו, לאתחברא ׀ בצדיק. בגינך, קביה יהיב לך אות ברית צדיק דיליה. ובגין ׀ דמחשבה טובה עבדת כלא, הכי נחית שמא ׀ מפרש עלך, ׀ ומתמן, ׀ נחית עלך. שפב) ׀ ובגין דאנת תשתדל בכל יומא, בתרין שפוון דילך בצלותא, לשבחא למרך, באדני שפתי תפתח, בתרין שפוון דילך. בנביאים ובכתובים. ׀ ובכל מיני זמר ונגון בצלותא. קביה נחית לון בשפוון דילך. כל שכן ׀ דרגא דילך, עמודא

חלופי גרסאות

ט דא ; דאנת ; ליג דיליה. כ בשלשולא ; בשלשלאין. ז מוסיף ליה ; לך בצדיק. מ דבמחשבה. נ מוסיף מפרש דמך ; דמך מפרש. ס מוסיף ומתמן ורשומא ; רשומא. ע דנחית. פ אנת תשתדל וליג בגין ; אנת משתדל. צ בכל. ק בדרגא.

מאמר

הסולם

להפריש פרי מקלט

הגבירה, שהוא מלכות, אותם וכל הממונים וכל המחנות שלהם. ע"כ נתן לך הקביה מדת גבורה שלו, שתהיה בעזרתך שיתחלחלו ויפחדו ממך סמאל ובת זוגו וכל הממונים והמחנות שלהם, ויהיו קשורים בשרשרות תחת ירך.

שפא) ובגין דהדרת בתיובתא וכר ; ומשום שחזרת בתשובה באות ברית, שהוא יסוד, ירדה הבינה, שהיא אותיות יהו, להתחבר עם צדיק, שהוא יסוד, בשבילך, וע"כ נתן לך הקביה אות ברית צדיק שלו, שהוא יסוד. ומשום שבמחשבה טובה עשית הכל, כך ירד שם המפורש עליך, ומשם, ממחשבה, שהוא ג"ר, ירד עליך.

שפב) ובגין דאנת תשתדל וכר ; ומשום שאתה משתדל בכל יום בשתי שפתיים שלך בתפלה, לשבח את אדונך באדני שפתי שפתי תפתח, בב' שפתיים שלך בנביאים וכתובים

שעט) וקודשא בריך הוא וכו' : והקביה שם שמו בך, ומשום שהמחשבה שלך היתה לעלת העלות, שהוא כתר, שם בך מחשבתו, שה"ס חכמה, שהיא יוד תא ואו הא, דהיינו הויה בגי' מ"ה, כי חכמה היא אותיות כ"ח מ"ה, שע"י השם מ"ה, שהוא קו האמצעי שבמחין, נגלתה החכמה, ועילת העילות, מיחד אלו האותיות בך, כדי להכיר ולדעת אותו באלו האותיות.

שפ) ובגין דאת הוית וכר : אחר שנכלל במחשבה, שה"ס ג"ר, ממשיך לבאר איך קבל שאר שש הספירות, ואומר, ומשום שאתה היית גומל חסד עם השכינה, שכל המצות שלך הם לקיים איזה חסיד המתחסד עם קונו, נתן לך מדת החסד ומשום ששמרת מצות הלא זעשה, והיה לך להתגבר על יצרך, לקשר אותו תחת ירך, ולא השתדלת במצוה זו, אלא לקשר את סמאל תחת ידיו של הקביה. ובת זוגו של סמאל, שהיא שפחה רעה, לקשר תחת יד (דמריי דף קי"ד ע"ב)

דאמצעיתא, וביה אשתדלת בכל יומין דילך בקשוט, קב"ה ר' יהביה לך, לסלקא לך ^ט ביה, בתורת אמת, כלילא מכל מדות ואתוון. בשמא מפרש, בד' אתוון. שפג) דקדם דחזרת בתיובתא ^ז לא הוית, אלא באילנא דטוב ורע, עבד ונער הוה שמך בקדמיתא, ^ח והנה נער בוכה, עבד נאמן, הה"ד ^ט לא כן עבדי משה בכל ביתי נאמן הוא. וההוא רע, שותפא א' דעבד, גרם לך למחטי בסלע, בגין דמטה דאתמסר ב' לך, ג' הוה דאילנא דטוב ורע, מטטרין טוב. סמאל רע. שפד) וכען, דחזרת בתיובתא, ואתדבקת באילנא דחיי, הא נפקת מעבד, ואתהדרת בן לקב"ה. ומטה דאתמסר ביזך, ד' יהא עץ חיים, ו' דאיהו בן י"ה, ה' ותיעול במ"ט אנפין דילך, באורייתא, ויתעבד מוט. ויתקיים בך, ^ט לא יתן לעולם מוט לצדיק, מ"ט אנפין, מ"ט אתוון, דשמע ישראל, וברוך שם, שית תיבין דיחודא עלאה, ו' עלאה תפארת. שית תיבין תניינן, דברוך שם, ו' תניינא צדיק. מ"ט. ^ח באמצעיתא א. ^ט וישאוהו במוט בשנים.

שפה) בלא א' וא"ו באמצעיתא, איהו מ"ט. וצדיק מ"ט לפני רשע. ומאן כ' גרע דא. א'. אחד מחמשים. דחמשין תרעין, אתיהיבו לך, חסר חד, כמה דאוקמוה

חלופי גרסאות

מסרת הזהר

ר' יהבה; יהבה. ש בה; ל"ג ביה. ת מוסיף אוף לא. א מוסיף דעבד טוב. ב בידך. ג הוא (ד"א). ד היא; הוה. ה ויעול. ו דאורייתא. ז משמע ישראל ברוך. ח דאמצעיתא (ד"א). ט ל"ג מן וישאוהו עד וצדיק. י א' דאמצעיתא דו"ו. כ גרם. ל דיהבו.

(ח) שמות ב) שמות סא צ"ר. ט) (במדבר יב) שמות כ צ"י. י) (תהלים נה) ח"ב רעז: ח"ג מה. עט: רלו. תק"ח קב ט"ב שי"א.

מ"ט ומוט

הסולם

מאמר

הרי יצאת ממדרגת עבד וחזרת להיות בן להקב"ה, והמטה שנמסר בידך יהיה עץ החיים, שהוא ו', בן י"ה, ותכנס ה' במ"ט פנים שלך בתורה, ותהיה מו"ט ויתקיים בך, לא יתן לעולם מוט לצדיק, מ"ט פנים, ה"ט מ"ט אותיות שבשמע ישראל, וברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, שהם שש תבות של יחוד העליון, דהיינו ו' עליונה הוא תפארת, ושש תבות של ברוך שם, שניות, של יחוד התחתון, הם ו' שניה של מילוי ואו, שהוא צדיק, דהיינו יסוד, והם מוט. באמצעם של ב' ווין הוא א'. וז"ס וישאוהו במוט בשנים, דהיינו בשני ווין.

וכתובים ובכל מיני זמר וניגון בתפלה, הקב"ה מוריד אותם בשתי שפתיים שלך שהם נצח והוד. כל שכן מדרגה שלך שהוא עמוד האמצעי, דהיינו תפארת. שבו השתדלת בכל הימים שלך באמת, הקב"ה נתנו לך להעלותך בו בתורת אמת, הכלולה מכל המדות ואותיות, שהם חג"ת נה"י, בשם המפורש בד' אותיות הוי"ה. שהוא ג"ר.

שפג) דקדם דחזרת בתיובתא וכו': כי מטרם שחזרת בתשובה, לא היית אלא באילן דטוב ורע, עבד ונער היה שמך מתחילה, והנה נער בוכה, עבד נאמן, ז"ש, לא כן עבדי משה בכל ביתי נאמן הוא. ואתו הרע, שהוא שותפו של עבד, גרם לך לחטוא בסלע, משום שהמטה שנמסר לך היה מאילן של טוב ורע, דהיינו מחטטרון וסמאל, מטטרון טוב וסמאל רע.

מאמר מ"ט ומוט

שפה) בלא ואו באמצעיתא וכו': בלא ואו באמצע, הוא מט, והיינו צדיק מט לפני רשע. ומי גרע זה, הוא א', דהיינו אחד מחמשים. כי חמשים שערים ניתנו לך חסר אחד. כמו שהעמידוהו בעלי המשנה, חמשים שערי בינה נמסרו למשה חוץ מאחד, והו' א' החסר מחמשים, ונשאר מט, וזה גרם לך, צדיק מט לפני רשע. מי הוא רשע, זה סמאל.

שפד) וכען דחזרת בתיובתא וכו': ועתה שחזרת בתשובה, ונתדבקת בעץ החיים. 663 (דסו"י דף ק"ד ע"ב י) דף קס"ו ע"א)

מארי מתניתין, חמשים שערי בינה נמסרו למשה, חוץ מאחד. והאי איהו א, דחסר מחמשים, ואשתאר מ"ט, ודא גרים לך צדיק מ"ט לפני רשע. מאי רשע. דא סמא"ל. שפו) והאי איהו מ"ט, מן מטה דילך, דאתמר ביה כ ומטה האלהים בידי. מטה דילך הוא מטה דמשה, ובגין דא נ א, דאיהי בינה, חזרת לך, כמה דאוקמוה במתניתין, אלף בינה. דחזרת כ לך ב בתיובתא, ותיעול בין ר"ו, ואתעביד וא"ו, לקיים בך פ לישראל, ג וברחמים גדולים ב אקבצך. מתמן ואילך יתקיים בך, לא יתן לעולם מוט לצדיק.

שפו) בההוא זמנא, יתקיימו בך תרין פקודין. חד, כ הקם תקים עמו. תניינא, כ עזוב תעזוב עמו. הקם עם ר עלאה, ב משיח ראשון. תקים עם ר תניינא. עמו, דא בן עמרם, דסליקת לבינה דאיהי א.

שפח) ולמאן הקם תקים. לאת ה. דנפלת באלף חמשאה, בתר ע"ב, ר כמנין עזרב תעזוב עמו. עזוב: ע"ב ז"ו. ודא כ ע"ב שמהן, ויסע ויבא ויט. דא ת וא"ו מן וה"ו, תמן עזר, ולא קימה, והאי איהו עזוב תעזוב, תמן כ בעת"ו יורה ומלקוש ואספת דגנך ותירשך ויצהרך, דאינון ישראל. לקט שכחה ופאה, כ לעני ולגר תעזוב אותם. הכא אוליפנא. א פקודא תליתאה.

חלוסי גרסאות

כ דמטה אחרא אית לך ולא גרסינן מטה דילך; לא גרסינן מטה דילך. נ לא גרסינן א; מוסיף א מטה דילך. ס בך. ע דתיובתא תיעול. פ ולישראל; ובשאל (ד"א) צ מוסיף אקבצך (ירמיה ל"א) ובתחוננים אובילם. ק ומשית ר מנין. ש ע' בשמהן. ת ד"ו. א מוסיף פקודא. מ"ב.

מסרת הוהר

כ (שמות יז) הקס"ו פו צ"ב ל (ישעיה גז) ח"ג קלו: רמו: רעו: רצג: ת"ז הי"ב כו. תכ"א גה. תכ"ב סז. תכ"ה ע: מ (דברים כב) ת"ז תס"ט קיד: נ (שמות כג) ח"ג רו: ת"ז תס"ט ק"ב (דברים יא). ע (ויקרא יט) ח"ג רעח.

מ"ט ומוט

הסולם

מאמר

שפח) ולמאן הקם תקים וכ"ו: ולמי הקם תקים, לאות ה', שהיא המלכות, שנפלה באלף החמשי אחר ע"ב שנים, כמנין עזוב תעזוב עמו. עזוב, אותיות ע"ב ז"ו, ע"ב היינו ע"ב שמות ויסע ויבא ויט. (כנ"ל בשלח את קע"ג ע"ש) זו היא ראשי תיבות, זה ואו. זה ר' מן יה"ו (כצ"ל) שהוא ז"א, שם, בחמשת אלפים. וע"ב שנה, עזר, לעזור לה' הנופלת, ולא קימה, שאינו עוד זמן הקימה והנאולה, זהו עזוב תעזוב, דהיינו עזרה בלבד. שם נהג, בעתו יורה ומלקוש ואספת דגנך ותירשך ויצהרך, שהם ישראל. כלומר, שעל ידי התיקונים של יורה ומלקוש בעתו, נאספים ישראל מן הגלות, דגן, אלו ישראל. תירש אלו הלויים. ויצהר, אלו הכהנים. וכן נוהגים התיקונים של לקט שכחה ופאה, לעני ולגר תעזוב אותם. וכאן למדנו מצוה שלישית. דהיינו לקט שכחה ופאה.

שפו) והאי איהו מט וכ"ו: זהו הוא מ"ט מן מטה שלך, שנאמר בו, ומטה אלקים בידי, המטה שלך הוא מטה משה ומשום זה א' שהיא בינה חזרת לך, כמו שהעמידוהו במשנה, אלף בינה. היא חזרת לך, בתשובה, ותכנס בין ר"ו ותעשה וא"ו, לקיים בך לישראל, וברחמים גדולים אקבצך. משם והלאה, יתקיים בך, לא יתן לעולם מוט לצדיק.

שפו) בההוא זמנא יתקיימו וכ"ו: בזמן ההוא, יתקיימו בך שתי מצוה, א', הקים תקים עמו, ב', עזוב תעזוב עמו. הקם עם ר' עליונה, שהוא משיח ראשון, משיח בן דוד. תקים עם ר' שניה, שהוא משיח שני, משיח בן יוסף. עמו, זה בן עמרם, שעלית לבינה, שהוא א' שבאמצע ב' וז"ו הנ"ל, והס ר' במילוי כזה. ואו.

שפט) וצריך לאחזרא עלייהו, דהא מסטרא דצדיק, עני, עוזב תעוזב, ב צדיק. עמו, דא בן עמרם. והאי איהו לעני ולגר תעוזב אותם. גר אנת, כגוונא דאתמר בך בקדמיתא עם עני, (פ) גר הייתי בארץ נכריה.
 (שצ) אבל ד הקמה, בדרגא דילך, ה הקם ו תתאה. תקים עמו: עם בן עמרם, בדרגא עלאה דילך, ו תפארת. במיה דילך, שמא מפרש בשלימו. בתר ק ק דהקם תקים, ה אשתאר ב תים. מאי קא אחזי. (ז) יעקב איש תם. עמו: עם בן עמרם, יוקים. הקם: צדיק. תקים: תם.
 (שצא) פקודא בתר דא לפדות עבד עברי ואמה העבריה, ליעד אמה העבריה, לדון בקנין עבד עברי, הענק תעניק לו. ההיד, כי תקנה עבד עברי שש שנים יעבד. מאי שש שנים יעבד. ומאי קנין דיליה. אלא בסתרי תורה, מטטרין עבד יי, כליל שית כ סטרין, כחושבן שית אתוון, דיליה, שית סדרי משנה. ובהון אית ליה לבר נש למפלח למאריה, למהוי ליה ב עבד, למעבד קנין כספו, דכסף ימינא, דאברהם חסד דרגא דיליה, אורייתא מתמן אתיהיבת.
 (שצב) ומאן דאשתדל בה, בגין לזכאה, נ לעלמא דאתי, אקרי קנין. כספו: עלמא דכסופא. קנין: על שם (ק) אל עליון קונה שמים וארץ. (ר) קנה חכמה קנה ב יבנה.

חלופי גרסאות

מסרת הזוהר

(פ) (שמות יח) יתרו יד אות נה. (צ) (בראשית כה) תולדות לו צ"ב. (ק) (שם יד) ח"ב מז. (ר) (משלי ד) ח"ג רלב. רלה: ת"ז תיע קכ:
 ב מוסיף צדיק תעוזב. נ בגוונא דקדמיתא; בקדמיתא עם עני כדאתמר בך. ד אוקמיה; אקפה (ד"א). ה דהקם. ו ליג תפארת במה דילך. ז הקם. ח מוסיף ובגיד הקם תקים אשתאר. ט תם. י ליג מאי שש שנים. כ שמהן. ל ליג דיליה. מ ליג עבד למעבד; עבד נמכר. נ מוסיף בה לעלמא. ס מוסיף בינה קנה לו דית רבו; קנה לך [לו] רבוי תורה.

לפדות עבד עברי

הסולם

מאמר

(שצא) פקודא בתר דא וכר: המצוה שלאחר זו, הוא לפדות עבד עברי ואמה העבריה, ליעד אמה העבריה, לדון בקנין עבד עברי, הענק תעניק לו. ז"ש, כי תקנה עבד עברי שש שנים יעבד. שואל, מהו שש שנים יעבד, ומהו קנין שלו, ומשיב, אלא בסתרי תורה, המלאך מטטרין הוא עבד ה', כולל שש קצוות, חג"ת נה"י, כמספר שש אותיות שלו, שה"ס ששה סדרי משנה, ובהם יש לו לאדם לעבד את אדונו להיות לו עבד, להעשות קנין כספו. כסף, הוא ימין ואברהם, שחסד הוא מדרגה שלו, והתורה ניתנה משם.

שפט) וצריך לאחזרא עלייהו וכר: וצריכים לחזור אחריהם, לקייסם, כי מצד הצדיק, דהיינו יסוד, הוא העני. עוזב תעוזב. היינו יסוד צדיק, עמו, זה בן עמרם. חה הוא לעני ולגר תעוזב אותם, אתה גר, עם עני, כמו שנאמר בך בתחילה, גר הייתי בארץ נכריה.
 (שצ) אבל הקמה בדרגא וכר: אבל הקמה, שהיא הגאולה, הוא במדרגה שלך. הקם, הוא ו תחתונה, שהיא המילוי של ר, והיא יסוד. תקים עמו, עם בן עמרם, במדרגה עליונה שלך, שהוא תפארת, בשם מיה שלך, שהוא הויה במילוי אלפין שהוא בגיטטריא מ"ה, שהוא שם המפורש בשלמות. אחר ק' ק' של הקם תקים נשארו תי"ב, שואל, מה זה יורה, ואומר, שזה יורה על יעקב איש תם, שהוא ת"ת. ופירוש הכתוב הוא, עמו, היינו עם בן עמרם יקום. הקם, זהו צדיק, דהיינו יסוד. תקום, זהו תם, דהיינו תפארת.

(שצב) ומאן דאשתדל בה וכר: ומי שעוסק בתורה כדי לזכות לעולם הבא היא נקראת קנין. כספו, נקראת על שם עולם התענוג קנין. על שם אל עליון קונה שמים וארץ. קנה חכמה קנה בינה.

בתר

שצג) בתר דקנה לו, גאולה תהיה לו. אית דאיהו קנוי ע לעולם, ואית דאיהו קנוי ליה שית שנין. מאן דאיהו קנוי ליה לעולם, כתיב ביה, ורצע אדוניו את אזנו במרצע ועבדו לעולם. לית עולם, אלא עולמו * של יובל, דאינון חמשין. ודא קריאת שמע, דתמן כ"ה אתוון, ערבית ושחרית. נ' פ תרעין דבינה.

שצד) בתר דמיחד בהון בר נש לקודשא בריך הוא, דאיהו עבד דיליה, בעול תפלין על רישיה. ואזן דיליה רציעא פתיחא למשמע קריאת שמע, ז דשמע, בכל לשון שאתה שומע, דהיינו משמעות.

שצה) דמאן דפדיון דיליה תלויה בקריאת שמע, דאיהו רזא דחמשין, לית ק ליה פדיון על ר יד אחרא בגלגולא, דמרוצע הוא למאריה, הכא לא אתמר ט או דודו או בן דודו יגאלנו. דבצלותא דבר נש, איהו כעבד, דאתמר ט ביה שש שנים יעבד. ואין עבודה, אלא תפלה. שש שנים יעבד : ג' ראשונות, וג' אחרונות דשליח צבור אפיק ליה לבר נש ידי חובתו, למאן דלא ידע לצלאה בהו דצדיק חי ת עלמא, אתקרי בהו, על שמיה. א בעז, צדיק, גואל, קרוב, ב ונאמן.

שצו) קרוב יי נ לכל קוראיו. וטב ליה ז לבר נש, א שכן קרוב מאח רחוק, דהיינו עמודא דאמצעיתא, דאיהו בן יה, דאסתלק לעילא דאיהו בינה, דעולם דא,

מסרת הוהר

חלופי גרסאות

ע מוסיף ליה לעולם. פ שערי בינה. צ ל"ג דשמע. ק ל"ג ליה. ר ל"ג יד. ט מוסיף ביה תפלה. ת עלמין. א בעי. ב ותמן. ג לנשברי לב. ד להאי בר.

ט (ויקרא כה) ח"ג רפא. ת. (תהלים קמה) ח"ג גח : קפג : רצו. ת"ז בהקדמה ד : תס"ג צד : א (משלי כו) בשלח ע צ"ס.

מאמר

הסולם

לפרות עבד עבדי

הוא כעבד, שנאמר בו, שש שנים יעבד, ואין עבודה אלא תפלה. שש שנים יעבד, הוא ג' ראשונות וג' אחרונות, שבשמונה עשרה, שהשליח צבור מוציא האדם ידי חובתו, למי שאינו יודע להתפלל בהם. הרי שיש לו פדיון על ידי אחר, שהשליח צבור גואל אותו. שהצדיק חי העולם, שהוא יסוד, דהיינו השליח צבור, נקרא בהם, על שמו, של האיניו יודע להתפלל, בשם, בעז, צדיק, גואל קרוב, ונאמן, שמשמעותם של השמות הללו הוא, שעוהריס ופודיס את מי שאינו יכול לעזור את עצמו. שהיט היבוט והגלגול.

שצו) קרוב הי לכל קוראיו : שטוב לו לאדם, שכן קרוב מאח רחוק, דהיינו עמוד האמצעי, שהוא ת"ת, שהיסוד נקרא שכן קרוב, והת"ת נקרא אח רחוק שהוא בן י"ה, שעלה למעלה לבינה, כי עולם זה הוא עולמו של יובל, שהם חמשים אותיות של היחוד דקריאת שמע. שהם חמשים שערי בינה כנ"ל. שבעולם הזה, שהוא המלכות, יכול להיות לאדם פדיון מצדיק, שהוא

שצג) בתר דקנה לו וכר : אחר שקנה אותה, גאולה תהיה לו. יש שקנוי לעולם, ויש שקנוי לו שש שנים מי שקנוי לעולם, כתוב בו, ורצע אדוניו את אזנו במרצע ועבדו לעולם, אין עולם אלא עולמו של יובל, שהוא בינה הנקראת יובל, שהוא חמשים, וזהו קריאת שמע, שיש בה כ"ה כ"ה אותיות, בערבית ושחרית, שהם נ' שערי בינה.

שצד) בתר דמיחד בהון וכר : אחר שאדם מיחד בהם את הקב"ה, שהוא עבד שלו בעול בתפלין על ראשו, ואזנו נרצעת דהיינו שפתחה לשמע קריאת שמע. כי שמע, בכל לשון שאתה שומע, שומע, היינו משמעות, שצריך להבין משמעות הקריאת שמע, שהיט היחוד.

שצה) דמאן דפדיון דיליה וכר : שמי שהפדיון שלו תלוי בקריאת שמע, שהוא סוד החמשים שהוא בינה, אין לו פדיון בגלגול על ידי אחר, כי נרצע הוא לאדונו, כאן לא נאמר, או דודו או בן דודו יגאלנו. כי בתפלה של אדם,

עולמו של יובל, דאיהו חמשין אתוון דיחודא. דבעלמא דין, יכיל בר נש, למהוי ליה פדיון בצדיק, ו' שנין ה' דכליל תלת קדמאין, ותלת בתראין דצלותא. ו' זעירא, ו' איהו שית שנין יעבוד.

שצו) אבל בעלמא דאתי, דאיהו עולמו של יובל, דתמן נ' אתוון דק"ש, לית ש"צ אפיק ליה מחובה. בגין דלית ליה פדיון ע"י ז' אחרים. ה' ובג"ד שמע, בכל לשון שאתה שומע. ובג"ד קא רמיו, אם אין אני לי מי לי. מ"י: ודאי עולמו של יובל.

שצח) מיד דשמעו מלין אלין, מארי מתיבתאן דהוו נחתי עם בוצינא קדישא, פתחו ואמרו, רעיא מהימנא, ה' פי שכינתא עלאה ותתאה, דבתרווייהו קודשא בריך הוא פה אל פה מליל עמך בק"ש, דאתמר ביה, ה' רוממות אל בגרונם וחרב פיפיות בידם. דהא ודאי, ו' רישא דחרבא, דאסתר שפה דילך. ו' לישנא דחרבא דילך.

חלופי גרסאות

מסרת הזהר

ה זכליל. ו אינון. ז אחר ; אח (ד"א). ח ל"ג מן ובג"ד
עד ובג"ד. ט ל"ג פי ; ב.

ב) (תהלים קמט) ב"א רלט צ"ו.

חרב פיפיות

הסולם

מאמר

במחשבתך, שהוציאה אלו חמשים שנרי בינה מפיד.

פירוש. התורה, ה"ס המוחין המתגלים מן הבינה בסוד הדעת, לזרין ולבי"ע. וה"ס החרב, שהיא המכנעת והמשמידה את ה"ס. וגילוייה הוא על ידי שיתוף המלכות בבינה, המשה צורתן זו לזו (כנ"ל בראשית א' דף ז' ד"ה וכבר ע"ש) שבעת קטנות יש לבינה צורת המלכות, ובעת גדלות יש למלכות צורת הבינה, דהיינו שמשגת המוחין שלה. וע"כ יש לשתיהן אותה האות בשם הוי"ה, דהיינו ה'. וע"כ הן בצורה אחת בפי החרב שנבחנו לב' פיות של החרב, שהיא התורה. ובהן עיקר הכח שבחרב, כי זולת ההשואה לא היה שום גילוי להתורה, ונמצאות שהן עיקר הפועלות להשמיד ה"ס, כמו החרב של החרב שהיא עיקר הפועל של החרב. וכן הן בצורה אחת בפה, ששם מקום הגילוי של המוחין ע"י הדבור, שבינה היא שפה עלאה, והמלכות היא שפה תחתונה.

ו"ש רעיא מהימנא, פי שכינתא עלאה ותתאה. שהוא נעשה לפה לשתיהן יחד שזה היא האפשרות: היחידה לגילוי התורה כנ"ל. דבתרווייהו, קב"ה, פה אל פה מליל עמך בקריאת שמע, שבסוק שמע, יש חמשים אותיות, שהם שערי בינה, כנ"ל. שמהם כללות כל המוחין הבאים בגילוי התורה. דאתמר ביה רוממות אל בגרונם וחרב פיפיות

שהוא יסוד, שהוא שש שנים, הכולל ג' ברכות ראשונות וג' אחרונות של התפלה, וה"ס ו' קטנה, שהוא יסוד, והיינו שש שנים יעבד.

שצו) אבל בעלמא דאתי וכי: אבל בעולם הבא, שהוא עולמו של יובל, דהיינו בינה ששם חמשים אותיות של קריאת שמע, אין השליח צבור יכול להוציא ידי חובתו, משום שאין לו פדיון על ידי אחרים. ומשום זה, שמע, בכל לשון שאתה שומע, רק שתקרא בעצמך. ומשום זה, הרמז, אם אין אני לי מ"י לי. אני, היא המלכות, מ"י, ודאי עולמו של יובל, שהוא בינה. והרמז הוא על ק"ש, ששם אין אני אלא מ"י.

מאמר חרב פיפיות

שצח) מיד דשמעו מלין וכי: ומיד ששמעו דברים אלו, אלו ראשי ישיבות שירדו עם המאור הקדוש, שהוא ר"ש, פתחו ואמרו, למשה רבנו, רעיא מהימנא, אתה הוא, פי שכינה העליונה והתחתונה, שהן בינה ומלכות, שבשתייהן דבר עמך הקב"ה פה אל פה בקריאת שמע, שנאמר בו רוממות אל בגרונם וחרב פיפיות בידם. כי ודאי ו' דהויה היא ראש החרב הסובב את השפה שלך. ו' דהויה היא לשון החרב שלך. ה"ה דהויה, הן שתי פיפיות בשתי שפתיים שלך, והרי ודאי, שם אדונך, שהיא השכונה, מדבר בפיד. יוד הא ואו הא, הוא (דפ"י דף קט"ו ע"ב) 667

ה, ה, תרין . פיפיות, בתרין שפון דילך. כ והא ודאי, שמא דמך, ממלל בפומך.
 ירד היא ואי היא, איהו במחשבתך, דאפיק אלין : חמשין מפומך.
 שצט) בודאי, בגין מלין אלין, אליהו אתעכב לעילא, ם דתפיס איהו. דלא
 נחית לגבך, : דהא בכמה עתרא הוה נחית לגבך. ואיהו תפיס לעילא, דלא

חלוסי גרסאות

י שפון דילך תרין פיפיות [דיליה] : ה' ה' ורין בתרין שפון (כשפון) דילך תרין פיפיות. כ והאי וליג ודאי.
 ל חרושין. ם תפיס. נ דהא בגין דעניותא דילך איהו פרוקא דישראל ובגיד בכמה עותרא הוה נחית לגבך ואיהו
 תפיס לעילא דלא נחית לגבך משית.

מאמר

הסולם

חרב פיפיות

שער הג' הנעלם, מכח הגניזה הזו. וע"כ נ' שערי בינה נמסרו למשה חסד אחד. דהיינו שער הג' הנ"ל. זה הוא עניות של משה, שאין עני אלא מדעת, שהיה חסד לו שער הג'. ועם גילוי אליהו מתגלה שער הג'. ח"ש, בגין מלין אלו, דהיינו המתקת צודת המלכות בצורת הבינה, בסוד חרב פיפיות, אליהו אתעכב לעילא דתפיס איהו דלא נחית לגבך, כי מטעם המתקת המלכות בבינה נגנזה המלכות דמדת הדין שהוא שער הג', ואליהו, שה"ס גילוי שער הג', נעכב למעלה, כמו אסור בבית האסורים, ואינו יכול לידר ולגלותו. דהא בכמה עתרא הוה נחית לגבך, דהיינו עשירות הרעת המגלה שער הג'. ולמה הוא אסור למעלה, הוא מפרש, ואיהו תפיס לעילא דלא נחית לגבך, בגין דעניותא דילך איהו פרוקא לישראל, כי לולא המתקת המלכות בבינה וגניזת המלכות דמדת הדין, לא היו זרין והעולמות ראויים למוחין דג"ד, (כנ"ל בראשית א' דף ז' ד"ה וכבר), ונמצא שעניות של משה, שהוא העלם שער הג' מחמת הגניזה, היא גאולת ישראל, שעל ידי כן נעשו זרין והעולמות ראויים למוחין דג"ד, להשפיע לישראל, שבוה תלוי הגאולה וגמד התקון, וע"כ אליהו אסור למעלה ולא יוכל לגלות את שער הג' מטרם שיספיקו ישראל לקבל כל המוחין הראויים להתגלות על ידי המתקה הזו של מלכות בבינה. ח"ש דעניותא דילך איהו פרוקא לישראל, וע"כ בהכרח, אליהו אסור למעלה ולא יוכל לרדת לגלות שער הג', ח"ש, ובגין דין משיח אמר עד דייתי עני, דהיינו שהגאולה תלויה, עד שיבא העני משער הג', שה"ס משה, ויגלה כל המוחין המוכרחים להתגלות, והאי איהו דכתיב ובחבורתו של נרפא לגו, כי אותו הכאב והחבורה של

פיפיות בידם, שזה נאמר על פה של משה, ומפרש, ענין חרב פיפיות בשם הויה, ובפה של משה, ואומר, י' רישא דחרבא דאסחר שפה שלך, י' דהויה ה"ס חכמה המזדווגת עם שפה עלאה שה"ס בינה וה' ראשונה דהויה, שהם סוד הראש של החרב, דהיינו הג"ד, ו' לישנא דחרבא דילך, ה' של הויה ה"ס הלשון שבפה והחרב של משה, כי הוא סוד הרעת הנמשך מזוג י"ה הנ"ל, והיא התורה. ה' תרין פיפיות בתרין שפון דילך, ששפה עליונה היא בינה ושפה תחתונה היא מלכות, שהן עיקר הפועלות לגילוי המוחין, דהיינו בסוד התיקון של השואת צורתם זו לזו, (כנ"ל ב"א דף ז' ד"ה וכבר) וכשנתקנה המלכות בדרך הזה היא נקראת, שם שמים, ח"ש, והא ודאי שמא דמך ממלל בפומך, דהיינו המלכות המרברת ומגלית המוחין מן הבינה. יוד הא ואו הא, איהו במחשבתך, שה"ס קו האמצעי שבמחשבה שהיא הג"ד, דאפיק אלין חמשין מפומך, שהוא המוציא החמישים שערי בינה מפה משה, בסוד שמע, וכי כנ"ל.

שצט) בודאי בגין מלין וכי : בודאי משום דברים אלו, הנ"ל, ששורשם הוא תקון המלכות בבינה, והשואת צורתם זו לזו הנה משום זה, אליהו מתעכב למעלה, שהוא אסור שם, כבבית האסורים, ואינו יורד אליך, כי בעשירות גדולה היה יורד אליך, הוא אסור למעלה ואינו יורד אליך, משום שהעניות שלך היא גאולה לישראל, ומשום זה אמר משיח עד שיבא העני, זה הוא שכתוב, ובחבורתו גרפא לגו.

פירוש, בסבת המתקת המלכות בבינה, תנ"ל, נגנזה המלכות דמדת הדין, (כנ"ל בהקדמת ספר הזהר דף צ"ט ד"ה ב' תרין ע"ש) והיא
 (דפרי וף קט"ו ע"ב) 668

נחית לגבך. בגין דעניותא דילך, איהו פרוקא לישראל. ובגיד משיח ם אמר, ם עד דייתי עני, והאי איהו דכתיב ן ובחבורתו נרפא לנו.

ת) אמר לון, אי הכי, נעבד ליה התרה, ויהא נחית לגבאי, ן דחשיב הוא גבאי, מכל ממונא דעלמא. והא אנא ם מחיל ושרי ליה, ומתיר ליה אומאה. ואתון אוף הכי שרו ליה ן ואי צריך התרה יתיר, נשתדל ך בהתרתיה, דיהא נחית גבאי. תא) אמר ליה בוצינא קדישא, שבועת יי, איהי שכינתא, בת יחידה. ולא למגנא תקינו תלת בני נשא, למפטר ליה. אלא, ם שי דשבת, תלת ענפי אבהן, בת יחידה. שבועה. דאשתתפת ה בהו.

תב) ן בודאי, שבועה לא חלה אלא על דבר שיש בו ממש. נדר חל, אפילו על דבר שאין בו ממש. והא אוקמוה במתניתין. ולא עוד, אלא יתיר אמרו, נדרים עיג שבועות עולין, וכל הנשבע כאלו נשבע במלך עצמו. וכל הנודר, כאילו נודר בחיי המלך.

מסרת הזהר

חלופי גרסאות

ג) (ישעיה ג) ח"ב ריב. ח"ג קכה : רית. ולא רמו : רעו. רפ. ת"ז תכ"א נד :

ט אמרו. ע בגין. ן מוסיף דחשיב איהו. ם מוסיף מחיל ליה. ן ואין. ך בה תרתו ; בהתרה. ש ייש ; ריש (ד"א). ת בה כודסא [דכורסיא]. א ודאי.

מאמר

הסולם

נדר ושבועה

תב) בודאי שבועה לא וכי : בודאי שהשבועה אינה חלה אלא על דבר שיש בו ממש. נדר חל אפילו על דבר שאין בו ממש. וכבר העמידוהו במתניתין. ולא עוד אלא יותר מזה אמרו שנדרים עולים על שבועות. שכל הנשבע נשבע במלך עצמו. דהיינו במלכות. וכל הנודר כאלו נודר בחיי המלך. שהיא בינה שמשם נמשך החיים. שהם המוחין אל המלכות. פירושו. נודע שבג"ר יכולה החכמה להאיר בלי לבוש החסדים מה שאין כן בוי"ט תחתוניות שבהן, אין החכמה מאירה בלי חסדים. ח"ש שבועה לא חלה אלא דבר שיש בו ממש. כי השבועה. שהי"ט המלכות הממשכת חכמה למעלה מחזה דו"א בסוד רביעי לאבות (ב"א ק"י ד"ה מלכותא ע"ש) אינה מתקיימת שם מחמת חסרון חסדים, אלא מוכרחת לרדת למטה מחזה ולקבל חסדים מיסוד דו"א להלביש בהם החכמה ואז חלה השבועה. דהיינו שמתקיימת. ומסך הזה של היסוד הממשיך חסדים מכונה דבר שיש בו ממש. דהיינו עוביות. משאיכ נדר, שהי"ט בינה וג"ר, חל אפילו על דבר שאין בו ממש. שאין צריך למסך להשפעת החסדים, כי בג"ר יכולה החכמה להאיר אפילו בלא חסדים. (כמיש בשער הכונות יוה"כ דרוש ג' דף ק"א) חולק על דברי חז"ל נדרים י"ג : אמר

חסרון שער הנ', הוא המגלה את כל המוחין, ומרפא את ישראל מכל חסרונותיהם.

ת) אמר לון אי וכי : אמר להם, אי הכי, נעשה לו התרה וירד אלי, כי חשוב הוא לי מכל כסף שבעולם. והרי אני מוחל לו ומשחרר אותו ומתיר לו השבועה, ואתם גם כן, התירו לו. ואם צריך להתרה יתרה מזו, נשתדל בהתרתו, שירד אלי.

מאמר נדר ושבועה

תא) אמר ליה בוצינא וכי : א"ל המאור הקדוש, שבועת ה', היא השכינה, בת היחידה, שנקראת שבועת ה'. ולא לחנם התקינו ג' אנשים להתיר את השבועה, אלא הוא סוד ש' של שבת שג' ענפים של הש' רומזים לג' אבות, שהם חג"ת, והקו העב המקשר את ג' הענפים מלמטה, היא הבת יחידה, הנקראת שבועה, שמשתתפת בהם בג' הענפים שבש'. פירושו, המלכות נקראת שבועה, בעת שמחוכרת עם חג"ת דו"א שלמעלה מחזה שלו, בסוד רגל רביעי לכסא העליון, שעל זה רומזת ש' של שבת, ועיכ ג' אנשים, שהם כנגד חג"ת האלו, יכולים להתיר את השבועה.

(דפו"י דף קס"ו ע"ב) 669

(תג) אמר לון ר"מ, מארי דמתיבתאן, ידענא בכו, דאתון ידעין, אבל ההוא דמחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית, יחדש ג לון ד חדושין, דהא ודאי אמר קהלת, (ד) אין כל חדש תחת השמש, אבל למעלה מן השמש, יש לו. ובסתרי תורה ה אנא בעינא למימר, (ה) שמש ומגן יי אלהים, ו צבאות, בעלמא דיליה, ולא בעלמא דהדיוט, אף על גב דזה לעומת זה עשה האלהים, מגו חשוכא, נפיק נהורא.

(תד) ובודאי עלמא דאתי, בינה, איהי למעלה מהשמש, דאיהו עמודא דאמצעיתא. נדרים מתמן, על גבי שבועה עולים, וחלין על דבר שאין בו ממש, בגין דשבועה איהו עלמא דין, דלית ליה קיומא, אלא על יסוד, הה"ד (ו) וצדיק יסוד עולם.

(תה) * וביה אומאה, דכתיב, (ז) חי יי שכבי עד הבקר. דשכינתא תתאה, כותל מערבי, דירא דיליה. על שם דאיהו תל שהכל פונים בו. כ"ו ת"ל, ידו"ד כ"ו, ודאי שכינתא, ה איהו תל דיליה. על שם, (ח) קווצותיו תלתלים שחורות כעורב ואוקמוה על כל קוץ וקוץ תלי תלים של הלכות. ט ד' מן אחד, תל שהכל פונים

מסרת הוזהר

חלופי גרסאות

(ד) (קהלת א) לך קיו צ"א. ה) (תהלים סד) שמות ט צ"ח. ו) (משלי י) ב"א רפז צ"ג. ז) (רות ג) להלן אות תפ צ"ה. ח) (שיר ה) ח"ג טט : קכו : קלב. קלו. קמ. ת"ז תג"ט צג ת"ע קכב : בהשמטות ת"ו קמה : ז"ח לד ט"ב ש"א.

מאמר

הסולם

גדר ושבועה

חסדים, כנ"ל. ומשום ששבועה, הוא עולם הזה, דהיינו מלכות, שאין לו קיום אלא על יסוד, שהוא הנושא למסך דחסדים שיש בו ממש, כנ"ל בדבור הסמוך, ז"ש וצדיק יסוד עולם, ונמצא שאינה חלה אלא על דבר שיש בו ממש.

(תה) וביה אומאה דכתיב וכו' : וכו'. ביסוד נשבעים, שכתוב ח' ה' שכבי עד הבקר, והיסוד נקרא ח'י, שהשכינה התחתונה הנקראת כותל מערבי, שהוא המלכות, היא משכן שלו, על שם שהיא תל שהכל פונים אליה. כי כותל הוא אותיות כ"ו ת"ל, הוי"ה, שהוא ז"א, הוא בגימטריא כ"ו, ודאי השכינה היא תל של ז"א, על שם, קווצותיו תלתלים שחורות כעורב, שהעמידוהו, שעל כל קוץ וקוץ תלי תלים של הלכות. ד' של אחד היא תל שהכל פונים בו, דהיינו המלכות. וקוץ הזה, של הד', המבדילה מן צורת ר', שהוא יסוד, הוא נאחו בין א"ח דאחד, שהוא ז"א, ובין ד' דאחד, שהיא המלכות, ז"ש כי כל בשמים ובארץ, ותרגום יונתן דאחיד בשמיא ובארעא. כי כל הוא שם היסוד, והוא נאחו בז"א שנקרא שמים ובמלכות שנקראת ארץ.

(תג) אמר לון ר"מ וכו' : אמר להם רעיא מהימנא. בעלי הישיבות, יודע אני בכם שאתם יודעים, ענין השבועה והנדר, אבל ההוא, המחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית יחדש לנו חדושים, כי ודאי אמר קהלת, אין כל חדש תחת השמש, שהוא ז"א, אבל למעלה משמש יש חדושים. ובסתרי תורה אני רוצה לומר, שמש ומגן ה' אלקים צבאות, שמשמע שמאיר ומגן אפילו תחת השמש, זה הוא בעולם שלו, דהיינו בעולם אצילות, ולא בעולם של הדיוט, דהיינו בג' עולמות בריאה יצירה עשיה, שיש שם קליפות, המכחישים יחודו. ואע"פ שזה לעומת זה עשה האלקים, דהיינו שהקליפות הן מעשה אלקים, כי מן החשך שהוא הקליפות יוצא אור, על ידי שבני אדם מתגברים עליהם. מכל מקום נחשבים לעולם של הדיוט, ואין אור השמש שהוא ז"א דאצילות נמשך להגן עליהם.

(תד) ובודאי עלמא דאתי וכו' : ובודאי עולם הבא, שהוא בינה, הוא למעלה מן השמש שהוא עמוד האמצעי, דהיינו ז"א. וע"כ נדרים, שהם משם, עולים על שבועה חלים על דבר שאין בו ממש, דהיינו שאין בו המסך הממשיך (דפריי דף קס"ו ע"ב * דף קס"ו ע"א)

בן. והאי קוץ, הוא אחיד בין א"ח, ובין ד', הה"ד, (ט) כי כל בשמים ובארץ, ות"י, דאחיד בשמיא ובארעא.

(תו) ועליה אוקמוה מ"מ, בחגיגה, על מה העולם עומד, על עמוד אחד ששמו צדיק, שנאמר וצדיק יסוד עולם. ובודאי איהו ברית דשבועה, דעליה קיימין א"ח ד', דאינון שמיא וארעא, דכתיב י' אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמת. א"ח שמים, הה"ד, (ז) ואתה תשמע השמים. ד', הארץ. הה"ד, (ח) והארץ הדום רגלי.

(תז) ובגין דברית אחיד בין שמיא וארעא, וביה שבועה, הה"ד, חי יי שכבי עד הבקר. מאן דאומי נ בשמיה לשקרא, כאילו הרס נ בניינא ו דשמיא וארעא, ואהדר עלמא לתהו ובהו. דאי בר נש יעדי קוצא דד' מן אחד ו ישתאר אחר, סמאל באתריה שקר. וכאלו ההוא בר נש בני שמיא וארעא על שקר. וקושטא קאי, שקרא לא קאי. הרס בניינא, ונפלו שמיא וארעא.

(תח) והאי איהו כאילו השליך משמים ארץ תפארת ו ישראל. דמאן יהיב ארץ בשמים, דקאמר (ט) השליך משמים ארץ. אלא ודאי דא שכינתא, ותפארת עמה, דלא אתפרש מינה בנפילו דילה, לקיים בה (י) אני יי הוא שמי וכבודי לאחר

חלופי גרסאות

מסרת הזהר

י ל"ג קוץ. כ ועלה. ל ל"ג בחגיגה; במס' חגיגה.
ח ל"ג בשמיה. נ בעינא. ו משמיא; דשמיה. ע וישתאר
פ ל"ג ישראל.

(ט) (ריה א כט) ביא רעה צ"ב. י' (ירמיה ל"ג)
ביא קצג צ"ג. כ) (מ"א ח). ל) (ישעיה סו) יתרו
קב צ"ש. ח) (איכה ב) ביא רי צ"ב. ו) (ישעיה מב)
לעיל אות ח צ"ז

נדר ושבועה

הסולם

טאמר

ישאר אחר. שהוא סמאל, הנקרא אחר, שבמקומו שקר, ודומה כאלו אדם ההוא בנה שמים וארץ על שקר. ואמת עומד, ושקר אינו עומד, שסופו להתבטל. והוא הרס הבנין ונפלו שמים וארץ.

(תו) ועליה אוקמוה מ"מ וכו': ועליו, על היסוד, העמידו בעלי המשנה בחגיגה, על מה העולם עומד, על עמוד אחד ששמו צדיק, דהיינו יסוד, שנאמר וצדיק יסוד עולם. ובודאי הוא ברית של השבועה, שהיא מלכות, כי עליו עומדים א"ח ד', שהם שמים וארץ, שכתוב, אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמת. א"ח הוא שמים, ז"ש, ואתה תשמע השמים, דהיינו ז"א. ד' היא ארץ ז"ש והארץ הדום רגלי. דהיינו המלכות.

(תח) והאי איהו כאלו וכו': וזה, הנשבע לשקר, הוא כאלו השליך משמים ארץ תפארת ישראל, שזאל, ומי נתן הארץ בשמים, שאומר, השליך משמים ארץ, ומשיב, אלא ודאי, זו היא השכינה שנקראת ארץ, ותפארת, הנקרא שמים, הוא עמה, שלא נפרד ממנה אפילו בנפילה שלה, לקיים בה, אני ה' הוא שמי וכבודי לאחר לא אתן, ומאין לנו, שהאמת, שהוא ז"א, נפל עמה, שכתוב, ותשלך אמת ארצה, הרי שהגודם לנפילת המלכות גודם ג"כ לנפילת ז"א וע"כ הנשבע לשקר גודם לנפילת שמים וארץ, ומי שנשבע אמת, הוא מקיים אמת מארץ תצמח, שהוא עמוד האמצעי דהיינו ז"א הנקרא אמת, שבו עומד הבנין, ז"ש ברא אליקים את שסופי תיבות

(תז) ובגין דברית אחיד וכו': ומשום שהברית, שהוא יסוד, אחוז בין שמים וארץ, שהם ז"א, ובו השבועה, שהיא המלכות, ז"ש חי ה' שכבי עד הבקר. כי השבועה תלויה ביסוד הנקרא ח"י, ומי שנשבע בשמו לשקר, הוא כאלו הרס הבנין של שמים וארץ, והחזיר את העולם לתהו ובהו. כי אם אדם מסיר הקוץ, שהוא יסוד, מן הד' דאחד, שהיא המלכות,

לא אתן. ומגלן דאמת נפל ז עמה, דכתיב (ט) ותשלך אמת ארצה. ומאן דאומי קושטא, הוא מקיים (ט) אמת מ'ארץ ת'צמה, דאיהו עמודא דאמצעיתא, דביה איהו קיימא בניינא. הה'ד ק ברי'א אלהי'ם ר אית, ולבתר ט השמים ואת הארץ. (ט) ובגין דשבועה, איהו בניינא דעלמא דא, לית ליה קיומא בלא יסוד, דבר שיש בו ממש. נדר, דאיהו עלמא דאתי, על גבי שבועה סליקת, ואיהי חלה על דבר שאין בו ממש, דלא צריכה יסוד לקיימא עליה, דאיהו ברית, דביה תשמיש המטה. ובגין דא, ביום הכפורים, עלמא דאתי, דביה תקינו כל נדרי, אסור בתשמיש המטה.

(ת) תמן אות ברית, ת י איהי תגא על ס'ת צדיק, כמה דאוקמוה העולם הבא, אין בו, לא אכילה, ולא שתיה, ולא תשמיש המטה, אלא צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם.

(תיא) ובגין א דלית שמוש בעלמא ב דין בתגא, אוקמוה ג מארי מתניתין, כל המשתמש בתגא חלף. דתגא ד לתתא, ה בעלמא דין איהי. ו נקודה א שמושא דאתוון. אבל בעלמא דאתי, לית שמושא באתוון, ובגין דא ס'ת לית ז ביה נקודה באתווי, אלא תגא, ובגין דא, מאן דמשתמש בספר תורה חלף. ח והכי, מאן דמשתמש במי ששונה הלכות, עליה אוקמוה רבנן, דאשתמש בתגא חלף.

חלופי גרסאות

צ עליה. ק מוסיף בראשית ברא. ר תלת. ש מוסיף את השמים. ת ל'ג י. א דאית. ב דאתי. ג מכל מקום. ד ל'ג לתתא. ה עלמא; עלמא איהי לתתא. ו מוסיף נקודה לתתא. ז ל'ג ביה. ח ובג'ד.

מסדת הוהר

(ט) (דניאל ח) ב'ארו צ"ב. ט (תהלים פה) ב'א רו צ"א.

דדך אמת א תרומה קנח ע"א.

נדר ושבועה

עטרה של ספר תורה, שהוא צדיק, דהיינו יסוד דז"א. כמו שהעמדנוה, העולם הבא אין בו לא אכילה ולא שתיה, ולא תשמיש המטה, אלא צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם.

(תיא) ובגין דלית שמוש וכי: ומשום שאין שמוש בעולם הזה, שהוא מלכות, בתגא, שהוא עטרה על ראש צדיק, הנוהג רק בבינה, העמידו בעלי המשנה, כל המשתמש בתגא חלף, מן העולם. כי התגא בעולם הזה, הוא למטה מן היסוד ואינה בראש צדיק. הנקודות הן שמוש לאותיות, אבל בעולם הבא שהוא בינה, אין שימוש לאותיות, שרומזים לזו"ן. ומשום זה בס'ת, אין נקודות באותיות אלא תגין, שהם נמשכים מבינה, והם עטרה בראש האותיות שהם זו"ן. ומשום זה מי שמשמש בספר תורה חלף מן העולם, וכך, מי שמשמש במי ששונה הלכות, עליו אמרו רבנן, דאשתמש בתגא חלף. אתו

הסולם

מאמר

תיבות הוא אמת, ואח"כ, השמים ואת הארץ. הרי שבנין שמים וארץ מתקיים על אמת.

(ט) ובגין דשבועה איהו וכי: ומשום שהשבועה היא בנין של עולם הזה, מלכות, אין לו קיום בלי יסוד, שהוא דבר שיש בו ממש, שהוא הנושא לחסך, שעליו יוצא זווג החסדים כנ"ל. נדר, שהוא עולם הבא, בינה, עולה על שבועה, והוא חל על דבר שאין בו ממש, שהבינה אינה צריכה יסוד להתקיים עליה, שהוא ברית, שבו תשמיש המטה. כי בג"ד אין החכמה צריכה לחסדים להתלבש בהם, כנ"ל. ומשום זה ביום הכפורים, שהוא עולם הבא, בינה, שבו תקנו כל נדרי, משום שהנדר הוא מבינה, אסור בתשמיש המטה, שאין זווג דיסודות נוהג בבינה. כנ"ל.

(ת) תמן אות ברית וכי: שם, בבינה, אות ברית שהוא י, דהיינו יסוד דבינה, הוא (דסו"י וף קס"ז ע"א) 672

תיב) אתו כלהו מארי ם מתיבתאן, ואשתטחו קמיה, ואמרו ודאי קב"ה מליל בפומך, וליה אנן סגדין. ואנן אשתמודעין במלין אלין, דלית ילוד אשה אחרא בר מינך, יכיל למללא לון. ודאי מלין אלין, קא סהדין בך, דאנת הוא דאתמר ביה, (9) פה אל פה אדבר בו. לית לעכבא לאליהו גבך, אלא לפייסא ליה לקב"ה, לנחתא ליה לגבך, מליא עותרא, מלייא סגולות לגבך.

תיג) רעיא מהימנא, עבד נאמן, לגבך עבד עברי, (x) הענק תעניק לו. הענק ליה, תעניק לבנוי, במלין גניזין אלין. (p) ומגרנך : גרנה של תורה דילך. ומיקבך, בגרן ויקב קרא ממלל, כמה דאוקמוה . מארי מתניתין, כ בפסולת גרן ויקב הכתוב מדבר.

תיד) יק"ב : יחוד. קדושה. ב"רכה דקב"ה. ודא שכינתא, דאיהי ברכה, דקב"ה, מימינא. ואיהי קדושה משמאליה. ואיהי יחודיה, באמצעיתא. וקודשא בריך הוא, הכי סלקין אתווי דיליה, יב"ק. כגוונא * דא, הקב"ה : כ בחשבון יב"ק. תטו) ומאן דאיהו בק"י בהלכה דיליה, דאיהי שכינתא, קב"ה ם עמיה. נ דבגינה לא יוזו ם מניה ם לעלם. דאית הלכה דאיהי נערה ם דילה, מסטרא דנער,

חלופי גרסאות

ט מתניתין. י מכל מקום. כ בגרן וליג בפסולת. ל ליג בחושבן ; כחושבן. מ מוסיף איהו עמיה. נ בגינה. ס מינה. ע לעולם. ף דילה.

מסרת הזהר

(9) (במדבר יב) הקסהיז פה צ"י תק"ח קיב ט"ב שכיז. x) (דברים טו.) p) (שם) לעיל צ"צ.

גרן ויקב

מנקודת השודק. והם פסולת גרן. ויש דינים דנוקבא. הנמשכים מנקודת החירק (כמיש לעיל בראשית א' ט"ו ד"ה ההיא ע"ש) והם פסולת היקב. כי יקב הוא הנוקבא. דהיינו מלכות.

תיד) יקב, יחוד קדושה ברכה וכי : יק"ב. הוא ראשי תיבות יחוד קדושה ברכה. וקודשא בריך הוא. והיא השכינה. דהיינו מלכות שהיא ברכה של הקב"ה. בעת שהיא בסוד הימין, דהיינו חסדים. והוא קדושה של הקב"ה בעת שהיא בשמאלו. דהיינו בחכמה. והיא יחוד של הקב"ה. בעת שז"א בקו האמצעי. והקב"ה, כך עולות האותיות שלו במספר יב"ק, שהוא אותיות יקב. כזה, הקב"ה, בחשבון יב"ק. כי הקב"ה הוא ז"א, והנוקבא הי"ס החשבון של ז"א.

תטו) ומאן דאיהו בק"י וכי : ומי שהוא בק"י, שהוא אותיות יקב, בהלכה שלו, שהיא השכינה, הקב"ה עמו, שבשבילה לא יזוז ממנו לעולם. שיש הלכה שהיא נערה משמשת שלה מצד

הסולם

סאמר

תיב) אתו כלהו מארי וכי : באו כל ראשי הישיבות והשתטחו לפניו, ואמרו, ודאי שהקב"ה מדבר בפין, ולו אנו משתחויים, ואנו מכירים בדברים אלו, שאין ילוד אשה אחד חוץ ממך, יכול לדבר אותם. ודאי דברים אלו מעירים עליך, שאתה הוא שנאמר בו. פה אל פה אדבר בו. אין לעכב את אליהו ממך, אלא לבקש מן הקב"ה שיוריד אותו אליך מלא עשירות מלא סגולות בשבילך.

מאמר גרן ויקב

תיג) רעיא מהימנא עבד וכי : רועה הנאמן. עבד הנאמן. עליך עבד עברי, נאמר, הענק תעניק לו. הענק לו, תעניק לבנוי, את דברים הנסתרים האלה. ומגרנך, גרנה של תורה שלך. ומיקבך, בגרן ויקב הכתוב מדבר על דרך שהעמידוהו בעלי המשנה, בפסולת גרן ויקב הכתוב מדבר.

פירוש. גרן, הוא ז"א, יקב, היא המלכות. ויש בחינת דינים דדכורא, שהם נמשכים (דפריי דף קט"ז ע"א * דף קט"ז ע"ב)

ובגינה אתמר הלכה ז כפלוגי. אבל הלכה דילך, רעיא מהימנא, איהי דאתמר בה, הלכה למשה מסיני, מפי הגבורה, יהיב לך קביה, ברתא דיליה.

טזו) ובגין דא, על הלכות אחרנין אתמר, רבות בנות עשו חיל. ק על הלכה דילך אתמר, ואת עלית על כלנה. ר דאתגברת על כלהו, בגבורה. טו) יי עמך גבור החיל. ט אתקין כך, ואשלים בניינא דמלכא, ה ואיהו בני בנייניה על פומך, א ועל ירך, זכאה חולקך.

תיז) פתח רעיא מהימנא ואמר, ה המלאך הגואל אותי מכל רע, דאיהי שכינתא, דאתמר בה, א ויסע מלאך האלהים. יברך לכו בעלמא דאתי. וידגו לרב בקרב הארץ, בעלמא דין. למהוי שלטנותכון בתרין עלמין, דאתון חיינ. דמאן דאיהו ב מעלמא דא, חי אתקרי. ג כמה דכתיב, ב עץ חיים היא למחזיקים בה. חיים תמן, חיים הכא.

תיח) מה דלאו הכי, מאן דאיהו מלוּבש באלין קליפין, דעור ובשר ועצמות וגידים דגופא שפלא, דרוחא הוא מית תמן. ד מה מיתא, לא חמי ולא שמע ולא ממלל ולית ליה תנועה בכל אברין דיליה. הכי רוחא, לא חזא דלעיל מניה. דאתמר באורייתא עלייהו, דע מה למעלה ממך, עין רואה ואזן שומעת, וכל מעשיך בספר נכתבים.

מסרת הזוהר

חלופי גרסאות

ז כפלים. ק ואת עלית על כלנה על הלכה דילך אתמר. ר דאת גברת. ש אתקן ; אתתקן ; אתתקף. ת דאיהו ; מוסיף דאיהו הוא (ד"א) ; דאיהו קא. א ל"ג ועל ירך זכאה חולקך. ב מוסיף מעלמא דאתי. ג ע"ש דאתמר בה. ד הוא.

ו) (משלי לא) ב"ב קלח צ"א. ט) (שופטים ו). ת) (בראשית מח) גח טו צ"א. א) (שמות יד) גח טו צ"ב ז"ז עה ט"ב שליז. ב) (משלי ג) ב"א רכס צ"א.

דרך אמת ב] המאמר מזוהר קטן.

מאמר

הסולם

גרון ויקב

רע, שהוא השכינה, שנאמר בה, ויסע מלאך האלקים, יברך אתכם בעולם הבא. שהוא בינה. וידגו לרוב בקרב הארץ, היינו בעולם הזה. שהוא מלכות. שיהיו ממשלתכם בשני עולמות שאתם חיים. שמי שהוא מעולם הזה, שהוא מלכות, נקרא חי, כמ"ש עץ חיים היא למחזיקים בה. חיים שם בבינה, חיים כאן במלכות.

מצד הנער מטטרון שבבריאה, ובשבילה אמרו הלכה כפלוגי, שסובבת על הנערה שלה. אבל הלכה שלך, רועה הנאמן, היא שנאמר בה, הלכה למשה מסיני, מפי הגבורה נתן לך הקביה בתו שלו. שהיא השכינה.

טזו) ובגין דא על זכר : ומשום זה, על הלכות אחרות נאמר, רבות בנות עשו חיל. על הלכה שלך נאמר, ואת עלית על כלנה, שנתגברה על כולן בגבורה. ה' עמך גבור החיל. התתקן כך, והשלם בנין המלך, שהוא השכינה. כי הוא בונה את בנינו על פיך ועל ירך. אשרי חלקך.

תיח) מה דלאו הכי זכר : מה שאין כן, מי שמלוּבש באלו הקליפות, של עור בשר עצמות וגידים של גוף השפל, שהרוח הוא מת שם, מה מת אינו רואה אינו שומע אינו מדבר ואין לו תנועה בכל האיברים שלו, כך הרוח אינו רואה מה שלמעלה ממנו, שנאמר עליהם בתורה, דע מה למעלה ממך, עין רואה, ואזן שומעת, וכל מעשיך בספר נכתבים.

תיז) פתח רעיא מהימנא זכר : פתח רועה הנאמן ואמר, המלאך הגואל אותי מכל (דס"ד דף קס"ז ע"ב)

(תיט) ה דכמה מלאכין אזלין עמיה, דאתמר בהון, א כי מלאכיו יצוה לך. ולית ליה רשו בהאי גופא, לאסתכלא בהון, ולמשמע בקליהון, דאינון ו חיון דאשא, ממללן ומקדשן ו ומברכן ומיחדן לקביה, עם ישראל כחדא. כל שכן ה לשכינתא, דאיהי עלייהו. כל שכן קביה דאיהו לעילא מן שכינתיה, ו דבה מקבל צלותין דישראל.

(תכ) ובגין חובין, הו מתלבשין באלין קליפין. כגוונא דאדם, כ דחובי אבהתהון בידיהון. והאי איהו דאוקמוה מארי מתניתין, כשאוחזין מעשה אבותיהם בידיהם. ובגין אלין קליפין דחובין, אמר קרא, ד כי אם עונותיכם היו מבדילים ביניכם לבין אלהיכם. ובגין אלין קליפין, קביה מתכסיא בכמה גדפין. דאתמר בהון, ה בשתים יכסה פניו ובשתים יכסה רגליו וגו'.

(תכא) לעתיד לבא, ה ולא יכנף עוד מוריד והיו עיניך רואות את מורידך. דאתון בהאי עלמא, דלית לכוון קליפין ועורין, אית לכוון רשו לאסתכלא בבני עלמא, ובני עלמא ו אית לון רשו לאסתכלא בכו. ובגין דא, עלייכו אתמר דאתון חיון, ועלמא דלכוון, עולם החיים. אבל עלמא שפלא, דא עולם המתים, ו דכל אלהות דאומין דעלמא, מבלעדי יי, ו כלהון מתים.

(תכב) ו אמ"ל רבי שמעון, פ רעיא מהימנא, עם כל דא, דאנת לא ז יכיל לאסתכלא בבני עלמא דאתי, בעיינין, ולא במלאכיא, כל שכן בקביה ובשכינתיה,

מסדת הוהד

חלופי גרסאות

(ג) (תהלים צא) הקסה"ז קסט צ"ב. ד (ישעיה נט) ת"ז תכ"ב סה. תנ"י ז : תסי"ט קט. ה (שם ו) ב"א נא צ"א ד"ח לג ט"א שמי"ה. ו (שם ל) ח"ג רכב : ת"ז בהקדמה טו. תל"ז עח. תנ"יח צב. תסי"ט קט.

ה וכמה. ו אשא דחיון. ז ומיחדן ומברכן. ח שכינתא : ל"ג שכינתא. ט דביה. י דגוונא. כ חובי. ל ואתון. ז. לית. נ ל"ג מן דכל עד כלהון ; דאלהות מבלעדי ה ; דכל ימות דאומי"א דעלמא ; דכל אלהות דעובדי ע"ז. ט וכלהון ; דכלהון. ע אמר. פ בוצינא קדישא. צ אסתכלת ול"ג יכיל.

מאמר

הסולם

גרן ויקב

(תיט) דכמה מלאכין אזלין וכו' : שכמה מלאכים הולכים עמו. שנאמר בהם כי מלאכיו יצוה לך. ואין לו דשות בגוף הזה. להסתכל בהם ולשמוע קולם, שהם חיות אש מדברות ומקדשות ומברכות להקביה ולישדאל יחד. כל שכן לשכינה שהיא עליהם, וכל שכן להקביה שהוא למעלה משכינה. שבה מקבל תפלות ישראל.

(תכ) ובגין חובין הוון וכו' : ובשביל העונות היו מתלבשים באלו הקליפות כמו האדם, שעונות אבותיהם בידיהם. והו שהעמידו בעלי המשנה, כשאוחזים מעשה אבותיהם בידיהם. ומשום אלו הקליפות שמחמת העונות, אמר הכתוב, כי אם עונותיכם היו מבדילים ביניכם לבין אלקיכם. ובשביל אלו הקליפות

הקביה מתכסה בכמה כנפים. שנאמר בהן בשתים יכסה פניו ובשתים יכסה רגליו וגו'.

(תכא) לעתיד לבא ולא וכו' : לעתיד לבא, נאמר, ולא יכנף עוד מוריד והיה עיניך רואות את מורידך, כי כשאתם בעולם הזה דהיינו מלכות, שאין לכם קליפות, ועודות, יש לכם דשות להסתכל בבני העולם, ובני העולם יש להם דשות להסתכל בכם. ומשום זה נאמר עליכם שאתם חיים, והעולם שלכם הוא עולם החיים. אבל עולם השפל הזה, הוא עולם המתים, שכל האלהות של אומות העולם, מבלעדי ה', כולם מתים.

מאמר משגיח מן החלונות

(תכב) אמ"ל רבי שמעון וכו' : אמר לו ד"ש, רעיא מהימנא, עם כל זה שאתה אינך יכיל

אבל בעין השכל דלבך, את חזי ^ק בכלא בבני עלמא דאתי, ובמלאכין ובקב"ה ושכינתיה. דסחרין לך. ובגין דא אמר שלמה, דכתיב ביה ^ז ויחכם מכל האדם, ולבי ראה הרבה חכמה ודעת. ^ח

תכג) אבל בנבואה, ^ה לית רשו לאסתכלא ביה ^ט נביא בעין השכל, אלא בעיינין, דאיהי מראה וחזיון דעיינין, הה"ד, ^ט במראה אליו אתודע. ועוד בחזיון לילה, מראה ביממא, חזיון בליליא, וכלא בעיינין, ולא בעין השכל דלבא. ועיינין אינון תרי סרסורי דלבא, ומשמשין דיליה. ואיהו מלכא ^ת בינייהו ובגין דא, חכם עדיף מנביא. והכי הוא תרין אודנין, תרין שמשי דלבא.

תכד) ובג"ד אוקמוה רבנן, הלב רואה, והלב שומע. ולא עוד, אלא דאתמר בלב, הלב מבין, הלב יודע. ^י ובלב כל חכם לב נתתי חכמה. הרי חכמה ותבונה ודעת בלבא. דבהון אתעבידו שמיא וארעא, ותהומין. ובהון אתעביד משכנא, ^י הה"ד, ואמלא אותו רוח אלהים בחכמה בתבונה ודעת. מה דלית כולי האי בעיינין. תכה) ורעיא מהימנא, מאן דכולי האי בלביה, יתיר חזי מן נביא, כל שכן מחשבתא דילך. דלית לה סוף, ובה תסתכל, בההוא, דלית ביה סוף, מה דלא הוה לך רשו בקדמיתא לאסתכלא בעיינין. הה"ד, ^י וראית את אחורי לפני לא יראו. תכו) אלין טפשי דלבא, אינון מתין, וסומין באלין קליפין. אבל לגבך, לאו אינון חשיבין כלום, ולא מפסיקין בינך ^א לבין קב"ה ושכינתיה, ^ב וכל בני עלמא

מסרת הזהר

חלופי גרסאות

ז) (מ"א ה) בא מ צ"ל. ח) (קהלת א.) ט) (במדבר יב) וישבכו צ"ב. י) (שמות לא) ח"ב קנו: רכג: ז"ח טה ט"ד ש"א. כ) (שמות לא) שמות עס צ"ז ד"ח ד ט"א ש"ג. ל) (שם לג) ב"א קכב צ"ב ז"ח מז ט"ד ש"ג מח ט"ב ש"י טו ט"ג שלי"ד פג ט"ג ש"א

ז) דכלא. ר מוסיף לית לכון: לכו: ליה. ט מוסיף כ"ש נביא. ת לגבייהו. א ובין. ב וכל.

באמר

הסולם

משגיח מן החלונות

תכד) ובג"ד אוקמוה רבנן וכו': ומשום זה העמידו רבנן הלב רואה והלב שומע. ולא עוד אלא שאמרו בלב, הלב מבין, הלב יודע. ובלב כל חכם לב נתתי חכמה. הרי חכמה ותבונה ודעת בלב, שבהם נעשו שמים וארץ ותהומות, ובהם נעשה המשכן. ז"ש, ואמלא אותו רוח אלקים בחכמה ובתבונה ודעת. מה שאין כל כך בעינים.

תכה) ורעיא מהימנא מאן וכו': ורועה הנאמן. מי שכל כך בלבו, רואה יותר מנביא. כל שכן המחשבה שלך. שאין לה סוף, ובה תסתכל, בההוא, שאין בו סוף, מה שלא היה לך רשות בתחילה להסתכל בעינים. ז"ש וראית את אחורי לפני לא יראו.

תכו) אלין טפשי דלבא וכו': אלו אוילי הלב, הם מתים, וסומים, באלו הקליפות ושל הגוף, אבל אצלך אין אלו חשובים כלום. אינם

יכול להסתכל בבני העולם הבא בעינים ולא במלאכים כל שכן בהקב"ה ושכינתו, אבל בעין השכל של לבך אתה רואה הכל, בבני עולם הבא ובמלאכים ובהקב"ה ושכינתו המסבבים אותך. ומשום זה אמר שלמה, שכתוב בו, ויחכם מכל האדם, ולבי ראה הרבה חכמה. דהיינו בעיני השכל.

תכג) אבל בנבואה לית וכו': אבל בנבואה, אין רשות לנביא להסתכל בו בעין השכל, אלא בעינים. שהוא מראה וחזיון של העינים. ז"ש במראה אליו אתודע. ועוד, בחזיון לילה, מראה היא ביום, חזיון הוא בלילה. והכל בעינים ולא בעיני השכל של הלב. ובי העינים הן ב' מתווכות של הלב, שמתווכות בין היצה"ד שבלב לבין האדם, ומשמשים שלו. והוא מלך ביניהם. ומשום זה חכם, הרואה בעיני הלב, הוא טוב מנביא שרואה בעינים. וכן הוא ב' אונים הם ב' משמשי הלב.

דאתי, ומלאכין, ג דהכי ד ייעול לגבך ה באינון חלונין, דעיינין, ואודנין, ו ונוקבי חוטמא, ז ופומא. כמלכא דייעול ה באתכסייא לחדרי חדרים, למללא עם בריה. ובגד, מצלין ישראל ביה בצלותא ו דלהון, אתה חופש כל חדרי בטן רואה כליות ולב ואין כל דבר נעלם ממך.

תכז) והיינו דאמר שלמה, ט משגיח מן החלונות וגר. ואלין אינון חלונות, דעיינין ואודנין ונוקבי חוטמא ופומא כ באלין שבעה נוקבין, ל נשמתא סליקת, בשבעה מיני בוסמין. והכי צלותא סליקת באלין מ ז' בוסמין, דאינון ט נרד וכרכם קנה וקנמון עם כל עצי לבונה מר ואהלות עם כל ראשי בשמים. בההוא זמנא דצלותא הכי סליקת, מקטרת מר וכו'. הקביה שאיל עלה, ט מי זאת עולה מן המדבר מקטרת מר ולבנה וגר. מי זאת ודאי, מסטרא דמ"י איהו ודאי בינה, כלילא משבעה מיני בוסמין.

תכח) ודא ק"ש, כלילא מחמשין תרעין, דאינון כ"ה כ"ה. כלילא משבעה ברכאן, בשחר שתים לפניה, ואחת לאחריה, ובערב שתים לפניה, ושתיים לאחריה. ואינון, ט הגדולה והגבורה והתפארת והנצח וההוד, עד לך יי הממלכה, דאיהי מלכות. ג דאיהי כלילא מתלת בוסמין. מקטרת מר, דא כתר. ולבונה, דא חכמה. מכל אבקת רוכל, דא בינה. קום אשלים ט פקודין דמרך.

חלופי גרסאות

מסרת הזהר

ג ל"ג דהכי. ד ייעולו. ה מאינון; מאלין. ו ונוקבי. ז ופומך. ח ל"ג באתכסייא. ט ל"ג דלהון אתה. י והאי איהו רוא. כ ואלין. ל נשמתיה. מ ל"ג ז'. נ ל"ג דאיהי. ט פקודך; פקודא.

ט) (שיר ב) שמות כג צ"ג. י) (שם ד) ח"ב קלב. יא) ת"ז בהקדמה יא: ט) (שם ג) הקסה"ו קלו צ"א ט) (ד"ה א כט) ב"א רעה צ"ב.

משגיח מן החלונות

הסולם

מאמר

מקטרת מר ולבונה וגר. מ"י זאת, ודאי מצד מ"י שהוא בינה, ודאי כלולה מז' מיני בשמים. שהם חגית נהי"מ שלה המאירים בסוד הריח שהוא הארת החכמה.

ואינם מפסיקים בינך ובין הקביה ושכינתו, וכל בני עולם הבא והמלאכים, כי כן יבא אליך באלו החלונות, של העינים, ואזנים, ונקבי האף, והפה. כמלך הבא בסתר לחדרי חדרים לדבר עם בנו, ומשום זה מתפללים ישראל בתפלתם, אתה חופש כל חדרי בטן רואה כליות ולב ואין כל דבר נעלם ממך.

תכח) ודא ק"ש כלילא וכו': וקריאת שמע זו כלולה מחמשים שערים, שבבינה, שהם כ"ה כ"ה אותיות, כ"ה שבק"ש של שחרית וכ"ה בק"ש של ערבית, כלולים מז' ברכות, בשחר, שתים לפניה ואחת לאחריה, ובערב, שתים לפניה ושתיים לאחריה. הם, ז' ספירות הגדולה והגבורה והתפארת והנצח וההוד, כי כל בשמים זארץ, שהוא יסוד, עד לך ה' הממלכה, שהיא מלכות. שהיא כלולה מג' בשמים, מקטרת מר, זהו כתר. ולבונה, זהו חכמה. מכל אבקת רוכל, זהו בינה. קום השלם המצות של אדונך.

תכז) והיינו דאמר שלמה וכו': והיינו שאמר שלמה, משגיח מן החלונות, אלו הם החלונות, של העינים והאזנים ונקבי האף והפה. ב' נקבים אלו עולה הנשמה ב' מיני בשמים וכן התפלה עולה ב' מיני בשמים אלו. שהם, נרד וכרכם קנה וקנמון עם כל עצי לבונה מור ואהלות עם כל ראשי בשמים. בזמן ההוא של התפלה, עולית כך, מקוטרת מר וגר. הקביה שואל עליה, מי זאת עולה מן המדבר

(תכט) ⁹ לא תהיה אחרי רבים לרעות וגו', אחרי רבים להטות. אחרי רבים להטות, ¹ לית רבים פחות מגי ואי לית בית דין בגי, לית להטות בתר דיניה. בית דין: שכינתא. בגי: תלת חיון דמרכבתא ² דילה, ואיהי דין תורה דין אמת, עמודא דאמצעייתא. וכל דיין דלא דן דין אמת לאמתו, ³ דא איהו כאילו אשליט סמאל בעלמא. ⁴ ותשלך אמת ארצה, ואפיל שכינתא עמיה, ויקים גיהנם, בת זוגיה דסמאל, עם סמאל. באתר דדין אמת, יוקים שפת שקר. דין אמת, עמודא דאמצעייתא. שפת שקר גיהנם וסמאל.

(תל) ובגיד, כד דיין דן דין, גיהנם פתוחה לפניו משמאלו, בת זוגיה דסמאל. וחרב על צוארו, מלאך המות. סמאל מאחורוי ⁵ מעל צואריה. וגן עדן פתוח לימיניה, ועץ החיים פתוח לקמיה, על רישיה.

(תלא) אי דן דינא דשקרא, שליט עליה מלאך המות, ושחיט ליה, ולבתר אוקיד ליה ⁶ בגיהנם. ואי דן דין אמת, קביה ייעול ליה לגן עדן, ואטעים ליה ⁷ מאילנא דחיי, ⁸ דכתיב עליה, ⁹ ולקח גם מעץ החיים ואכל וחי לעולם. ¹⁰ דאתברי באורייתא, דאתמר בה, עץ חיים היא למחזיקים בה. עץ חיים, תפארת. חיים דילה חכמה ובינה. ¹¹ חיי המלך ודאי.

(תלב) ולעולם, דינא דמלכותא, דינא. ודינא בלב, ואתמר ביה, הלב רואה.

מסרת הזהר

חלופי גרסאות

(פ) (שמות כג.) צ (דניאל ח) ב"א רו צ"ב. ק) ע דיליה. פ ל"ג דא; דאיהו אמת. צ ועל. ק ל"ג בגיהנם. ר אילנא. ש דאמר ביה; ליה. ת ואתברי. א ה"ג בד"ו ובספריי חי.

דרך אמת ג] פרשת תצא רעח א ביומו תתן שכרו פקודא לתת שכר שכיר.

מאמר

הסולם

לא תהיה אחרי רבים לרעות

מלאך המות. סמאל מאחורוי של הצואר, והגן עדן פתוח לימיניה, ועץ החיים פתוח לפניו על ראשו.

(תלא) אי דן דינא וכו': אם דן דין שקר, שולט עליו מלאך המות ושחט אותו, ואח"כ שודף אותו בגיהנם, ואם דן דין אמת, הקביה מביאו לגן עדן, ומטעימו מעץ החיים, שכתב עליו, ולקח גם מעץ החיים ואכל וחי לעולם, לעולם שנברא בתורה, שנאמר בה, עץ חיים היא למחזיקים בה. עץ חיים, הוא תפארת. חיים שלו, הוא חכמה ובינה. חיי המלך ודאי.

(תלב) ולעולם דינא דמלכותא וכו': ולעולם, דין המלכות הוא דין. והדין הוא בלב, ונאמר בו הלב רואה, ומשום זה אין לו לדיין אלא מה שענינו ראות. וכאן אין לדיין אלא הקביה

(תכט) לא תהיה אחרי רבים לרעות וגו': אחרי רבים להטות. ומפרש. **אחר רבים להטות.** אין רבים פחות מגי ואם אין בית דין של גי אין להטות אחרי דינו. בין דין, הוא השכינה. בגי, הם גי חיות של המרכבה שלה. שהם חגיות. והיא השכינה, נקראת דין תורה, דין של אמת, שעמוד האמצעי, שהוא ז"א, נקרא אמת, והשכינה היא הדין שלו. וכל דין שאינו דן דין אמת לאמתו, זה הוא כאלו השליט את סמאל בעולם. ותשלך אמת ארצה, שהוא ז"א, ומפיל השכינה עמו, ומקים את הגיהנם, שהוא בת זוגו של סמאל, עם סמאל. במקום של דין אמת, הוא מקים שפת שקר. דין אמת, הוא עמוד האמצעי, שפת שקר, הוא גיהנם וסמאל.

(תל) ובגיד כד דיין וכו': ומשום זה, כשהדיין דן דין, הגיהנם פתוח לפניו משמאלו, שהוא בת זוגו של סמאל. וחרב על צוארו, שהוא (דפ"י דף ק"יז ע"א)

ובגין דא, אין לו לדיין אלא מה שענינו רואות. והכא לית דיין, אלא קודשא בריך הוא. מה שענינו רואות, (ה) כי יי ענינו משוטטות. (ו) ענינו על דרכי איש. (תלג) ובהון, (ח) משגיח מן החלונות. ב בוי נוקבין דבר נש, בתרין עינין, ותרין אודנין, ותרין נוקבין דחוטמא, ופומא. הא ז' דאמא עלאה. והכי נ בעובדוי אסתכל בשבע, מסטרא ז' דשכינתא תתאה, בב' ידין וצואר תלת, וגוף וברית תרין, הא חמש. תרין רגלין, ה הא שבע. ייה, ירד היא, בשבע אתון דיליה, אסתכל בשבע נוקבין דרישא, * נקבים: על שם נקבה, דנקביה פתוחות ו לקבל. ויה, ואי היא, בשבע אתון דיליה, אסתכל בשבעה ז' אברין דלתתא, דאינון תקונא דגופא, דבהון עשיית המצות. (תלד) אשתו כגופו דמיא. ועל שם פקודין, אתקריאו אברים. ה על שם שכינתא, גופא. ו דמסטרא אחרא לבושא, דאינון עור ובשר. הה"ד, (ר) עור ובשר תלבישני ובעצמות וגידים תסוככני, באתר דלית שכינתא, ההוא גופא לא אתקרי, אלא לבושא דאדם. דאיהו תורה, (ב) זאת התורה אדם כי ימות באהל. (ג) כתפארת אדם לשבת בית. ובאתר כ דתמן מצוה, אתקרי גופא דאדם, כגון גופי הלכות, ו פסקי דינין.

חלופי גרסאות

ב רוא ג מעיבורי; מעיבורו (ד"א). ד דאימא. ה ל"ג הא; שבע הא. ו ומקבלו. ז תקונין אתון; מוסיף אברים אתון. ח ועל ט דסטרא. י לאדם. כ דאדם. ל ופסקי.

מסרת הוהר

(ו) (ריה ב טז) ב"ב סז צ"א (ש) (איוב לז) ח"ג פג: קלו. רצג: ת"ז תייח לב: ח) (שיר ב) שמות כב (א) (איוב יוד) ב"א קנ צ"ג. ב) (במדבר יט) שמות ו צ"פ. ג) (ישעיה מד) ח"ג קמא: רפא. ת"ז בהקדמה ח. ת"ג יח: ת"ט מ. תמ"ז פג: תמ"ט פה: תס"ט קטו: ת"ע קכא. קלת.

לא תהיה אחרי רבים לרעות

מסתכל בוי אברים שלמטה, שהם הידים והצואר זכרי, שהם תקון הגוף, שבהם עשיית המצות.

הסולם

(תלד) אשתו כגופא דמיא וכי: אשתו של ז"א, שהיא השכינה, דומה לגוף, שגופו של אדם התחתון נמשך ממנה, ועל שם המצות, הוא נקרא אברים. דהיינו רמ"ח אברים. ועל שם השכינה, הוא נקרא גוף. כי מצד האחר אין גוף, אלא לבוש, שהם עור ובשר וכי. ז"ס עור ובשר תלבישני ובעצמות וגידים תסוככני. שבמקום שאין השכינה שם, לא נקרא גוף, ההוא של אדם התחתון אלא לבוש של האדם, שהוא ז"א, שהוא תורה הנקראת אדם. זאת התורה אדם כי ימות באהל. כתפארת אדם לשבת בית. ובמקום ששם מצוה, שהיא השכינה, נקרא גופו של אדם התחתון, גופו של אדם. כמו גופי הלכות ופסקי דינים, שהם שמות השכינה.

קב"ה

זאמר

הקב"ה. מה שענינו רואות, היינו כי ה' ענינו משוטטות. ענינו על דרכי איש.

(תלג) ובהון, משגיח מן החלונות:

היינו בוי נקבי האדם, בשתי עינים בשתי אוזנים, בשני נקבי האף והפה. הרי ז' ספירות של אמא עלאה, וכך מסתכל במעשיו בז', מצד השכינה, התחתונה, בשתי ידים והצואר, שהם ג'. ועם גוף וברית, שהם ת"ת ויסוד, הם ה', ועם שתי רגלים, הרי שבע. שהם ז"ס של השכינה התחתונה. ב' אותיות השם י"ה, שהוא בגי' עס המילוי שלהן, שהן ירד היא, הן שבע אותיות בשבע אותיות אלו שלו, מסתכל בשבעה נקבים של הראש, ונקראים נקבים על שם נקבה, שהוא אמא עלינה, שנקביה פתוחות לקבל. ב' אותיות ו"ה, שהן בגוף, דהיינו שכינה התחתונה, עם אותיות המילוי שלהן, שהן וא"ו היא, הן ז' אותיות, בוי אותיות אלו שלו,

(דפרי"ז דף קי"ז צ"א *) דף קי"ז ע"ב)

תלה) קב"ה שופט, עמודא דאמצעיתא. מסטרא דבינה, דאיהו ם ידו"ד. דיין, מסטרא דמלכות. נ שוטר, הוא שליט, ם ויוסף הוא השליט. וכל ספירין, אינון שופטים, מסטרא דאמא עלאה, דתפארת שופט. ואינון שוטרים, מסטרא דמלכות. ם דצדיק מתמן שוטר ומושל. ם

תלו) ן מדבר שקר תרחק ונקי וצדיק אל תהרוג וגו'. פקודא להשוות הבעלי דינין, ולהתרחק מדבר שקר, דלא יימרון משוא ם פנים. דקב"ה אתמר ביה, ן אשר לא ישא פנים. ול"א יק"ח שח"ד, בסופי תיבות אחד. ם האי דיין, צריך למהוי כגוונא דאחד, דאיהו ידו"ד אחד, דלא יקח שח"ד, ך דיהא איהו בדיוקניה. תלו) ובדינא להשוות תרווייהו ם כאחד, ולא יטה דינא לדא יתיר מן דא, אלא בתקלא חד, עד דיקבלון דינא. ולבתר, כל חד אתדן, כפום עובדוי.

תלח) ואוקמוה מארי מתניתין, צדיק יצר הטוב שופטו. רשע, יצר הרע שופטו. בינוני, זה וזה שופטו. מאן דאיהו מאילנא דחיי, לית ליה דינא כלל, לית ליה יצר הרע, ודא צדיק גמור, ן ודא צדיק וטוב לו. ולית טוב, אלא תורה. הה"ד, ן כי לקח טוב נתתי לכם תורת אל תעזובו. וצדיק ורע לו, מסטרא דעץ הדעת

מסרת הזהר

חלופי גרסאות

ן הוי"ה בניקוד אלקים ; אלקים. נ מוסיף שוטר מסטרא דצדיק שוטר. ן מוסיף ומסטרא [מסטרא] דיוסף הצדיק מתמן ויוסף ; ליוסף הצדיק מתמן ויוסף. ם וצדיק ; ל"ג דצדיק. ם מוסיף ובפקודא בתר דא מני שופטים וכ"י תמצאנו בריש פרשת שופטים רע"ד ע"ב. ם מוסיף פנים יש בדבר. ם הכי. ך דהא. ן באחד ; ל"ג כאחד. ת דא ; ביה דא.

ד) (שמות כג). ה) (דברים יוד) ח"ב רעב. ח"ג ל ; רמד ; רעד. ת"ז ת"ה קמג. בהשמטות ו) (משלי ד) ח"א רסד. ח"ג עג. רצו. ז"ח פה ט"א ש"ג.

מאמר

הסולם

מדבר שקר תרחק

תלו) ובדינא, להשוות תרווייהו וכ"י ; וכן בדין, צריך להשוות שני הבעלי דינים כאחד. שלא יטה הדין לזה יותר מזה, אלא במשקל אחד, עד שיקבלו הדין. ולאחר כך, כל אחד גידון לפי מעשיו.

תלח) ואוקמוה מארי מתניתין וכ"י ; והעמידוהו בעלי המשנה, צדיק, יצר הטוב שופטו. רשע, יצר הרע שופטו. בינוני, זה וזה שופטו. מי שהוא מעץ החיים, שנמשך מז"א, אין לו דין כלל, אין לו יצר הרע. וזהו צדיק גמור, וזהו צדיק וטוב לו, ואין טוב אלא תורה, ז"ש, כי לקח טוב נתתי לכם תורת אל תעזבו. וצדיק ורע לו, הוא מעץ הדעת טוב ורע, שהוא המלכות. ולמה נקרא צדיק כיון שרע לו, שהוא היצה"ר שנקרא רע. אלא משום שיצר הטוב שולט עליו נקרא צדיק ורע לו, שרע ההוא הוא תחת רשותו.

תלה) קב"ה שופט עמודא וכ"י ; הקב"ה שופט. היינו עמוד האמצעי, שהוא ז"א, שמצד הבינה, דהיינו המחין דג"ר הנמשכים מבינה, שהוא הוי"ה, נקרא שופט. דין, נקרא מצד המלכות. שוטר, הוא שליט, כמ"ש ויוסף הוא השליט. וכל הספירות הן שופטים מצד אמא עלאה, שהיא בינה, שבה המחין שהתפארת הנמשך ממנה הוא שופט, ובו כלולות כל הספירות. והן שוטרים מצד המלכות, שבה השליטה, והצדיק שוטר ומושל משם.

מאמר מדבר שקר תרחק

תלו) מדבר שקר תרחק וגו' ; הוא מצוה להשוות את בעלי הדינים ולהתרחק מדבר שקר, שלא יאמרו, משא פנים יש בדבר. כי הקב"ה נאמר בו אשר לא ישא פנים ולא יקח שח"ד, בסופי תיבות נמצא אחד, דין הזה צריך להיות כמו האחד, שהוא הוי"ה אחד, שלא יקח שח"ד, שהוא יהיה בצורתו.

(דפו"י דף קי"ז ע"ב)

טוב ורע. ואמאי אתקרי צדיק בתר דרע לו, דאיהו יצר הרע. אלא, בגין דטוב
 א שליט עליה, אתקרי צדיק ורע לו. ב דההוא רע איהו תחות נ רשותיה.
 תלט) ד רשע וטוב לו, אמאי אתקרי רשע. בגין דאיהו אסתלק למהוי רישא
 ה יצה"ר דיליה, וטוב איהו תחות רשותיה, כעבדא תחות רביה. ואע"ג דרשע איהו
 מכתיר את הצדיק, ויכיל צדיק גמור לאענשא ליה, זי גם ענוש לצדיק לא טוב,
 בגין ההוא טוב דאיהו תחות רגלוי דרשע, לית לאענשא ליה, דאולי יחזור בתשובה
 ויתגבר על יצריה, ויהא עפר תחות רגלוי.
 תמ) דמסטרא דרשע וטוב לו, ו שכינתא שכיבת, ח ותגל מרגלותיו ותשכב.
 האי איהו ט ושפחה כי תירש גבירתה. ז שפחה, ח יצר הרע נוקבא. ט יצר הרע,
 דכר. כ בגיניה אתמר, י וכבודי לא אחר לא אתן. ל והזר הקרב יומת.
 תמא) ומסטרא דצדיק ורע לו, שכינתא איהו עטרה על רישא דבר נש,
 ושפחה יצר הרע, אתכפייא תחות גבירתה. ומסטרא דצדיק גמור, לית זר, ולית
 יצר ל הרע. ומסטרא דרשע גמור, לית ליה חולקא בשכינתא, דלית חולקא לבינ
 בשכינתא, ד אלא מסטרא דטוב.
 תמב) ולית כל שכינתא שקילין, דהא שכינתא דאילנא דטוב ורע, איהו
 כרסייא, אבל שכינתא דאילנא דחיי, ט עלה אתמר ל לא יגורך רע. נ אבל בגין

חלופי גרסאות

מסרת הזהר

א מוסיף צדיק שליט. ב ההוא. ג מוסיף
 רשותיה כעבדא [כעבד] תחות רביה. ד ל"ג מן רשע
 עד ואע"ג. ה דיצה"ר. ו ל"ג שכינתא; ל"ג שכיבת;
 שכיבתא. ז דשפחה; ח מוסיף ומסטרא דצדיק גמור
 שפחה. ח דיצה"ר. ט דיצה"ר. י מוסיף דכר איהו.
 כ בגינה. ל מוסיף הרע לבינ מ עליה. נ אלא.
 ז (משלי יז). ח (רות ג) וישב נח צ"א ז"ח
 פו ט"ב ש"כ פו ט"ב ש"א ט"ג שליט שמ"ב.
 ט (משלי ל) בשלח קא צ"צ ז"ח נח ט"ד שליח צא
 ט"ד ש"ט. י (ישעיה מב) לעיל אות ח צ"ז. כ (במדבר
 א) ב"א רעד צ"א. ל (תהלים ה) ב"א ריח צ"ב.

דרך אמת ד | כי הצא דף רעו א.

הסולם

מדבר שקר תרחק

מאמר

יצר הרע הוא זכר, בשבילו נאמר, וכבודי לאחר
 לא אתן. והזר הקרב יומת. כי יצר הרע נקרא
 אחר, ונקרא זר.
 תמא) ומסטרא דצדיק ורע לו וכו':
 ומצד הצדיק ורע לו, השכינה היא עטרה על
 ראש האדם, והשפחה היצר הרע נכנעת תחת
 גבירתה. ומצד הצדיק הגמור, אין זר ואין יצר
 הרע. ומצד הרשע הגמור, אין לו חלק בשכינה,
 כי אין חלק לאדם בשכינה אלא מצד הטוב.
 תמב) ולית כל שכינתא וכו': ואין כל
 שכינה שוות, כי השכינה של העץ הרעת טוב
 ורע, הוא כסא, שהוא בעולם הבריאה. או בגוף
 האדם. אבל השכינה של עץ החיים, שהיא בעולם
 אצילות, עליה נאמר לא יגורך רע. אבל משום
 שנאמר
 תלט) רשע וטוב לו וכו': שואל, רשע
 וטוב לו, שהוא התורה הנקראת טוב כנ"ל, איכ
 למה נקרא רשע. ומשיב, משום שהוא עלה
 להיות ראש ביצר הרע שלו, והטוב הוא תחת
 רשותו, כעבד תחת רבו. ואע"פ שרשע הוא
 מכתיר את הצדיק, וצדיק גמור יכול להענישו,
 גם ענוש לצדיק לא טוב, כי משום טוב ההוא
 שהוא תחת רגליו של הרשע, אין להענישו.
 אולי יחזור בתשובה ויתגבר על יצרו, והיצר
 הרע יהיה עפר תחת רגליו.
 תמ) דמסטרא דרשע וטוב וכו':
 שמצד הרשע וטוב לו, השכינה שוכבת, כש"א,
 ותגל מרגלותיו ותשכב. זה הוא, ושפחה כי
 תירש גבירתה. שפחה היא נקבה דיצר הרע.
 ודסריי דף קי"ז ע"ב

דאתמר בה, ^ט ומלכותו בכל משלה, מאן דפגים אתר ^ס דילה, אתחשיב כאילו עביד במטרוניתא קלנא. דקלנא דמטרוניתא איהו, מאן דמזלזל ^ע באתרהא. וקלנא דמטרוניתא, דמלכא איהו.

תמג) כל שכן מאן דאעבר לה מאתרהא, ושוי שפחה באתרהא. דבכל אתר דאיהו פגים, מטרוניתא לא שריא תמן, אלא שפחה, דאיהי פגימא, שריא באתר פגים. ופגימו דבר נש דחובוי, פגים בכל אברין דיליה. עד דלא אשכחת מטרוניתא אתר לשריא תמן. ולית ^פ ליה תקונא * ^ע עד דיחזיר לה ^צ על כל אברין ^ק דיליה. תמד) אמר בוצינא קדישא, רעיא מהימנא, בגין דא, אנת ^ר מתקן, בחבורא דא, דרמיח פקודין. לאמלכא לקביה על כל אברים דשכינתא, בכל פקודא ופקודא, ולית אנת חייש ליקרד. זכאה חולקך, דכגוונא דאנת ^ט ממליך לקביה בכל אברים דשכינתא, ^ת דאינון בעלי מדות, דכל ישראל. ^א מארי ^ב מדות אינון אברים דשכינתא, הכי עביד קביה לשריא שמיה עלך, וימלכינך, על כל ^ג משריין עלאין ^ד ותתאין. ^ה

תמה) קום רעיא מהימנא, לסדרא דינין בהלכות נזקין, בסדורא דשמא דא, הוייה. דאיהו, ^ו רכב אלהים רבותים אלפי שנאן, דאינון, שור נשר אריה אדם, דהא מסטרא דימינא, דתמן ^ז ידויד, ^ח חיוון, הכי איהו סדורא דלהון, אדם אריה נשר שור. וכפום שנויין דהוויין, הכי איהו תנועה וסדורא דחיון. ^י וחיון דסטרא

מסרת הזהר

חלופי גרסאות

^ט דמלכא ^ע אתרהא ^פ לייג ליה. ^צ לייג על. ^ק דילה. ^ר מתמן. ^ש מליך; אמליך. ^ת לייג דאינון בעלי מדות. ^א לייג מארי מדות. ^ב מארות. ^ג לייג משריין. ^ד לייג ותתאין. ^ה בדפויי כתב שופטים עריה אי לא יקום עד אחר. ^ו לייג הויה. ^ז לייג וחיון; וכיון.

^ח (שם קג) ח"ג צו: קו. רמג: רעו. רעו: ת"ז תכ"א נו: תס"ט קטו: ת"ע קכה. ז"ח לג ט"א ש"ה תק"ח קא ט"ב שכ"ד שכ"ה קיג ט"ד שכ"ה קטו ט"א שמי"א. ^נ (תהלים טח) ב"א פה צ"ג.

מאמר

הסולם

סדר דינין בהלכות נזיקין

תמד) אמר בוצינא קדישא וכי: אמר המאור הקדוש, ר"ש, רועה הנאמן, משום זה אתה מתקן בחבור הזה של רמיח מצות, להמליך את הקביה על כל האברים של השכינה, בכל מצוה ומצוה, ואין אתה דואג לכבודך. אשרי חלקך, שכמו שאתה ממליך את הקביה על כל אברי השכינה, שהם בעלי מדות של כל ישראל, כי בעלי מדות הם אברי השכינה, כך עושה הקביה להשרות שמו עליך, וימליך אותך על כל מחנות עליונים והתחתונים.

תמה) קום רעיא מהימנא וכי: קום רועה נאמן, לסדר דינים בהלכות נזיקין, בסדר של שם הזה, הויה, שהוא, רכב אלקים דבותים אלפי שנאן, שהם שור נשר אריה אדם. כי מצד ימין, ששם הויה, כך הוא בסדר של ד' החיות, אדם אריה נשר שור. אשר שור, שהיא גבורה

היא

שנאמר בה ומלכותו בכל משלה מי שפוגם המקום שלה, שבבריאה או בגוף האדם, נחשב כאלו עשה קלון במטרוניתא עצמה שבאצילות. כי בזיון המטרוניתא היא מי שמזלזל במקומה. ובזיון המטרוניתא הוא בזיון של המלך שהוא ז"א, ונמצא פוגם גם בז"א.

תמג) כל שכן מאן וכי: כל שכן מי שמעביר אותה ממקומה שבבריאה, ומשים שפחה תחתיה, כי בכל מקום שהוא פוגם אין המטרוניתא שודה שם אלא השפחה, שהיא פגומה ושורה במקום פגום. והפגם של האדם מחמת עונותיו, פוגם בכל האברים שלו, עד שאין המטרוניתא מוצאת מקום לשכון שם. ואין לו תקנה, עד שיחזיר אותה על כל האברים שלו. דהיינו שישוב על כל עונותיו.

682 (דפרי דף קי"ו ע"ב *) דף קי"ח ע"א

אחרא, דאינון נזיקין דשמאלא, הכי סדורייהו, שנאן. ובגין דא, התחלה דלהון, " השור. קשור בד' אבות נזיקין, השור והבור והמבעה וההבער וסימא דלהון אדם, מועד.

תמו) קום אתער בדינין. פתח רעיא מהימנא ואמר, (ט) אדני שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך. אדני, בהפוך אתוון דינא. ובג'ד, אמרו מארי מתניתין, דינא דמלכותא דינא. כל דינין בהאי שמא אתדנו. (ט) בד', בג'. בד': שכינתא לקבל תלת אבהן. עמודא דאמצעיתא, דיין אמת, והוא דיין, לדון מסטרא דאדני, דתמן איהו דיין אמת. ומסטרא דשם אלהים, שופט. הדא הוא דכתיב, (ט) כי אלהים שופט.

תמוז) ומה דינין אינון. חד, לדון בנוקי שור. תניינא, לדון בנוקי בור. תליתאה, לדון בנוקי אש. רביעאה, לדון בנוקי אדם. ואבתרייהו, לדון בדיני ארבע שומרים. שומר חנם. ושומר שכר. והשואל. (ט) ונושא שכר. לקבלייהו, (ט) דינין ארבעה. (ט) דין חלוקת השותפים. דין חלוקת קרקעות. דיני עבדים ושפחות. דיני תובע ונתבע, בכמה מיני תביעות דחייב ממון, וגזל, ואבדה, או שמזיק לחברו, והורגו באחד מארבע מיתות בית דין.

תמח) אדון איהו קב"ה, באדני. לדון בכל מיני דינין, לשפחה בישא, כי תירש גבירתה. (ט) דמינה כל נזיקין אשתכחו, דאינון (ט) מלאכי חבלה, דמנייהו

חלופי גרסאות

מסרת הזהר

(ט) (שם נא) ח"א רנא. ח"ב רס : רסה : ח"ג לג : רכב רלד. רג ת"ז תריח לד : תליח עח : ת"ע קלא : ז"ח לד טא שי"ח שלי"ו. (ט) (שם עה) ח"ב קפו. ח"ג יח. רעד : ת"ז תכ"א נח : בהשמטות ת"ה קמא.

ז ל"ג השור. ט בה' בד' וכו' ; בית דין בג' בית דין שכינתא. בג' לקבל ; בה' בג' בד' שכינתא ; בד' בג' בית דין שכינתא. י ל"ג עמודא דאמצעיתא. כ והשוכר. ל דין ; דין ד' חלוקות (ד"א). ט ל"ג דין. ז ומינה. ט מוסיף כל מלאכי.

סדר דינין בהלכות נזיקין

הסולם

מאמר

מצד אדני, שהוא מלכות. ששם הוא דיין אמת. ומצד שם אלקים, שהוא בינה, הוא שופט. ז"ש, כי אלקים שופט.

הוא לאחרונה. ולפי השינוי הנעשה בהם, כך הוא התנועה והסדר של החיות. והחיות של צד האחר, שהם הנזיקין שבשמאל, כך הוא סדורם, שנא"ן, שהוא שור נשר אריה אדם כנ"ל, ומשום זה ההתחלה שלהם, השור, קשור בד' אבות נזיקין, השור והבור והמבעה וההבער, והסיום שלהם אדם, שהוא מועד לעולם.

תמוז) ומה דינין אינון וכו' : ומה הם הדינים. אחד לדון בנוקי שור. שני, לדון בנוקי בור. שלישי, לדון בנוקי אש. רביעי, לדון בנוקי אדם. ואחריהם לדון בדין ארבעה שומרים, שומר חנם, ושומר שכר, והשואל, ונושא שכר. כנגדם ארבעה דינים, דין חלוקת השותפין, דין חלוקת קרקעות, דיני עבדים ושפחות, דיני תובע ונתבע בכמה מיני תביעות דחייב ממון, וגזל ואבדה או שמזיק לחבירו, והורגו באחד מד' מיתות בית דין.

תמו) קום אתער בדינין וכו' : קום התעורר בדינים. פתח רעיא מהימנא ואמר, אדני שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך. אדני בהפיכת האותיות היא דינא. ומשום זה אמרו בעלי המשנה, דינא דמלכותא דינא, משום שהמלכות נקרא אדני שהוא אותיות דינא. כל הדינים בשם הזה נדרוני. ונדונים בד' ובג', בד' היא השכינה שכנגד ג' אבות, שהיא רביעי אליהם. ובג' הוא עמוד האמצעי, דהיינו ז"א שכולל חג"ת, שהוא דיין אמת. והוא דיין, לדון

תמח) אדון איהו קב"ה וכו' : אדון, הוא הקב"ה באדני, כי אדון הוא מלשון דין. לדון בכל מיני דינים לשפחה רעה כי תירש גבירתה

נשמתהון של רשעים, כמה דאוקמה מארי מתניתין, נשמות הרשעים הן הן
 ם המזיקים בעולם. אל אחר, מזיק, גולן רשע. ובת זוגיה, סם המות.
 (תמט) נזק שבת ם ובשת ורפוי, לשכינתא ובנהא. שבת, דבטולא דאורייתא,
 דבטילת לבנהא. ורפוי, דגרמת לון דמתרפין מדברי תורה. ם נזק, בכמה נזקין
 דמלאכי חבלה, מארי משחית אף וחימה. ובשת, דהוּ מבזין לשכינתא בכרם,
 שקרא דלהון, והוּ אמרין איה אלהיך. וכמה גולות מן שפחה בישא, דאתמר בה
 (ט) גולת העני בבתיכם.

(תנ) כמה ברכאן, גולת לשכינתא, שפחא בישא. בכובד המס, ובכובד כמה
 דינין משונים על בנהא, וכמה קרבנין דבי מקדשא, דבטילת למטרוניתא. ובשת
 דמטרוניתא, דאשתארת ערומה, מד' בגדי זהב ם דנהרין, ם מד' טורי אבן, בייב
 אבנין מרגלן. מעיל בכמה זגין ורמונים. וארבע בגדי לבן, דבהון הות מטרוניתא,
 מתקשטא קדם מלכא. ההי' ם וראייתה לזכר ברית עולם. וגולת לה לגברתה,
 כמה מאכלין דקרבנין.

(תנא) שור מועד בעלה, עאל לבי מלכא רבוניה, בארבע אבות נזיקין דיליה,
 ם דאינון, עון ומשחית אף וחמה, דכלהו מועדין לקלקל. בגופא דיליה, הרביץ על
 הכלים, מזבח מנורה שלחן ושאר מאנין, רביץ עלייהו ושברתן. ובשן דיליה, אכיל

מסרת הזהר

חלופי גרסאות

(ט) (ישעיה ג) ח'ג מד : קצט : (ז) (בראשית ט) ם מויקי עולם (ד'א) ם ל'ג ובשת. ז ל'ג נזק. ם נהרין.
 ם בדי. ם מוסיף דאינון (יחזקאל א') ופני שור
 נח קא צ'ב.

סדר דינין בהלכות נזיקין

הסולם

מאמר

המס. ובכובד כמה דינים משונים על בניה.
 וכמה קרבנות של בית המקדש שבטלה מן
 המטרוניתא. ובשת של המטרוניתא, שנשארה
 ערומה מד' בגדי זהב המאירים מד' טורי אבן,
 שהם חורג תורם, בייב אבנים מרגליות, שכל
 אחת מחורג תורם כלולה מג' קוין והם י"ב.
 מעיל בכמה זגים ורמונים. ד' בגדי לבן, שבהם
 היתה המטרוניתא מתקשטת לפני המלך. ז'ש
 וראייתה לזכר ברית עולם. וגולת הגבירה,
 שהיא השכינה, כמה מאכלים של הקרבנות.

גבירתה, שממנה נמצאים כל הנזקים, שהם
 מלאכי חבלה, שמהם הנשמות של הרשעים.
 כמו שהעמידו בעלי המשנה, נשמות הרשעים
 הן הן המזיקים שבעולם. אל אחר, הוא מזיק
 גולן רשע, ובת זוגיה הוא סם המות.

(תמט) נזק שבת ובשת ורפוי וכו' :
 נזק שבת ובשת ורפוי צריכים לשלם להשכינה
 ובניה, שהם ישראל. ומפרש. שבת, הוא בטול
 תורה שהס'א בטלה מן הבנים. ורפוי, שגרמה
 להם להתרפות מדברי תורה. נזק, בכמה נזקים
 של מלאכי חבלה בעלי משחית אף וחימה.
 ובשת, שהיו מבזים את השכינה באילי שקר
 שלהם, והיו אומרים איה אלקיך. וכמה גולות
 גולה שפחה הרעה, שנאמר בה, גולת העני
 בבתיכם.

(תנא) שור מועד בעלה וכו' : שור
 המועד, בעלה של השפחה רעה, נכנס לבית
 המלך אדונו, בארבעה אבות נזיקין שלו, שהם,
 עון ומשחית אף וחימה, שכולם מועדים לקלקל.
 בגופו הרביץ על הכלים, מזבח מנורה שלחן
 ושאר כלים, רביץ עליהם ושבר אותם. ובשן
 שלו, אכל כל הקרבנות והמאכלים של השלחן.

והשאר

(תנ) כמה ברכאן גולת וכו' : כמה
 ברכות גולה שפחה הרעה מן השכינה, בכובד
 (דפו' דף ק"ח ע"א)

כל קרבנין ת דמאכלים דפתורא, ושאר ברגלוי א רפסא. ובקרן דיליה, קטל כהני וליואי. הרס כלא, (ר חלל*) ממלכה ושריה.

תנב) הבור, נוקבא בישא, ב לילית. ג בבית (ה) דילה. דאיהי בית הסהר. תפיסת למטרוניתא ובנהא, שפחה בישא, בגלותא דילה, ושווייאן לון, ה בכמה שלשלאין ואסורין, ו לבנהא ידיהו מהדקן לאחורא. ו היא ישבה בגוים לא מצאה מנות. ולא עוד אלא (ו) כל מכבדיה הזילוח כי ראו ערותה גם היא נאנתה ותשב אחור. תנג) ולא עוד, אלא זונה דאיהי ז הבער, דהיינו אש, (ח) ויצת אש בציון. לבתר ח קם אדם ט בליעל רשע, רביעי לאבות נזיקין, דאתמר ביה אדם מועד לעולם, בין ער בין ישן, ושלח את בעירו, ואכיל ושצי וגדע כרמים ופרדסים דירושלם, ושצי כלא.

תנד) רבון עלמא, אנת קשוט, ואורייתך קשוט, יהבת לן מצות תפילין, לצדיקים גמורים איהו אגרא כפום עובדיהו, פאר על רישיהו. ומשמשין לאבוהון ואמהון, כגוונא דגופא, דכל אברים דיליה משמשין לרישא. הכי אתתא, משמשא לבעלה.

תנה) ואית מלאכין דאינון משמשין לגופא, ומלאכין כ דמשמשין לנשמתא. וכגוונא דאית אפרשותא בין גופא לנשמתא, הכי אית אפרשותא בין מלאכין דגופא, למלאכין דנשמתא. ואית נשמתא לנשמתא. ומלאכין למלאכין, כי גבוה

חלופי גרסאות

ת ממאכלים. א מוסיף רפסא ומדקא כלא ושאר דאינון אמורין ופדרין ושירי מנות ברגלוי רפסא. ב ליג לילית. ג שבתו בית. ד דיליה. ה כמה. ו ליג לבנהא. ז מבעה. ח מוסיף קם י. ט ליג בליעל רשע. י וכל. כ דאינון משמשין.

מסרת הזהר

(ק) (איכה ב) ח"ב קעא. רמ: ת"ז ת"ט כד: (ר) (איכה א) ב"א קסה צ"א. (ט) (שם) ב"ב קלד צ"ב. (ת) (שם) ד. (א) (קהלת ה) ב"א קנח צ"א.

דרך אמת ה] תקונים קנג קנז כי תצא רמס ע"א ורטב ע"א.

סדר דינין בהלכות נזיקין

הסולם

מאמר

וכילה וקצץ כרמים ופרדסים של ירושלים, והשחית הכל.

והשאר ברגליו רמס. ובקרן שלו, הרג כהנים ולוים. הרס הכל, חלל ממלכה ושריה.

תנד) רבון עלמא אנת וכו': רבון העולם, אתה אמת, ותורתך אמת, נתת לנו מצות תפילין, שלצדיקים גמורים הוא שכר כפי מעשיהם, שהם פאר על ראשיהם. והם משמשים בזה את אביהם ואמם, שהם זרין, כמו הגוף, שכל אבריו משמשים אל הראש. וכך האשה, שהיא המלכות ותפלה של יד, משמשת לבעלה, שהוא ז"א.

תנה) ואית מלאכין דאינון וכו': ויש מלאכים שהם משמשים את הגוף, ומלאכים המשמשים את הנשמה, וכו' שיש הפרש בין גוף לנשמה, כך יש הפרש בין מלאכים דגוף ומלאכים דנשמה. ויש נשמה לנשמה, ומלאכים למלאכים

תנב) הבור נוקבא בישא וכו': הבור, הוא נקבה הרעה, לילית, בבית שלה שהוא בית האסורים. חטפה שפחה הרעה, את המטרוניתא ובניה, שהם ישראל, בגלות שלה, ושמה אותם בכמה שרשראות, ואסרו בניה, ידיהם מקושרים לאחור. היא ישבה בגוים וגו', ולא עוד אלא כל מכבדיה הזילוח וגו'.

תנג) ולא עוד אלא וכו': ולא עוד אלא הקליפה הרעה, שהיא זונה שהיא הבער, דהיינו אש, ויצת אש בציון. אחר כך בא אדם בליעל, רשע, רביעי לאבות נזיקין, שהוא מבעה, שנאמר בו, אדם מועד לעולם בין ער בין ישן, ושלח את בעירו, דהיינו המחנות שלו, ואכל

מעל גבוה שמר וגבוהים עליהם. ואלין דאינון נשמתא לנשמתא, כלהו חד. ואעיג דארח מתלא, אינון כגופא אצל נשמתא אלין לאלין, בגין דמקבלין אלין מאלין. הכי נ שכינתא, אעיג דאיהי לקבל שאר נהורין נ דבריאה, כנשמתא אצל גופא, לקבל קביה חשיבא כגופא. אבל כלא חד. הכא גופא ונשמתא כלא חד. מה דלאו הכי כבר נש, דגופיה ונשמתיה בפרודא. דא חומר, ודא שכל. דא חיי, ודא מותא. אבל קביה נ חיים, ושכינתיה חיים, ההי"ד, ב עץ חיים היא למחזיקים בה. תנו) וכל אינון דרשימין בסימנין דקביה ושכינתיה, אינון רשימין ביומין דחול, באות דתפלין, ובאות דמילה. ורשימין בזכור ושמור בשבת. ורשימין בתורה שבכתב, דאתיהיבת מימינא. ובתורה שבע"פ, דאתיהיבת נ משמאלא. וקביה, זכור מימינא, ושמור משמאלא. ושכינתא, זכירה מימינא, ושמירה משמאלא. נ אינון תפלין דרישא דב"נ, ותפלין נ דיד. והכי שכינתא, נ תורת יי תמימה, ומצוה דיליה. נ והאי מסטרא דעמודא דאמצעייתא, דאיהו כליל דינא ורחמי. זכור ושמור. אתקריאת ק איהי זכירה שמירה. ובכל פקודין איהי שקילה לגביה במדרגה. תנו) אבל מסטרא דחסד, קביה זכור, נ ושכינתא שמור. כמה דאוקמוה מארי. מתניתין, זכור לזכר, ושמור נ לכלה. בגין דבימינא ובשמאלא ענפין מתפרדין, כגוונא דכנפי ריאה, דאינון פרודות מלמעלה. נ לקבליהו חיון, נ ופניהם וכנפיהם

מסדת הזהר

חלופי גרסאות

ל נשמתא. נ ל"ג דבריאה. נ חיי ; ל"ג חיים. נ בשמאלא. נ איהו. נ דיליה ; נ דיייה. נ והכי. נ ההיא. נ ושכינתיה. נ לנקבה. נ ל"ג מן לקבליהו עד ולקבל.

ב) (משלי ג) ב"א רכס צ"א. ג) (תהלים יט) הקסה"ו קיו צ"ב. ד) (יחזקאל א) ז"א רטו : ח"ג רכג. רכו : רכט. רלה. שו. ת"ו בהקדמה ג ת"ה כ : תק"ח צו ט"ב ש"ה ט"ד ש"ג קו ט"א שלי"ו קט ט"ד שלי"ח.

מאמר

הסולם

רשימין בסימנין דקביה ושכינתיה

שניתנה משמאל. והקביה זכור מימין ושמור משמאל. והשכינה, זכירה מימין ושמירה משמאל. וכך הם תפלין של ראש של האדם היא מימין, ותפלין של יד. היא משמאל. וכך השכינה נקראת. תורת ה' תמימה מימין שבה, ומצוה משמאלה. וזהו מצד עמוד האמצעי, שהוא ז"א, הכלול דין ורחמים שהם זכור ושמור, ומצדו נקראת גם המלכות זכירה ושמירה, כי מצד המצות היא שוה עמו במדרגה. תנו) אבל מסטרא דחסד וכי : אבל מצד החסד, הקביה הוא זכור והשכינה שמור. כמו שהעמידו בעלי המשנה, זכור לזכר, ושמור לכלה. משום שבימין ושמאל שמחזה ולמעלה ד"א, הענפים מתפרדים, כעין כנפי ריאה שהן פרודות מלעלה. וכנגדם החיות, שנאמר בהם ופניהם וכנפיהם פרודות מלמעלה, שהוא כנגד הפתוחות שבספר התורה. למטה, דהיינו מחזה ולמטה ששם הנוקבא הנקראת מצוה, שניהם,

ז"א

למלאכים, כי גבוה מעל גבוה שומר וגבוהים עליהם. ואלו שהם נשמה לנשמה, שהוא מאצילות, כולם אחד, שאין בהן פירוד משהו, ואע"פ שבדרך משל כל מדרגה תחתונה כלפי עליונה היא כגוף אל נשמה, משום שמקבלים אלו מאלו. וכך השכינה, אע"פ שהיא כנגד שאר האורות שבעולם הבריאה, כנשמה אל גוף, כנגד הקביה, שהוא ז"א, נחשבת כגוף. אבל הכל אחד, כאן הגוף והנשמה הכל אחד. מה שאין כן באדם, שהגוף והנשמה הם בפרוד, זה חומר זה שכל, זה חיים וזה מות, אבל הקביה חיים, ושכינתו חיים. ז"ש. עץ חיים היא למחזיקים בה.

תנו) וכל אינון דרשימין וכי : וכל אלו הרשומים בסמנים של הקביה ושכינתו, שבימות החול הם אות תפלין ואת מילה, ובשבת רשומים בזכור ושמור. ורשומים בתורה שבכתב שניתנה מימין, ובתורה שבעל פה (דפו"י דף ק"ח ע"ב) 686

פרודות מלמעלה. ולקבל פתוחות דס"ת. לתת תרווייהו ביחודא חדא, כגון סתומות דס"ת, דלית תמן פרודא. ובגין דא, באתר דיחודא, דאיהו גופא, דומה לשדרה דלולב, אם נפרצו, או נפרדו עליו פסול.

תנח) בכמה רשימין רשים קב"ה לישראל, לאשתמודעא לגבי מלאכין. אל"ן דימינא, דתליין מקב"ה. או אל"ן דשמאלא, דתליין משכינתא. או אל"ן דתליין מקב"ה. * ושכינתיה ביחודא חדא. ודאי אל"ן דאית בהון תורה, רשימין בחסד. ואל"ן דאית בהון מצוה, רשימין בגבורה. ואל"ן מארי דתפלין, ואות שבת, ואות ברית, רשימין בצדיק.

תנט) ובעירן, עמי הארץ, אינון רשימין באעברו דערלה. ופריעה. ב עופין, בזפק ובקרקבן נקלף, באעברו דזפק, וקלופה דקרקבן, ג אינון רשימין עופין למיכל ובעירן, בתרי סימנין, מעלת גרה, ומפרסת פרסה. כלהו רשימין בתרי סימנין, כגוונא דערלה ופריעה, דמתעברן מעמא קדישא.

תס) אבל ד תלמידי חכמים, כלהון רשימין ה מנהון, בכרסייא. ומנהון, במלאכי, ו בארבע חיון דכרסייא. מנהון בככביא * ובמזלי. ומנהון רשימין, ז במדות דקב"ה אשתמודעין. ואינון ה דמתעסקין באורייתא ובמצות, לשמא דקב"ה ו ושכינתיה, י שלא על מנת לקבל פרס, אלא כברא דאיהו מחוייב ביקרא דאבוהי ואמיה, כ דא אתקשר ודאי ואתרשים, בעמודא דאמצעיתא ושכינתיה, כאילו

חלופי גרסאות

א ושכינתא. ב ל"ג עופין. ג ל"ג אינון. ד תא חזי. ה מנהון במלאכי ומנהון בכרסייא. ו מוסיף מנהון בארבע. ז במדורא. ח דעסיקין בתורה ומצות. ט ושכינתא. י ולא; לא. כ ל"ג דא.

הסולם

רשימין בסימנין דקב"ה ושכינתיה

מאמר

תנט) ובעירן עמי הארץ וכו': ואותם מישראל, שהם, בהמות, עמי הארץ, הם רשומים בהעברת הערלה והפריעה. שהם שני סימני טהרה. וכן העופות בשני סימנים, בזפק ובקרקבן הנקלף, בהעברת הזפק, והקליפה של הקרקבן, הם רשומים בעופות לאכול. והבהמות בשני סימנים, מעלת גרה ומפרסת פרסה. כולם רשומים בשני סימנים, כמו הערלה והפריעה הנעברים מעם הקדוש.

תס) אבל תלמידי חכמים וכו': אבל תלמידי חכמים כולם רשומים למעלה, מהם בכסא, שהוא המלכות. ומהם במלאכים, בארבע החיות הנושאות את הכסא. מהם בככבים ומזלות ומהם רשומים במדות, בספירות, שהקב"ה נודע בהם. ואלו העוסקים בתורה ומצות לשם הקב"ה ושכינתו, שלא על מנת לקבל פרס, אלא כבן המחוייב בכבוד אביו ואמו, זה מתקשר ודאי, ונרשם בעמוד האמצעי, שהוא הקב"ה, ושכינתו, כאילו

ז"א ומלכות, הם ביחוד אחד, כמו הסתומות שבספר התורה, שאין שם פרוד. וע"כ שניהם שווים, וכמו שז"א נקרא זכור, נקראת גם היא זכירה ושמירה וכו' כנ"ל. משא"כ למעלה מחזה בימין ושמאל אשר שם, נקראת המלכות רק שמור ולא זכור. ומשום זה, במקום היחוד, שהוא גוף, דהיינו מלכות, דומה לשדרה של הלולב, אם נפרצו או נפרדו עליו פסול.

תנח) בכמה רשימין רשים וכו': בכמה רשומות רשם הקב"ה את ישראל, שיהיו ניכרים אל המלאכים. אלו מישראל הנמשכים מימין, תלויים בהקב"ה. אלו שמשמאל תלויים בשכינה. או אלו התלויים בהקב"ה ושכינתו ביחוד אחד. ומפרש, ודאי אלו שיש בהם תורה, רשומים בימין, בחסד. ואלו שיש בהם מצוה, רשומים בשמאל, בגבורה. ואלו בעלי התפלין ואות שבת ואות ברית, רשומים בצדיק, שהוא יסוד.

ביה הוּו חד. ומאן דאית ל ביה תורה בלא מצוה, ט או מצוה בלא תורה, כביכול כאילו, ה הוּו ביה בפרודא. אבל ט בדא ודא, ט כאילנא, דענפוי מתפרדין לימינא ולשמאלא, ואילנא יחודא דתרווייהו, באמצעיתא.

תסא) רשיעיא, אינון רשימין בלא סימנין דטהרה, פ אינון דלית להון תפלין על רישא, ודרועא. ואינון דלא רשימין בתורה ובמצות. ואלין דלא נטרין זכור ושמור. ולא רשימין בתכלת ולבן דציצית. ואלין דלא רשימין ז באלין סימנין, שקץ הם לכם, לאו אינון ישראל ק אלא עמי הארץ. מה אלין שקץ ושרץ, ר אוף אינון ט כן, שקץ ושרץ. כמה דאוקמוה מארי מתניתין, עמי הארץ הם שרץ, ה ונשותיהם שקץ. ועל בנותיהם אתמר, ה ארור שוכב עם כל בהמה.

תסב) ומיתתהון מיתה באתגליא, ולית מיתה אלא עניותא, א ומיתה דעניותא דלהון, לא יהא באתכסיא, ה כעופין דדמיין למארי פקודין, אלא באתגלייא, לעיני עמא, דעני חשוב כמת. ואית עניותא באתכסיא, ב מעיני בני נשא. ואית עניותא, לעיני כלא. ג כזריקו דדם דבהמה, וזריקתה לעיני כלא, דשפכין דמא ז קמי כלא. הכי עניין שפכין ה דמוי ו באנפייהו, לעיני בני נשא, ואתהדרין ירוקין כמתין.

תסג) ואי הדרין בתיובתא, ולא פתחין פומהון להטיח דברים כלפי מעלה ומיתה דלהון בסתימו ז דפומא, כבעירא דאיהי מיתא, ולית לה קול ודבור. ה ובוידוי הכי יימא איהו, אין לי פה להשיב, ולא מצח להרים ראש, ויתודה ומייחד

חלופי גרסאות

ז ל"ג ביה. ט ומצוה ולי"ג או. ה הוּו ולי"ג ביה.
ט ל"ג בדא ודא. ע כאילנא. פ ואינון. צ בלא.
ק אינון. ר ל"ג מן אוף עד כמה. ט ל"ג כן. ח ובנותיהם
א ובמיתה. ב מבני ולי"ג מעיני. ג בזריקו. ד ל"ג קמי
ה וידוים הכי איהו. ו וידוים הכי איהו. ז דימא הכי ולי"ג ובוידוי. הכי
דיים איהו.

מסרת הזהר

ה) (דברים כז) ב"א רמ צ"ב.

דרך אמת ו ריש תקון ז.

כלא. ה דם. ו אנפוי ; באנפוי ; באנפיהון. ז ל"ג דפומא. ח וידוים הכי איהו ; דימא הכי ולי"ג ובוידוי ; הכי
דיים איהו.

רשימין בסימנין דקביה ושכינתיה

שרץ ונשותיהם שקץ. ועל בנותיהם נאמר. ארור שוכב עם בהמה.

תסב) ומיתתהון מיתה באתגליא וכר ; ומיתתם הוא מיתה בגלוי. ואין מיתה אלא עניות, והמיתה של עניות שלהם לא יהיה בסתר, כעופות המרמזים על בעלי מצות, שמחסיט את דמם, אלא בגלוי לעיני העם, ומפרש. כי עני חשוב כמת, ויש עניות שהיא מכוסית מעיני בני אדם. ויש עניות לעיני כל, כמו זריקת דם בהמה, שזריקתה לעיני כל, ששופכים הדם לפני כל. כך הענינים, שרמם נשפך בפניהם לעיני בני אדם ונעשים ירוקים כמתים.

תסג) ואי הדרין בתיובתא וכר ; ואם חוזרים בתשובה, ואינם פותחים פיהם להטיח דברים

הסולם

מאמר

כאלו היו בו אחד. ומי שיש בו תורה בלא מצוה, או מצוה בלא תורה, כביכול, כאלו היו בו בפרוד. אבל בזה חה, בתורה ומצוה, הוא כאילו שענפיו מתפרדים לימין ושמאל, והאילן הוא היחוד של שניהם באמצע.

תסא) רשיעיא אינון רשימין וכר ; הרשעים, הם רשומים בלא סימני טהרה, הם, שאין להם תפילין על הראש ועל הזרוע, והם שאינם רשומים בתורה ומצות. והם שאינם שומרים זכור ושמור. ואינם רשומים בתכלת ולבן של הציצית. ואלו שאינם רשומים בסימנים האלו, שקץ הם לכם, הם אינם ישראל, אלא עמי הארץ. מה אלו שאין להם סימני טהרה הם שקץ ושרץ, אף הם כן, שקץ ושרץ. כמו שהעמידו בעלי המשנה, עמי הארץ הם

(דברי דף ק"ט ע"א)

לקב"ה בכל יומא, למהוי מיתתיה באחד. כגוונא דשחיטת בהמה, בתריסר בדיקות דסכין, ובסכין ם דאינון אח"ד.

תסד) ומברך ומקדש לקודשא ב"ה בכל יומא, בברכו ובקדושה, ובכל אכילה ושתיה דליה. כגוונא דמברך כהנא, ברוך אתה, הא ברכה. אשר קדשנו, הא קדושה. כד רוחא מברך לקב"ה, בכל יומא בברוך, ומקדש ליה בקדושא דליה, ומיחד ליה ביחודא דאיהו שכינתיה. קב"ה נחית על ההוא רוחא בכמה משריין.

תסה) אליהו, ודאי בר נש דמברך ומקדש, ומיחד למטרוניתא, כמה משריין דמטרוניתא סלקין עמיה, ומשריין דמלכא, נחתין לגביה. וכלהו לנטרא ליה, ולאודעא ליה לההוא רוחא, כמה ם חידושין ועתידות, בחלמין דנבואה, וכמה סתרים. כגוונא דיעקב, דאתמר ביה, ⁽¹⁾ והנה מלאכי אלהים עולים ויורדים בו. ועל משריין דמלכא ומטרוניתא אתמר, ⁽²⁾ ויקרא שם המקום ההוא מחנים. אבל מלכא ומטרוניתא לא נחתין תמן.

תסו) אמר אליהו, רעיא מהימנא, הכי הוא ודאי. אבל בגין דבכל פקודא ופקודא, הוה אשתדלותא דילך, ליחדא קב"ה ושכינתיה, בכל משריין דעילא ותתא, הכי קב"ה ם ושכינתיה, וכל משרייתיה עילא ותתא, מתיחדין ברוחא דילך, בכל

מסרת הזהר

חלופי גרסאות

(1) (בראשית כח) ויצא בו צ"ו. (2) (שם לב) ויצא קנב ם דאיהו. ם ליג אתה. ם עתידות וליג חדושין. ם ליג ושכינתיה; ושכינתא.

מאמר

הסולם

רוחא—דסליק ונחית בכל ליליא

בן אדם, המברך ומקדש ומיחד המטרוניתא, כמה מחנות של המטרוניתא עולים עמו, ומחנות של המלך יורדים עליו, וכולם הם לשמרו ולהודיעו לרוח ההוא כמה חדושים ועתידות בהלום של נבואה וכמה נסתרות. כמו יעקב, שנאמר בו והנה מלאכי אלקים עולים ויורדים בו. ועל המחנות של המלך ומטרוניתא נאמר ויקרא שם המקום ההוא מחנים. אבל המלך ומטרוניתא עצמם אינם יורדים שם משא"כ הבעל תשובה הקב"ה עצמו יורד על רוח שלו כנ"ל.

תסו) אמר אליהו רעיא מהימנא, כך הוא ודאי. אבל משום שבכל מצוה ומצוה היתה ההשתדלות שלך ליחד הקב"ה ושכינתו בכל המחנות שלמעלה ומטה כך הקב"ה ושכינתו וכל המחנות שלו של מעלה ומטה מתיחדים ברוח שלך, בכל מצוה ומצוה, כבן מלך שאביו ואמו אוהבים אותו ונושקים

דברים כלפי מעלה. והמיתה שלהם היא בסתימת פה, כבהמה, שהיא מתה ואין לה קול ודבור. ובוידוי שלהם, יאמרו כך, אין לי פה להשיב ולא מצוה להרים ראש. ויתודה ויהיה מיחד להקב"ה בכל יום, ויקבל עליו שיהיה מיתתו באחד, כעין שחיטת בהמה בייב בדיקות של הסכין של שחיטה, עם הסכין עצמו, הם י"ג, כחשבון אחד.

תסד) ומברך ומקדש וכו': ומברך ומקדש להקב"ה בכל יום, בברכו וקדושה, ובכל אכילה ושתיה שלו. כעין שמברך הכהן שהוא תסד. ברוך אתה היינו ברכה. אשר קדשנו, היינו קדושה. כשהרוח מברך להקב"ה בכל יום בבדיקתו, ומקדש לו בקדושה שלו, ומיחד לו ביחוד שהיא שכינתו, הקב"ה יורד על רוח ההוא בכמה מחנות.

תסה) אליהו, ודאי בר נש וכו': אמר רעיא מהימנא לאליהו. אליהו, ודאי שגם סתם (דסריי דף קייט ע"א)

פקודא ופקודא, כברא דמלכא, דאבא ואמא רחמין ליה, ונשקין ליה, ובחביבו דיליה, לא המנין ליה במשריין דלהון, אלא אינון גופייהו, נטריין ליה.

תסז) בגין דההוא רוחא דילך, מסטרא דעמודא דאמצעיתא איהו, דאיהו ר' כליל אבא ואימא, ם דאינון י"ה. נפש דילך, בת יחידא, מסטרא דאת ה', שכינתא תתאה, לא זזת מינך. וכגוונא דאבא ואימא נטריין ברא, הכי נטריין ברתא. במשריין עלאין, דאינון מחנים. ובמחשבה עלאה, סלקין לרוחא דילך, כמה דאוקמוה, ישראל עלה במחשבה, יו"ד ה"א וא"ו ה"א. ואימתי רוחא דילך סליקת במחשבה. כד איהי שלימא, ואתמר בה, ן) כל הנשמה תהלל יה. * ובנפשא דאיהי נ ה'.

תסח) רוח יי אתמר ביה, ן) כה אמר יי מארבע רוחות באי הרוח. ואינון, ן) רוח יי, רוח חכמה ובינה, רוח עצה וגבורה וגו', ן) שלים בארבע אתוון, סליק במחשבה, ועלת העלות מעטר ליה בכתר. בכל האי יקר, רוחא דילך, סליק ונחית בכל ליליא. וכל מלין דאתגליין ן) לך ן) בחסד ן) ועלייהו אתמר ן) ואתם הדבקים ביי, ן) אתם, ן) ולא אומין עכורים. ובגיד, ן) זבח לאלהים יחרם, אלהים אחרים. בלתי ליי לבדו.

תסט) זכאה עמא קדישא, דאתקריאו עאנא דקב"ה, למקרב גרמייהו קרבנין קמיה. כמה דאתמר, ן) כי עליך הורגנו כל היום נחשבנו כצאן טבחה. וקרבין

מסרת הזהר

חלופי גרסאות

ן) דאיהו. נ ה"ג בד"ז; יי. ן) ה"ג ניצוצי אורות; שלום. ן) על כתר וליג מן לך עד ואתם. ן) חסד. ן) עלייהו; עליכו (ד"א). ן) ל"ג אתם. ן) מוסיף ולא שאר.

ן) (תהלים קג) לעיל אות יב צ"מ. ן) (יחזקאל לו) תולדות כט צ"ה. ן) (ישעיה יא) וירא נ צ"א. ן) (דברים ד) ב"ב קו צ"א. ן) (שמות כב) ח"ב קצג. ח"ג קי. רלד; ז"ח ג ט"ד שייס ד ס"א שמ"ב יח ט"ג של"ג יט ס"א שכ"ג. ן) (תהלים מד) חיי שרה כ צ"ב.

מאמר

הסולם

רוחא דסליק ונחית בכל ליליא

תסח) רוח ה' אתמר וכי: רוח הויה, נאמר בו כה אמר ה' מארבע רוחות באי הרוח. שאט כלול מד' רוחות נקרא רוח הויה, והם, רוח הויה, רוח חכמה ובינה רוח עצה וגבורה וגו', ואם הוא שלם בד' אותיות הויה, עולה במחשבה, שהיא חכמה, ועלת העלות מעטרהו בכתר. בכל הכבוד הזה, הרוח שלך עולה ויורד בכל לילה. וכל הדברים שנתגלו לך בחסד, עליהם נאמר, ואתם הדבקים בהויה וגו', אתם, ולא אומות העולם. ומשום זה, זוכח לאלהים יחרם, דהיינו לאלהים אחרים, בלתי להויה לבדו.

תסט) זכאה עמא קדישא וכי: אשרי העם הקדוש, שנקראים צאן של הקב"ה, להקריב עצמם קרבן לפניו, כמו שכתוב, כי עליך הורגנו כל היום נחשבנו כצאן טבחה. ומקריבים

ונשקים אותו, ובאהבה שלהם, אינם מאמינים למחנות שלהם, אלא הם עצמם שומרים אותו.

תסז) בגין דההוא רוחא וכי: ומפרש דבריו. משום שרוח ההוא שלך הוא מצד עמוד האמצעי, דהיינו ז"א, שהוא ר' הכולל אבא ואמא שהם י"ה. נפש שלך היא בת יחידה מצד אות ה', השכינה התחתונה, דהיינו מלכות, אינה זזה ממך. וכמו שאריא שומרים הבן, שהוא ז"א, כן שומרים הבת, שהיא מלכות, במחנות העליונים, שהם מחנים. ובמחשבה העליונה, שהיא חכמה, מעלים את הרוח שלך. כמו שהעמידה ישראל עלה במחשבה, שהיא יוד' הא ואו הא. ומתי הרוח שלך עולה במחשבה. הוא כשהוא שלם, ונאמר בו, כל הנשמה תהלל יה. ובנפש שהיא ה' דהויה. כלומר, שגם הנפש עולה עם הרוח.

גרמייהו ^ט כעאנין, בתעניתא. ^ח דמעוט חלבא ודמא, דתעניתא, איהו חשיב יתיר מקרבנא דבעירן, דהוה מתמעט דמא וחלבא וכל אינון אמורין ^א ופדרין, דמתאכלין כל ליליא.

תע) זכאין ^ב אינון, ^ג דמקרבין רוחין דלהון, קרבנין קדם יי. ובכל ליליא וליליא, דרוחא דלהון היא העולה לגביה, אי סליק לה, בתורה ומצוה, בתורה, דאיהי עשר אמירן. דאתייהבו מאת ^ד יי ^ה דבעשר דברן, ^ו מאתון ^ז ה"ה. ^ח ברא בשית חומשי תורה, בספר בראשית. חמשה אינון דאתקריאו חמשה חומשי תורה, ^ט שתיטאה ספר בראשית אקרי. ובמחשבה דאיהו יוד ^א היא ואי ^ב היא, דאתמר ביה, ^ג ישראל עלה במחשבה. ולאן אתר ^ד סליק. לגבי כתר דתמן עלת העלות, מופלא ומכוסה.

תעא) זכאה מאן דסליק ליה במצוה, דאיהי מצות תפילין, דבהון ארבע פרשיות, דבהון ^ט שם יוד"ד. ^י : קדש לי. ^{יא} : והיה כי יביאך. ^{יב} : שמע ישראל. ^{יג} : והיה אם שמוע. במחשבה. לקשרא לה ביד, דשכינתא ^כ ואיהי כלילא ממעשה דאיהי ה'. ודבור דאיהי בינה, כלילא ^{כא} ספיראן. ובמחשבה, דאיהו יוד

חלופי גרסאות

ש ל"ג כעאנין. ח דמעוט. א ופדרין; וערדין. ב מוסיף אינון ישראל. ג דקרבין. ד יי; ה. ה בעשר. ו מאתין. ז ה' ה'. ח ל"ג ברא; מוסיף ברא בשית. ט בשתיטאה. י בה. כ ל"ג ישראל. ל ל"ג סליק. מ ל"ג שם. נ ה"ג ברא; וכד"א; איהו י"ה; והיה.

רוחא דסליק ונחית בכל ליליא

הסולם

מאמר

תעא) זכאה מאן דסליק וכי: אשרי מי שעולה במצוה, שהיא מצות תפילין, שבהם די פרשיות, שבהם שם הוי"ה: ^א דהויה, הוא קדש לי. ^ב דהויה, הוא והיה כי יביאך. ^ג דהויה הוא שמע ישראל. ^ד אחרונה דהויה, הוא והיה אם שמוע. שהם במחשבה, דהיינו בג"ר, בראש. ולקשר המחשבה ביד, שהיא השכינה, הנקראת תפלין של יד. כי השכינה היא כלולה ממעשה, דבור, וי ספירות ומחשבה. כלולה ממעשה שהיא ה' דהיינו המלכות שלה, ומדיבור שהוא בינה שלה, ומן רי ספירות שהוא ת"ת שלה, ומן מחשבה, שהיא יוד הא ואו הא הויה, שהם יוד אותיות כחשבון יד. שהם ג"ר שלה, וי"ד אלו נרמזו: בדי פרשיות, והבית א' של התפלין, של יד, ובי רצועות, הרי שבעה. ובי שינין, שבימין ושמאל של הבית של תפלין, הם תשעה. ועם הקשר של הרצועה, הם עשרה. ועם די פרשיות שבתפלין של יד, הם י"ד. שבשביל זה נקראת השכינה יד הויה.

בגינה

ומקריבים עצמם כצאן בתענית. כי מיעוט החלב והדם של התענית הוא חשוב יותר מקרבן של בהמות, שהיה מתמעט מהם דם וחלב וכל אלו אמורים ופדרים של הקרבנות הנשרפים כל הלילה.

תע) זכאין אינון דמקרבין וכי: אשרי הם שמקריבים הרוחות שלהם קרבנות לפני ה'. ובכל לילה ולילה שהרוח שלהם עולה אליו, אם הוא עולה בתורה ומצוה, בתורה, שהוא עשרת הדברות שניתנו מאת ^א של הוי"ה, שמספר עשרת הדברות הם מאותיות ה' ה' של הויה, שבגימטריא עשרה. ברא דהויה בששה חומשי תורה עם ספר בראשית. חמשה הם שנקראים חמשה חומשי תורה שחושב ב' הפסוקים של ויהי בנסוע הארון וגו' לספר בפני עצמו כדברי חז"ל. ויש חמשה ספרים משמות והגאה, ספר הששי ספר בראשית נקרא. ואם הוא עולה במחשבה, שהוא יוד הא ואו הא, שבג"ר, שנאמר בו, ישראל עלה במחשבה. ולאיוה מקום עלה. אצל הכתר, ששם עלת העלות מופלא ומכוסה.

(דפריי דף ק"ט ע"ב)

היא ואיו היא, ירד. יד אתון, כחושבן יד. ואתרמיו בארבע פרשיין, ו ביתא
 דתפלין א, ותרין רצועי פ דרישא, ז שבע. ק דתרין שינין תשע. ר וקשר ט דרצועה
 ת עשר. א וד' פרשיין דיד, ב הרי יד. יד דשכינתא, יד ירד.
 תעב) ג בגינה אתמר, בידך אפקיד רוחי וגו'. רוח ד אתפקד לידרד. וקביה
 נחית ה לגביה, לקבלא ו ליה ז לגבי שכינתא. ח ונטרי ליה קביה ושכינתיה. ומאן
 גרים דא. ט מאן דבכל מצוה ומצוה, סליק שכינתא לגבי קביה.
 תעג) וע' תיבין דיענך יי ביום צרה. ובמאי צווחת. אלא ודאי ישראל אית
 בהון מארי תורה, מלכים, מסטרא דאילת השחר, דאיהי שכינתא. ותרין דרגין
 כ אינון, בקר ושחר, ועלייהו אתמר, ג נעימות בימינך נצח. בקר דאברהם, דאיהו
 חסיד, דא סליק יתיר ביומא דפורקנא, אבל שחר אקדים ליומא דפורקנא. ומאי
 איהו. נצח, דשכינתא מסטריה אתקריאת אילת השחר.
 תעד) ובגין דא, ל"מ נצ"ח, תמן נצ"ח, תמן ל"מ. דאינון ז ע' קלין דצווחת
 אילת השחר על בנהא, דאתתקף עלייהו קדרותא בגלותא, שחרות השחר בע'
 ט שינין בתראין, בההוא זמנא יתקיים בישראל, ט כמו הרה תקריב ללדת תחיל
 תזעק בחבליה כן היינו מפניך יי. ועל כן נקוה לך יי אלהינו.

חלופי גרסאות

מסרת הזהר

ג (שם טו) ב"א קלד צ"ג ז"ח לב ס"ד שליח מד
 ט"א שמ"ג סד ס"ב ש"יב. ט (ישעיה כו) ח"ב קפט.
 ח"ג ר"ט. רמט.
 שדי שכינתא הוייה; הרי יד וי שדי; הרי שכינתא הוייה; ז' יד
 ז ולגבי. ח וכו' וליג ונטרי ליה. ט דכל וליג מאן. י מוסיף קביה יד הוייה בגינה אתמר. כ דאינון.
 ל עוקלין. ט כתרין וליג שינין; כתרין; שינין כתרין (ד"א).

רוחא—דסליק ונחית בכל ליליא

הסולם

מאמר

אברהם שהוא חסד זה עולה יותר ביום הגאולה
 עצמו, אבל שחר, הוא מוקדם ליום הגאולה.
 ומי הוא, הוא נצח, שהשכינה נקראת מצדו אילת
 השחר.

תעד) ובגין דא למנצח וכו': ומשום
 זה למנצח, הכתוב לפני יענך ה' ביום צרה,
 שם יש נצ"ח שם יש ל"מ. כי למנצח הוא
 אותיות ל"מ נצ"ח. נצח, הוא על שם שליטת
 השחר שהוא נצח, ל"מ הם בגי' ע', שהם
 ע' הקולות שצועקת אילת השחר על בניה,
 שנתחזק עליהם השחרות בגלות, דהיינו שחרות
 השחר שהוא בע' שנים האחרונות. בזמן ההוא
 יתקיים בישראל, כמו הרה תקריב ללדת תחיל
 תזעק בחבליה כן היינו מפניך ה'. ועל כן, כיון
 שהשכינה מצטערת עמנו, נקוה לך ה' אלקינו
 שתגאל אותנו.

תעב) בגינה אתמר בידך אפקיד רוחי וגו':
 בשבילה נאמר, בידך אפקיד רוחי וגו'. הרוח
 נפקד אצלה להוייה, והקביה יורד אליו לקבלו
 אצל השכינה. ושומרים אותו הקביה ושכינתו,
 ומי גרם זה מי שבכל מצוה ומצוה מעלה
 השכינה אל הקביה.

תעג) וע' תיבין דיענך וגו': וע' תיבות.
 שבמזמור יענך ה' ביום צרה. הרומזים על ע'
 קולות שנותנת האשה הכורעת לילד, שה"ס ע'
 קולות שנותנת השכינה, מצערם של ישראל,
 לפני הגאולה. שאז הוא יום צרה. שואל ולמה
 היא צועקת. ומשיב, אלא ודאי, ישראל, יש
 בהם בעלי תורה, ומלכים מצד אילת השחר,
 שהיא השכינה. ושתי מדרגות הן, בקר ושחר,
 ועליהם נאמר, נעימות בימינך נצח. בקר, של
 (דפו"י דף ק"יט ע"ב)

תעה) ובהון אילת אעילת רישהא , בין ברכהא. רישא, איהו צדיק יסוד עולם.
 ט בין ברכהא ם דאינון נצח והוד. ואומי לה ביה, למפרק לבנהא פ בבקר, ץ דאיהו
 אריה בקר ימינא ק דאברהם, משיח בן דוד דנפיק מיהודה, דאתמר ביה, ם גור
 אריה יהודה. ובגיד, ם חי יי שכבי עד הבקר.
 תעו) ובה ץ מוליך לימין משה זרוע תפארתו בוקע מים וגו', בגין דתפארת
 דרגא דמשה גופא, וחסד דרועא דיליה, ומשה אתקשר בעיב דאיהו חסד, דרגא
 דאברהם. דהכי סליק בחושבן חיי. וריז מן ויסע ויבא ויט, תלת ענפי אבהן. ר ש,
 דאתקשר בש' ם של משה. דאתמר ת בהון ם ופני אריה אל הימין לארבעתן ופני
 שור מהשמאל וגו' ופני נשר לארבעתן. מיה מן משה, ודמות פניהם פני אדם.
 תעו) ם דרועא שמאלא, אתמר ביה, שמאל דוחה, וימין מקרבת. דאף על גב
 * דאקדים בתשרי, ב דאוקמוה ביה מארי מתניתין, בתשרי עתידין להגאל. תהא
 דוחה, בגין דלא ימות משיח בן אפרים, דוחה נ מתשרי דאיהי שמאל. ד עד דיקרב
 ימין, פסח דרועא ימינא. לקיים בה, ם כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות
 והאי איהו בניסן נגאלו ובניסן עתידין להגאל. לקיים בהון ם ובחסד עליון
 רחמתך אמר גאלך יי.

מסרת הוהר

חלופי גרסאות

ו) (בראשית מט) ויחי קפד צ"ב. פ) (רות ג) להלן
 אות תפ צ"ו. ז) (ישעיהו סג) ב"א קצו צ"ב. ק)
 (יחזקאל א) ב"א פה צ"א. ר) (מיכה ז) שמות מב צ"ל.
 ש) (ישעיהו נד) ת"ז תכ"ב סז. בהשמטות ת"ה קמב :

נ בן. ס ל"ג בין , בן. ע אינון. פ ל"ג בבקר. ז דאיהי.
 ק מוסיף דאברהם ואריה ימין. ר ל"ג ש. ש מן. ת ל"ג
 בהון. א מוסיף דאיהו דרועא. ב ואוקמוה. ג מכלל ;
 מרומי. ד ל"ג עד.

מאמר

הסולם

בי משיחין

תעה) ובהון אילת אעילת וכי : ובהם.
 בעי קולות האילה. שהיא השכינה. מכנסת
 ראשה בין ברכיה. ראשה, זה צדיק יסוד עולם.
 בין ברכיה. שהן נצח והוד. ונשבע לה בו.
 בצדיק, לגאול את בניה בבקר, שהוא אריה.
 דהיינו חסד שנקרא אריה. בקר, הוא ימינו
 של אברהם, שהוא חסד, והוא משיח בן דוד
 היוצא מיהודה שנאמר בו גור אריה יהודה
 ומשום זה אמר הכתוב. חי ה' שכבי עד הבקר,
 עד שיופיע משיח בן דוד, שהוא אריה והוא
 בקר, דהיינו אור החסד.

הוא חסד, ויבא הוא גבורה, ויט הוא תפארת.
 הם ג' פעמים חיי, שנקשרו בש' של משה.
 שיש בה ג' ענפים, שהי"ס, ג' פנים, אריה
 שור נשר, כי נאמר בהם, ופני אריה אל הימין
 לארבעתן ופני שור מהשמאל וגו' ופני נשר
 לארבעתן. שהם חגית. מיה מן משה, הוא.
 ודמות פניהם פני אדם, שהוא מלכות, כי אדם
 בגי' מיה, והוא חיי הרביעי. שהי"ס חיי ה'
 שכבי עד הבקר. שעיי אור הבקר ישלם חיי
 הדי' שהוא מלכות, וישלם השם ע"ב, הכולל
 די' פעמים חיי שבדי' פנים של המרכבה,
 המרומים בש' של משה ובמיה של משה.

תעו) ובה מוליך לימין משה זרוע
 וגו' : משום שת"ת, שהוא מדרגת משה, הוא גוף,
 הכולל כל שש הספירות חגית נהיי, וחסד הוא
 זרוע ימין שלו. ומשה נקשר בשם ע"ב, שהוא
 חסד, שהוא מדרגת אברהם, שכן עולה ע"ב
 בחשבון די' פעמים חיי : וריז, שהן ראשי תיבות
 מן ג' הפסוקים, ויסע ויבא ויט, שהי"ס השם
 ע"ב שיש בגי' ענפי אבות, שהם חגית, כי ויסע
 (דסריי דף קי"ט ע"ב י) דף קי"ב ע"א)

תעו) דרועא שמאלא אתמר וכי :
 זרוע השמאל, שהוא גבורה, נאמר בו שמאל
 דוחה וימין מקרבת. שאע"פ שהקדים זמן
 הנאולה לחדש תשרי, שהעמידו בו בעלי
 המשנה, בתשרי עתידים להגאל. אמנם כיון
 שתשרי הוא שמאל לחדשים, תהיה דוחה את
 הגאולה, כדי שלא ימות משיח בן אפרים,
 בדינים

תעז) ולבתר נטלי כלהו מגבורה, דמניה משיח בן אפרים, לנטלא נוקמא משנאוי. דהכי בעי לנקאה עבורא, דאינון ישראל, בימינא. ולבתר לאוקדא קש, בשמאלא. הה"ד, (ה) והיה בית יעקב אש ובית יוסף להבה ובית עשו לקש ודלקן בהם ואכלום. וכנישו דעבורא, דא עמודא דאמצעיתא. ה ביה (א) ויאסף. לאן אתר. לביתא, דא שכנתא.

תעט) אבל בדרגא דמשיח בן יוסף, איהו דקא רמז, (ב) עתה ילחכו הקהל את כל סביבותינו כלחוך השור את ירק השדה. דעלייהו אתמר, (ג) בפרח רשעים כמו עשב ז וגו'. מפסח ועד תשרי, יהא פורקנא דאיהו עד. ומתמן ואילך יהא השמדה דלהון, (ד) ה להשמדם ם עדי. עד. כד מטו לתשרי דאיהו שור, ביה כלחוך השור.

תפ) וסמיכה כ דלהון דישראל, ז בימינא דאיהו אריה. אבל קימה דלהון בנפא נ דאילנא. ם והאי איהו כל הכורע כורע בברוך, צדיק. דאתמר ביה ם ביוסף הצדיק, (ה) והנה תסבינה אלמתיכם ותשתחווין לאלמתי. והאי איהו, (ו) חי יי שכבי עד הבקר. וכל הזוקף זוקף בשם, דרגא דמשה רבינו לעילא. ם ומשה

חלופי גרסאות

מסרת הזהר

ה ל"ב ביה. ו מוסיף ויאסף אל עמיו. ז ויצו כל פועלי און להשמדם עדי עד. ח ל"ג להשמדם. ט מוסיף פורקנא עדי. י מוסיף עד ולא עד בכלל אלא עד דמטי לעד ומתמן ואילך להשמדם עדי עד. כ דישראל ומטו [מטו] דלהון; דישראל דלהון. ל ביממא. מ כנפא; בנפא. נ ל"ג דאילנא. ם ודאי. ן יוסף. פ ובמשה.

(ה) (עובדיה א) תולדות סט צ"ב. (א) (בראשית כה). (ב) (במדבר כב) ח"ג קפה: קפו. קפת. קפט: קצו. (ג) (תהלים צב) ח"ב רכג: ח"ג עו. (ד) (שם) ח"ב רכג: ח"ג עו. (ה) (בראשית לו) מקץ מא צ"ג. (ו) (רות ג) לך קלב צ"ג ז"ח כו ט"ג שביא פח ט"א שכיח תק"ח קח ט"א שמ"ג קי ט"ד שכיח קכ ט"א שליז.

ב' משיחין

הסולם

מאמר

תעט) אבל בדרגא דמשיח וכו': אבל במדרגת משיח בן יוסף, הוא שרומז, עתה ילחכו הקהל את כל סביבותינו כלחוך השור את ירק השדה, דהיינו משיח בן יוסף שנקרא שור. שעליהם נאמר, בפרח רשעים כמו עשב וגו'. מפסח עד תשרי תהיה הגאולה, שנקראת עד. ומשם ואילך תהיה השמדה שלהם, כמ"ש להשמדם עדי עד. עד שמגיע לתשרי, שהוא שור, בו יתקיים כלחוך השור.

תפ) וסמיכה דלהון דישראל וכו': והסמיכה שלהם, של ישראל בזמן הגלות, הוא בימין, שהוא אריה, חסד. אבל הקימה שלהם הגאולה הוא בגוף האילן, שהוא ז"א, וזה הוא, כל הכורע כורע בברוך, שהוא צדיק, דהיינו יסוד, שנאמר בו ביוסף הצדיק, והנה תסבנה אלומתיכם ותשתחווין לאלומתי. וזה הוא חי ה' שכבי עד הבקר. שלהיוחס בחינת כריעה ושכיבה, הם צריכים לסמיכה בחסדים

בדינים של השמאל. כי משיח בן אפרים, הוא גלגול של ירבעם, שיש קטרוגים עליו מחמת שחטא והחטיא את הרבים. וע"כ דוחה מתשרי (כצ"ל) שהוא שמאל עד דיקרב הימין, שהוא פסח. זרוע ימין, דהיינו חסד. ואז יגאלו, לקיים בהם, כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות. וזה הוא, בניסן נגאלו ובניסן עתידים להגאל. לקיים בהם ובחסד עליון רחמתיך אמר גאלך ה'.

תעז) ולבתר נטלי כלהו וכו': ואח"כ נוטלים כולם מגבורה, שממנו הוא משיח בן אפרים, שבא לקבל נקמה משונאיו. כי כך צריכים תחלה לנקות התבואה, שהוא ישראלי, בימין. ואח"כ לשרוף הקש, שהוא בשמאל, ז"ש והיה בית יעקב אש ובית יוסף להבה ובית עשו לקש ודלקו בהם ואכלום. ואסיפת התבואה היא בעמוד האמצעי שבו נאמר ויאסף, לאיזה מקום נאסף. לבית, שהוא השכיניה.

(דשו"י דף ק"כ ע"א)

לתתא, ביה יקומון כל ישראל, כ אברין דגופא, דביה כלוה ק זקיפין בעמידה, ובהאי איהו כל הזוקף, זוקף בשם, ד בגין דעליה אתמר, זי ואדעך בשם. תפא) יהון משיח בן דוד, דאיהו אריה, מימיניה. ומשיח בן יוסף, דאיהו שור, משמאליה. מימינא אברהם, משמאלא יצחק, ואיהו נשר באמצעיתא. שלשלת דלהון, מסטרא דיעקב. ש דמשה, קדושה לך ישלשו. מסטרא דאריה, ש ג' ה אנפין דאבהן, אתקריאו אריות. בקר. מסטרא דשמאלא אתקריאו פרים מנגחים. ומסטרא דאמצעיתא, אתקריאו נשרים. ועלייהו אתמר ח) ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי. הא אינון ט'. עשיראה, ורביעאה, א אדם מה ב בשמו דמשה דרכיב על תלת חיוון.

תפב) ואתמר בישראל, ט) וירדו בדגת הים, ג ממנן דימא, ד בסטרא דנחש, דהוה שרה דמצרים, דאתפשט בגלותא בתראה, מים ה עד ים. ובעוף השמים, ערבוביא בישא. עמלקים, נפילים, תערובת דכל אומין, בכל סטרא, ו בגלותא בתראה, בין בישראל, בין ז בישמעאל, בין בעשו. ובהמה, אלין בני עשו, ח דשולטנתהון בכל הארץ.

חלופי גרסאות

מסרת הזהר

ז) (שמות לג) ת"ז תמיט פס: תסט קיב. ז באברין; באברים. ק זקפין. ד ל"ג בגין. ט מסטרא דאברהם וליג ג' אנפין דאבהן. ת ענפין. א ל"ג אדם מה שמו. ב שמו. נ ממלו דימה. ד מסטרא. ה לים וליג עד. ו ל"ג בגלותא בתראה. ז באומות העולם וליג בישמעאל בין בעשו; בין בעשו בין בישמעאל (ד"א); בין באומות העולם בעשו ובישמעאל. ח לא גרסינן דשולטנתהון בכל הארץ; דשולטנתהון בכל ארעא.

בי משיחין

הסולם

מאמר

אריות. בקר. היינו מן ג' פנים הכלולים בצד שמאל, נקראים שלשתם פרים מנגחים. וג' פנים הכלולים בעמוד האמצעי, שהוא משה ויעקב, נקראים נשרים. ועליהם נאמר ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי. ונמצא שג' קוין אלו הם ט' שכל אחד כלול משלשה. והעשירית, או הרביעית לג' קוין הכוללים, היא אדם שהוא מ"ה בשמו של משה, הרוכב על ג' חיות, אריה שור נשר. שהם ג' ענפי ש' שבשמו דמשה.

מן היסוד. וכל הזוקף זוקף בשם. שהוא מדרגת משה רבינו למעלה. דהיינו דעת, ומשה למטה. דהיינו ת"ת. בו יקומו כל ישראל, כאברי הגוף, שכולם זקופים בו בעת שהוא בעמידה. ובזה הוא כל הזוקף זוקף בשם. שעליו נאמר. ואדעך בשם.

תפב) ואתמר בישראל וכו': ונאמר בישראל, וירדו בדגת הים. היינו הממונים שבים שהם מצד הנחש, שהוא השר של מצרים שנתפשט בגלות האחרונה. מים עד ים. ובעוף השמים, היינו ערב רע, מן עמלקים נפילים, תערובת של כל האומות בגלות האחרונה, בכל צד, בין בישראל, בין בישמעאל, בין בעשו. ובהמה, אלו הם בני עשו, שממשלתם בכל הארץ.

תפא) יהון משיח בן דוד וכו': משיח בן דוד שהוא אריה, חסד, יהיה מימינו של משה, משיח בן יוסף, שהוא שור, גבורה, משמאלו דהיינו בסוד ג' קוין, שמימין אברהם, שהוא חסד, ומשמאל יצחק שהוא גבורה, ומשה עצמו שהוא נשר, תפארת, הוא באמצע. שלשלת שלהם, דהיינו ג' הקוין המכונים שלשלת, הוא מצד יעקב, כלומר, שהם ג' קוין הכלולים ביעקב שהיא ת"ת, והיס' ש של משה הרומזים על ג' קוין הכלולים במשה, שהוא קו האמצעי, דעת, שז"מ, קדושה לך ישלשו, שפירושו, שכל קו כלול משלשתם, שמצד אריה, שהוא חסד, יש ג' פנים של האבות חג"ת, ונקראים שלשתם,

תפג) ויתקיים במשיח, וירד מים עד ים ומנהר עד אפסי ארץ. והכי בבי' משיחין, והכי בישראל, וכלא בזכות מ'ה דמשה. וייתון, נס דמשיח בן דוד, מיהודה, אריה רשים עליה, ונס דמשיח בן יוסף, שור רשים עליה. ונס דשילה, אריה לימינא, שור לשמאלא, נשר באמצעיתא, ואדם על כלהו. וד' אנפין לכל חד. ד' שבטין, דג' חיון, י"ב. ולגבי אדם, דאיהו מה שמו, בני משה, דבהוא זמנא יתקיים במשה ו אעשה אותך לגוי גדול ועצום ממנו. בהוא זמנא, ז' מ'ה ש'היה הריא ש'היה. ו אשר להיות כבר היה.

תפד) והאלהים יבקש את נרדף, ישראל דאתמר בהון, ואתן צאני צאן מרעיתי אדם אתם, הוון נרדפים ו קדם ערב רב, זאבים בישין, הא ו בנימין זאב יטרף לגבייהו, דטריף לון, ו ויתקיים בהוא זמנא, בבקר יאכל עד. דהיינו עד כי יבא שילה, ודא בקר דאברהם. ולערב יחלק שלל דא ערב דיצחק, דתמן תרין משיחין. בחד ייכול ו ממנא דאומין דעלמא. ובחד יחלק ו לון לישראל.

תפה) ישראל דאינון אילת, ו נרדפין ו קדם רשיעיא אריות. ויתער נפתלי, דאיהו אילת שלוחה הנותן אמרי שפר. יתער בימינא * דאיהו אריה משיח בן

מסרת הוקר

חלופי גרסאות

ו מוסיף מ'ה שמו. י ל"ג מן ונס עד ונס. ב גס. ל ענפין. ו דמ'ה. נ הם הנרדפים. ו ל"ג קדם ערב רב זאבין בישין. ע מוסיף ויתקיים ביה. פ ממונא. צ ליה. ק דישראל. ר ל"ג נרדפין קדם רשיעיא אריות. ש בתר.

י (תהלים עב) ח"ג לג : כ) (כמדבר יד) ב"א רלח צ"א. ז) (קהלת א) לך קיו צ"א. מ) (קהלת ג) ח"ג סא : רלט. ת"ז ת"מ. ט. תס"ט קא : נ) (יחזקאל לד) שמות קיה צ"ב. ו) (בראשית מט) וארא א צ"ג.

מאמר

הסולם

בי משיחין

תפד) והאלקים יבקש את נרדף: היינו ישראל, שנאמר בהם, ואתנה צאני צאן מרעיתי אדם אתם. שהיו נרדפים לפני הערב רב, זאבים הרעים, הרי בנימין זאב יטרף לנגדם, שטורף אותם. ויתקיים בעת ההוא, בבקר יאכל עד, דהיינו עד כי יבא שילה, שהוא משה, ובקר, זה הוא בקר דאברהם, שהוא החסד. כלומר, בבקר, בעת שיתגלה החסד הגדול, יתגלה עד שהוא משה. ולערב יחלק שלל, זהו ערב של יצחק, שהוא המלכות הנבנית מקו שמאל, ששם ב' המשיחים. בימינה משיח בן דוד ובשמאלה משיח בן יוסף. כאחד, יאכל וישחית הממונים של אומות העולם שזה מבי' ובאחד יחלק אותם לישראל, שהוא מבי'.

תפה) ישראל דאינון אילת וכר: ישראל שהם, נרדפים מן הרשעים שהם אריות. ויתעורר נפתלי, שהוא אילת שלוחה הנותן אמרי שפר, יתעורר בימין, שהוא אריה, משיח בן דוד, שנאמר בו, גור אריה יהודה מטרף בני עלית. ויחזור על אומות העולם, כרע שכב, עליהם לטרף אותם. מי יקימנו, פירוש

תפג) ויתקיים במשיח וכר: ויתקיים במשיח, וירד מים עד ים ומנהר עד אפסי ארץ. וכך בבי' משיחין, וכך בישראל. והכל בזכות מ'ה דמשה, שהוא פני אדם, ויבואו, דגל של משיח בן דוד, שהוא מיהודה. שאריה רשום עליו והדגל של משיח בן יוסף, אשר שור רשום עליה, והדגל של שילה, שהוא משה שהוא בגי' שילה, הוא אריה לימין שור לשמאל נשר באמצע, כי משה הי"ס נשר, דהיינו קו האמצעי, הכולל בתוכו ימין ושמאל, ואדם על כולם, שבכל אחד מגי' פניס כלול בו אדם, שד' פנים לכל אחד מגי' חיות, שהי"ס ד' שבטים, שבכל אחד מהם גי' חיות, אריה שור נשר, שהם י"ב. ואצל פני אדם שהוא מ'ה שמו, דהיינו שהוא בגי' מ'ה יהיו בני משה, שבזמן ההוא יתקיים במשה, ואעשך לגוי גדול ועצום ממנו. בזמן ההוא, מ'ה שהיה הוא ש'היה. דהיינו משה, שהיה גואל במצרים, הוא ש'היה גואל לעתיד. ואשר להיות כבר היה, דהיינו ב' משיחים, בן יוסף ובן דוד, כבר היו, כי כבר היה יוסף וכבר היה דוד.

דוד, דאתמר ביה, (ט) גור אריה יהודה מטרף בני עלית. ת ויחזור על אומין דעלמא, כרע שכב עלייהו, למטרף לון א מי יקימנו, בההוא זמנא נחזי מאן הוא אלה אחרא, דיקים ב ליה מלטרופ עלייהו, ג או אומה ולישן.

תפו) ד וישראל דהו כיונה, נרדפין קדם נשר, מסטרא ה דעופין דאומין דעלמא. בההוא זמנא, יתער נשר, ויתפרש גדפהא. על ו ערבובי ז דאומין. ח ועשו וישמעאל, דאינון עמלקים, וערבוביא בישא דישראל, וטריף לון, דלא ישתאר חד מנייהו, לקיים מה שנאמר בישראל, (ט) יי בדד ינחנו ואין עמו אל נכר.

תפו) מתמן ואילך, אין מקבלים גרים, ס כמה דאוקמוה מארי מתניתין אין מקבלים גרים לימות המשיח. ו אומין עכורים דעלמא דישראל, יתער קביה חיה דאדם, לשלטאה כ עלייהו. לקיימא בהון, (ז) כי הגוי והממלכה אשר לא יעבדוך יאבדו. לקיים בישראל, (ח) וירדו בדגת הים וגו'. (ט) ומוראכם וחתכם וגו'.

תפח) ומסטרא דתבואות, ה' מיני נהמא, תבירין מכלהו. ואינון, חטה, ושעורה, וכסמת, ושבלת שועל, ושיפון. אמתיל לון לישראל, הה"ד, (ט) קדש ישראל ליי ראשית תבואתה, בה. כד יפקון מגלותא, הכי יהון תבירין, עד דיתבריר ל אוכל מתוך פסולת, דהיינו קש, ערב ט רב, עד נ דיתבריר וישתמודעו ישראל בינייהו, ע כבר, דאתבריר מגו פ מוץ ותבן.

חלופי גרסאות

מסרת הזהר

(ט) (בראשית מט) לעיל אות תעה צ"ע. (פ) (דברים לב) ב"א רט צ"ד. (ז) (ישעיה ס). (ק) (בראשית א) לעיל אות יג צ"ג. (ר) (שם ט) נח פט צ"ג. (ש) (ירמיה ב) לעיל אות קלו צ"ט.
 ת ויחזון; ויחזקון. א ל"ג מי יקימנו. ב לה. ג ל"ג או אומה ולישן [ולשון]. ד ל"ג מן וישראל עד בההוא; דישראל הו; דהוה. ה דענפין. ו ערבוביא. ז ל"ג דאומין. ח ועשו וישמעאל; דעשו. ט וכמה; והא אוקמוה. י שארית דאומין דעלמא [עציו]. כ ל"ג עלייהו. ל בר מגו ולי"ג אוכל מתוך; בר ולי"ג מן אוכל עד וישתמודעו; בר דאיהו אוכל. מ מוסיף רב ערבוביא. נ דיתברירו. ס וישתמודעו; ל"ג וישתמודעו ישראל בינייהו (ד"א). ע כיון דיתבריר; ל"ג כבר דאתבריר מגו מוץ ותבן. פ קש.

בי משיחין

הסולם

מאמר

דאדם לשלוט עליהם, לקיים בהם, כי הגוי והממלכה אשר לא יעבדוך יאבדו. ולקיים בישראל, וירדו בדגת הים וגו'. ומוראכם וחתכם וגו'.

תפח) ומסטרא דתבואות וכו': ומצד התבואות, ה' מיני לחם השבורים מכולם, בדישה וטחינה וכו', והם חטה ושעורה וכסמת ושבלת שועל ושיפון. המשיל אותם לישראל. ז"ש, קדש ישראל לה' ראשית תבואתה. תבואתה כתוב עט ה' שיורה על ה' מיני לחם. כשיצאו ישראל מגלות יהיו שבורים כך עד שיתברר אוכל מתוך פסולת, דהיינו קש. שהוא ערב רב, עד שיתבררו ויהיו ניכרים ישראל שביניהם, שכבר נבררו מתוך מוץ ותבן. ועד

פירושו, שבזמן ההוא, מי הוא אל אחר שיקים אותו ולא יתן לו לטרופ אותם. או אומה ולשון שיוכלו לקום אותו מלטרופ אותם.

תפו) וישראל דהו כיונה וכו': וישראל, שהיו כיונה, נרדפים מפני הנשר, שהוא מצד העופות של אומות העולם, בזמן ההוא יתעורר נשר דקדושה, ויפרוש כנפיו על ערב האומות ועשו וישמעאל, שהם עמלקים, וערב רע של ישראל, וטרף אותם, שלא ישאר אחד מהם, לקיים מה שנאמר בישראל, ה' בדד ינחנו ואין עמו אל נכר.

תפו) מתמן ואילך אין וכו': משם והלאה אין מקבלים גרים, כמו שהעמידו בעלי המשנה אין מקבלים גרים לימות המשיח, ואומות העולם שישארו, יעורר הקביה חיה (דסריי דף ק"כ ע"ב) 697

תפט) ועד דיתברירו מנייהו, י דאיהו מעשר, ז לא שריא על ה', דאיהו נהמא, דה' מינין, לקיימא אומאה, (ח) כי יד על כס ייה. ובגין דא, מוץ ותבן, אינו מחוייב במעשר, עד דיתבריר. לבתר דיתבריר, (ק) מתכנשין ר לההוא אתר דאקרי ירושלם. כמה דחטה, דבתר דאתבריר קש ותבן, מכניסין לה לאוצר. הכי יתכנשון ישראל, דאינון בר, לירושלם, דאיהי בנויה על הר יי, (ט) דאתמר ת בה, (ק) מי יעלה בהר יי ומי יקום במקום קדשו נקי כפים ובר לבב. נקי כבר, דאיהי עבורא כד בריר מגו פסולת. בההוא זמנא, נשקו בר כדבקדמיתא, דאתמר ביה, (ב) ישקני מנשיקות פיהו. בר תרגום בן, בההוא זמנא דיהון נקיים כבר, מגו קש ותבן. שריא שמיה עלייהו, וקרא לון, (ג) בני בכורי ישראל.

תצ) והכי מכל אילנין, לית תביר כגפן. בנטיעו דיליה תביר, בענבים דיליה תביר, דאינון כתישין בין רגלין. והכי זית זיתים דילה כתישין. בגלותא אמתילו ישראל בהון, הה"ד, (ד) גפן ממצרים תסיע. וכן בגלות א רביעאה, (ה) כי כרם יי צבאות בית ישראל. וכגוונא דא ב לזית משולים ישראל, (ו) זית רענן יפה פרי תאר. ובגין דא, (ז) אשתך כגפן פוריה בירכתי ביתך בניך כשתילי זיתים. סמיך דא לדא, (ח) בגין דאינון תבירין בגלותא.

תצא) ולבתר דיהון נקיים ד מגו פסולת, יתקדשון לבי מקדשא, ביין לנסכא על גבי מדבחא, וזיתים לאדלקא ה בוצינא שרגין למנרתא. ומאן ו זכה להאי. יין

מסרת הזהר

חלופי גרסאות

צ ל"ג לא. ק מכניסין. ר לאתריה. ט דכתיב ול"ג בה. ת ביה. א מוסיף בגלותא רביעאה בתראה. ב כזית. ג ל"ג בגין. ד ל"ג מגו פסולת. ה ל"ג בוצינא. ו זכי; יזכה.

ת (שמות יז) ב"א קצו צ"ג. א (תהלים כד) וירא כח צ"ד. ב (שיר א) ב"ב פה צ"א. ג (שמות ד) לך קמד צ"ד. ד (תהלים ט) ת"ז תס"ו ל: ה (ישעיה ה) שמות יב צ"ר. ו (ירמיה יא). ז (תהלים קכח) לך סז צ"ה.

מאמר

הסולם

ב' משיחין

נקיים מן קש ותבן, שורה שמו עליהם. וקורא אותם בני בכורי ישראל.

תצ) והכי מכל אילנין וכו': וכך מכל האילנות אין אילן שבור כמו גפן. בנטיעה שלו הוא שבור, שאין לו כח לעמוד אלא שוכב על הארץ. ובענבים שלו הוא שבור. שהם נכתשים בין רגלים. וכן הזית הזיתים שלו נכתשים בגלות נמשלו להם ישראל, ז"ש גפן ממצרים תסיע, וכן בגלות הרביעית, כי כרם ה' צבאות בית ישראל. וכעין זה משולים ישראל לזית, שכתוב, זית רענן יפה פרי תואר. ומשום זה כתוב, אשתך כגפן פוריה בירכתי ביתך בניך כשתילי זיתים. סמוכים זה לזה, משום שישראל שבורים כמוהם בגלות.

תצא) ולבתר דיהון נקיים וכו': ואחר שהענבים והזיתים יהיו נקיים מכל פסולת, יתקדשו

תפט) ועד דיתברירו מנייהו וכו': ועד שיתבררו מהם, י שבשם הויה שהיא רומזת על מעשר, אינו שורה על ה' דהויה, שהוא רומזת על לחם דה' מינים. לקיים השבועה, כי יד על כס ייה, שנשבע, שאין השם שלט ואין הכסא שלט עד שיכריחו זרעו של עמלק. ומשום זה מוץ ותבן אינם מחוייבים במעשר עד שנתבררו. אחר שיתבררו ישראל, מתקבצים למקום ההוא הנקרא ירושלים, כמו החטה, שאחר שנברר ממנה הקש והתבן מכניסים אותה לאוצר. כך יתקבצו ישראל, שהם תבואה לירושלים, שהיא בנויה על הר ה'. שנאמר בה, מי יעלה על הר ה' ומי יקום במקום קדשו נקי כפים וגו'. נקי כמו בר, שהוא תבואה אחר שברר האוכל מתוך הפסולת. בזמן ההוא. נשקו בר, כבתחילה, שנאמר בו ישקני מנשיקות פיהו. בר, תרגום בן, שבזמן ההוא שכבר יהיו (דסר"י דף ק"כ ע"ב)

דלא יתנסך ז לכו"ם. דערב רב אינון יין ן דנתנסך לכו"ם, ם ומנהון משומדים,
מינים, אפיקורסים משומדים לעבירות כ שבכל התורה כלה.

תצב) וישראל דאתמר בהון ן ויתערבו בגוים וילמדו מעשיהם. עד דיהון
דרוכין בין רגלייהו, בגלותא לא אתברירו מנייהו. ובגינייהו אמר דוד ע"ה, ם למה
אירא בימי רע עון עקבי יסבני. ועלייהו אמר שלמה, י צאי לך בעקבי הצאן.
ביעק"ב. דעליה אתמר, לגבי נחש הקדמוני דפתי לחוה, ם הוא ישופך ראש ואתה
תשופנו עקב. בתר דיפקון מן גלותא, נמשלים לתפוחים, ולכל ריחין טבין. כגוונא
דמפקנו דמצרים, ך דכתיב ביה ז תחת התפוח עוררתך.

תצג) פקודא בתר דא, להביא בכורים, ואבתריה להתודות על הבכורים,
ואבתריה להתודות על המעשר. ומארי מתניתין, מקשים ם על המעשר, דאי יהא
קדם לקיטתו, נ או אחר לקיטתו עשורו. כגון אתרוג, דאתמר ביה באילן, הלך
אחר חנטה. אית מאן דאמר, אחר בשול הפירות. ם ואתרוג מקצתו דומה לאילן,
ומקצתו לתבואה, דאינון זרעים, דאתמר בהון, דלאחר לקיטתו עשורו. דאילן לאו
איהו, אלא עד אחר גמר בשולו.

תצד) ובג"ד, תקינו המוציא * מאתר דבשולו יפה. לאפקא פת שרוף, אלא
ממקום שהוא מוטעם. והכי תבואה, בתר לקיטתו, ם איהו כבישול פירות.

מסרת הזהר

חלופי גרסאות

ז (שם קו) ח"ג פב: קצח. ת"ז ת"ו כב. ט) (שם מט)
מקץ לד צ"ב. י) (שיר א) ב"א קח צ"א. כ) (בראשית ג)
לעיל אות שיג צ"ג. ז) (שיר ח) ח"ג רפו:

ז ל"ג מן לכו"ם עד וישראל. ן דאתנסך; מוסיף
נסך דאתנסך. ם ל"ג מן ומנהון עד וישראל.
י מנהון. כ דכל. ל דאתמר בהון; בהו. ם במעשר
ול"ג על. נ ואל. ם באתרוג. ע איבו.

מאמר

הסולם

על המעשר

יתקדשו לבית המקדש, יין לנסך על המזבח,
חיתים להרליק הנר, דהיינו הנרות של המנרה.
ומי זכה לזה. יין שלא ניסך לע"ז. כי הערב
רב הם יין שניסך לעבודה זרה, ומהם משומדים
מינים אפיקורסים, משומדים לעבירות שבכל
התורה כולה.

תצג) פקודא בתר דא וכי: המצוה
שלאחר זו. הוא, להביא בכורים, ואחריה,
להתודות על הבכורים, ואחריה, להתודות על
המעשר. ובעלי המשנה מקשים להבין על
המעשר, אם יהיה לפני לקיטתו עשורו, דהיינו
משעת חנטה יתעשר כדין אותה השנה, או אחר
לקיטתו עשורו. כגון אתרוג, שאמרו באילן הלך
אחר חנטה, ויש מי שאומר שבאתרוג הולכים
אחר בישול הפירות, כי אתרוג דומה מקצתו
לאילן ומקצתו לתבואה, שהם זרעים, שאמרו
בהם שלאחר לקיטתו עשורו, ולא כאילן, אלא
עד אחר גמר בישולו. (עי' מסכת קדושין ג'
ע"א) דהיינו אחר לקיטתו, כדעיים.

תצד) ובג"ד תקינו המוציא וכי:
ומשום שתקנו לברך המוציא, מן המקום
שבשולו יפה, להוציא, לחם שרוף, אלא ממקום
שהוא מוטעם. כך התבואה, הולכים אחר
לקיטתה, שאז היא כבישול פירות. והיא
מוטעמה.

תצב) וישראל דאתמר בהון וכי:
וישראל שנאמר בהם, ויתערבו בגוים וילמדו
מעשיהם, ועד שיהיו דרוכים בין רגליהם
בגלות, לא יתבררו מהם. ובשבילם אמר דוד,
למה אירא בימי רע עון עקבי יסבני. ועליהם
אמר שלמה, צאי לך בעקבי הצאן. בעקבי הוא
אותיות ביעקב, שעליו נאמר אצל נחש הקדמוני
שפתה את חוה, הוא ישופך ראש ואתה תשופנו
עקב. אחר שיצאו מן הגלות נמשלים לתפוחים,
ולכל ריחות טובים, כמו ביציאת מצרים, שנאמר
בהם, תחת התפוח עוררתך.

תצה) וישראל, אינן משולים לאילן ולתבואה, דאתמר בהון (ט) ראשית בכורי אדמתך תביא בית יי אלהיך. והכי (ו) ראשית גז צאנך תתן לו. דאינן ישראל. דאתמר בהון, (ט) ואתן צאני. והכי ישראל, (ט) קדש ישראל ליי ראשית תבואתה, לאחר לקיטתו מן גלותא, עשור. ז ואתקריאו קדש ליי.

תצו) וישראל אתקריאו אילנא רבא ותקיף, ומזון לכלא ביה. ביה אורייתא, דאיהי מזונא לעילא. ביה צלותא, דאיהי מזונא ר לתתא. ואפילו מלאכין לית לון מזונא, אלא בישראל. דאי לאו דישראל יתעסקון באורייתא, לא הוה נחית לון מזונא, מסטר דאורייתא, דאמתילא לעץ, ההיד, (ט) עץ חיים היא למחזיקים בה. ולאיבא, דאיהי מצוה.

תצו) והכי אורייתא אמתילא למיא. ט והני לאשא. ולא הוה נחית מיא מלעילא, וחמה דאיהי אשא, לא הוה ת נחית לבשלא פירות האילן. אלא, בגין ישראל. ובגין דא אתמר בישראל, (ז) התאנה חנטה פגיה, אלין מארי מצות. והגפנים סמדר נתנו ריח, כד פתחין בתיובתא, ומיד אתמר בישראל, קומי לך רעיתי יפתי ולכי לך, מן גלותא.

תצו) ובגין דא באילן, דאיהו עץ החיים, באורייתא, באלין דמשתדלין בה, אזלין בתר חנטה, ומעשרין ליה, דשריא ירד עלייהו, דאיהי חכמיה, אי מי ובה מתכנשין היה, דאינן פירות האילן. ז ומאן אילן. ר. אבל שאר עמא, אחר לקיטתו

מסדת הזהר

חלוף גרסאות

ט מוסיף קדש קדש ישראל (ד"א) ז ואינן ;
ואתקריאו קדש ישראל לה ראשית תבואתו. ק ל"ג
דאיהי ; דאיהו. ר לעילא. ט והכי. ת מוסיף נחית
מלעילא ; לעילא. א מתכנשא. ב מאן.

(ט) שמות כג) ח"ב קכד : קכה. ח"ג רנג. ת"ז
תייד ל. (ז) (דברים יח) ת"ז תייד ל. (ט) (יחזקאל
לד) שמות קיה צ"ב. (ט) (ירמיה ב) לעיל אות
קלו צ"ט. (ט) (משלי ג) ב"א רכט צ"א. (ז) (שיר
ב) ת"ז חסיס קו.

מאמר

הכולם

על המעשר

לאילן, ז"ש עץ חיים היא למחזיקים בה. ומצד הפדי של התורה, שהיא מצוה.

תצו) והכי אורייתא אמתילא וכר ;
וכך נמשלה התורה למים, וכך לאש. ולא היו יורדים מים מלמעלה. והשמש שהוא אש. לא היתה יורדת לבשל פירות האילן. אלא בשביל ישראל. ומשום זה נאמר בישראל, התאנה חנטה פגיה. שהם בעלי מצות. והגפנים סמדר נתנו ריח. כשפותחים בתשובה. ואז, מיד נאמר בישראל, קומי לך רעיתי יפתי ולכי לך. מן הגלות.

תצו) ובגין דא באילן וכר ; ומשום זה באילן, שהוא עץ החיים. דהיינו התורה, שהוא ד"א, באלו שעוסקים בה. בתורה, הולכים אחד חנטה דהיינו תכף בתחילת העסק. ומעשרים אותם. כי ה"י שהיא חכמה שורה עליהם. וע"כ מתעשרים

תצה) וישראל אינן משולים וכר ;
וישראל משולים לאילן ולתבואה, כמו אחרונ לאילן שנאמר בו. ראשית בכורי אדמתך תביא בית ה' אלקיך. וכך, ראשית גז צאנך תתן לו רומז על ישראל. שנאמר בהם. ואתן צאני. וכך ישראל נמשלו לתבואה. שנאמר בה. קדש ישראל לה ראשית תבואתה. וע"כ אחד לקיטתו מן הגלות עשורו. שאז נקראו קדש לה.

תצו) וישראל אתקריאו אילנא וכר ;
וישראל נקראו, אילן גדול וחזק ומזון לכל בו. בו התורה שהיא מזון למעלה. מבחינת ד"א. בו התפלה. שהיא מזון למטה. מבחינת הנוקבא. ואפילו המלאכים אין להם מזון אלא ע"י ישראל. שאם לא היו ישראל עוסקים בתורה, לא היה יורד להם מזון מצד התורה שנמשלה (דפריי דף קכ"א ע"א)

מן גלותא, עשורו. אינון צדיקים דאתמר בהון, (ק) ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר. הדר בעובדיהון, דאחידאן במארי תורה, ג ומצות, ד ואחר חנטה אזלינן לגבייהו כאילן.

תצט) ובגין דא אוקמוה במסכת קדושין, קמיל דאתרוג כירק, מה ירק דרכו ליגדל על כל מים, ובשעת לקיטתו עשורו. ה אף אתרוג נמי דרכו ליגדל, וכו' ומסטרא דחכמה, אין מים אלא תורה. ובאתר אחרא לעילא, והא דתנן, אתרוג שוה לאילן בשלשה דרכים, הא אתרוג, אחיד ב' סטרין, ואתרוג איהו דיוקנא דלבא, דאחיד לעילא, ז ואחיד לתתא. אחיד לעילא, הלב רואה. אחיד לתתא, בדעת. כמה דאוקמוה, הלב יודע. דעת איהי אילנא, תורה איבא דליה. עיינין דאינון פקודין, דבהון הלב רואה. (ע"כ) ח

תק) (ה) ו אנשי קדש תהיון לי וגו'. רבי יהודה פתח, (ו) והחכמה מאין תמצא ואיזה מקום בינה. זכאין אינון ישראל, דקביה בעי. ליקרא לון, יתיר על כל כ שאר בני עלמא. בקדמיתא אמר לון, (ח) ואתם תהיו לי ממלכת כהנים. (ז) לא

חלופי גרסאות

ג ומצות. ד אחר לקיטה אזלין לגבייהו וליג מן ואתר עד כאילן; מוסיף אחר לקיטה אזלין לגבייהו ולגבי זרעים דתבואה ואחר. ה ליג מן אף עד ומסטרא. ו על מים ובשעת לקיטתו עשורו. ז ותתא וליג ואחיד. ח בדפוויי כתב שלח לך דף קע"ד א' ראשית עריסותיכם וכו'. ט בדפוויי כתב אמרו המגיהים מצאנו דאינו הפקודים האלה בהעקקות הגמצאות עמנו היום מוטעים לכן אל נא ישיחו המעיינים עלינו חסאת ועם העתקות מדויקות יתקנו המעוות וישימו העקוב למישור וכעת הגהנום כיד ה' הסובה עלינו. י ביקרא דלהון. כ ליג שאר.

מסרת הוהר

(ק) (ויקרא כג) ויחי סז צ"ב תק"ח צח ט"ד שלי"ד. (ר) (שמות כב) ח"ב קכה; ח"ג מב. צג: צד. רפב. ת"ז תכ"א סב: (ש) (איוב כח) ויצא פח צ"א. (ח) (שמות יט) יתרו צח. אות שפד ח"ג לך: פא.

דרך אמת ז] לא הוהר אהבתו הגדולה מהס.

על המעשר

אתרוג שוה לאילן בשלשה דרכים, פירושו אתרוג, שהיא מלכות, אחוז בבי צדדים, בחסד ובגבורה, שהם ב' דרכים, ואתרוג עצמו יש לו צורת הלב, שאחוז למעלה ואחוז למטה, אחוז למעלה, היינו הלב רואה, שהיא חכמה הנקראת ראיה. אחוז למטה, היינו בדעת כמו שהעמידו הלב יודע. חהו דרך השלישי. דעת היא אילן, שהוא פנימיות ז"א, תורה שהוא גופא דז"א, היא פרי של הדעת, שהיא מתפשטת מן הדעת. עיינין שהן מצוות, בהן הלב רואה. (ע"כ רע"מ).

מאמר ואנשי קדש תהיון לי

תק) (תק) ואנשי קדש תהיון לי וגו': ר' יהודה פתח, והחכמה מאין תמצא ואיזה מקום בינה. אשרי הם ישראל, שהקביה רצה להוקיר אותם יותר מכל שאר בני העולם. בתחלה אמר להם, ואתם תהיו לי ממלכת כהנים. לא הוסרה מהם אהבה רבה, עד שקרא אותם, וגוי קדוש, שהוא

הסולם

מאמר

מתעשרים אחד מ"ל. ובה מתאספים מן הגלות, הנה אחרונה דהויה, שהיא ישראל, שהם פירות האילן, שהוא התורה, ומי הוא האילן. הוא ר', שהוא ז"א, שהים התורה אבל שאר העם אחר לקיטתו מן הגלות עשורו. אבל הצדיקים נאמר בהם, ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר, דהיינו הדר במעשים האחרים ונעשים על ידי בעלי תורה ומצות, בהם הולכים אחר חנטה כאילן, וע"כ נאמר בהם ביום הראשון, שאינם צריכים לחכות לשעת לקיטה מן הגלות.

תצט) ובג"ד אוקמוה וכו': ומשום זה העמידו במסכת קדושין (דף ג' ע"א) קמיל דאתרוג כירק, מה ירק דרכו ליגדל על כל מים ובשעת לקיטתו עשורו, אף אתרוג נמי דרכו ליגדל על כל מים וכו'. וגם ישראל הדומים לאתרוג דרכם ליגדל על כל מים, שמצד החכמה אין מים אלא תורה, שישראל גדלים עליה. ובמקום אחר למעלה (דף ב' ע"ב) מה שלמדנו, (דפוויי דף קכ"א ע"א)

אעדי רחימותא סגיאה מנהון, עד דקרא לון וגוי קדוש דאיהי יתיר. ל לא אעדי רחימותא מנהון, עד דקרא לון א) כי עם קדוש אתה. לא אעדי רחימותא מנהון, עד דקרא לון ב) ואנשי קדש תהיון לי דאיהו יתיר מכלא.

תקא) כתיב והחכמה מאין תמצא. אורייתא מחכמה נפקת, מאתר דאקרי קדש. והחכמה נפקת, מאתר דאקרי קדש הקדשים. ר' יצחק אמר, וכן יובלא אתקרי קדש. דכתיב, א) יובל היא קדש תהיה לכם. וישראל כלילן מנייהו, הה"ד ואנשי קדש תהיון לי.

תקב) בקדמיתא קדוש, והשתא קדש. מה בין האי להאי. א"ר יוסי, דא לעילא לעילא, ודא לאו הכי. דכתיב, ט) והיה הנשאר בציון והנותר בירושלם קדוש יאמר לו. בהאי אתר אקרי * קדוש ולעילא לעילא קדש.

תקג) רבי אבא הוה אזיל בארחא, והוה אזלי עמיה ר' יוסי ור' חייא, אמר ר' חייא, ט) ואנשי קדש תהיון לי, מנלן. א"ל, הא ר' יוסי וכלהו חברייא שפיר קאמרו, והכי הוא. מנלן. דכתיב, ט) קדש ישראל ליי' ראשית תבואתה, נ ראשית: ודאי חכמה אקרי ראשית, דכתיב ט) ראשית חכמה יראת יי'.

תקד) ומשום דישראל אקרון ט) קדש בשלימו דכלא, כתיב ט) ובשר בשדה טרפה לא תאכלו. דהא ישראל דאינון שלמין על כלא, לא ינקין מסטרא דדינא קשיא. לכלב תשליכון אותו. לכלב ודאי, דהוא דינא ט) חציפא תקיפא על כלא.

מסדת הזהר

חלופי גרסאות

ל ליג מן לא אעדי עד לא אעדי. ט מוסיף הא דתנינן ואנשי. נ מוסיף קדש ישראל ודאי ראשית חכמה אקרי. ט מוסיף קדש ישראל. ע ליג חציפא.

א) (דברים יד) שמות כד צ"ד. ב) (שמות כב) לעיל צ"ר. ג) (ויקרא כה) לך קמד צ"ה. ד) (ישעיה ד) לך קלח צ"ד. ה) (ירמיה ב) לעיל אות קלו צ"ט. ו) (תהלים קיא) הקשה"ז צו צ"ד ד"ח ז ט"ד ש"ס יא ט"ג ש"ג מה ט"ד ש"כ"ב. ז) (שמות כב) ח"ב קכה: ח"ג מ"ב. צג: צד. רפ"ב. ת"ז תכ"א סב:

מאמר

הסולם

ואנשי קדש תהיון לי

קדוש יאמר לו. במקום זה בציון וירושלים שהיא המלכות. נקרא קדוש. ולמעלה למעלה, בחו"ב נקרא קדש.

תקג) רבי אבא הוה וכו': ד"א היה הולך בדרך, והלכו עמו ר' יוסי ור' חייא. אמר ר' חייא, ואנשי קדש תהיון לי, שאמרו שהוא חכמה, מאין לנו זה. א"ל הרי ר' יוסי וכל החברים יפה אמרו, שהוא חכמה. וכן הוא. מאין לנו, כי כתוב, קדש ישראל לה' ראשית תבואתה, ראשית, ודאי החכמה נקראת ראשית, שכתוב ראשית חכמה יראת ה'.

תקד) ומשום דישראל אקרון וכו': ומשום שישראל נקראים קדש, שהוא כל השלמות, כתוב, ובשר בשדה טרפה לא תאכלו. כי ישראל שהם שלמים מכל, אינם יונקים מצד דין הקשה, אשר טרפה רומזת עליו, לכלב תשליכון

שהוא יותר חשוב. לא הוסרה מהם האהבה, עד שקרא אותם, כי עם קדוש אתה. לא הוסרה מהם האהבה, עד שקרא אותם, ואנשי קדש תהיון לי, שהוא יותר חשוב מכל.

תקא) כתיב, והחכמה מאין תמצא: התורה יצאה מחכמה ממקום שנקרא קדש, שהוא החכמה. והחכמה יצאה ממקום שנקרא קדש הקדשים, שהוא כתר. ר' יצחק אמר, וכן היובל, שהוא בינה. נקרא קדש, שכתוב, יובל היא קדש תהיה לכם. וישראל כלולים מהם. מחכמה ומבינה, ז"ש ואנשי קדש תהיון לי.

תקב) בקדמיתא קדוש והשתא וכו': בתחילה קרא אותם הקב"ה קדוש, ועתה קרא אותם קדש, מהו ההבדל בין זה לזה. א"ר יוסי, זה קדש, הוא למעלה למעלה, בחו"ב כנ"ל, זה קדוש, אינו כן. כי קדוש הוא המלכות, שכתוב, והיה הנשאר בציון והנותר בירושלים

כיון דדינא תקיפא שריא עלוי, ואטייל זוהמא ביה, אסיר להו לאינון דאקרון קדש. אלא לכלב תשליכון אותו ודאי, דאיהו דינא חציפא, דינא תקיפא יתיר מכלא, דכתיב ^ח והכלבים עזי נפש.

תקה) ת"ח, כד אדכר נבלה באורייתא, כתיב בישראל קדוש, ולא קדש. הכא כתיב, ואנשי קדש תהיון לי ובשר בשדה טרפה לא תאכלו. והתם בנבלה כתיב, ^ט לא תאכלו כל נבלה לגר אשר בשעריך תתננה וגו', כי עם קדוש אתה. קדוש ולא קדש, דהא נבלה מסטרא דישראל אתעביד, דלא פסיל האי אלא ישראל. ^י וסגיאין גוונים, אית בה בנבלה. כמה דאוקימנא.

תקו) אר"ש, כתיב הכא ואנשי קדש תהיון לי, וכתיב התם כי עם קדוש אתה ליי אלהיך. ליי אלהיך, לי מבעי ליה. אלא ^א הכא לעילא לעילא. ^ב והתם שכינתא. וכתיב, ^ג והיה הנשאר בציון והנותר בירושלם קדוש יאמר לו ולא קדש. בכאן קדוש, ולעילא קדש. כתיב קדש ישראל ליי ראשית תבואתה, בה"א כמה דאוקימנא. וע"ד ואנשי קדש תהיון לי ודאי.

תקז) רבי יצחק הוה יתיב קמיה דר"ש, א"ל הא כתיב קדש ישראל ליי סופיה דקרא כתיב כל אוכליו יאשמו, מאי קא מיירי. א"ל ר"ש, שפיר קא ^ד אמר,

חלופי גרסאות

^א התם. ^ב והכא. ^ג אמרת.

מסרת הזהר

^ח (ישעיה נז) ח"ג סג. פ. רנט : ד"ח מו ט"ד
שליא מז ט"ג שליט נו ט"ד שיא ס ט"ג ש"י.
^ט (דברים יד.) י' (ישעיה ד) לך קלח צ"ד.

דרך אמת ^י ופנים רבים יש בה בדין נבלה.

ואנשי קדש תהיון לי

הפרישה מטרפה נקרא קדש. ומנבלה נקרא קדוש. ואופנים הרבה יש בנבלה כמו שהעמדנו.

תקו) אמר ר"ש כתיב וכו' : אר"ש, כתוב כאן, ואנשי קדש תהיון לי, וכתוב שם, כי עם קדוש אתה לה' אלקיך שואל, לה' אלקיך, לי היה צריך לומר, ומשיב, אלא כאן הוא למעלה למעלה, בחו"ב, ושם הוא השכינה, דהיינו המלכות, וע"כ כתוב, לה' אלקיך שהמלכות נקראת אלקים. וכתוב, והיה הנשאר בציון והנותר בירושלים קדוש יאמר לו, ולא קדש, שבכאן, במלכות הנקראת ציון וירושלים, הוא קדוש, ולמעלה בחכמה ובינה, קדש. וכתוב קדש ישראל לה' ראשית תבואתה עם ה' יתרה, הרומזת על בינה שהיא ה' ראשונה דהויה, וראשית הוא חכמה. כמו שהעמדנו, וע"כ, ואנשי קדש תהיון לי ודאי.

תקז) ר' יצחק הוה יתיב וכו' : ר"י היה יושב לפני ר' שמעון, אמר לו והרי כתוב, קדש

הסולם

מאמר

תשליכון אותו. לכלב ודאי, שהוא דין חצוף חזק על כל. כי כיון שדין חזק שורה על הטרפה, והטיל זוהמא בו, אסור לאלו הנקראים קדש לאכול ממנו. וזה שאומר הכתוב, ואנשי קדש תהיון לי ובשר בשדה טרפה לא תאכלו, שתלה הכתוב איסור הטרפה באנשי קדש. אלא לכלב תשליכון אותו ודאי, שהוא דין חצוף ודין חזק יותר מכל, שכתוב, והכלבים עזי נפש.

תקה) ת"ח כד אדכר וכו' : בוא וראה, כשזוכרה נבלה בתורה כתוב בישראל, קדוש, ולא קדש, וכאן בטרפה, כתוב ואנשי קדש תהיון לי ובשר בשדה טרפה לא תאכלו. ושם בנבלה, כתוב, לא תאכלו כל נבלה וגו' כי עם קדוש אתה. כתוב, קדוש ולא קדש. משום שמצד ישראל נעשה הנבלה, דהיינו שנבלה בשחיטה, נמצא שלא פסל אותה אלא ישראל. שהדין אינו חזק כל כך, מה שאין כן הטרפה שנפסלה ע"י חיות רעות הדין קשה. וע"כ

(דפו"י דף קכ"א ע"ב)

כל אכליו יאשמו, היינו דכתיב, ^ו ואיש כי יאכל קדש בשגגה וגו'. וכתוב, וכל זר לא יאכל קדש. ומשום דישראל אקרון קדש, כתיב כל אכליו יאשמו. אתא ר' יצחק ונשיק ידוי, אמר, אי לא ר' אתינא הכא אלא למשמע מלה דא ^ז סגי.

תקח) א"ל רבי, הא תנינן, דקדש, יתיר לעילא מן קדוש. אי הכי, הא כתיב ^ז ק' ק' ק' י"י צבאות, ודא שלימו דכלא. א"ל ת"ה, כד מתחברן כחדא, כלהו אתעבידו חד ביתא, והאי ביתא, ^ח אקרי קדש. כללא דכלהו קדוש. ובגיני כך, קדש, הוא כללא, דכלא אתכליל ביה. וישראל כד אתכלל בהו מהימנותא שלימתא קדש אקרון, כללא דכלא, דכתיב קדש ישראל ליי'. ובגיני כך, ואנשי קדש תהיון ^ט.

תקט) ^ט לגיון חד שאיל לר' אבא, א"ל, לא כתיב ובשר בשדה טרפה לא תאכלו, אי הכי, מאי דכתיב, ^י טרף נתן ליראיו. טרף נתן לכלבים מבעי ליה, אמאי נתן ליראיו. א"ל, ריקא, מי כתיב טרפה נתן ליראיו, טרף כתיב. ואי תימא, טרף כטרפה. נתן ליראיו ודאי דמלה דא, לא יהביה לאזדהרא ביה, אלא לאינון דחלי שמיה, ודחלין ליה. בגיכ האי מלה לא יהיב לכו, דהא ידע דאתון לא דחלין ליה, ולא נטרין פקודוי, ובגין דהאי מלה חומרא דאורייתא, ובעי לאזדהרא ^א בה, נתן ליראיו, ^ב ליראיו ודאי, ולא לאחרי. וכל חומרי דאורייתא, לא יהיב לון קביה, אלא לאינון דחלי חטאה, לאינון דחלי פקודוי ולא לכו.

מסרת הוהר

חלופי גרסאות

כ) (ויקרא כב) ח"ב קכב. ח"ג רצו. ז) (ישעיה ו) כא סא צ"ת. ח) (תהלים קיא) ח"ג צ. ר' יתיבנא. ט דיי. ח קדש אקרי. א ביה. ב ל"ג ליראיו.

דרך אמת ט] שר צבא אחד.

מאמר

הסולם

ואנשי קדש תהיון לי

תקט) לגיון חד שאיל וכו': לגיון אחד, דהיינו שר צבא. שאל את ר' אבא. וכי לא כתוב, ובשר בשדה טרפה לא תאכלו, אם כן, מה שכתוב, טרף נתן ליראיו, טרף נתן לכלבים, היה צריך לומר, למה נתן ליראיו. אמר לו, ריק, מי כתוב, טרפה נתן ליראיו, טרף כתוב, שפירושו מזון. ואפילו תאמר, טרף הוא כטרפה, נתן ליראיו ודאי, שיזוהרו בו ולא יאכלוהו. ומה שאומר ליראיו, הוא, כי דבר זה לא ניתן להזוהר בו, אלא לאותם יראי שמו, שיראים ממנו. ומשום זה לא ניתן לכם דבר הזה, כי ידע, שאתם אינכם יראים אותו, ולא שומרים מצותיו, ומשום שדבר זה הוא מן הקשים שבתורה, וצדיקים להזוהר בו, נתן ליראיו, ליראיו ודאי, ולא לאחר. וכל רברים הקשים שבתורה לא נתן אותם הקביה אלא לאלו יראי חטא, לאלו היראים לשמור מצותיו, ולא לכם.

קדש ישראל לה, וסופו של הכתוב, כל אוכליו יאשמו. מה הוא אומר. אמר לו ר"ש, יפה אומר, כל אוכליו יאשמו. כי היינו שכתוב, ואיש כי יאכל קדש בשגגה וגו'. וכתוב וכל זר לא יאכל קדש. ומשום שישראל נקראים קדש, כתוב כל אכליו יאשמו. בא ר' יצחק ונשיק ידיו. אמר, אם לא באתי כאן אלא לשמוע דבר זה, די לי. תקח) א"ל רבי הא וכו': אמר לו ר' יצחק, רבי, הרי למדנו, שקדש הוא יותר למעלה מן קדוש. איכ, הרי כתוב, קדוש קדוש קדוש ה' צבאות, שזה הוא שלמות הכל, וכתוב קדוש. אמר לו בוא וראה, כשמתחברים ג' הקדושות יחד, נעשו בית אחד, ובית הזה נקרא קדש, שהוא הכלל של כל ג' קדוש. וע"כ הוא שלמות הכל. ומשום זה, קדש הוא כלל שהכל נכלל בו, וישראל כשנכלל בהם אמונה השלמה, נקראים קדש, שהוא כלל הכל, שכתוב, קדש ישראל לה. ומשום זה כתוב, ואנשי קדש תהיון לי.

תקי) תאני ר' אלעזר, נ כתיב ואנשי קדש תהיון לי, מהו ואנשי. ולבתר קדש, אלא ד ואנשי קדש ודאי. דתנינן, לא נפקו ישראל לחירו, אלא מסטרא דיובלא. בתר דנפקו לחירו, נקיט לון האי יובלא בגדפוי, ואקרון גוברין דיליה. בנין דיליה, וכתיב ביה ביובלא, ו יובל היא קדש תהיה לכם, קדש ודאי, לכם ודאי. ובגיני כך, ואנשי קדש תהיון לי, אנשי קדש ודאי, גוברין דיליה ממש.

תקיא) וקביה אמר דא, * ועל דא זכו ישראל לאתקרי אחים לקביה, דכתיב, למען אחי ורעי וגו'. לבתר אקרון קדש ממש. דכתיב, ו קדש ישראל ליי ראשית תבואתה, קדש ולא אנשי קדש, בגיני כך כל אכליו יאשמו, וכתיב, ו וכל זר לא יאכל קדש. ו איש כי יאכל קדש בשגגה.

תקיב) תאנא, ישראל אקרון קדש, ובגין דאינון קדש, אסיר ליה לאינש, למקרי לחבריה בשמא דגנאי, ולא לכנאה שמא לחבריה, וענשיה סגי. וכל שכן במלין אחרנין. תאנא, כתיב ו נצור לשונך מרע וגו'. מהו מרע. דבגין לישנא בישא, מרעין נחתין לעלמא.

תקיג) אמר ר' יוסי כל מאן דקרי לחבריה ה בשמא ו דלית ביה, וגני ליה, ו אתפס במה דלית ביה, דאמר ר' חייא אמר ר' חזקיה, כל מאן דקרי לחבריה

חלופי גרסאות

מסרת הזהר

נ מוסיף כתיב קדש ישראל וכתיב ; ל"ג מן כתיב עד ואנשי קדש ודאי. ד ל"ג ואנשי ; אנשי. ה במאן. ו מוסיף דלית ליה. ז ואתכס.

ג (ויקרא כה) לעיל אות תקא צ"ב. ט (תהלים קכב) וישב טו צ"א. ו (ירמיה ב) לעיל אות קלו צ"ט פ (ויקרא כב) לעיל אות קלח צ"י. צ (שם) לעיל אות תקו צ"כ. ר (תהלים לד) ח"ג מו : קעה : רצד :

ואנשי קדש תהיון לי

הסולם

מאמר

תבואתה, שכתוב קדש, ולא אנשי קדש. ומשום זה כל אכליו יאשמו. שכתוב, וכל זר לא יאכל קדש. ואיש כי יאכל קדש בשגגה וגו'. (כנ"ל אות תק"ז).

תקיב) תאנא ישראל אקרון זכו : למדנו, ישראל נקראים קדש, ומשום שהם קדש, אסור לאדם לקרות לחבירו בשם של בזיון, ולא לכנות שם לחבירו, וענשו גדול. וכל שכן בדברים אחרים. למדנו, כתוב, נצור לשונך מרע, מהו מרע. הוא כי בשביל לשון הרע, מחלות יורדות לעולם.

תקי) תאני ר' אלעזר זכו : למד ר' אלעזר, כתוב, ואנשי קדש תהיון לי. מהו ואנשי ואח"כ קדש. שהיה מספיק לומר קדושים תהיון לי. ומשיב, אלא ואנשי קדש ודאי, שלמדנו, לא יצאו ישראל לחירות אלא מצד יובל, שהוא בינה, ואחר שיצאו לחירות קבל אותם יובל ההוא בכנפיו, ונקראים אנשים שלו, בנים שלו. וכתוב ביובל, יובל היא קדש תהיה לכם. קדש ודאי, לכם ודאי. ומשום זה, כתוב, ואנשי קדש תהיון לי, אנשי קדש ודאי, אנשים שלו ממש.

תקיג) אמר ר' יוסי זכו : אר"י, כל מי שקורא לחבירו, בשם שאין בו, ומבוה אותו, הוא נתפש לדין, על מה שאין בו. שאמר ר' חייא אמר ר' חזקיה, כל מי שקורא לחבירו רשע, מורידים אותו לגיהנם, ויורדים לו ללחיו, דהיינו שמכים אותו על לחיו. חוץ מאלו עזי הפנים שעל התורה, שמתר לאדם לקראם רשע.

תקיא) וקביה אמר דא זכו : והקביה אמר זה. ואנשי קדש תהיון לי. ועל כן זכו ישראל להקרא אחים אל הקביה, שכתוב למען אחי ורעי וגו'. כי ישראל הם בנים ליובל, שהיא בינה, כנ"ל, וגם ז"א היא בן הבינה, ונמצא שהם אחים לז"א. (ועי' בתלמוד עשר ספירות שיעור ט' דף תר"ח ד"ה שאין לך ודף תר"ט ד"ה בנים בכורים) ואח"כ נקראים קדש ממש, שכתוב, קדש ישראל לה' ראשית

ההוא

רשע, נחתין ליה לגיהנם. וְ נחתין ליה לעלעו, בר אינון חציפין דאורייתא, דשרי ליה לאיניש למקרי להו רשע.

תקיד) ההוא גברא, דלייט לחבריה, אעבר ר' ייסא, אמר ליה כרשע עבדת. אתייה ח לקמיה דר' יהודה, א"ל רשע לא קאמינא ליה, אלא כרשע, דאחזי מלוי כרשע, ולא אמינא דאיהו רשע. אתא ר' יהודה, ושאל לעובדא קמיה דרבי אלעזר, אמר ליה, ודאי לא ם אתחייב. מנלן. דכתיב, ה' היה יי' כאויב, ולא אויב. דאי לאו הכי, לא אשתאר מישראל גזעין בעלמא. כגוונא דא, ם היתה כאלמנה, ולא אלמנה, כאלמנה דאזיל בעלה לעברא דימא, ומחכאת ליה.

תקטו) אמר ר' חייא, ומהכא משמע, מהתם משמע, דהוא עקרא דכלא, דכתיב, ה ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם. כמראה אדם, ולא מראה אדם. א"ר יצחק, כתיב, ה כתפוח בעצי היער וגו', כתפוח ולא תפוח. כתפוח: דמתפרשא בגוונאי, ב ובגוונין אתאחדא מלה. אמר רבי יהודה, אלו לא אתינא הכא אלא למשמע מלין אלין, דיי.

תקטז) תאנא כתיב, ב והיה הנכשל בהם ביום ההוא כדוד. כדוד, ולא דוד. כדור, דאמר, ג והנה בעניי הכינותי לבית יי'. וכתיב, ד כי עני ואביון אני. והוא מלכא על מלכין כ הוה, והוה קרי לגרמיה הכי. אמר רבי אבא, זכאין אינון ישראל,

חלופי גרסאות

מסרת הזהר

ר) (איכה ב. ש) (שם א) ב"א דמא צ"א. ת) (יחזקאל א) גח צו צ"ג ז"ח יד ס"ג שלי"ד שלי"ח תק"ח צג ס"ג שלי"ד. א) (שיר ב) לך עב צ"א. ב) (זכריה יב) ח"ג שב. ג) (ד"ה כב) ח"ג רלט: ד) (תהלים פו) ב"א קסו צ"ב.

דרך אמת י' ויורדין עמו ללחיו לייסר אותו בכל מיני יסורין ועונשין. כ] עיקר סוד הדבר תולה כאן בגווני התפוחים ולא בתפוחים עצמם ועיי' בפ' אחרי מות עד ע"א והאזינו רפו ע"ב.

ואנשי קדש תהיון לי

הסולם

מאמר

אינו דומה אל מראה. א"ר יצחק, כתוב, כתפוח בעצי היער וגו'. היינו כתפוח ולא תפוח, שפירושו, כתפוח הניכר בצבעיו, ובצבעים מתאחד הדבר. כי יחוד הקב"ה הוא בסוד ג' קוין שהם סוד לבן אדום ירוק, כמו שיש בתפוח. שפירושו חסד דין רחמים. אמר ר' יהודה, אלו לא באתי כאן אלא לשמוע דברים אלו היה די לי.

תקטז) תאנא כתיב והיה וגו': למדנו, כתוב, והיה הנכשל בהם ביום ההוא כדוד. היינו, רק כדוד, ולא דוד. שפירושו, כדוד, שאמר, והנה בעניי הכינותי לבית ה'. וכתוב, כי עני ואביון אני. והוא היה מלך על מלכים וקרא עצמו כן. אמר ר' אבא, אשרי הם ישראל, שהקב"ה לא קרא אותם, כקדש, אלא קדש ממש. שכתוב, קדש ישראל לה', ומשום זה כל אוכליו יאשמו. כמו זר האוכל קדש.

תאנא

תקיד) ההוא גברא דלייט וכו': איש אחד קלל את חבריו. עבר שם ר' ייסא, ואמר לו, כרשע עשית. בא לפני ר' יהודה, לדין. אמר לו, לא אמרתי לו רשע, אלא כרשע, שהראה מעשיו כרשע, ולא אמרתי שהוא רשע. בא ר' יהודה ושאל על המעשה לפני ר' אלעזר. אמר לו, ודאי שלא נתחייב, מאין לנו, כי כתוב, היה ה' כאויב, ולא אויב, שאם לא כן לא היה נשאר גזע מישראל בעולם. כעין זה היתה כאלמנה. ולא אלמנה, דהיינו כאלמנה, שבעלה הלך למדינת הים והיא מחכית עליו. שלהיותה לבדה בלי בעלה מדמה אותה לאלמנה.

תקטו) אמר ר' חייא וכו': אר"ה, מכאן משמע זה, הלא משם נשמע. שהוא עיקר הכל, דהיינו האיטור של פסל ותמונה, שכתוב, ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם. שבהכרח, כמראה אדם ולא מראה אדם. הרי אשר כמראה

(דפו"י דף קכ"ב ע"א)

706

דקב"ה לא קרא לון כקדש, אלא קדש ממש, דכתיב קדש ישראל ליי, ובג"כ כל אכליו יאשמו וגו'.

תק"ז) תאנא, אמר ר' יוסי, מאי קא חמא קב"ה, למיהב דינין לישראל, בתר עשר אמירן. אלא הכי תנינן, מסטרא-דגבורה, אתייהבת אורייתא לישראל. בגיני כך, בעא למיתן שלמא בנייהו, בגין דאורייתא תהא נטירא מכל סטרוי. דאמר רבי אבא אמר רבי יצחק, לית עלמא מתקיימא, אלא על דינא, דאלמלא דינא, לא מתקיימא. ובג"כ עלמא בדינא אתברי, ואתקיים.

תקיח) תאנא, ר' אבא, כתיב ה) דינו לבקר משפט. וכי לבקר, ולא בכל יומא. אלא לבקר, עד לא ייכלון דיינין, ולא ישתון, דכל מאן דדאין דינא בתר דאכל ושתה, לאו נ דינא דקשוט הוא, דכתיב ו) לא תאכלו על הדם. מאי על הדם. אזהרה לדייני, דלא ייכלון עד דדייני דינא, דכל מאן דדאין דינא בתר דאכיל ושתה, כאלו ו חייב דמא דחבריה לאחרא, דהא דמיה ממש יהיב לאחרא. האי ע בממונא, כ"ש בדיני פ נפשות, דבעו דייני לאסתמרא, ז דלא למידן דינא אלא קדם דאכלו ושתו, ועל דא כתיב דינו לבקר משפט ק וכתבי, ט) אני יי עושה חסד ומשפט וצדקה בארץ כי באלה חפצתי נאם יי.

תקיט) תניא, אמר ר' יהודה, מאן דמשקר בדינא, משקר בתקוני מלכא. מאן תקוני מלכא. אינון דאתמר, דכתיב עושה חסד ומשפט וצדקה בארץ. וכתבי

חלופי גרסאות

ל ל"ג ואתקיים. מ ל"ג ר' אבא. נ דיינא. ט אתחייב. ע בממוניה. פ נפשו. צ ל"ג מן דלא עד וכתבי. ק דכתיב.

מסרת הזהר

ה) (ירמיה כא.) ו) (ויקרא יט) ויגש יו צ"ב.
ז) (ירמיה יט.)

דינו לבקר משפט

הסולם

מאמר

אזהרה לשופטים, שלא יאכלו קודם שדנו דין. שכל מי שדן דין אחר שאכל ושתה, כאלו מחיב דם חבירו ונותנו לאחר, כי דמו ממש נותן לאחר. ע"י דין שקר. זהו בכסף. כל שכן בדיני נפשות, שצריכים השופטים להשמר, שלא לדון דין, אלא לפני שאכלו ושתו. ועל זה כתוב, דינו לבקר משפט. וכתוב, אני ה' עושה חסד ומשפט וגו'.

תקיט) תניא, אמר ר' יהודה וכו': למדנו, אר"י, מי שמשקר בדין, משקר בתקוני המלך, מה הם תקוני המלך, הם אלו שלמדנו, שכתוב, עושה חסד ומשפט וצדקה בארץ, וכתוב, כי באלה חפצתי נאום ה', והכל, חסד ומשפט וצדקה, זה בזה תלוי, ר' יוסי אמר, אלו הם תקונים של הכסא, שהוא מלכות, שכתוב, צדק ומשפט מכון כסאך, וכתוב, והוכן בחסד כסא. תניא

תק"ז) תאנא אמר ר' יוסי וכו': למדנו אר"י, מה ראה הקב"ה לתת הדינים לישראל, דהיינו פרשת משפטים, אחר עשרת הדברות, ומשיב, אלא כך למדנו, מצד הגבורה ניתנה התורה לישראל, משום זה, צריכים לתת שלום ביניהם, ע"י דינים ומשפטים, כדי שהתורה תהיה שמירה מכל צדדיה, שאמר ר' אבא אמר ר' יצחק, אין העולם מתקיים אלא על דין, שלולא הדין לא היה מתקיים, ומשום זה נברא העולם בדין ונתקיים.

תקיח) תאנא ר' אבא וכו': למד ר' אבא, כתוב, דינו לבקר משפט, שואל וכי רק לבקר, ולא כל היום, ומשיב, אלא לבקר פירושו, עד שלא יאכלו השופטים ולא ישתו, שכל מי שדן דין אחר שאכל ושתה, אין הוא דין אמת, שכתוב, לא תאכלו על הדם, מהו, על הדם, הוא (דפו"י דף קכ"ב ע"א) 707

כי באלה חפצתי נאם יי. וכלא ר האי בהאי תליא. ר' יוסי אמר, אלין ו אינון תקוני כרסייא, דכתיב (ח) צדק ומשפט מכון כסאך. וכתיב (ט) והוכן בחסד * כסא.

כאן מתחיל אידרא דמשכנא

תקכ) ת תניא ברזא דרזין, רישא דמלכא, אתתקן בחסד א ובגבורה. ז בהאי רישא, תליין שערי, נימין על נימין, דאינון כל משיכותא דמתאחדן בהו עלאי ותתאי. מארי ב דמאריין, ג מארי דקשוט, ח מארי דמתקלא, ט מארי דיבבא, ד מארי

מסרת הזהר

חלופי גרסאות

(ח) (תהלים פט) נח ו ציה. ט) (ישעיה טז) ר ל"ג האי. ש ל"ג אינון. ת דתניא. א בכבורה. ב דמדקן. ח"ב קלג. רכ: ח"ג רכה. ת"ז ת"י כה: תכ"א ג. תכ"ב סז. ת"ע בהשמטות ת"ה קמב: תק"ח צז ט"א שליב קא ט"ג שיב קיג ט"ד ש"ג. ג ל"ג מארי דקשוט. ד ל"ג מארי דיללה מארי

דרך אמת ז) הנה השערות והניסין שמזכיר כאן הלא המה כתובים באידרא דנזיר ובאידרא זוטא דהאזינו והם רק עולמות נעלמות גנוזות אשר עין לא ראתה. ואל יסעה המעיין פה ובדומי ליה שיהיו ח"ו השערות או הנימין וכיוצא בו איזה דברים נשמיים רק הכל רוחניים וסודם מבורא ליודעי חן. ח) בעלי מעקל שאינון נוסים לדין הגמור ולא חסד הגמור רק בקו האמצעי שהוא רחמים. ומה שהזכיר אחריו מארי דרחמי ר"ל בעלי חסד. ט) בעלי תרועה והיא רמז אל בעלי הדין המשתלשלים ויונקים מצד הגבורה כנודע.

אידרא

הסולם

דמשכנא

תקכ) תניא ברזא דרזין וכו': למדנו בסוד הסודות, הראש של המלך, נתתקן בחסד וגבורה.

ביאור הדברים. מדרגה הראשונה, שבה עלתה ה"ת לנקבי עינים, וסיימה שם המדרגה, ואח"פ נפלו ממנה למדרגה שמתחתיה שה"ס צמצום ב', היא מדרגת ראש הס"ג דא"ק, אמנם בראש הס"ג עצמו לא נעשה שום שינוי משהו. אלא שיצאה מדרגה חדשה של עשר ספירות, שנתלו בע"ס דראש הס"ג דא"ק, והיא מכונה פרצוף השערות דראש הס"ג, אשר החלק שנשאר במדרגה, שהם גלגלתא ועינים ונקבי עינים, הם מכונים שערות רישא, והחלק שיצא ממדרגת ראש דס"ג שהם און חוטם פה, שנפלו למדרגה שמתחתיה, לג"ר דנקודים, הם מכונים שערות דיקנא, דראש הס"ג. (כמ"ש בתלמוד עשר ספירות בשיעור ו' דף ע"א ד"ה שערות עש"ה).

ובעולם התיקון נתלה פרצוף השערות בראש אריך אנפין דאצילות, אשר האח"פ שלו שהם שערות דיקנא, נפלו למדרגה שמתחתיה, שהם אר"א דאצילות ומלובשים שם בעת קטנות. ולעת גדלות, שנעשה זווג דע"ב ס"ג דא"ק, ומוריד ה"ת מפאתי הראש דס"ג דא"ק לסיום הדיקנא והדיקנא דס"ג עולה ומתחבר בשערות

פירוש. הג"ר שהם חב"ד, נקראים ראש המלך, הוא ז"א. וכיון שחב"ד אלו אינם בקביעות בז"א, אלא בשעת התפלה ובמועדים ובשבתות, אינם נחשבים לחו"ב אלא לחסד וגבורה. דהיינו ר"ק, וזה הפרש הגדול בין א"א שג"ר שלו הם בקביעות שהמה ג"ר ממש, כולו רחמים, לבין ז"א, שג"ר שלו אינם בקביעות, וע"כ אפילו בזמן שיש לו ג"ר שהם חב"ד, נחשבים לו כמו חג"ת, ויש בהם דינים. ומה שאין הוזהר חושב גם ת"ת, הוא, משום שאפילו בא"א אין הדעת מבחינת ראש אלא שהוא ת"ת שעלה לראש, והכריע בין חו"ב, ונעשה משום זה בחינת ראש וע"כ אין בו חידוש. בהאי רישא תליין וכו': בראש הוא, דז"א, תלויים שערות, שערות על שערות, שהם כל ההמשכות שעל ידיהן מתאחדות מדרגות עליונות ותחתונות. כלומר, שעל ידיהן עולה מדרגה התחתונה אל העליונה, ונעשות אחת. ומהם, מן השערות, נמשכים, אדוני האדונים, בעלי אמת, בעלי המשקל, בעלי אנחה, בעלי בכיה, בעלי דין, בעלי רחמים, טעמי תורה, סודות התורה.

דיללה, מארי דדינא, מארי דרחמי, וטעמי אורייתא, ורזי אורייתא, דכין, מסאבן, כלהו אקרון שערי דמלכא, כלומר משיכותא דאתמשך ממלכא קדישא, וכלא נחית מעתיקא ה סתימאה.

תקכא) מצחא דמלכא, פקידותא דחייבא, כד אתפקדן בעובדיהו, וכד

חלופי גרסאות

ה מוסף סתימאה קדישא.

דמשכנא

הסולם

אידרא

מארי דיללה, שבשליטת קו השמאל בלי ימין נמשכים ממנו דינים קשים, וכל הדבוק בו, מיבב ומילל, ומכונים מארי דיבבא ומארי דיללה, וכן מכונים מארי דדינא, וכשקו האמצעי מיחד השמאל עם הימין, יוצא מקו אמצעי מארי דרחמי, וכן, טעמי תורה, בסויה טעמו וראו כי טוב ה' וסודות התורה, ובעת הגדלות נמשכת מהם טהרה, ובעת הקטנות נמשכת מהם טומאה, כלהו אקרון שערי דמלכא, כלומר משיכותא דאתמשך ממלכא קדישא, שכל מיני המשכות שנמשכים מז"א באים מן השערות שלו, כמבואר בשערות ראש א"א, ח"ש, וכלא נחית מעתיקא סתימאה, שהוא א"א, ששערות ראש דא"א הן השורש לשערות ראש ז"א.

תקכא) מצחא דמלכא פקידותא וכי : המצח של המלך, שהוא ז"א, הוא פקידה של הרשעים, כשמעשיהם נפקדים, ונתגלה עונותיהם, או נקרא מצח המלך, כלומר, הגבורה מתגברת בדיניה ומתפשטת בצד שלה, וזה נשתנה ממצח עתיקא קדישא שנקרא רצון.

פירושו, ב' אונים, היס אבא ואמא עלאין, שהיס ג"ר דבינה, המצח, היס הדעת, המזווג לאו"א, כי שם נתקן המסך מן ה', שהיס מלכות, שעלתה לאור הבינה ומיעטה אותה לבחינת אויר, שהיס אור החסדים, ועל המסך הזה ד', שבתוך המצח מזווגים או"א עלאין בזווג גדול ונפלא מאד להשפיע שפע אור החסדים לכל העולמות, חווג הזה הוא זווג שאינו נפסק לעולם, שאין דוגמתו במדרגה אחרת, ולפיכך, אין ה' יורדת מן אויר דאו"א לעולם, כי אם היתה יורדת היה נפסק הזווג הגדול והנפלא הזה, ח"ס, כי חפץ חסד הוא, כי הוא, שהיא הבינה הנקראת הוא, חפץ בזווג הגדול להשפיע חסדים, ואינה חפצה שה' תרד מאויר שלה, ולהשפיע אור החכמה, כמבואר, ח"ס אשר מצח דא"א, נקרא מצח הרצון

בשערות רישא למדרגה אחת, או יורדת ג"כ ה"ת מפאתי הראש דא"א לסיוס הדיקנא שלו ואז חוזר הדיקנא דא"א ועולה לשערות רישא דא"א ומתחבר עמו למדרגה אחת, ובשעת חזרתו הוא מעלה עמו גם או"א לראש א"א, ומקבלים שם מחכמה סתימאה דא"א, ואחרי עלית הדיקנא עם או"א לראש א"א, נמשכות אחריהם כל חצאי מדרגות שלמטה מהם, שנפלו למדרגות שמתחתיהן, ועולות בחזרה למדרגתן שעל ידי זה גם כל מדרגה תחתונה שבעת קטנות היתה לה האח"פ מעליונה, עולה גם היא עם אח"פ אלו לעליונה, שכן ישסו"ת עולים לאו"א ע"י אח"פ דאו"א שהיו בהם בקטנות, וכן זרין עולים לישסו"ת ע"י אח"פ דישסו"ת שהיו בהם בקטנות, וכן נשמות הצדיקים עולים לזרין ע"י אח"פ דזרין שהיו בהם בעת קטנות, הרי שכל עלית התחתון לעליון להתאחד עמו לאחד, נעשה ע"י שערות דיקנא דא"א שהעלו את או"א לראש דא"א, שאחריה נמשכות עלית כל תחתון לעליון, כנ"ל, (ועי' לעיל בראשית א' דף צ' ד"ה בגין).

וזה אמרו, דאינון כל משיכותא דמתאחדן בהו עלאי ותתאי, שהשערות הן כל ההמשכה שעל ידיהן מתאחדות מדרגות העליונות והתחתונות לאחת, כי על ידיהן עולה כל מדרגה תחתונה לעליונה שלה, שאו"א עולים לא"א, וישסו"ת לאו"א, וזרין לישסו"ת, ונשמות הצדיקים לזרין כמבואר.

וכל המוחין דאצילות ובי"ע, הן כל מיני הקטנות והן כל מיני הגדלות יוצאים מפרצוף השערות האלו שבראש א"א, וכן מפרצוף השערות שעל ראש ז"א, נמשכות כל מיני המדרגות, של נשמות הצדיקים ח"ש, שנמשכין מהן, מארי דמארין, היינו מדרגת ג"ר דג"ר, כי ג"ר מכונה מארי, והיינו חכמה, מארי דקשוט, היינו בינה, מארי דמתקלא, היינו דעת שהוא קו האמצעי, השוקל הארת ימין ושמאל שיוכלו להאיר יחד, מארי דיבבא

(דפו"י דף קכ"ב ע"ב)

אתגליין חובייהו, כדין אקרי מצחא דמלכא. כלומר, גבורה אתתקף בדינוי, ואתפשט בסטרוי, ודא אשתני ממצחא דעתיקא קדישא, דאקרי רצון.

תקכב) עיינין דמלכא, אשגחותא דכלא, אשגחותא דעלאין ותתאין, וכל אינון מארי אשגחותא הכי אקרון. בעיינין, גווינין אתאחדן, ואינון גווינין אקרון, כל אינון מארי אשגחותא דמלכא, כל חד כפום ארחה, וכלהו גווינין דעינא אקרון. כמה דאתחזי אשגחותא, דמלכא, הכי גווינין מתערין.

תקכג) גביני דעיינין, אקרון, אתר דיהבין אשגחותא, לכלהו גווינין מארי אשגחותא. הני גבינין לגבי דלתתא, גבינין לאשגחותא, מההוא נהרא דנגיד ונפיק, אתר ה לאתמשכא מההוא נהרא, לאסתחאה בחוורא דעתיקא, מחלבא דנגיד מאמא. ם דכד גבורה מתפשטא, ועיינין מלהטן. בגוון סומקא, נהיר עתיקא קדישא חוורא דיליה, ך ולהטא באמא, ואתמלייא מחלבא, וינקא ל להני, ואסתחן כלהו

חלופי גרסאות

ו ל"ג דמלכא ז דההוא ח לאמשכא. ם דבהאי י בגו. כ ולקטא. ל לכלא; לדינא.

דמשכנא

תקכב) עיינין דמלכא אשגחותא וכו': העינים של המלך, היינו ההשגחה על כל, ההשגחה על עליונים ועל תחתונים. וכל אלו בעלי ההשגחה של המלך, נקראים כך, עינים. בעינים מתאחדים צבעים, דהיינו לבן אדום ירוק, ובאלו הצבעים נקראים כל בעלי ההשגחה של המלך, כל אחד לפי דרכו, וכולם נקראים צבעי העין, כמו שמתראה ההשגחה של המלך, כך מתעוררים הצבעים. אם הוא השגחה של חסד, הוא לבן, ואם של דין, הוא אדום, ואם של רחמים, הוא ירוק.

פירושו. השגחה הי"ס חכמה, כי אין השגחה אלא מאור החכמה, בסו"ה, כולם בחכמה עשית. ואומר, שעינים הי"ס ההשגחה, דהיינו חכמה. וג' גוויני עינא, הי"ס ג' קוין ימין שמאל אמצעי, שאין החכמה מתגלה זולת על כולם יחד, וע"כ כל גוון הוא בחינת השגחה מיוחדת, להיותו חלק מחכמה.

תקכג) גביני דעיינין אקרון וכו': גבות עינים, נקרא המקום שנותן השגחה לכל צבעי בעלי השגחה. גבות האלו כלפי מה שלמטה, דהיינו כלפי העינים, הן גבות. להסתכל ולהמשיך מנהר ההוא הנמשך ויוצא, שהוא בינה. הוא מקום למשוך מנהר ההוא, להתרחץ בלובן של עתיקא, דהיינו אור החסדים, מחלב הנמשך מאמא. ומפרש דבריו, כי כאשר הגבורה, שהוא קו שמאל, מתפשטת, והעינים

אדרא

הרצון, כי הדינים שבי' שעלתה שם, נתקנו למסך המזווג את או"א עלאין מחמת הרצון להשפיע לעולמות מאור החסדים הנמשך מזווג דלא פסיק של או"א עלאין.

אמנם המצח של ז"א, בשעה שאינו מקבל ממצח דא"א, אין שם הזווג הגדול דאו"א עלאין על הדינים של ה' שנכנסה באור הבינה, ונמצא שמסך הזה ד', משמש רק להעניש את הרשעים שחטאו, שלא יהנו מאור החכמה. וע"כ כנסה באור ומיעטה אותו לאויר.

וזה אמרו, כד אתפקדן בעובדיהו וכד אתגליין חובייהו, כדין אקרי מצחא דמלכא, דהיינו שבשעה שנגלו עונות התחתונים ואינם ראויים לקבל אור החכמה, אז משמש המצח של המלך להעלים מהם אור הזה, מכח ה' שעלתה לאור אשר שם, ומיעטה אותו לאויר. וז"ש, כלומר, גבורה אתתקף בדינוי, לדון הרשעים, ואתפשט בסטרוי שהדין נתפשט להעלים האור מן הרשעים, ולהענישם. ודא אשתני ממצחא דעתיקא קדישא דאקרי רצון, כי במצח דעתיקא, שהוא א"א, נתתקן המסך הזה בסוד המצח שלו, כדי לזווג או"א עלאין בסוד הזווג דלא פסק לעלמין, וע"כ ה' שעלתה באור אשר שם, ונעשתה למסך, הוא לרצון גדול, שהרי עליה נעשה הזווג הגדול דאו"א עלאין, כמביאר לעיל. וע"כ נקרא מצח הרצון.

(דפו"י דף קכ"ב ע"ב)

עיינין, בההוא חלבא דאמא, דאתנגיד ונפיק תדיר. ההיז, רוחצות בחלב. בחלב דאמא, דנגיד תדירא ולא פסיק.

תקכד) חוטמא דמלכא ׀ קדישא, תקונא דפרצופא, כד מתפשטן גבורן, ומתאחדן כחדא, אינון חוטמא דמלכא ׀ קדישא. ואינון גבורן מחד גבורה אחידן ונפקין. וכד דינין מתערין, ׀ ונפקין ׀ מסטרייהו, לא מתבסמן, אלא ׀ בתננא דמדבחה. וכדין כתיב, ׀ וירח יי את ריח הניחות. שאני חוטמא דעתיקא, דלא

מסרת הוזהר

חלופי גרסאות

י' (שירה) ח"ג קלו : רמט. רצג : כ) (בראשית ח) ׀ מ"ג קדישא. נ"ג קדישא. ׀ ל"ג ונפקין. ׀ בסטרייהו. נח סא צ"ג

דרך אמת ׀ בעטן המזבח העולה מהקרבת הקרבנות ומעטן ההוא מסתפקין עצמן הבעלי דינים כמ"ט פ' נח דף פ ע"א.

אדרא

הסולם

דמשכנא

ושגבות העינים נותנות כח ההשגחה, לכל בעלי ההשגחה, דהיינו שנותנות כח לחכמה שתוכל להאיר שזולתן לא היתה מאירה. וז"ש, הני גבינין לגבי דלתתא, כי הן אותם הדינים שבמצח עצמו, אלא אותם שבמצח הם לזוג או"א עלאין, ואותן שבקעו ויצאו לחוץ, הן למה שלמטה מן המצח, דהיינו בשביל העינים. (והשאר כבר מבואר).

והעינים, שה"ס החכמה, ליהטות בצבע אדום מרוב הדינים, להיותה חכמה בלי חסדים. אז מאיר עתיקא קדישא, שהוא הכתר, את הלובן שלו, שהוא אור החסדים, ולוהט באמא, דהיינו באבא ואמא עלאין. ונתמלאה מחלב, שהוא אור החסדים, שקבלה מן הכתר, ויונתק את אלו העינים, ומתרחצות כל העינים מחלב ההוא דאמא עלאה, הנמשך ויוצא תמיד. שהחכמה שהיא העינים, מתלבשת בחסדים ההם. ז"ש רוחצות בחלב. דהיינו, עיניו כיונים על אפיקי מים רוחצות בחלב יושבות על מלאת שהן רוחצות בחלב דאמא שנמשך תמיד ולא נפסק, כי זוג דאו"א עלאין הוא זוג דלא פסיק כנ"ל בדבור הסמון.

תקכד) חוטמא דמלכא קדישא וכי : החוטם של המלך הקדוש, שהוא ז"א, הוא תקון הפרצוף, כאשר הגבורות מתפשטות ומתאחדות יחד, הן החוטם של המלך הקדוש, ואלו הגבורות בגבורה אחת מתאחדות ויוצאות. וכשהדינים מתעוררים ויוצאים כל אחד מצד שלו, אינם מתבשמים אלא בעשן המזבח, ואז כתוב, וירח ה' את ריח הניחות. ומשונה הוא החוטם של עתיקא, שהוא א"א, שאינו צריך, לעטן המזבח, כי ארץ אפים נקרא לגמרי, והארת החכמה סתימאה נקראת חוטם שלו. וזהו תהלה, שכתוב, ותהלתי אפסם לך. ועל זה העיר דוד המלך, תהלה לדוד וגו'.

פירוש. השערות הנקראים גבות עינים ה"ס כחות הדין הנמשכים מן המצח, דהיינו מן המסך ר"ל שבאור אשר שם, שעליו מזדווגים או"א עלאין בזוג דלא פסיק, ונתלות בסיום המצח. ולפיכך, כחן יפה לעורר את אמא עלאה, שתשפיע החלב שלה, שה"ס אור החסדים, לרחוץ בו העינים, שה"ס חכמה. ולולא השערות האלו, לא היתה אמא עלאה משפעת החסדים לרחיצת העינים. ובלי חסדים אין החכמה יכולה להאיר, שזה נבחן, שהעינים ליהטות בצבע אדום. כמ"ש בפנים.

פירוש. החוטם ה"ס קו אמצעי המיוחד ב' הקוין ימין ושמאל זה בזה, שהם ב' העינים. כי ב' פעמים חב"ד יש בראש א) ב' אודנין ומצחא, והם חב"ד דאו"א עלאין, שהחכמה נעלמת בהם. ב) ב' עיינין וחוטמא, והם חב"ד דיסור"ת, שבהם מתגלית החכמה, והיינו על ידי קו האמצעי, שהוא החוטם. ונדוע, שקו האמצעי, הוא הנושא להדינים של מסך דחירק, שהם ב' מיני דינים, של צמצום א' ושל צמצום ב', כמ"ע

וזה אמרו גביני דעיינין אקרון אתר דיהבין אשגחותא לכלהו גווינין מארי אשגחותא. כי הגבות מעוררות אמא עלאה להשפיע חסדים לרחיצת העינים שזולת החסדים ההם לא היתה החכמה מאירה, ונמצא (דפויי דף קכ"ב ע"ב) 711

אצטריך, דחוטמא דעתיקא, ארץ אפים בכלא אקרי, והוא נהירו דחכמתא
 סתימאה, אקרי חוטמא דיליה. והיינו ⁹ תהלה, ^ז דכתיב, ⁷ ותהלתי אחטם לך. ועל
 דא אתער דוד מלכא, ¹⁰ תהלה לדוד וגו'.

תקכה) אודנין דמלכא, כד רעוא אשתכת, ואמא ינקא, ונהירו דעתיקא
⁸ קדישא אתנהיר, מתערין נהירו דתרין מוחי, ונהירו דאבא ואמא, כל אינון
 דאקרון מוחי דמלכא, ומתלהטין כחדא. וכד מתלהטין כחדא, אקרון אזני יי'. דהא

מסרת הוהר

(7) (ישעיה מוז) ח"ג קל : קלח. רפט. רצד.
 (10) (תהלים קמה) וארא מד צ"א.

חלופי גרסאות

9 פ ל"ג תהלה. ז מוסף דכתיב תהלה לדוד וכתיב
 [דכתיב]. 8 ק ל"ג קדישא.

אידרא

הסולם

דמשכנא

אקרי חוטמא דיליה. והטעם שנקרא חוטם,
 הוא מלשון גבול וסיום, ח"ש, ותהלתי אחטם
 לך. אחטם הוא מלשון חתימה, והוא כמו אחתם,
 שמסיים ההארה שנקראת תהלה. מלשון בהלו
 נרו עלי דאשי. ח"ש והיינו תהלה. כי הארת
 החוטם מכונה תהלה.

תקכה) אודנין דמלכא, כד וכו':
 האזנים של המלך, הם, כאשר הרצון נמצא,
 ואמא מניקה אור החסדים לז"א, והארת עתיקא
 קדישא האירה, מתעוררת הארת ב' מוחות,
 והארת אבא ואמא, וכל אלו הנקראים מוחות
 המלך, ומתלהטים יחד. וכשמתלהטים יחד
 נקראים אזני ה'. כי נתקבלה תפלותיהם של
 ישראל, ואז נמצא התעוררות לטוב ולדע,
 ובהתעוררות הזו מתעוררים בעלי כנפים,
 שמקבלים קולות העולם, וכולם נקראים אזני
 ה'.

פירוש. יש הארת ג' מוחין, שהם חכמה
 בינה דעת, והוא להשפעת החכמה. ויש הארת
 ב' מוחין, שהם חכמה ובינה בלבדם, והוא
 להשפעת אור החסדים. וב' אודנין ה"ס או"א
 עלאין המשפיעים חסדים בזווג דלא פסיק,
 כנ"ל, שהם הארת ב' מוחין. ח"ש, כד רעוא
 אשתכת ואמא ינקא שאמא עלאה מניקה
 אור החסדים לז"א, ונהירו דעתיקא קדישא
 אתנהיר, כי אור החסדים נמשך מהארת
 הכתר, שנקרא עתיקא קדישא, או מתערין
 נהירו דתרין מוחי שאז נעשה זווג מן ב'
 מוחין בלבד, כי הזווג של ב' מוחין הוא
 להשפעת חסדים לז"א, ונהירו דאו"א, שהוא
 זווג או"א עלאין, כל אינון דאקרון מוחי
 דמלכא דהיינו חו"ב, כי דק חכמה ובינה
 נקראים מוחין דמלכא, אבל הדעת, אינו בעקרו
 אלא

(כמ"ש לעיל פרשת לך דף י"ג ד"ה ונתבאר).
 ומלבד אלו יש בו גם הדינים שבקו שמאל
 שהוא העליון שלו ודינים שבעליון מוכרחים
 להיות בתחתון, ונמצא יש בו ג' מיני דינים.
 דינים עליונים דקו שמאל מסוד נקודת השורק,
 וב' מיני דינים דמסך נקודת החירק.
 וכשמתאחדים יחד, אז נשלם כחו של קו
 האמצעי להכריע וליחד ב' הקוין ימין ושמאל
 זה בזה, ח"ש, כד מתפשטן גבורן
 ומתאחדן כחדא אינון חוטמא דמלכא
 קדישא, שמיחודם יחד נעשה קו האמצעי
 הנקרא חוטם, ומגלה החכמה. אמנם
 כשמתאחדים יחד, עולים כולם לגבורה עליונה,
 דהיינו לדינים דקו שמאל, ומתבשמים שמה.
 ח"ש, ואינון גבורן מחד גבורה אחידן
 ונפקין, דהיינו שנכללו בגבורה דקו שמאל,
 ומשם יוצאים ופועלים. ואם מתקלקל יחודם
 זה בזה, ופועלים בפרוד, אין להם תקון אלא
 ע"י עשן המזבח, העולה מן הקרבנות, כי עשן
 הקרבן כולל האיחוד של ג' מיני גבורות ההם,
 ח"ש, וכד דינין מתערין ונפקין
 מסטרייהו, דהיינו שכל אחד יוצא לצד שלו
 ואינם מאוחדים, לא מתבסמן אלא בתנא
 דמדבחא, שעשן המזבח מאחד אותם שוב,
 ואז כתוב, וידח ה' את ריח הניחוח, דהיינו
 שמתגלה החכמה הנקראת ריח.

וכל זה אמוד בחוטם דז"א, ששם מתגלה
 החכמה דישסו"ת, כנ"ל, שחכמה זו אינה מתגלה,
 אלא על ידי תקון הדינים, בסוד ריח. והיא
 אינה חכמה ממש, אלא בינה שחזרה להיות
 חכמה, אבל בחוטם דז"א, אינו צריך לתיקונים
 הנ"ל, כי בו מאיד חכמה ממש שלו, הנקרא
 חכמה סתימאה. ח"ש שאני חוטמא דעתיקא
 וכו', והוא נהירו דחכמתא סתימאה,
 (דפריי דף קכ"ב ע"ב) 712

אתקבילת צלותהון דישראל. וכדין אתערותא לטב ולביש, ובאתערותא דא, מתערין ^ט מארי דגדפין, ^ד דנטלין קלין ^ש דעלמא, ^ה וכלהו אקרון אזני יי. תקכו) אנפוי דמלכא, נהירו דאבא ואמא, ואתפשטותא דלהון, דנהרין ^א וסחרין, ולהטין בהאי רישא דמלכא. וכדין ^ב סהדותא אסתהד ^ג במלכא מנייהו. ^ד דיוקנא דמלכא, יקירותא מכלא. מרישא שארי חסד עלאה, וגבורה. ונהירו דאבא ואמא אתפלג, נהירו דאבא בתלת נהורין, ואמא בתרין, הא חמשה. חסד ^ה וגבורה בחד נהורא, הא שיתא. לבתר, אתערט חס"ד, ^ו ואתלהיט ^ז ואתנהיר בתרין

חלופי גרסאות

ד ומטלין קלא. ^ט בעלמא. ^ת מוסיף וכלהו הני. ^א וסהדין. ^ב אתסהדי. ^ג מוסיף במלכא דמלכא. ^ד דיקנא. ^ה הגבורה. ^ו ואתנהיר. ^ז ל"ג ואתנהיר.

דרך אמת ^ע) הם כיתי מלאכים המעופפים בעולם לשמוע מה שהאדם מוציא מפיו אם טוב אם רע והם מביאים הדיבור לפני הקב"ה לידון האדם עליו אשר עליו רמז שלמה המלך ע"ה (קהלת י') כי עוף השמים יוליך את הקול והוא מנאר נאידרא רבא וזוטא.

דמשכנא

הסולם

אידרא

באור אחד, הרי ששה. לאחר כך, מתערט החסד ולוהט בשני אורות שהאירו, והם שמונה, והגבורה האירה באור אחד, הרי תשעה אורות. וכאשר כל האורות מתחברים יחד, הם נקראים צורת המלך. ואז כתוב, ה' כגבור יצא כאיש מלחמות יעיר קנאה וגו'. כי אין הארת החכמה נמשכת אלא בגבורה.

פירוש. כי נתבאר לעיל (בראשית א' דף ט"ו ד"ה ההוא) איך האורות דבינה עלאה שיצאה מראש דא"א, שה"ס או"א, אינה נשלמת אלא בביאתה בסדר ג' נקודות, חולם שורק וחירק, בזה אחר זה. שתחילה יוצאת נקודת החולם, שה"ס עלית המלכות למקום בינה, שאז מתחלקת הבינה לשני חצאים, שכתר וחכמה שלה נשארו במדרגה, ובינה ותו"מ שלה נפלו למדרגה שלאחריה, דהיינו לז"ת דבינה שנקראים אמא, או ישו"ת. וכתר וחכמה שנשארו במדרגה, נתקנו ונעשו לג"ר, חב"ד, אע"פ שאין בהם אלא אור דחסדים, ונקראים אבא או או"א עלאין. וכן נתחלקו הז"ת דבינה, הנקראות אמא, לב' חצאים, שכתר וחכמה נשארו במדרגה, ובינה ותו"מ נפלו ממנה למדרגת ז"א. אבל היא לא נתקנה בג"ר, אלא נשארה בו"ק חסר ראש, דהיינו בב' אורות נפש רוח המלובשים בב' כלים, כתר וחכמה. וז"ש, ונהירו דאבא ואמא אתפלג, דהיינו ביציאת נקודת החולם, שה"ס עלית המלכות לבינה, שאז נתחלקה בינה עלאה לשתי מדרגות לאבא, שה"ס ג"ר דבינה, ולאמא, שה"ס ז"ת דבינה. נהירו דאבא בתלת נהורין, כי

אלא ת"ת שעלה והכריע בין חו"ב, וע"כ אינו מוח גמור. וכך מתלווה כחזא, אקרון אזני ה', והוא משום ב' טעמים, א) דהא אתקבילת צלותהון דישראל, שהתפללו לגילוי אור החסדים ונתקבלה תפלתם ונשפצו החסדים. וע"כ נקראים אזנים השומעים את התפלה. ב), וכדין אתערותא לטב ולביש, כי יש שם משפט אם המסך שעליו נעשה הזווג הוא טוב או רע, כי בעת הקטנות הוא רע, שאז הוא מעניש את הרשעים. ואם בעת הגדלות הוא טוב, שכולו רחמים. ולפיכך הם נקראים אזנים, מלשון מאוני משפט. ובאתערותא דא מתערין מארי דגדפין דנטלין קלין דעלמא, שבעלי כנפים, שהם המלאכים המקבלים קולות העולם, שה"ס העלאת מ"ן, בסו"ה ועוף השמים יוליך את הקול, הם מתעוררים ע"י הזווג הזה דאו"א עלאין, להעלות שמה מ"ן.

תקכו) אנפוי דמלכא, נהירו וכו': הפנים של המלך, שהוא ז"א, הוא הארת אבא ואמא והתפשטות שלהם, על סדר ג' נקודות, חולם שורק וחירק (כנ"ל ב"א דף ט"ו ד"ה ההוא ע"ש) שמאירים בחולם, ומסבכים בשורק, ולהטים בחירק, בראש הוה של המלך. ואז נמשך מהם עדות, דהיינו הארת החכמה, המעידים במלך, שהוא ז"א. צורת המלך, היא יקרה מכל. הראש, שורה בו חסד עליון וגבורה. (כנ"ל אות תק"כ) והארת אבא ואמא מתחלקת הארת אבא בשלשה אורות, והארת אמא בשני אורות, הרי חמשה אורות. חסד וגבורה נכללים

ה נהורין ואינון תמנייא. * לבתר אתעטר. וגבורה, אתנהיר בחד, הא תשעה. וכד מתחברן כלהו נהורין כחדא, אקרונ. דיוקנא דמלכא, וכדין כתיב, * יי כגבור יצא כאיש מלחמות יעיר קנאה וגו'.

תקכו) שפוון דמלכא, הכי תאנא, כד * אתנהיר נהירו דאבא, נהיר בתלת נהורין. מחד נהורא, נהיר חסד עלאה. מחד נהורא, אתנהיר נהירו דאקרי מוחא דמלכא. וחד נהורא, הוה תלי, עד דאתנהיר נהירו דאמא. וכד אתנהיר אתנהיר בחמש נהורין.

תקכח) במאי אתנהיר מחד שבילא, דטמיר וגניו, * דאתדבק ביה אבא, דכתיב, * נתיב לא ידעו עיט וגו'. כמה דאתדבק דכורא בנוקבא, ואתעברת,

מסרת הזהר

חלופי גרסאות

ח מוסיף נהורין דאתנהיר. * וגבורה וליג לבתר אתעטר. * דיוקנא. * אתלהיט.

ג) (ישעיה מב) בשלח כא צ"ל. * (איוב כח) כ"א רנב צ"ב.

אדרא

הסולם

דמשכנא

ובזה יש ב' בחינות, א) שאחר שנתיחדו זה בזה מאיר רק קו ימין שהוא חסד. והיינו המדרגה של תרין נהורין. ב) שאחר שמתיחדים זה בזה מאיר אור השמאל בהתלבשות הימין, וז"ש, לבתר אתעטר, וגבורה אתנהיר בחד, שאח"כ נתעטר פעם ב' והגבורה, שהוא אור קו השמאל מאירה בהארתה לברה ע"י התלבשות בחסד. ע"כ נקודת החירק. וכשמתחברים כל האורות הללו יחד, נקראים צורת המלך.

תקכו) שפוון דמלכא, הכי וכו': השפתים של המלך. כך למרנו, כשהאיר אור אבא, שהוא אורא עלאין, האיר בשלשה אורות: מאור אחר שהוא חכמה, האיר חסד עליון, ומאור אחר שהוא בינה, האיר אור הנקרא מוח המלך. ואור אחר שהוא דעת, ששם עלתה ה' באויר, כנ"ל בדבור הסמוך, היה תלוי ועומד, עד שהאיר אור אמא, שהוא ישו"ת, שבה חזרה ויצאה ה' מאויר, וחזר האור למקומו. וכשחזר האור, האיר בחמשה אורות, נרנח", בכלים דכח"ב תו"מ. כנ"ל בדבור הסמוך.

תקכח) במאי אתנהיר מחד וכו': שואל, ממה האירה אמא. ומשיב, משביל אחד הנעלים וגנוה, שנתדבק בו אבא. שכתוב נתיב לא ידעו עיט, כמו שמתדבק דכר בנוקבא. פירוש, מן המלכות שעלתה למקום בינה, נתקנו ב' יסודות, כי נתערבו זו בזו, והמלכות שקבלה צורת בינה, נעשתה יסוד הבינה שבאבא, ומן צורת המלכות עצמה, נעשתה יסוד החכמה

אבא נתקן בבחינת ג"ר דהיינו ג' אורות חב"ד. ונקראים ג"כ אורא עלאין. ואמא בתרין, כי אמא אין בה אלא ב' כלים כתר וחכמה עם ב' אורות נפש רוח, והיא לא נתקנה בג"ר מחמת שצריכה לאור החכמה. והיא נקראת ג"כ ישו"ת. ועד כאן ה"ס נקודת החולס.

ואח"כ יוצאת נקודת השורק, שה"ס ירידת המלכות ממקום בינה למקומה עצמה, שאו בינה ותו"מ שנפלו מאמא חוזרים ועולים ומתחברים במדרגת אמא, ונשלמה בה' כלים כו"ח בינה ותו"מ, ובה' אורות נרנח". אמנם הבינה ותו"מ שעלו לא נתחברו בכוח לגמרי אך כו"ח שנשארו במדרגה נתקנו לקו ימין. שהוא חסד, ובינה ותו"מ שנפלו וחזרו, נתקנו לקו שמאל, שהוא גבורה, והשליטה היא לקו שמאל. וז"ש, חסד וגבורה בחד נהורא, שאו יצאה נקודת השורק, שהחזירה בינה ותו"מ למדרגתם, ונתקנו לקו שמאל, שהוא גבורה, וכוח לקו ימין שהוא חסד, אבל בשליטת אור השמאל, ואור הימין שהוא חסד נעלם משם. וע"כ הוא נקודת השורק.

ואח"כ יוצאת נקודת החירק, שה"ס, ביאת קו האמצעי, המיוחד ב' הקוין חסד וגבורה זה בזה ומקיים הארת שניהם. וז"ש, לבתר אתעטר חסד, דהיינו ע"י הכרעת קו האמצעי ואתלהט ואתנהיר בתרין נהורין, שהחסד נתפשט בב' אורות, בקו ימין שהוא חסד ובקו שמאל שהוא גבורה. דהיינו בכח קו האמצעי.

ו ואולידת, ואפיקת חמש נהורין. ו מאינן חמש נהורין, אתגליפו חמשין תרעין, ו דנהורין סגיאין. חמשין אינן, לקבליהון, מ"ט פנים טהור, מ"ט פנים טמא, באורייתא, אשתאר חד, והאי חד אתנהיר בכלא, וההוא דאבא, ו הוה תלי. כד מתחברן כחדא, ומתיישבן במלכא, אקרין שפוון דמלכא. ובגיני כך, גזר מלין דקשוט.

תקכט) ופומא, בהו תלייא, פתיחותא ו דפומא. מאי פומא. אלא דעת ו גניז בפומא דמלכא, דאקרי ת"ת. ו פשיטותא ו דתפארת, דכל ו אוצרין וכל גוונין אתאחדן ביה. דכתיב, (ו) ובדעת חדרים ימלאו. ו וההוא דעת, ו הוא גניז, ת בפומא דמלכא. ומלייא כל אדרין ואכסדראין. וכד אתער נהירו דביה ונפיק, כדין אקרי פה יי. ושפוון דאינן תרין נהורין מאבא ומאימא, בשעתא דאתערען בההיא נהירו דדעת, מתחברן כחדא, ומלין אתגזרו בקשוט, בחכמה בתבונה ובדעת. וכדין, כל מלין דקב"ה, באלין אתגזרו.

תקל) א נהרין תלת אלין, ועיילין בגו לגו, ואתעטרו בחד. וכד מתחברן

חלופי גרסאות:

ל ואתיילדו. מ מוסיף מאינן חמש ומאינן. נ מוסיף כד הוה. ס רפיא. ע אתגניז; אנניז. ו תפארת פשיטותא. ו דכל ול"ג דתפארת דכל. ו ל"ג אוצרין וכל. ו והאי. ו הוה. ת באימא ומלכא; באימא ול"ג ומלכא א וכד מתחברן תלת אלין בעטורא חד ועיילין בגו לגו ואתעטרו בחד כדין.

מסרת הזהר

(ע) (משלי כד) שמות עט צ"ח.

דמשכנא

הסולם

אורא

תקכט) ופומא, בהו תלייא וכו': והפה של ז"א, הנה בהם, בשפתיים, תלוי פתחון הפה. שואל. מהו פה. ומשיב. אלא דעת גנוז בפה המלך, שנקרא תפארת. דהיינו ז"א, כי הדעת הוא התפשטות של תפארת. דהיינו ז"א, שה"ס ז"א, שעלה ונעשה קו אמצעי ליחד אבא ואמא זה בזה. שכל האוצרות וכל הצבעים נתאחדו בו, בדעת להיותו קו האמצעי, שכתוב, ובדעת חדרים ימלאו. ודעת ההוא גנוז בפומא דמלכא (כצ"ל) ומלא כל החדרים והאכסדרות. דהיינו שנתפשט בחג"ת נה"י דז"א, שחג"ת נקראין אידרין ונה"י אכסדרין. וכשנתעורר האור של הדעת ויוצא, או נקרא פה ה', והשפתיים, שהם ב' אורות של אבא ואמא בשעה שנפגשים באור ההוא של הדעת, מתחברים על ידו יחד, והדברים נחתכים באמת, בחכמה בתבונה ובדעת. ואו כל דברי הקב"ה באלו חב"ד נחתכים.

תקל) נהרין תלת אלין וכו': אלו השלשה, חב"ד, מאירים ובאים לפני ולפנים. דהיינו בראש ז"א, בבחינת אמא, ומשם מתפשטים ומתעטרים באחד, שהוא. גופו של ז"א, דהיינו מטעם האמור לעיל, כיון דתלת

דאמא

החכמה דאבא. הנקרא שביל ונתדבק בו כדכר בנוקבא, שה"ס שער הנ' שעליה נאמר נתיב לא ידעו עיט. והשביל דחכמה דאבא, האיר בנתיב דבינה דאבא, והבינה שבאבא נתעברה והולידה והוציאה חמשה אורות, כח"ב תו"מ דאמא, שהיא ישו"ת. והיינו על סדר ג' הנקודות חלם שורק חירק כמבואר בדבור הסמוך. ומאלו חמשה אורות, נחקקו חמשים שערים של אורות רבים. שהם כח"ב תו"מ שכל אחת נכללה מעשר ספירות. חמשים הם, וכנגדם מ"ט פנים טהור ומ"ט פנים טמא בתורה, נשאר אחד שאינו בחשבון זה, דהיינו שער ה', ואחד הזה האיר את הכל. שה"ס השביל דאבא, שעליו נאמר, נתיב לא ידעו עיט, שהוא משה, המכונה עיט, שגם לו לא נמסר שער הנ'. ואור ההוא דאבא, שהוא אור הג' שנשאר תלוי עד שהאיר אור אמא, כנ"ל, נשאר תלוי גם לאחר יציאת ה' מאויר דאמא. כי באבא אין ה' יוצאת מאויר שלו לעולם, כנ"ל בדבור הסמוך. כאשר אבא ואמא מתחברים יחד ומתלבשים במלך, שהוא ז"א, הם נקראים, שפתי המלך. כי אבא התלבש בשפה עלאה, ואמא בשפה תתאה, ומשום זה, גזר דברי אמת.

(דפו"י דף קכ"ג ע"א)

בעטורא חד, כדין אקרון⁹ חכו ממתקים. ואינון חיד דמלכא, ואקרון, ב מתיקא דמלכא. ועל האי כתיב, צ טעמו וראו כי טוב יי. ובהאי חיד, תליין כל אינון שליטין והורמנין דמלכא, דכתיב, ק וברוח פיו כל צבאם.

תקלא) בהאי חיד שלימותא דכלא אשתכח. ובגיני כך, ג כל אתוון דאינון בהאי אתר שלימותא⁹ ד אתחזייתא בהו. אחה"ע, א, נהירו דעתיקא קדישא סתימאה דכל סתימין. ה, נהירו דחכמתא, דלא אשתכח ולא אתדבק דכתיב, ו לא ידע אנוש ערכה. ה, נהירו דאימא, דנהיר ונגיד ונפיק, ומשקי לכלא, ה וינקא לבנין, עד דמטי ההוא רבות, ומלי ו לצדיק, ואיהו אתקטר בנוקבא תתאה, ז ואתברכא מניה, ולא מתפרשין דא מן דא. חוור מגו סומק, דכתיב ט הר המור גבעת הלבונה. ע, נהירו דע' ה אנפין, דאתזנו מהאי רוחא, ס דנפיק מן פומא, כדין ע' שמהן דקב"ה. לקבלהון בארעא, ט כל הנפש לבית יעקב הבאה מצרימה שבעים. דהא יעקב אילנא בארעא, ואינון ע' נפש, ע' ענפין.

תקלב) מאלין אתוון, נהירין ארבע אחרנין. מא' נהיר גימ"ל, דאיהי אגר טב

חלופי גרסאות

מסרת הוהר

ב מתיקן. ג ל"ג כל. ד אתחזיין. ה וינקן. ו לצדק.
ז ואתברכאן. ח ענפין. ט דנהיר. י ל"ג ע' גסש.

9 (שיר ה) ח"ג לט : עד. רצה : צ) (תהלים לד) שמות קו צ"ט. ק) (שם לג) ב"א שר צ"א. ר) (איוב כח) תולדות מח צ"ב. ש) (שיר ד) וירא יד צא ת"ז בהשמטות ת"ו קמה : ת) (בראשית מו) וירא קמג צ"ב.

דוד אמת 9 נראים בהם אותיות אחה"ע ועיין ביאורו בפ' האזינו רצה ע"א.

דמשכמא

הסולם

איזרא

כל, ומניקה את הבנים, שהם זין, עד שמגיע משחת קדש הוה וממלא את הצדיק, שהוא יסוד, והוא מתחבר בנוקבא התחתונה, שהיא המלכות, המתברכת ממנו, ואינם נפרדים זה מן זה, ושפע הזה דאמא, הוא לבן מתוך אדום, כלומר, שהשמאל שהוא אדום כלול בימין שהוא לבן, שכתוב, הר המור גבעת הלבונה. שמקרא הזה נאמר על אמא, אשר מור הוא אדום ולבונה הוא לבן. ע' היא אור של ע' פנים, הגיונים מן הרוח היוצא מן הפה, והם ע' שמות של הקב"ה, שהוא ז"א, שכנגדם בארץ, כל הנפש לבית יעקב הבאה מצרימה שבעים. כי יעקב הוא אילן בארץ, כנגד ז"א, וע' נפש שלו הם ע' ענפים של האילן.

תקלב) מאלין אתוון נהירין וכי : מאלו ד' אותיות אחה"ע, מאידים ארבע אותיות אחרות, גיכ"ק, שהם ממוצא החיד, מא' דאחא"ע מאירה הג' דגיכ"ק, שהיא שכר טוב לצדיקים שנקרא גמול, דהיינו גימל, ועל זה כתוב, אז תתענג על ה'. מ' דאחא"ע, מאירה ה' דגיכ"ק, שהיא חכמה, וכולה נסתמה ב', שהיא

דאמא מחד נפקי, מתפארת שעלה לשמ בבחינת קו אמצעי, ע"כ חד, שהוא ת"ת בתלת קיימא (בראשית א' אות שס"ג) וכשמתחברים החב"ד בעטרה אחת, אז נקראת העטרה חכו ממתקים, והם חיד המלך הנמצא בתחילת הגוף, ונקרא מתיקות המלך, ועל זה כתוב, טעמו וראו כי טוב ה', כי חוש הטעם הוא בחיד ובחיד הזה תלויים כל אלו השליטים ושדים של המלך, שכתוב, וברוח פיו כל צבאם.

תקלא) בהאי חיד שלימותא וכי : בחיד הוה נמצא השלמות של הכל, ומשום זה כל האותיות הנמצאות במקום הזה, השלמות נראתה בהם. ד' אותיות אחה"ע, הן ממוצא הגרון, וסודן, א' היא, האור דעתיקא קדישא, הסתום מכל הסתומים, שהוא כתר, ח' היא אור החכמה, שאינה נמצאת ואינה מושגת, כי היא נסתמה במוחא סתימאה דא"א ואינה נמשכת לפרצופי אצילות, שכתוב, לא ידע אנוש ערכה. ה' היא אור אמא, שהיא בינה החוזרת להיות חכמה, שכל החכמה, שבפרצופי אצילות, נסתמה באה, המאירה ונמשכת ויוצאת ומשקה את (דפו"י דף קכ"ג ע"א)

לצדיקייא, דאקרי גמול, ועל דא כתיב (א) אז תתענג על יי. מח' נהיר ירד, דהיא חכמה, כלא אסתים בירד, דאיהי סתימא מכל סטרוי, ובג"כ, לא אשתכח, דכתיב. (ב) ולא תמצא בארץ החיים. מה, נהיר כ"ף. דאיהו נהירו ומשח רבות, דאתרק מאימא, להווא אתר דאתקרי קרן, כ ואקרי קרן היובל. ודא מלכות דוד. ובגין כך, לית משיחא, אלא ברזא דכ"ף.

תקלג) ק' מ מע' נהיר ק'. כמה דע' שבעין, כך ק' מאה, נ דאינון שלימו, והכי הוא, ובגין כך, בהאי חין שלימו ס דכלא. וכל מאן דידע רזא דא, ואזדהר ביה, זכאה חולקיה.

תקלד) גופא דמלכא, אתפשטותא דתפארת, דגוונין ביה מתחברן. דרועין דמלכא, נהירו דחסד וגבורה. ובגין כך ימין ושמאל. מעוי בדעת ע אתתקנו, עייל ברישא, פ אתתקנו ואתפשט לגו, ובגו גופא.

תקלה) שוקין אתאחדן בתרין נהורין, ואינון תרין נהורין ממש. שוקין ותרין כליין. כלהו צ מתחברן באתר חד, דתמן אתכנש כל רבות, וכל משחא דגופא. ומתמו, פ שריין כל ההוא רבות, לאתר דאתקרי יסוד עולם. יסוד מההוא אתר דאקרי עולם. ומאן ה איהו. נצח והוד, ועל כן, יי צבאות שמו ביה בריך שמיה לעלם ולעלמי עלמין.

חלופי גרסאות

מסרת הוהר

כ ואתקרי. ל מוסיף משיחא דדוד. מ ל"ג מע' נהיר ק'. נ דאיהו. ס מוסיף דכלא שלמא דכלא. ע אתתקנו. פ ל"ג אתתקנו. צ תליין; תליין ומתחברן. ק שדיין. ר אינון.

(א) (ישעיה נח) ב"א ריא צ"ב. (ב) (איוב כח) תולדות מח צ"ב.

דמשכנא

הסולם

אירא

ת"ת, אשר בו מתחברים הצבעים לבן ואדום, שהם ב' קוין ימין ושמאל, והגוף הוא קו האמצעי המיוחד. זרועות המלך, הן האורות של חסד וגבורה, ומשום זה הן ב' קוין ימין ושמאל, אשר הגוף הוא קו האמצעי המיוחד. מעיו, פירושו פנימיות, והם מתקנים בדעת, הנכנס בראש ומכריע בין ב' הקוין חכמה ובינה, ומתפשט לפנימיות ובתוך הגוף, שהוא ת"ת. תקלה) שוקין אתאחדן בתרין וכי: השוקים, מתאחדים בשני אורות, והם שני אורות ממש. דהיינו נצח והוד. השוקים ושתי כליות, כולם מתחברים במקום אחד, כי שתי כליות הן ג"כ נצח והוד, ששם מתקבץ כל המשחה, וכל השמן של הגוף, ומשם, מנו"ה, נמשכת כל שמן משחת קדש ההיא למקום שנקרא יסוד עולם. דהיינו יסוד המקום ההוא שנקרא עולם, ומי הוא, הוא נצח והוד. ועל כן, ה' צבאות שמו, כי נ"ה נק' צבאות. ברוך הוא ברוך שמו לעולם ולעולמי עולמים.

שהיא סתומא מכל צדדיה, שאין בתוכה לבן ומשום זה לא נמצא החכמה, שכתוב, ולא תמצא בארץ החיים. כמ"ש לעיל. מן ה' דאחיהע מאידה כ' דגיכ"ק, שהיא אור ושמן המשחה שהורק מאמא למקום ההוא שנקרא קרן. ונקרא קרן היובל. כי קרן הוא מלכות, ויובל הוא בינה, וכסהמלכות מקבלת שפע הבינה, נקראת קרן היובל. וזהו מלכות דוד. ומשום זה אין משיחה למלכים אלא בסוד כ"ף.

תקלג) ק' מע' נהיר וכי: ק' של גיכ"ק, הוא, כי מע' דאחיהע מאידה ה'ק' דגיכ"ק, כמו שהע' הוא שבעים, שיש בה ז"ט חג"ת נהי"מ שבכל אחת עשר ספירות, כנ"ל. כך ק' הוא מאה, כי יש בה גס ראונו, ומשום שהם השלמות של הע"ס. וכך הוא, ומשום זה, בחין הזה נמצא השלמות של הכל. וכל מי שידוע סוד הזה ונוהר בו, אשרי חלקו.

תקלד) גופא דמלכא אתפשטותא וכי: הגוף של המלך, הוא התפשטות של ספירת

תקלו) כל הני תקונין, אתיין לאתחברא בחד, עד דכל רבות קדשא, נטיל
 ש כלא האי יסוד, ואשדי לנוקבא, ומתברכא מניה. אימתי מתברכא * מניה.
 בשעתא דאתקנו דינין דלתתא. וכד דינין מתתקנין לתתא, מתתקנין לעילא,
 וכל תקונין דמלכא, בחדוותא, בשלימו, דאינון שמא קדישא, ה והוה כלא חד.
 וכדין הוא שארי בגווייהו, דכתיב (א) אלהים נצב בעדת אל בקרב אלהים ישפוט.
 תקלז) וכד דינין לא מתתקנין לתתא, כביכול הכי לעילא. דכל תקונין לא
 מתישרן הכי, דהא אימא אסתלקת מעל בנין, א ובנין לא ב ינקי, דהא יסוד לא
 אשרי בנוקבא, וכל דינין מתערין, צ וחויא תקיפא שלטא. כביכול, תקוני מלכא
 על דינא אסתלקו, דכיון דהאי נוקבא לא מתברכא, וצדיק לא נטיל. וחויא תקיפא
 שלטא. ווי לעלמא דינקא מנייהו.

תקלח) אמר ר' אלעזר, כל הני תקונין, אבא גלי לון, בגין דלא ייעול
 [ק בכסופא לעלמא דאתי. השתא אמאי אצטריכו לאתגלאה. אמר ליה ר' אבא.
 ההוא דאנא כתבנא מבוצינא קדישא, ג אמינא לגבי חבריא, דהא אינון ידעין מלין,
 והא אצטריך למנדע, דכתיב, (ד) וידעתם כי אני יי. וכתיב (ה) וידעו כי אני יי.
 בגין דאתיישבן מלין. ד בלבנא. ומכאן ולהלאה, סתימין מלין ה בגוון. זכאה חולקנא

חלופי גרסאות

מסרת הזהר

(א) (תהלים פב) וישלח פד צ"א. (ד) (שמות יוד). ש ל"ג כלא. ת והוא. א ובג"ד. ב ינקן. ג מוסיף אמינא
 וכתבוהו; וכתבנא. ד בלבן. ה בגוונא; כגוונא דא.
 (ה) (שם כט).

דרך אמת צ] נחש הקדמוני והוא סמאל שולס אז בעולם בכח תגבורת הדין מלמעלה והעולם מקבל שפע
 המר על ידו כי הוא שולס שפע העליון ונותן המבחר ממנו לכל המשתלשלים ממנו ובכללם העי
 אומות והתמצית ניתן לישראל. ולכן אנו בגלות המר בדוחקוצרה מטעם הנזכר. [ק בבזיון וחרפה.

דמשכנא

הסולם

אדרא

שהם זויין, והבנים אינם יונקים, והיסוד אינו
 שופך אל הנוקבא שהיא המלכות, וכל הדינים
 מתעוררים, ונחש החזק שולס. כביכול, תקוני
 המלך נסתלקו מחמת הדין. כיון שנוקבא הזו
 לא נתברכה, והצדיק, שהוא יסוד, אינו מקבל
 בשבילה, ונחש החזק שולס. אוי לעולם היונק
 מהם.

תקלח) אמר ר' אלעזר וכו': אר"א, כל
 אלו התקונים, אבא גילה אותם, כדי שלא יבא
 בבזיון לעולם הבא. אבל עתה למה צריכים
 להתגלות. אמר לו ר' אבא, זה מה שכתבתי
 ממאור הקדוש, אמרתי שהוא בשביל החברים,
 כי הם יודעים ומבינים הדברים, והרי צריכים
 לדעת אותם, שכתוב, וידעתם כי אני ה'. וכתוב,
 וידעו כי אני ה', והרי הדברים התישבו בלבנו.
 מכאן והלאה, הדברים סתומים בינינו. אשרי
 חלקינו בעולם הזה ובעולם הבא. כי עד עתה
 נתעטר המאור הקדוש בדברים שבינינו.

ת"ח

תקלו) כל הני תקונין וכו': כל אלו
 התקונים באים להתחבר באחד, דהיינו הנוקבא,
 עד שכל השמן משחת קדש, מקבלו כולה, יסוד
 הזה, והוא שופכו אל הנוקבא, שהיא מלכות,
 ומתברכת ממנו. מתי מתברכת ממנו. הוא בשעה
 שהדינים מתתקנים למטה, וכשהדינים מתתקנים
 למטה, מתתקנים למעלה, וכל התקונים של
 המלך, שהם השם הקדוש, הם בחדוה בשלמות,
 וכולם אחד. ואז הוא שורה בתוכם, שכתוב,
 אלקים נצב בעדת אל בקרב אלקים ישפוט,
 ולפיכך נמשלו הדינים לאש, מה האש כשהוא
 מתוקן בכלים המתאימים, ממנו המאור
 והבישול וכו'. וכשאינו מתוקן הוא אוכל
 ומשחית את כל. כך הם הדינים.

תקלו) וכד דינין לא וכו': וכשהדינים
 אינם מתתקנים למטה, כביכול, כך הוא למעלה,
 שכל התקונים אינם מסודרים כך, לפי הדרך
 הנ"ל שאמרנו, כי אמא מסתלקת מעל הבנים,

בהאי עלמא, ובעלמא דאתי, דהא עד כען בוצינא קדישא אתער, במלין ו דבגוון. תקלט) ת"ח, אנא חזינא ז ליה בחלמא, ושאלנא קמיה ח דרבי שמעון, הא אולפינא קמיה דמר, ט י דאיהי חכמה, והכי הוא ודאי. ה' אמאי איהו בינה. אמר לי, ת"ח, הא כתיב ו ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן. מאן הוא נהר דיוצא מעדן דא בינה. ובג"כ ו ההוא נהר, כ י סתים בגויה. וירד פשיט נהרא דא מכל סטרוי. ג ודא היא ט ד', לבתר נאפיקת. בן תחותה דאיהו ו, כגוונא דא ט ה'. ע בג"כ הוא י"ה. לבתר אולידת ואפיקת האי בן, ושויה לקמה, ובגין כך פ יה"ו, דהא ו לקמה יתיב, לינקא ליה. ועל כך תנינן במתניתא דילן, ו ה' ד' הות, צ מדאתחבר דכורא עמה אתעברת מחד בן, ואקרי ה'. לבתר אולידת ואפיקת ק ו' ההוא בן, וקאים לקמה. ועל האי כתיב, ונהר יוצא מעדן, מניה נפיק ודאי, להשקות את הגן, לינקא ליה.

תקמ) הוינא אחיד ר בידיה, ונשיק ט בידוי. אנא בהאי עדונא ח אתערנא, בכי וחייך, והוו תלתא יומין דלא אכילנא מידי. חד מחדוותא, וחד דלא זכינא למחמי ליה זמנא אחרא. ועם כל דא, ביה אתקשרנא תדירא. דהא כד נהירא לי שמעתתא, חמינא דיוקניה, דאתער קמאי, זכאין אינון צדיקייא, בעלמא דין, ובעלמא דאתי, עלייהו כתיב, ז אך צדיקים יודו לשמך ישבו ישרים את פניך. (ע"כ האידרא).

חלופי גרסאות

מסדת הזהר

ו (בראשית ב) ב"א ריא צ"א. ז (תהלים קמ) ב"ב ו בגוון. ז ל"ג ליה. ח י ול"ג דר"ש. ט ל"ב י. י ה' הוא. כ יו"ד. ל ואפיקת ול"ג מן ודא עד בן. מ ה' [נ"א י"י] בג"כ הוא י"ה. נ ואפיקת ה"א בן תחותיה והוא גו"ן [נ"א וא"ו]. ס י"ה; י"י. ע ל"ג בג"כ הוא י"ה. פ ה"ו. צ מדאתחברת. ק ל"ג ו' ר ביה. ש ידוי. ת אתעדנא.

דרך אמת ר [ע"ן בפרדס בשער השמות פ' יח ותמצא שם באורו.]

דמשכנא

הסולם

אידרא

וכשנתחבר עמה דכר, שהוא חכמה, נתעברה מבן אהר, ונקראת ה'. ואח"כ הולידה והוציאה ה' מחוץ לה, שהוא בן ההוא, ושמה אותו לפניה. ועל זה כתוב, ונהר יוצא מעדן, שהוא בינה היוצאת מחכמה שנקראת עדן, ממנה יצאה ודאי כרי להשקות את הגן, שהוא המלכות לינק אותו.

תקמ) הוינא אחיד בידיה וכו': אחותי את ידו ונשקתי אותו בידו. אני בעדון הזה נערתי, בכיתי וצחקתי, ועברו שלשה ימים שלא אכלתי כלום, אחד מטעם השמחה, ואחד, שלא זכיתי לראותו פעם אחד. ועם כל זה בו התקשרתי תמיד, כי כאשר הלכה מאידה לי, אני רואה צורתו המתעוררה לפני. אשרי הם הצדיקים בעולם הזה ובעולם הבא, עליהם כתוב, אך צדיקים יודו לשמך ישבו ישרים את פניך (ע"כ אידרא דמשכנא).

ובכל

תקלט) ת"ח אנא חזינא וכו': בוא וראה אני ראיתי אותו בחלום, ושאלתי לפני ד' שמעון הדי למדתי לפני אדוני, כי ל' של שם הויה, היא חכמה. וכן הוא ודאי. ה' של הויה, למה היא בינה. אמר לי, ת"ח, הדי כתוב, ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן. מי הוא הנהר היוצא מעדן. זה הוא בינה, היוצא מעדן שהוא חכמה. ומשום זה נהר ההוא, ל' סתומה בתוכו, דהיינו החכמה, וה' פושטת אור זה של הבינה מכל צדדיה, דהיינו למעלה, שה"ס ימין, ולמטה, שה"ס שמאל, וזה הוא ד' ואח"כ הוציאה הבינה בן תחתיה, שהוא ו', דהיינו קו האמצעי ונעשתה כעין זה ה'. ומשום זה הוא י"ה, דהיינו חכמה ובינה. ואח"כ הולידה והוציאה את בן ההוא ושמהו לפניה. ומשום זה הוא, י"ה"ו, כי ה' ישבה לפניה שתינק אותו. ועל כך למדנו בבבוייתא שלנו, ה' היתה מתחילה ד',

(וסו"י דף קכ"ג ע"ב)

תקמא) (ח) ובכל אשר אמרתי אליכם תשמרו וגו'. מאי תשמרו, תשמרו מבעי ליה. אלא תשמרו ודאי, מאי אשר אמרתי אליכם, כלומר דאגזימית לכוון על מימר פולחני. תשמרו, דלא ימטי עליכון שום ביש. תשמרו מההיא שמירה ונטורא א דילי בלבד. ושם אלהים אחרים לא תזכירו, לא תזכירו כמה דאוקימנא. ד"א ושם אלהים אחרים לא תזכירו, כלומר, לא תסבכו, דתפלון בני עממיא בארעא אחרא. ב ויקום בכו מה דכתיב, (ט) ועבדת שם אלהים אחרים וגו'.

תקמב) ד"א ובכל אשר אמרתי אליכם תשמרו. רבי יהודה פתח, (י) שמע עמי ואעידה בך וגו', לא יהיה בך אל זר וגו'. אנכי יי אלהיך המעלך מארץ מצרים וגו'. הני קראן, אמרן דוד ברוח קודשא, ואית לאסתכל בהו. שמע עמי בכמה ג אתרין אוזרא אורייתא לבינ. בכמה ד אתרין קביה אזהיר ביה בבר נש. וכלא לתועלתא דבר נש. בגין דינטר ה פקודי אורייתא, דכל מאן * דינטר ארחי דאורייתא, ואשתדל בה, כמאן דאשתדל בשמא קדישא.

תקמג) דתנינן, אורייתא כלא שמא דקודשא בריך הוא. ומאן דמשתדל בה, כמאן דמשתדל בשמא קדישא. בגין דאורייתא כלא, חד שמא קדישא הוא. שמא עלאה, שמא דכליל כל שמהן. ומאן דגרע אות חד מינה, כאילו עביד פגימותא בשמא קדישא, תאנא, ושם אלהים אחרים לא תזכירו, ו לא תוסיף על אורייתא, ולא תגרע מינה. רבי חייא אמר, ושם אלהים אחרים, ז דא מאן דיתעסק בספרין

מסרת הזהר

חלופי גרסאות

א דיליה. ב ויקיים כמה וליג בכו. ג אתר. ד אתר. ה ארחי. ו ליתוסף על אורייתא וליגרע מינה. ז ליג דא.

(ח) (שמות כג) ח"ב כה. ט) (דברים כח) וישלח סט צ"ב. י) (תהלים סא) ח"ב ספב. ח"ג קו.

מאמר

הסולם

ובכל אשר אמרתי אליכם תשמרו

מקומות הקביה מזהיר באדם, והכל לתועלת האדם, כדי שישמור מצות התורה, שכל מי שישמור דרכי התורה, ועוסק בה, כמי שעוסק בשם הקדוש.

תקמג) דתנינן אורייתא וכו': שלמדנו התורה כולה היא השם של הקביה, ומי שעוסק בה כאלו עוסק בשם הקדוש, משום שהתורה כולה שם אחד קדוש הוא, שם עליון, שם הכולל שאר השמות, ומי שגודע אות אחת ממנה, כאלו עשה פגם בשם הקדוש. למדנו, ושם אלהים אחרים לא תזכירו, פירושו, אל תוסיף על התורה ואל תגרע ממנה. שעושה פגם בשם הקדוש, ומחזק אח אלהים אחרים. ד' חייא אמר, ושם אלהים אחרים, זה מי שעוסק בספרים אחרים, שאינם מצד התורה. לא ישמע על פיך, שאסור אפילו להזכירם וללמוד מהם טעם, וכל שכן, טעם על התורה.

תקמא) ובכל אשר אמרתי אליכם תשמרו וגו': שואל, מהו תשמרו, תשמרו היה צריך לומר, ומשיב, אלא תשמרו ודאי, מהו אשר אמרתי אליכם, כלומר, שהרביתי לכם על דבר עבודתי, תשמרו, שלא יגיע לכם שום דבר רע. תשמרו, משמירה ונטירה שלי בלבד. ושם אלהים אחרים לא תזכירו, לא תזכירו, כמו שהעמדנו, פירוש אחד, על, ושם אלהים אחרים לא תזכירו, כלומר, אל תסבכו שתפלו בין העמים בארץ אחרת, ויקום בכם מה שכתוב ועבדת שם אלהים אחרים וגו'.

תקמב) ד"א ובכל אשר וגו': פירוש אחד על, ובכל אשר אמרתי אליכם תשמרו. ד' יהודה פתח, שמע עמי ואעידה בך וגו'. לא יהיה בך אל זר וגו'. אנכי ה' אלקיך המעלך מארץ מצרים וגו'. מקראות אלו אמרם דוד ברוח הקדוש, ויש להסתכל בהם. שמע עמי, בכמה מקומות הזהירה התורה לאדם, בכמה (דסו"י דף קכ"ג ע"ב י) דף קכ"ד ע"א)

אחרנין, דלא מסטרא דאורייתא. לא ישמע על פיק, דאסור אפילו לאדכרא לון, ולמילף מנייהו טעמא, כל שכן על אורייתא.

תקמד) רבי יהודה מתני הכי, מאי טעמא ה' כתיב ושם אלהים אחרים, וסמך ליה את חג המצות תשמר. אלא, מאן דלא נטיר האי, כמאן דלא נטיר מהימנותא דקודשא בריך הוא. מאי טעמא. משום דביה אחידא מלה. אמר רבי יצחק, וכן בכל שאר זמנין וחגיין, דהא כלהו אחידן בשמא קדישא ה' עלאה. ועל דא תנינן, מאי דכתיב שלש פעמים בשנה, משום דבהו תליא מהימנותא.

תקמה) יראה כל זכורך, אמאי כל זכורך. איר אלעזר כל זכורך ממש. בגין דנטלין ברכתא, ממבועא דנחלא. מכאן תנינן, כל בר ישראל דאתגור, בעי לאתחזאה קמי מלכא קדישא, בגין דנטיל ברכתא, ממבועא דנחלא. הה"ד, כברכת יי' אלהיך אשר נתן לך. וכתיב אל פני האדון יי', כמה דאוקימנא, [דמתמן מריקן כ ברכאן, ונטלין ברכתא. זכאה חולקיהון דישראל, מכל שאר עמין.

תקמו) זמנא חדא, סליקו ישראל למחג חגא, ואתערבו עעכו"ם בהדיהו, וההוא שתא לא אשתכח ברכתא בעלמא. אתו שאילו לרב המנונא סבא, אמר להו, [חמיתון סימנא בקדמיתא בהאי. איל, סימנא חמינן, דכד תבנא מהתם, כל ארחין אסתימו ממיא, וענגא, וחשוכא, אשתכח, דלא יכלין למהך כל אינון

מסרת הזהר

חלופי גרסאות

(כ) (דברים טז) ח"ב קת. ח"ג קד.

ח ל"ג כתיב. ט ל"ג עלאה. י כ"כ. כ ברכתן; ברכתא. ל ל"ג אשתכח.

דרך אמת [ש] שמשם שופכים ברכות על העולם ומשם מקבלים הברכות. [ת] ראייתם איזה סימן בשנה שעברה שיש איזה גרס חסא בדבר והשיבו סימנא חמינן ראינו סימן א' ומה היה הסימן דכד תבנא מהתם כשחזרנו מהרגל בשנה שעברה אזי נסתמו כל המעינות והיה ענן וחשך והולכי דרכים לא היו יכולין לילך כל אותן שחזרו מהרגל.

מאמר

הסולם

כל בר ישראל דאתגור בעי לאתחזאה

להראות לפני המלך הקדוש. משום שמקבל ברכה מן המבוע של הנחל. ז"ש, כברכת ה' אלקיך אשר נתן לך. וכתוב אל פני האדון ה', כמו שהעמדנו, שהאדון הוא יסוד, שמשם נשפעות הברכות, ומקבלים הברכות. אשרי חלקם של ישראל משאר העמים.

תקמו) זמנא חדא סליקו וכו': פעם אחת עלו ישראל לירושלים, לחוג את החג, ונתערבו עכו"ם עמהם, ובשנה ההיא לא נמצאו ברכות בעולם. באו ושאלו את ר' המנונא סבא, אמר להם, ראייתם בתחילה סימן לזה, שהעליה לא היתה לרצון, אמרו לו, ראינו סימן, כשחזרנו משם, היו כל הדרכים נסתמים ממים, וענן וחשך היה נמצא, שלא יכלו ללכת ולחזור כל אלו

תקמד) ר' יהודה מתני וכו': ר' יהודה לומר כך. מה הטעם שכתוב, ושם אלהים אחרים. וסמך לו, ואת חג המצות תשמר, אלא מי שאינו שומר זה, את חג המצות, כמי שאינו שומר אמונת הקב"ה, מה הטעם. משום שבו אחז הדברי. אמר ר' יצחק, וכן בכל שאר הזמנים וחגינים, שכולם אחוים בשמו הקדוש העליון, ועל זה למדנו, מה שכתוב, שלש פעמים בשנה, משום שבהם. תלויה האמונה. שה"ס ג' קו"ג, שהמלכות, שנקראת אמונה, נבנית מהם.

תקמה) יראח כל זכורך: שואל למה כל זכורך. אמר ר' אלעזר, כל זכורך ממש משום שמקבלים ברכה ממבוע של הנחל, שהוא יסוד. מכאן למדנו, שכל איש ישראל שנימול, צריך

דסליקו לתמן. ועוד, א] בשעתא דעאלנא לאתחזאה ב אפי שמיא, אתחשכו ואתרגיזו. אמר להו, ודאי או אית בנייכו בני נשא דלא אתגזרו, או עעכרם סליקו בהדייכו. דהא לא אתברכאן בההיא שעתא, בר ב מאינון ישראל דאתגזרו. ובהאי את קדישא מסתכל קביה, ובריך לון.

תקמוז] ג] ע לשתא אחרא סליקו, וסליקו פ אינון עעכרם, דאתערבו בהדייהו. כד הוו אכלין קרבנייא, והוו חדאן. ז] וחומו לאינון עעכרם, דטפסאן בקוטרדייהו לקוטר א ק דכותלא. אשגחו בהו ר דכלא מברכין, ואינון לא בריכו. אתו ואמרו מלה לבי דינא, אתו ושאלו לון, אמרו, האי דאכלתון, חולקא דלכון, מאן קורבנא הוה. לא הוה בידייהו. בדקו ואשכחו דאינון עעכרם, וקטלו לון. אמרו, בריך רחמנא דשזיב לעמיה, דודאי לית ברכתא שריא, אלא בישראל, זרעא קדישא, בני מהימנותא, בני קשוט. וההיא שתא אשתכח ברכתא בעלמא, בשלימו. פתחו ואמרו, (ז) אך צדיקים יודו לשמך וגו'.

תקמוז) ר' חייא אמר, בזכות ישראל גזירין, אתכנעו שנאיהון תחותיהון,

חלופי גרסאות

ט אמילו. נ ב] אתרגיש וחמא. ס אינון. ע ושתא. פ עעכרם אינון. צ חמו. ק דאומלא; דכומלא (ד"א). ר כלא; כלא ולא.

מסרת הזהר

(תהלים קמ) ב"ב רכח צ"ה.

דרך אמת א] בשעה שנכנסנו לרגל בירושלים אפי' השמים היו נחשכים. ב] נחרד רב המנונא ואמר להם או יש ביניכם בני אדם שאינם נמולים או עכו"ם ממש עולים עמכם לרגל ולכן אין ברכה מצויה ותפלת כהן גדול אינה מרוצה כי אין הברכה מצויה אלא כשישראל הם נמולים. ג] לשנה הבאה הלכו לרגל והיו מדקדקין על אותם שהולכים עמהם לאכול קרבנות. ד] ראו לעכו"ם שהיו דופסים בצורתם לצורת הגלימא באופן שכיסו את הגלימא על פיהם כדי שלא יראו האחרים שאינם סבוכים ברכת הזבח וכן הוה. דקדקו אחריהם שכלם היו מברכים והם לא היו מברכים בכך גילו הדבר לבית דין ושאלו הבית דין לעכו"ם ההם מאיזה בשר אכלו ואמרו מאן קורבנא הוה. מאיזה קרבן אכלתם ולא ידעו להשיב והרגום הביד ונתברכה השנה.

כל בר ישראל דאתגזר בעי לאתחזאה

הסולם

מאמר

להשיב. בדקו ומצאו שהם עובדי עכו"ם והרגו אותם. אמרו, ברוך הרחמן-שהציל את עמו. כי ודאי אין הברכה שורה אלא בישראל, זרע קרוש, בני אמונה, בני אמת. ובשנה ההיא נמצאו ברכות בעולם בשלמות. פתחו ואמרו, אך צדיקים יודו לשמך וגו'.

אלו שעלו שמה. ועוד, בשעה שבאנו להראות, נתחשכו פני השמים ונרגזו. אמר להם ודאי, או שיש ביניכם אנשים שלא נמולו, או עובדי עכו"ם עלו עמכם. כי בשעה ההיא אינם מתברכים חוץ מבני ישראל שנמולו, ובאות קרוש הוה מסתכל הקביה, ומברך אותם.

תקמוז) לשתא אחרא סליקו וכי: לשנה האחרת עלו, ועלו אלו עובדי עכו"ם שנתערבו עמהם, כשהיו אוכלים הקרבנות והיו שמחים, ראו אלו עובדי עכו"ם שהיו דומים בצורתם לצורת הכותל, כלומר שהיו עצובים. השגיחו בהם שהכל מברכים והם אינם מברכים. באו ואמרו הדבר אל הבית דין, באו ושאלו אותם: אמרו, זה שאכלתם, החלק שלכם מאיזה קרבן היה. לא היה בידיהם, כלומר שלא ידעו (דפו"י דף קכ"ד ע"א) 722

תקמוז) ר' חייא אמר וכי: רח"א, בזכות ישראל נמולים, נכנעים אויביהם תחתיהם, ויורשים את נחלתם, בוא וראה, מה כתוב, יראה כל זכורך, שפירושו זכרים הנמולים, וכתוב אחיכ, כי אורישי גויים מפניך והרחבתי את גבולך, שבזכות המילה, הקביה שיש בו דין ורחמים, עוקר דירים ממקומם, שהם האויבים, ומשיב דירים למקומם, שהם ישראל. ומשום זה, יראה

וירתי אחסנתהון. ת"ח מה כתיב, (ט) יראה כל זכורך. וכתוב בתריה, כי אורישי גוים מפניך והרחבתי את גבולך. (ז) דקב"ה עקר (ח) דוירין מאתרייהו, ואתיב דוירין לאתרייהו. ובגיני כך יראה כל זכורך את פני האדון יי. רבי יהודה אמר, האדון. כמה דכתיב, (י) הנה האדון יי צבאות מסעף פוארה וגו', ויצא חוטר וגו', וכלא חד, מעקר דוירין ואתיב דוירין. ר' יצחק אמר, אית אדון, ואית אדון, וכלא בחד תליא.

תקמט) רבי יהודה אמר, אדני: אלף דלית נון יוד, קב"ה אקרי, (א) ת וההוא דאקרי, כמה דאיהו כתיב. ומאן הוא. רבי יוסי אומר, (ב) מראת אלהים. מראת כתיב. ומהו מראת. שלימו דכלא, י"ד ה"א וא"ו ה"א. א מראת ב למאי ג איהו אליף דליית נון י"ד, האי אקרי ככתבו, והאי לא אקרי ככתבו, ובגיני כך אקרי בהאי, ועל כך מראת אלהים כתיב.

תקנ) רבי יהודה אמר, לזמנין, עלאין אקרון בשמא דתתאין. ולזמנא, תתאין אקרון בשמא דעלאין. האדן יי, בשמא עלאה ד אדני הוא. והא אוקימנא מלי. (ו) ובגוונין סגיאיין אתפרשן מלי, וכלא חד. בריך רחמנא בריך שמיה לעלם ולעלמי עלמין.

חלופי גרסאות

מסרת הזהר

(ט) (שמות לד) בא לו צ"ש. (ז) (ישעיה יוד). (ט) (יחזקאל ש וקב"ה ת ה"ג הסולם; ההוא. א במראת. ב במאי: ל"ג למאי. ג אי. ד הוה ול"ג אדני. א בא מח צ"ז.

דרך אמת (ח) שהיו דרים בא"י שהם ד' אומות ממקומם והושיב דוירים אחרים במקומם שהם ישראל כנווד ו] ובכמה פנים מפורשים דברים אלו שאמרתיו והכל סוד אחד להם.

הסולם

הקב"ה נקרא אדני

מאמר

שכולל ג"כ שלמות הכל, יוד הא ואו הא. שהוא ז"א. שואל, מראת למאי, אם לשם הויה אס לשם אדני. ומשיב, הוא אלף דלת נון יוד, ששניהם נקראו בו, זה מלכות, נקרא ככתבו, זה ז"א, לא נקרא ככתבו, בשם הויה, וע"כ נקרא בזה, בשם אדני. ועל כך מראת אלקים כתוב, שהוא לשון רבים, כי כולל ז"א ומלכות. ומטעם זה, נקראים שניהם גם בשם אדון. וזהו טעם על דברי ר' יצחק.

יראה כל זכורך את פני האדון ה', דהיינו הקב"ה שהוא ת"ת, שיש בו דין ורחמים, וע"כ עוקר דירים ומשיב דירים. ר' יהודה אומר, האדון, הוא כמו שכתוב, הנה האדון ה' צבאות מסעף פארה במערצה וגו' דהיינו עוקר דוירים, ויצא חוטר וגו' דהיינו משיב דוירים. והכל אחד. שהדין והרחמים פועלים ביחד, ועוקד דירים ומשיב דירים כאחד. ר' יצחק אמר יש אדון, שהוא ת"ת, ויש אדון שהוא יסוד, והכל תלוי באחד, שהוא מלכות. הנקראת אדני.

תקנ) רבי יהודה אמר וכו': ועוד אמר ר"י, לפעמים נקראים העליונים בשם התחתונים ולפעמים נקראים התחתונים בשם העליונים. וע"כ כתוב, האדון ה' בשם העליון, ז"א, שהוא אדני שהוא שם התחתון, נלכות. והרי העמדנו הדברים. ובאפנים הרבה מתבארים הדברים, והכל אחד. ברוך הרחמן ברוך שמו לעולם ולעולמי עולמים.

תקמט) ר' יהודה אמר וכו': ר"י אמר, אדני. שבמילואו הוא אלף דלת נון יוד, נקרא הקב"ה, שהוא ז"א, ולא הויה, כמו שהוא נכתב, והוא שנקרא כמו שהוא נכתב, נקרא אדני. ומי הוא. ר' יוסי אומר שהוא מראת אלקים, דהיינו המלכות שנקראת מראה. שואל, מראת כתוב, לשון רבים, ומהו שכתוב מראת, ומשיב,

תקנא) הנה אנכי שולח מלאך לפניך וגו'. רבי יצחק פתח, (9) ישקני מנשיקות פיהו וגו' אמרה כנסת ישראל, ישקני מנשיקות פיהו. מאי טעמא ה ישקני, יאהבני מבעי ליה, אמאי ישקני. אלא הכי תנינן, מאי נשיקות, אדבקותא דרוחא ברוחא. דבגיני כך נשיקה בפה, דהא פומא אפקותא ומקורא דרוחא הוא, ועל דא נשיקין בפומא, בחביבותא, ודבקין רוחא ברוחא, דלא מתפרשן דא מן דא. תקנב) ועל דא מאן דנפיק נשמתיה בנשיקה, מתדבק ברוחא אחרא. ברוחא דלא מתפרש מניה. והיינו, אקרי נשיקה. ועל דא אמרה כנסת ישראל, ישקני מנשיקות פיהו, לאדבקא רוחא ברוחא, דלא יתפריש דא מן דא. תקנג) כי טובים דודיך מיין, מאי בעי ה הכא יין, והא כתיב (10) וגם אלה ביין שגו וגו', וכתביב (11) יין ושכר אל תשת אתה ובניך, מאי טעמא הכא יין. רבי חייא

חלופי גרסאות

ה נשיקות. ו דבקותא. ז אתפריש; יתפרש.
ח ל"ג הכא.

מסרת הזהר

(9) (שמות כג) ויחי יח צ"א. (9) (שיר א) ב"ב פה צ"א.
(10) (ישעיה כח) וירא צה צ"ג. (11) (ויקרא יוד) ח"ג לט.
קכו. ז"ח כב ט"ג ש"ו.

נשיקין

ביאור הדברים. סוד הנשיקין הן בשפתים, ובשפתים יש ב' בחינות, ששפה עלאה, ה"ס או"א עלאין המשפיעים שמה אורא דכיא, שה"ס אור החסדים, הנקרא רוח, בזוג דלא פסיק לעלמין. ובהם אין יוצא ה"ל מאויר שלהם. ושפה תתאה, ה"ס ישסו"ת, שבהם יוצא ה"ל מאויר שלהם, וחזרו להיות אור החכמה, ומשפיעים שמה הארת חכמה. (כמ"ש לעיל אות קכ"ז ד"ה שפון דמלכא, ע"ש כל ההמשך) ואע"פ שהארת החסדים דאו"א עלאין ה"ס ג"ר ממש, כמ"ש שם, עם כל זה ז"א הצריך להארת חכמה, אין אור החסדים דאו"א אצלו אלא בחינת ו"ק בלי ראש, משום החסרון של הארת החכמה. אמנם אחר שז"א מקבל המוחין דישסו"ת שהם הארת חכמה, או נעשים אצלו החסדים דאו"א בחינת ג"ר ממש כמו שהם באו"א עלאין עצמם, כי עתה גם הוא נשלם בהארת חכמה ואין בו פגם, כמו או"א עלאין. והארת החסדים שלהם חשובים יותר מהארת החכמה שבישסו"ת, להיותם עליונים מהם והמשפיעים שלהם.

וזה אמרו, ישקני מנשיקות פיהו לאדבקא רוחא ברוחא, דהיינו הארת החסדים שנקרא רוח, שהם בשפה עלאה, שה"ס או"א עלאין, ושפה תתאה, שה"ס הארת ישסו"ת שבהם, שהוא הארת חכמה, היא משלמת הרוח של שפה עלאה שיהיה בבחינת ג"ר כמו באו"א עצמם. כנ"ל. וז"ש כי טובים דודיך מיין וכו' מיינה דאורייתא, כי מתוך שמאיר שם גם שפה

מאמר

הסולם

תקנא) הנה אנכי שולח מלאך וגו': ר' יצחק פתח, ישקני מנשיקות פיהו וגו'. אמרה כנסת ישראל, דהיינו הנשיקה, ישקני מנשיקות פיהו. שואל, מהו הטעם ישקני, יאהבני היה צריך לומר, למה ישקני, ומשיב, אלא כך למדנו, מהו נשיקות, הוא התדבקות רוח ברוח, שמשום זה, נשיקה היא בפה, כי הפה הוא המוצא והמקור של הרוח, ועל כן, הנשיקין הן בפה באהבה, ודבקים רוח ברוח, שאינם מתפרדים זה מן זה.

תקנב) ועל דא מאן וכו': ועל כן, מי שיוצא נשמתו בנשיקה, מתדבק ברוח אחר, דהיינו ברוח של הקב"ה, ברוח שאינו נפרד ממנו והיינו שנקרא נשיקה, ועל כן אמרה כנסת ישראל, ישקני מנשיקות פיהו, כדי להדביק רוח ברוח, שלא יפרדו זה מן זה.

תקנג) כי טובים דודיך מיין: שואל, מה רוצה כאן יין, והרי כתוב, וגם אלה ביין שגו וגו'. וכתוב, יין ושכר אל תשת אתה ובניך. מהו הטעם שכתוב כאן יין. רבי חייא אמר, מיין של תורה, דהיינו המוחין דז"א הנקרא תורה, והמוחין דהארת חכמה נקראים יין. רבי חזקיה אמר, זהו שכתוב, ויין ישמח לבב אנוש, שזה נאמר על יינה של תורה, ועל זה כתוב, כי טובים דודיך מיין, שטובים לשמחת הלב, מיין, המשמח אותי יותר מכל.

דספרא דשלמה מלכא. והכי אשכחן ביה. תו אשכחאן, דכל מאן דאכיל האי מיכלא
 ב דאתחבר כחדא. ג [ט] בשעתא חדא, או בסעודתא חדא. ארבעין יומין אתחזיא
 ין גדיא מקלסא בקלפוי, לגבי אינון דלעילא, וסיעתא מסאבא * מתקרבין בהדיה,
 וגרים לאתערא דינין בעלמא, דינין דלא קדישין.

תקסז) ואי אוליד בר באינון יומין, אוזפין ליה נשמתא, מסטרא אחרא, דלא
 אצטריכא. וכתוב ג) והתקדשתם והייתם קדושים וגו'. אתי לאסתאבא, מסאבין ליה
 ודאי. ד דכתיב, ט) ונטמתם במ, חסר א', מסאבותא אטימא מכלא, דלית רשו
 לאתדכאה הכי, כשאר זיני דמסאבותא דמתדכין. ותו, ה) דמסתפי מחיון בישן, דהא
 בעינייהו גדיא אשתכח, ויכיל לאתזקא, דהא צלמא דבר נש אתעבר מניה.

תקסח) רבי ייסא, שרי למיכל ו לתרנגולא י בגבינה או בחלבא. אמר ר' שמעון
 אסיר לך, ה) דלא יהיב איניש פתחא לזינין בישין. לך ט) לך אמרין נזירא, סחור
 סחור לכרמא לא תקרב. ודאי אסיר לך הוא, דחומרא אית ביה, כבעירא לשחיטה.
 ומאן דשרי י האי, מה כתיב ט) ותשקו את הנזירים יין, מאן דשרי האי, כמאן דשרי
 האי. וכתוב, ט) לא תאכל כל תועבה, כל, לאכללא כלא.

תקסט) תאנא, במה זכו כ דניאל חנניה מישאל ועזריה, דאשתזיבו מאינון
 נסיוני, אלא בגין דלא אסתאבו במיכליהון. אמר כ) ר' יהודה, כתיב ט) וישם דניאל

חלופי גרסאות

מסרת הזהר

ב דמחבר. ג מוסיף או בשעתא. ד וכתוב. ה דמסתכני.
 ו תרנגולא. ז וגבינה וחלבא; בגבינה דחלבא. ח ולא.
 ט ל"ג לך. י ל"ג האי. כ ל"ג דניאל. ל ר' אלעזר

ז) (ויקרא יא) ויצא עץ צ"ג. ח) (שם) ב"ב קפס צ"א.
 ט) (עמוס ב). ט) (דברים יד) ח"ג מב. ע) (דניאל א)
 וישב עב צ"ג.

דרך אמת ט) (ס"א לא גרים מן בשעתא עד חדא תניין). י) גדי מקולס ונצלה בעורו לקסרג למעלה לפני מדת הדין.

לא תבשל גדי בחלב אמו

הסולם

מאמר

תקסח) ר' ייסא שרי וכו': ר' ייסא התיר
 לאכול תרנגול בגבינה או בחלב. אמר ר' שמעון
 אסור לך. שאיש אינו צריך לתת פתח למינים
 הרעים לך לך אומרים לנזיר, סבב. סבב. אל
 הכרם לא תקרב. ודאי הוא אסור לך כי יש בו
 חומדת השחיטה כמו בבהמה. ומי שמתיר זה
 מה כתוב בו, ותשקו את הנזירים יין, כי מי
 שמתיר זה מתיר זה, שהפגס הנעשה למעלה,
 אחד בהם. וכתוב, לא תאכלו כל תועבה, כל בא
 לכלול הכל.

תקסט) תאנא במה זכו וכו': למדנו,
 במה זכו דניאל חנניה מישאל ועזריה, שנצולו
 מנסיונות האלו, אלא משום שלא נטמאו
 במאכלם. אמר ר' יהודה כתוב, וישם דניאל
 על לבו אשר לא יתגאל בפת בג המלך וגו',
 ולמדנו בסוד המשנה, שהמאכל של אותו דשע,
 של נבוכדנצר, היה בשר בחלב, וגבינה עם
 בשר, חוץ ממאכלים אחרים, וזה עלה על שלחנו
 בכל יום.

של שלמה המלך, וכך מצאנו בו. עוד מצאנו
 שם, שכל מי שאוכל מאכל שהוא של השר ושל
 חלב בשעה אחת, או בסעודה אחת, שהם
 מתחברים יחד. והוא כמו שאוכל בשר בחלב
 ביחד. ארבעים יום נראה גרי מקולס בעורו,
 דהיינו שנצלה כולו כאחת ביחד עם ראשו, לאלו
 של מעלה, וחבורה של הטומאה מתקרבת עמו,
 וגודם לעורר בעולם דינים שאינם קדושים.

תקסז) ואי אוליד בר וכו': ואם הוליד
 בן בימים האלו, משאילים לו נשמה מצד האחר,
 שאינה צריכה לו, כי מטמאת אותו, וכתוב,
 והתקדשתם והייתם קדושים וגו' הבא לטמא
 מטמאים אותו ודאי שכתוב, ונטמתם במ חסר
 א', שהיא טומאה אטומה יותר מכל הטומאות,
 שאין לו רשות להטהר כמו שאר מיני טומאות
 שמתהרות. ועוד שמפחד מחיות רעות כי נראה
 בעיניהם כמו גדי ויכולות להזיקו, כי הצלם
 של אדם געבר ממנו.

על לבו אשר לא יתגאל בפת בג המלך וגו'. ותאנא בסתימא דמתניתין, מיכלא דהווא רשע, בשרא בחלבא הוה וגבינה עם בשרא, בר מיכלן מ אחרנין, ודא סליק ליה בפתוריה, בכל יומא.

תקע) ודניאל נ דאסתמר מהאי, כד רמו יתיה לגובא דארייוותא, אשתלים בצולמא דמאריה, ולא שני צולמיה לצולמא אחרא, ועל דא דחלו ארייוותא מניה, ולא חבלוהו. והווא רשע, בשעתא דמלכותא אתעדי מניה, (פ) ועם חיות ברא ס הוה מדוריה, [ב] אעדי צולמא דאנפוי מניה, ומהווא יומא, לא אתחזי צולמיה פ צולמא דבר נש, וכל בעירא דאתי, אתחזי ליה, צולמא דזיניה, ונוקביה, והווא אתיין עליה כלהו, ובכמה זמנין הווא אכלין ליה חיות ברא, בר דאתגזר האי עונשא עליה, בגין דכתיב, (ז) והוא במלכים יתקלס, בגין כך, כלא פ יתקלסו ביה, כל ההוא זמנא.

תקעא) תא חזי, מה כתיב, (ק) ולמקצת ימים עשרה נראה מראיהן טוב מכל הילדים האוכלים את פת בג המלך. נראה מראיהן טוב, דצולמא דמאריהון לא אעדיאו מנהון, ומאחרני אעדיאו. מאן גרים האי. בגין דלא אתגעלו בגיעולי מיכליהון. זכאה חולקהון דישראל, דכתיב בהו, ואנשי קדש תהיון לי. תקעב) (ר) ואל משה אמר עלה אל יי וגו'. ואל משה אמר, מאן אמר. דא שכינתא. עלה אל יי, כמה דכתיב, (ש) (ז) ומשה עלה אל האלהים וגו'. אמאי כל דא,

מסרת הוהר

חלופי גרסאות

(פ) (דניאל ד) ת"ז ת"ע קלג. (ז) (חבוקא א). (ק) (דניאל א). (ר) (שמות כד) בשלח צט צג. (ש) (שמות יט) שמות נח צ"ב. (ז) (שמות כד) בשלח צט צג. (ש) (שמות יט) שמות נח צ"ב.

מ אחרני. נ כד אסתמר. ס ליג הוה. ע ביה צלמא. פ ביה אתקלסו. צ ויקרא אליו ה'.

דרך אמת [כ] הוסר צלם ודמות תואר פניו.

מאמר

הסולם

לא תבשל גדי בחלב אמו

מדאיהן טוב, פירושנו שצלם רבונם לא הוסר מהם, ומאחרים הוסר. מי גדם זה, משום שלא נגעלו בגיעולי מאכלם. אשרי חלקם של ישראל, שכתוב בהם, ואנשי קדש תהיון לי.

מאמר ואל משה אמר עלה אל ה'

תקעב) ואל משה אמר : שואל, מי אמר. ומשיב זה השכינה. עלה אל ה', כמ"ש, ומשה עלה אל האלקים. ולמה כל זה, הוא כדי להקים עמהם ברית, משום שנפרעו, מה שלא יצאו כן ממצרים, שאו נמולו ולא נפרעו, וכאן כבר נפרעו ונכנסו באות ברית, שכתוב, שם שם לו חוק ומשפט. שפירושנו מילה ופריעה, (כנ"ל בשלח אות שמ"ט) ושם נסהו. באות הקדוש שנתגלה בהם. וכאן נתקיים בהם על ידי משה כריתת הברית, שכתוב, ויקח משה את הדם ויזרק על העם וגו'.

א"ר

תקע) ודניאל דאסתמר מהאי וכו' : ודניאל שנשמר מזה, כשהשליכו אותו לבור האדיות, היה שלם בצלם רבונו, ולא נשתנה צלמו לצלם אחר, וע"כ ידאו האדיות ממנו, ולא חבלו אותו, ורשע ההוא, בשעה שהמלכות הוסדה ממנו, ועם חיות השרה היה מגודו, הוסר צלם פניו ממנו, ומיום ההוא לא נראה צלמו כצלם האדם, וכל בהמה שבאה, נראה לה שהוא צלם של מינה, ונקבה שלה, והיו כולם באים עליו, והרבה פעמים היו אוכלים אותו חיות השרה לולא שנגוד עליו אותו עונש, כמו שכתוב, והוא במלכים יתקלס. משום זה כולם יתקלסו בו כל זמן ההוא.

תקעא) תא חזי מה וכו' : בוא ודאה, מה כתוב, ולמקצת ימים עשרה נראה מדאיהן טוב מכל הילדים האוכלים את פת בג המלך. נראה (הפויי דף קכ"ה ע"ב)

לקיימא עמהון קיים, בגין דהא אתפרעו, מה דלא נפקו הכי ממצרים, דאתגזרו, ולא אתפרעו, והכא הא אתפרעו, ועאלו בכרית קיימא, דכתיב (n) שם שם לו חק וּמִשְׁפָּט. ושם נסהו, בהאי את קדישא, דאתגלייא בהו, והכא אתקיים בהו, על ידא דמשה ר' גזירה דקיימא, דכתיב, ויקח משה את הדם ויזרק על העם וגו'.

תקעג) א"ר יצחק (o) מאי דכתיב, וחצי הדם זרק על המזבח, במזבח לא כתיב, אלא על המזבח דייקא. והשתחיתם מרחק, מהו מרחק. כד"א, (r) מרחוק יי נראה לי. וכתבי, (b) ותתצב אחתו מרחק. תאני ר' אבא, דקיימא סיהרא בפגימותא, וביה שעתא, זכו ישראל יתיר בחולקא קדישא, וגזרו קיימא קדישא בקביה.

תקעד) ואל משה אמר עלה אל יי. מ"ט. אמרה ליה שכינתא, אסתליק לעילא, דהא אנא וישראל, נשתתף כחדא בשלימותא על ידך, מה דלא הוה עד הכא. מה כתיב ויקח משה חצי הדם וגו', פלג ליה לתרין. חצי הדם זרק על העם, וחצי הדם זרק (*) על המזבח, כמה דאוקימנא. וכתבי, הנה דם הברית אשר כרת יי עמכם. וישם באגנת, באגנת כתיב, חסר וא"ו. כמה דכתיב, (u) שררך אגן הסהר אל יחסר המזב.

תקעה) (d) ונגש משה לבדו אל יי, זכאה חולקיה דמשה, דהוא בלחודוי זכה ת למה דלא זכה בר נש אחרא. ישראל זכו השתא, מה דלא זכו עד ההיא שעתא. וההיא שעתא, אתקיימו, בקיומא עלאה קדישא. ובההוא שעתא אתבשרו למהוי בינייהו מקדשא, כד"א, (n) ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם.

חלופי גרסאות

מסרת הזהר

(n) (שם טו) שמות קד צ"ק ז"ח ל ט"ג שמ"ג
 תק"ח צח ט"ד שכ"ה. (א) (ירמיה לא) שמות סא
 צ"צ. (ב) (שמות ב) שמות סא צ"ע. (ג) (שיר ז) ב"ב
 סה צ"ב ח"ב רנא. ח"ג רלג. (ד) (שמות כד) יתרו סו צ"א. (ה) (שמות כה) חיי שרה נו צ"א.

ק ה"ג בר"ז ; מוסיף ומשפט דייקא. ר גורת ; גורא.
 ש ל"ג מן מאי עד במזבח. ת מה.

הסולם

מאמר

ואל משה אמר עלה אל הי

בשלמות על ידך, מה שלא היה כן עד עתה. מה כתוב, ויקח משה חצי הדם וישם באגנת וגו', שחלקו לשנים כדרך שעושים בכריתת ברית, חצי הדם זרק על העם, וחצי הדם זרק על המזבח, כמו שהעמדנו, שעל המזבח הוא יסוד, וכתוב, הנה דם הברית אשר כרת הי עמכם. וישם באגנת, באגנת כתוב, חסר ו', שהוא כמ"ש, שררך אגן הסהר וגו'. שאגנת הוא מלכות שהוא אגן הסהר, וע"כ כתוב חסר ו'. הרי שחצי הדם שזרק על העם, קשר בהשכינה שנקראת אגנת, ונמצא שהשכינה וישראל נשלמו יחד על ידי משה. כנ"ל.

תקעג) א"ר יצחק מה וכו': אר"י, מה שכתוב, וחצי הדם זרק על המזבח. במזבח לא כתוב, כי מזבח רומז על מלכות, וכריתת הברית הוא ביסוד, אלא על המזבח בדיוק, אשר על המזבח רומז ליסוד שהוא ממעל המלכות. והשתחיתם מרחק. שואל, מהו מרחק. ומשיב, הוא כמש"א מרחוק הי נראה לי (שפירושו) תמצא בפי וירא אות מ"ה בהסולס) וכתוב, ותתצב אחותו מרחק. תאני ר' אבא, שעמדה הלכנה, שהיא המלכות, במיעוטה, וע"כ נאמר, והשתחיתם מרחוק. ובה בשעה זכו ישראל יותר בחלק הקדוש, וכריתת ברית קדש בהקביה.

תקעה) ונגש משה לבדו אל הי :
 אשרי חלקו של משה, שהוא לבדו זכה מה שלא זכה אדם אחר. ישראל זכו עתה מה שלא זכו עד

תקעד) ואל משה אמר עלה אל הי :
 שואל, מהו הטעם. ומשיב, אמרה לו השכינה, הסתלק למעלה, כי אני וישראל נשתתף יחד (דטו"י דף קכ"ה ע"ב *) דף קכ"ו ע"א)

תקעו) ויראו את אלהי ישראל ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר וגו'. רבי יהודה פתח, זאת קומתך דמתה לתמר וגו', כמה חביבה כנסת ישראל קמי קב"ה, דלא מתפרשא מניה, כהאי תמר, דלא פריש דכר מן נוקבא לעלמין, ולא סליק, דא בלא דא. כך כנסת ישראל, לא מתפרשא מקב"ה.

תקעו) תא חזי, בשעתא דנדב ואביהוא חמו, ושבעין סבין. מה כתיב בהו. ויראו את אלהי ישראל. דאתגלי עלייהו שכינתא. רבי יהודה ב רבי יוסי אמרי, את דייקא. ודא נ את, הוא מרחוק. את לאכללא ד מה די בגויה.

תקעו) רבי יצחק אמר, והא כתיב ה) היא החיה אשר ראיתי תחת אלהי ישראל בנהר כבר, מאן חיה דא. א"ר יוסי אמר רבי חייא, חיה זוטרתי. וכי אית חיה זוטרתי, אין. חיה זוטרתי, וחיה עלאה. וחיה זוטרא דזוטרתי.

תקעו) ויראו את אלהי ישראל, דייקא, כמה דאמינא. ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר, כחזו אבן טבא, דומין קודשא בריך הוא למבני מקדשא, דכתיב ויסדתיך בספירים.

תקפ) ואל אצילי בני ישראל, דא נדב ואביהוא. לא שלח ידו, דסליק לון לבתר זמנא, ולא אתענשו הכא. רבי יוסי אמר, מלה דא, לשבחא דלהון, דכתיב

מסרת הוזהר

חלופי גרסאות

א אתפרשא. ב אמר וליג רבי יוסי אמרי; ר' יוסי אמר. ג ליג את. ד ליג מה.

(ו) (שיר ז) ח"ג רכח: ת"ז ת"ע קלד. ז) (שיר ז) ח"ג רכח: ת"ז ת"ע קלד. ח) (יחזקאל יוד) ויחי רטו צא. ט) (ישעיה נד) בשלח קעב צ"ר. י) (שמות כד) וירא נג צ"ב ז"ח כה ט"ג ש"ג ש"ו.

דרך אמת ג) ע"ן בפרוס רמונים מהרמ"ק שער ט"ז פ"ג.

מאמר

הסולם

ואל משה אמר עלה אל ה'

קטנה, שהיא המלכות. שואל, וכי יש חיה קטנה. ומשיב, כן. כי יש חיה קטנה, שהיא המלכות. וחיה עליונה, שהיא בחג"ת מחזה ולמעלה דז"א. וחיה קטנה שבקטנות, שהיא חיה דעולם היצירה.

תקעו) ויראו את אלקי ישראל: את, בדיוק כמו שאמרת. ותחת-רגליו כמעשה לבנת הספיר, כמראה אבן טוב שעתיד הקב"ה לבנות המקדש. שכתוב, ויסדתיך בספירים.

מאמר ואל אצילי בני ישראל

תקפ) ואל אצילי בני ישראל: זהו נדב ואביהוא. לא שלח ידו, שהעלה אותם לדין לאחר זמן, ולא נענשו כאן. ר' יוסי אומר דבר זה, לשבחם שכתוב, ויאכלו וישתו, נפירושו, שזנו עיניהם מאוד הזה. ר' יהודה אמר אכילה ודאית אכלו וזנו את עצמם, מאוד הזה, וכאן נתקשרו למעלה, כלומר, שהמשיכו האור ממטה למעלה, ולא היה בזה חטא, אם לא שסרו מן הדרך לאחר כך, כמו שהעמדו.

אמר

עד שעה ההיא. ובשעה ההיא נתקיימו בכיוון עליון קדוש. ובשעה ההיא נתבשרו שיהיה ביניהם מקדש. כמ"א ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם.

תקעו) ויראו את אלקי ישראל ותחת וגו': ר' יהודה פתח, זאת קומתך דמתה לתמר, וגו', כמה חביבה כנסת ישראל לפני הקב"ה, שאינה נפרדת ממנו, כתמר הזה שהזכר אינו פורש מן הנקבה לעולם, ואינם עולים זה בלא זה כך כנסת ישראל אינה נפרדת מן הקב"ה. תקעו) תא חזי בשעתא וכו': בוא וראה בשעה שנדב ואביהוא דאו, ושבעים זקנים, מה כתוב בהם, ויראו את אלקי ישראל, שנתגלתה עליהם השכינה. ר' יהודה ור' יוסי אמרו, את, שכתוב את אלקי, הוא מדויק, ואת הזה יורה שהוא מרחוק, את הוא כולל מה שיש בתוכו. שראו מה שיש בפנימיות השכינה.

תקעו) ר' יצחק אמר וכו': ר"א, והרי כתוב, היא החיה אשר ראיתי בנהר כבר, מי היא חיה הזו. אמר ר' יוסי אמר ר' חייא, חיה (דפו"י דף קכ"ו ע"א)

ויאכלו וישתו דזנו עיניהון, מנהירו דא. רבי יהודה אמר, אכילה ודאית אכלו, זנו גרמייהו, והכא ה אתקשרו לעילא, אי לא דסטו אורחייהו לבתר, כמה דאוקימנא.

תקפא) אמר רבי אלעזר, ואפילו ישראל, בההיא שעתא ו אתכשרו, ואתקשרת בהו שכינתא. ודא קיימא, ז ואורייתא כלא, בחד זמנא הוה. וישראל כההיא שעתא לא חמו לעלמין. ולזמנא דאתי, זמין קב"ה לאתגלאה על בנוי, ולמחמי כלא יקרא דיליה עינא בעינא, דכתיב ו כי עין בעין יראו בשוב יי ציון. וכתוב, ו ונגלה כבוד יי וראו כל בשר יחדו וגו'.

מסדת הוהר

חלופי גרסאות

(כ) (ישעיה נב) בשלח עב צ"ק. ל) (שם מ).

ה אגבשרו. ו אתכשרו ואתקשר. ז ולאורייתא.

מאמר

הסולם

ואל אצילי בני ישראל

ולעתיד לבא, עתיד הקב"ה להתגלות על בניו, ויראו כולם כבודו עין בעין, שכתוב, כי עין בעין יראו בשוב ה' ציון, וכתוב, ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר יחדו וגו'.

תקפא) אמר ר' אלעזר וכי: אר"א, ואפילו ישראל בשעה ההיא היו כשרים ונקשרה בהם השכינה. וברית הוה וכל התורה, בזמן אחד היו, כלומר, שהיו להם אז הארה מכל התורה. וישראל כשעה ההיא לא ראו לעולם. (דפו"י דף קכ"ו ע"א)